ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900

Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանք : Հատը 15 ֆր.

ՇԱԲԱԹ 1 ՓԵՏՐՈՒԱՐ

SAMEDI 1ER FEVRIER 1958

34ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8108 — 34EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՅՆՈՒՈՐ ՇՐՋԱՆ, 14ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3909

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

"ՁՈՒԳԱՀԱԻԱՍԱՐ ԱՍՏԻՃԱՆԱԿԻՑ"

—o—

Ի՞նչ «բարի ծրագրեր» էր կազմած վեհ. վաղղէն Ա. «ըղձալի միութիւնը վերահաստատելու» համար «անջատուած եկեղեցիներուն» միջեւ :

« Յատուկ» կոնդակին մէջ ո՛չ մէկ բա – ցատրութիւն այդ «բարի» ծրագիրներուն ի՛նչ ըլլալուն մասին :

Ինչո՞ւ : Որովհետեւ դժբախտաբար էջ – միածնի երիտասարդ դահակալը ո՛չ մէկ ծրագիր ունեցած է «հոգեւոր միութիւ – նը» վերահաստատելու համար «ամերի – կահայութեան ծոցին մէջ» : Իրեն համար աւելի կարեւոր է եղած Կիլիկիոյ կաթո – ղիկոսական ընտրութիւնը, որ այդ օրե – րուն հրատապ հանդամանք կը ներկայա – ցնէր :

Ի՞նչ դործ ունէր սակայն ինքը Լիբա – նանի մէջ, որ իր թեմը չէր :

Եթէ իրրեւ հովուապետ փափաք ունէր այցելելու իր հօտին, ընտրութենէն չորս ամիս վերջ, ինչո՞ւ համար առաջին ան – դամ չընաց Ամերիկա, որ էջմիածնի ա – մէնէն կարեւոր թեմն էր եւ ուր «երկ – փեղկում»ը կը չարունակուէր 1933էն ի վեր : Ինչո՞ւ փութկոտութիւն ցոյց չոր – աւ փնտռելու իր «կորուսեալ ոչխար»ը, որուն համար հիմա արցունք կը թափէ :

Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Աթոռին վրայ 1441էն մինչեւ Սահակ Բ. Խապայեան՝ բազմած են 48 կաթողիկոսներ, բոլորո – վին անկախ էջմիածինէն :

Մայր Աթոռը ո՛չ մէկ մասնակցութիւն ունեցած է Կիլիկեան Աթոռի գահակալ – ներու ընտրութեան մէջ :

Էջմիածին եւ Սիս իրարմէ անկախ կա – թողիկոսական աթոռներ եղած են, սա տարբերութեամբ միայն, որ առաջինը «գերագահ» եղած է «ի հոգեւորս» :

Երջանկայիշատակ Մկրտիչ Ա. Խրիմ – եան « եղբայրակից ու զուգահաւասար աստիճանակից» անուանուած էր Սահակ Բ. կաթողիկոսը «յամի չնորհաց Փրկչին մերոյ 1903 եւ տումարական թուաբերու – թեան մերոյ ՌՅԾԲի տասներդ ամի գա – հակալութեան, համար 634 չնորհաւորա – կան կոնդակով մը» (տե՛ս Պատմութիւն Կաթողիկոսաց Կիլիկիոյ, էջ 896) :

Գահիրէի «Եպիսկոպոսական ժողով»ը ծրագրած էր իր նշանաւոր «համաձայնա – դիր»ով պարգեւել Անթիլիասի վանահօր աստիճանին էջեցնել աղջնաիր վեհ. Զարեհ Ա.ը, փոխանակ զայն նկատելու էջմիածնի հայրապետին «եղբայրակից ու զուգահաւասար աստիճանակից» :

Ամենայն Հայոց կաթողիկոսը ձախողե – լէ վերջ իր արտասահմանեան առաքելու – թեան մէջ, այժմ կը փորձէ վրէժ լուծել՝ պատրուակ բռնելով Ամերիկահայ Ազգա – յին Թեմին Անթիլիասի միացումը :

Իր «յատուկ կոնդակ»ին մէջ կ'ըսէ.

« Հայաստանեայց եկեղեցիին ու Մայր Աթոռիս համար Տ. Զարեհ Եպիսկոպոս է եւ կը մնայ զուրկ կաթողիկոսական իշ – խանութենէ, որ իր հետեւորդներով մի – ասին հերձուած մը ստեղծեցին եւ չեն ներկայացներ Տանն Կիլիկիոյ նուիրապե – տական Ս. Աթոռի եւ կիլիկեան հաւա – տացեալ հայ ժողովուրդը » :

Այս անկապակից չարադրութեան մէջ յայտնուած մտքերը նոր չեն : Ամերիկա – հայ Ազգ. թեմին պատմութենէն տարի մը առաջ, էջմիածինի 1956 նոյեմբեր – դեկտեմբեր միացեալ թիւին մէջ մեր վե – րածնունդը եւ Անթիլիաս խորագրով տա – սը սիւնակնոց խմբագրականին հեղինակը կը գրէր.

« ... եւ հետեւաբար Զարեհ եպիսկո – պոսը ոչ միայն կաթողիկոսական իշխա – նութիւնից զուրկ է, այլ Նորին Սրբազ – նութիւնը, գերաշնորհ Խորէն եւ Ղե – ւոնդ եպիսկոպոսների հետ միասին պա – տասխանատու են Հայ եկեղեցու նուիրա – պետութեան առաջ՝ իրենց յանձնուած սուրբ աւանդները պահպանելու ուխտը դրժելու եւ ներքին հերձուած առաջ բե – րելու համար » :

Ուրեմն ինչ որ 1956ի աշնան պաշտօնա – թերթի մէջ կը գրէին, այսօր վերածած են կոնդակի, յաւելումով մը միայն, որ վարկաբեկիչ է ո՛չ թէ ննթակային, այլ հեղինակին համար .—

« Իրրեւ կաթողիկոս Ամենայն Հայոց եկեղեցիի եւ ազգի առաջ՝ յաթոռդ կը դատապարտենք Տ. Զարեհ եպիսկոպոսը եւ իր գործակիցները, որոնք իրենց հա – կականոնական արարքներով եւ Ամերի – կայի մեր թեմերուն մէջ կատարած ոտնձգութիւններով ենթակայ պիտի դառնան մեր եկեղեցիի եւ ազգի նզով – քին » :

Այսքանով ալ չի գոհանար Վազգէն կա – թողիկոս : Տխրահռչակ Նիկոլ Թորոսովի – չի հետ բաղդատութեան եղր դնելու կը նկրտի ու երեմիական լալկան ողբեր կ'արձակէ, կարծես թէ աշխարհ կործա – նած ըլլար : «Անչափելի է ողբերգութեան անդունդը, դէպի ուր կը գահավիժի Ան – թիլիաս իր գործակիցներով » :

Մեռասաններորդ ժամու այս անաթե – մաներն ու ողբուկոծները չեն, որ պիտի դարմանեն իսկական «ողբերգութիւն»ը, ա՛յն ողբերգութիւնը, որուն եղերական հանդամանք տուաւ Վազգէն Ա. 1956 փետրուարին դէպի Անթիլիաս կատարած իր այցելութիւնով :

Էջմիածնի երիտասարդ կաթողիկոսը չա՞տ պէտք ունի քրիստոնէական խո – նարհամտութեան դաս առնելու Մայր Ա – թոռի բիւրեղս երանեալ գահակալ Հա – յոց Հայրիկէն, որ ոչ թէ անաթեմա կը կարդար կիլիկիոյ կաթողիկոսի հաս – ցէին, այլ զայն կը կոչէր եղբայրակից ու զուգահաւասար աստիճանակից :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

278 ՄԻԼԻՈՒՆ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՀԱՄԱՐ

—o—

Պաշտօնական չորս զեկոյցներ հրապա – րակուեցան առջի օր, արեւմտեան երկիր – ներու միասնականութիւնը ցոյց տալով՝ Ֆրանսայի նկատմամբ : Տնտեսական Գոր – ծակցութեան Եւրոպական Կազմակերպու – թեան, Միջազգային Հիմնադրամի, ա – մերիկեան եւ ֆրանսական կառավարու – թեանց զեկոյցները անդամ մը եւս կը փաստեն թէ Արեւմուտքը զօրավիդ կանդ – նած է Փարիզի, անոր տնտեսական ան – նախանձելի վիճակը բարելաւելու համար :

Նիւթական լայն օժանդակութիւն պիտի ըլլայ : 1958ի ընթացքին՝ 547 միլիոն տոլար, 1959ին՝ 78 միլիոն, 1960ին՝ 30 միլիոն. ընդամէնը 655 միլիոն տոլար ե – րեք տարուան ընթացքին (275 միլիառ ֆրանք) :

Ընդհանուրին վրայ՝ ամէնէն մեծ դու – մարը պիտի տայ Վճարումներու Եւրո – պական Միութիւնը : Այս դրամատունը 250 միլիոն տոլարի փոխատուութիւն մըն է որ կը կատարէ, 3·5 առ հարիւր տոկո – սով : Անկախ ասկէ, 150 միլիոն տոլարի բացառիկ դումար մըն ալ տրամադրած է, որ պիտի գործածուի մնացեալ բացերը դոցելու համար : Այս բացառիկ օգնու – թիւնը իրականացնելու համար Արեւմտ – եան Գերմանիա տուած է հարիւր միլիոն տոլար, Զուիցերիա՝ եօթը միլիոն, Պել – ժիա եւ Իտալիա միասին՝ 11 միլիոն : Մնացեալ 32 միլիոնը դրամատան դանձէն պիտի տրուի, եթէ Շուէտ եւ Աւստրիա չմասնակցին այս վճարումին : Այս 150

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԵՐԿՈՒ ՃԱԿԱՏ ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԻՆ ՄԷՋ

ԱՑՍՕՐ ԿԸ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԻ ՍՈՒՐԻԱ–ԵԳԻՊՏՈՍ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Սուրիոյ Հանրապետութեան Նախագահ Քուաթլի Եգիպտոս գնաց, ուր այսօր պիտի յայտարարուի Սուրիա – Եգիպտոս միացեալ պետութիւնը : Արտաքին նախա – րար Սալահ Պիթար նախապէս Գահիրէ գացած էր արդէն, մասնակցելու համար նախապատրաստական աշխատանքներուն :

Սուրիական մամուլը հրատարակած է քաղաքական դանազան կուսակցութեանց յայտարարութիւնները՝ որ պատրաստ են լուծելու իրենց կազմակերպութիւնները, դիւրացնելու համար Միացեալ Պետու – թեան աշխատանքը : Սուրիոյ համայնա – վար կուսակցութեան պարագլուխ Խալէտ Պէքթաշ իր կարգին յայտարարած է, թէ հարկ չի տեսներ լուծելու կազմակերպու – թիւնները, քանի որ ստեղծուելիք պետու – թիւնը պիտի ունենայ ժողովրդավար վարչակարգ :

Միւս կողմէ Յորդանանի փոխ – վար – չապետ Ռիֆքի գնաց Պաղտատ, Հիւսէյն թագաւորի անձնական մէկ նամակը տա – նելով Ֆէյսալ թագաւորին : Յորդանանի վեհապետին պատգամաւորը չուտով պի – տի երթայ նաեւ Ռիատ՝ ուրիշ նամակ մը տանելով Սէուտ արքային :

Թէեւ պաշտօնական յայտարարութիւն մը չկայ այս ուղղութեամբ, բայց իրա – դեկներու կարծիքը այն է, թէ Հիւսէյն թագաւորը պիտի առաջարկէ Յորդանան – Իրաք – Արաբիա դաշնակցութիւն մը հիմ – նել, ընդդէմ՝ Սուրիա – Եգիպտոս միաց – եալ պետութեան :

Մինչ այս մինչ այն Մոսկուայի մէջ սառարգրուեցաւ Եգիպտոսի եւ Խ. Մի – ութեան միջեւ տնտեսական ու մասնա – դիտական գործակցութեան սկսելու հա – մար համաձայնագիր մը :

Այս առիթով Մոսկուայի ձայնաս – փիւռը յայտարարեց .— Յունուար 6–29ի ընթացքին կատարուած բանակցութիւն – ները յաջողութեամբ պսակուեցան :

Միւս կողմէ, Անաստաս Միկոյեան կը յայտարարէր .— Այն միջոցին, երբ այս – տեղ Եգիպտոսի հետ տնտեսական հարցե – րու մասին կը խօսինք, Պաղտատի Ուխտի անդամները Անդարայի մէջ Արեւելքի եր – կիրները սպառազինելու ծրագիր մը կը պատրաստեն :

Ա. Միկոյեանի այս ձեւի մեկնաբա – նութիւնը «վտանգաւոր զուգահեռ» մը կ'որակէ «Լը Մոնտ» իր խմբագրականին մէջ, քարոզչական նպատակներու վերա – դրելով կնքուած համաձայնագիրը :

Գահիրէի ձայնասփիւռն ալ, իր կար – գին, խորհրդային մեկնաբանութեան ձե – ւերը որդեգրելով կը յայտարարէ թէ ե – գիպտոս մտահոգ է Միջին Արեւելքի այն երկիրներուն նկատմամբ, որոնք համա – ձայնած են իրենց հողամասին վրայ հըր – թիռներու արձակարաններ հաստատել : Այդ արձակարաններուն կառուցումը Մի – ջին Արեւելքի մէջ, կ'աւելցնէ Գահիրէի ձայնասփիւռը, պատճառ կրնայ ըլլալ նա – եւ, որ մահմետականներու եւ քրիստոն – եաներու սուրբ վայրերն ալ քարուքանդ ըլլան :

× Դամասկոսի ձայնասփիւռին համա – ձայն, վաթսունի մօտ թուրք զինուոր – ներ զինեալ յարձակում մը գործեցին սահմանապլուխի սուրիական Պուպան գիւղին վրայ : Սուրիացիք դիմադրած են. զինեալ այս բախումին ընթացքին Սու – րիացի մը սպաննուած է, վեց եւ երկու թուրք զինուորներ վիրաւորուած են :

ԱԼԺԵՐԻՈՑ ՄԷՋ 26 ԱՊՍՏԱՄԲՆԵՐ ՍՊԱՆՆՈՒԵՑԱՒ

—o—

Կոստանդինի չրջանին մէջ երկու բա – խումբեր եղան առջի օր : Առաջինը՝ Ան – միլայի մօտ, զինուորականներու եւ ըմ – բոստներու միջեւ տեղի ունեցաւ զին – մարտ մը, պատճառ դառնալով երեք ապստամբներու սպանութեան : Պատե – րազմական երեք զէնքեր գրաւուեցան : Իսկ Շերիայի մէջ ոստիկանները ձեռք ձգեցին քանի մը զէնքեր եւ 10·000 փամ – փուչտ :

Փոքր չրջանի մը մէջ ալ երեք այլ Ֆելլականներ սպաննուեցան. երկու հատ ալ դերի ինկան : Քանի մը մահմետական – ներ մորթած, երկու օրինազանցներ ըս – պանուեցան Թոքվիլի մօտերը : Օրանիոյ մէջ երեք ահաբեկիչներ, Պելվիւի մէջ եր – կու եւ Սիտի – Պէլ – Ապէսի մէջ ալ չորս հոգի սպաննուեցան :

Ապստամբները վերջերս մեծ խումբե – րով յարձակումներ չգործեցին. պատա – հածները դրեթէ աննշան զինամարտեր էին, հոս ու հոն : Քանի մը ձեռնաւոր – րեր արձակուեցան, երկու հոգի վիրաւո – րելով :

—o—

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԵՄԷՆԻ կառավարութիւնը երկրէն ար – տաքսեց անգլիացի գործավարը, կը հա – ղորդէ Բրիտանիոյ Արտաքին նախարա – րութիւնը :

ՍՊԱՆԻՈՑ մէջ վեց անչափահասներ ու – թէն տասնեւութ տարուան բանտարկու – թեան դատապարտուեցան, բանուորնե – րուն գործադուլի կոչ ընդդէմ թռուցիկներ ցրուելու յանցանքով :

ՀՌՈՄԻ մէջ անգլեւեղիպտական խոր – հրդակցութիւնները վերսկսան, չորրորդ անդամ ըլլալով (ութ ամսուան մէջ) :

ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՃԶԸՆՀԱՈՒՐԸ առաջարկեց որ մաքսատան տուրքերը թեթեւնան. հարցը սկսաւ քննուիլ :

ԱՏԼԱՆՏԵԱՆ ՈՒԽՏԻ ընդհանուր քար – տուղար Սփաք այսօր Պոն գնաց, զերման ղեկավարներու հետ հրատապ կարգ մը հարցեր քննելու համար :

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ Աչխատանքի նախարա – րութեան քարտուղարը յայտարարեց թէ չորսուկէս միլիոն անգործներ կան Մի – ացեալ Նահանգներու մէջ :

ՊՈՒԻՆՈՍ ԱՅՐԷՍԻ մէջ բանտարկուած 421 պաշտօնեաները, որ ձերբակալուած էին գործադուլի առեն, աղատ արձակ – ուեցան :

Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ արտասահմանեան եր – կիրներուն ըրած նիւթական օժանդակու – թիւնը վեց անդամ աւելի քիչ է ամերիկ – եանէն :

ՀԱՄԱՑՆԱՎԱՐ ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ մէջ 1957ի ընթացքին համալսարանական քառասուն ուսանողներ գնդակահարուած են : Ու – սանողները փորձած էին սպաննել Զու Ան Լէյն :

ԼՈՆՏՈՆԻ արուարձաններէն մէկուն մէջ երկաթուղիի արկած մը պատահե – ցաւ, որուն հետեւանքով վեց հոգի մե – ռաւ. երեսուն վիրաւոր կայ :

ԱԹԷՆՔԻ մէջ վարչապետ Քարամանլիս երկար խօսակցութիւն մը ունեցաւ Մա – կարիոս Արք.ի հետ, կիպրոսի կացու – թեան չուրջ :

ԻՐԱՔԻ վարչապետ Ապտիւլ Միրժան անակնկալօրէն Անգարա գնաց : Իսկ կիպ – րոսի կառավարիչ Ֆութ, որ մասնակցած էր Պաղտատի Ուխտի ժողովին, վերադար – ձաւ Նիկոսիա (Կիպրոս) :

ՍՐԺԱՆԹԻՆԻ կառավարութեան տըն – տեսական պատուիրակութիւնը Փրակայի մէջ բանակցութեանց սկսաւ Չեխոսլո – վաքիոյ իշխանութեանց հետ, Արտասահ – մանի հետ Առեւտուրի նախարարութեան մէջ :

ՀԱՅՈՑ ՎՏԱՆԳԱՒՈՐ ՍՈՏԻՍՏԸ

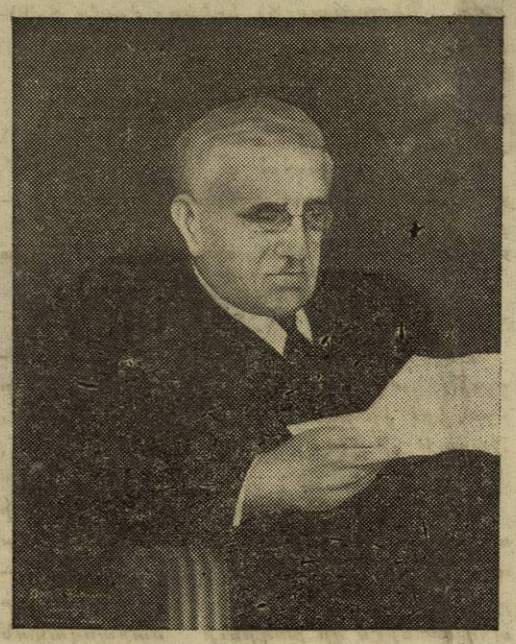
Մի տար մը Հայաստանի մէջ կը տեսնուի նոր տեսակ մը ազգային գործիչ, որ կը կոչուի «Ազգային Հերոս»։ Ան ամէն առիթի մէջ կը յայտնէ, թէ ինք ամէն բանէ առաջ հայ է, ապա՝ կոմունիստ։ Ան կը հաւատայ, որ Հայաստանի մէջ կոմունիզմը պէտք է հաստատուի հայկական ոգիով։ Ան կը հաւատայ, որ Հայաստանի մէջ կոմունիզմը պէտք է հաստատուի հայկական ոգիով։ Ան կը հաւատայ, որ Հայաստանի մէջ կոմունիզմը պէտք է հաստատուի հայկական ոգիով։

ԱՆՆՄԱՆ ՎԱՐՊԵՏ

—o—

Մահուանդ առաջին տարելիցին առթիւ, կ'ուզեմ ուխտի զալ չիրիմիդ եւ երկու խօսք ըսել, բայց··· զրիչս չի հնազան – դիր, որովհետեւ ձեռքս կը դողայ :

Չեմ ուզեր հաւատալ, թէ իսկապէս անդարձ կերպով բաժնուած ես մեզմէ : Առանց չափազանցութեան, չատ բան կը պարտինք քեզի : Դուն, Մեծ Եղեռնէն հրաշքով ազատուած հերոս, մեր զթա – ռատ հայրն էիր, որուն զեղումով կը

Ինչպէս գրած էիմ այս նկարը Մշա– կոյթի Տան նուիրած են Գէորգ եւ Օննիկ Փափազեան (գործ Ο. Փափազեանի, Ժան – Փազօ) :

դուրգուրայիր մեր վրայ, կը քաջալերէիր մեզ ու կ'առաջնորդէիր մեր վարանոտ քայլերը ու կը ստիպէիր որ սխալ կամ չիտակ, անպայման գրէինք : «Ձայներ Գաւառէն»ը Յառաջին համար կը սրբա – գրէիր համբերութեամբ եւ կը յանձնէիր գրաշարին : Գորովազութ հօր մը նման՝ ժպիտդ կը փոթփոթէր խոհուն դէմքդ ակնոցիդ տակ : Շատ բան կը պարտինք քեզի, վարպե՛տ :

Բծախնդիր էիր աշխատանքիդ մէջ, նոյնքան եւ աւելի բծախնդիր էիր անձիդ հանդէպ··· սպառելու աստիճան :

Յառաջի մէջ հարց–պատասխանի ձե – ւով գրած խմբագրականներդ անփոխա – րինելի էին եւ այդպէս ալ պիտի մնան յաւիտեան :

1916ին կրած տառապանքներդ թող մե– զի խթան ըլլան եւ առաջնորգեն մեզ :

Սրտաբուխ այս երկու խօսքս, փունջ մը ծաղիկ թող նկատուի հողակոյտիդ վրայ, հաւաքուած Ջիմառա գիւղիդ լեռ– ներէն :

Հողը թեթեւ ըլլայ վրադ, սիրելի վար– պետ :

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ

ԱԶԳԸ ԵՏԻՆ...

Հայ մշակոյթի անխոնջ եւ բազմարդիւն մշակներէն էր ան, գլխապիր Շ.ի անուան տակ, որ տքնեցաւ գիչեր ցերեկ վառ պահելու եւ արծարծելու համար Հայու ոգին հայ ժողովուրդին մէջ : Մաքառե – ցաւ մինչեւ վերջին օրը, ու ինկաւ աչքը դեռ եռին ու գրիչը ձեռքին :

Կ'ողբանք իր կորուստը դառնօրէն, ո – րովհետեւ ան իր պարտականութիւնը կա– տարեց լիովին, իբր ճշմարիտ առաքեալ մամուլի եւ գրականութեան :

Եւ ամէն օր իր բոցեղէն «Յառաջ»ով յառաջ տարաւ ազգին նաւը, ալեծուփ ջու– րերու վերիվայրումներուն մէջէն հաս – նելու համար խարիսխ, մը լաստ մը ուր կարենար հանդչեցնել զայն :

Երեսուներեք տարի չարունակ, աչխա – տեցաւ դլուխը հակած թուղթերու դէզե– րուն վրայ, ու աչքը յառած անոնց, դա– նելու փափաքով ծիրանի գօտին ···

Մեծ էր ան իր կոչումին մէջ եւ մնաց ալ այդպէս մինչեւ որ անգութ մահուան մանգաղը յանկարծ զգետնեց զայն, իր ե– րազներուն ու տեսիլքներուն հետ անկա – տար :

Գիտէր թէ այդ վաղը թերեւս ինք չի տեսնէր, բայց պատրաստ ըլլար ան գոնէ գալիք սերունդներուն համար :

Նորահաս սերունդներուն վրայ կը դուրգուրար եւ ամէն ջանք կը թափէր իր գրչովն ու լեզուովը որ անոնք ապրին իրբեւ Հայեր, սիրեն իրենց մայրենի լե – զուն, իրենց ազգը, հայրենիքը, եւ պատմութիւնը, եւ հպարտ ըլլար անոնց– մով :

Պարտականութիւնդ կատարած լիուլի կը հանդչիս հիմակ խաղաղ, թէեւ աչքդ եռին : Բայց, մխիթարուէ որ չարունա – կողներ պիտի ըլլան քու գործդ որպէս զի յիչատակդ վառ մնայ մեր մէջ, ու հըր – ճուիս ու վերապրիս մեզ հետ :

Մին – Սէ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆԻ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՄՇՏԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍ

Հայաստանի Գիտութիւններու ակադե – միային Գրականութեան եւ Արուեստի Թանգարանին մէջ առաջին անգամ ըլլա – լով բացուած է Հայ Թատրոնի Պատմու– թեան մշտական ցուցահանդէս մը : Թա – տերական արուեստին վերաբերող նիւթե– րը, ժամանակագրական կարգով, ցու – ցադրուած են չորս սրահներու մէջ :

Առաջին ցուցասրահին մէջ կը դտնուին Պլուտարքոսի վկայութիւնները, ինչ – պէս նաեւ Եւրիպիդեսի «Բաքոսուհիներ» ողբերգութեան բնագիրն ու ռուսերէն Թարգմանութիւնը : Ապա՝ Մովսէս Խորե – նացիի «Գիրք Պատոյից»ը, ուր կը խօսուի կատակերգութեան եւ ողբերգութեան մասին : Տիգրանակերտի եւ Արտաչատի սքանչելի մաֆէթները հին յունական ոճով Թատերական չէնքերու փայլուն նմուչներ են :

Միջնադարի բաժնին մէջ ցուցադրուած է Ցովնան Մանդակունիի ճառը, որ կը կոչուի «Վասն անօրէն Թատերաց դիւա– կանաց» : Ուշադրաւ են այն բազմապիսի դիմանկարները (տխրութեան, ուրախու – թեան, եւայլն), որոնք առնուած են Ախ– Թամարի որմնաքանդակներէն : Ցուցա – հանդէսին մէջ կան նաեւ նիւթեր 17րդ դարուն Լվովի մէջ եւ ապա 18 – 19րդ դարերուն Վենետիկի Մխիթարեան միա – բանութեան մէջ գործող Թատրոններուն մասին :

Երկրորդ ցուցասրահը կը պատկերացնէ 19րդ դարը, երբ Հայ ժողովուրդը, հա – կառակ տնտեսական եւ քաղաքական ոչ բարենպաստ պայմաններուն, իր հայրե – նիքէն դուրս՝ Թիֆլիսի, Մոսկուայի, Պոլսոյ մէջ ստեղծեց ու զարդացուց իր ազգային Թատրոնը, բեմադրելով ըլլայ հայկական, ըլլա՛յ եւրոպական կամ ռու– սական դասական Թատերգութեան լաւա– գոյն գործերը : Ապա կը ներկայացուի հայ իրապաչա Թատրոնի չրջանը : Այստեղ ցուցադրուած են երկար տարիներէ ի վեր խնամքով պահուած նիւթեր — Գ. Սուն– դուկեանի Թատերգութեանց առաջին տը– պագրութեան օրինակները, եւայլն : Շատ նիւթեր կան 1860 – 80ական Թուական – ներուն Պոլսոյ մէջ գործած Մ. Հէքիմ – եանի, Պ. Մաղաքեանի, Վարդովեանի չանքերով ստեղծուած Թատրոններուն մասին, ուր աչխատած են Սիրանոյչն ու Պետրոս Ադամեանը :

Մասնաւոր բաժին մը նուիրուած է Պ. Ադամեանի կեանքին ու գործունէու – Թեան, ուր պատկերուած է Ադամեան – դերասանը, Ադամեան – նկարիչը, Ադամ– եան – բանաստեղծը : Լայնօրէն ցուցա – դրուած են Սիրանոյչի, Ց. Աբէլեանի, Շիրվանզատէի, Օ. Մայսուրեանի, Գ. Պետրոսեանի, Ց. Զարիֆեանի, Ց. Սե – ւումեանի եւ ուրիչ Թատերական դէմքե – րու վերաբերող նիւթեր :

Երրորդ բաժինը յատկացուած է խոր – հրդահայ Թատրոնի այն նուաճումներուն, որոնք ձեռք բերուեցան վերջին 35 տարի– ներուն ընթացքին : Ընդարձակ կերպով ներկայացուած է Ամօ Խարազեանի, Վահ– րամ Փափազեանի, Ցասմիկի, Արուս Ոս– կանեանի, Օլգա Գուլազեանի, Վաղարչ Վաղարչեանի, Հրաչեայ Ներսիսեանի եւ ժամանակակից միւս դերասաններուն գործունէութիւնը :

Իսկ վերջին ցուցասրահին մէջ ներկա – յացուած են Հայաստանի մէջ գործող Թատրոններու Գ. Սունդուկեան պետական Թատրոնը, օփերայի եւ պալէի պետական ակադեմական Թատրոնը, Կ. Ստանիս – լավսկի ռուսական Թատրոնը, ինչպէս նա– եւ Արտաչատի, Կիրովականի, Գորիսի, Նոր Բայազէտի եւ այլ միջ–չրջանային Թատրոնները :

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Ալֆորվիլ, (Ցառաջ).— Խումբերը ծանր պարտութիւններ կը կրեն մաս – նակցելով Ֆրանսայի բաժակի մրցումնե– րուն : Նոյնը պատահեցաւ նաեւ Ալֆոր – վիլի Հայ Մարզականին որ չարաթներէ ի վեր կ'աւելցնէր իր պարտութիւններու չարքը : Ամէնէն սաստիկը՝ ընդդէմ Շուա– զիի (2 – 9) : Բայց 26 Յունուարի մրցու– մը մեր դաչտին վրայ Իւ. Ա. 16րդի դէմ պատահական դիպուածի մը նչանակու – թիւնը չունի միայն : Այլ կամքին ու ե – ռանդին վերանորոգումը մեր մարզիկ – ներուն մէջ : Պէտք էր տեսնել վճռակա – նութիւնն ու կորովը մեր պաչտպանո – ղական գծին՝ ընդդէմ հակառակորդին դրոհներուն, մինչդեռ յաճախ մոլեգին յարձակումները մեր յառաջապահներուն յանդելու համար մեր վերջնական յաղթա– թանակին (2–0) :

Ցուսանք որ այս արդիւնքը բարեպա – տեհ ըլլայ ու նոր յաղթանակներու ճամ – բան բանայ :

Այս կիրակի մեր դաչտին վրայ պիտի ընդունինք Փօնթուազի խումբը, բարեկա– մական մրցումի մը համար, այս առիթով քանի մը նորեր իրենց արժանիքները պի– տի փորձեն Ա. խումբին մէջ :

Զ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

ԿԱՂԱՆԴԸ ԵՒ ԾՆՈՒՆԴԸ ԿԵՍԱՐԻՈՑ ՄԷՋ

—o—

ՍՎԱԶԷՆ ՈՒԽՏԱՒՈՐՆԵՐ ԵԿԱՒ ԵՆ ԾՆՈՒՆԴԻ ԱՌԹԻԻ

Կեսարիայէն 8 Յունուար Թուականով կը գրեն Պոլսոյ Թերթերուն :

Նոր Տարւոյ եւ Ք.ծնտեան Ս. Ծննդեան եւ Մկրտութեան տօները շատ լաւ անցու– ցինք այս տարի, գարնանային պայծառ օդով մը : Քաղաքիս եւ չրջակայից ժրա – ջան հովիւ Տ. Հայկազուն Ա. քահանայ Կարապետեան որ Կաղանդէն առաջ քանի մը օր հիւանդ պառկած էր, ապաքինած ըլլալով, ձրազալոյցի եւ Ս. Ծնունդին Աստուածայայտնութեան արարողութիւն– ները անթերի եւ կանոնաւոր կերպով կա– տարեց, ի ներկայութեան հաւատացեալ – ներու բազմութեան :

Պոլիսէն կարգ մը ազգայիններու կողմէ յայտնուած փափաքին համաձայն, կեսարիոյ Հայրապետ Ս. Բարսեղի ան – ուան տօնին առթիւ Ցունուար հինգին Ս. Ծննդեան ձրազալոյցի երեկոյին Ս. Պա– տարագի միջոցին հոգեհանգստեան մաս– նաւոր պաչտօն կատարուեցաւ ողբացեալ բարեպար Գարսէրցի Բարսեղ Ագա Իհմալ– եանի եւ ձըրճըրեան եւ Մոսմիչեան հա – րազատներու եւ պարագաներու յիչատա – կին : Այս առթիւ Տօքթ. Մելիքոֆի մէ – ջոցաւ նուիրատուութիւններ եղած են Ս.

ԿԱՅԾԵՐ

ԼԲ.

ՍՈՒՐԲ ԱՍՏՈՒԱԾԱՄՕՐ ՎԱՆՔԻ ՏՕՆԱԽՄԲՈՒԹԻՒՆԸ

Նրանք պատասխանում են միմեանց զանազան սրախօսութիւններով :

Պարի եղանակը կամ ձեւը պահպանւում է ոտքերի զանազան տեսակ չարժուածք– ներով : Երբեմն չղթայի բոլորակ չարքը առանում է ոլորմոլոր ձեւ, այն ժամա – նակ կազմւում է մի կատարեալ լաբիւ – րինթոս : Բայց երբեք խաղացողները չէն խառնւում միմեանց :

— Կ'ուզե՞ս, մենք էլ պար բռնենք, հարցրի Մարոյից :

— Չէ, դնանք ուրիչ բաներ մտիկ անե– լու, պատասխանեց նա :

Պատառելով խառնուած ամբոխը, մենք անցանք վանքի դաւիթը· այստեղ հան – դիսանում էր մի այլ տեսարան :

Մարօն սարսափեցաւ :

Այստեղ բազմութիւնը չրջապատել էր մի նորահաս կնոջ, որ ուչաթափ եղած, մոլեգնաբար թաւալւում էր գետնի վրայ : Նրա բերանը փրփրում էր, աչքերը վառ– ւում էին վայրենի կրակով, մարմնի ան– դամները դողդողում էին, եւ կատաղի կերպարանքը ցոյց էր տալիս, որպէս թէ նա տանջւում է մի աներեւոյթ զօրու – թիւնից : Նա երբեմն իր դողդոջուն չըր – թունքի միջից արձակում էր խուլ, մթին եւ անկապ խօսքեր :

Նրան կոչում էին «ընկաւոր» :

Մի ւվարդապետ փոքրիկ խաչը ձեռին կանդնած էր «ընկաւորի» մօտ : Նրա մօ– րուքի եւ չրթունքի ցնցողութիւնից երե – ւում էր, թէ աբեղան աղօթում է :

« Ընկաւորը» կրկին ուչաթափ եղաւ, մտաւորապէս յափչտակուելով մի վերին աղեցութիւնից : Քանի րոպէ նա մնաց անչարժ : Եւ ապա սկսեց արձակել խորին հառաչանքներ, արտասանել կցկտուր բա– ռեր, եւ կոչել հրեչտակների, դեւերի, սատանաների, սուրբերի անուններ :

Վարդապետը դրեց «ընկաւորի» բեր – նում փոքրիկ խաչը : Նա ագահ ախոր – ժակով խաչը ներս է կլանում : Քանի րո– պէից յետոյ վարդապետը ձգում է չղթա– յից, որին կապուած էր փոքրիկ խաչը, եւ դուրս է քաչում :

« Ընկաւորը » փոքր ինչ սթափւում է : Բայց տակաւին նրա երեսը զարհուրելի է եւ աչքերն արտայայտում են սարսափելի վրդովմունք :

Վարդապետը զարձեալ նրա բերնումն է դնում խաչը, եւ այս գործողութիւնը կրկնում է երեք անգամ :

«Ընկաւորը» բաւականին զգաստացած, ձայն է տալիս·

– –Վանեցի Շուշան – Խաթունը Թող այստեղ հրամայէ, «Աղան» (Աստուածա– մայրը) կանչում է :

Շուտով երեւան է լինում Շուշան – Խաթունը լի ահ ու դողով : Դա մի հա – րուստ վաճառականի կին է, որ աւելի քան տասն տարի ամուսնացած լինելով, տակաւին զաւակ չունի :

« Ընկաւորը» սկսում է բարբանջել .

« Եղիսաբէթն աւետիս տուեց ··· կոյս Մարիամը յղացաւ ··· Գաբրիէլը ուրա – խացաւ··· որդին արդանդումը ցնծացաւ : Ո՞վ է, որ բաց է անում ամլութեան կա– պը··· : Սուրբ Տիրամայրն է այն ··· : Գոհացէք, ժողովուրդներ··· : Ուրախ ե– ղէք, ուխտաւորներ ··· : Աստուծոյ աստ – եանը բացուել է··· : Լոյսը վերեւից կա– թել է··· : Երանի տեսնողին··· երանի լսողին···» :

Վարդապետը սկսում է բացատրել «ըն– կաւորի » խօսքերը· ասում է Շուշան – Խաթունին, թէ «Աղան» , այսինքն Աստ– ուածածինը, ընդունեցաւ նրա խնդիրքը, թէ նրա ամլութեան կնիքը ջնջուեցաւ, եւ նա կը ծնէ մի որդի, որը մինչեւ եօթը տարի պէտք է նուիրուած լինի վանքին, ամէն տարի նրա տօնախմբութիւնների ժամանակ կատարելով Տիրամօր ուխտա – դնացութիւնը, եւ ողորմութիւն տալով նրա «խեղճերին» :

Շուշան – Խաթունը ուրախանում է, եւ արձակելով իր պարանոցին ծանրագին չղթան, զարդարած ոսկի դրամներով, ձգում է «ընկաւորի» առջեւը :

Մարդարէ կինը զարձեալ ընկնում է մտաւոր յափչտակութեան մէջ : Նրա բե– րանը սկսում է փրփրել, երեսի վերայ ե– րեւում են զարհուրանքի նչաններ : Նա մրմնջում է, որպէս թէ խօսելով մի անե – րեւոյթ էակի հետ : Վարդապետը զործ է դնում խաչի ներգործութիւնը : Նա փոքր ինչ ուչի գալով, ձայն է տալիս·

— Մշեցի Գրիգոր աղային կանչեցէք :

Ցայտնւում է Գրիգոր աղան :

«Ընկաւորը» կարդում է պատգամը .

— Անբաժան վարձն է զաժան··· : Սեւ հաւեր կարմիր կատու··· նա Թող լինի ինձ վարձատու··· : Քո սիրտն ինչո՞ւ չէ ցնծում··· չգանած տեղից դու չես հըն – ձում Ալաք··· բալաք··· առ·· չորս կող– մը զառ··· մէջն աբրէչում··· : Գնա բեր ··· Ուրախացիր ··· :

Վարդապետը բացատրեց պատգամա – խօսի զուչակութիւններն այսպէս.

ՐԱՖՖԻ

(Շար.)

Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ պայծառութեան համար :

Ցունուար վեցին երկուշաբթի Ս. Ծննդեան առաջին օրը Տէր Հօր մատուցած հանդիսաւոր պատարագին ալ ամբողջ ներկայ էր նոյնպէս երկսեռ բազմութեամբ եւ քաղաքիս չորս կանոնիկներէն ու մինչեւ Սվաղէն բաւական ուխտաւորներ եկած էին :

Երեքշաբթի, Ցունուար 7ին, Ս. Ծննդեան Մեռելոցին առթիւ եւս պատարագի մատուցմամբ ընդհանուր ննջեցելոց համար հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուեցաւ :

Նոյն օրը տեղի ունեցաւ նաեւ երեք մանչ երախաներու մկրտութիւնը :

միլիոն տոլարին տոկոսը պիտի ըլլայ՝ 4·25 առ հարիւր :

Ֆրանսա 1960 Ցունուարին պիտի սկսի իր պարտքը վճարել, ամսական՝ հինգ միլիոն տոլար :

Միջազգային Հիմնադրամը 131·250·000 միլիոն տոլար կուտայ Ֆրանսայի : Այս դումարին գործածութեան սկսած թուականէն երեք (կամ հինգ) տարի վերջ միայն Հիմնադրամը պիտի սկսի դանձել իր փոխատուութիւնը :

Ամերիկեան կառավարութիւնը փոխատուութիւն չէ որ կ'ընէ, այլ՝ կը ղիւրացընէ Ֆրանսայի ելեմտուքը :

Ֆրանսա 90 միլիոն տոլարի պարտք ունէր արդէն Միացեալ Նահանգներուն : Ամերիկա երեք տարիով յետաձգեց անոր դանձումը : Ֆրանսա 96 միլիոն տոլար ալ պարտք ունի Էքսփոր-Իմփոր դրամատան (ամերիկեան կառավարութեան կազմակերպութիւնը) : կը յետաձգուի նաեւ ա նոր վճարումը : Համազումար՝ 186 միլիոն տոլար : Անկախ ասկէ, Ֆրանսայի իրաւունք կը տրուի որ Միացեալ Նահանգներէն 43 միլիոն տոլարի բամպակ գնէ · վճարումը՝ Ֆրանքով :

Նոյնպէս Ֆրանքով, 45 միլիոն տոլար արժողութեամբ զինուորական պիտոյք – ներ պիտի գնէ Փարիզ՝ Ամերիկայէն :

Այս վերջինը ոչ մէկ կապ ունի հոր – թիռներու արձակարաններուն եւ Ալժէ – րիոյ պատերազմին հետ :

Միացեալ Նահանգները այս ձեւով մե – ծապէս կը դիւրացնեն Ֆրանսական տնտեսութեան բարելաւման աշխատանքնե – րը : 88 միլիոն տոլար արժէքով պիտոյք – ներ պիտի ծախեն Ֆրանսայի եւ Ֆրանքով պիտի գնեն համապատասխան դումա – րը : Զանազան միջոցներով Ֆրանքները պիտի տան Վիէթնամի, որպէս զի Ֆրանսական արտադրութիւններ գնէ :

Ինչպէս կը տեսնուի, Ֆրանսա 655 միլիոն տոլարի օժանդակութիւն մը կը ըստանայ, մինչդեռ իր տնտեսական վիճակը բարելաւելու համար պէտք ունէր 415 միլիոն տոլարի :

Այս փոխատուութիւնը ցոյց կուտայ, թէ Ամերիկա եւ միջազգային դրամատունները գոհ են Ֆլիմլէնի վարած ելմտական եւ տնտեսական քաղաքականութենէն և վըստահութիւն ունին Ֆրանսայի վրայ :

ԳՐԱԿԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿ
ՋԱՒԱՐԵԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
Ե· ՏԱՐԻ, 1958
ՆԻԹ՝ ՊԱՏՄՈՒԱԾՔ ՄԸ

Պայմաններ ·—

1·— Էջերու եւ սեռի սահման չի դըր – ուիր : Նախընտրելի է միայն, որ հայ կեանքէ առնուի նիւթը :

2·— Երկու առաջնութիւն ստացողնե – րուն կը տրուի 75ական ս· ոսկի :

Երկու երկրորդութիւն ստացողներուն կը տրուի 50ական ս· ոսկի :

Երկու երրորդութիւն ստացողներուն կը տրուի 25ական ս· ոսկի :

3·— Գրուածները պէտք է հասնին մինչեւ 31 Դեկտ· 1958 :

4·— Արդիւնքը կը յայտարարուի 1959ի Ապրիլի սկիզբը :

5·—Ձեռագիրները չեն վերադարձուիր :

Հասցէ ·— ԳԷՈՐԳ ՊԱՐՍՈՒՄԵԱՆ,
37, Rue Keyaly, Djideydé, Alep - Syrie

ԿՈՒԶՈՒԻՆ

Որակեալ բըբուշէօզներ եւ փորձ ընող (էսէյէօզ) հագուստի, վերարկուի եւ թայէօրի համար : Փրըմիէռ մէն աչքառանոցի համար : Դիմել՝

ROSE COUTURE
284, Rue de Vaugirard

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ
ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆԻ ՄԱՀՈՒԱՆ ՏԱՐԵԼԻՑԻՆ ԱՌԹԻՒ ՇԱՒԻԼԻ ՆՈՐԱՇԷՆ ԵԿԵՂԵՑԻՒՆ ՄԷՋ

Այս Կիրակի առաւօտ ժամը 11ին

× Արարողութեանց կը մասնակցին հըրաւիրեալ դպիրներ՝ ղեկավարութեամբ Գ· Ն· Սերգոյեանի :

ՍԷՆԹ ԷՔԻԷՆԻ ՄԷՋ

Հ· Ց· Դ· «Անուշ» ենթակոմիտէն կը ծանուցանէ թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս Կիրակի առաւօտ, մատուռին մէջ :

ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆԻ

յիշատակին, իր մահուան տարելիցին առթիւ :

ՎԱՂԱՆՍԻ ՄԷՋ

Հ· Ց· Դ· Շրջ· կոմիտէն եւ Նոր Սերունդի Շ· Միսաքեան խումբը կը ծանուցանեն թէ այս կիրակի առաւօտ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի

ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆԻ

յիշատակին, իր մահուան տարելիցին առթիւ, Ս· Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ : Պիտի յիշատակուին նաեւ ընկերներ՝ Զ· Տարագճեան, Ա· Թէպոյեան, Խորէն Պէքմէզեան, Մարզարեան, Գէորգ Գասեան, Երուանդ Տէր Ղուկասեան :

ՆՈՒԻՐՆԵՐ

Ֆ· Կ· ԽԱՉԻ Պանեէօ Քաշանի վարչութիւնը, չնորհակալութեամբ ստացած է երկու հազար Ֆրանք Տէր եւ Տիկին Ս· Թորոսեանէ, իրենց որդւոյն Հրայրի նշանախօսութեան առթիւ :

×

Սեբաստիոյ Նահանգային Մուրատ Ուսումնասիրացը հետեւեալ հայրենակիցներէն զանազան առիթներով ստացած է հետեւեալ նուէրները·— Բարթող Սարխոչեան հազար Ֆրանք, Ցարութիւն Շիրվանեան հինգ հարիւր, Սերճիվան Շէր – պէթճեան հազար, Եղիազար Մինասեան հազար, Արա Անդրէասեան երկու հազար, Տէր եւ Տիկ· Մարթայեան երկու հազար Ֆրանք :

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Տիկին Մուրատ Պօյաճեան կը նուիրէ հինգ հազար Ֆրանք Հայ կարմիր Խաչի Ֆէսանվիլիէի օգափոխութեան կայանին, փոխան ծաղկեպսակի, Տիկին Մանիկ Աւադեանի (Լիոն) մահուան առթիւ :

Տէր եւ Տիկին Մեծպահքեան կը նուիրեն հազար Ֆրանք Հայ կարմիր Խաչի Ֆէսանվիլիէի օգափոխութեան կայանին, փոխան ծաղկեպսակի, Օր· Վ· Վէլէտեանի մահուան առթիւ :

ԳՈՐԾ ԿՐ ՓՆՏՌԻ

Արհեստաւոր երիտասարդ մը, (առուտիւր – մոնթաժ – կառիի մեքանիկ կամ թուրնէօր) : Դիմել Պ· Օննիկ Սարեանի, 47 րիւ Ֆելիքս, Քոլոմպ :

ՏՈՒՆ ԿՐ ՓՆՏՌԻ

Վարձու յարկաբաժին մը կը փնտռուի, 1 – 2 սենեակ, խոհանոցով, Փարիզ կամ արուարձանները : Դիմել Օննիկ Սարեան, (Գայմաքեան), 47 րիւ Ֆելիքս, Քոլոմպ, (Սէն) :

ՋՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ
EXPERTISE GRATUITE
Ծախելու համար
ձեր փավիյօնը, վիլան,
յարկաբաժինը կամ խանութը :
J. TORANIAN
18, AVENUE DE L'OPÉRA
OPE 73-21 OPE 19-45

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

"ՅԱՌԱՋ" ԿԸ ՆՈՒԻՐԻ

Փարիզէն Տիկին Մանէ Ֆանեան վեց ամսուան «Յառաջ» կը նուիրէ իր ամուսնոյն Պ· Մանէ Ֆանեանի (Լա – Սիոթա) :

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՇՔԵՂ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Սէնթ Էթիէնի Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդը կը ներկայացնէ Յ· Պարոնեանի՝

ՇՈՂՈՔՈՐԸ (կատակերգ· 3 արար)

Այս Կիրակի (2 Փետր·) ժամը 20·30ին : Սալ Սէնթ Պարպ, րիւ Հանրի Կոնար :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Համբարձում Պալթայեան, Տէր եւ Տիկին Վահէ Պալթայեան (Փարիզ) կը ծանուցանեն թէ այս կիրակի (Փետր· 2) հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Ալֆորվիլի Ս· Պօղոս Պետրոս եկեղեցիին մէջ (րիւ տէ Պրօչէ) իրենց ողբացեալ հօր՝ ՌՈՒԲԷՆԻ (Շապին Գարահէսարցի) եւ մօր՝ Վարսենիկի յիշատակին, (երկուքն ալ մեռած Պոլիս), իրենց մահուան վեցերորդ եւ 11րդ տարելիցներուն առթիւ :

Ողբացեալներուն յիշատակը յարգող – ներէն կը խնդրուի ներկայ ըլլալ :

ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԻ
27ՐԴ ՏԱՐԵԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՅԹԸ

Կիրակի, Մարտ 9ին, կէսօրէ վերջ, ժամը 2·30ին

CENTRE MARCELIN BERTHELOT
28 bis, Rue St.-Dominique, Paris 7e
Métro : Invalides

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Իմի·— Հ· Ց· Դ· «Զաւարեան» կոմիտէի ընդհ· ընկերական ժողովը այս Շաբաթ, ժամը 21ին, Խրիմեան զպրոցը : Ներկայ կ'ըլլայ Շրջ· կոմիտէի ներկայացուցիչը :

Շաւիլ·— Հ· Ց· Դ· «Արդութեան» խումբի ժողովը այս չարաթ իրիկուն ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին :

ԽԻՍՏ ՇԱՀԵԿԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Հ· Ց· Դ· Փարիզի Շրջ· կոմիտէն դասախօսական ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի եւ չրջաններու բոլոր ընկերները, Շաբաթ (Փետրուար 8) երեկոյ ժամը 8·30ին, Սօսիէթէ Սավաճիի ԱՇ սրահին մէջ : 28 րիւ Սէրփաճիք, մէթրօ Օտէօն :

Կը դասախօսէ ընկ· ԻՇԽԱՆԵԱՆ

Այս դասախօսութեան կը հրաւիրուին «Նոր Սերունդի» հին ու նոր անդամները, ինչպէս նաեւ ուսանողական միութեան ընտրեալ պարագլուխները :

ՀՐԱՒԻՐ
ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻ

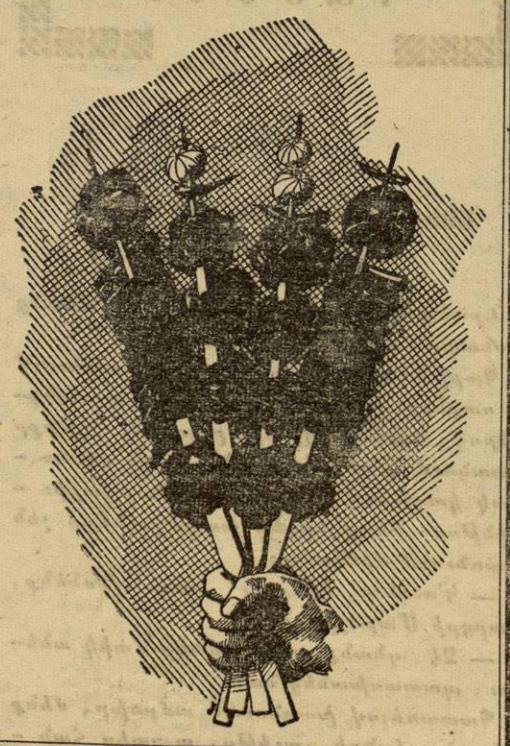
Փարիզի Հայ Աղքատախնամ Ընկերակցութիւնը արտակարգ ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամները, 15Փետր· Շաբաթ օր, կէսօրէ վերջ ժամը երեքին, 32 րիւ տը Թրեվիզ :

Այս ժողովը ի գործու ըլլալու համար անհրաժեշտ է մեծամասնութիւն, այս պատճառաւ եւ մանաւանդ նկատի առնելով օրակարգի կարեւորութիւնը բոլոր անդամներէն կը խնդրուի ստիպողական ներկայութիւն այս արտակարգ ժողովին :

ՕՐԱԿԱՐԳ·— Անթիլիի մէջ անբուժելիներու 20 անկողիններոց յատկացուածական հիմքի մը կառուցման առթիւ վարչական խորհուրդին որոշած փոխառութեան վաւերացումը : ԿՆԻՔ

ՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ
(ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ)
Տարեկան ցերեկոյթ – պարահանդէսը Կիրակի, Փետրուար 2, ժամը 15 – 24
LES AMBASSADEURS
3. Avenue Gabriel : Champs - Elysées
Orchestre LOS CANGACEIROS
AVEC YVAN MORICE ET J. C. GILBERT
Ֆրանքեւպրազիլիական 14 հոգիանոց այս հռչակաւոր նուագախումբը մեծ խանդավառութիւն պիտի ստեղծէ իր Աթրաքսիոններով :
Կանխաւ ապահովեցէք ձեր տոմսերը եւ սեղանները հեռաձայնելով ԷԼԻԶԷ 67–03
Տոմսերու գինն է 500 ֆրանք
Ուշադրութիւն·— Վարձուած սեղանները պէտք է գրաւուած ըլլան ամէնէն ուշը ժամը 19·30ին : Հակառակ պարագային պարահանդէսի կազմակերպիչ յանձնախումբը որեւէ պատասխանատուութիւն չի ստանձներ :

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ
Փետրուար 23, կիրակի օր, ժամը 17էն մինչեւ կէս գիշեր
ՕԹԵԼ ԺՈՐԺ Ե·ի շէեղ սրահներուն մէջ
Նախագահութեամբ
MONSIEUR ROBERT LECOURTի
Garde des Sceaux, Ministre de la Justice
Երկու նուագախումբ· առաջնակարգ աթրաքսիոններ եւ անակնկալներ
Մուտքը 600 ֆրանք : Կանխաւ ապահովել սեղանները, հեռաձայնելով ԹՐՕ 03–18
ԿԱՐԵՒՈՐ·— Վերապահուած սեղանները պէտք է գրաւուած ըլլան մինչեւ ժամը 19·30ը, որմէ վերջ ոեւէ պատասխանատուութիւն չի ստանձնուիր :

Հիմնադիր–Տնօրէն ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ
ՁԱՂԱՐԱՆ ԵԱՐ
Ֆրանսական – հայկական եւ կովկասեան ընտիր կերակուրներ
4, RUE ROBERT-ETIENNE
(Rue Marbeuf) PARIS - 8e
TÉL. : BAL. 31-21
ՇԱՆ ԶԷԼԻԶԷԻ ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՑ
Métro : F. D. Roosevelt
Հաճելի մթնոլորտ
Առաջնակարգ կովկասեան խորոված – ներ, «շաշլիք», «քարսքի»
Bar Américain

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900
Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանգ: Հատը 15 ֆր.

ԿԻՐԱԿԻ
2
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
DIMANCHE
2 FEVRIER
1958

34ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8109 — 34EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 14ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3910

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԷՋՄԻԱԾԻՆ ԵՒ ԿԻԼԻԿԵԱՆ ԱՔՈՌԸ

—o—

« Երկու աթոռների միջեւ գոյութիւն ունեցող իրաւասութեան խնդիրը հին է, եւ ամէն անգամ հրապարակ է գալիս ու այնքան սիրտ դառնացնող բնոյթ է ցուցադրում, որքան կաթողիկոսներից մէկն ու մէկը սին փառասիրական տկարամտութեամբ հարուստ է լինում: Այս խընդիրը Խրիմեան Հայրիկի կաթողիկոսութեան օրերում էր, որ բնաւ ոեւէ անա – խորժութեան նշան ցոյց չտալու հետ, նոյնիսկ մի գոհացուցիչ լուծումն ընդունեց, բայց, ափսո՛ս, հրապարակ չելաւ այդ լուծումը»:

Այս տողերը կը քաղենք խորհրդային իշխանութեանց հովանաւորութեամբ եւ – րեւանի մէջ լոյս տեսնող ազատ եկեղեցի «Կրօնաբարոյական եւ Պատմադրական Թերթ»էն (Գ. տարի, 1927, Հոկտեմբեր – Նոյեմբեր – Դեկտեմբերի միացեալ Թիւ, էջ 310):

Ցօդուածագիրը որ բարձրաստիճան է – կեղեցական մըն է — կը պատմէ թէ 1903–ին, երբ Էջմիածնի «եկեղեցական կալ – ուածների դրաման հրամանը տեղի ու – նեցաւ, եւ այս առթիւ խնդիրն այնտեղ հասաւ, որ հաւանական տեղեկութիւններ ստացուեցին թէ ցարական կառավարու – թիւնը մտածում է Հայոց ծերունազարդ հայրապետին մի որեւէ վանք աքսորելու, անհրաժեշտ համարուեց եկեղեցին ցարա – կան «պրուկորոր»ի ու սրա ահի տակ կծ – կուած սինոտականների վտանգաւոր հո – գեբարձութեան տակ չթողնելու համար՝ միջոցներ մտածել »:

Ու այդ նպատակով գինքը դրկած են Պոլիս, ուր Օրմանեան Պատրիարք, վահ – րամ եպիսկ. Մանկունի եւ Գաբրիէլ Նո – րաւունկեան գաղտնի ժողովի մը մէջ հաւանութիւն յայտնած են, որ «Կիլիկիա – յի կաթողիկոսը համարուի աթոռակից Էջմիածնի Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի: Հայոց բոլոր եկեղեցիների մէջ յիշատակ – ուեն Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը եւ՝ իբր սրա աթոռակից՝ Կիլիկիայի Կաթո – ղիկոսը: ... Էջմիածնի գահի թափուր ժամանակներում՝ այդ իշխանութիւնն է անցնում Կիլիկիոյ կաթողիկոսին մինչեւ նորի ընտրութիւնը: Վերանում են այս – պիսով երկու կաթողիկոսների միջեւ ե – ղած տարաձայնութիւնները»: (Անդ):

Շատ պարզ է միտքը:

Ազգ. Սահմանադրութեան դէմ առ – ղինակ Գրիգոր Օտեան ժամանակին Պոլ – սոյ Ազգային Ժողովի բեմէն արտասա – նած էր պատմական ճառ մը եւ ըսած՝ որ Կիլիկիոյ Աթոռը պէտք է պահել նոյնիսկ Էջմիածնի շահուն համար:

Օտեան մարգարէացած էր Էջմիածնի Մայր Աթոռի գլխուն գալիք փորձանքնե – րը: Ցարականէն եաք՝ նաեւ բոլշեւիկ – եանը:

Այս վերջինը չատ աւելի անգութ գըտ – նուեցաւ Էջմիածնի հանդէպ: Ո՛չ միայն գրաւեց բոլոր կալուածները անպատիժ կերպով, այլ եւ փակեց հարիւրաւոր ե – կեղեցիներ ու վանքեր, զանոնք յատկա – ցնելով աշխարհիկ նպատակներու —չար – ժանկարի սրահ, մթերանոց, զօրանոց եւայլն:

Հայաստանեայց եկեղեցին եւ անոր գահակալը բոլշեւիկեան բռնակալ իշխա – նութեան կաչկանդումներէն ազատելու համար էր, որ Ընծայեցին փարիզեան Վէմ *ամսագրի 1937 Ապրիլ – Յունիս մի – ացեալ թիւին մէջ կ'առաջարկէր ապա – կեդրոնացման գրութեամբ վարել մեր ե – կեղեցական – վարչական գործերը:*

Ընծայեցիչն տասը տարի առաջ, ահա՛ թէ ինչ կը գրէր Հայաստանի մայրաքա – ղաքին մէջ հրատարակուող Ազատ Նկե – ղեցին.—

«Թուում էր թէ պատերազմի հետե – ւանքով առաջ եկած մեր ժողովրդի, լինի էջմիածնական թէ կիլիկիական, վտարան – դի կացութիւնը, ժամանակի ոգին, դա – ւանութեան նոյնութիւն, զաղթական վի – ճակի բնոյթ հարկադրաբար կը պահան – ջեն ըստ տեղւոյն, ըստ տարածութեան ընձեռած դիւրութեանց ո՛ր վիճակ ո՛ր կաթողիկոսի կամ պատրիարքի մօտ դա – նուի, անոր ալ հովուութեան ենթար – կուի »:

Ու կ'աւելցնէր.

« Բայց չէ՛ էջմիածին՝ ԻՐՕ Թէ ՀԵՆՑ ԻՐ ՔՑԻ ՏԱԿ ԸՆԿԱԾ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ ԿԱՄ ԱՅԼ ՎԻՃԱԿՆԵՐ ԿԱՐԳԱԻՈՐԵՑ, ՎԵՐԱՑԱՐԵՑ, ՄՆԱՑԻՆ ՀԵՌՈՒՆԵՐԸ: Ցաւօք սրտի պէտք է ասել, որ էջմիածին առաջինը խտրական ոգի է ցուցադրում եւ ձեռքը այստեղից պարզում է Սիբիա, կիպրոս, էջմիածնական հօտը Կիլիկիա – յականից զատելու – անջատելու »: (Ա – դատ եկեղեցի, Նոյն թիւը, էջ 311):

Ի՞նչ կ'ընէ այսօր վազգէն կաթողիկոս:

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՐԲԱՆԵԱԿԸ ԱՐՁԱԿՈՒԵՑԱՒ

—o—

ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՅԶԸՆՀԱՒՈՒԼԸ ՅԱՅՏՆԵՑ ԱՆՈՐ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Ֆրանսական ժամով 4·48ին, Շաբաթ առաւօտ Նախագահ Այզընհաուըը ամե – րիկեան ձայնասփիւռէն յայտարարեց թէ Արամազդ Գ. (*Ժիւփիթեր Սէ*) *հրթիռով Ամերիկացիք յաջողած էին արձակել ար – ուեստական իրենց առաջին արբանեակը՝* «Հետախոյզը»:

Ուրբաթ գիշեր (Ֆրանսական ժամով շաբաթ առաւօտ) ամերիկեան ձայնաս – փիւռէն կը խօսէր Նախագահութեան նախկին Թեկնածու՝ Ատլայ Սթիվընսըն, երբ խօսնակը յայտնեց թէ բոլոր ձայ – նասփռումները պիտի դադրին, որովհետեւ Նախագահ Այզընհաուըր յայտարարու – թիւն մը ունի:

Եւ Նախագահը յայտարարեց թէ Քափ Քանավերալէն յաջողութեամբ արձակ – ուած Արամազդ հրթիռը, որուն մէջ էր ա – մերիկեան արուեստական առաջին ար – բանեակը՝ «Հետախոյզ»ը:

Ցակաւին կը պակսին մանրամասնու – թիւնները, սակայն շաբաթ առտու յայտ – նի էր արդէն թէ արբանեակը երկրադուն – դին չրջանը րրած էր առաջին անգամ՝ 106 վայրկեանէն:

Ինչպէս յայտնի է Դեկտեմբեր 7ին, ա – ռաջին անգամ փորձ մը կատարուած էր նոյն արձակարանէն, բայց ձախողած: «Հնդկալեռնը» ճամբայ չէր կրցած եւ – լել, որովհետեւ հրթիռը կրակ առած էր:

Այն ժամանակ արդէն կը նախատես – ուէր քանի մը շաբթուան աշխատանք՝ նոր արբանեակ մը արձակելու համար: Մօտ երկու ամիս վերջն է միայն որ ամե – րիկեան առաջին արբանեակը արձակուե – ցաւ:

Համաձայն վերջին տեղեկութեանց ա – մերիկեան արբանեակը չատ աւելի զօրա – ւոր է քան խորհրդային Սպուտնիկը:

Ձայնասփիւռը կը հաղորդէր շաբաթ ա – ռաւօտ թէ «Հետախոյզ»ը կը չարունակէ իր չրջանը, բայց պիտի չանցնի Ա. Մի – ութեան վրայէն:

ՍՈՒԻՐԻԱ - ԵԳԻՊՏՈՍ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԸ՝ ՆԱՍՐ

—o—

ՄԻԿ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ ԵՒ ՄԻԿ ԲԱՆԱԿ

Ինչպէս գրած էինք, Շաբաթ օր Գահի – րէի մէջ յայտարարուեցաւ Սուրիա – ե – գիպտոս միացեալ պետութիւնը: Սուրիոյ Հանրապետութեան Նախագահ Քուաթլիի հետ եղիպտոս գացած էին Արտաքին Նա – խարար Պիթար եւ բանակի ընդհանուր հրամանատար Պըզըճ:

Թնդանօթի քանի հարուածներով ըն – դունուեցաւ սուրիական պատուիրակու – թիւնը եւ առաջնորդուեցաւ Քուպէհի դղեակը: Քաղաքը զարդարուած էր ե – դիպտական եւ սուրիական դրօշակներով:

Անկախ ասկէ խումբ մը սու – րիացի երեսփոխաններ ալ գացին Եգիպ – տոս, մասնակցելու համար նոր պետու – թեան ծննդեան արարողութեանց: Ցա – ռաջիկայ չորեքշաբթի, երկու խորհըր – դարաններու անդամները պիտի հաւաք – ուին՝ միասնաբար ընտրելու համար Մի – ացեալ Պետութեան Նախագահը. գնդա – պետ Նասրի ընտրութիւնը ապահովուած է ամէն ձեւով: Բոլոր երեսփոխաններուն կարծիքը այն է, թէ Նասր միաձայնու – թեամբ պիտի ընտրուի:

Ընտրեալ Նախագահը անմիջապէս պի – տի կազմէ առժամեայ կառավարութիւն մը. նախարարներուն երեք չորրորդը ե – գիպտացիներ պիտի ըլլան: Առժամեայ կառավարութիւնը պիտի պատրաստէ Սահմանադրութիւնը, որ վեց ամիս կը պահանջէ. այնուհետեւ՝ երկու երկիրնե – րու ժողովուրդը պիտի ընտրէ միացեալ խորհրդարանին առաջին անդամները:

Նախարարաց առաջին Խորհուրդը դու – մարուեցաւ արդէն չաբաթ օր, Քուպէ – հի դղեակին մէջ, Նասրի եւ Քուաթլիի նախագահութեամբ:

Նախագահ Քուաթլի այս առիթով յայ – տարարեց.— Աչխարհ պիտի գիտնայ թէ արաբական ազգայնականութիւնը ծնաւ: Համոզուած եմ որ անիկա պիտի ըլլայ ա – ռաջին հանդրուանը՝ արաբական ճակա – տին հզօրացման:

Միացեալ Պետութեան ձմեռնային մայ – րաքաղաքը պիտի ըլլայ Դամասկոս, իսկ ամառնայինը՝ Գահիրէ:

Սուրիա – եգիպտոս դաչնակցութիւնը պիտի ունենայ մէկ Նախագահ, մէկ Խոր – հրդարան, մէկ դահլիճ, մէկ բանակ եւ մէկ Արտաքին սպասարկութիւն:

Միւս կողմէ Իրաքի Ֆէյսալ Թագաւորը պատասխանեց Ցորդանանի վեհապետին նամակին:

Իրաքի արքայական չրջանակներուն մէջ չրջան ընող զրոյցներուն համաձայն, կրնայ ըլլալ որ երեք Թագաւորներու ժո – ղով մը գումարուի.— Արաբիա, Ցորդա – նան, Իրաք: Օրակարգի գլխաւոր նիւթը՝ Սուրիա – եգիպտոս միացեալ պետու – թիւնը:

Թագաւորաց ժողովի մը համար Իրաք հաւանութիւն տուած է, թէեւ տակաւին Թուական մը չէ ճշդուած:

—o—

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ նախարարութիւնը դեկոյցով մը կը հաղորդէ որ 1937 Դեկ – տեմբեր 21էն 1938 Փետր. 18 ծնած է – րիտասարդները պիտի կանչուին օդային բանակին մէջ, յառաջիկայ Փետրուար 13ին, իսկ ծովային եւ ցամաքային բա – նակներու մէջ՝ Մարտ 1ին:

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ մէջ մնա – ցող զինուորներուն համար, Անգլիայէն վերջ Ֆրանսական կառավարութիւնն ալ կը պահանջէ որ Պոն յաւելեալ վճարու – մով մը մասնակցի ծախքերուն: Ինչպէս ծանօթ է, անգլիական պահանջը մերժած էին Գերմանացիները:

Օրը Օրին

ԳԵՏՆԻՆ ՏԱԿԸ ՊԻՏԻ ԱՆՑՆԻՆ...

Խորհրդային գիտուններն սկսած են գուշակութիւններ ընել, յառաջիկայ տասը տարիներու ընթացքին իրենց կա – տարելիք աշխատանքները ներկայացնե – լով: Հետաքրքրական յայտարարութիւն – ներ՝ այս ուղղութեամբ:

Կենսաբան Վիկտոր Էնկելհարտ կը յայտնէ, թէ տասը տարի վերջ մարդիկ օրական երկու ժամ պիտի ճաշան մի – այն ...

Սրամտութի՞ւն մըն է, որ կը փորձէ գիտնականը, թէ՞ հաստատում մը: Ամէն պարագայի մէջ, ծանօթ իրողութիւն է թէ երկաթէ վարագոյրէն անդին մարդիկ շատ չեն ճնանար. օրական ճանի մը ժամ, կէս ճուն կէս արթուն, «խուլիգան»ի յաւի – տենական վախ մը իրենց սրտին մէջ: Կ'երեւի թէ ա՛ն ալ շատ գտած է «ընկեր» գիտունը եւ կ'առաջարկէ երկու ժամ մի – այն ճնանալ... զարկ տալու համար լե – նինեան մե՛ծ հայրենիքին:

Ուրիշ գիտնականներ ալ, Լայֆայիլ սատկելէն ի վեր, իրենց յայտարարու – թիւններով այն տպաւորութիւնը կը ձը – գեն, թէ Լուսին, Հրատ, Արեւ «ուտո – պիա»ներ են պարզապէս եւ մարդկութիւ – նը պէտք է զբաղի «երկրային սնունդնե – ր»ով:

Երկրաբան Ջերպաճով կը յայտնէ թէ համայնավարները երկրագունդը ճեղճե – լով իսան ճիլոմեթր հողին տակը պիտի մտնեն... տասը տարիէն:

Անշուշտ կրնայ պատահիլ, որ տաս – նամեակի մը ընթացքին զանազան անցու – դարձեր ըլլան եւ շա՛տ աւելի առաջ գետ – նին տակը անցնին եւ թաղուին աւելի խոր – րը՝ իսան իսան ճիլոմեթր: Կրնայ ըլլալ նաեւ որ ուրիշներ թաղուին՝ իրենց պատճառով:

Ամէն պարագայի մէջ, գետնին տակը անցնելու պատմութիւն մը կայ, եւ խոր – հրդային գիտնականը ամենայն հպար – տութեամբ կը հաստատէ, թէ իրենէ պի – տի ըլլան առաջինները ...:

ԱՐՄԵՆԱԿ

ԱԼԺԵՐիՈՑ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՕՐԷՆՔԻ ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ՎԱՒԵՐԱՑՈՒՄԸ

Ուրբաթ օր Ազգ. Ժողովին մէջ Ալժե – րիոյ Հիմնական Օրէնքը վերջնապէս վա – ւերացուեցաւ (երրորդ ընթերցում) 244ի դէմ 296 ձայնով: Ընդունած են նաեւ Հանրապետութեան Խորհուրդին (Ծերա – կոյտ) կարգ մը բարեփոխումները:

Քուէարկութենէն առաջ Թիքսիէ – Վին – ւանքուր անդամ մը եւս քննադատեց Հիմ – նական Օրէնքը, Ֆրանսական Ալժերիոյ ապագային համար վտանգաւոր եւ անպա – տեհ նկատելով զայն:

Այս քննադատութեան միացան համայ – նավար Պալանժէ եւ վիւժատական Փելա:

Վերջին բացատրութեանց ընթացքին միջամտութիւն մը ընելով Անդրէ Մի – թէր յայտնեց թէ Անկախները ծրագիրը պիտի քուէարկեն, որովհետեւ Ալժերիոյ հարցը միայն զինուորական միջոցներով կարելի չէ լուծել:

Քուլիսներուն մէջ Ռոպէր Լաքոստ կը յայտնէր, թէ յիսունի մօտ հրամանա – գիրներ պիտի պատրաստուին, որոնց 15ը արդէն խմբագրուած է: Ալժերիոյ մէջ հինգ չրջաններ ստեղծելու գաղափարը պիտի քննուի:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ կարմիր Խաչի ներկա – յացուցիչները յաջողեցան տեսակցութիւն մը ունենալ Ալժերիոյ Ազատագր. ճակա – տի մօտ բանտարկուած Ֆրանսացի չորս պինուորներուն հետ:

ՄԵՐ ՔԱՂԱՔԻ ԿԱՂԱՆԴԸ

ԵՐԲ ՊԱՏԱՆԻ ԷԻՆՔ

Կար ժամանակ մը որ ես, խօսելով ծննդավայրիս մասին, կ'ըսէի «մեր գիւղը» այսպէս, կամ «մեր գիւղը» այն - պէս: Օր մըն ալ հայրենակիցներս բողոք բարձրացուցին.

— Ի՞նչ ըսել կ'ուզես մեր քաղաքը գիւղի վերածելով. ուրիշներ իրենց ունեցած պզտիկը կը մեծցնեն, իսկ դուն, ընդհակառակն, ելեր մեր ունեցած մեծը կը փոքրացնես. Գարահիսարը կարգին քաղաք էր:

Իրենց բացատրելէ վերջ թէ ես բնաւ մեր քաղաքին յիշատակը նսեմացնելու միտք չեմ ունեցած, ըսի թէ այդ ձեւը կը գործածեմ պարզապէս անոր համար որ, գիւղ որակումը աւելի յուզիչ ու բանաստեղծական կը դտնեմ. քաղաքը գիւղի վերածելով, բնակիչներն ալ կ'ըլլան գիւղացի, ու գիւղացին աւելի բարի է, Աստուծոյ մօտ, մաքուր, աւանդապահ, ու քիչ մը աւելի Հայ՝ քան քաղաքացին: Չեմ գիտեր թէ համոզուեցա՞ք. բայց այդ առթիւ ես անոնց խոստացայ այսուհետեւ նման «սխալ չգործել եւ մինչ այդ կատարած վրիպումներուս համար ալ՝ զղջում յայտնեցի:

Մեղա՛յ, հազար բերան մեղայ, ալ նըման ապուր չեմ ուտեր:

Ահա թէ ինչո՞ւ յուշադրութիւններուս մէջ գիւղ բառին չէք հանդիպիր հիմա եւ ան փոխարինուած է քաղաք բառով ...

Կ'ենթադրեմ թէ, եթէ սեւ ձեռք մը, սեւ թուականի մը ցուլիսին անոր կեանքի թելը կտրած չըլլար, ան հիմա աճած, ուռճացած, հասակ նետած կ'ըլլար իս - կական քաղաք, մեծ քաղաք:

Ո՞վ կրնայ կասկածիլ հայ ժողովուրդի չինարարութեան վրայ, ո՞վ ...

×

Մեր քաղաքին մէջ կային բազմաթիւ անջատ չուկաներ, հրապարակներ, արհեստանոցներ: Գընճագործներն իրենց տեղն ունէին, դարբինները՝ իրենցը, կօշկակարները բոլորը դրեթէ մէկ տեղ էին հաւաքուած ու կերպասավաճառներու չուկան, քաղաքի ամէնէն լաւ բաժնին մէջ էր: Փայտ, յարդ, կամ պտուղ ծախողներն իսկ իրենց առանձին առանձին պազարներն ունէին: Մինակ նպարավաճառներն էին որ, լեզուական ու քերականական օրէնքներու անտեղեակ տղու մը չարադրութեան մէջ տիրող կէտադրական անկանոնութեան պէս, ցիրուցան, ինկած էին հոս ու հոն: Անոնցմէ մէկը, Թօփալ Ապտուլլահ անուն դաժանադէմ թուրքի մը խանութը, եղբօրս կօշիկի արհեստանոցին ճիշդ դիմացը կը գտնուէր: Աչնան, սաթի պէս դեղին ու մեղրի պէս քաղցր խաղողներու կողովներ չարուած կ'ըլլային անոր առջեւ, ու Ապտուլլահ, երբեմն, խռպոտ ձայնով մը, անոնց գովքը կը պոռար: Կուշ մը խաղող վեր բռնած, կը յայտարարէր թէ «աս միւպարէէը չուտողը կամ խելք չունի, կամ դրամ»...

Խաղողէ զատ ան նաեւ կը ծախէր լաւ տիկի պանիր ու Մալաթիոյ չորցած քաղցը ծիրան: Մեր առեւտուրը կ'ընէինք իրմէ՝ հակառակ դաժանադէմ ու թթուած թուրք մը ըլլալուն: Կաղինէ իր խորո - վածը միշտ թարմ ու բուրումնաւէտ կ'ըլլար ու իր չամիչներուն հատիկները՝ կովու մը ծիծին պտուկներուն չափ խոշոր էին միշտ:

Այս բոլորը կը բաւէին իր խանութը նշանաւոր դարձնելու համար, բայց դեռ աւելին կար. երբ մեր հայրենիքին նշանաւոր ձմեռը իջնէր մեր լեռներուն ու քաղաքին վրայ, երբ անվերջ տեղացող ձիւնը ծածկէր սար ու ձոր, երբ տանիքներէն վար թափուող ձիւնէն փողոցները նեղնային, երբ ժամուն զմբէթը իր ձեւն ու գիծերը կորսնցուցած գորշ երկնքին խառնուէր ու խաչը միայն մնար անտեսանելի թելով երկինքէն կախուածի պէս, երբ լեռներէն վար գիւղերն իջնող սովահար գայլերու եւ բքախեղդ ճամբորդներու պատմութիւնները չրջան ը - նէին սրճարաններու չոգիին մէջ, Թօփալ Ապտուլլահի խանութին փեղկերուն ետեւ նարինջի դեղին դէզեր կ'երեւէին:

Ու անոնք Նոր Տարուան նախակարապետներն էին, ինչպէս ծիծեռնակները՝ գարնան:

Տղու մեր աչքերը լայն կը բացուէին ու մեր կռնակներէն անբացատրելի, անմեկնելի դողեր կ'անցնէին:

Առտու մը, դպրոցի մթացող՝ բայց տաքութիւն չտուող վառարանին չուրջ հաւաքուած տղոցմէն մէկը, դրպանէն դեղնորակ բուրումնաւէտ բան մը հանեցուց, կ'ըսէր.

— Տղաք, երէկ գիշեր փորթուգալ կերայ ...

Կարգով հոտոտեցինք այդ բուրումնաւէտ կեղեւը՝ ու մեր մէջի ամէնէն թերահաւատներն իսկ կը հաւատային այդ բախտաւոր տղուն պատմութեան:

Չեմ կարծեր որ իմ բարի հայրենակիցներս վրդովին, երբ խոստովանիմ թէ նրինջը հաղուագիւտ բան մըն էր մեր քաղաքին մէջ:

Տարեգլուխ տարեգլուխ յայտնուող հազուագիւտ բան մը՝ որ կիրասոնէն, լեռներ անցնելով, մեզի կուգար:

Այդ օրերուն էր որ, հայերէնի դասին, տղայ մը, մատը վեր բարձրացուցած, խօսք կ'առնէր եւ ուսուցիչին կուտար տարուան էն կարեւոր հարցումը.

— Պարոն Տիգրան, Թօփալ Ապտուլլահին խանութը նարինջ կայ, կաղանդի մեր արտասանութիւնները ե՞րբ պիտի տաս ...

Ուսուցիչին կողմէ ըրուած ու մեր կողմէ սրտի պոռթկումով ընդունուած այդ հաւերէն մենք չատ բան չէինք հասկնար, բայց ամէն տարի կը սորվէինք մեծ եռանդով ու Նոր Տարուան գիշերը, ճաշէն առաջ, սեղանին չուրջ հաւաքուած ընտանիքի անդամներուն ներկայութեան, կ'արտասանէինք զանոնք:

Մեծերը կը պագնէին մեր ճակատները, մենք անոնց ձեռքերը ու աւանդական պահոց ճաշը կը սկսէր: Ճաշէն վերջ կը վառէինք հիւրանոցի վառարանը՝ որուն կողերը կը կարմրէին ու դռնակէն փախող բոցի լոյսի տակ կատուն իր դէմքը կը լուար:

Մայրս լիաբուռն չոր պտուղ կը բաժնէր մեզի ու մեր երջանկութիւնը կ'ըլլար լման:

Գառնգելէ առաջ, մինչ մայրս աղբիւր գացած կ'ըլլար ջուր կաղնտելու, հայրս, տունին միւս անդամները չուրջը հաւաքած, կը կենար աղօթքի: Տարուան մը մեր կեանքին ի հաշիւ չնորհակալ կ'ըլլայինք Արարչին՝ եւ իր օրհնութիւնը կը խնդրէինք գալիք 365 օրերուն համար: Որովհետեւ Թուրքիա կոչուող դժոխքին մէջ, տարեգլխուն աղօթող ամէն բերան, ամէնէն առաջ մէկ բան կը խնդրէր Աստուծմէ.

— Տէր. Նոր Տարին, եկող տարին, ըրէ օրհնուած, բարի. հինը փնտռել մի տար ...

Այս հաւաքական աղօթքէն վերջ, որ մեր հոգիներու խաղաղութեան՝ եւ ընտանիքի անդամներուն ու իր Աստծուն միջեւ կապը ամրացնելու կը ծառայէր, երբ դուրսի ձիւնամրրիկը ահաւոր ըլլար, մայրս, մոռցուած՝ բայց կարեւոր Ց. Գ. մը պէս, կ'աւելցնէր.

— Տէր, ծովերուն բացերը, լեռներուն վրայ անպատսպար եղողներուն Դո՛ւն հասնիս, Դո՛ւն ողորմիս:

×

Հո՞ս ...:

Հոս ամէն բան տակն ու վրայ է, Մը - նուազն անգամ Նոր Տարիէն առաջ կու գայ, եւ Նոր Տարին՝ Ծնունդէն վերջ:

Ծառեր, լոյսեր, նուէրներ, Ծննդեան երգեր, մեղեդիներ:

Ու լոյս. ծովերով լոյս:

Բայց անոնք չունին գիւղերու անկիւնը կորսուած եւ ձիւներու ծանրութեան տակ հեւացող մեր եկեղեցիներուն մէջ երդուած չարականներուն քաղցրութիւնն ու խորհրդաւորութիւնը: Խունկի բուրմունքն՝ ու մոմերուն թրթռուն լոյսին տակ խոր, անսահման հաւատքով ըսուած աղօթքներուն անկեղծութիւնը:

Պոլսոյ մէջ անգամ, բազմաթիւ չահերու թրթռուն լոյսին տակ եպիսկոպոսական պատարագներուն ունկնդրելէ վերջ երազած եմ գաւառի մասին ...

Հոն, գիշերուայ լուռ մէկ պահուն, Աստուած վար կ'իջնէր անչշուկ իր հօտին մէջ թափառելու՝ եւ զայն օրհնելու համար ...

Հո՞ս ...

ԱՐԱՄ ՀԱՅԿԱԶ

ԱՐԵՒԵԼԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆԸ ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ

—o—

30·000 ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՓԱՍՏԱԹՈՒՂԹ

ԽՄԲ.— Ռումանիոյ Արեւելագիտական ընկերութեան նախագահը՝ Փրոֆ. Վլատ Պրնըցեանու շահեկան յօդուած մը գրած է իր երկրին մէջ կատարուող արեւելագիտական աշխատանքներուն մասին, ստորեւ՝ գլխաւոր մասերը:

Ռումանիան հանդիսանալով դէպի Ա - րեւելք բացուող Արեւմուտքի դուռը, նախասահմանուած էր արեւելեան ուսում - նասիրութիւններու, մանաւանդ թրքաբանութեան, հայագիտութեան եւ թաթարագիտութեան համար: Պուքրէշի մէջ կան աւելի քան 220 հազար թրքական փաստաթուղթեր, որոնք մեծ նշանակութիւն ունին Ռումանիոյ պատմագիտութեան համար:

Գոյութիւն ունին 30·000 հայկական փաստաթուղթեր, ինչպէս նաեւ արաբական, թրքական, հայկական, պարսկական, հրէական, թիւրեթական, արեւելեան չրջաններով չատ մը ձեռագիրներ: Այս բոլորը մօտաւոր թուանշաններ են, որովհետեւ ասոնց թիւը պիտի բարձրանայ՝ երբ դասաւորուին: Վերջերս ճշդուեցաւ Զիփարխուի Փոնտին պարունակութիւնը՝ մօտ 175 ձեռագիր եւ 600 դիրք: Տակաւին յայտնի չէ Թրանսիլվանիոյ հոյ արեւելեան Փոնտերուն քանակը:

Այսուհանդերձ, Ռումանիոյ մէջ արեւելագիտական գործունէութիւնը ոչ մէկ արդիւնք տուաւ, որովհետեւ ցարդ ամէն մարդ ինքնագլուխ կ'աշխատէր, առանց ծրագրի. Ռումանիոյ մէջ ոչ ոք կը հետաքրքրուէր արեւելագիտութեամբ, ոչ ոք նեցուկ կը հանդիսանար անոր, իսկ վերջին պատերազմն ալ պատճառ դարձաւ, որ այդ ուղղութեամբ ամէն գործունէութիւն դադրի:

1944էն վերջ հրապարակ եկան կարգ մը արեւելագէտներ, մեծ մասը արտասահմանի մէջ պատրաստուած, մասնաւորապէս՝ հայագէտներ, թրքագէտներ, սեմագէտներ եւ հնդկագէտներ:

1956ին հիմնուեցաւ երեսուն անդամներէ բաղկացած ընկերութիւն մը, նախագահութեամբ Փրոֆ. Վլատ Պրնըցեանուի:

Արեւելեան ուսումնասիրութիւններու այս հաստատութիւնը իր գործունէութեան սկսաւ 1957 Յունուարին, իբրեւ մէկ բաժանմունքը՝ Պատմական եւ Բանասիրական Գիտութիւններու Ընկերութեան:

Ներկայիս Արեւելագիտական հաստատութիւնը ունի 46 անդամ, ինչպէս նաեւ երեք պատուակալ անդամներ, որոնց երկուքը՝ արտասահմանէն: Կազմուած են 14 մասնաճիւղեր՝ հետեւեալ բաժիններուն համար:

1.— Հնդրեւրոպական դասական արե-

ԽՐԻՄԵԱՆ ՀԱՅՐԻԿԸ

•

Սեպտեմբերի մէջ, 1901 թուին այցելեցի Սուրբ Էջմիածին: Նոյն թուի Մայիսին, երբ Վենետիկ էի, մեզ ամենիս սիրելի հայր Ղեւոնդ Ալիշանը իմ վրայ քաղցր պարտք դրեց «Հայոց Հայրիկին կարօտագինս ողջունելու իմ կողմանէ»:

Մի երեկոյ անմոռանալի բախտ ունեցայ Հայրիկի մօտ լինելու եւ համբուրելու նրա աջը:

Սիրտս ուժգին խփում էր յուզմունքից եւ ուրախութիւնից:

Առաջարկեց նստիլ:

— Վեհափառ Հայրիկ,— ասացի ես,— մեծ բախտաւորութիւն եմ զգում, որ ինձ վիճակուել է բերել Նահապետ Ալիշանի կարօտագին ողջոյնները Հայոց Հայրիկին:

— Ա՛հ, չատ շնորհակալ եմ: Դուն Վենետի՞կ էիր, ե՞րբ էիր հոն, ի՞նչպէս է Հայր Ղեւոնդը, աղէ՞կ է:

— Այո՛, Վեհափառ Հայրիկ, այս դարնանը Վենետիկ էի եւ պատիւ ունեցայ մի քանի անգամ լինելու ալեզարդ Նահապետի մօտ: Նա հիւանդոտ է եւ թոյլ ...

— Ախոսո՛ս, ախսո՛ս,— խօսքս ընդհատեց Հայրիկը, մենք հասակակիցներ ենք. ես չատ կը սիրեմ անոր. անուշ գրիչ ունի: Նա չատ է աղդեր իմ գրչի վրայ, նա ինձ չատ բան է ներշնչեր: Ասա՛, ուրիշ ի՞նչ կ'ընէր:

— Նա ինքն էլ էր ասում, որ Հայրիկը իրենից հարիւր օր, միայն հարիւր օր մեծ է, եւ ասում էր, թէ բերկրանքով եմ լսում, որ Հայրիկը ձիէ նստում եւ ժողովուրդին այցի է ելնում ...

Միշտ նախանձում էր Զեզ, Վեհափառ Հայրիկ, եւ ասում էր, թէ Հայրիկի բանն ուրիշ է. նա առոյգ է մնացել, որովհետեւ Մասիսի չուքին ներքոյ է քնում, Հայոց դաշտերի ծաղկանուշ հովն է ծծում, Արաքսի ջուրը խմում:

Այստեղ Հայրիկը ուրախ եւ սրտանց ծիծաղեց:

— Ան կը նախանձէ ինձ, ես վաղը կարգադրեմ, որ անոր Մասիսի հողէն, Երասխի ջրէն ու Հայաստանի ծաղիկնեբրէն քիչ մը վերցնեն եւ փոքրիկ արկղով մը ղրկեն Վենետիկ:

Ինչպէս յետոյ իմացայ, Հայրիկի կողմից ուղարկուել էր մի փոքր արկղ այդ արմատաններով, բայց մինչ հասնելը, գժբախտաբար, սիրելի Նահապետը արդէն վախճանուած էր եղել (1901 թուի Նոյեմբերի մէջ):

— Է՛հ, դուն ալ բարով ես եկել: Ես կովկասի մէջ երկու բանաստեղծ կը ճանչնամ անձամբ, ու չատ կը սիրեմ անոնց, մէկը Թիֆլիս Ծովհաննէս Թումանեանն է, մէկն ալ մեր ուսուցիչ Ծովհաննէս Ծովհաննէսեանն է, ըշտէ, մէկն ալ դուն ես, քեզ ալ հիմա տեսայ: Դուն անոնցմէ երիտասարդ ես, այդ է պատճառը, որ միշտ ամպ ու աղբիւր, վարդ ու աղջիկ կ'երգես ...

Այստեղ Հայրիկը նորից չատ ղուարթ ու բարձր ծիծաղեց:

— Շա՞տ պիտի մնաս հոս,— հարցրեց նա:

— Մի քանի օր ուզում եմ մնալ, վեհափա՛ռ Հայրիկ:

— Է՛հ, լաւ է. ամէն երեկոյ ե՛կ, կը խօսինք:

Գլուխ խոնարհեցի ու դուրս ելայ:

Ամբողջ գիշերը ես նրա թովիչ ձայնի, նրա արծուենի հայեացքի ազդեցութեան տակ էի: Ինձ թւում էր, որ ապրում եմ նահապետական օրերում եւ երջանկութիւն եմ ունեցել խօսելու հին նահապետներից մէկի հետ: Հայրիկն իմ երեւակայութեան մէջ միշտ պատմական կամ, աւելի ճիշդ ասած, առասպելական լուսապսակով էր զարդարուած: Մանուկ օրերից երազել էի տեսնել Վասպուրականի արծուին, հայ ժողովուրդի յոյսերի եւ տենչերի կրող Հայոց Հայրիկին:

Միւս երեկոյ Հայրիկը իր քարտուղար վարդապետի միջոցով ինձ կանչեց Վեհարան:

— Է՛հ, նստէ, տեսնենք, դուն դիտես, որ ես ալ բանաստեղծ եմ ու չատ կը սիրեմ բանաստեղծութիւններ կարդալ: Հոմերոսն ու Վիրգիլիոսը ամէնէն չատ կը սիրեմ:

Ու սկսեց առոյգ չեչտով անդիր արտասանել Իլիականից եւ Էնէականից գրաբար հատուածներ: Այդ պահին նրա գեղեցիկ աչքերը փայլում էին երիտասարդական ոգեւորութեամբ:

Երազի մէջ էի զգում ինձ, այնպէս իրականութիւնն ինձ անիրական էր թւում:

— Քեզի իմ գրքերէն տամ, հարկաւ կարդացած կ'ըլլաս, սակայն բանաս - տեղծները իրար կը նուիրեն իրենց հեղինակութիւններէն. դուն ալ քուկիններէդ ինձ կուտաս:

Եւ Հայրիկը կանդնեց իր պարթեւական հասակով, գնաց միւս սենեակը եւ բերեց «Ժամանակ եւ խորհուրդ իւր» եւ «Պապիկն ու Թոռնիկ» գիրքերը:

— Ասոնք քեզի Հայրիկէն յիշատակ:

Անհուն չնորհակալութեամբ առայ Թանկագին նուէրները՝ մարմարեայ աջը համբուրելով:

Այնուհետեւ նա թիկն տուեց բարձերին ծալապատիկ նստելով: Շինում էր հաստհաստ պապիրոսներ եւ իրար ետեւից ծխում: Ծխելով խօսում էր անվերջ, պատմելով Վանի կեանքից, իր մանկութիւնից, չարաճճիութիւններից:

ԱՐԵՏԻՔ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ

(1 Շար.)

ւելեան լեզուները, ներառեալ՝ դասական հայերէնը, հիթիթերէն եւ հին պարսկե – րէն :

2 — Հնդկագիտութիւն :

3 — Սեմական ուսումնասիրութիւններ եւ արեւելեան հին պատմութիւն :

4 — Թուրք օսման լեզուն եւ պատմու – թիւնը :

5 — Նոր թուրքերէնը :

6 — Նոր հայերէնը, գրականութիւն եւ լեզու :

7 — Թաթարագիտութիւն :

8 — Ծայրագոյն Արեւելքի լեզուները՝ չինարէն եւ ճափոներէն :

9 — Դասական ու նոր արաբերէնը :

10 — Կովկասագիտութիւն :

11 — Նոր պարսկերէնը :

12 — Եգիպտագիտութիւն :

13 — Արեւելքի փիլիսոփայութիւնը :

14 — Արեւելքի ժողովուրդներու ազ – գագրութիւնը :

Հիմնարկութիւնը կապ հաստատած է Եւրոպայի եւ Ամերիկայի արեւելագիտա – կան ընկերութիւններուն, Ասիոյ եւ Ափ – րիկէի դիտական ընկերութիւններուն հետ, որոնց հետ թղթակցութիւններ կը կատարուին եւ փոխանակութիւններ՝ հանդէսներու եւ աշխատասիրութիւննե – րու : Ընկերութեան անդամները ուսում – նասիրական պտոյտներ կատարած են Չի – նաստան , Խ. Միութիւն , Ղազաղստան եւայլն : Տարբեր երկիրներէ ալ, նոյն նը – պատակով կարգ մը մասնագէտներ այ – ցելած են Ռումանիա :

Գործունէութեան տարբեր մէկ երեսը կը ներկայացնեն տեղեկատուութիւնները :

Ցարդ ներկայացուեցան տասը հետա – քրքրական տեղեկատուութիւններ՝ չինա – դիտութեան, հնդկագիտութեան, հայա – գիտութեան, թրքագիտութեան, արեւել – եան հին պատմութիւն, հնագիտութիւն եւ առ հասարակ արեւելագիտութեան մասին :

Որպէսզի կարելի ըլլայ փոխանակու – թիւններ կատարել Ասիոյ եւ Ափրիկէի դիտական ընկերութիւններուն եւ հաս – տատութեանց հրատարակութիւններուն հետ, պատրաստուած է «Արեւելեան ու – սումնասիրութիւն» 350 էջերէ բաղկացած մեծ հատորը, որ մօտերս հրապարակ կ'ելլէ : Գիրքը կը պարունակէ 26 ուսում – նասիրութիւններ և յօդուածներ, որոնց 8 հատը հայագիտական խնդիրներու մա – սին : «Արեւելեան ուսումնասիրութեան » բ. հատորը պիտի հրատարակուի յառա – ջիկայ գարնան : Ասկէ զատ, ընկերութեան անդամները 17 ուսումնասիրութիւններ ղրկեցին Մոսկուա, Թաշքենտ, Պերլին , Փրահա, Փարիզ, Հելսինքի եւայլն : Բո – լորին ալ հրատարակութիւնը ապահով – ուած է :

ԶՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԱԾ ՁԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ ՉԵՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁՈՒԻՐ :

ՍՐՏԻ ՁԱՅՆԵՐ

Խօսքը երկրի եւ արտերկրի յարաբերու – թեանց մասին է :

Բազմաթիւ առիթներով սեղան դրը – ուած՝ Հայաստանի եւ արտասահմանի կապը անհրաժեշտութիւն է տարապիր բազմութեանց պահպանման տեսակէտէն : Աւելի քան էական՝ այդ կապը ցիրուցան զանգուածներուն իրրեւ հայ պահպան – ման նախապայմանն է նոյնիսկ :

Իրողութիւն է, այսօր, թէ ազգը բաժ – նուած է երկու ճակատներու : Հակառակ բոնատիրական վարչակարգին՝ Հայաս – տանի ժողովուրդը ապահով է, հոգեպէս :

Ընդհակառակն, որքան ալ աշխատանք տարուի, վտանգուած է մեր կացութիւ – նը արտասահմանի մէջ : Մանաւանդ՝ երբ հայրենական ձայները կը պակսին, ար – տերկրի հոդին տաքցնելու համար :

Այնպէս կը թուի թէ այս ուղղութեամբ մտմտուքին հնչեցուցած ահազանգը արձա – գանդ զտած է երեւանի մէջ : Մոռնանք կղերին պատմութիւնը՝ որ եկեղեցիին ճամբով ստեղծուած կապին նկարագիրը փոխեց եւ անհամաձայնութեանց դուռ բացաւ : Եկեղեցիներու զանգերուն զո – զանջին մէջ այլ եղանակներ ուզեց լսել :

Այսպէս՝ որովհետեւ այսօրուան երե – ւանին համար, կարեւորը քարոզչական նպատակներու յաղթանակն է :

Ծանօթ է թէ այս մարզին մէջ կարմիր ռազմախաղը ձախողութեան մատնուե – ցաւ :

Այսօր, ուրիշ տեղ կեդրոնացած է ա – նոնց ուշադրութիւնը : Մշակութային ճա – կատի վրայ :

Մանկամտութիւն պիտի ըլլար մտածել, թէ այստեղ ալ ուղղամիտ են հայրենիքի մեր տիրացուները :

Նախ տարտամ՝ սակայն հետզհետէ ա – ւելի նշմարելի եւ ուժեղ սկսաւ դառնալ Հայաստանի դրողներուն հետաքրքրու – թիւնը՝ արտասահմանի մտաւորականու – թեան հանդէպ : Ի՞նչ մտաւորականներ սակայն ...

Փոխանակ մեր դրականութեան արժա – նաւոր ներկայացուիչներով հետաքրք – րուելու, իրենց թերթերուն մէջ սկսան լոյս ընծայել կարմրակուռց քանի մը տը – ղոց ոտանաւորներն ու պատմուածքները, որոնք ուրիշ բան չեն, եթէ ոչ «պար – տիա»յի ցնծերգութիւնը : Կամ՝ Դաշնակ – ցութեան դէմ թխուած ցնդաբանութիւն – ներ, յաճախ՝ ողբալի հայերէնով :

Նոյնիսկ յայտարարեցին, թէ ընթացիկ տարուան պետական հրատարակութեան ծրագրին մէջ ընդունուած են նաեւ ար – տերկրի «առաջաւոր» գրողներու գոր – ծերը : Ցանկն ալ հրատարակած են, ուր նշուած անունները, դժբախտաբար, մեր յիշատակած «ոտանաւորճի»ներն են :

Ինչո՞ւ այս վերաբերումը մեր գրողնե – րուն եւ մեր ժողովուրդին հանդէպ :

Պարզ է թէ կը քաջալերեն իրենց ու – ղեկիցները :

Ջե՞ն անդրադառնար սակայն, որ պա – հական գրչակները փառաբանելով քո – քիչներ կը խլեն միայն, արտասահմանի մէջ :

Ջե՞ն անդրադառնար, թէ վաւերական դրիչները անդիտանալով հանրային ան – նպաստ կարծիք մը կը ստեղծեն իրենց պրածին եւ դիտցածին նկատմամբ :

Այս բոլորին հետ, Ստ. Կուրտիկեան մը կը համարձակի՛ տակաւին ըսել, թէ « Պարոնայք Դաշնակները վախենում են կուլտուրական կապից »...:

Սրտի ձայներ կը պակսին արտասահ – մանի Հայութեան. սրտի ձայներ՝ որոնք ըլլան հարազատ եւ նոր խոովքներ ստեղ – ծեն հայրենակարօտ հոդիներու մէջ : Կարմիր ռազմավարութիւնը՝ փոխանակ տաքցնելու, կը ցրտացնէ տարապիր սրտերը : Այս պարագային՝ աւելի լաւ է լռե՛լ, քան թէ խօսիլ :

Բայց, ինչպէ՞ս պիտի կարենան հաս – կընալ այս ցաւերը, մարդիկ՝ որոնք Հա – յաստան նստած իրենց քարոզչութեան մասին կը մտածեն միայն, ի՛նչ փոյթ մի – ջոցները եւ արդիւնքը ...:

ԱՐՄԵՊԻԼ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ

" ՓԱՈԼՕ - ՓԱՈԼԻ "

Արթիւր Ադամով անծանօթ մը չէ Ֆը – րանսական թատերական շրջանակներուն : Ծագումով Հայ, այս թատերագրին բազմաթիւ գործերը ներկայացուած են Ֆրանսական բեմերուն վրայ, մեծ յաջո – ղութեամբ :

Թէաթրը Տիւ Վիէօ – Քոլոմպիէի մէջ այս միջոցին կը ներկայացուի Արթիւր Ադամովի «Փաոլօ – Փաոլի»ն, որ առա – ջին անգամ 1957ին ներկայացուած է Լիօ – նի մէջ, Լէօ Փլանչօն երիտասարդ բեմա – գրին կողմէ :

Լէօ Փլանչօն, այս անգամ Փարիզի մէջ, նոր ու վերամշակուած բեմադրու – թեամբ մը, Ֆրանսական հասարակու – թեան կը ներկայացնէ հայազգի թատե – րագրին այս հետաքրքրական գործը :

Ադամովի թատերակը վարքերու, բար – քերու եւ նկարագիրներու տեսակ մը դա – տաստանն է :

Խաղին հերոսը՝ Փաոլօ – Փաոլին թի – թեռնիկներու վաճառորդ մըն է : Անոր դիմաց կայ ուրիշ մը՝ հակակրերական Հիլօ – Վասէօր, որ կը զբաղի փետուր – ներ ծախելով : Թեթեւ գործերով մեծ գումարներ չահելու մարմաջով տարուած այս երկու անձերը, չարչիական հոգեբա – նութեամբ մը, կը խորհին թէ ամէն բան աշխարհի վրայ վաճառքի ենթակայ ըլ – լելու սահմանուած է՝ կին, գաղափար, ղպացում, բարոյական :

Հեղինակը իր գործին մէջ ճչգրիտ եզ – րակացութեան մը չի յանգիր այն առն – չութեամբ թէ՝ այս երկու անձերը իրա – կանին մէջ անմե՞ղ են, յանցաւո՞ր թէ ղղուելի կամ միամիտ արարածներ են : Այս երկուքին մօտ կայ երրորդ ժժգոյն տիպար մը՝ (տեսակ մը Ժան – Վալժան), նախկին թիապարտ մը, որ հիմա կեանքի ալիքներուն մէջ կը լողայ ճարտարու – թեամբ ու դարձած է ազատական եւ վը – սեմ գաղափարներու քարոզիչ մը :

Կայ ուրիչ մը՝ Աբբայ Սոլնիէն, որ հա – կառակ Աստուծոյ ծառայելու իր նուիրա – կան կոչումին, դերի է դարձած չար բնազդներու ու չարունակ իր սքեմին խոտոր համեմատող արարքներով կ'աշ – խատի իրեն համար չահաւէտ գործերու մէջ :

Երկու վաճառականները, նախկին թիա – պարտը եւ այս հոգեւորականը կը կազմեն քառեակ մը՝ զուրկ մարդկային որեւէ մաքուր զգացումէ :

Հետաքրքրական տիպար մըն է նոյնպէս փաոլոյի կինը՝ Սթելլան, ծագումով դերմանուհի եւ Լուդերական, որ նոյնպէս տարօրինակ եւ ոչ – մաքրակրօն խառ – նուածքի տէր, կը ձգտի իրր թէ խրատ – ներ եւ ուղղութիւն տալ կաթոլիկ կղերա – կանին :

Դէպքին թուականն է 1900 – 1914ի խառնակ շրջանը : Իրերայաջորդ վերի – վայրումներու շարան մը , որուն ընթաց – քին հանդիսատես կ'ըլլանք քաղաքական, ընկերային եւ առ հասարակ մարդկային հարցերը չօչափող ցնցող տեսարաններու եւ կը տեսնենք մարդիկ՝ որոնք մէկդի թողած ամէն տեսակի խղճմտանք ու բա – րոյական, կը չանան միայն ու միայն ի – րենց կեանքին նաւը առաջնորդել իրենց ցանկացած նաւահանգիստը :

×

Հայազգի թատերագրին այս գործը Ֆը – րանսական մամուլին մէջ չափազանց խիստ քննադատութեան մը առարկայ է դարձած :

«Լը Մոնտ»ի մէջ, Ակադեմական Ռո – սէր Քեմբ կը գրէ ի միջի այլոց ·—

« ... Ինչ որ եղած է Ֆրանսայի կեան – քին ու հոգին 1900էն 1914 թուականին , մեր պատմութեան այս շրջանի դիմա – գծին վրայ Պ. Արթիւր Ադամով իր «Փա – ոլօ – Փաոլի»ն գետեղած է իրրեւ զարգե – լի դիմակ մը, դիմակ մը, որ կը ցուցա – դէ արտառոց ծամածռութիւններ : Այդ սրբազան ու մայրական դիմագծին վրայ բիրտ ու դաժան ձեռքով մըն է զետեղած իր գարշելի դիմակը, զուրկ որդիական որեւէ դորովալիր զգացումէ ...»:

Շարունակելով իր խիստ քննադատու – թիւնները, եւ խօսելով մանաւանդ Փաո – լոյի կնոջ՝ զերմանուհի Սթելլայի մա – սին, յօդուածագիրը կը գրէ ·—

« .. Փաոլոյի կինը՝ Սթելլա , ծագում – մով զերմանուհի եւ լուդերական, որ մե – զի կը ներկայանայ նախ իրրեւ սատանա – յին տիրապետութեան ենթակայ, իրրեւ անձարձակ եւ թեթեւաբարոյ կեանք վարող կին մը, վերջապէս իրրեւ ունայ – նութենէն խելագարուած եւ վենիւսէն հալածական անձ մը, վերջաւորութեան դէպի Աստուած դարձի եկած նը – պատակով : Ինչպէս կը տեսնենք մարդիկ՝ որոնք մէկդի թողած ամէն տեսակի խղճմտանք ու բա – րոյական, կը չանան միայն ու միայն ի – րենց կեանքին նաւը առաջնորդել իրենց ցանկացած նաւահանգիստը :

Վերջապէս, մեծանուն Ակադեմականը այս գործը Ֆրանսական հոգեբանութեան դէմ անարդանք մը նկատելով, կը գտնէ թէ՝ Արթիւր Ադամովի այս թատերակը «ձանձրացուցիչ է եւ թէ զայն դիտելը հաւասար է ծանր փորձութեան մը են – թարկուելուն »:

Միւս կողմէ, սակայն, Ֆրանսացի ծա – նօթ թատերական քրոնիկագիր Ժորժ Լեր – մինիէ, «Փարիզիէն Լիպերէ»ի մէջ խօսե – լով «Փաոլօ – Փաոլի»ի մասին եւ ընդու – նելով հանդերձ որ Պ. Արթիւր Ադամով «հացի չերտեր ծեփած է լեզի անուշե – ղէնով», կը գրէ ·—

« Աւելի չուտ, այս գործին մէջ ես կը գտնեմ սեւ հիւմուր մը, որ սակայն եր – բեմն կը հասնի ճչմարտութեան ...»:

Բոլորը սակայն համաձայն են որ հա – յազգի թատերագրին գործը կը ներկա – յացուի մեծ յաջողութեամբ :

Դերակատարները՝ Մալբա Ռիպովսքա, Իզապել Սատոյեան, Գոլէթ Տոմիւիէթըլ – նի, Ալէն Մոթէ, Արման Մէֆրը, Հանրի Կայիարտէն եւ Ժիւլիէն Մալիէ իրենց ցնցող ու զօրաւոր խաղարկութեամբ կ'արժանանան մամուլին անվերապահ գը – նահատութեան :

ԱՐՏԱՇԷՍ ԳՄԲԷԹԵԱՆ

ԿԱՅԾԵՐ

ԼԲ.

ՍՈՒՐԲ ԱՍՏՈՒԱԾԱՄՕՐ ՎԱՆՔԻ ՏՕՆԱԽՄԲՈՒԹԻՒՆԸ

— « Ուրախացէր··· վերջն էլի լաւ է – կաւ, վերջն ուրախութիւն է :

Եւ նոյն րոպէում աբեղայի խորամանդ դէմքի վրայ երեւաց մի կեղծ ժպիտ : Նա չարունակեց .

— « Ալաք, բալաք » նշանակում է զոյնզոյն կամ զոլզոլ, այսինքն՝ կեր – պաս, արբէշումի կերպաս, եղերքը ջա – ռով զարդարած : — Դա տաճարի վարա – պոյրն է : «Աղան» պահանջում է ձեզա – նից, — աբեղան դարձաւ դէպի մշեցի Գրիգորը : — Դուք այսուհետեւ կ'ուրա – խանաք, ձեր խնդիրքը կը կատարուի : « Աղայի » տաճարի վարագոյրը հնացել է :

Գուշակութիւնները մինը միւսի ետեւից չարունակւում էին : Զարմանալին այն էր, որ «Աղան» իր պատգամախօսի բե – րանով կոչում էր ամէն երկրից եկած նը – չանաւոր եւ հարուստ ուխտաւորներին : Իսկ նրանք խորին երկիւղածութեամբ լը – սում էին իրանց դատաւճիռը :

Ցետոյ գուշակողը ընկնում է բոլորո – վին ուշաղնացութեան մէջ : Վարդապետ – ները տանում են նրան, հաւատացնելով , թէ նոյն դրութեան մէջ նա կը մնայ մի քարայրի մէջ մինչեւ վանքի դալոց տօ – նախմբութեան օրը :

— Խեղճ, ասաց Մարօն ,— ինչպէս պէտք է մնայ այնտեղ, բա չի՞ մեռնի : Ցարհատ, ես կ'ուզէի, որ «ընկաւորը» մի բան էլ ինձ համար ասէր :— Դու չե՞ս հաւատում :

— Հաւատում եմ, պատասխանեցի ես : Իրաւ որ, հաւատում էի : Իսկ եթէ Մա – րօն այժմ հարցնէր ինձանից, նրան կ'ա – սէի՝ այն ժամանակ, երբ մարդիկ կուռք էին պաշտում, Պիւթիաս քրմուհին , իր եռոտանիի վրայ կանգնած, այսպիսի պատգամներ էր կարդում : Դա եւս Հա – յաստանի հեթանոսական դարերից մնա – ցած հին սովորութիւն է :

Մենք անցանք եկեղեցական մարզարէ – ութիւնից դէպի ժողովրդական մարդա – րէութիւնը :

Հեռու, մի քարաժայռի վրայ, նըս – տած էր փոքրիկ աղջիկ : Նրա նիհար եւ բարակ երեսը, օծուած ընկուղի իւղով , փայլում էր ջահի լուսով, որ վառւում էր նրա մօտ : Նա հագած ունէր մի աե – սակ խայտաճամուկ եւ կախարդական զգեստ : Մանուկ օրիորդների բազմու – թիւնը չէջապատել էր նրան : Նա նոյն – պէս դուչակում էր :

Մենք մօտեցանք :

— Դա այն աղջիկն է, ասաց Մարօն :

— –Հիւրբին : Այսպէս կոչում են նրան :

Հիւրբին ճանաչեց՝ թէ ինձ եւ թէ Մա – րօյին :

— Եկէք , դուչակեմ ձեզ համար, նա դարձաւ դէպի մեզ ժպտելով : — Ձեզա – նից փող չեմ առնի :

— Ե՞րբ եկար այստեղ : Ո՞ւր է քո մայրը, սկսեցի ես չփոթեցնել նրան զա – նազան հարցերով :

Դեռ նա պատասխան չտուած, յայտ – նուեցաւ Սուսանը, կասկածաւոր կերպով նայեց իմ երեսին, մոմռաց դէպի Հիւր – բին մի քանի անհասկանալի խօսքեր : Փոքրիկ վհուկը վայր թռաւ ժայռից, որի վրայ նստած էր , եւ երկուսը միասին անյայտացան գիշերային խաւարի մէջ :

— Ինչո՞ւ նրանք փախան, երբ տեսան մեզ, հարցրուց Մարօն :

— Ձեմ իմանում : Պառաւ կախարդը միշտ զգուշանում է, որ Հիւրբին ինձ չհանդիպէ, պատասխանեցի ես :

— Իսկակ սատանայ է այդ աղջիկը , ասաց Մարօն :

ՌԱՖՖԻ

(Շար.)

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄԱՏՐԻՏԻ բժշկական համալսարանի ուսանողներուն մեծ մասը չորեքշաբթի եւ հինգշաբթի դասադուլ ըրաւ: Ուսանող – ներուն դասադուլը քաղաքական ոչ մէկ նպատակի համար եղած է, այլ՝ բողոքե– լու համար կառավարական հրամանագրի մը դէմ, որ երկու տարիով կ'երկարա – ձգէր, բժիշկներու ուսումնական շրջանը:

ՎԵՆԵՆԵԶՈՒԵԼԱՅԻ քարիւղի քաղաքա– կանութիւնը ոչ մէկ փոփոխութիւն պիտի կրէ, յայտարարեց ղեր – ծովակալ Լա – ռազապալ:

ԼԻԻՔՍԷՄՊՈՒՐԿի մէջ առաջին անգամ ըլլալով Հասարակաց Շուկայի տնտեսա – կան յանձնախումբը ժողով մը գումարեց, Հալլթէյնի նախագահութեամբ:

ՄԱԿի սուրլիական պատուիրակութիւնը բողոքագիր մը ներկայացուց Յունուար 28ին Իսրայէլացիներու գործած յար – ձակումին դէմ:

ԵՈՒԿՈՍԼԱՒԻՈՑ համայնավար կու – սակցութեան քաղաքական Բիւրոյին ան – դամ Մարինքօ 15 օր առաջ գործադուլ ըրած հանքագործներուն առջեւ ճառ մը խօսելով զգուշացուց զանոնք «քանդիչ շարժումներ»է:

ՄԱԿի հետ կնքուած համաձայնութեամբ մը Շուէտ հինգ հարիւր հոգի պիտի ձգէ Միջին Աբեւելքի մէջ հաստատուած ու – ժերուն մէջ, եօթը տարուան համար:

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ նոր համաձայ– նութեամբ մը 95 միլիոն տոլարի տնտե – սական օժանդակութիւն մը պիտի ընեն Լեհաստանի:

ՄԱՐՈՒԻ գահաժառանգ իշխանին հրա– ւէրով Արտաքին նախարար փինօ յառա– ջիկայ Մայիսին Մարոք պիտի երթայ:

Ի. ՄԻՈՒԹԻԻՆ 41·000 զինուոր պիտի հեռացնէ Արեւելեան Գերմանիայէն:

ՀՈԼԻՎՈՒՏի չարժանկարի արտադրիչ Թօտ Ի. Միութեան մէջ պիտի ներկայա– ցընէ «Աչխարհի չրջանը ութսուն օրէն» ժապաւէնը, իսկ Ռուսերը Արեւմտեաննե– րուն՝ «Առանց հասցէի մանկամարդու – հին»:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԶԱՅՆԱՍՓԻՒՌ ՊԱՏԱՐԱԳ

Այսօր կիրակի, (2 փետրուար) Տիա – րընդառաջի տօնին առթիւ, Վատիկանի ձայնասփիւռը հայկական ձայնաւոր Ս· պատարագ պիտի ձայնասփռէ: Առաւօտ ժամը 10·30ին (ֆրանսական ժամ), հե – տեւեալ ալիքներով:

կարճ ալիք՝ 19·84, 25·57, 31·10, 41·21:

Երգեցողութիւնը պիտի կատարէ Հռոմի Համալնքին երգչախումբը:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Կապ· Խաչի վարչու – թիւնը չնորհակալութեամբ ստացաւ Տէր եւ Տիկին Արմենակ Պիպէրեանէ հազար ֆրանք իրենց եղբօր զաւկին կարօ Փա – փազեանի Ալժերիայէն ողջամբ վերա – դարձին առիթով:

ԼՈՅՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ

ՀԱՅ - ԲՈՅԺ

ԺՈՂ· ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ

Խմբագիր՝ Շ· ՆԱՐԳՈՒՆԻ

Նոյեմբեր – Դեկտեմբերի թիւը (191– 192), ճոխ եւ այլազան բովանդակու – թեամբ, 48 էջ:

«Դարուն ցաւը» (Հայ – Բոյժ).— Ճո– ռետեսութեան վնասները (Տոքթ· Գ· Գա– լուստեան).— Ի՞նչպէս դարմանել ծեր – ախտը (Տոքթ· Նաւասարդ).— Սերկեւիլ (Տոքթ· Յ· Մաճուկեան).— Կարա՞ղ ու– տել թէ ձէթ (Տոքթ· Անտրէ Պէլմոն).— Գօտին բժշկութեան մէջ (Նարդեան Բժշ – կական Բառարան).— Սաամոքսին քա – ղադրծութիւնները (Տոքթ· Շ· Այվազ – եան).— Հող կ'ուտէր (Տոքթ· Է· Ղազար– եան).— Թուքը բերնին մէջ չորցաւ (Տոքթ· Ա· Աշճեան).—Առողջարան Արզ– նիւմ (Ա· Թամազեան).— Կրնա՞նք դիմա– նալ մահուան ժամը (Շ· Նարդունի).— Արիւնամածնութիւն (Տոքթ· Ազատանի).— Բակլայ ուտողներուն կարեւոր (Տոքթ· Թոլմէս).— Առաջին օգնութիւն (Խաչու– հի):

Բաժանորդագրութեան ՆՈՐ պայման – ները յաջորդով:

ՆՈՒԻՐ

Մարսէյլէն Տէր եւ Տիկին Գառնիկ Ժի – րայրեան 1500 ֆր· կը նուիրեն «Յառաջ»ի բարգաւաճման, փոխան ծաղկեպսակի Այրի Տիկին Հայկուհի Ուղուրլեանի մահ– ուան առթիւ:

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Հարախարբերդցիական Հայր· Միու – թեան Լիոնի մասնաճիւղը խոր ցաւակ – ցութիւն կը յայտնէ Հայրենակից Գէնոս Տօնապետեանի, զաւակներուն եւ աղգականներուն, իր կնոջ մահուան առ– թիւ:

ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ
ԴԱՆԻԷԼ ՎԱՐՈՒԺԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 9, ԿԻՐԱԿԻ, ՊՐԻՍԷԼ – ԿԱՆ

Անոնք որ կ'ուզեն մասնակցիլ այս ուխ– տագնացութեան, կանխաւ արձանագրը – ուին Նուպար Յովհաննէսեանի մօտ մին– չեւ Յունուար 31:

Պաշտօնական հանդիսութիւնը կանի մէջ, Փետրուար 9ին, ժամը 3ին, պետ պետական ներկայացուցիչներու մասնակ– ցութեամբ:

Ազգային հանդիսութիւնը Պրիւսէլի մէջ, Փետրուար 9ին ժամը 8·30ին, հայ եւ օտար ներկայացուցիչներու մասնակ – ցութեամբ:

Պիտի կազմուին երկու խումբեր.—

1.— Փարիզ – Պրիւսէլ – կան, նոյն օրուան մէջ երթեւեկարձ (չոգեկառք, ճաշ), 7000 ֆրանք:

2.— Փարիզ – Պրիւսէլ– կան, մէկ գի– շեր մնալով Պրիւսէլ՝ երեկոյեան հանդէ– սին մասնակցութեամբ (չոգեկառք, ճաշ, պանդոկ), 10·000 ֆրանք:

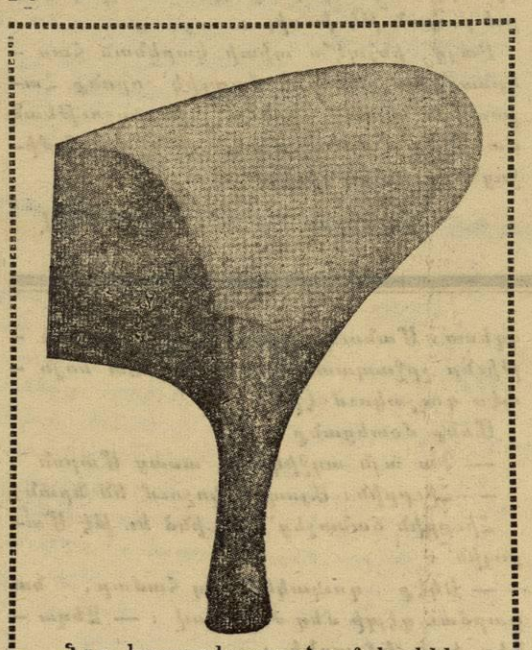
Արձանագրուելու համար ղրկել կան – խավճար 5000 ֆրանք Պ· Նուպար Յով – հաննէսեանի հասցէին:

14, Rue du Soleil. C.C.P. 7065-15

Ուշադրութիւն.— *Ֆրանսահպատակ – ները կրնան Պելժիա այցելել իրենց անձ – նագիրով, (Քարթ տ'իտանթիթէ) առանց վիզայի: Նանսէնեան հպատակները եւս կրնան Պելժիա այցելել ԱՌԱՆՑ ՎԻԶԱՅի բայց անցագիրով (փաս փոռ): Այլ հպատակութեանց համար՝ անցագիր եւ վիզա:*

Մեկնում Փարիզէն Պրիւսէլ առաւօտ – եան ժամը 8ին: Մեկնում Պրիւսէլէն Փա– րիզ գիշերը ժամը 0·40, նոյն օրուան մէջ, կիրակի:

Մեկնում Փարիզէն Պրիւսէլ առաւօտուն ժամը 8ին, կիրակի: Մեկնում Պրիւսէլէն Փարիզ երեկոյեան ժամը 7ին երկուշաբ– թի:

Նոր կատարելագործում կօշիկի կրունկներու պատրաստութեան մէջ *Առաջին հայ հաստատութիւնը որ յաջողած է մաթիէռ փլաստիքի եւ ալիւմիոնի միացումով չինել անբեկ (էնֆասապլը) եւ ճկուն կօշիկի կրունկներ ամէն բարձրութեամբ:*

Դիմել՝

VAN - PLAST

(ՎԱՆԼԵԱՆ)

7, RUE GODOT DE MAUROY

Téléphone : OPEra 01-06

Առաւօտները հեռաձայնել՝ ITA 33-38

Imprimé sur les presses du journal HARATCH

17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Շաւարշ Միսաքեանի գործերուն հրա – տարակութեան առթիւ Տիկին Արշալոյս Սիսլեան հինգ հազար ֆր· կը նուիրէ:

ՀՐԱՒԷՐ ԸՆԴՀ· ԺՈՂՈՎԻ

Ֆրանսահայ Թանգարանի Ընկերութեան ընդհ· ժողովի չարունակութիւնը տեղի կ'ունենայ Բշ·, Փետրուար 10ին, ժամը 19ին, 15 բիս Ժան Կուժոն:

Դիւան ընդհ· ժողովի

ՀԱՑ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉի Ցէսանվիլիէէ օ – գտիտութեան կայանին կը նուիրեն.—

Պ. Պ. Ադամեան Նոր Տարուան առթիւ հինգ հազար ֆրանք, Նարլըեան, Սաղըր– եան հազարական:

Հայ կարմիր Խաչի Փարիզի գարմա – նատան կը նուիրեն.—

Պ. Պ. Աբէլեան, փոխան հոգեհանդիս – ի, հինգ հազար ֆրանք, Թէնէքէճեան, Նոր Տարուան առթիւ 500, Էքպէրեան 500, Թորոսեան 500:

Հայ կարմիր Խաչի անտէր հիւանդնե – րու ֆոնտին կը նուիրեն.—

Պ. Մարտիրոսեան հազար ֆր·, Պ. Գիրգօչեան հազար ֆրանք:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

10·000 ֆրանք նուէր, անմիջական կեր– պով սենեակ մը եւ խոհանոց մը գանողին, կահաւորուած կամ ոչ, Փարիզի կամ մօ – տակայ արուարձանի մը մէջ: Լաւ վճա – րում: Տեղեկացնել

PATRICK, 210 bis, Bld. Jean Jaurès
Boulogne-sur-Seise

ԽԻՍՏ ՇԱՀԵԿԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Հ· Յ· Դ· Փարիզի Շրջ· կոմիտէն դա – սախօսական ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի եւ շրջաններու բոլոր ընկերները, Շա – բաթ (Փետրուար 8) երեկոյ ժամը 8·30– ին, Սօսիէթէ Սավանթի ԱՇ սրահին մէջ: 28 բիս Սէրփանթ, մէթրօ Օտէօն:

Կը դասախօսէ ընկ· ԻՇԽԱՆԵԱՆ

Այս դասախօսութեան կը հրաւիրուին «Նոր Սերունդի» հին ու նոր անդամները, ինչպէս նաեւ ուսանողական միութեան ե– րիտասարդները:

ՀՐԱՒԷՐ
ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻ

Փարիզի Հայ Աղքատախնամ Ընկերակ– ցութիւնը արտակարգ ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամները, 15փետր· Շարաթ օր, կէսօրէ վերջ ժամը երեքին, 32 բիս տը Թրեվիզ:

Այս ժողովը ի զօրու ըլլալու համար անհրաժեշտ է մեծամասնութիւն, այս պատճառաւ եւ մանաւանդ նկատի առնե – լով օրակարգի կարեւորութիւնը բոլոր անդամներէն կը խնդրուի սակրողական ներկայութիւն այս արտակարգ ժողովին:

ՕՐԱԿԱՐԳ.— Անթիլիի մէջ անբուժելի– ներու 20 անկողինոց յատկացածական չէնքի մը կառուցման առթիւ վարչական խորհուրդին որոշած փոխառութեան վա– ւերացումը: ԿՆԻՔ

ԱՌ Ի ԳԻՏՈՒԹԻԻՆ

Տկն· Ա· Վարուժան Աբիկեան կը փու– թայ իմացնել բարեկամներուն թէ Փետր– ուար 14 եւ 15ին պիտի ըլլայ Փա – րիզ, Օթէլ Լիւթէսիա, Պուլվ· Ռասփայլ:

MORY et Cie

ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

ԻՆԹՈՒՐԻՍԹ – ՄՈՍԿՈՒԱՅէն ստացած է մենաշնորհեալ իրաւասութիւնը ծրարներ ղրկելու Խորհրդային Միութիւն: Բոլոր տուրքերը կը վճարուին ղրկողին կողմէ, ստա– ցողը ոչ մէկ վճարում ունի ընելիք: Ղրկուղը ինք կը պատրաստէ ծրարը իր կողմէ գնուած եւ ընտրուած հազուստներով եւ այրանքներ:

Սքաւտար ծրար չենք պարտադրեր: Սակայն միայն նոր ապրանք կ'ընդու– նինք: Ներկայիս ծրարները աւելի արագ կը հասնին:

Բոլոր տեղեկութիւնները կը տրուին հեռաձայնով՝ NOR. 40-72 et 50-83

10, Rue St-Quentin, Service C, Paris 10

MÉTRO ET AUTOBUS : GARE DU NORD

ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՓՆՏՐԵՑԷՔ **ՊՈՍՓՈՐ**

ՀՈՂԱԿԱՒՈՐ ՀԷԼՎԱՆ ԵԻ ԼՈՒՔՈՒՄԸ

ԲԺԻՇԿՆԵՐՈՒ ԿԱՐԾԻՔՈՎ ԱՆՈՆՔ ԿԸ ՊԱՐՈՒՆԱԿԵՆ ՄԵԾԱԳՈՅՆ ՁԱՓՈՎ ԳՈԼ (ֆլորի)

Անհրաժեշտ մանուկներու համար եւ օգտակար չափահասներուն ու ծերերուն

որոնց կը պարգեւէ աշխոյժ եւ եռանդ

ՊՈՍՓՈՐԻ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ԳԵՐԱԶԱՆՑԷ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ ԻՍԿ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄՆԵՐԸ

2, Rue Louis Astoin - Marseille

Արտածման համար մասնաւոր պայմաններ

ԾՐԱՐՆԵՐՈՒ ԱՌԱՔՈՒՄ

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ ԱՆԳԼԻՈՅ ՁԱՄԲՈՎ

ՄԻԱԿ ՏՈՒՆԸ ՊԱՇՏՕՆԱՊԷՍ ՁԱՆՁՈՒԱԾ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵՆԷՆ

SICOMEX

20, RUE ROYALE, PARIS 8e
TÉL : OPE. 67-77
MÉTRO MADELEINE C. C. P. 11.964-43

Ծրարները կը պարունակեն անգլիական առաջնակարգ ապրանքներ:

Սքանտար 6 տեսակ ծրար կամ յանախորդին ընտրած ապրանքները:

Յանձնումի բացարձակ ապահովութիւն, ամէնէն կարճ ժամանակներու մէջ առանց որեւէ ծախքի ստացողին համար: Ուզողին ձրի ցուցակ:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900
Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանք: Հատը 15 ֆր.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
4
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
MARDI
4 FEVRIER
1958

34ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8110 — 34EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 14ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3911

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ԿՆՁՌՈՏԻ

Անդարայի խորհրդաժողովը անգամ մը եւս եկաւ հաստատելու թէ Պաղտատի Ուխտը խախտած հիմերու վրայ դրուած է :

Ուխտին հինգ անդամները նոյն տեսակէտը չունէին օրակարգի կարեւոր հարցերուն մասին : Ամէն մէկը իր «կարապետը կուլար» :

Բաբելոնը չատ հեռու չէ Պաղտատէն : Պաղտատի Ուխտի ժողովը պահ մը խոստացաւ «Բաբելոնի աշտարակի» տպաւորութիւնը ձգել : Սկսան այլեւս չհասկըցնել իրարու լեզուն :

Փաքիստան կ'ուզէր, որ Ուխտակիցները ուժ տան իրեն Քաշմիրի խնդրին մէջ՝ ընդդէմ Հնդկաստանի :

Իրաք կը պահանջէր, որ Իսրայէլ քաշուի 1947ի սահմաններուն մէջ, պարպե լով 1948ին գրաւած հողամասերը :

Իրան քառասուն միլիոն տոլար ապահոված ըլլալով Ամերիկայէն, չէզոք դիրք բռնած էր նոր պահանջ չէր ներկայացնէր :

Ամէնէն դժնդակը Թուրքիոյ վիճակն էր :

Մենտերէս մեծ յոյսեր դրած էր Անդարայի խորհրդաժողովին վրայ, ստիպելու համար Անգլիան որ կիպրոսի խնդրին մէջ դոհացում տայ կղզին երկու մասին բաժնելու թրքական առաջարկին :

Հրահանգ տրուած էր կիպրոսի Թուրքերուն, որ ցոյցեր կատարեն ի նպաստ բաժանման ծրագրին : Շատ սուղի նստան անոնք : Տասնեակ մը Թուրքեր սպաննուեցան : Վիրաւորներու թիւը հարիւրի կը հասնի : Արդի՞ւնք զերօ :

Պաղտատի Ուխտակիցները կը յուսային, որ Ֆոսթըր Տըլլըս դրամական մեծ պարգեւներ պիտի խոստանար իրենց : Մինչդեռ «լեռը ծնաւ մուկն ընդունեցաւ» : Ամերիկա հինգ տարուան մէջ տասը միլիոն տոլար միայն պիտի յատկացնէ Թուրքիոյ, Իրաքի, Իրանի եւ Փաքիստանի միջեւ անթելով արագ հաղորդակցութեան կազմածներ հաստատելու համար :

Թուրք թերթերը մեծատառ խորագիրներով յայտարարած էին, որ Ամերիկա ո՛չ թէ երեք հարիւր, այլ հինգ հարիւր միլիոն տոլար պիտի յատկացնէ Թուրքիոյ : Կիպրոսի հարցէն վերջ, դրամական օժանդակութեան ալ մերժումը մեծ հիասթափութիւն առաջ բերաւ Թուրք հանրային կարծիքին վրայ :

Մինչ Անդարայի խորհրդաժողովը կը փակուէր՝ առանց դրական արդիւնքի մը հասնելու, անդին Մոսկուայի մէջ տնտեսական եւ մասնագիտական օժանդակութեան համաձայնագիր մը կը կնքուէր Եգիպտոսի եւ Խորհրդային Միութեան միջեւ :

Այս առթիւ փոխ – վարչապետ Ա. Միկոյեան եգիպտական պատուիրակութեան պետ Ազիզ Սըտքըի կը յայտարարէր. « Մինչ մենք հոս կը խորհրդակցինք եգիպտոսի տնտեսական բարգաւաճման եւ այդ առթիւ ձեռք առնուելիք միջոցներու մասին, Պաղտատի Ուխտին անդամները Անդարայի մէջ ծրագիրներ կ'որոճան Արեւելքի երկիրները սպառազինելու համար » :

Մոսկուա լայն բացած է քսակը՝ օժանդակելու համար արաբական երկիր – ներուն եւ թոյլ չտալու՝ որ Ամերիկեան իրմէ առաջ անցնի «Այզընհաուըրի վարդապետութիւն»ով :

Խորհրդային Միութիւնը երկու հարիւր միլիոն տոլար փոխ կուտայ Եգիպտոսի՝ 12 տարուան պայմանաժամով եւ հարիւրին 2·5 տոկոսով : Խորհրդային մասնագէտներ քարիւղի եւ զանազան հանքերու պրպտումներ պիտի կատարեն եգիպտական հողին վրայ :

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՐԲԱՆԵԱԿԻՆ ՄԱՍԻՆ

«ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ԱՐԲԱՆԵԱԿԸ»

Ինչպէս գրած էինք, ամերիկեան արեւմտական առաջին արբանեակը արձակուեցաւ շաբաթ առաւօտ եւ կը դառնայ երկրին չուրջ, իւրաքանչիւր շրջանը կատարելով 106 վայրկեանէն :

« Հետախոյզ »ին երկայնքը 90 սան – թիմեթր է եւ տրամագիծը՝ 15 :

Ծանրութիւնը՝ 13 քիլօ 365 :

Արբանեակը կը պարունակէ չորսուկէս քիլօ ծանրութեամբ զանազան գործիքներ , որոնք մթնոլորտային տեղեկութիւններ կը հաղորդեն : Ռուսական «Սպուտնիկ»ներուն նման «պիփ ... պիփ ..պիփ» չզները , այլ՝ միօրինակ ու եղանակաւոր ձայն մը կը հանէ :

Այս ձայնը, որուն միջոցաւ կը հասկըցուի նաեւ արբանեակին ներքին եւ արտաքին կացութիւնը, լսուած է զանազան երկիրներէ . ինչպէս՝ Մոսկուա, Լոնտոն, Թոքիօ եւն. :

«Հետախոյզ»ը արձակուեցաւ 21 մեթր երկայնութեամբ «Արամազդ Գ.» հրթիռի մը միջոցաւ, Քափ Քանավերալի արձակարանէն (Ֆլորիտա) :

Մինչ խորհրդային առաջին «սպուտնիկը» հազիւ երեք ամիս դիմացաւ, «Հետախոյզ»ին կեանքը ապահովուած է մինչեւ տասը տարի :

Առաջին «Սպուտնիկ»ին բարձրութիւնն է 900 քիլոմեթր :

Բ. «Սպուտնիկ»ին բարձրութիւնը՝ 1700 քիլոմեթր :

Ամերիկեան «Հետախոյզ»ին բարձրութիւնը՝ 3200 քիլոմեթր :

« Հետախոյզ»ը չինուած է գերմանացի հռչակաւոր գիտնական Ֆոն Պրաուընի կողմէ (45 տարեկան) :

Այս գիտունն է, որ առենին Գերմանիոյ մէջ պատրաստած էր «Վ–1» եւ «Վ–2 » հրթիռները, որոնք ռմբակոծեցին Անգլիան : Պրաուըն 1942ին «Վ–2»ի ծրագիրը ներկայացուցած էր Հիթլէրի եւ հաւանութիւն ստացած՝ անմիջապէս պատրաստելու :

Ցետագային ամերիկեան հպատակութիւն ստանալով սկսաւ աշխատիլ Միացեալ Նահանգներու մէջ, Ամերիկայի հաշուոյն : Շինեց «Արամազդ» հրթիռները :

1950ին տաղանդաւոր այս Գերմանացին կը յայտարարէր .— «Չորս միլիառ տոլար տուէք եւ քանի մը տարիէն ամերիկեան արուեստական արբանեակ մը կ'ունենաք» :

Հակայական գումար :

Այսուհանդերձ հարկ եղաւ սպասել եօթը տարի, որպէսզի Խ. Միութիւնը «Սպուտնիկ» մը արձակէ .այնատեն Նախագահ Այզընհաուըր լիազօրեց գերմանի դիտունը, որ աշխատանքի ձեռնարկէ :

(Շարունակութիւնը կարդալ .Դ. էջ)

Եգիպտոսի եւ Սուրիոյ միացեալ պետութիւն կազմելը աստիճան մը եւս պիտի ամրապնդէ Մոսկուայի դիրքը Մերձաւոր Արեւելքի մէջ ու մեծապէս պիտի վտանգէ Իսրայէլի ապահովութիւնը :

Հակազդելու համար արաբական հանրապետական այս խմբակցութեան՝ Ցորդանան կ'առաջարկէ միացեալ արաբական թագաւորութիւն մը կազմել Իրաքի եւ Սէուտի Արաբիոյ հետ միասին :

Կացութիւնը փոխանակ պայծառանալու — կ'ուզէ — ինչպէս կը յուսացուէր — հետզհետէ կը կնճռոտի Մերձաւոր Արեւելքի մէջ :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ԵՄԷՆ ՊԻՏԻ ՄԻԱՆԱՅ ԱՐԱԲԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

ԼԻԲԱՆԱՆ ԿԸ ՄԻԱՆԱՅ ԹԱԳԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ

Արաբական Պետութեան յայտարարութիւնը մեծ խանդավառութիւն ստեղծեց Գահիրէի մէջ : Նախագահ Նասր եւ Քուաթլի պաշտօնապէս ստորագրեցին համաձայնագիրը :

Տեղական մամուլին համաձայն քաղաքական կուսակցութիւնները պիտի լուծուին Արաբական Պետութեան մէջ : Այս օրէնքը արդէն կը գործադրուի Եգիպտոսի մէջ, ուր կը գործէ «Ազգային Միութիւն»ը : Նոյնը պիտի ըլլայ նաեւ Սուրիոյ մէջ, ուր դոյութիւն ունեցող բազմաթիւ կազմակերպութիւնները պիտի լուծուին :

Պարսից ծոցէն մինչեւ Ատլանտեան ովկիանոս արաբական կայսրութիւն մը հիմնելու նախաքայլը կը համարուի Եգիպտոս – Սուրիա դաշնակցութիւնը , որ միաժամանակ խանդավառութիւն ըստեղծած է Դամասկոսի մէջ :

Սուրիոյ եւ Եգիպտոսի միութեան երրորդ անդամը կը նկատուի Եմէն : Արաբ քաղաքական շրջանակները կը կարծեն թէ Եմէն այս ուղղութեամբ պաշտօնական իր յայտարարութիւնը պիտի չուշացնէ : Այս երկիրը իր արտաքին քաղաքականութիւնը յարմարցուցած է արդէն Եգիպտոսի եւ Սուրիոյ վարած քաղաքականութեան :

Եմէնի դահաժառանգ իշխանը վերջին ամիսներուն կը գտնուէր Գահիրէ եւ Դամասկոս . կը կարծուի թէ մանրամասն տեղեկութիւններ քաղած է արդէն Միացեալ Պետութեան ծրագրին չուրջ : Ներկայիս զարձեալ կը սպասուի Գահիրէ՝ խորհրդակցութեան համար :

Եմէնի միացումը այս չարժումին՝ անկնկալ մը եղաւ քաղաքական շրջանակներուն համար :

Ծանօթ է, որ Սէուտական Արաբիա ուժ տուած էր արաբական միապետականութեան դաղափարին՝ Եգիպտոսի, Սուրիոյ եւ Ցորդանանի կողքին : Այսուհանդերձ, ներկայիս ոչ մէկ հաւանականութիւն կայ, որ յարի Եգիպտոս – Սուրիա դաշնակցութեան :

Ընդհակառակն, կը կարծուի թէ Արաբիա հրապարակ պիտի նետէ ուրիշ դաշնակցութեան մը ծրագիրը, մասնակցութեամբ՝ Ցորդանանի, Իրաքի եւ չատ հաւանաբար՝ Լիբանանի :

Հիւսէյն, Ֆէյսալ եւ Սէուտ թագաւորները նամակներ փոխանակեցին վերջերս եւ կը սպասուի որ մօտ ատենէն Ռիատի մէջ դումարի արաբական երկիրներու ժողով մը, առանց Եգիպտոսի եւ Սուրիոյ : Այս ուղղութեամբ լիբանանեան կառավարութեան տեղեկութիւն տրուած է :

Լիբանանի մէջ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայուի Մարոքի դահաժառանգ իշխան Մուլայ Հասանի ճամբորդութեան : Առջի դիշեր Սէուտ թագաւորի անձնական օդանաւով Մուլայ Հասան Պէյրութ գնաց : Լիբանանի Արտաքին Նախարար Մալիք անձամբ օդակայան գացած էր գահաժառանգը դիմաւորելու համար :

Պէյրութի մէջ խորհրդակցութիւններ ունենալէ ետք, Մուլայ Հասան մեկնեցաւ Ռիատ, Սէուտ թագաւորին մօտ : Մարոքի Արտաքին Նախարար Պալֆարէժ կ'ընկերանայ դահաժառանգին :

Քաղաքական շրջանակներուն կարծիքով Մուլան Հասանի արտաքին գործերու այցելութիւնն ու մեկնումը ցոյց կուտայ թէ արաբական նոր դաշնակցութիւն մը , — աւելի մեծ ու հզօր քան եգիպտակա – նը , — պիտի ստեղծուի :

ԻՆՉ Կ'ԱՆՑՆԻ ԿԸ ԴԱՌՆԱՅ ԵՐՈՒսԱՂԷՄԻ ՄԷՋ

ԽՄԲ.— Լոնտոնի մեր պաշտօնակիցը՝ *Թայմզ* իր վերջին թիւին մէջ հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հրատարակէ Երուսաղէմի Հայոց Պատրիարքութեան մասին : Մեզի կը պակսին մանրամասնութիւններ , առ այժմ կը գոհանանք *Թայմզի* տուած լուրերով :

Ամմանէն կը հեռագրեն *Թայմզի* Փետր. 1 թուականով .—

Եղիշէ Արք. Տէրտէրեան վերահաս – տատուեցաւ իր պաշտօնին մէջ իբրեւ տեղապահ Երուսաղէմի Հայ Պատրիարքարանին : Վարչական հրամանագիր մը, Ցորդանանի կառավարութենէն վաւերացուած եւ Երուսաղէմի ընդհ. կառավարչին կողմէ հրատարակուած, կը հրամայէ Տիրան Ներսոյեան Արք.ին մեկնիլ երկրէն :

... Ցորդանանի Արդարութեան Գերագոյն Ատեանը, իրարու յաջորդող քանի մը դատավարութիւններէ ետք, որոշած էր թէ դատարանները իրաւասու չեն այսպիսի վէճերու մասին վճիռ տալու եւ թէ, հետեւաբար, երկու Արքեպիսկոպոսներու միջեւ ծագած վէճը պէտք է լուծուի վարչականօրէն :

Բազմաթիւ Հայեր հաւաքուեցան Յունուար 30ին Պատրիարքարանի չէնքին ներսը եւ դուրսը, իրենց խանութները գոցելէ ետք, ի նշան բողոքի՝ տրուած այս որոշման դէմ :

× *Այս խնդրին «Թայմզ» նուիրած է նաեւ խմբագրական մը, զոր կը վերջացնէ հետեւեալ տողերով .—*

« Այս հակամարտութիւնը նշանակալից է ո՛չ թէ Հայերու թիւին տեսակէտով (որովհետեւ հին դարերէ ի վեր Ցորդանանի Հայ հասարակութիւնը բաղկացած է հազիւ քանի մը հազար հոգիէ), այլ՝ առաւելապէս քաղաքական թաքուն պատճառներով : Երուսաղէմի մէջ Հայոց Պատրիարքը նպաստաւոր մասնաւոր դիրք մը ունի, չնորհիւ իր տիտղոսին իբրեւ բարձրաստիճան եկեղեցական, ինչպէս նաեւ այն իրողութեան՝ որ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը չատ երկար տարիներէ ի վեր անմատչելի եղած է Ռուսիոյ մէջ : Խորհրդ. Ռուսիոյ վերջերս կատարած ջանքերը Միջին Արեւելքի Հայերուն հետ կապ հաստատելու համար քաղաքական եւ անձնական դոյն տուին եկեղեցական նուիրապետութեան մէջ ծագած պայքարներուն :

ԲՈՒԼԳԱՆԻՆԻ ՆՈՐ ՆԱՄԱԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՅԶԸՆՀԱՈՒԷՐԻ

Առեչալ Բուլգանին նոր նամակ մը ղրկեց Միացեալ Նահանգներու Նախագահ Այզընհաուըրի : Խորհրդային նոր նամակը բաղկացած է 17 էջերէ : Մոսկուա դարձեալ կ'արծարծէ «Մեծ»երու ժողովի մը հարցը, միաժամանակ յիշատակելով օրակարգի նիւթերը :

Միացեալ Նահանգներու Արտաքին Նախարարութիւնը հաստատեց, թէ նոր նամակ մը ստացուած է մառ. Բուլգանինէն : Արտաքին Նախարարութեան պաշտօնեաները յայտարարութեան համաձայն, Բուլգանին կը պատասխանէ Նախագահ Այզընհաուըրը Յունուար 12 թուակիր մէկ նամակին :

«Հետախոյզ» արբանեակին արձակումով ղրաղած թերթերն ու քաղաքական շրջանակները ո՛չ մէկ մանրամասնութիւն ու բացատրութիւն կուտան այս նամակին մասին եւ բաւարարուած են լուրը հաղորդելով :

Այս դաշնակցութեան պիտի միանան ոչ միայն Միջին Արեւելքի երկիրները, այլ՝ Մարոք, Թունուզ եւ Լիպիա :

ԹԱՐԳՄԱՆԻՉՆԵՐ Կ'ՈՒԶԵՆՔ

—o—

Հեղեղի պէս գիրքեր եւ նոր հրատարակութիւններ կ'ողողեն տեղական գրական հրապարակը :

Բանի մը տասնեակ օրաթերթերու կողքին ամսագիրներ եւ պարբերաթերթեր լոյս կը տեսնեն մեր չուրջը :

Պիտի ուզէինք, որ գրական բովանդակութեամբ կարճ եւ կուռ որոշ գրութիւններ գառնային նոյնպէս հայ ընթերցողներու սեփականութիւնը :

Անկարելի ու դժուար բան մը չէ մեր ուզածը, եթէ գտնուին չնորհալի ուժեր անոնց թարգմանութիւնը փորձող :

Տեղական լեզուով նման գրութիւններ կարզացող եւ իւրացնող չատեր կան Հայերու մէջ : Մեր փնտռածը անոնց խնամուած հայերէնով թարգմանութիւնն է :

Այս մէկը եւս անկարելի չէ, եթէ երբեք ըլլան գրականութեան սիրահար նոր երբ :

Թարգմանական գրականութեան նպաստը չատ մեծ է եղած մեր մշակոյթի պատմութեան մէջ :

Զայն փորձած են, ու անգերազանցելի յաջողութիւններով, Ոսկեզարու մեր թարգմանիչները :

Գրաբար մեր լեզուն, թարգմանական Աստուածաշունչի փորձին կը պարտի իր կատարելութիւնն ու բիւրեղացումը :

Հետագային մենք միշտ ունեցած ենք թարգմանիչներ եւ թարգմանական գրականութիւն, Իզմիր, Պոլիս, Վենետիկ, Վիէննա, Մոսկուա, Թիֆլիս եւ ուրիշ տեղեր :

Թարգմանական գրականութիւնը մինչեւ այսօր ալ կը շարունակուի մեր մէջ, տալով միշտ չօչափելի արդիւնքներ :

Օտար մտքի ստեղծագործութիւնները հայերէնի վերածելով, մենք հարստացուցած կ'ըլլանք մեր մշակոյթի գաչտը :

Այդ ուղիով հաստատած կ'ըլլանք կապեր օտար գէմքերու հետ, եւ հայ ընթերցողը չարաբերութեան գրած կ'ըլլանք գրական մեծ գէմքերու հետ :

Այս ուղիով է որ հայերէնի թարգմանուած են, հին ու նոր բազմաթիւ մեջազգային երեւելի գէմքեր :

Գրեթէ չատ մը լեզուներէ թարգմանութիւններ կան հայերէնի մէջ, բացառութեամբ գրեթէ սլաւներէնի, երբ սակաւ նախօս երկիրներու մէջ ներկայիս կ'ապրին չուրջ 40 հազար Հայեր :

Որքան գովելի է հայ Դասն ու միտքը մեր չրջանին ծանօթացնելը, նոյնքան ծախահարելի է նաեւ թարգմանաբար ըսպաներէն լեզուով լոյս տեսած չատ յաջող ու գեղեցիկ պատմուածքներ եւ գրութիւններ ներկայացնելը մեր ժողովուրդին :

Մեր հայրենակիցներէն չատ չատերը որոնք կ'ապրին այս երկիրներու մէջ, կը մնան անհաղորդ տեղական լեզուով մը չակուած բարձրորակ գրականութեան մը : Անոր անծանօթ կը մնան նոյնպէս ուրիշներ, որ կը գտնուին աշխարհագրա – պէս չատ հեռու միջավայրերու մէջ :

Թարգմանական այդ փորձերը մեկէ ա – ւելի տեսակէտով կը գտնենք օգտակար :

Անոնք պիտի կապեն աշխատող նորերը կամ երիտասարդները գրականութեան կալուածին :

Նորերը պէտք է պեղեն իրենց հողին ու տան իրենց մտածումները եւ զգացում – ները մեր լեզուով :

Այս վարժութիւնը պիտի խորանայ եթէ փորձեն մտնենալ թարգմանական գրա – կանութեան :

Եթէ վճռեն նստիլ սեղանին առջեւ, ընտրեն մեր ճչգած ձեւով որակեալ հեղինակի մը մէկ պատմուածքը ու սկսին թարգմանել զայն :

Փորձին առաջին գժուարութիւնները պիտի հարթուին չուտով, երբ տակաւ իւրացնեն որոշ ոճեր, ասոյթներ ու ինքնասրբագրութիւններով հասնին իրենց նպատակին :

Ամէնօրեայ մէկ ժամի վարժութիւն մը կամ փորձ մը, կարճ ատենէն պիտի դնէ պիրենք յանկուցիչ իրականութեանց առ – ջեւ :

Հայ թերթերու էջերը, վստահ ենք, բաց պիտի ըլլան թարգմանիչներու առաջ, եթէ երբեք բծախնդրութիւնը եւ լաւագոյնին նախանձախնդրութիւնը իշ – խէ երեւալու մարմաջին :

Ըսել կ'ուզենք, եթէ թարգմանութիւն – ները ըլլան խնամուած, մաքուր գրուած, ընթեռնելի ու ուղիղ :

Կարելի է նախապէս յարաբերութեան մտնել թերթերու խմբագրութեանց հետ, ճշդել թարգմանելի հեղինակներու նիւ – թերը, ծաւալը, եւայլն, եւայլն :

Զենք խօսիր հատորով վէպեր կամ ծաւալուն գործեր հայերէնով թարգման – ուած տալու կարեւորութեան մասին :

Ատիկա արդի պայմաններու մէջ, երբ նախաքայլին հետքն իսկ գոյութիւն չու – նի, պերճանք պիտի ըլլար պահանջել :

Բայց մեր թելադրածը կրնայ ժամանակ գործել որ մեր գրականութեան նպաստաւոր առաջնորդել փորձող – ները :

Թարգմանական այս աշխատանքները կրնան դառնալ չրջապատի մտաւորական – նութեան եւ գրչի մարդոց հետ կապեր պահելու կամ մշակելու առիթներ, կա – րեւոր ամէն տեսակէտով :

Մէկ խօսքով, կ'ուզենք տեսնել մեր չրջանի երիտասարդութեան մէջ եւս քանի մը ընտրեալներ, որ ուխտեն ծառայել հայ մշակոյթին, այս ուղիով :

Այս պահանջը, օրէ օր կը չեշտուի, երբ ամէն օր կը հաստատենք, որ մեր թեր – թերն ու պարբերականները կը լեցուին մեծ մասամբ հիներու գրութիւններով :

Ուրեմն, երիտասարդ բարեկամներ, գործի՛, ու խանդավառութեամբ : Թո՛ղ ձեր հոգին ողողուի արուեստէն ու գրա – կանութենէն բարձրացող լոյսով :

ԱՐՄԵՆԻԱ.

ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ ԴԱՆԻԷԼ ՎԱՐՈՒԺԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Մեզի հաղորդուած տեղեկութիւններէն կը հետեւի թէ Պելժիոյ Հայ Ուս. Միու – թիւնը լրացուցած է ամէն աչխատանք, լաւագոյն ձեւով կատարելու համար Դանիէլ Վարուժանի յիչատակի հանդիսու – թիւնները, Փետրուար 9ին կան եւ Պրիւ – սէլ քաղաքներուն մէջ :

Իրրեւ լրացում, կամ սրբագրութիւն այն տեղեկութեանց, որոնք տրուեցան առաջին առթիւ, այսօր կը ներկայացնենք կազմակերպութեան ամբողջական պատ – կերը :—

Պելժիոյ Հայ Ուս. Միութեան նախա – ձեռնութեամբ, կը հիմնուի մասնաւոր մարմին մը, որուն պաչտօն կը յանձնուի :

1.— Յաւերժացնել Դանիէլ Վարուժանի յիչատակը, յետարտօնութեան՝ դիմաքանդակը դետեղելով կան համալսարանի չէնքին մէջ, մասնաւոր հանդիսութեամբ մը՝ ի ներկայութեան հայ եւ օտար պաչտօնական դէմքերու :

2.—Կազմակերպել Հայ Մշակոյթի փառատօն մը, Պրիւսէլ քաղաքին մէջ, նը – ւիրուած անմահ բանաստեղծին յիչատակին :

Այս մարմինը, որ կը կոչուի «Դանիէլ Վարուժանի դիմաքանդակին դետեղման հանդիսութեան կոմիտէ», եւ որու կը մասնակցին Եդ. Թախեան եւ Երուանդ Բամպուկեան, Պ. Եղուարդ Միրզեանի նախագահութեան տակ, դիմումներ կատարեց եւ ապահովեց Պելժիոյ պետական եւ ազգային մեծագոյն դէմքերուն համա – ձայնութիւնը՝ կազմելու համար պատուոյ յանձնախումբ մը, որու նախագահն է Պելժիոյ Կրթական Նախարար՝ Լ. Փո – լար, փոխ – նախագահը՝ կան քաղաքի համալսարանին վերատեսուչը, Փրոֆ. Լամպրէխթ : Նոյն Յանձնախումբին կը մասնակցին Ա. Մառքէն, կուսակալ Արեւելեան Ֆլանտրի նահանգին, Փրոֆ. Տապկէն, նախագահ Պելժիոյ դիտութեանց եւ դպրութեանց արքայական ակադեմիային, Մէրլիէր, քաղաքապետ Կանի, կոմս Ժ. Փիրէն, ակադեմական եւ դասախօս Պրիւսէլի եւ Ժընեւի համալսարաններուն, Փրոֆ. Ֆոնիէ, նախկին վերատեսուչ Պրիւսէլի ազատ համալսարանին եւ նախագահ Պօղոս Նուպար փաչայի հիմնարկութեան, Փրոֆ. Հաքուաէր, առեւնակալ Կանի կրթական վերատեսչութեան, Զօր. Թրոմ, նախկին հրամանատար պելժ ուժերու ի Գերմանիա եւ փոխ – նախագահ «Լէ գ'Անֆան տը լա Փաթրի» հիմնարկութեան, Ժ. Մազիւր, անդամ Պօղոս Նուպար փաչա հիմնարկութեան, Ժ. Միշէլ, հիմնադիր – նախագահ «Լէ գ'Անֆան տը լա Փաթրի» հիմնարկութեան, Վ. Մուրաիկեան, նախագահ Պելժիոյ գաղութային վարչութեան, Ա. Մխիթար – եան, քարտուղար «Թագուհի Էլիզապէթ» եղիպտագիտական հիմնարկութեան, կոմսուհի Ակրջօ, Ժ. Վիալ, նախագահ պելժ Մշակութեան ընկերութեան, Մաէս :

Հայ մեծ բանաստեղծին դիմաքանդակը կը պատրաստելու գործը յանձնուած էր Փարիզի մեծագոյն քանդակագործներէն Պ. Պաուռի, — քանդակին պատկերը հրատարակուեցաւ արդէն «Յառաջ»ի մէջ, եւ ինչպէս տեսնուեցաւ՝ դէմքին մէկ կողմը Ֆրանսերէն, միւս կողմը հայերէն՝ գրուած է հայ բանաստեղծին անունը եւ ծննդեան ու մահուան թուականը (1884 – 1915), եւ Ֆրանսերէն ու Ֆլամաներէն լեզուներով աւելցուած է սա ծանօթութիւնը.— Հայ բանաստեղծ, ուսանող այս համալսարանին մէջ 1906 – 1909 : Իսկ տակը՝ երեք հայերէն տող, բանաստեղծին իսկ ձեռքով գրուած.«Ի՞նչ փոյթ կեանքը մեռնող, երբոր երազը կ'ապրի, երբոր երազն անմահ է» :

Եռանդուն յանձնախումբին ջանքերով հրատարակուած են թռուցիկներ, վարուժանի պատկերով եւ կենսագրութեամբ, ինչպէս եւ ծոցատետրեր՝ Վարուժանի Ֆրանսերէն մէկ բանաստեղծութեամբ (եւ հայերէն թարգմանութեամբ), նուիրուած պելժ ազգային հերոսին՝ Արտէվէլտէին :

Ինչպէս գրեցինք, Փետրուար 9ին, կիրակի, տեղի պիտի ունենան երկու հանդիսութիւններ : Ժամը 3ին, (կէսօրէ առաք), կան քաղաքին համալսարանի կեդր. մատենադարանին մէջ (9 Բիւ Ռոզիէ), Վարուժանի դիմաքանդակին դետեղումը ի ներկայութեան պետութեան կրթական եւ ազգային իշխանութեանց ,— այս առթիւ պատչաճ պաչտօնական ճառեր : Ճետոյ արդ այցելութիւն մը Վարուժանի բնակած չէնքին եւ վերադարձ Պրիւսէլ :

Գիշերը Հայ Մշակոյթի փառատօն մը, նուիրուած Վարուժանի յիչատակին, Պրիւսէլի համալսարանին տաճարին մէջ (22 Ամրոսիոս Փօլ Հէժէ) :

Բոլոր այս հանդիսութիւնները ժապաւէնի վրայ պիտի առնուին : Տեղական պելժ թերթերը արդէն չարքերէ ի վեր տպագրած կուտան այս պատրաստութեանց մասին ու կը ներկայացնեն հայ բանաստեղծին կեանքը :

Անհամն հրճուանքով կ'ողջունենք պելժ Հայ Ուս. Միութեան այս մեծ աչխատանքը, կը չնորհաւորենք Պրիւսէլի եւ ուրիշ տեղեր հայ երիտասարդներուն գործը : Ջենք մոռնար աւելցնել նաեւ որ երախտագիտութեան արժանի է պելժ ժողովուրդին այս վերաբերումը.— Հետաքրքրութիւ մեր արժէքներով, պելժ համալսարանին մէջ ազգային պարծանքի աստիճաններուն բարձրացնել հայ բանաստեղծի մը յիչատակը աննախընթաց բան է այս մեր չրջանին՝ երբ պիտենք թէ միջազգային ուչադրութիւնը կը չարժի տարբեր չահագրգռութիւններով :

Հանդիսութիւններէն առաջ, յիչենք նաեւ թէ բացառիկ հետաքրքրութիւն ըստեղծուած է նաեւ Ֆրանսայի մէջ : Սեւրի Մխիթարեան վարդապետներուն վարժա –

ԽՐԻՄԵԱՆ ՀԱՅՐԻԿԸ

•

Պատմում էր զանազան դէպքեր մեր մօտիկ անցեալից, նկարագրում էր իր ուղեւորութիւնները : Ես հիացած ականջ էի դնում նրան, այնքան պերճախօս էր, եւ իւրայատուկ պատմող : Նրա խօսքը համեմուած էր ժողովրդական դարձուածքներով ու առածներով :

Ցիչելով զուարթ դրուագներ իր կեանքից, ուրախ ծիծաղում էր. այնպէս հուժկու թափով էր ծիծաղում, որ բազմոցը տակին խաղում էր :

Սո հասարակ Հայրիկը չատ էր սիրում խօսել – ղրուցել : Հարց էր տալիս եւ պատասխանի չսպասած՝ ինքը չարունակում էր խօսել, պատմել եւ ծիծաղել :

Վանքում մնացի մի քանի օր եւս ու դրեթէ ամէն երեկոյ Հայրիկն արժանացրնում էր ինձ իր տեսակցութեան : Եւ երբ մի երեկոյ մնաք բարեւի գնացի եւ յայտնեցի, որ առաւօտեան մեկնում եմ Էջմիածնից, նա ասաց.

— Տղաս, ամէն անգամ, երբ գաս հոս, Հայրիկին չը մոռանաս տեսնել :

×

1902 Թուի Ցունուարին ես նորից Ս. Էջմիածնի վանքումն էի, եւ ինձ համար կրկնւում էին նորից դեղեցիկ երեկոները :

Գնացի տեսնելու Հայրիկին :

— Է՛հ, բարով եկար, կ'երեւի Հայրիկին կարօտել ես, վանքի հացն ալ անուշ է : Պատմէ, նայեմ, ի՞նչ կայ, ո՞ւր էիր :

Ես պատմեցի ճանապարհորդութիւնների մասին :

— Ապրիս, ապրիս, համ կը ճամբոր – դես, համ կը դրես : Ես ալ այդպէս եմ ըրեր : Հա, լաւ միտս ընկաւ, ես վերջին տաեններս չատ բաներ եմ գրած : Կարդամ լսէ, բայց ուղիղ եւ ճչմարիտ խօսէ. քու անկեղծ կարծիքն ըսէ, մի վախնար : Հիմա դուն պիտի մտածես, որ Հայոց կաթողիկոսի գրածները չի կարելի քննադատել, կամ անոր չիտակ բան մը ըսել, ինչպէս մեր վարդապետները կ'ընեն. ես բնավ մի բան կ'ըսեն, դուրսը ուրիշ : Ու գիտցիր, որ բանաստեղծները միչտ ճչմարիտ պիտի խօսին աչխարհիս տէրերի առաջ : Մեզ ալ աչխարհը տէր չինեց. Քրիստոս տեղ չունէր գլուխը դնելու, առաքեալները անտուն ու բոպիկ ման կու գային, բայց հիմա մենք՝ անոնց ժառանգները վեհարաններու մէջ կ'ապրինք : Ասոր վրայ բան մը գրեր եմ :

Եւ նորից կանգնեց իր պարթեւական հասակով, գնաց միւս սենեակը եւ բերեց մի տետր, նստեց բազմոցին, ակնոցները դրեց աչքերին եւ ուժեղ ձայնով սկսեց կարդալ : Բովանդակութիւնը հետեւեալն էր. ինքը գնում է Թադէոս առաքեալի վանքը ուխտի, թակում է վանքի դարպասը եւ ասում . « Բաց, Թադէոս առաքեալ, ես եմ, քո յաչորդը, գահիդ ներ – կայ տէրը» : Առաքեալը ներսից պատաս – խանում է, որ ինքը գահ չունի, այդ ի՞նչ գահի մասին է խօսքը, եւ որ ինքը բըռնակալ, իչխան չէ, որ գահ ունենայ :

Հայրիկը պատասխանում է. «Միթէ չը գիտե՞ս, որ գահդ Ս. Էջմիածնումն է, չքեղ վեհարանի մէջ չքեղ գահ, ծառաներ հարստութիւն» :

« Մեր տէր Յիսուս Քրիստոսը» , — ասում է առաքեալը , «անտուն էր ու ինքը ծառայ : Դուք նրա աչակերտները չէք. գնա՛, չեմ ընդունիր »...

Եւ Հայրիկին չի ընդունում առաքեալը : Հայրիկը վերջացրեց ու սրտանց ծիծաղեց : Այդ գրուածքի մէջ երեւում էր Հայրիկին իր բովանդակ դեմոկրատիկ էութեամբ :

Ապա նա տուեց ինձ գրուածքների տետրը, որ առանձին կարդամ եւ յաչորդ երեկոյ նկատողութիւններս յայտնեմ իրեն :

Դրանք ազատ – անյանգ այն ոտանաւորներն էին, որ յետագայում տպուեցին Եգիպտոսում «վերջալոյսի երգեր » վերնագրով, բնաած 82ամեայ պատկառելի ղրչից :

×

Միւս երեկոյ, խրախուսուած Հայրիկի

(2 Շար.)

ԿՅՈՒՐ

ԼԲ.

ՆԱՀԱՊԱՏՈՒԹԻՒՆ ՏՕՆԱՊԱՏՈՒՈՂ ՎԱՃԱՌՔԻ

— Ես ոչ մէկ բան գիտեմ, միայն այն որ ինձ ուղարկեցին, որ ձեզ տանիմ։ Ինչո՞ւ համար, չգիտեմ։ Ես ոչ մէկ բան գիտեմ։

Ասոնք ըսաւ ծերունի մը, որ ինքզինքը կը ներկայացնէր իբրեւ Ֆրանսուա Ռիվալ, ֆերմիէ մը, որ Ռիվալ կոչուած գիւղին մօտ կը բնակէր։

Ան կը խօսէր ոչ թէ ինծի, այլ ինծի հետ եղող ուրիշ անձի մը, որ ինծի պէս ոտքի էր։

Ես ալ ոչ մէկ բան գիտէի։ Ես ալ ոչ մէկ բան գիտէի։ Ես ալ ոչ մէկ բան գիտէի

Շուտով պատրաստուեցաւ «Հնդկալեմոն» արբանեակը, բայց հրթիռի մեքենային խանգարումը պատճառ եղաւ որ ճախողի անոր արձակումը: Յայտարարուած էր, թէ երկու ամիսէն նոր արբանեակ մը պատրաստ պիտի ըլլար: Արդարեւ, չորս օր արձակուեցաւ «Հետախոյզ»ը, մեծ յաջողութեամբ:

Արուեստական արբանեակներու հիմը կը ներկայացնէ «Վ–2» գերմանական հրթիռը· արդիւնք՝ Ֆոն Պրաուընի հանճարին:

«Հետախոյզ»ը ճամբայ ելլելէ վերջ Ֆոն Պրաուընը մամուլի ասուլիս մը տուաւ, որու ընթացքին յայտարարեց·— Ստացուած բոլոր տեղեկութիւնները հոյակապ են· ամէն ինչ կ'ընթանայ՝ նախատեսած ծրագրին համաձայն:

Այնուհետեւ Ֆոն Պրաուընը յայտնեց, թէ վեց արբանեակները պիտի արձակուին, որոնք երկրին չուրջը դառնալով հետազիրներ պիտի առնեն եւ հաղորդեն: Օրինակ, արբանեակներէն մէկը Լոնտոնի վրայէն անցած պահուն պիտի հաւաքէ անգլիական մայրաքաղաքէն ճափոն տրուած բոլոր հեռագիրները եւ քանի մը վայրկեան ետք զանոնք պիտի հաղորդէ Թոքիօ: Այս ձեւով՝ եկամուտ մըն ալ պիտի ապահովուի, հողալու համար հսկայական ծախքերը:

«Հետախոյզ»ին մէջ հաստատուած գործիքները առաջին առիթով իսկ պիտի օգտագործուին: Ահա՛ թէ ինչու թերթերը կը գրեն·— «Հետախոյզ»ը չատ աւելի ծանր կը կշռէ իր մեքենականծանրութիւնէն, եւ ասկա՝ չնորհիւ իր մէջ հաստատած գործիքներուն:

Միջազգային մամուլը ամերիկեան արբանեակին կ'ընծայէ մեծ կարեւորութիւն, նկատելով որ «ազդեցութեան եւ քարոզչութեան» պատերազմին մէջ «Հետախոյզ»ը հաւասարակշռութիւն ստեղծեց: Մինչ «Հետախոյզ»ին պաշտօնական անունը «Ալֆա – 1958» է, միջազգային մամուլը զայն կնքեց նոր անունով մը՝ «խաղաղութեան արբանեակը»:

Խորհրդային մամուլի «Թաս» գործակալութիւնը հաղորդեց «Հետախոյզ»ին արձակումը: Միւս կողմէ խորհրդային դիտնական Լիւքասիլ Լոնտոնի «Իվնինկ Նիուզ» թերթին հեռաձայնով հաղորդած է, թէ մէկ օրէն միւսը Խ· Միութեան գիտունները պիտի արձակեն երրորդ «Սպուտնիկ» մը, որ նախորդներէն աւելի մեծ պիտի ըլլայ:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄՈՍԿՈՒԱՅի ձայնասփիւռը կը հաղորդէ, թէ Լենհաստանի Արտաքին նախարար Ռափաքի խորհրդային իր պաշտօնակիցին հետ Մոսկուայի մէջ խօսակցութիւն մը ունեցաւ կեդրոնականեւրոպայի զինաթափութեան ծրագրին չուրջ:

ՀԱՄԱՑՆԱՎԱՐ ԶԻՆԱՍՏԱՆի ձայնասփիւռը կը հաղորդէ, թէ երեք նախարար – ներ չնորհաւորկուած են իրենց «հատուածողական»:

Խ· ՄԻՈՒԹիՒՆ սկսած է փոփոխութիւններ մտցնել Արեւելեան Գերմանիոյ դիւանագիտական անձնակազմին մէջ:

ԹՈՒՐՔԻՈՑ Հանրապետութեան նախագահ Պայեար եւ իր տիկինը ճամբայ ելան դէպի Լիպիա, պաշտօնական այցելութեան մը համար:

ՄՈԼՏԱՎիՈՑ վարչապետը իր պաշտօնէն արձակուած է, նկատելով որ հարկ եղած արժէքը չէր ներկայացներ այդ պաշտօնը վարելու համար· միաժամանակ արտաքսուած է համայնավար կուսակցութեան կեդր· կոմիտէի վարիչ կազմէն:

ՈՒՈՇԻՆԿԹՐՆէՆ կը հաղորդեն, թէ յառաջիկայ Ապրիլին Զրչիլ Միացեալ Նահանգներ պիտի երթայ Այզընհաուըրի հետ տեսնուելու համար:

ՎԵՆԵԶՈՒԵԼԱՑի վախճանական բոնատէրը՝ Թիմնեզ, որ Տոմինիքեան Հանրապետութիւն կը գտնուի, Ամերիկա մուտքի անցագիր ուզած է:

ՓՐԱՆՍԱՀԱՑ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը այս չորեքշաբթի դիչեր, ժամը 21ին, Քատէ սրահին մէջ: Կը խօսի Պ· ՅԱԿՈԲ ՆԱԶԱՐԵԱՆ· նիւթը» «Հայաստանը այնպէս ինչպէս որ տեսայ»: Այս անգամ բացառապար դասախօսութիւնը պիտի սկսի ժամը հիւդ 9ին: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ:

ԱՆԳԱՄ ՄԸ ԵԻՍ ՉԵՐՄԱՊԵՍ ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ ՈՐ «ՅԱ ՌԱՋ»ԻՆ ԶՎԵՐԱԲԵՐՈՂ ՈՐԵԻՔ ԳՈՒՄԱՐ ՁՂՐԿՈՒԻ ԹԵՐԹԻՆ ՁԵՌ ՓՈՍՏԱԼԻ ԹԻԻՆ ՎՐԱՑ: ԿԱՐԵԼի Է ՄԻԱՅՆ ՄԱՆՏԱՌԱՐԹՈՎ ՂՐԿԵԼ ՆՄԱՆ ԳՈՒՄԱՐՆԵՐ:

ՎԱՐՉՈՒԹԻԻՆ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ
ԿԱՐՕ ԳԷՈՐԳԵԱՆԻ
1958ի
"ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ"
Ստանալու համար դիմել Պ· Ա· Շահպաղեանին
83, Chemin des Mazargues. Bat. 20, Et. 6
Le Grand St. Giniez, Marseille
Հակառակ ծաւալի ընդարձակման (720 մեծադիր էջեր), գինը կը մնայ անփոփոխ — 1200 ֆրանք:
Իր մօտը կը գտնուին նաեւ 1957ի Տարեգրքէն սակաւաթիւ օրինակ ներ:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի «Ահարոնեան» խումբին տարեկան պարահանդէսը, կիրակի 9 Մարտ, Ե· Թաղամասի քաղաքապետարանի սրահին մէջ:

Մանրամասնութիւնները յայտնուած:

ԳՐԱԿԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿ ՁԱԻԱՐԵԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
Ե· ՏԱՐԻ, 1958

ՆԻԹ՝ ՊԱՏՄՈՒԱԾՔ ՄԸ

Պայմանները·—

1·— Էջերու եւ սեռի սահման չի դրուիր: Նախընտրելի է միայն, որ հայ կեանքէ առնուի նիւթը:

2·— Երկու առաջնութիւն ստացողներուն կը տրուի 75ական ս· ոսկի:

Երկու երկրորդութիւն ստացողներուն կը տրուի 50ական ս· ոսկի:

Երկու երրորդութիւն ստացողներուն կը տրուի 25ական ս· ոսկի:

3·— Գրութիւնները պէտք է հասնին մինչեւ 31 Դեկտ· 1958:

4·— Արդիւնքը կը յայտարարուի 1959ի Ապրիլի սկիզբը:

5·—Ձեռագիրները չեն վերադարձուիր:

Հասցէ·— ԳԷՈՐԳ ՊԱՐՍՈՒՄԵԱՆ,
37, Rue Keyaly, Djideydé, Alep - Syrie

ՍԱՄՈՒԻԼ – ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Թատերական ներկայացումը տեղի պիտի ունենայ, կիրակի, Փետրուար 23ին, ժամը 15·30ին, ղպրոցին Թատերասրահին մէջ:

Մանրամասնութիւնները յայտնուած:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Հայաստանէն կը փնտռուին·— Համիկ (Համայեակ) Մողրովեան: Հոխիսիմէ Ժամկոչեան եւ իր զաւակները՝ Յարութիւն, Հոխիսիմէ եւ Նուարդ: Սարգիս Եաղուպեան, Մարաչցի: Դրօ – Խաչատուր Աբրահամեան: Տեղեկացնել Մարսէյլի եկեղեցին, 339 Աւընիւ Փրատօ:

ՀՐԱԻԻՐ ԸՆԴ· ԺՈՂՈՎԻ

Ֆրանսահայ Թանգարանի Ընկերութեան ընդհ· ժողովի չարունակութիւնը տեղի կ'ունենայ Բ·, Փետրուար 10ին, ժամը 19ին, 15 րիւ Ժան Կուժօն:

Դիւան ընդհ· ժողովի

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՍԻԼ·— Տէր եւ Տիկին Թորոս Շամլոյեան եւ զաւակները, իրենց խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնեն Այրի Տիկին Վարդուհի Ինկլիզեանի եւ ընտանեկան պարագաներուն, Գէորգ Ինկլիզեանի մահուան առթիւ եւ փոխան ծաղկեպսակի 2500 կը նուիրեն Մշակոյթի Տան Ֆոնտին:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Պայրամեան, Պօղոսքեան եւ Աբրահամեան ընտանիքները կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի (Փետրուար 9ին), իրենց մօր՝ մեծ մօր եւ զոքանչ մօր՝

ՏԻԿԻՆ ԼՈՒՍԱՒԱՐԵՐ ՊԱՃԻՐԱՄԵԱՆԻ

մահուան չորրորդ տարելիցին առթիւ, Փարիզի Ս· Ցովհ· Մկրտիչ եկեղեցին:

Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յարգողները:

ԱՌ Ի ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Տկն· Ա· Վարուժան Աբիկեան կը փութայ իմացնել բարեկամներուն թէ Փետրուար 14 եւ 15ին պիտի ըլլայ Փարիզ, Օքել Լիւքէսիա, Պուլվ· Ռասփայլ:

ԽԻՍՏ ՇԱՀԵԿԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ

Հ· Ց· Դ· Փարիզի Շրջ· կոմիտէն դասախօսական ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի եւ չրջաններու բոլոր ընկերները, Շաբաթ (Փետրուար 8) երեկոյ ժամը 8·30–ին, Սօսիէթէ Սավանթի ԱՇ սրահին մէջ: 28 րիւ Սէրփանք, մէթրօ Օտէօն:

Կը դասախօսէ ընկ· ԻՇԽԱՆԵԱՆ

Այս դասախօսութեան կը հրաւիրուին «Նոր Սերունդի» հին ու նոր անդամները, ինչպէս նաեւ ուսանողական միութեան երիտասարդները:

ՀՐԱԻԻՐ
ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻ

Փարիզի Հայ Աղքատախնամ Ընկերակցութիւնը արտակարգ ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամները, 15Փետր· Շաբաթ օր, կէսօրէ վերջ ժամը երեքին, 32 րիւ տը Թրէվիզ:

Այս ժողովը ի զօրու ըլլալու համար անհրաժեշտ է մեծամասնութիւն, այս պատճառաւ եւ մանաւանդ նկատի առնելով օրակարգի կարեւորութիւնը բոլոր անդամներէն կը խնդրուի ստիպողական ներկայութիւն այս արտակարգ ժողովին:

ՕՐԱԿԱՐԳ·— Անտիլիի մէջ անրուժելիներու 20 անկողիններոց յատկուածական չէնքի մը կառուցման առթիւ վարչական խորհուրդին որոշած փոխառութեան վաւերացումը:

ԿՆԻԳ

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐՈՒՀԱՆԳԻՍՏԸ

Փետրուար 23, կիրակի օր, ժամը 17էն մինչեւ կէս գիշեր
ՕԹԵԼ ԺՈՐԺ Ե·ի շքեղ սրահներուն մէջ
Նախագահութեամբ
MONSIEUR ROBERT LECOURTի
Garde des Sceaux, Ministre de la Justice
Երկու նուագախումբ· առաջնակարգ աթթրաքսիոններ եւ անակնկալներ
Մուտքը 600 ֆրանք: Կանխաւ ապահովել սեղանները, հեռաձայնելով ԹՐՕ 03–18
ԿԱՐԵՒՈՐ·— Վերապահուած սեղանները պէտք է գրաւուած ըլլան մինչեւ ժամը 19·30ը, որմէ վերջ որեւէ պատասխանատուութիւն չի ստանձնուիր:

BAINS DE VAPEUR
4bis, Rue de la Pierre-Levée. Paris-11e Tél.: OBE. 12-51
MÉTRO: RÉPUBLIQUE, OBERKAMPF ET PARMENTIER
ԵՐԵՔ ՍՐԱՀ ՇՈՓԻՒ ԼՈՓԱՆՔԻ (SUDATION ET FUMIGATION)
Մասաժ, Օխիժենօթերափի, ձեռքերու և ոտքերու խնամք (մանիւիւր–փետիւիւր)
Բուաֆիւր, սուէն տը պօթէ, փիսին:
BAR - RESTAURANT
ԲԱՑ ՕՐԵՐ
ԿԻՆԵՐՈՒՆ
Ուրբաթ ժամը 11էն 23
Երկուշաբթի ժամը 11էն 23
Չորեքշաբթի ժամը 11էն 23
ԱՑԵՐՈՒՆ
Հինգշաբթի ժամը 17էն 23
Շաբաթ ժամը 9էն 23
Կիրակի ժամը 8էն 12
ՀԱՑԵՐԷՆ ԽՕՍՈՂ՝ ԿԻՆԵՐՈՒ ՕՐԵՐԸ ՄԻԱՑՆ
Մուտք՝ 400 փր·, երբ սրբիչ եւն· միասին բերուին: 500 ֆրանք
երբ հաստատութիւնը հայթայթէ:

ՀԱՑ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԵԱՆ Բ. ՄԵԾԱԳՈՑՆ ԵՒ ԵՐԿԱՐԱՑԵԻ ՍԿԱՒԱՌԱԿԸ
ԱՆՆԱԽԸՆԹԱՑ ԸԼԼԱԼՈՎ 55 ՎԱՅՐԿԵԱՆԻ ՏԵՒՈՂՈՒԹԵԱՄԲ 30 CM.
VOGUE-CONTREPOINT Nº MC 20150
Պատրաստութեամբ եւ դեկավարութեամբ ԱՐԱ ՊԱՐԹԵՒԵԱՆԻ
Կոմիտասեան Քառաձայն պատարագի երգեցողութիւնէ, եւ այլ կտորներ
Մասնակցութեամբ մեներգողներու, պատարագիչի զանազան բաժիններով եւ ընկերակցութեամբ ՄԵԾ ԵՐԳԻՆԻ
ՍԿԻԶԲ ՀԱՑՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՏԱՐԱԳԻ·—(Խորհուրդ խորին, Հրաշափառ, ընտրեալդ Աստուծոյ, Ուրախ լեր):
ԷԶՄԻԱԾՆԱԿԱՆ ԵՂԱՆԱԿԱՒ ԵՒ ԿՈՄԻՏԱՍԵԱՆ ԴԱՇՆԱԻՈՐՈՒՄՈՎ·— (Սուրբ, Հայր երկնաւոր, Ցամենայնի, Որդի Աստուծոյ, Հոգի Աստուծոյ)
եւ եղիցի ողորմութիւն (Ա· Պարթեւեանի), Գոհաբանական Հայր մեր (Կոմիտաս Միայն Սուրբ, Հայր, Որդիդ, հոգիդ Սուրբ եւ Օրհնութիւն, Տէր Ողորմեա, Քրիստոս պատարագեալ, Աստուած մեր, Կեցո Տէր, Լցաք ի բարութեանց, Գոհանամք, Մաղթանք, եղիցի: Էջմիածինն ի Հօրէ (Ա· Պարթեւեանի) Ձօն առ Տ· Տ· Վազգէն Ա· Կաթողիկոս
Ստանալու համար դիմել՝ Գին 2700 ֆրանք
Ա· Պարթեւեանի՝ 14, Rue Petit, Paris 19 - BOT. 99-22 RECORD SHOP, 36, Rue de Moscou, Paris 8 Եկեղեցւոյ Դիւանատունը
Բոլոր երաժշտական վաճառատուններէն· Գտնուելու համար առաքում մասնաւոր խնամուած ծրարով
Փնտռել նաեւ կատալոգները՝ թիւ 20·109 20·114 20·136
Contre remboursement
Մանրամասն բացատրութիւններ եւ թարգմանութիւնը՝ գեղարուեստական կողքին վրայ:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻԻՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900

Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանգ: Հատը 15 ֆր.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 5 ՓԵՏՐՈՒԱՐ

MERCREDI 5 FEVRIER 1958

34ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8111 — 34EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 14ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3912

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԱՐԱԲԱԿԱՆ ՄԻԱՑԵԱԼ ՊԵՏՈՒԹԻԻՆ

—o—

Գատմական երկու դէպքեր արձանագրեցին վերջացող շաբաթը :

Փետրուար 1ին Ամերիկացիները վերջապէ՞ս յաջողեցան անջրպետին մէջ նետուել իրենց առաջին մանրանկար լուսինը, Լուսնթագ Գ. անուանեալ հրթիռին մի քանի վայրկեան անուշանեալ հրթիռին մի քանի վայրկեան անուշանեալ ապահովով :

Ամերիկեան այս առաջին արբանեակը 13 քիլոնոց, յաւակնութիւնը չունի ան չուշտ մրցելու 506 քիլոնոց Ռ. Սպուտնիկին հետ : Հետախոյզը համեստ է, բայց չատ աւելի բարձրէն կը թաւալի եւ աւելի կատարելագործուած գիտական գործիք ներ ունի : Այս նախակարապետին պիտի յաջորդեն ապագային աւելի կարեւոր արբանեակները :

Ամերիկայի եւ Խորհրդային Միութեան մրցակցութիւնը երկրագունդէն փոխադրուած է դէպի անհունը, ուր երկու արբանեակները աշխարհի չորս կողմերը կը կատարեն՝ առանց իրարու հետ ընդհարելու : Կատարեալ «խաղաղ համակեցութիւն » անջրպետին մէջ :

Երկրորդ պատմական դէպքը, որ կոչուած է խոր անդրադարձումներ ունենալ Մերձաւոր Արեւելքի քաղաքական կացութեան վրայ, Եգիպտոսի եւ Սուրիոյ միացումն է :

Փետրուար 1ին Գահիրէի մէջ երկու հանրապետութեանց նախագահները՝ զինադադար կամալէտտին Նասր եւ Շիւքրի Քուաթլի հանդիսաւորապէս հիմը դրին Արաբական Միացեալ Պետութեան :

1956ի աշնան Սուէզի տագնապը վճռական դարձակէտ մը եղած էր : Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի անկատար արշաւանքը դէպի Լրանցքը ապիտաբեր հետեւանքներ ունեցաւ :

Քարիւղի ճամբուն ամիսներով փակուիլը մեծ վնասներ պատճառեց Եւրոպական երկիրներու առեւտուրին եւ ճարտարուեստին : Անգլիա եւ Ֆրանսա կորնչցուցին այն բոլոր կարեւոր դիրքերը, — մշակութային, կրթական եւ առեւտրական — զորս զրաւեր էին Եգիպտոսի մէջ ԺԲ. եւ ԺԹ. դարերու ընթացքին : Մեծապէս տուժեց նաեւ իրենց քաղաքական վարկը յաչս արաբական ժողովուրդներուն : Շահողն եղաւ Խորհրդային Միութիւնը :

Մոսկուայի թափանցումը Եգիպտոսէն վերջ նաեւ Սուրիոյ մէջ՝ այս երկու երկիրները առաջնորդեց միացեալ ճակատ կազմելու :

Գնդապետ Նասր, որուն աստղը աստիճան մը աւելի փայլած էր Սուէզի դէպքէն ի վեր, այժմ կը նկատուի անվիճելի առաջնորդը Արաբներուն :

Սուրիայէն վերջ Եմէնի եւս յարումը «Արաբական Միացեալ Պետութեան» մեծապէս կը զօրացնէ այս վերջնոյն դիրքը :

Սէուտի Արաբիոյ թագաւորը, որ պահմը վտանգաւոր մրցակից մը կը նկատուէր գնդապետին, այժմ ստուերի մէջ կը մնայ :

Արաբիոյ, Իրաքի եւ Յորդանանի երեք թագաւորները, որոնք աւելի չատ կը հակին դէպի արեւմուտք եւ ընդունած են « Սյզընհաուրդի վարդապետութիւնը» , մոռհոգ են ստեղծուած նոր կացութեան առջեւ :

Գնդապետը կը յուսայ իրականութիւն դարձնել «համարաբական կայսրութիւն »ը, որուն գաղափարը հետզհետէ հող կը գտնէ ազգայնական տարրերուն մէջ :

Սակայն չատ աւելի մտահոգ են Իսրայէլ եւ Յորդանան :

Եգիպտոս և Սուրիա սահմանակից չեն : Ի՞նչպէս պիտի կառավարուին այս երկու Երկիրները՝ մէկ դործադիր իշխանութիւնով, մէկ բանակով եւ մէկ արտաքին նախարարով :

Իսրայէլ եւ Յորդանան իրարմէ կը բաժնեն Եգիպտոսն ու Սուրիան : Ի՞նչ պիտի ըլլայ անոնց ճակատագիրը :

Արաբական բոլոր երկիրներուն մէջ ընդհանուր տրամադրութիւն կայ 1947ի սահմանները պարտադրելու Իսրայէլի : Անդարայի մէջ Իրաքի պատգամաւորներուն Սայիտ փաշա Ջանաց Պաղտատի Ուխտի խորհրդաժողովին ընդունիլ տալ այս տեսակէտը, բայց չյաջողեցաւ՝ Ամերիկայի եւ Անգլիոյ ընդդիմութեան պատճառաւ :

Եգիպտոս եւ Սուրիա ցարդ կառչած էին «դրական չէզոքութեան» : Քաղաքականն ի՞նչ ուղղութիւն պիտի ունենայ նոր բակազմ «Արաբական Միացեալ Պետութիւն»ը :

Մանաւանդ ի՞նչ ապագայ կը սպասէ Յորդանանի եւ Իսրայէլի :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՄՈՍԿՈՒԱ ԴԷՄ Է ԱՐՏԱՔԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎԻՆ

ԲՈՒԼԳԱՆԻՆԻ ՆՈՐ ՆԱՄԱԿԸ՝ ԱՁԳԸՆՀԱՒՐԸՐԻ

Ինչպէս գրած էինք, մառեչալ Բուլգանին նին նոր նամակ մը ղրկեց Նախագահ Այզընհաուըրի (երրորդը՝ երկու ամսուան մէջ) : Նամակը հրապարակուեցաւ Մոսկուայի մէջ :

Բուլգանին գոհունակութիւն կը յայտնէ, որ Սպիտակ Տունը համաձայն է «Մեծ»երու հանդիպումի մը ծրագրին, բայց աւելորդ կը նկատէ Արտաքին Նախարարներու ժողով մը :

Խորհրդային ղեկավարը կը յայտնէ, թէ նախապատրաստական աշխատանքները կարելի է տանիլ դիւանագիտական միջոցներով :

Նախագահ Այզընհաուըրի առաջարկին ակնարկելով, Բուլգանին կ'ըսէ թէ Խ. Միութիւնը պատրաստ է խորհրդակցիլ՝ միջերկրային հրթիռներու մասին, ու եթէ Արեւմտեանները համաձայնին՝ կ'ընդունի արգիլել հիւլէական զէնքերու փորձերը, պայմանաւ որ՝ Միացեալ Նահանգները հրաժարին օտար երկիրներու մէջ հրթիռներու արձակարաններ կառուցանելու ծրագիրէն :

Նոյն մտահոգութենէն թելադրուած՝ մառեչալ Բուլգանին կը թուէ օրակարգի այն հարցերը, որոնք կրնան քննուիլ :

1.— Անմիջապէս դադրեցնել հիւլէական փորձերը :

2.— Խ. Միութիւն, Միացեալ Նահանգները եւ Անգլիա պէտք է հրաժարին հիւլէական զէնքերու գործածութենէն :

3.— Կեդրոնական Եւրոպայի մէջ զինաթափ գօտի մը ստեղծել :

4.— Ատլանտեան Ուխտի եւ Վարշաւայի դաշնագրին երկիրներուն միջեւ ոչ յարձակողական դաշինք մը կնքել :

5.— Գերմանիոյ եւ այլ երկիրներու մէջ օտար ուժերու թիւը պակսեցնել :

6.— Համաձայնութիւն մը՝ որեւէ յարձակումի առաջքն առնելու համար :

7.— Միջազգային առեւտուրին զարկ տալու միջոցները :

8.— Պատերազմական քարոզչութեան վերջ տալ :

9.— Միջին Արեւելքի լարուած կացութիւնը մեղմացնելու միջոցները :

Այնուհետեւ կարմիր մառեչալը դարձեալ կ'արձարձէ երկու կամ երեք տարուան համար հիւլէական փորձերը յետաձգելու խորհրդային առաջարկը : Գալով Գերմանիոյ վերամիացման, այդ քայլը պէտք է առնուի երկու Գերմանիաներու համաձայնութեամբ : Խ. Միութիւնը կը մերժէ որ եւէ խօսակցութիւն՝ Արեւելեան Եւրոպայի կացութեան շուրջ :

Ամերիկայի Արտաքին Նախարար Տըլլըսի քաղաքականութիւնը խստօրէն քննադատելէ ետք, մառեչալ Բուլգանին անգամ մը եւս կը մերժէ ընթացք տալ Արտաքին Նախարարներու ժողովի մը արեւմտեան առաջարկին :

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

Լոնտոնի Արտաքին Նախարարութիւնը կը հաղորդէ թէ մառեչալ Բուլգանինի նոր նամակը՝ Այզընհաուըրի, պատճառ եղաւ որ Վարչապետ Մաքմիլլընի պատասխանը քանի մը օրով ուշանայ :

Ծանօթ է որ Անգլիա տակաւին չէ պատասխանած Բուլգանինի Ցունուար ուղղած նամակին : Ներկայիս, խորհրդային վերջին պատճառաբանութիւններն ալ իմանալէ վերջ Վարչապետ Մաքմիլլըն պիտի ղրկէ իր կառավարութեան պատասխանը :

Կարգ մը լուրերու համաձայն, Անգլիա

"ՇՆԴԿԱԼԵՄՈՆ"Ը ՇՈՒՏՈՎ Կ'ԱՐՁԱԿՈՒԻ

—o—

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻԻ ՔԱՆԻ ՄԸ ԱՄԻՍԷՆ ԼՈՒՍԻՆ ՊԻՏԻ ԵՐԹԱՆ

« Հետախոյզ »ը կը դառնայ երկրին չուրջ, կանոնաւորաբար : Բ. օր արդէն 25րդ չրջանը աւարտած էր, մինչ տարակարծութիւններ ծագեցան արբանեակին դոյատեւման չուրջ : Տեղական թերթերը նախ հաղորդեցին թէ «Հետախոյզ»ը տասը տարի կրնայ դիմանալ : Աւրջի օր տակաւին կը պնդէին տասը տարուան վրայ, աւելցնելով թէ երկուքուկէս տարուան դոյատեւումը ամէն գնով ապահով է : Այսուհանդերձ Ջոն Պրաուըն յայտարած է, թէ «Հետախոյզ»ը երեք ամիս կանոնաւորաբար կրնայ դառնալ երկրին չուրջ (ինչպէս՝ «Ռ. Սպուտնիկ»ը) : Կարգ մը մասնագէտներ ալ կ'ըսեն թէ աւելի երկար կրնայ դիմանալ :

Ժամական արագութիւնը չէ փոխուած. — 29·000 քիլոմեթր : Վերջին հաշիւնե րուն համաձայն՝ « Հետախոյզ»ը 118 վայրկեանէն երկրի չրջանը կ'ընէ, եւ ո՛չ թէ 106 կամ 114 վայրկեանէն, ինչպէս կը դրէին առջի օր :

Բարձրութիւնը՝ 2·850 – 300 քիլոմեթրի միջեւ :

Առաջին անգամ է, որ մարդկութիւնը յարաբերութիւն կը ստեղծէ մթնոլորտային այսքան բարձրութեան մը հետ : Այս յաջողութիւնը պատճառ մը եղաւ, որ ծրագրագիրները աւելի համարձակ դառնան : Ռուսական ձէկքըն Միացեալ Նահանգներու հեռատեսիլէն յայտարարէ, թէ քանի մը ամիսէն հրթիռ մը պիտի արձակուի դէպի լուսին :

Ներակուտականը, որ կարեւոր պաշտօն մը ունի ամերիկեան զինեալ ուժերու սպասարկութեան մէջ, աւելցուց թէ հեռու չէ նաեւ այն օրը՝ երբ մարդատար հրթիռը պիտի մեկնի դէպի լուսին :

Միւս կողմէ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայուի նաեւ Քափ Քանավերալի արձակարանին մէջ չրջան ընող զրոյցներուն, որոնց համաձայն չուտով պիտի արձակուի «Հնդկալեմոն» արբանեակը : Այս ձեւով հաւասարութիւն պիտի ստեղծուի երկու ճակատներու վրայ : Կիսապաշտօնական լուրերու համաձայն, դիտնականները սկսած են պատրաստել «Հնդկալեմոն»ը, որ պիտի միանայ «Հետախոյզ»ին :

Գերման գիտնականը՝ Ֆոն Պրաուըն, բացատրութիւններ տուած է հրթիռներու մասին, չեչտելով թէ «վանկարտ»ը աւելի հզօր է քան «լուսնթագ»ը : «Վանկարտ»ին

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

"ԼԱՑ, ՍԻՈՆ, ԼԱՑ"

•

ԽՄԲ.— Մեր ողբացեալ խմբագրապետին այս խորագիրը յիշեցինք երէկ կարդալով Երուսաղէմի վերջին դէպքերուն լուրերը : *Թայմզէն* վերջ *Ռոմպա* իր կարգին հետեւեալը կը գրէ·—

« Երուսաղէմ բնակող հինգ հազար Հայերը երկու խմբակցութեանց բաժնուած են իրարու հետեւանք երկու եպիսկոպոս — Ներսէս հակամարտութեան, Եղիշէ Տէր — տէրեան եւ Տիրան Ներսոյեան, որոնք երկուքն ալ կը յաւակնին Երուսաղէմի պատրիարքութեան : Տարակարծութիւնը վճռուեցաւ Ցունուար 30 Թուակիր, վը — տարման հրամանագիրով մը ընդդէմ Տիրան Եպիսկ·ի՝ Երուսաղէմի կառավարիչին կողմէ տրուած եւ յորդանանեան պահլիճէն վաւերացուած :

Անմիջապէս Տիրան Արք· Ներսոյեան պէտք է պէյրութ մեկնէր, բայց յայտարեց թէ առողջական պատճառներով չի կրնար ճամբորդել : Իր կողմնակիցները պատուիրակութիւն մը ղրկած են Ամման, խնդրելու համար Հիւսէյնին թագաւորէն որ ջնջէ վտարման հրամանագիրը :

Վերջնական որոշման մը յանգելէ առաջ, երկու եպիսկոպոսներու հարիւրաւոր կողմնակիցները ամբողջ օրը կեցած են Պատրիարքարանին ներսը թէ դուրսը, բունցք վերցուցած եւ իրարու հայհոյելով » :

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ

Գէորգ Անկեցեան	10·000
Գարբիէլ Պալապանեան	10·000
Առաքել Սերոբեան	10·000
Նշան Դարբինեան	10·000

բայի մէջ Տըլլըս Արտաքին Նախարար Լոյտի ըսած է, որ Անգլիա իր պատասխանին մէջ կարգ մը կէտերու մասին վճռական տեսակէտ չյայտնէ· մասնաւորապէս՝ «Մեծ»երու հանդիպումի թուական մասին :

Այսպէսով, կը կարծուի թէ Անգլիա իր պատասխանին մէջ պիտի պնդէ Արեւելքի եւ Արեւմուտքի տեսակէտներու մերձեցման մը վրայ, իրրեւ նախապայման՝ կառավարութեանց բարձրաստիճան ղեկավարներու ժողովին :

Միւս կողմէ, Ուոշինկթընը կը յայտարարէ թէ մառեչալ Բուլգանինի նամակը ոչ մէկ նորութիւն կը բերէ : Նախագահ Այզընհաուըրի ուժ առաջարկները մերժուած են Խ. Միութեան կողմէ եւ Մոսկուա կը պնդէ իր ծանօթ տեսակէտին վրայ :

Այս ուղղութեամբ զեկոյց մը հրատարակուած է, որ կ'ըսէ թէ նախ պէտք է լուրջ ուսումնասիրութիւն մը ընել, տեսնելու համար որ « Մեծ»երու ժողով մը օգտակար կրնա՞յ ըլլալ թէ ոչ :

—o—

ԳԱՀԻՐԷի ձայնասփիւռը առաջին անգամ ըլլալով իր ձայնասփռումներուն ընդմէջէն կրսաւ, յայտարարելով ·— Արաբական Միացեալ Հանրապետութեան ձայնասփիւռը կը խօսի : Միւս կողմէ Սուրիոյ Հանրապետութեան Նախագահ Քուաթլի վերադարձաւ Դամասկոս :

ԱՏԼԱՆՏԵԱՆ Ուխտի ընդհանուր քարտուղար Սփաք Պոնի մէկ համաձայնութիւն չկրցաւ գոյացնել անգլեւգերմանական տարակարծութեան չուրջ : Գերմանիա կը մերժէ յաւելեալ վճարումով մասնակցիլ իր հողամասին վրայ հաստատուած անգլիացի զինուորներու ծախքերուն : Հարցը պիտի տարուի Ատլանտեան Ուխտի հերթական խորհուրդին առջեւ :

ՌՈՒՍԵՒԳԵՐՄԱՆ խորհրդակցութիւնները վերսկսան Մոսկուայի մէջ :

ՎԱՐՈՒԺԱՆԻ ՅՈՒՇԱՏԱԽԿԱԿԻՆ ԱՌԻԹՈՎ

Պատիւ ըրէք վսեմական բերքոդին
ՎԻՐԳԻԼԻՈՍ

Ձիշդ տարի մը առաջ այս էջերուն մէջ արձագանգ կ'ըլլայինք հանդէսի մը, որ տեղի ունեցած էր Պրիւսէլի մէջ: Հանդէսը նուիրուած էր Դանիէլ Վարուժանի կանի համալսարանի մէջ ուսանողութեան յիսնամեակին, կազմակերպողներն էին ուսանողները, որոնք կ'աշխատին գաղութին մէջ վառ պահել հայ ոգին եւ արեւելքէն իրենց հետ բերած ազգային ջերմ զգացումները կը ջանան ներարկել իրենց հայրենակարօտ ազգակիցներուն :

Հակառակ սովորութեան, այդ հանդէսին բացառաբար դուրսէն բանախօս չէր հրաւիրուած. ուսանողները էին այդ օր – ուան բանախօսները եւ դեղարուեստական բաժնին մասնակցողները, իրենց մտքին մէջ կարծէք այդ օրը յատկացուած էր մասնաւորաբար մեծ բանաստեղծին ու – սանողութեան, — լուսաւորութեան, տառապանքին, երկնումի եւ ստեղծագործութեան ժամերուն: Ինչ որ տեղի կ'ունենար պարզ ոգեկոչում մը չէր , այլ փորձ մը՝ թափանցելու ուսանող Վարուժանի կեանքին եւ դեղարուեստական գործին, անոր մէջ գտնելու համար իրենք զիրենք: Մտածե՛լ, որ յիսուն տարի առաջ մեծ եղբայր մը անցած է այս երկրէն, ապրած իր հայրենիքին եւ ժողովուրդին տառապանքով, ունեցած պաշտամունքը հայ մշակոյթին եւ հանճարին, եղած դրօշակիրը ազատութեան եւ, վերջապէս, այս բոլորին ձօնած իր հրեղէն երգերը: Ամէն անգամ որ խօսք ըլլայ Վարուժանի կամ անոր գործին մասին, բոլորն ալ յուզուած խառն հպարտութեամբ մը կ'ըսեն , թէ ան ալ ապրած ու երկնած է մեծ մշակոյթի ու անցեալի տէր այս երկրին մէջ, աշակերտած անոր լուսաւորութեան վարդապետներէն մէկուն եւ անցուցած, նիւթական թէ բարոյական դժուարին օրեր, ինչպէս իրենցմէ չատեր, մինչեւ այսօր :

Նոյն այդ հանդէսի վերջաւորութեան , ուսանողները յայտարարեցին թէ որոշած են յուշատախտակ մը դնել կանի մէջ, ուսանողութեան շրջանին Վարուժանի բնակած տան վրայ, որ յետագային պէտք է դառնար տեսակ մը ուխտատեղի ուսանողներուն եւ ամէն հայ անհատի համար :

Ամէն գրասէր Հայու սրտին խօսող այս լուրը ջերմօրէն ընդունուեցաւ ներկաններուն կողմէ, որոնք այդ օրն իսկ մասնակցեցան յուշատախտակի հինութեան ծախքերուն :

Տարի մըն է անցած եւ ահա ուսանողները կը հրաւիրեն Եւրոպայի բոլոր Հայերը անխտիր ներկայ ըլլալու բացման հանդիսութիւններուն: Սակայն, այժմ պզտիկ արձանագրութիւն մը չէ որ կը դրուի ցածլիկ եւ մօտաւոր ապագային փլչելու վտանգին ենթակայ տան մը վրայ, այլ փառաւոր յուշատախտակ մը , Վարուժանի մեծադիր դիմանկարով եւ եռելեզուեան արձանագրութեամբ, որ գործն է Ֆրանսացի մեծ քանդակագործ Րոժէ Պառոնի :

Այնքան մեծ նշանակութիւն ստացաւ այս ձեռնարկը, որ համալսարանի տես – չութիւնը համաձայն գտնուեցաւ հաստատութեան կեդրոնական մատեդարանին մէջ յարմար տեղ մը յատկացնել անոր :

Ի՞նչպէս, սակայն, սկսաւ այս գործը, որ այսօր ստացած է համազգային բնոյթ. կանխապէս ծրագրուած յայտագրի մը արդի՞ւնք, թէ հետեւանք երիտասարդա – կան խանդավառութեան եւ «անհեռատեսութեան», ինչպէս ուզեցին որակել կարգ մը սկեպտիկ անձեր: Ո՛չ մէկը, եւ ոչ միւսը: Անհատական եւ հանրային չատ մը գործերու նման, հոս ալ մեծ դեր խաղացին դէպքերու առած ընթացքը, ձեռնարկին գտած յաջողութիւնը եւ քաջալերութիւնը, ստեղծուած խանդավառութիւնը, մանաւանդ Պելժիոյ եւ Ֆրանսայի հայ մտաւորականութեան մէջ:

Յարդ աշխատանքը կը տարուէր լռելեան. բացի սեղմ շրջանակէ մը, ոչ ոք տեղեակ էր մանրամասնութեանց :

Այսօր, երբ ամէն ինչ իր ամենայատին կէտերով ծրագրուած ու կանխատեսուած է, եւ քանի մը օրէն տեղի կ'ունենան բացման հանդէսն ու հայ մշակոյթին նուիրուած երեկոները ,հարկ կը զգանք ներկայացնել յուշատախտակին «պատմութիւնը»:

Առաջին աշխարհամարտն ու թրքական դաղանութիւնները Պրիւսէլ են նետած, ուրիշ չատ մը Հայերու կարգին, մարդ մը ,որուն սիրտը բաց էհայլ.ամէն արժէքի :— Պ. Խաչիկ Կարապետեան՝ որ բախտն ու երջանկութիւնն է ունեցած Պոլսոյ մէջ աշակերտելու Դանիէլ Վարուժանի, սնելու անոր բոցեղէն չունչով, մասնաւոր սիրով կը հետաքրքրուի այն ամէն բաներով, որ մօտաւոր կամ հեռաւոր կապ մը ունին իր նահատակ ուսուցչին հետ: Տարիներու ընթացքին, տակնուվրայ է ըրած կան քաղաքը, անոր ձգած հետքերը գտնելու համար, ժրաջան պըրպտումներով գտած է տարաբախտ բանաստեղծին բնակած տունը, ծանօթացած՝ չատ մը անձերու հետ, որոնք ճանչցած են Վարուժանը, համալսարանի դասընկերներէն մինչեւ սրճարանի մէջ լրեն զարկջուր բերող սպասեակը ...

Մտերիմ խօսակցութեան մը ընթացքին, օր մը, Պ. Կարապետեան յայտնեց որ ուսանողները դովելի գործ մը կատարած պիտի ըլլային, եթէ Վարուժանի բնակած տան վրայ արձանագրութիւն մը ձգէին :

Գաղափարը սեփականութիւնը դարձաւ ուսանողներուն, որոնք ձեռնարկեցին անոր իրագործման :

Կանի մէջ Վարուժան բնակած է երկյարկանի տան մը մէջ, որ կը գտնուի երկ – րորդական նեղ փողոցի մը վրայ. այս աննշան տունը կրնայ քանի մը տարիէն քանդուիլ եւ փոխարինուիլ նոր չէնքով մը. այնպէս որ անհրաժեշտ էր յուշատախտակ մը դետեղել այնտեղ :

Ճանդուցեալ որոշումով մը, ուսանողները դիմեցին ուղղակի համալսարանի տես – չութեան, որպէսզի հաստատութիւնը ,— ուր 1905 – 1909 տարիներուն Վարուժան հետեւած է քաղաքական եւ ընկերային դիտութեանց եւ վկայուած նոյն ճիւղէն , — յարմար տեղ մը յատկացնէ հայ մեծ ծագոյն բանաստեղծներէն մէկուն յիշատակին նուիրուած այս յուշարձանին : Վերատեսուչին դրական պատասխանը , որ սկիզբը անհաւանական կը թուէր, անպատմելի ուրախութիւն պատճառեց : Այդ օրուընէ սկսեալ, ձեռնարկը կը ստանար աւելի մեծ ծաւալ եւ նշանակութիւն, արդարեւ ծիծաղելի պիտի ըլլար այլեւս գոհանալ պզտիկ մետաղեայ տախտակի մը դետեղումով: Միւս կողմէ, անսալով Ֆրանսահայ գրողներու, մասնաւորապէս Փօլատեանի եւ Թօփալեանի խորհուրդներուն, որոշուեցաւ կանդնել մնայուն եւ դեղարուեստական արժէք ներկայացնող յուշարձան մը :

Ահա այսպէս է որ դաճէ կաղապարը պատրաստուեցաւ Փարիզի մէջ, յայտնի արուեստագէտ Րոժէ Պառոնի կողմէ, իսկ բրոնզէ ձուլումը՝ Պրիւսէլի մէջ. չափերն են 82 × 56, Վարուժանի մեծադիր դիմանկարով եւ երեք լեզուեան արձանագրութիւններով (հայերէն, ֆրանսերէն, ֆլամաներէն):

Գլխաւոր դժուարութիւնն էր անշուշտ՝ ապահովել նիւթականը, մեծ մտահոգութիւն Ուս. Միութեան համար որ մասնաւոր պիւտճէ չունէր, որպէս զի աւելի քան 300·000 ֆր. ֆրանք յատկացնէր այս ձեռնարկին: Շուտով Պելժիոյ եւ Ֆրանսայի մէջ կազմուեցան յանձնախումբեր, եւ ի պատիւ մեր ժողովուրդին, պէտք է ըսել որ չատ չանցած սկսան դումարները հասնիլ, հետզհետէ բաւարարելով պահանջները :

Վարուժանի անունը սկսած էր արդէն շրջան ընել ոչ միայն հայկական, այլեւ օտար շրջանակներու մէջ. նոյնիսկ տեղական մամուլին մէջ յօդուածներ երեւցան հայ գրականութեան եւ Դանիէլ Վարուժանի մասին : Այսպէս է որ հետքը գտնուեցաւ իր ուսանողական շրջանի ընկերներէն մէկուն, Պ. փիէռ Մաղի, Օսթանդէն :

Պարոնը, որուն հետ անմիջապէս յարաբերութիւն հաստատուեցաւ, եղած է չատ մտերիմ բարեկամ Վարուժանի եւ, յետագային, Ա. Զօպանեանի, երկուքէն ալ ունի, հետաքրքրական նամակներ եւ յուշեր, իր միջոցաւ գտնուեցան ուրիշ ծանօթներ ալ, որոնք բոլորն ալ հիացու – մով կ'արտայայտուին Վարուժանի մասին, որուն տաղանդը ծանօթ է եղած բոլորին :

Կ'արժէ որ առանձին անչափանքով մը պրպտումներ կատարուին մեծանուն բանաստեղծին Պելժիա բնակութեան եւ ուսանողութեան շուրջ, այս կերպով չատ մը աղօտ մնացած կէտեր կրնան լուսաբանութիւն գտնել :

ԵՐՈՒԱՆԴ ԲԱՄՊՈՒՔԵԱՆ

(Շար.)

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐԸ

Անուրանալի է չարժանկարին դաստիարակիչ դերը արդի քաղաքակրթութեան մէջ: Ան միայն ժամանցի կամ հաճոյքի միջոց մը չէ, այլ նաեւ ժողովուրդին զարգացման սատարող ազդակ մը եւ դիտութեան թանկագին աջակից մը :

Անշուշտ ոմանց համար ալ չարժանկարը մարդկային բարքերը ապականող ու բարոյական ըմբռնումները խաթարող գործիք մըն է, ցուցադրուած կարգ մը ժապաւէններու դայթակղեցուցիչ հանգամանքին պատճառաւ :

Միայն դիտական մարզին մէջ չարժական կարին բերած նպաստը անգնահատելի է : Անոր միջոցաւ կ'ուսումնասիրուին չարժման բոլոր ձեւերն ու արագութիւնները : Օրինակ, երկվայրկեանը հարիւր հազար պատկերի լուսանկարումով կարելի է ցուցադրել դէնքի մը գնդակին անցքը, կամ միջատներու թեւերու արագ թափահարումը :

Ցետոյ, ան մեզ կը ծանօթացնէ անտեսանելի մանրէներու գործունէութեան եւ կեանքի այլ մանրամասնութիւններուն : Կը ցուցադրէ ովկիանոսներու դաղտնիքը, բնական զանազան երեւոյթները, ժողովուրդներու բարքերը, վիրաբուժական գործողութիւնները, բնութեան դեղեցկութիւնները, երկիրներն ու քաղաքները : Անշուշտ կարելի չէ մի առ մի թուել չարժանկարին բոլոր յատկութիւնները : Այնքան այլազան են անոնք ու անհաչիւ :

Յարդ, չարժանկարը անյաղթահարելի կը նկատուէր, — մրցակիցի մը չգոյութեան պատճառաւ, — եւ կը բարգաւաճէր : «Աստղեր»ը առասպելական դումարներ կը չահէին. հազարաւոր անձերու ապրուստի միջոցն էր այդ ճարտարուեստը : Սակայն, յանկարծ վտանգաւոր մրցակից մը ցցուեցաւ: Հեռատեսիլը, որ սկսած է արդէն լուրջ հարուած մը տալ չարժանկարին: Ամերիկեան մեծ ընկերութիւններ մտահոգութեան մատնուած են եւ միջոցներ կը խորհին հակազդելու համար հեռատեսիլին ստացած թափին: Մինչեւ 1954 Ամերիկայի մէջ ծախսուած են հեռատեսիլի 28 միլիոն կազմածներ: Ուրեմն 28 միլիոն ընտանիքներու մեծ մասը ներկայիս կը բացակայի չարժանկարի սրահներէն: Զանցա –

մէկ – մէկ պատմիչ Հայրիկի իմաստուն զրոյցները, սրամիտ խօսքերն ու կատակները եւ յուշերը՝ մեծ գրութեան նիւթ է :

ԱՒԵՏԻՔ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ

(3 Շար.)

ԽՐԻՄԵԱՆ ՀԱՅՐԻԿԸ

Բայց ամէնից չատ կը սիրեմ Խորենացու ողբը, անոր համար ես մի եղանակ եմ չինել ու կ'երգեմ: Ինձի կը թուայ , թէ այդ ողբը հայ աղդի ճակատադիրն է ու ամէն դարու ողբը, ինձի այնպէս կ'երեւայ, թէ Քերթողահայրն Մովսէս այս օրերին համար է դրել ...

Ցանկարծ յիշեց Նարեկացուն եւ ոգեւորուած խօսեց Նարեկի վանքի, Վանայ ծովի գեղեցկութեան մասին, անդիր ա – սաց Նարեկացու աղօթքներից, պատմեց նրա տեսիլը, նրա մասին եղած ժողովրդական աւանդութիւնները :

—Նարեկացու կոյս հոգին միայն կրցաւ հասկանալ Քրիստոսին եւ տուեց քրիստոնէութեան բանաստեղծութիւնը : Այսպէս ամփոփեց Հայրիկն իր խօսքը :

×

Ցաջորդ երեկոյ Հայրիկը չատ ուրախ տրամադրութեան մէջ էր, պայծառ դէմքով, ծալապատիկ նստած բազմոցի վրայ դիրք էր կարդում եւ իր սիրելի մեծ «Վանիկ» կատուն նրա կողքին անուշ մռմռում էր :

— Նստիր, տղաս, խօսինք, գիշերն երկայն է: Մի փոքրիկ գաւաթով սուրճ խմելուց յետոյ ոլորեց մի հաստ պապիրոս եւ սկսեց ծխել ու զուարթաղէմ խօսել :

— Դուն ալ կը ծխես, տեսել եմ, սուրճին հետ չատ համեղ կ'ըլլայ ծխելը , բայց դիտցի՛ր, Հայրիկին մօտ չըլլար ծխել, միաբան մը կը նկատէ եւ աչխարհով մէկ չաւ կ'ընէ, թէ Հայոց կաթողիկոսը Թոյլ կուտայ տղաներուն իր մօտ ծխել, — այստեղ Հայրիկը երկար եւ բարի ծիծաղեց,— ատոր համար քեզ մուչտուկ մը կը նուիրեմ, իմին մուչտուկներից, դուրսը ծխի՛ր :

Ապա վերցրեց երուսաղէմից ուղարկուած ձիթենու ճիւղից չինած մի մուչտուկ եւ նուիրեց ինձ :

Դրանից յետոյ Հայրիկն սկսեց պատմութիւններ անել, փոքր ծիծաղելի դէպքեր, անցեալի վերյիշումներ :

Որքան նրա յիշողութիւնը թարմ էր , նոյնքան էլ նա թուիչքներով էր խօսում. մէկ պատմում էր Սուլթան Համիտի մասին, մէկ Մուչի մի դիւղի մասին մէկ նկարագրում էր բանաստեղծական գոյներով մի լեռ Վասպուրական – նում, մէկ խօսում էր Լոնտոնի մուզէյների կամ Փարիզի մասին: Եւ ինչ որ պատմում էր, բոլորն էլ հետաքրքրական եւ դեղեցիկ , թէ ձեւի տեսակէտից, թէ նիւթի: Իր բազմաբովանդակ եւ նշանակալից անցեալից, ինչպէս մի առասպելական հարուստ դանձարանից, հանում էր թանկագին գոհարներ — յուշեր եւ այդ յուշերով ոգեւորւում էր, թարմանում առոյգանում: Նա ապրում էր իր անցեալով: Այդ յուշերը մեր ժողովուրդի 19րդ դարի ամբողջ պատմութիւնն էին, մի չքեղ Ոդիսական, որի ստեղծողն ու չատ անցքերի ականատեսը բռնած քեզ հայրական ձեռքով տանում է Հայաստանի խորչերը, վանքերն ու աւերակները եւ եւրոպական պալատներն ու վեհաժողով – ները: Հսկայական կալէյդոսկոպի մէջ դեռ դու տեսնում ես Մասիս ու Մոն – Պլան, Բղնունեաց ծով եւ Բոսֆոր, հայ աչխատաւոր դեղջուկին եւ աւազակ քիւրտ բէկին, հայ գործիչներին՝ Գրիդոր Օտեանին ու Րաֆֆիին եւ վայրագ փաչաներին, Սուլթանին եւ Պիսմարկին եւայլն եւայլն :

Ջարմանում էի նրա հրաչալի յիչողութեան վրայ, մանրամասն եւ դեղարուեստօրէն նկարագրում էր բնութեան զանազան տեսարանները եւ այցելած քաղաքներն ու չքեղ չէնքերը: Ցիչում էր , օրինակի համար, 40ական թուականների մարդկանց խօսքերը եւ անցքերի օրերը նոյնիսկ, կարծես, ոչինչ չէր մոռացել :

Երբ դուրս եկայ Վեհարանից, մտածում էի ինքս իմ մէջ, մեծ մարդիկ չեն ծերանում :

×

Հայրիկը նոյնպէս չատ հարցասէր էր ,

ԿՅԱՆՔԻ

ՀՈՎՀ ՂՈՎԿԱՂԻ ՄԵԿՆԱԲԱՆԸ

Լ9.

— Ի՞նչ կայ ձեր մեջ օրհնած, ասա՛, տղաքո՛ւր, — ասես ինքն իրեն ըսաւ։

— Կոչ, հայր — քրիստոնեայ ըլլալ, ինչպէս ամէն ազգասէր հայ պարտական է ըլլալ։ Ես ալ ձեզ կոչ կ՚ընեմ, որ ամէնքդ ալ քրիստոնեայ ըլլաք։

— Ինչո՞ւ, ինչո՞ւ, — հարցուց ծերունին։

— Որովհետեւ միայն քրիստոնեայ ըլլալով կրնանք ազատիլ մեր ներկայ դրութենէն։ Ես ալ ձեզ կոչ կ՚ընեմ, որ ամէնքդ ալ քրիստոնեայ ըլլաք։

— Ինչո՞ւ, ինչո՞ւ, — կրկնեց ծերունին։

— Որովհետեւ միայն քրիստոնեայ ըլլալով կրնանք ազատիլ մեր ներկայ դրութենէն։

— Ինչպէ՞ս, — հարցուց ծերունին։

— Ինչպէս որ ես կ՚ըսեմ, — պատասխանեց Գրիգոր։

— Ինչպէ՞ս կ՚ըսես, — կրկնե

մէկ երրորդ ուժը բաւական է «հետա – խոյդ»ը արձակելու համար :

Ցոն Պրաուըն հաստատէլէ եաք Ռու – սերու յաջողութիւնը, աւելցուց թէ երկու տարին բաւական է՝ կէս Թոն ծանրու – թեամբ արբանեակ մը արձակելու հա – մար :

× 1958ի գարնան Փարիզի մէջ ցուցա – հանդէս մը պիտի ըլլայ, ուր պիտի ցու – ցադրուի «Լուսնթագ Գ.» հրթիռը, որուն միջոցաւ արձակուեցաւ ամերիկեան ար – ուեստական արբանեակը, կը հաղորդէ տեղական մամուլը :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՑ Արտաքին նախարար Հորվաթ երկարատեւ հիւանդութենէ մը վերջ մեռաւ Փեշտայի մէջ, հաղորդեց Փեշտայի ձայնասփիւռը :

Ե. ՄԻՈՒԹԵԱՆ Գերագոյն Խորհուրդի ընտրապայքարը սկսաւ : Ընտրութիւննե – րը տեղի պիտի ունենան յառաջիկայ Մարտ 16ին : Խիստ հսկողութիւն կայ ներկայիս երիտասարդական եւ մշակու – թային կազմակերպութեանց վրայ, ո – րոնք թեկնածու ներկայացնելու իրաւունք ունին, սահմանադրականօրէն :

ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐ ՋԻՆԱՍՏԱՆԻ չնորհա – զրկուած երեք նախարարներուն պաշտ – պանութիւնը ստանձնած ըլլալով 51 ե – րեսփոխաններ եւս արտաքսուեցան Խորհ – րդարանէն : Քառասուն այլ ղեկավարնե – րու պարագան ալ խնդրոյ առարկայ դար – ձած է ներկայիս :

ԱՆԳԼԻՈՑ Խորհրդային դեսպան Մա – լիք հեռատեսիլէն յայտարարեց թէ պա – տերազմի վտանգը մեղմացած է, նախորդ տարուան բաղդատմամբ :

ԳԱՀԻՐԻԻ մէջ չրջան ընող զրոյցներու համաձայն եմէնի իմամը պիտի հրաժա – րի՝ ի նպաստ իր տղուն, իչխան էլ – Պատրի :

ՍԱԿԱՐԱՆ (Փետրուար 3) .— Ջոյլ ոսկի 528·000, նափոլէոն 3740, զուից· 3550, անգլ· 4390, քսան տոլարնոց 17·920, թղթադրամ (զուգահեռական չուկայ) սթերլին 1200, տոլար 450, զուից·106·75, պելժ· 8·90, լիր 0·73:

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Փարիզի Հայ· եկեղեցւոյ Հոգաբարձու – թիւնը նկատի ունենալով Վարդանանց մեծ եւ փառաւոր ճակատամարտի կրօնա – կան եւ Ազգ· Տօնի պատմական հանգա – մանքը, այս տարի եւս պատշաճ հանդի – սաւորութեամբ պիտի տօնակատարէ Փե – տրուար 13ին, հինգշաբթի օր ժամը 10– ին, Փարիզի Ս· Ցովհ· Մկրտիչ եկեղեց – ւոյն մէջ :

Հրաւիրուած է Փարիզի եւ չրջանի դաստիարակչական աշխատութիւնը, պի – տի մասնակցի մասնաւոր Ս· պատարագ :

Արարողութիւններուն պիտի նախագա – հէ Հայրապետական Պատուիրակ՝

ՍԵՐՈՎԲԷ ԵՊԻՍԿ· ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ :

Ցետ պատարագի դպրաց դասը պիտի երգէ յատուկ պատշաճի երգեր եւ պիտի ըլլան արտասանութիւններ :

Կը խնդրուի մեր բոլոր հայրենակիցնե – րէն որ ներկայ ըլլան, յարգելու համար սրբոց Վարդանանց յիշատակը :

ԴԻՒԱՆ

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը այս չո – րեքշաբթի գիչեր, ժամը 21ին, Քատէ սր – բահին մէջ : Կը խօսի Պ· ՅԱԿՈԲ ՆԱՋԱՐ – ԵԱՆ· նիւթը» «Հայաստանը այնպէս ինչ – ուէս որ տեսայ» : Այս անգամ բացառա – կաբար դասախօսութիւնը պիտի սկսի ժամը 9ին : Կը խնդրուի ճչդապահ ըլլալ :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Հայաստանէն կը փնտռուին .— Համիկ (Համլեակ) Մողրովեան : Հռիփսիմէ Ժամ – կոչեան եւ իր զաւակները՝ Ցարութիւն, Հռիփսիմէ եւ Նուարդ : Սարգիս Եաղուպ – եան, Մարաչլի : Դրօ – Խաչատուր Աբրա – համեան : Տեղեկացնել Մարսէյլի եկեղե – ցին, 339 Ավրնիւ Փրատօ :

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

ԱՆԴԱՄ ՄԸ ԵԻՍ

ՋԵՐՄԱՊԵՍ ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ ՈՐ «ՅԱ ՌԱՋ»ԻՆ ՁԱՅԵՐԱԲԵՐՈՂ ՈՐԵԻԷ ԴՈՒՄԱՐ ՁՂՐԿՈՒԻ ԹԵՐԹԻՆ ՁԵՒ ՓՈՍՏԱԼԻ ԹԻ – ԻԻՆ ՎՐԱՑ : ԿԱՐԵԼԻ Է ՄԻԱՑՆ ՄԱՆՏԱ ՔԱՐԹՈՎ ՂՐԿԵԼ ՆՄԱՆ ԴՈՒՄԱՐՆԵՐ :

ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի Պաճեէօ – Քա – շաճի մասնաճիւղը կը տօնէ՝

«ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ» Օ.Ը

Կիրակի, Փետրուար 16, ԺԱՄԸ 17ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ 23, Քաշաճի խաղասպետարա – նի սրահը :

Հաղորդակց· միջոց·— Փորթ ս'Օրլէա – նէն օթօպ· 187, իջնել Մէրի տը Քաշան, մէքթօ Լիմեը տը Սօ իջնել Արքէօյ–Քա – շան : :

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԲԱԺԻՆ

Ճոխ պիւֆէ

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Փարիզի կրօն· Ընկ· կրթ· Ցանձնա – ժողովի դիւանը չնորհակալութեամբ ըս – տացած է հետեւեալ նուէրները իր դըպ – րոցներուն համար :

Տէր եւ Տիկին Մեծպահքեան կը նուի – րեն հազար ֆրանք, փոխան ծաղկեպսակի Օր· Վ· Վէլէտեանի մահուան առթիւ :

Տէր եւ Տիկին Ա· Հարենց երկու հա – զար ֆր· Պ· Արտաչէս Ուչազլեան հինգ հարիւր, Պ· Ժաք Սարգիսեան հազար ֆր :

×

Լիոնի Եկեղեցաչէն Ցանձնախումբը չը – նորհակալութեամբ ստացաւ Պ· Գառնիկ Քիլարճեանի ձեռամբ ստորեւ յիչուած գումարները :

Այրի Տիկին Մաքրուհի Պօյաճեանէ եւ իր զաւակները Պ· Մուրատ եւ Օր· Լիւսի Պօյաճեաններէ, իրենց ամուսնոյն եւ հօր հանգուցեալ Պապուչ Պօյաճեանի մահ – ուան առթիւ իր յիչատակին համար տասը հազար ֆրանք : Նոյն առթիւ իր միւս զա – ւակներէն Տէր եւ Տիկին Սահակ Պօյա – ճեաններէ հինգ հազար ֆրանք, Տէր եւ Տիկին Երուանդ Ճալլոյեաններէ հինգհա – զար ֆրանք :

Իսկ փոխան ծաղկեպսակի հանդուցեալ Պապուչ Պօյաճեանի մահուան առթիւ հե – տեւեալ գումարները նուիրուած են Լիոնի եկեղեցւոյ չինութեան .—

Տէր եւ Տիկին Նուպար Սիմոնեան 5000 ֆրանք, Տէր եւ Տիկին Սիմոն Քէօրօղլեան հինգ հազար, Պ· Պ· Երանոս Ջալլոյեան հինգ հազար, Ցովսէփ Ճալլոյեան երեք հազար, Նչան Շմաւոնեան երեք հազար (Փարիզէն), Խորէն Գարակէօզեան երեք հազար (Տէսինէն), Օր· Հայկուհի Ֆու – ռունճեան, Պ· Պ· Գ· Քօստանեան, Գ· Քիլարճեան, Ա· Կոստանեան, Տիկ· Ար – փինէ Ադամեան, Պ· Տ· Կոստանեան երկու հազարական, Սարգիս Ճալլոյեան, Միհրան Քէօրօղլեան (Փոն տը Շէրիւ), Կարապետ Ցովհաննէսեան (Փոն տը Շէ – րիւ), Ցովհ· Պչաճճեան (Փոն տը Շէ – րիւ), Եղիա Ցովհաննէսեան, Ցովհ· Տողրամաճեան (Կրընպոլը), Կարապետ Գամպէրեան, Բիւզանդ Փափազեան, Նը – շան Անլրեան, (Փոն տը Շէրիւիէ), Ներ – սէս Քէօսէեան (Ռօանէն), Ցովհ· Բիւզա – նօֆ, Տիրան Վարդանեան, Կարապետ Տիկին Անոյշ Պօյաճեան հազարական ֆր : Բազարտա Պապայեան, Տէսինէն Պ· Մ· Գասոյեան, Գէորգ Պաղտասարեան 500ա – կան ֆրանք :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ
ԿԱՐՕ ԳԷՈՐԳԵԱՆԻ
1958ի
"ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ"
Ստանալու համար դիմել Պ· Ա· Շահպաղեանին
83, Chemin des Mazargues. Bat. 20, Et. 6
Le Grand St. Giniez, Marseille
Հակառակ ծաւալի ընդարձակման (720 մեծադիր էջեր), գինը կը մնայ անփոփոխ — 1200 ֆրանք :
Իր մօտը կը գտնուին նաեւ 1957ի Տարեգրքէն սակաւաթիւ օրինակ ներ :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ

Ընդհ· ժողովէն առաջ, Վարչութեան վերջին ժողովը տեղի պիտի ունենայ այս հինգշաբթի, ժամը 18ին, սովորական հաւաքատեղին : Անդամներէն կը խնդրուի ներկայ ըլլալ :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի «Ահարոնեան» խումբին տարեկան պարահանդէսը, կի – րակի 9 Մարտ, Ե· Թաղամասի քաղաքա – պետարանի սրահին մէջ :

Մանրամասնութիւնները յայտնուած :

ՀԱՅԱՇԽԷՍ ՊԱՏԱՐԱԳ ՎԵՐՍԱՅԼԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի, ժամը 9·45ին Գերպ· Հ· Կ· Ծ· Վ· ԱՄԱՏՈՒՆԻ պիտի մատուցանէ ձայնաւոր պատարագ ՍԷՆ ՍԷՆՖօրիէնի ե – կեղեցիին մէջ (Փլաս ՍԷՆ Սէնֆօրիէն) :

Երգչախումբը կը ղեկավարէ Պ· Վ· ՏԷ – վէեեան :

ՍԱՄՈՒԷԼ – ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Թատերական ներկայացումը տեղի պի – տի ունենայ, Կիրակի, Փետրուար 23ին, ժամը 15·30ին, գպրոցին Թատերասրահին մէջ :

Մանրամասնութիւնները յայտնուած :

ՀՐԱՒԻՐ ԸՆԴՀ· ԺՈՂՈՎԻ

Ֆրանսահայ Թանգարանի Ընկերութեան ընդհ· ժողովի չարունակութիւնը տեղի կ'ունենայ Բչ·, Փետրուար 10ին, ժամը 19ին, 15 րիւ Ժան Կուժօն :

Դիւան ընդհ· ժողովի

ԿՈՒԶՈՒԻՆ

Գործաւորներ եւ գործաւորուհիներ այր մարդու թայէօրի համար (Պել մըզիւր) : Դիմել՝

DAVID
63 bis, Rue Réaumur, Paris

ԲՈՒՀԱՏԵՏՐ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ·— Հ· Ց· Դ· Սարգիս Մի – նասեան ենթակոմիտէի ժողովը այս ուր – բաթ իրիկուն, սովորական հաւաքատե – ղին : Կարեւոր օրակարգ : Ներկայ կ'ըլլայ Շրջ· կոմիտէի ներկայացուցիչը :

ԱՆԻԷՌ – ՊՈՒԱ ԿՈԼՈՄԲ·— Հ· Ց· Դ· Արամ եւ Շաւարչ Միսաքեան խումբերու ընկերական ընդհ· ժողովը այս ուրբաթ, ժամը 21ին, կայարանին դիմացի սրճա – րանը : Կարեւոր օրակարգ : Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ԽԻՍՏ ՇԱՇԵԿԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Հ· Ց· Դ· Փարիզի Շրջ· կոմիտէն դա – սախօսական ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի եւ չրջաններու բոլոր ընկերները, Շա – բաթ (Փետրուար 8) երեկոյ ժամը 8·30– ին, Սօսիէթէ Սավանթի ԱՇ սրահին մէջ : 28 րիւ Սէրփանթ, մէքթօ Օտէօն :

Կը դասախօսէ ընկ· ԻՇԽԱՆԵԱՆ

Այս դասախօսութեան կը հրաւիրուին «Նոր Սերունդի» հին ու նոր անդամները, ինչպէս նաեւ ուսանողական միութեան ե – րիտասարդները :

ՀՐԱՒԻՐ
ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻ

Փարիզի Հայ Աղքատախնամ Ընկերակ – ցութիւնը արտակարգ ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամները, 15Փետր· Շաբաթ օր, կէսօրէ վերջ ժամը երեքին, 32 րիւ տը Թրէվիզ :

Այս ժողովը ի զօրու ըլլալու համար անհրաժեչտ է մեծամասնութիւն, այս պատճառաւ եւ մանաւանդ նկատի առնե – լով օրակարգի կարեւորութիւնը բոլոր անդամներէն կը խնդրուի ստիպողական ներկայութիւն այս արտակարգ ժողովին :

ՕՐԱԿԱՐԳ·— Անտիլի մէջ անբուժելի – ներու 20 անկողիններոց յատկացուածական չէնքի մը կառուցման առթիւ վարչական խորհուրդին որոշած փոխառութեան վա – ւերացումը :

ԿՆԻՔ

CAVES CENTRALES
ՏԱԼԱՓԻԼԵՍԵԱՆ ՈՐԴԻ
ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԱՄԷՆԷՆ ԱԶՆԻԿ ԳԻՆԻՆԵՐՆ ՈՒ ՕԳԵԼԻՑ ԸՄՊԵԼԻՆԵՐԸ
ՈՐՈՆՑ ԿԱՐԳԻՆ՝ ՀՈՒՋԱԿԱՀՈՐ
RAKI DUZE
48, RUE PUVIS DE CHAVANNES, MARSEILLE
TÉLÉPHONE : CO 58-99

ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՓՆՏՌԵՑԷՔ ՊՈՄՓՈՐ
ՀՈՒՋԱԿԱՀՈՐ ՀԷԼՎԱՆ ԵԻ ԼՈՔՈՒՄԸ
ԲԺԻՇԿՆԵՐՈՒ ԿԱՐԾԻՔՈՎ ԱՆՈՆՔ ԿԸ ՊԱՐՈՒՆԱԿԵՆ ՄԵԾԱԳՈՑՆ ՁԱՓՈՎ
ԳՈԼ (ֆալորի)
Անհրաժեչտ մանուկներու համար եւ օգտակար չափահասներուն ու ծերերուն
որոնց կը պարգեւէ աշխոյժ եւ եռանդ
ՊՈՍՓՈՐԻ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ԳԵՐԱԶԱՆՑԷ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ ԻՍԿ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾՆԵՐԸ
2, Rue Louis Astoin - Marseille
Արտածման համար մասնաւոր պայմաններ

Décoration — Agencement de Magasin
ANCIENS ÉTABLISSEMENTS
J. PAICHOUX et E. THION
149, RUE NATIONALE, PARIS 13E
TÉL. : GOB. 19 52
SERRURERIE D'ART ET DE BATIMENT
Tous Travaux de Fer Forgé

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900

Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանգ: Հատը 15 ֆր.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 6 ՓԵՏՐՈՒԱՐ

JEUDI 6 FEVRIER 1958

34ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8112 — 34EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 14ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3913

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՆՈՐ ՏԱԳՆԱՊԸ

Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի «յաւուրկ» կոնդակին առաջ բերած զայրոյթը չմեղմացած, երուսաղէմէն կը հասնին անա – խորժ լուրեր :

Զէր բաւեր Լիբանանի եւ Սուրիոյ մէջ առաջ եկած «երկփեղկումը», որ աւերներ կը գործէ երկու տարիէ ի վեր, Սիոնի յարձունքը անդամ մը եւս ռազմաճակատ կը դառնայ երկու բարձրաստիճան եկեղեցականներու կուսակիցներուն եւ համակրողներուն միջեւ :

Ս. Յակովբեանց առաքելական Աթոռը հօթը տարի տեղապահի մը կողմէ կառավարուելէ վերջ, անցեալ տարի Մարտ 20-ին տեղի ունեցած էր պատրիարքական ընտրութիւն մը՝ միաբանական ընդհ. ժողովին կողմէ :

« Ընտրեալ պատրիարք»ը, Տիրան արք. Եպիսկոպոս Ներսոյեան, անմիջապէս ճանչցուեցաւ էջմիածնի գահակալին եւ Պոլսոյ պատրիարքին կողմէ : 1958ի օրացոյցներուն մէջ ալ Տիրան Արք.ի անունը յիշատակուած է իբրեւ պատրիարք Երուսաղէմի :

Հակառակ այս ճանաչումին, Տիրան Արք.ի «գահակալութեան» արարողութիւնը տեղի չէր ունեցած, սպասելով Ցորդանանի կառավարութեան պաշտօնական վաւերացման, որ կ'ուշանար ա – ռանց որեւէ խորհրդածութեան : Տեղեակ չենք ներքին անցուդարձերուն :

Ինչ որ դիտենք, այն է, որ Հայաստանեայց եկեղեցին կ'ապրի տագնապալի չըրջան մը :

Կացութիւնը համեմատաբար խաղաղ էր, երբ թափուր էին էջմիածնի, Կիլիկիոյ եւ Երուսաղէմի նուիրապետական երեք Աթոռները :

Աղմանչանը տրուեցաւ Մայր Աթոռէն, որուն գահակալը ընտրուեցաւ ամէնէն առաջ, 1955 Սեպտ. 30ին : Այս ընտրութիւնը սկիզբն եղաւ տագնապին : Վաղդէն Ա.ի ապօրէն միջամտութիւնը Կիլիկեան Աթոռի ընտրութեան՝ ստեղծեց անել կացութիւն մը, որ օրէ օր ծանրացաւ, յանգելով չնաչխարհիկ «յաւուրկ» կոնդակին :

Ո՞ւր կ'երթանք ի վերջոյ այս ընթացքով :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ 20 ԱՐԲԱՆԵԱԿ ՊԻՏԻ ԱՐՁԱԿՈՒԻ

ՄԹՆՈԼՈՐՏԱՑԻՆ ԱՒԱԶԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՄԷԿ ՏԱՐԻԷՆ՝ ԼՈՒՍԻՆ

Ամերիկացիք ծրագիր մը պատրաստած են, որուն համաձայն մինչեւ Դեկտեմբեր արուեստական քսան արբանեակներ պիտի արձակեն եւ հրթիռ մը՝ դէպի լուսին :

Առաջին աւիթով երեք հետախոյզներ պիտի արձակուին, տարբեր ծանրութեամբ :

Հետախոյզ Բ.— Նախորդին պէս՝ մօտ 15 քիլօ կշռող արուեստական արբանեակ մը պիտի արձակուի Ապրիլէն առաջ :

Հետախոյզ Գ.— 150 քիլօ ծանրութեամբ արուեստական այս արբանեակին մէջ պիտի գետեղուի հեռատեսիլի (Թելեվիզիոն) գործիք մը :

Հետախոյզ Դ.— Աւելի մեծ եւ ծանր պիտի ըլլայ. մօտաւորապէս 350 քիլօ : Այս արբանեակին մէջ պիտի գետեղուին լուսանկարչական եւ էլեկտրական գործիքներ, որոնց տուած տեղեկութեանց համաձայն ամերիկեան սպասարկութիւնները պիտի պատրաստեն ապագայ թըռչան – կղզիներու ծրագիրը :

Դէպի այլ մոլորակներ ըլլալիք ճամբորդութեան նախապայմանն է թռչուն – կղզին, կամ՝ անհունի կայարանը : Երկինքին մէջ պիտի կատուցանուի կայան մը, ուր պիտի երթան մարդիկ, այնուհետեւ ուրիշ մոլորակի մը մէջ անցնելու համար : Այս «կայանը» կամ թռչան – կղզին պիտի կազմուի արուեստական արբանեակներու միջոցաւ :

Անհունի կայանը քանի մը յատկութիւններ պիտի ունենայ. երկրին չուրջը դառնալով՝ թոյլ պիտի տայ որ երկրէն մեկնող հրթիռները կանգ առնեն հոն. ասկէ զատ պատերազմական տեսակէտէն մեծապէս օգտակար իլիտ ըլլայ, նկատելով որ այդ «կղզին» հաստատող առաջին պետութիւնը պիտի աիրապետէ աշխարհին : Այս ձեւով պիտնականներն ալ պիտի կարենան նոր տեղեկութիւններ քաղել :

Միջմոլորակային ճամբորդութեան համար բարդ հարց մըն էր մթնոլորտին կացութիւնը, որ ցարդ ծանօթ չէր : Խոր – հրդային դիտումները Սպուտնիկները արձակելէ վերջ իրենց կը պահէին այս ուղղութեամբ ստացուած տեղեկութիւնները : Այսուհանդերձ, ամերիկացի գիտնական – ները օդերեւութաբանական լայն տեղեկութիւններ ստացան հետախոյզին մէջ հաստատուած գործիքներուն շնորհիւ : Ինչպէս կը տեսնուի, մթնոլորտային պայմանները ո՛չ մէկ արգելք կը հանդիսանան միջմոլորակային ճամբորդութեան մը համար : Անհունին մէջ մասնաւոր ջերմութիւն մը չկայ : Կատարեալ պարապութիւն մը կայ, բայց այն պահուն՝ երբ արեւին դիմաց կուգայ, ջերմութիւնը կը բարձրանայ երեք հարիւր աստիճանի, իսկ երբ երկրի ստուերին մէջ կը մնայ՝ նուազ հարիւր աստիճան : Արբանեակին կազմութիւնը թոյլ կուտայ որ մթնոլորտային արտաքին պայմանները չազդեն իր վրայ : Հետախոյզին մէջ ջերմութիւնը 10-30 աստիճանի միջեւ է, ինչ որ չատ նը – պաստաւոր կը համարուի :

Առաջին անգամ ըլլալով մարդկութիւնը կը ծանօթանայ մթնոլորտային այնքան բարձր խաւի մը օդերեւութաբանական պայմաններուն : Նոր տեղեկութիւններ ալ կը սպասուին :

Միւս կողմէ, Ջոն Պրաուն յայտնեց, թէ Գ. եւ Դ. հետախոյզներու արձակու –

ՀՐԹԻՌՆԵՐՈՒ ԱՐՁԱԿԱՐԱՆՆԵՐԸ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԴԷՄ Է

1957 Դեկտեմբերին Փարիզի մէջ դուրս եկած ժողովէն ի վեր հրթիռներու արձակարաններու կառուցման հարցը բազմաթիւ տարակարծութիւններու դուռ բացաւ : Անկայուն վիճակ մը ստեղծուած է մասնաւորապէս Յունաստանի մէջ : Նոյնիսկ վտանգուած է Աթէնքի քաղաքական կացութիւնը :

Ժողովուրդը դէմ է. բայց ցարդ կառավարութիւնը վերապահ կը գտնուէր :

Ընդդիմադիրները խստօրէն կը քննադատեն վարչապետ Քարամանլիսը, որ Յունաստանը ներկայացուցած էր Փարիզի ժողովին : Այս ուղղութեամբ վարչապետին պահած լռութիւնը ընդդիմադիրնե – րու կողմէ կը բացատրուի անով՝ թէ Քարամանլիս գաղտնի համաձայնութիւն կնքած է եւ Յունաստանի մէջ հրթիռնե – րու արձակարաններու կառուցման հաւանութիւն տուած :

Այս պայմաններուն մէջ վարչապետ Քարամանլիս յայտարարեց, թէ տակաւին վերջնական համաձայնութիւն մը չէ կնքուած այս ուղղութեամբ ու եթէ նման բան մը ըլլայ՝ բնականաբար պիտի յանձնուի Խորհրդարանին, որ կընայ ընդունիլ կամ մերժել :

Այսուհանդերձ ընդդիմադիրները ուժեղ դիրք մը բռնած են այս ուղղութեամբ եւ կը դնեն հետեւեալ երեք պայմանները .

1.— Հրթիռներու արձակարանները պէտք է հաստատուին միայն յունական կառավարութեան կողմէ :

2.— Արձակարաններուն ու հրթիռնե – րու պահեստը պէտք է դրուին յոյն զին – ուորականներու հսկողութեան ներքեւ :

3.— Զրահին զէնքերու եւ հեռավար հրթիռներու գործածութեան որոշումը պէտք է վերաբերի յոյն քաղաքական իշ – խանութեանց :

Աթէնքի կառավարութիւնը տակաւին իր վերջնական պատասխանը չէ տուած հրթիռներու արձակարաններուն հաստատման նկատմամբ : Քաղաքական եւ զինուորական բոլոր կազմերը պիտի ըսեն իրենց խօսքը : Վերջնական որոշումին համար զինուորական դէկավարներուն դիրքը մեծ դեր պիտի խաղայ : Աթէնքի թերթերուն համաձայն՝ զինուորականները նպաստաւոր դիրք մը ունին հրթիռներու արձակարաններուն հաստատման նկատմամբ : Ընդհակառակն, հանրային կարծիքը դէմ է :

ԶԵՒՈՍԼՈՎԱՔԻՈՑ մէջ լրտեսական նոր գանց մը երեւան եկաւ .— Չորրորդը՝ մէկ չաբթուան մէջ : Լրտեսները չեխական ծանր ճարտարարուեստի նախարարու – թեան պաշտօնեաներուն հետ կը դոր – ձակցէին : Բոլորն ալ ձերբակալուած են :

ՍՈՒՄԱԹՐԱՑԻ քարիւղը աղբիւրաց – ուեցաւ Ինտոնեզիոյ կառավարութեան կողմէ :

մը պիտի ըլլայ «ռէտսթըն» հրթիռին մէկ – ջոցաւ, որ պիտի ունենայ հինգ յարկ :

Մինչ թերթերը կը դրեն թէ ամերիկեան առաջին հրթիռը լուսին պիտի մեկնի 1958ի ընթացքին, Տօքթ. Ջոն Պրաուըն Սպիտակ Տան մէկ յայտարարեց, թէ տար տարիէն մարդը լուսին պիտի հասնի :

Իսկ դալով անհունի թռչան – կղզիին, Ամերիկացիք յոյս ունին որ 1962ին պիտի հաստատուի ան. ծանրութիւնը՝ 15 թոն կը նախատեսուի :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

«ՄԵԾ»ԵՐՈՒ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ... ՕԴԻ ՄԷՋ

Սրամիտները կը պատմեն թէ հաստատփոր *Սպուտնիկ* Բ.ը, առանձնութենէ ձանձրացած, մեծապէս ուրախացած է տեսնելով ամերիկեան հետախոյզին ժամանումը՝ ի երթեր : Մարդու ձեռքերով ծնունդ առած երկու արբանեակները մօտեցած են իրարու եւ փորձած խօսիլ :

Հետախոյզ.— Գերմաներէն կը խօսի՞ք :

Սպուտնիկ Բ.— բնականաբար ... :

Հետախոյզ.— Ուրախ եմ : Քիչմը մանրամասնութիւն պիտի ուզէի ձեր անդրանիկ եղբօր մասին... յետոյ՝ կեանքի տեւողութեան ...

Սպուտնիկ Բ.— Շատ երկարեցիք, այդման բարակը գերմաներէն չեմ կրնար բացատրել :

Հետախոյզ.— Կը վախնամ որ շնորհակ – զրկե՞ն ձեզ :

Սպուտնիկ Բ.— Խնդիրը այդ չէ :

Հետախոյզ.— Հապա՞ ...

Սպուտնիկ Բ.— Կը վախնամ որ ծիծաղելի նախադասութիւններ կազմեմ : Գերմաներէն կը խօսիմ՝ բայց ո՛չ շատ լաւ : Ընդհակառակն՝ լա՛ւ հայերէն կը խօսիմ :

Հետախոյզին խելքն ալ այդման բարակին չէ հասած եւ «ցը՛» մը ըսելով շարունակած է դառնալ երկրին շուրջ, միաժամանակ՝ տեսակցութեան արդիւնքը հաղորդելով Ուշինկթըն : Կրնայ ըլլալ, որ գիտուններ բացառիկ ժողով մը գումարեն, լուծելու համար այս գաղտնիքը՝ որ չարամիտներուն բերանը բնկած է արդէն :

Մինչ այս մինչ այն նախարարները կ'երթեւեկեն՝ մետաղեայ թռչուններու կտուցին թառած, ժողովներ կը գումարեն, իրարու կարծիք կը շօշափեն եւ թղթատարական մասնաւոր սպասարկութիւն մը հաստատուած է մառեշալ Բուլկանինի նամակներուն եւ անոնց պատասխաններուն փոխադրութեան համար : Այս բոլորը, անշուշտ, մէկ նպատակ կը հետապնդեն.— «Մեծ»երու հանդիպում մը կազմակերպել, յանուն աշխարհի խաղաղութեան :

Խե՜ղճ մարդկութիւն, որ կը հաւատայ «Մեծ»երու խոստումներուն եւ ուղղամտութեան : Սակայն, մէկը անդրադարձա՞ւ արդեօք, թէ բո՛ւն Մեծերու հանդիպումը տեղի ունեցաւ մեր գլխուն վերեւ, երկնքին մէջ, ամերիկեան եւ խորհրդային լիազօր ներկայացուցիչներուն միջեւ.— *Հետախոյզ* եւ *Սպուտնիկ Բ.* :

Զարամիտները, դարձեալ լեզու առած, կը պատմեն թէ այս հանդիպումը պատրաստուած էր մեծ շուքով . *հետախոյզն* ու *Սպուտնիկ Բ.ն* ալ համաձայնագիր մը ստորագրած են, աշխարհը բաժնելով Ռուսերու եւ Ամերիկացիներու միջեւ, պայմանաւ որ՝ հայհոյանքներու կուիւը շարունակուի ... :

ԱՐՄԵՆԱԿ

ԹՐՈՒՄԸՆԻ ՑԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Միացեալ Նահանգներու նախկին նախագահ Թրումըն հետաքրքրական կարդ մը ուշագրաւ յայտարարութիւններ ըրաւ, ըսելով թէ նախագահական աթոռը 1945-ին ի՛նք նուիրած էր զօրավար Այզընհաուըրի :— Իրեն խորհուրդներ տուի եւ ինք ալ ինծի դրեց լաւագոյն նամակը՝ որ կը բացատրէ թէ ինչո՞ւ զինուորական մը չէր կրնար Միացեալ Նահանգներու Նախագահ ըլլալ : Այդ նամակը տակաւին քո – վըս է :

Թրումըն աւելցուց թէ զօրավար Այզընհաուըրը այդ նամակը անձնապէս չէր տուած, այլ՝ լրագրողի մը միջոցաւ :

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

Ի՛ՆՉ Է ՋԵԹԱՆ

—o—

Լոնտոնի «*Օպզըրվըր*» թերթէն կը քա–ղենք ձոն Տէյվիի հետեւեալ յօդուածը, որ գրուած է անգլիացի գիտուններու վերջին մեծ գիւտին — արհեստական ա–բեւի ստեղծման — առթիւ:

Ջրածին ռումբին ուժը խաղաղ նպա–տակներու համար գործածելու ճամբան այժմ բացուած է: Ահա այն հետեւութիւ–նը զոր կրնանք հանել Անգլիոյ եւ Մ. Նա–հանգներու մէջ միեւնոյն ժամանակ հրա–տարակուած գիտական զեկոյցէն:

Իրագործուած աշխատանքին ամէնէն կարեւոր կողմն այն է, որ այս ուժին ար–տադրութեան համար անհրաժեշտ եղող ջրածինը անհաւատալի քանակով կարելի է ստանալ ովկիանոսներու ջուրէն եւ թերմօ ճիւղէիր ըէակթէօրներու մէջ գործած–ուելով, բազմաթիւ դարերու համար լու–ծել հրանիւթի հարցը:

Այս երկու երկիրներուն մէջ, արդէն իսկ կը բանին գործիքներ, որոնք ջրածի–նի ծանր կազը բազմաթիւ միլիոններու հասնող աստիճանով կը տաքցնեն: Սա – կայն այս իրագործումէն շատ աւելի կա–րեւոր հարցեր եւս լուծուած են, որոնք լայն կը բանան ապագայ յառաջդիմու–թեանց դռները: Այս հարցերէն ամէնէն կենսականը այն է, որ կարելի եղած է ջեռուցման այս բարձր աստիճանը նոյն մակարդակին վրայ պահել, մինչեւ որ ջերմակորիզային (թերմօ – ճիւղէիր) մը–դիչ ուժ մը արտադրուի: Հարուէլի մէջ (որ Անգլիոյ հիւլէական հետազօտու–թեանց գլխաւոր կեդրոններէն մէկն է) ահա այս է որ տեղի ունեցաւ մօտաւորա–պէս չարաթ մը առաջ, երբ Ջեթա անու–նով գործիքը սկսաւ մղիչ ուժ արտադրել միլիոնաւոր աստիճաններու տաքութեան հասնող ջրածին կազի չնորհիւ, եւ այս ձեւով ընտանեցուցած եղաւ ջրածին ռումբի քայքայիչ ուժը:

Ջեթագործիքը երկուքէն հինգ միլիոն աստիճան տաքութեան մէջ կրնայ պահել ջրածին կազը՝ քանի մը հազարերորդ երկվայրկեան: Այս թիւը որ կրնայ չատ աննշան նկատուիլ հարցէն անտեղեակ ե–զողներուն համար, ցարդ փորձուած ար–հեստական արեւի գործիքներուն մէջ մրցանիշ կը կոտրէ: Ջերմակորիզային, մղիչ ուժ արտադրող գործիք մը, ճար–տարարուեստի մէջ կարենալ գործածուե–լու համար պէտք է որ հարիւր կամ աւե–լի միլիոն աստիճան տաքութեան մէջ պահէ ջրածին կազը՝ առնուազն մէկ երկ–վայրկեան: Ուրեմն, կը տեսնենք, որ Ջե–թան տակաւին աշխատանոցի գործիք մըն է միայն, բայց կարեւորագոյն կէտն այն է, որ ցոյց տուաւ թէ կարելի է աւելի մեծ եւ աւելի տաքութիւն արտադրող գործիք մը չինել իր օրինակին վրայ: Հարուէլի կեդրոնին մէջ արդէն իսկ կը ծրագրեն այդպիսի մեծ գործիքի մը շի–նութիւնը, որ պիտի սկսի մէկ քանի օ–րէն:

Ջեթան աշխատած առեն, ջեռուցուած կազը ճէօթրոններով իսկական ռմբակո–ծումի մը կը սկսի: Հարուէլի մէջ աշխա–տող գիտունները տակաւին կը զգուշա–նան պաշտօնապէս ըսելու, թէ ճէօթրոն–ներու այս արտադրութիւնը թերմօ–ճիւղէիր գործողութեան մը արդիւնքն է, թէեւ, անճնապէս, դրեթէ բոլորն ալ հա–մոզուած են այդ իրողութեան: Բայց այս ուղղութեամբ պաշտօնական յայտարա–րութիւն մը ընելէ առաջ կ'ուզեն բացար–ձակ փաստեր ունենալ: Անհրաժեշտ փաս–տը ճշդելու համար բաւական է չատ աւելի զօրաւոր էլեկտրական հոսանք մը անցընել գործիքին մէջէն՝ աւելի բարձր տաքութեան աստիճաններ եւ աւելի մեծ թիւով ճէօթրոններ ստանալու համար, որոնց չնորհիւ կարելի պիտի ըլլայ պէտք եղած արձանագրութիւնները կատարել: Այժմ գիտունները կ'աշխատին Ջեթային վրայ աւելի ուժեղ խտացուցիչներ (fոն–տանսաթէօրներ) դնելու, որպէսզի կարե–նան քանի մը միլիոն աստիճան աւելի տաքութիւն ստանալ:

Եթէ աշխատանքները տարուին դիտա–կան բնականոն պայմաններու տակ, եւ ե–թէ որեւէ արկած չպատահի, դրեթէ ապա–հով է, որ Հարուէլի գիտունները չու–տով պիտի յայտարարեն պաշտօնապէս, թէ Ջեթա գործիքին չնորհիւ թերմօ–ճիւղէիր ճէօթրոններ կրցած են արտա–դրել:

Եթէ հիմակուընէ իսկ այդ հաստատումը չեն ըներ միակ պատճառը այն է, որ տր–ուած ըլլալով հարցին չուրջ յառաջաց–ուած ազմուկն ու քաղաքական եւ ազգա–յին արժանապատուութիւնը, Հարուէլի դիտունները կ'ուզեն նախապէս հարիւրին հարիւր վստահ ըլլալ՝ որեւէ քննադա–տութեան կամ հերքումի տեղի չտալու համար:

Մ. Նահանգներու մէջ այս միեւնոյն փորձերը կատարուած եւ միեւնոյն ար–դիւնքները ձեռք բերուած են, սակայն չատ աւելի փոքր գործիքներու մէջ: Փո–խանակ Ջեթայի նման մեծ ու բարդ գոր–ծիքներ չինելու, փորձերը կատարած են էլեկտրական հոսանքի ենթարկուած խո–ղովակներու մէջ. ձեռք ձգած են տաքու–թեան նոյնքան բարձր աստիճաններ, բայց չատ աւելի կարճ ժամանակի տեւողու–թեամբ: Այդտեղ ալ յառաջ եկած են մեծ թիւով ճէօթրոններ, բայց կը կարծուի թէ «սուտ» ճէօթրոններ են առանք, այսինքն՝ յառաջացած են ոչ թէ ջերմակորիզային գործողութիւններու հետեւանքով, այլ տաք կազին մէջ յառաջ եկած էլէկտրա–կան ու մագնիսական բարդ երեւոյթներու պատճառով:

Այս կարծիքը կրնայ սխալ ըլլալ, բայց Մ. Նահանգներու մէջ ալ, այս հարցին վրայ աշխատող դիտունները չատ ղգուշ են ու չեն ուզեր հաստատումներ ընել՝ առանց բացարձակապէս վստահ ըլլալու իրենց յայտարարութեանց բացարձակ ճշդութեան վրայ:

Պէտք է ըսել, որ դիտական այս մար–դին մէջ Անգլիա քայլ մը աւելի առաջ է Մ. Նահանգներէն, մանաւանդ որ Ջեթա–յին նման, բայց այս վերջինէն քիչ մը ա–ւելի փոքր ուրիշ գործիք մըն ալ դոյու–թիւն ունի այնտեղ՝ ելէկտրական Միաց–եալ Արդիւնաբերութեանց աշխատանոց–ներուն մէջ. այս կեդրոնին դիտունները անմիջական կապակցութեան մէջ են Հարուէլի դիտուններուն հետ: Կը յուսան քիչ աւելէն 10 – 20 միլիոն աստիճանի հասնող ջերմութեան հասնիլ: Բայց, ինչ–պէս ըսինք, վերջնական յաղթանակը կը կատարուի այն առեն, երբ կարենան ձեռք ձգել հարիւր միլիոն աստիճանի ջերմութիւն՝ նուազագոյնը մէկ երկ–վայրկեան տեւողութեամբ:

Ցամենայն դէպս, Հարուէլի դիտական կեդրոնը կրնայ արդար կերպով հը–պարտանալ, թէ հետագայ աներեւակա–յելի յառաջդիմութեանց առջեւ լայն բա–ցաւ դիտութեան դռները՝ իր Ջեթային չնորհիւ:

ՎԱՐՈՒԺԱՆԻ ՅՈՒՇԱՏԱԽՏԱԿԻՆ ԱՌԻԹՈՎ

—o—

Դանիէլ Վարուժանի Յուշատախտակի պատրաստութիւնը վերջացած ըլլալով, պէտք էր լրջօրէն խորհիլ արժանի չու–քով զայն տեղաւորելու մասին, որովհե–տեւ հապաղումէ պարզ տուիլ մըն էր ասիկա, նաեւ օտարներուն ծանօթացնելու Վարու–ժանը մասնաւորապէս, եւ մեր ժողովուր–դըն եւ իր բազմազարեան մշակոյթը, ընդհանրապէս:

Դժուար չէր քանի մը հոգիով առնել յուշատախտակը եւ տանիլ դնել հա–մալսարանի մէկ սրահին մէջ:

Սակայն հարկ էր օգտուիլ յարմար ա–ռիթէն Վարուժանի եւ հայ ժողովուրդի չուրջ հետաքրքրութիւն ստեղծելու հա–մար Պելժիոյ համալսարանական շրջա–նակներու, գրականութեան եւ արուեստ–ներու աշխարհի մէջ: Այս առաջադրու–թեանց յաջողութեան համար անհրաժեշտ էր ունենալ կազմակերպիչ ուժ մը, որ չփման մէջ գտնուելով հանդերձ տեղա–կան ազդեցիկ անձնաւորութեանց հետ, ունենար սէր եւ նուիրում՝ գործին նը–կատմամբ:

Այդ ուժը գտնուեցաւ յանձին գաղութի սիրուած երիտասարդներէն Պ. Խոտի Է–միրզեանի, նախագահը պելժահայ նորա–կազմ երիտասարդական միութեան, որու ղեկավարութեան տակ կազմուեցաւ մաս–նաւոր յանձնախումբ մը, Ցուշատախտա–կին բացումը եւ հանդիսութիւնները լա–ւագոյնս կազմակերպելու համար: Է. Է – Միրզեանի անմիջական գործակիցներն էին Ե. Բամպուքեան եւ Պելժիոյ մէջ հասակ նետած ուրիշ ուսանող մը՝ Խոտի Ժախ – եան, որոնք Ուս. Միութեան ժրաջան ա–տենապետ՝ Յակոբ Իսկէնտէրեանի հետ, ամիսներու տքնաջան աշխատանքով դը–լուխ բերին դժուարին այս գործը:

Հարիւրաւոր նամակներ եւ աւելի քան հինգ հազար պրակ, յայտագիր եւ հրա–տիրակներ բաժնուած են, չարժման մէջ դնելու համար այն ծանր մեքենան, որ կը կոչուի պետական պաշտօնկութիւն, հետաքրքրութիւն արթնցնելու համար մը–տաւորականութեան եւ զանազան անձնա–ւորութիւններու մէջ:

Վարուժանի եւ հայ ժողովուրդի հաս – ցէին ուղղուած բազմաթիւ համակրական արտայայտութիւններ եղան այնպիսի հե–ղինակութիւններու կողմէ, որոնք կը կազմեն Պելժիոյ աւագանին: Իր մասնա–ւոր չահեկանութեանը համար կ'արժէ յիշել վկայութիւնը ծանօթ պատմաբան Փրօֆ. Փիրէնի, որ եղած է միաժամա–նակ Վարուժանի ուսանողութեան բարե–կամներէն.—

« Շատ լաւ ճանչցած եմ Դանիէլ Վա–րուժանը, որ սերտօրէն կապուած էր եղբօրս՝ Անրի – Խուսարի, որ յետագա–յին իմաստասիրութեան փրոֆէսէօր եղաւ Կանի համալսարանին մէջ: Ցաճախ կը տեսնէի Դանիէլ Վարուժանը հօրս՝ Անրի Փիրէնի մօտ, եւ տպաւորուած էի իր մը–տաւորական բարձր չուքէն (տիսթինկ – սիոն), զգայականութենէն եւ տաղան–դէն: Բացարձակօրէն համակիչ մարդ մըն էր, հին ու ազնուական քաղաքակրթու–թեան չառուիղ մը, որ ունէր միաժամա–նակ անձնական չատ ուժեղ հրապոյր մը:

Ահռելի է խորհիլ որ ան զոհ է եղած այն ամօթալի ջարդին, որ այնքան նա–հատակներ խլեց ձեր ազգակիցներէն: Ի՛նչ ամօթ մարդկութեան համար:

Մեծապէս ուրախ պիտի ըլլամ, մեծա–բանքի տուրքս հատուցանելով Դանիէլ Վարուժանի, եւ կը չնորհաւորեմ ձեզ, իր յիշատակը ոգեկոչելու ձեռնարկին հա–մար»:

Համակրական այնքան դրութիւններէն արտագրեցինք այս մէկը միայն, ցոյց տալու համար, որ մեր ժողովուրդը, ինչպէս ամէն տեղ, հոս ալ ունի անկեղծ բարեկամներ:

Ցուշատախտակի զետեղման հանդէսին համար կրթական նախարարին հովանա–ւորութեան տակ կազմուեցաւ պատուոյ կոմիտէ մը, որուն կը մասնակցին բազ–մաթիւ հայասէր անձնաւորութիւններ:

1· Պ. Պ. Լէօ Քոլլար, (նախագահ), կրթական նախարար:

2· Տոքթ. Փ. Լամպրեֆ (փոխ–նա–գահ), վերատեսուչ Կանի համալսարա–նին:

3· Ա. Մարիէն, Արեւելեան Ֆլանտ–րի կառավարիչ:

4· Փրոֆ. ժան Տ[illegible] ժիոյ Գիտութ[illegible] Արուեստից Ա[illegible]

5· Մերֆիրզ, [illegible]

6· Կոմս ժաք Փիր[illegible] դաւորի քարտուղար եւ Ակադեմիայի ան–դամ:

7· Փրոֆ. ժ. Պոնիէ, նախագահ Նու–պարեան հաստատութեան:

8· Փրոֆ. Ա. Հաֆար, Կանի ու–սումնական խորհուրդի առենապետ:

9· Ա. Թրում, բանակի զօրավար:

10· ժան Մազիւր, վարչական անդամ Նուպարեան հաստատութեան:

11· ժագ. Միշէլ, հիմնադիր – նախա–գահ «Անֆան տը լա Փաթրի» հաստատու–թեան:

12· Վ. Մուրտիկեան, նախագահ պել–ժահայ գաղ. վարչութեան:

13· Ա. Մխիթարեան, ընդհ. քարտու–ղար եգիպտահայ հաստատութեան:

14· Կոմսուհի տ'Ափսոթ:

15· ժ. վիլլ, նախագահ «Լը Ֆուայէ տը լ'Էքրիվէն»:

16· Փիէր Մասզ, Վարուժանի ուսա–նողութեան ընկեր:

Ասոնցմէ դուրս, Վարչապետը եւ բազ–մաթիւ ուրիշ նախարարներ ընդունած են իրենց անձնական ներկայացուցիչները ղրկել կան, բացման հանդիսութիւննե–րուն ներկայ ըլլալու համար:

Հարեւանցի ակնարկ մը անուններու այս չարքին վրայ, ցոյց պիտի տայ ձեռնար–կին վայելած հովանաւորութիւնն ու զը–ռած ջերմ ընդունելութիւնը: Տեղական թերթերը, Պրիւաէլի թէ Կանի մէջ, սկը–ռած են արդէն յօդուածներ յատկացնել Դ. Վարուժանին եւ պատրաստուող հան–դիսութեանց: Զանազան թերթերու խմ–բագիրներէ մասնաւոր հարցազրոյցներ կը հասնին հայ բանաստեղծի կեանքին եւ գործին մասին տեղեկութիւններ խընդ–րելով:

Սորբոնի՝ հանդիսութեանց պատկերը:— Շաբաթ, 8 փետրուար, Կանի մէջ տեղի պիտի ունենայ Վարուժանի կեանքին եւ գործին նուիրուած երեկոյ, ուր պիտի խօսի Լիւք – Անորէ Մարսէլ. երեկոն կազմակերպուած է կան քաղաքի Գրող – ներու Միութեան կողմէ (ֆրանսարար – բառ):

Կիրակի, 9 փետրուար, կէսօրէ ետք ժամը երեքին, տեղի կ'ունենայ Կանի Հա–

ԽՐԻՄԵԱՆ ՀԱՅՐԻԿԸ

Ես բախտ ունեցայ չատ անգամ լինելու այս հոյակապ մարդու մօտ եւ չատ բան լսեցի, որոնցից մի փոքր մասն եմ պատ–մում այստեղ:

Ամէն անգամ նա սիրով ընդունում էր ինձ. միայն մի անգամ բարկացաւ վրաս եւ դուրս արաւ մօտից: Դէպքը սա է:

1904 *թուի մի ամառայ ընթացքում ես Հայրիկին պատահեցի մի քանի տե–ղում՝ Թիֆլիս, Ալեքսանդրապոլ, Էջմիա–ծին եւ վերջապէս Խոր – Վիրապի վան – քում: Վերջին տեղում ներկայացայ նը–րան, ինձ տեսաւ թէ չէ ասաց զայրացած — « Ծօ, դուն կը հետեւիս ինձ ամէն տեղ, սատանայ, հայտէ, կորի՛, դնա մօ–տէս »···*

Ես խնդոյն փախայ, բայց երեկոյեան կանչեց ինձ մօտը եւ սիրտս առաւ:

— *Տղաս, այսօր սիրտս ելած էր ուրիշ բանի մը առթիւ, բարկութիւնս քու վրադ թափեցի, քանզի դիտեմ, որ դուն Հայ – րիկին կը սիրես ու անորմէ չես նեղա – նար. ուրիշներու վրայ չեմ կրնայ բար–կանալ. քեզ կը սիրեմ, ատոր համար վա–տահ կը բարկանամ վրադ: Ցետոյ ծի – ծաղելով վրայ բերեց ·— «Ի՞նչ չատ մանկուդաս Վանայ ջրատորող թռչունների պէս: Երանի քեզ, երիտասարդ ես, չես յոդնի. լաւ կ'անես, չրջի՛ր, դնա՛, մանեկ ժողովուրդի մէջ, ինչ կայ, չկայ ան է, ան տեղ է, հողին հետ, մեծ է ժողո–վուրդ ասածդ, մեծ սիրտ ունի, անոր հետ եղիր միչտ եւ քու սիրտն ալ կը մեծնայ »:*

×

Վերջին անգամ Հայրիկին տեսայ 1906 թուի աշնանը. ցաւալիօրէն թոշոռ էր եւ դունատ:

— *Հիւանդ է Հայրիկը ,— ասաց, — չատ չի ապրի Հայրիկը — է՛հ, չատ մարդ կայ պահած հողին տակ՝ փարա–ւոններ, արքաներ, հերոսներ, Խորենա–ցի, Նարեկացի, Վիքթոր Հիւկօ··· վաղն ալ ես կը պահկիմ հողին քնով: Դուն կու–գաս վանքը ու Հայրիկին չիրիմը կը տես–նես, կուլաս, չես լար — այդ չեմ կրնար ըսել, բայց այն ժամ կը զգաս Հայրիկին կարօտը, հոս տեղ ուրիշը նստած կ'ըլլայ ու չես կրնար Հայրիկին հետ խօսել ու ծիծաղել ···*

Տխուր նախազգացումով պաչարուած, ուչի ուշով դիտում էի նրան — արծուենի հայեացքը ուր դեռ արեւ կար, հոգեթով ձայնը եւ հնադարեան մազաղաթի նման դեղին աչքը:

Զգում էի, որ վերջին անգամ եմ տես–նում նրան՝ հայ ժողովրդեան այդ մեծ զաւկին: Մի երկար ու խորին համբոյրով նրա աչքն առայ եւ հեռացայ մոայլ ու տխուր:

Ես հաւատացած եմ, որ մինչեւ մահս իմ հոգում անջինջ եւ անաղարտ կը մնայ նա՝ այդ մեծ հայրենասէրը:

Երբեք չեմ կարող մոռանալ նրա հայ – եացքը, նրա նուիրական ձայնը: Այնպէս խորն է ազդել իմ հոգու վրայ:

Եւ հայ ժողովուրդն էլ չի մոռանայ նրան: Քանի հնանայ այնքան աւելի պի–տի պայծառանայ նրա յիչատակը: Նա դարերի միջից պիտի նայէ հայ ժողո–վուրդին եւ պիտի խօսի նրա հետ հարա–զատ լեզուով նրա նուիրական իղձերից եւ անմահ նպատակներից:

Ժողովուրդը նրան չի մոռանայ եր–բեք, որովհետեւ նրա սրտից էր եկել եւ դէպի նրա սիրտն էր դնում:

Ա.Խ. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ

(4 եւ վերջ)

ԿՅԱՆՔ

ՀՈՆՈՐ. ՎԱՂԱՆԴՈՒԽՏ ՊԱՊԿՈՒՆԻ

Լ9.

Ընկերուհիները մի քանի րոպե լուռ մնացին, ապա Շուշանը շարունակեց.

— Ես ինձ համար որոշեցի, որ ամուսնանամ «ձիու» հետ, որովհետև նա ինձ սիրում է, ես էլ նրան եմ սիրում, ուրեմն ամուսնանալու ենք։ Ես ուզում եմ, որ մեր ամուսնությունը ուրախ լինի, ինչպես մեր սերը։ Ես ուզում եմ, որ մեր հարսանիքին ոչ մի արցունք չթափվի։ Ես ուզում եմ, որ մեր հարսանիքին ոչ մի սգավոր չլին

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Ս. ՄԻՈՒԹԵԱՆ Գերագոյն Խորհուրդի ընտրութեան (Մարտ 16) ներկայ պիտի ըլլան երեք Ամերիկացիներ : 1956ի Ամե – րիկայի նախագահական ընտրութեանց հրաւիրուած էին երեք համայնավարներ :

ՓԵՐՈՒԻ հարաւային չրջանին մէջ խը – ռովութիւններ ծագեցան եւ պատերազ – մական վիճակ հաստատուեցաւ: Երկու մեռեալ եւ 11 վիրաւոր կայ :

ՈՒՈՇԻՆԿԹընին կը հաղորդեն թէ Նա – խագահ Այզընհաուըր եւ Արտաքին Նա – խարար Տըլլըս Թեթեւօրէն հիւանդացած են :

ԱԼՃԵՐԻՈՑ մէջ 25 մահապարտներ նե – րում ստացան եւ իրենց կեանքը չնորհ – ուեցաւ: Միւս կողմէ, Ազատագր. ճակատ մօտ գերի ինկած զինուորներուն ծնողք – ները նամակներ ստացան իրենց զաւակ – ներէն Միջազգ. կարմիր Խաչի ներկա – յացուցիչին միջոցաւ :

ԵԳԻՊՏՈՍի Նախագահ Նասր փետրուար 21ին Դամասկոս պիտի երթայ :

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ մամուլին համաձայն ՄԱԿի ամերիկացի ներկայացուցիչ Լոճ պիտի յաջորդէ Տըլլըսի, իբրեւ Արտաքին Նախարար :

ՎԵՆԵԶՈՒԵԼԱՑի կառավարութիւնը հրամանագիրով մը չեղեալ նկատեց Դեկ – տեմբեր 15ի ընտրութիւնները, որոնց ըն – թացքին «վերընտրուեցաւ» նախկին բըռ – նատէր Խիմենեզ: Նոր ընտրութիւններ պիտի ըլլան :

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ մէջ ճամբու ար – կածներու հետեւանքով 1957ին 38·500 հո – գի մեռած է. նախորդ տարուան վրայ՝ 1128 հոգի աւելի նուազ, հակառակ անոր որ ինքնաշարժներու թիւը չորս առ հա – րիւր յաւելում կրած է :

ՍԱԿԱՐԱՆ (Փետրուար 4).— Ձոյլ ոսկի 524·000, նախոլէոն 3680, զուխց· 3510, անգլ· 4370, քսան տոլարնոց 178·40, Թղ – թադրամ (զուգահեռական չուկայ) սթեր – լին 1210, տոլար 449, զուխց· 106·50, պելժ· 8·9:

ՎԱՀԱՆՍԻ ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Վահանսի մէջ մեր բաժանորդները կըր – նան իրենց վճարումները ընել ընկեր Կա – բապետ Սիմոնեանի :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ՊՈՄՈՆԻ ՄԻՋՈՑ

Պոմոնի Հ. Ը. Դ. Զաւարեան ենթակո – միտէն, «Ճառաջ» խումբ, Նոր Սերունդ եւ Կ. Խաչը կը ծանուցանեն Թէ՝ այս կի – րակի առաւօտեան ժամը 11ին հոգեհան – դստեան պաշտօն պիտի կատարուի Նա – ւարշ Միսաքեանի մահուան առաջին տա – րելիցին առթիւ, Պոմոնի Ս. Գրիգոր Լու – սաւորիչ եկեղեցւոյ մէջ:

×

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Քէքէվեան Ալեքսան, կա – բապետ եղբայրներ եւ զաւակները, ինչ – պէս նաեւ Տէր եւ Տիկին Սուքիասեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն Թէ իրենց սիրելի հօրաքրոջ՝

Օր. ՀՌԻՓՍԻՄԷ ՔԷՔԷՎԵԱՆի

մահուան տարելիցի առթիւ պիտի մա – տուցուի Ս. պատարագ, այս կիրակի ա – ռաւօտ, Սէն Լու կրան փէնի Ս. Գէորգ եկեղեցին: Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յարգողները :

ՀՐԱՒԷՐ ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻ

Փարիզի Հայ Աղքատախնամ Ընկերակ – ցութիւնը արտակարգ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամները, 15 Փետր. Շաբաթ օր, կէսօրէ վերջ ժամը երեքին, 32 բիս տը Թրեվիզ :

Այս ժողովը ի զօրու ըլլալու համար անհրաժեշտ է մեծամասնութիւն, այս պատճառաւ եւ մանաւանդ նկատի առնե – լով օրակարգի կարեւորութիւնը բոլոր անդամներէն կը խնդրուի ստիպողական ներկայութիւն այս արտակարգ ժողովին:

ՕՐԱԿԱՐԳ.— Անթիլիի մէջ անրուժելի – ներու 20 անկողիննոց յաւելուածական չէնքի մը կառուցման առթիւ վարչական խորհուրդին որոշած փոխառութեան վա – ւերացումը :

ԿՆԻՔ

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

ՀՈԳԵՀԱՆԳՍՏԵԱՆ ՊԱՇՏՕՆ ՇԱԻԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆԻ ՑԻՇԱՏԱԿԻՆ

Այս կիրակի (9 Փետրուար) Առնուվիլի Վարագայ Ս. Խաչ եկեղեցւոյ հոգաբար – ձուքիւնը, որոշած է յաւէտ ողբացեալ Շաւարշ Միսաքեանի Ա. տարելիցին առ – թիւ յիշատակը վերակոչել եւ հոգեհան – դստեան մասնաւոր պաշտօն կատարել Ս. եկեղեցւոյս մէջ :

×

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Լիոնի Հ. Ը. Դ. « Վարանդեան » կո – միտէն կը ծանուցանէ Թէ ողբացեալ Շա – ւարշ Միսաքեանի մահուան տարելիցին առթիւ, հոգեհանդստեան պաշտօն պիտի մատուցուի Հայոց եկեղեցիին մէջ, այս կիրակի առաւօտ, յետ պատարագի :

ԽԻՍՏ ՇԱՀԵԿԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Հ. Ը. Դ. Փարիզի Շրջ. կոմիտէն դա – սախօսական ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի եւ չրջաններու բոլոր ընկերները, Շա – բաթ (Փետրուար 8) երեկոյ ժամը 8·30 – ին, Սօսիէթէ Սավանքի ԱՇ սրահին մէջ : 28 բիս Սէրփանք, մէթրօ Օտէօն :

կը դասախօսէ ընկ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

Այս գասախօսութեան կը հրաւիրուին «Նոր Սերունդի» հին ու նոր անդամները, ինչպէս նաեւ ուսանողական միութեան ե – րիտասարդները :

ՍԱՄՈՒԻԼ – ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Թատերական ներկայացումը տեղի պի – տի ունենայ, կիրակի, փետրուար 23ին, ժամը 15·30ին, զպրոցին թատերասրահին մէջ :

Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

ԴՈՐՁ ԿԸ ՓՆՏՌԻ

Արհեստաւոր երիտասարդ մը, (սու – տիւր – մոնթաժ – կառքի մեքանիկ կամ թուրնէօր) : Դիմել Պ. Օննիկ Սարեանի, 47 բիս Ֆելիխս, Ռոլոմպ :

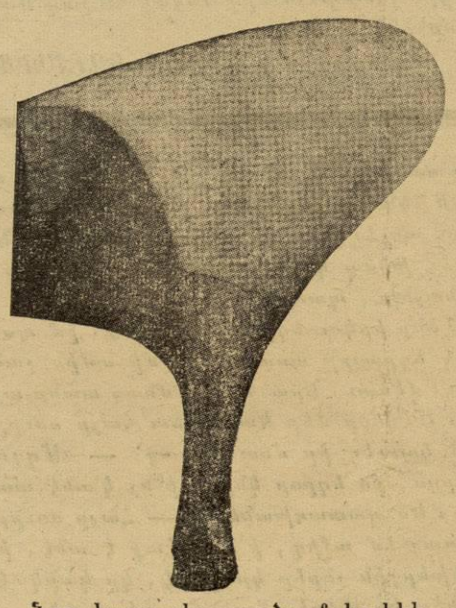
ԿՈՒԶՈՒԻՆ

Գործաւորներ եւ գործաւորուհիներ այր մարդու թայէօրի համար (Պել մըզիւր) : Դիմել՝

DAVID
68 bis, Rue Réaumur, Paris

ՏՈՒՆ ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Վարձու յարկաբաժին մը կը փնտռուի, 1 – 2 սենեակ, խոհանոցով, փարիզ կամ արուարձանները : Դիմել Օննիկ Սար – եան, (Գայմաքեան), 47 բիս Ֆելիխս, Ռո – լոմպ, (Սէն):

Նոր կատարելագործում կօշիկի կրունկներու պատրաստութեան մէջ
Առաջին հայ հաստատութիւնը որ յաջողած է մաթիէռ փլաստիքի եւ ալիւմինոնի միացումով չինել անբեկ (էնֆասապլը) եւ ճկուն կօշիկի կրունկներ ամէն բարձրութեամբ :

Դիմել՝

VANPLAST
(Վ Ա Ն Լ Ե Ա Ն)
7, RUE GODOT DE MAUROY
Téléphone : OPEra 01-06
Առաւօտները հեռաձայնել՝ ITA 33-38

ՊՐԻՍԼԻի ՄԵԿՆՈՒԻՄԸ

Պ. Նուպար Ցովհաննէսեանի մօտ ար – ձանագրուողներէն կը խնդրուի կիրակի առաւօտ ամէնէն ուշը ժամը 7·45ին ըլլալ կառ տիւ Նորի կրանտ Լիներին առջեւը : Վերադարձ Պրիւսէլէն կիրակի՝ դիւերը 0·40, փարիզ ժամանում 6·41, կամ եր – կուշաբթի իրիկուն ժամը 19ին, փարիզ ժամանում ժամը 23ին :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ

Ընդհ. ժողովէն առաջ, Վարչութեան վերջին ժողովը տեղի պիտի ունենայ այս հինգշաբթի, ժամը 18ին, սովորական հաւաքատեղին: Անդամներէն կը խնդրուի ներկայ ըլլալ :

ՀԱՑԱՅԷՍ ՊԱՏԱՐԱԳ ՎԵՐՍԱՑԻԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի, ժամը 9·45ին Գերպ. Հ. Կ. Ծ. Վ. ԱՄԱՏՈՒՆիի պիտի մատուցանէ ձայնաւոր պատարագ Սէն Սենֆօրիէնի ե – կեղեցիին մէջ (Փլաս Սէն Սենֆօրիէն) :

Երգչախումբը կը ղեկավարէ Պ. Վ. Տէ – վէեեան :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ. Ը. Դ. Սարգիս Մի – նասեան ենթակոմիտէի ժողովը այս ուր – բաթ իրիկուն, սովորական հաւաքատե – դին: Կարեւոր օրակարգ: Ներկայ կ'ըլլայ Շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը :

ԱՆԻԷՌ – ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄՊ.— Հ. Ը. Դ. Արամ եւ Շաւարշ Միսաքեան խումբերու ընկերական ընդհ. ժողովը այս ուրբաթ, ժամը 21ին, կայարանին դիմացի սրճա – րանը: Կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ՓԱՐԻԶ.— Ուրֆայի Հայր. Միութիւնը անցեալ չարթուայ ընթացքին ստացած նուէրներու առթիւ եղած թիւրիմացու – թեան առթիւ ներողութիւն կը խնդրէ Պ. Մարգար Ադամեանէ իր արժանապատ – ուութիւնը վիրաւորած ըլլալուն համար, անհասկացողութեան դժբախտ պատճա – ռով եւ կը խնդրէ որ բարեհաճի վերստա – նալու յիշեալ դռմարը :

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՑ ԹԱՏՐՈՆ

ԾԻԾԱՂԻ ԳԻՇԵՐ

երկուշաբթի, 24 Փետրուար 1958, ժամը ճիշդ 9ին

Théâtre Paul-Faralicq, 21, Rue Yves Toudic (République)

Ա. ԳՄԲԷԹԵԱՆ եւ ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՀԱՆ
կը ներկայացնեն երկու ծիծաղաշարժ կատակերգութիւններ

ԱՅԾ Է ԹԷ ԿԻՆՍ Է երկու արար եւ

ՕՐՀՆՈՒԱԾ ԱՐՀԵՍՏԸ *երեք արար*

Օր. Շուշան Գէորգեան, Օր. Նոյեմի Շահինեան, Նուրհան Մարգարեան
Նազարէթ Պտիկեան, Լեւոն Սապունճեան *եւ երիտասարդ նոր ուժեր*
Մուտքի սովորական գիներ : Տոմսերը կը ծախուին՝ Գրատուն Հրանդ Բալուեան
43, Rue Richer, Paris 9· PRO 25-46

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Փետրուար 23, կիրակի օր, ժամը 17էն մինչեւ կէս գիշեր
Օթել ԺՈՐԺ Ե-ի շքեղ սրահներուն մէջ
Նախագահութեամբ

MONSIEUR ROBERT LECOUR
Garde des Sceaux, Ministre de la Justice
Երկու նուագախումբ. առաջնակարգ աթրաքսիոններ
Մուտքը 600 ֆրանք : *Կանխաւ ապահովել սեղանները, հեռա*
ԿԱՐԵՒՈՐ.— Վերապահուած սեղանները պէտք է գրաւուած ըլլան մինչեւ ժամը 19·30ը, որմէ վերջ որեւէ պատասխանատուութիւն չի ստանձնուիր :

ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ԲԱՑԱՌԻԿ ԱՌԹԻԷՆ

CAMEL ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ ՄՕՏ՝ 102, BD. VOLTAIRE, PARIS-XI՝

ԿԸ ԾԱԽՈՒԻՆ՝ ԻՐԵՆՑ ՍԵՓԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ ԵՂՈՂ,

Անգլիական եւ Աւստրիական կերպասներէ, նորաձեւ **LODEN**

ՎԵՐԱՐԿՈՒՆԵՐ ԵՒ AUTOCOAT ՆԵՐ

(Ձմեռան գոյներ) 8000էն 12·500 *ֆր·*

Իրենց մօտ կարելի է գտնել նաեւ
ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿԻ ՆՈՐ ԵՒ ԳՈՐԾԱԾՈՒԱԾ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐ Խիստ մատչելի գիներով :
SMOKINGի ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ: Մեծաքանակի համար մասնաւոր սակացոյց

BAINS DE VAPEUR

4bis, Rue de la Pierre-Levée. Paris-11e Tél.: OBE. 12-51

MÉTRO : RÉPUBLIQUE, OBERKAMPF ET PARMENTIER

ԵՐԵՔ ՍՐԱՀ ՇՈՓԻՒ ԼՈՓԱՆՔԻ (SUDATION ET FUMIGATION)

Մասաժ, Օֆսիժենօքերափի, *ձեռքերու և ոտքերու խնամք* (մանիւիւր–փետիքիւր)
Ֆուափիւր, սուէն տը պօթէ, փիսին:

BAR - RESTAURANT

ԲԱՑ ՕՐԵՐ

ԿԻՆԵՐՈՒՆ	*ԱՑՐԵՐՈՒՆ*
Ուրբաթ ժամը 11էն 23	Հինգշաբթի ժամը 17էն 23
Երկուշաբթի ժամը 11էն 23	Շաբաթ ժամը 9էն 23
Չորեքշաբթի ժամը 11էն 23	Կիրակի ժամը 8էն 12

ՀԱՅԵՐԷՆ ԽՕՍՈՂ՝ ԿԻՆԵՐՈՒ ՕՐԵՐԸ ՄԻԱՅՆ
Մուտք՝ 400 ֆր·, երբ սրբիչ եւն· միասին բերուին: 500 ֆրանք
երբ հաստատութիւնը հայթայթէ :

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900

Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանք: Հատը 15 ֆր.

ՈՒՐԲԱԹ
7
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
VENDREDI
7 FEVRIER
1958

34ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8113 — 34EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 14ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3914

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՅԱՂՔԱԿԱՆՆ ՈՒ ՊԱՐՏԱԿԱՆԸ

—o—

«Արաբական Միացեալ Հանրապետութեան» հանդէպ դիրք չբռնեցին պետութիւններն ու Խորհրդային Միութիւնը :

Տարակոյս չկայ, որ օրուան յաղթականն է պնդապետ Նասր, եգիպտոսի անժխտելի տէրն ու տիրականը ու միացեալ հանրապետութեան վարչական անմրցակից նախագահը :

Պարտուողն է — ամէնէն առաջ — Անգլիա, Եգիպտոսի ամենակալ իշխանատերը՝ 1882էն մինչեւ 1952, ամբողջ հարիւր տարի :

1914 - 18ի պատերազմին Եգիպտոսի հողին վրայ էր կազմուած անգլիական յոյն հսկայ բանակը, որ 1917ին, մանաւանդ 1918ի աշնան չախչախիչ պարտութեան ենթարկեց օսմանեան «մեծազօր» կայսրութեան զօրաբանակները, Արաբիոյ եւ Սիրիայի թերակղզիներէն մինչեւ Տաւրոսեան լեռները քշելով Թուրքերը :

1939 - 45ի պատերազմին դարձեալ ե - գիպտոսի անգլիական բանակներն էին, որ կասեցուցին Ռոմմէլի զինուորները Ա - զնքանդրիոյ արեւմուտքը, առաջքն առ - նելով գերմանական թափանցումին՝ կարմիր ծովէն մինչեւ Պարսից ծոց :

Անգլիան էր, որ ազատագրած էր Հի - ճազի, Եմէնի, Պալեստինի, Իրաքի, Ցորդանանի, Սուրիոյ ու Լիբանանի Ա - րաբները Թրքական լուծէն եւ աստիճա - նաբար անկախութեան հասցուցած զա - նոնք :

Մինչեւ 1945 Անգլիոյ աստղը կը փայ - լէր արաբական աշխարհին մէկ ծայրէն միւսը, նոյնիսկ Սուրիոյ ու Լիբանանի մէջ — ուր Ֆրանսա ա՛յնքան զոհողութիւններ էր ըրած : (1860էն ի վեր Լիբանան տեղական ինքնավարութիւն կը վայելէր չնորհիւ Ֆրանսայի) :

Չնայած այս յաջողութիւններէն, Անգլիա երկրորդ աշխարհամարտէն վերջ եւս ուղեց չարունակել արաբական - իսլամական երկիրներու պաշտպանի դերը :

« Արաբական Լիկա»ն կազմուեցաւ նախաձեռնութեամբ Անգլիոյ : Կնքահայրն էր արտաքին նախարար Իրն : Անգլիա կը յուսար միահեծան իշխել Մերձաւոր Ա - րեւելքի երկիրներուն վրայ, Ֆրանսական ազդեցութիւնը չեզոքացնելէ վերջ :

Սակայն չարաթը ուրբաթէն առաջ է - կաւ :

Իր մենամաղական մեծամիտ ծրագրին առաջին զոհն ինք եղաւ :

Ազգայնական զգացումը հետզհետէ ծաւալ զաւա «Լիկա»յի անդամ երկիրնե - րուն, ու ամէնէն առաջ Եգիպտոսի մէջ, որ կեդրոնը դարձաւ համարաբական չարժումին :

«Վաֆտ»ը 1947ի Հոկտեմբերին չեղեալ նկատեց 1936ի անգլեւեգիպտական դաշ - նադիրը, որով Եգիպտոս անկախութիւն առացած էր՝ որոշ սեղմումներով :

Քանի մը տարուան աշխատանքին արդիւնքն այն եղաւ, որ թունդ ազգայնական տարրերն ու երիտասարդ զինուորականները յաղողեցան 1952ի յեղափոխութեամբ նոր վարչաձեւ մը հաստատել Եգիպտոսի մէջ : Դուրս քշեցին անգլիա - կան զինուորները Սուէզի չրջանէն՝ ահա - զին հարուած հասցնելով Անգլիոյ դարաւոր հմայքին՝ աշխարհի այդ մասին մէջ :

1956ի Յուլիսին Սուէզի ջրանցքի տիե - րերական ընկերութեան ազգայնացումը եւ նոյն տարուան աշնան անգլեւֆրանսական դժբախտ ձեռնարկը Եգիպտոսի դէմ ասթիճան մը աւելի վարկաբեկեցին արեւ - մտեան երկու մեծ պետութիւնները յաչս Արաբներուն եւ բարձրացուցին զնդապետին հմայքը :

Այդ թուականէն սկսեալ եւ ամբողջ 1957ի ընթացքին երկու նոր մրցակիցներ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

—o—

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՆ ՄԻԱԿ ԹԵԿՆԱԾՈՒ՝

Ն Ա Ս Ր

●

269 ՀՈԳԻ ԹՈՒՆԱՒՈՐՈՒԱԾ
ԳԱՀԻՐԷԻ ՄԷՋ

Դամասկոս վերադառնալով Սուրիոյ Հանրապետութեան Նախագահ Քուաթլի Խորհրդարանին յայտնեց թէ կազմուած էր «Միացեալ Արաբ Հանրապետութիւ - նը» : Քուաթլի նոր պետութեան նախագահութեան միակ թեկնածու ներկայացուց Նասրը :

Խորհրդարանը միաձայնութեամբ վաւերացուց Սուրիա - Եգիպտոս միութիւնը :

Իր կարգին զնդապետ Նասր եգիպտա - կան Խորհրդարանին յայտարարեց, թէ նոր պետութիւնը ծնած է եւ Փետր. 21ին տեղի պիտի ունենայ նախագահի ընտրութիւն :

Մանրամասնութիւններ տալով միացեալ պետութեան սահմանադրական ծրագիրը - ներուն մասին, Նասր յայտարարեց թէ Միացեալ Արաբ Հանրապետութիւնը պի - տի հիմնուի 17 կէտերէ բաղկացած հա - մաձայնագրի մը վրայ :

Նախագահ Քուաթլի գրեթէ նման յայտարարութիւն մը ըրաւ Դամասկոսի Խորհրդարանին մէջ :

Միւս կողմէ եմէնի գահաժառանգ իշխանը՝ էլ Պատր, Գահիրէ գնաց խորհրդակցելու համար իր երկիրն ալ Միացեալ Հանրապետութեան կապելու խնդրին շուրջ : Էլ Պատր մասնակցեցաւ եգիպտական Խորհրդարանի ժողովին եւ լսեց Նասրի ճառը :

Միացեալ Հանրապետութիւնը երկու չրջան պիտի ունենայ . սուրիական ու եգիպտական, եւ իւրաքանչիւր չրջանին մէջ՝ գործադիր մարմին մը, որուն նախագահը պիտի որոշուի Հանրապետութեան Նախագահին կողմէ :

Երկրին բացարձակ իշխանութիւնը պիտի վստահուի Հանրապետութեան Նախագահին, որուն պիտի օգնեն նախարարները . այս վերջիններն ալ պիտի ընտրուին Նախագահին կողմէ : Գետութիւնը պիտի ունենայ մէկ դրօշակ, մէկ բանակ եւ « իր զաւակները հաւասար պիտի բլլան իրենց իրաւունքներուն եւ պարտականութիւններուն մէջ» :

Միացեալ պետութեան ի նպաստ ցոյցեր եղած են նաեւ Լիբանանի մէջ : Թրիփոլիի դպրոցներուն աշակերտները քաղքին փողոցներէն տողանցած են, Նասրի եւ Քուաթլիի անունները կրկնելով եւ այս ձեւով ոտնած են Սուրիա - Եգիպտոս

●

— Խորհրդային Միութիւն ու Միացեալ Նահանգները — ամէն զոհողութիւն ըրին Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի բաց ձգած դիրքերը զրաւելու եւ արաբական աշխարհը սիրաշահելու համար :

Այդ մրցակցութիւնը վերջ գտած չէ դեռ :

Գնդապետ Նասր չհապաղեցաւ երկու կողմերն ալ եւ յարմար առիթէն օգտուեցաւ ամրապնդելու համար իր դիրքը՝ քանի այդ հսկայ ուժերէն մէկը կամ միւսը իր ազդեցութեան չէր ենթարկած Ա - րաբական Լիկայի երկիրները : Սպասելը վտանգաւոր էր իրեն համար :

Ճարպիկ դիւանագիտութեամբ մը կատարուած իրողութեան առջեւ զրաւ աշխարհը :

Անգլիա պարտուած էր վերջնապէս :

ՀՐԱՆՏ - ՍԱՄՈՒԷԼ

Օրը Օրին

ՄԵՆՔ ԼԵԶՈՒԻ ՉՈՒՆԻՆՔ

●

— Թուրքիոյ գոհացում պէտք է տալ, կիպրոսի հարցին մէջ, որովհետեւ եթէ ան յուսահատի, կրնայ չէզոքութիւն յայտարարել ու հեռանալ Ատլանտեանի Դաշնակցութենէն եւ Պաղտատի Զինակցութենէն... Այն ատեն ադէտ մը պատահած պիտի ըլլայ... Ռուսերուն ճամբան փակ պատնէշը բանդուած պիտի ըլլայ ...

Այսպէս կը բարբառի Բրիտանական դաւիլիճին նախկին անդամներէն, լորտ Սոլզպըրի, որ մեզի շատ ծանօթ լորտ Բալֆըրի Սիսիլի ընտանիքին շառաւիղ - ներէն մէկն է: Եթէ մոռցած էք, յիշեցնեմ որ այս վերջինն ալ մեր հին օրերու «սիրահար»ներէն մէկն էր: Ինքն էր որ կը յայտարարէր 1918ի Նոյեմբերի 18ին, Լորտերու ժողովին մէջ .

— Թոյլ պիտի չտանիք որ Թուրքերը, որոնք այնքա՜ն չարիքներ գործած են, ասոր տակ առնեն Հայերու պապենական ժառանգը : Հայաստան, երբեք, բաժան բաժան պիտի չըլլայ, այլ պիտի նկատուի անբաժանելիի ամբողջութիւն մը ... Հանուն կառավարութեան, կրնամ յայտարարել թէ շատ յուսախաբ պիտի ըլլամ , եթէ թրքական տիրապետութենէն ստուեր մը կամ հիւղ մը մնայ Հայաստանի մէջ...

Հիմա, իր ազգականներէն մէկը կը պաշտպանէ «այնքան չարիքներ գործած» Թուրքին դատը, Կիպրոսի մէջ :

Բայց, Թուրքերը իրա՞ւ դատ ունին միջերկրականեան կղզիին մէջ: Ձեմ կարծեր: Կղզին ունի 400·000 Յոյն եւ միայն 80·000 Թուրք: Նիւ Եորքի երկնասլացներուն տակ կ'ապրին բանի մը միլիոն Հրէաներ, Իտալացիներ եւ Իրլանտացիներ , բայց այդ բազմութիւններէն ոչ մէկը տէր կը ներկայանայ լուսացնցուղ ոստանին:

Երկու տարի առաջ էր որ Անգարայի արտաքին պաշտօնատան ներկայացուցիչը, Ահմէտ Զօրլու — հիմա, նախարար — «զօրլու» ճառ մը խօսեցաւ ու յայտարարեց որ եթէ Հելլէններուն իմպերիալիզմը տրուի կամ կղզին Յունաստանի կցուի, «կ'երթանք կը գրաւենք »: «կի - տէրիզ ալըրըզ, էֆէնտիմ»:

— « Քըպրըզ»ը մեր սահմաններէն մի - այն 40 փարսախ հեռու է... Ծովուն տակէն, մեր հողերուն կցուած է... Հետեւաբար մեզի կը պատկանի ...

Եթէ մենք ալ լեզու ուզենայինք — ուզէ՛նք ժամանակին, բայց կտրեցին — կրնայինք պատասխանել .

— Հայկական բարձրաւանդակը ոչ թէ ծովուն տակէն, այլ հողին տակէն ու վրայէն կցուած է այսօրուան մանրանկար Հայաստանին ... Հետեւաբար անոր կը պատկանի ...

Բայց, ինչպէս ըսի, մենք անլեզու բազմութիւն մըն ենք: Որովհետեւ, մենք Մոսկուայի կամ Երեւանի մէջ, մեր դատը պաշտպանող լորտ Սոլզպրիներ չունինք :

Լորտ Սոլզպրի շատ լուրջ մէկն է: Եւ Պահպանողական: Իր այս վերջին առաքինութիւնը կը շեշտեմ, որովհետեւ, երբ Անգլիացին Պահպանողական է, «նովին մարմնովն» Թուրքին բարեկամ է ու երբեմ չի մոռնար Զրչիլի 1939ի ազդարարութիւնը .

— Մենք ո՛չ մէկ ատեն Թուրքին դէմ եղած ենք ...

Հակառակը պնդողը միայն Հայ մը կրնայ ըլլալ :

Մէկ բան անհասկնալի է, մեզի համար — լորտ Սոլզպրիները իրա՞ւ կը հաւատան թէ Թուրքերը, մետասաներորդ ժամուն, Դաշնակիցներուն կողքին պիտի կռուին : Կամ, իրա՞ւ կը հաւատան թէ անոնք «պիտի դիմանան՝ մէկ օրէն աւելի» երբ հարուածը չզնէ ...

Ազնուական լորտը կը պաշտպանէ անպաշտպանելի — եւ անզոյ — դատ մը : Եթէ հրապարակ իջած է արդար դատեր պաշտպանելու համար, թող աչքերը դարձընէ Արարատի կողմը ու նորէն կարդայ Սեւռի դաշնագիրը, որուն տակ կը փայլի Նորին Վեհափառութեան ստորագրութիւնը: Եւ յիշէ իր հանգուցեալ ազգականին կարծիքը՝ Թուրքին մասին:

ԵՒՐՈՊԱՑԻ

ՄԻԿՈՅԵԱՆԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Մոսկուայի Սէյլանի զեսպանատան մէջ, տեղի ունեցած ճոխակատարութեան մը առթիւ կազմակերպուած ընդունելութեան, Անաստաս Միկոյեան յայտարարեց.— «Խորհրդային Միութիւնը կը յուսայ թէ ներկայիս աշխարհի հանրային կրածիքը պէտք եղածին չափ պատրաստուած է որպէսզի ժողովները զումարուին՝ եւ հարկ եղած պայմանները բնեղծուին խաղաղութեան համար » :

Փոխ - վարչապետը աւելցուց թէ կը չնորհաւորէ Սէյլանը իրրեւ «մէկը այն նոր ժողովուրդներէն, որոնք իրենք զի - րենք ազատեցին օտար լուծէն»: Միկոյեան չչտեց նաեւ թէ կան «քանի մը» ոչ խաղաղասէր կառավարութիւններ, որոնք չեն ուզեր «խօսիլ» . կան բազմաթիւ ուրիշներ ալ որոնք կ'ապրին խաղաղ համակեցութեան մը համար :

Համաձայն միջազգային աղբիւրներուն Միկոյեանի յայտարարութիւնները ձեւով մը կը պարզեն Այզընհաուըրի ուղղուած նամակին յետին միտքը :

«Կը յուսամ թէ այլեւս պատերազմ չըլլար աշխարհի վրայ » յայտարարեց Միկոյեան :

Երբ կը հարցուէր թէ ի՞նչ կը մտածեն ամերիկեան արբանեակին մասին, Միկոյեան ըսաւ.— «Շատ ուրախ ենք »:

(Շարունակութիւնը կարդալ .Դ. էջ)

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՐԺԷՔՆԵՐԸ

Քաղաքական եւ յեղափոխական կու–սակցութիւն մըն է Դաշնակցութիւնը դե–բազանցապէս :

Կազմուած է հայ ժողովուրդի ազատու–թիւնը ձեռք բերելու եւ ապահովելու հա–մար Հայուն ներկան ու ապագան. անոր դոյութիւնը՝ իր թշնամիներուն դէմ :

Ազատագրական այս պայքարի ընթաց–քին, ան ղիմած է կարելի բոլոր միջոց–ներուն,— օրինական, մարդկայնական, դաշափարական, քաղաքական եւ այլն,— պահելու համար մեր ժողովուրդին ֆի–զիքական դոյութիւնը, անոր բարոյակա–նը եւ մշակոյթը :

Իր անհաւասար պայքարին մէջ, երբ անկարելի եղած է բռնակալ ու յետադէմ ուժերուն չարիքները զսպել, հարկադրա–բար Դաշնակցութիւնը ղիմած է նաեւ յե–ղափոխական միջոցներու, զէնքի ու բա–ղուկի, ըմբոստութեան ու փոխադարձու–թեան, պաշտպանելու համար հայ ժողո–վուրդը. անոր կեանքն ու ինչքը, պատիւն ու բարոյականը. աղջային բոլոր արժէք–ները, չօչափելի թէ անչօչափելի :

Զօրացնելու համար Հայուն դիմադրա–կան կարողութիւնը, խորացնելու համար անոր գիտակցութիւնը, Դաշնակցութիւնը ջանացած է, որ մեր ժողովուրդը զարգա–նայ ամէն կերպով :

Նախ կազմակերպէ իր ուժերը՝ ինքնա–պաշտպանութեան համար. ապա չարժ–ման մէջ դնէ իր հոգեկան ու իմացական ուժերը, ստեղծագործելու համար :

Այս ղոյդ գաղափարականներով առաջ–նորդուած է Դաշնակցութիւնը :

Աշխատած է արթնցնել Հայուն գիտակ–ցութիւնը, արժանապատուութեան ու ա–զատութեան ղգացումը, եւ յեղաշրջել, յեղափոխել անոր միտքը՝ ինքզինք պաշտպանելու համար բաղուկով ու հո–գիով :

Մարմնին հետ միտքը, ֆիզիքական դի–մադրութեան հետ իմացական ու հոգե–կան դիմադրութիւն , — ահա իր ըմբռ–նումը ազգապահպանման : Այս ըմբռնու–մով, այս փիլիսոփայութեամբ է որ Դաշ–նակցութիւնը, էապէս քաղաքական կու–սակցութիւն, զբաղած է նաեւ ոչ – քա–ղաքական հարցերով : Դիմած է յեղափո–խական միջոցներու, զէնքի ու կռուի , բայց նաեւ խաղաղ միջոցներու, լուռ աշ–խատանքի :

Ջինած է ժողովուրդը ինքնապաշտպա–նութեան համար, բայց սպառազինած է զայն նաեւ մտքով ու հոգիով. գրով ու դիտութեամբ : Օգտագործած է ,ըստ յար–մարութեան, կամ յաճախ միաժամանակ, զէնքն ու գիրքը :

Մեր յեղափոխական գործունէութեան ամէնէն տաք չրջաններուն իսկ, Դաշնակ–ցութիւնը, զէնքին ու վառօդին հետ , գիրք ու գիտութիւն բաչխած է. գրադա–րան ու դպրոց հաստատած է : Ֆետայի – ներուն հետ գործիչներ եւ ուսուցիչներ պատրաստած է :

Իր առաջնակարգ դէմքերէն չատերը , սկսելով իր հիմնադիրներէն, ուսուցիչ ե–ղած են, ոչ թէ հաց ճարելու համար , այլ Հայ պատրաստելու համար : Զաւար–եանը եւ Ռոստոմը ուսուցիչ եղած են , Տարօնէն էրզրում ու Պոլիս, չատ ուրիչ–ներու կարգին :

Դաշնակցութիւնը ոչ միայն մարտիկ – ներ ու ֆետայիներ հաւաքած է իր դրօ–շին չուրջ, այլեւ մտաւորականներ , զը–նահատելով մտքի արժէքները, զրակա–նութիւնը իր բոլոր ճիւղերով : Իր դոր–ծիչներէն չատերը գրող եղած են, ինչպէս չատ մը գրողներ ու գրագէտներ, բանաս–տեղծներ ու արուեստագէտներ եղած են դաշնակցական գործիչները , պաչտօնական թէ անպաչտօն :

Այնքան հմայիչ եղած են իր աղգային նպատակները , այնքան վսեմ ու ազգա–չունչ՝ իր գաղափարականները, որ Հայ մտաւորականները, մեծագոյն մասով , Դաշնակցութեան գաղափարական հնոցին չուրջ խմբուած են, ի հարկին զոհուելու համար յօժարակամ :

Դաշնակցութեան ցոյց տուած այս քա–ջալերանքին ու գաղափարական դեղեց–կութեան համար է, որ, վերջին 60ամեա–կին, կրնանք ըսել, Հայ մտաւորականու–թեան առնուազն երեք չորրորդը – ուսու–ցիչ, գրագէտ , բանաստեղծ, գործիչ — եղած է կամ Դաշնակցական եւ կամ ջա–տագով անոր ոգիին ու ձգտումներուն :

Ակնարկ մը՝ միայն Ապրիլեան զոհերուն վրայ՝ կը բաւէ հաստատելու համար իր–ողութիւնը :

Աւելին դեռ :

Դաշնակցութիւնը, թէեւ քաղաքական ու յեղափոխական կազմակերպութիւն , զբաղած է նոյնիսկ հայ վանքերու եւ ե–կեղեցիներու գործով ,անոնց զարգացու–մով ու պաչտպանութեամբ :

Կը հաւատայ, թէ կրօնքը անհատական խղճի գործ է, անչուչտ. ինչպէս կը յայտարարէր Մրիմեանն իսկ, ինչպէս կը պատգամէ Ամերիկեան Սահմանադրու–թիւնն ալ : Սակայն, առանց կրօնական հարցերով ոգեւորուելու, պայքարած է ու կը պայքարի անոնց դէմ, որոնք կրօն–քը կը չահագործեն, ժողովրդական բազ–մութիւնները խաբելու կամ զրգռելու հա–մար :

Կրօնական կազմակերպութիւն մը չէ ե–ղած եւ այսօր ալ չէ Դաշնակցութիւնը . ոչ ալ եկեղեցական Միութիւն մըն է. բայց պաչտպան է կրօնական ազատու–թեան եւ մասնաւորաբար ազգային , Հայ եկեղեցւոյ դոյութեան ու գործունէու–թեան, եթէ ան, եկեղեցին, ծառայէ հայ ժողովուրդի զարգացման ու պահպան–ման, ինչպէս ծառայած է դարերով :

Այս ոգիով, սրտանց ու արիութեամբ պաչտպանած է Էջմիածինը, երբ ցարա–կան բռնակալութիւնը զրաւած է անոր կալուածները եւ փակած հայ դպրոցները 1903ին :

Եւ այս ոգիով է, որ կը պայքարի Ռու–հրդային բռնակալութեան դէմ, որ Հայ եկեղեցին կը քանդէ, ոչ միայն իբրեւ կրօնական հաստատութիւն, այլեւ իբրեւ ազգային հաստատութիւն : Եւ կը չատէ հայ եկեղեցականութիւնը, իր նպատակ – ներուն ծառայեցնելու համար զայն :

Դաշնակցութեան հակառակորդները , կարմիր թէ կանանչ, յառաջդիմական թէ յետադիմական, կը չահագործեն Հայ Ե–կեղեցիին անունը եւ կը զարմանան, որ Դաշնակցութիւնը եկեղեցիով կը զբաղի :

Դաշնակցութիւնը, սակայն, միչտ զբ–աղած է Հայ Եկեղեցիով, հաւատարիմ պահելու համար զայն իր կոչումին, որ հայութեան հոգեկան ու ազգային զար–գացման ծառայութիւնն է :

Պայքարա՞ծ է եկեղեցականներու դէմ . անչուչտ, անոնց դէմ սակայն, որոնք չե–ղած են իրենց կոչումէն. որոնք անարժան եղած են իրենց կեանքով ու գործունէու–թեամբ. բայց յարգած է հին ու նոր այն եկեղեցականները, որոնք ծառայած են հայ ժողովուրդի հոգեկան ու իմացական զարգացման, աղգային ազատութեան ու արժէքներուն : Հա՞րկ է անուններ տալ , Մրիմեանէն սկսած մինչեւ եղիչէ Դուր–եան :

Բուէ ու անմիտ պէտք է ըլլալ, չէմբռ–նելու համար այս պարզ իրողութիւնը , Դաշնակցութիւնը կոչելով «հակաեկեղե–ցական » , անոր համար որ անարժան եկեղեցականներու դէմ պայքարած է ու կը պայքարի :

Դաշնակցութիւնը պայքարած է ու կը պայքարի այսօր ալ, նաեւ հայ դրողնե–րու, գրագէտներու, հրապարակագիրնե–րու դէմ, երբ անոնք չեղած են կամ կը չեղին իրենց կոչումէն, ուրեմն հայ գրին ու գրականութե՞ն ալ դէմ պիտի նկա–տենք Դաշնակցութիւնը, երբ ամէնէն չողչողուն գրագէտներն ու հրապարակա–գիրները, բանաստեղծներն ու արուես–տագէտները իր գաղափարական դրօչին տակ ծաղկած են :

Դաշնակցութիւնը միչտ ալ եղած է հայ ժողովուրդին հետ, պաչտպան՝ հայկա–կան արժէքներուն, որոնց կարգին՝ հայ գրին, մշակոյթին ու եկեղեցիին, որոնք հզօր աղգակներ են հայ ժողովուրդի պահպանման ու զարգացման, մանաւանդ մեր պայմաններուն մէջ :

Այսօր ալ նոյնն է իր դիրքը : կեցած է կողքին ազատատենչ Հայութեան, որուն դարաւոր ու պատմական հաստատու–թիւններէն է Մեծի Տանն Կիլիկիոյ կա–թողիկոսութիւնը : Բազմարդիւն հաս–տատութիւն մը, որ իր կոչումով, կաթո–ղիկոսով ու Միաբանութեամբ հաւատա–րիմ է հայ աղգային եկեղեցւոյ ոգիին ու պատմութեան եւ կը ծառայէ հայ ժողո–վուրդի հոգեւոր ու իմացական զարգաց–ման, իր ժողովրդանուէր գործունէու–թեամբ :

Հաստատութիւն մը՝ որ արժանապատ–ուութիւն ունի, կ'ուզէ հարազատ մնալ Հայութեան ոգիին ու պատմութեան : Եւ չուզեր ծառայել մութ եւ իր կոչումին անհարազատ հաչիւներու :

Հայկական, աղգային հաստատութիւն մը, որ կ'ուզէ այդպէս ալ մնալ, իր վը–ճիռին մէջ արի ու արդար :

(Խմբագրական ՀԱՅՐԵՆԻՔ)

ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՄԸ, ՓԱՀԱՆԱՑ ՄԸ, ԵՐԿՈՒ ԱՄՈՒՍՆԵՐ ԵՒ ՕՐԷՆՔԸ

Վերջերս Իտալիոյ հանրային կարծիքը մեծ յուզումի մատնուած էր դէպքի մը պատճառով, զոր կարելի է յորջորջել կատակերգութիւն, ողբերգութիւն, առա–կաբանութիւն կամ քաղաքական պայքար՝ նայած թէ ո՛ր կողմէն կը մօտեցուի հար–ցին :

Ահաւասիկ խնդրին պատմականը :

1956 Օգոստոս 12ին Մառարօ Պէլլան – թի, Թոսքանիոյ Փրաթօ քաղաքին մէջ կ'ամուսնանար օրիորդ Լորիանա Նուն – ցիաթայի հետ : Փեսան անկրօն եւ հա – մայնավար ըլլալով, զոյգը միացաւ մի–այն քաղաքային պսակով : Հարսը, նախ–քան իր կեանքը Մառուրոյի հետ կապելը հաւատացեալ կաթողիկէ մըն էր :

Փրաթոյի եպիսկոպոսը, Գեր. Փիէթրօ Ֆիորէլլի, եկեղեցիին դէմ ցոյց տրուած այս անտարբերութենէն վրդովուած, հը–րահանգ տուաւ նորապսակ ամոլին ապ – րած թաղին քահանային, որ այս «ծանր դայթակղութեան» հեղինակներուն ղլաց – ուին հաղորդութեան, կրօնական թաղ – ման, եւ կնունքի մը ըթացքին կնքահայր ըլլալու իրաւունքները, իսկ իրենց աղ – գականներն ալ զրկուին օրհնուած ջուր է : Եպիսկոպոսին հրահանգները, որ տեղ զը–տած էին հովուական թուղթի մը մէջ, կը վերջնական հետեւեալ ձեւով. փեսան կը նկատուէր «հանրային յանցաւոր», հար–սը՝ «հանրային մեղաւորուհի», իսկ իրենց ղուգաւորումը՝ «գայթակղեցուցիչ կե – նակցութիւն» : Այս հովուական թուղթը բազմաթիւ անգամներ կարդացուեցաւ Թաղին եկեղեցիին մէջ, ապա չրջագայու–թեան հանուեցաւ եպիսկոպոսութեան սահմաններուն մէջ, եւ վերջապէս տա – րածուեցաւ ամբողջ երկրին ու նոյնիսկ արտասահմանի մէջ :

Որպէս պատասխան, նորապսակ ամոլը անուանարկութեան դատ բացաւ եպիսկո–պոսին եւ քահանային դէմ, պատճառա – բանելով թէ իտալական Հանրապետու – թեան Սահմանադրութեան օրէնքներուն հիման վրայ ամուսնացած ըլլալով , կը կազմեն օրինաւոր զոյգ մը եւ ոչ թէ ա–պօրինի կենակցութեամբ ապրող զոյգ մը : Եպիսկոպոսն ու քահանան զիրենք այս – պէս անուանարկած ըլլալով, ո՛չ միայն կ'ոտնակոխեն ազատ քաղաքացիի իրենց իրաւունքները, այլ նաեւ մեծ վնաս կը հասցնեն նիւթապէս : Արդարեւ, քաղա – քին բնակիչներէն չատ չատերը այլեւս ի – րենց առեւտուրը փեսային նպարավաճառի խանութէն չեն ըներ , բարեկամներ երես կը դարձնեն իրենցմէ, եւ բազմաթիւ աղ–գականներ յարաբերութիւնները խզած են իրենց հետ :

Այս հարցով զբաղող դատաւորը, խըն–դիրը աւելի քան տարի մը քննելէ վերջ , յայտարարեց թէ բողոքը իրաւացի էր եւ դատը փոխանցեց Ֆիռէնցէի պատժական ատեանին : Վճիռը պիտի արձակուէր այս Յունուար ամսուն . բայց, ըստ վերջին լուրերուն, անորոչ ժամանակով յետա – ձգուած է :

Կարելի է հասկնալ դատաւորներուն տատամսումը, որովհետեւ իրենց վճիռին հետեւանքով կրնայ, վերսկսիլ Պետու – թեան եւ Եկեղեցիի պայքարը : Արդարեւ, « Օսսերվաթորէ Ռոմանօ» օրաթերթը , ինչպէս նաեւ պետական ու դատական կա–րեւոր անձնաւորութիւններ արդէն իսկ եպիսկոպոսին ի նպաստ արտայայտուած են : Իսկ ձախակողմեան կուսակցութիւն – ները կը պաչտպանեն՝ հարսն ու փեսան :

Իտալական Սահմանադրութիւնը կ'ըն – դունի թէ Պետութիւնն ու Եկեղեցին , իւ–րաքանչիւրը իր կողմէն, անկախ իչխա – նութիւններ են : Եպիսկոպոսը, հիմնուե – լով Սահմանադրութեան այս կէտին վը – րայ, կ'աւելցնէ թէ կրօնական տեսակէ – տէն ինքը իրաւունք ունի այս զոյգը այ – պանելու, որովհետեւ երկուքն ալ եկե – ղեցիի մէջ մկրտուած ըլլալով, ուղեն չու – զեն ենթակայ են եկեղեցական իչխանու – թեան :

Իրականութիւնը այն է սակայն, որ հանրային պախարակութեան նչանակ դարձնելով այս զոյգը, եպիսկոպոսը ու – զած է, օրինակի ուժով, արգիլել միայն քաղաքային ամուսնութեան տարածումը Իտալիոյ մէջ, ուր, սակայն քաղաքային ամուսնութիւններու թիւը համեմատաբար չատ փոքր է : 1954ին, 351·267 կրօնա – կան ամուսնութիւններու դիմաց, միայն 8644 քաղաքային ամուսնութիւններ ար – ձանագրուած են : Համեմատութիւնը զրե–թէ նոյնն էր այդ թուականէն առաջ , եւ այժմ ալ անփոփոխ կը մնայ :

Միւս կողմէ, սակայն, Սահմանադրու–թիւնը ոչ մէկ ձեւով կը պարտադրէ կրօ–նական պսակը ,եւ կը ճղդէ թէ քաղաք–ին ամուսնութիւնը բաւարար է : Երի – տասարդ զոյգը ուրեմն, ըստ Սահմանա – դրութեան, օրինապէս ամուսնացած է, հետեւաբար կարելի չէ զիրենք ամբաս – տանել «ապօրինի կենակցութեան» յան – ցանքով, առանց միաժամանակ ամբաս – տանելու Պետութիւնը, որ կը քաջալերէ « պետական ապօրինի կենակցութիւննե – րը » :

Հարցը նոյնիսկ բերուեցաւ Երեսփո – քանական Ժողովին առջեւ, ուր տեղի ու – նեցաւ երկար վիճաբանութիւն, որուն ընթացքին Ազգային Դաշինքի պատգամաւոր Ալեսսանտրօ Մաթէոթթի հարցում մը ուղղեց կառավարութեան, հետեւեալ իմաստով :

Ինչպէ՞ս կրնայ կառավարութիւնը հան–դուրժել որ Իտալիոյ մէջ, Իտալիոյ օրէնքներուն դէմ, ամուսնութիւն մը կատարուի, որ ոչ միայն անվաւեր է, այլեւ ենթակայ է քրէական հետապնդման :

Ներքին գործոց նախարար Ամինթորէ Ֆանֆանի պատասխանեց թէ կառավա–րութիւնը ոչ մէկ միջոցի պիտի դիմէ, որ կրնայ խանգարել Իտալիոյ եւ Վատիկանի միջեւ գոյութիւն ունեցող բարեկամական յարաբերութիւնները, որոնք կարեւոր դեր կը կատարեն միջազգային հարցերու մէջ :

Ֆանֆանի պատասխանը ոչ միայն չգո–հացուց Մաթէոթթին, այլեւ զայրացուց զայն, որ ըսաւ թէ կառավարութիւնը ոչ միայն չի կատարեր իր պարտականու–թիւնը, այլեւ կը խրախուսէ հանցանքը :

Ֆանֆանի պատասխանը ոչ միայն զար–մացուց ընդդիմութիւնը, այլեւ իչխող կուսակցութեան շարքերը : Ոմանք կար–ծեցին թէ Ֆանֆանի պատասխանը կը նչա–նակէ թէ Իտալիոյ կառավարութիւնը ոչ միայն կը հրաժարի Իտալիոյ Սահմանա–դրութեան պաչտպանութենէն, այլեւ կը հրաժարի Իտալիոյ օրէնքներուն հսկո–ղութենէն

ԿՅՈՒՆՔ

ԼԳ.

ՖՈՆՈ, ՍՊԱՆՈՂ ՈՐԲԱՓԱՆ ՄԵՆ ՂԱՆՁՎԱԾՈՒՄ

Մենք ամեն օր կենք ու տեսնում ենք, որ մեր շուրջը ամեն ինչ փոխվում է, նոր է դառնում, ինչպես որ ամեն գարուն ծաղկում են ծառերը, ամեն աշուն թափվում են տերևները, ամեն ձմեռ ծածկվում է ամեն ինչ ձյունով, ամեն գարուն հալչում է ձյունը, ամեն ամառ հասունանում են պտուղները, ամեն տարի ծնվում են նոր մարդիկ, ամեն տարի մեռնում են հները, ամեն տարի մեր գյուղում կառուցվում են նոր տներ, ամեն տարի մեր դպրոցում ավարտում են տասնյակ աշակերտներ, ամեն տարի մեր գյուղում հիմնվում են նոր ընտանիքներ, ամեն տարի մեր գյուղում ավելանում է կենդանիների ու թռչունների թիվը, ամեն տարի մեր գյուղում ավելանում է ցորենի, գարու, կարտոֆիլի, բանջարեղենի ու պտուղների բերքը, ամեն տարի մեր գյուղում ավելանում է մեր կոլտնտեսության հարստությունը, ամեն տարի մեր գյուղում ավելանում է մեր կոլտնտեսականների բարեկեցությունը, ամեն տարի մեր գյուղում ավելանում է մեր կոլտնտեսականների կուլտուրական պահանջները, ամեն տարի մեր գյուղում ավելանում է մեր կոլտնտեսականների կուլտուրական մակարդակը, ամեն տարի մեր գյուղում ավելանում է մեր կոլտնտեսականների գիտելիքները, ամեն տարի մեր գյուղում ավելանում է մեր կոլտնտեսականների ուժերը, ամեն տարի մեր գյուղում ավելանում է մեր կոլտնտեսականների կամքը, ամեն տարի մեր գյուղում ավելանում է մեր կոլտնտեսականների միությունը, ամեն տարի մեր գյուղում ավելանում է մեր կոլտնտեսականների կազմակերպվածությունը, ամեն տարի մեր գյուղում ավելանում է մեր կոլտնտեսականների սոցիալիստական գիտակցությունը, ամեն տարի մեր գյուղում ավելանում է մեր կոլտնտեսականների սոցիալիստական հայրենասիրությունը, ամեն տարի մեր գյուղում ավելանում է մեր կոլտնտեսականների սոցիալիստական միջազգայնականությունը, ամեն տարի մեր գյուղում ավելանում է մեր կոլտնտեսականների սոցիալիստական ինտերնացիոնալիզմը, ամեն տարի մեր գյուղում ավելանում է մեր կոլտնտեսականների սոցիալիստական պրոլետարական ինտերնացիոնալիզմը, ամեն տարի մեր գյուղում ավելանում է մեր կոլտնտեսականների սոցիալիստական պրոլետարական ինտերնացիոնալիզմի ոգին

ժողովուրդը :

Հարցը անմիջապէս քաղաքական բնոյթ ստացաւ՝ ընդդէմ Ֆրանսայի : Արդարեւ ալիւրը ծախուած էր Ֆրանսայի կողմէ :

Մինչ Ֆրանսական ալիւրը կը դառնա – պարտուէր , մանրակրկիտ քննութենէ մը ետք երեւան ելաւ թէ եգիպտացի հացա – դործներու պատրաստութեան ատեն թու – նաւորուած է խմորը :

Երէկ՝ մեռելներու թիւը բարձրացած էր 29ի : 240 հոգիներ ալ կը գտնուին հի – ւանդանոցներու մէջ, քառասուն հիւանդ – ներուն վիճակը ծանր է :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ «Քոմսոմոլսքայա Փրաւ – տա» թերթը ամերիկացի եւ անգլիացի չորս դիւանագէտները «խուլիգան» կ'անուանէ , նամակի մը մէջ, որուն հեղինակը կը գրէ թէ Թիֆլիս – Պաքու չոգեկառքին մէջ չորս «խուլիգան»ները դէշ կատակներ ըրած են եւ պայուսակ մը ձգած իր վըրայ : Նամակը սփռուած է նաեւ մամուլի «Թաս» գործակալութեան կողմէ :

ՀԻՒՍ . ՔՈՐՆԻԱ կ'առաջարկէ որ օտար ուժերը հեռանան Քորէայի երկու հողա – մասերէն :

ԻՆՏՈՆԵԶԻՈՅ կառավարութիւնը ձա – քարթայի մէջ խիստ միջոցներ ձեռք ա – ռաւ, ապահովութեան համար :

ՎԻԵԹՆԱՄԻ Նախագահ Հօ Շի Մին Նոր Տելհիի մէջ յայտարարեց թէ իր կառա – վարութիւնը պատրաստ է ամէն բան ըն – լու՝ Վիեթնամի վերամիացման համար :

ՈՒՈՇԻՆԿԹընի մէջ Նախագահ Այզընհաուըը խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ Տըլըսի եւ Մոսկուայի ամերիկեան դես – պան Թոմսընի հետ : Գլխաւոր երկու նիւթերու մասին խօսուեցաւ .— Անդր – մթնոլորտային անկրպետին հարցը եւ «Մեծ»երու ժողովը :

ԱՆԳԼԻԱ եւ Ամերիկա համաձայնութիւն մը գոյացուցին Բրիտանիոյ մէջ հեռավար հրթիռներու խարիսխներ հաստատելու պայմաններուն չուրջ :

ԻՏԱԼԻՈՅ Արտաքին նախարար փելա յայտարարեց, թէ իր երկիրը տակաւին ոչ մէկ համաձայնութիւն կնքած է հըր – թիռներու արձակարաններու հաստատման համար, բայց Հռոմի կառավարութիւնը ոչ մէկ առարկութիւն ունի նման ծրագրի մը հանդէպ :

ԱՆԳԼԻՈՅ Վարչապետ Մաքմիլընն յայ – տարարեց թէ Ուոշինկթընն պիտի չկարե – նայ երթալ, նկատելով որ զբաղումները շատ են :

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ «Իզվեստիա» թերթը կը հերքէ այն զրոյցները, որոնց համաձայն Խ . Միութիւն պիտի մասնակցի ՄԱԿի գի – նաթափութեան յանձնախումբին ժողով – ներուն :

ՄԱԿի սուրիական ներկայացուցիչ Մուֆթի բողոքագիր մը ներկայացուց Ապահովութեան Խորհուրդի նախագա – հին, որ փետրուար չորսին 60 հոգիէ բաղկացած իսրայէլեան ջոկատ մը թա – փանցած է իսրայէլեւսուրիական ապա – գինեալ գօտին :

ԼԵՀԱՍՏԱՆի եւ Խ . Միութեան միջեւ առեւտրական համաձայնութիւն մը կըն – քուեցաւ երկու տարուան համար : Խ . Մի – ութիւն Լեհաստանի պիտի տայ երկաթ , բամպակ, քարիւղ եւ գործարանի կաղ – մածներ, փոխարէն ստանալով ածուխ , գինի, նաւ, չաքար եւայլն :

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ մէջ երեք կազմակերպութիւններ լուծուեցան՝ հա – մայնավարական գործունէութիւն տանե – լու յանցանքով :

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ նաւատորմիղը անգամ մը եւս արձակեց «Վանկարտ» հրթիռը, ա – ռանց յաջողելու : Հրթիռին վրայ գետեղ – ուած էր «Հնդկալեմոն» արբանեակը, 1600 կրամ : «Վանկարտ»ը ճամբայ ելած է , բայց գիտնականները տեսնելով որ սխալ ուղղութիւն մը առած է, օդին մէջ պայ – թեցուցած են զայն :

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

Կազմակերպուած Հ . Ց . Դ . Նոր Սե – րունդի Իսիի մասնաճիւղի կողմէ :

Այս կիրակի ժամը 3էն 10 , Խրիմեան զպրոցին մէջ 2 րիւ տը լա Տէֆանս :

Հաղորդակց . միջոց .— Մէրի տ'Իսիէն առնել 190 թիւ օթօպիւսը եւ իջնել րիւ տը լա Տէֆանս :

Կը հրաւիրուին բոլոր մասնաճիւղերու ընկերները , ինչպէս նաեւ համակիրները :

ՀՈԳԵՀԱՆԳՍՏԵԱՆ ՊԱՇՏՕՆ ՇԱԻԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Այս կիրակի (9 Փետրուար) Առնուվիլի Վարագայ Ս . Խաչ եկեղեցւոյ հոգեբար – ձութիւնը, որուշած է յաւէտ ողբացեալ Շաւարշ Միսաքեանի Ա . տարելիցին առ – թիւ յիշատակը վերակոչել եւ հոգեհան – գստեան մասնաւոր պաշտօն կատարել Ս . եկեղեցւոյս մէջ :

×

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Լիոնի Հ . Ց . Դ . « Վարանդեան » կո – միտէն կը յանձնուի թէ ողբացեալ Շա – ւարշ Միսաքեանի մահուան տարելիցին առթիւ, հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի մատուցուի Հայոց եկեղեցիին մէջ, այս կիրակի առաւօտ, յետ պատարագի :

ՊՈՄՈՆԻ ՄԷՋ

Պոմոնի Հ . Ց . Դ . Զաւարեան ենթակո – միտէն , «Ցառաջ» խումբ, Նոր Սերունդ եւ Կ . Խաչը կը յանձնուցանեն թէ՝ այս կի – րակի առաւօտեան ժամը 11ին հոգեհան – գստեան պաշտօն պիտի կատարուի Շա – ւարշ Միսաքեանի մահուան առաջին տա – րելիցին առթիւ, Պոմոնի Ս . Գրիգոր Լու – սաւորիչ եկեղեցւոյ մէջ :

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Վալանսի մէջ մեր բաժանորդները կըր – նան իրենց վճարումները ընել ընկեր Կա – րապետ Սիմոնեանի :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Գալէնտէրեան ընտանիքը կը յայտնէ թէ այս կիրակի առաւօտ յետ պա – տարագի Փարիզիի Ս . Յովհ . Մկրտիչ եկեղեցին հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի՝

ԳԱԼԷՆՏԷՐԵԱՆ եւ ՄԻՔԱՅԷԼԵԱՆ ընտա – նիքներու համայն ննջեցեալներուն յիշա – տակին :

Կը հրաւիրուին ողբացեալներուն յիշա – տակը յարգողները :

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Օր . Բերուզ Վէլէտեան կը նուիրէ եր – կու հազար Ֆրանք Հայ Կարմիր . Խաչի Ֆէսանվիլիէի օգափոխութեան կայանին, փոխան ծաղկեպսակի, ողբացեալ Օր . Վիքթորիա Վէլէտեանի մահուան առթիւ :

Նոյն առթիւ Պ . Մանուկ Պարոնվարդ – եան, փոխան ծաղկեպսակի կը նուիրէ հազար Ֆրանք Հայ Կարմիր Խաչի անտէր հիւանդներու Ֆոնտին :

ՆՈՒԻՐՆԵՐ

Տէր եւ Տիկին Երուանդ Միքայէլեան, իէր (Վար) , Տէր եւ Տիկին Ստեփան Սարաֆեան (Մարսէյլ) կը նուիրեն5000ա – կան Ֆրանք :

Երկու հազար Ֆր . Հայ Մշակոյթի Տան, երկու հազար «Ցառաջ»ի բարգա – ւաճման, երեք հազար Մոնմորանսիի ծե – րանոցին, երեք հազար Աղքատախնամին Փարիզ, իրենց զաւկին եւ թոռան Գ . Մի – քայէլեանի ծանր վիրաբուժական գործո – ղութենէ մը ազատուելուն առթիւ եւ ի – րենց խորին շնորհակալութիւնները կը յայտնեն ամէն անոնց , որոնք անձամբ կամ գրաւոր , սրտակից եղան իրենց այդ դժբախտ օրերուն :

Ստանալ «Ցառաջ»էն :

ՀԱՑ ԿԱՐՄԻՐ Խաչի Ֆէսանվիլիէի օ – դափոխութեան կայանին կը նուիրեն .—

Տքթ . Քրիսթիան Արթինեան երկու հա – զար Ֆր . , Պ . Առաքել Թաթուլեան երկու հազար , Տէր եւ Տիկին Խմբինեան 1500 , Պ . Գըլըճեան հազար Ֆրանք :

Հայ Կարմիր Խաչի Փարիզի դարամա – նատան կը նուիրեն .—

Պ . Պ . Գալայճեան հազար Ֆր . , Թադ – ւորեան 1500 , Կէտիկեան 500 , Տիկին Թա – բաքճեան հազար Ֆրանք :

ԽՆԶՈՅՔ ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Համախոբերդ . Հայր . Միութիւնը խնջոյք մը կազմակերպած է այս Շաբաթ, երեկոյ Պ . Գ . Սիմոնեանի սրճարանը :

Մուտքը ազատ է :

Հ . Ց . Դ . ՈՒՍ . ՌՈՒԲԲԷՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Նիւթ՝

ՍՈՒԷՋԻ ՋՐԱՆՑՔԸ

Ա . Պատմական 16
Բ . Իրաւական
Գ . Միջազգային դաշնագրեր

Դասախօս՝ ԽԱՉԻԿ ՌՇՏՈՒՆԻ

Ուրբաթ , 14 Փետրուար , ժամը հինգ 21ին, Քաֆէ Քաւէի վերնայարկը :

Մուտքիւնս սիրով կը հրաւիրէ ընկեր – ները, հայ ուսանողութիւնն ու հայրենա – կիցները անխտիր :

ԽՆԶՈՅՔ ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ
ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ի ԱՌԹԻՒ

Փետրուար 16ին, կիրակի կէսօրէ վերջ : Մանրամասնութիւնները յայտնուելիք :

ՊԱՏԱՐԱԳ ԵՒ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Փարիզի Ս . Յովհ . Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ այս կիրակի ժամը 10ին պիտի մա – տուցուի հանդիսաւոր քառաձայն Ս . պա – տարագ :

ՍՐԲՈՅ ՂԵՒՈՆԴԵԱՆՑ տօնին առթիւ Փարիզի եւ շրջանի եկեղեցիներու մէջ ծառայող, վախճանած հետեւեալ քահա – նայ հայրերուն համար պիտի կատարուի հոգեհանգստեան պաշտօն :

Գէորգ Արք . Իւթիւճեան , Յովհ . Եփ . Հիւճեթարպէյինտեան , Արժ . Տէր Սահակ Խահանայ Իւթիւճեան , Կոմիտաս Խա – հանայ Սըպեան , Բարնաբաս Խահանայ Խընտամեան , Աբիսողոմ Խահանայ Թո – րոսեան , Մեսրոպ Եփ . Մեսրոպեան , Վահան Եփ . Խոյեան , Բարթող Եփ . Թագըմեան , Գարեգին Եփ . Տէվլէթ – եան , Մկրտիչ Եփ . Արսլանեան , Գէորգ Եփ . Դաւիթեան , Լեւոն Եփ . Արս – լանեան , Գէորգ Եփ . Նիգամեան , Ներ – սէս Եփ . Գանճեան , Գրիգոր Եփ . Ճէ – պէճեան , Յուսիկ Եփ . Ադամեան :

Կը հրաւիրուին իրենց պարագաները եւ հայ հասարակութիւնը :

ՀԱՑԱԾԷՍ ՊԱՏԱՐԱԳ ՎԵՐՍԱՑԻԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի , ժամը 9·45ին Գերպ . Հ . Կ . Ծ . Վ . ԱՄԱՏՈՒՆԻ պիտի մատուցանէ ձայնաւոր պատարագ Սէն Սենֆօրիէնի ե – կեղեցին մէջ (Փլաս Սէն Սենֆօրիէն) :

Երգչախումբը կը ղեկավարէ Պ . Վ . Տէ – վէճեան :

ՀՐԱՒԷՐ ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻ

Փարիզի Հայ Աղքատախնամ Ընկերակ – ցութիւնը արտակարգ ընդհ . ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամները, 15փետր . Շաբաթ օր, կէսօրէ վերջ ժամը երեքին, 32 րիւ տը Թրէվիզ :

Այս ժողովը է զօրու ըլլալու համար անհրաժեշտ է մեծամասնութիւն, այս պատճառաւ եւ մանաւանդ նկատի առնե – լով օրակարգի կարեւորութիւնը բոլոր անդամներէն կը խնդրուի ստիպողական ներկայութիւն այս արտակարգ ժողովին :

ՕՐԱԿԱՐԳ .— Անտիլիի մէջ անհրաժեշտ – ներու 20 անկողիններու յատկացման չինքի մը կառուցման առթիւ վարչական խորհուրդին որոշած փոխառութեան վա – ւերացումը : ԿՆԻՔ

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Գործաւորներ եւ գործաւորուհիներ այր մարդու քայէօրի համար (Պել մըզիւր) : Դիմել՝

DAVID
68 bis, Rue Réaumur, Paris

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ .— Հ . Ց . Դ . Սարգիս Մի – նասեան ենթակոմիտէի ժողովը այս ուր – բաթ իրիկուն , սովորական հաւաքատե – ղին : Կարեւոր օրակարգ : Ներկայ կ'ըլլայ Շրջ . կոմիտէի ներկայացուցիչը :

ԱՆԻԷՌ – ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄՊ .— Հ . Ց . Դ . Արամ եւ Շաւարշ Միսաքեան խումբերու ընկերական ընդհ . ժողովը այս ուրբաթ, ժամը 21ին, կայարանին դիմացի սրճա – րանը : Կարեւոր օրակարգ : Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ԽԻՍՏ ՇԱՀԵԿԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Հ . Ց . Դ . Փարիզի Շրջ . կոմիտէն դա – սախօսական ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի եւ շրջաններու բոլոր ընկերները , Շա – բաթ (Փետրուար 8) երեկոյ ժամը 8·30–ին , Սօսիէթէ Սավանթի ԱՇ սրահին մէջ : 28 րիւ Սէրփանթ , մէթրօ Օտէօն :

Կը դասախօսէ ընկ . ԻՇԽԱՆԵԱՆ

Այս դասախօսութեան կը հրաւիրուին «Նոր Սերունդ» հին ու նոր անդամները, ինչպէս նաեւ ուսանողական միութեան ե – րիտասարդները :

ՌՈՆԻ – ՍՈՒ . ՊՈՒԱՅԻ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը այս չա – բաթ, ժամը 21ին, Քաֆէ տիւ Քոմէրսի վերնայարկը :

Կը դասախօսէ՝ Պ . Վ . ԶԷՅԹՈՒՆՑԵԱՆ :

Նիւթն է՝ «Հայկական հարցը եւ ռուս ցարական կառավարութիւնը » :

Կը խնդրուի ճիշդ ժամուն ներկայ ըլ – լալ :

Փնտռեցէք Ծատուր Պէրպէրեանի

ԿԱՐՄԻՐ ՓՈՔՈՐԻԿԸ

(Վէպ՝ երկունքի օրերէն)

Որուն հերոսները, իրենց խորհրդաւոր չարժումներով քեզ պիտի ապրեցնեն եր – չանիկ պահ մը :

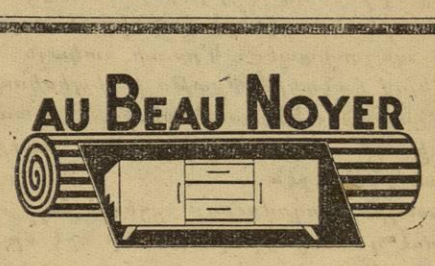
Օրինակ մը ապահովելու համար դիմել հեղինակին՝

Z. BERBERIAN
1'4, Av. d'Italie, Paris 13e

կամ հայ գրավաճառներուն :

Գինն՝ 500 Ֆրանք : Թղթատարի ծախ – քը գնողին հաշուին :

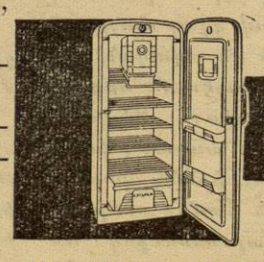
Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

Salles de séjour — Penderies - literie
Chambres - cosys — Cuisines laquées
Salons-tapisserie — Fauteuils-canapés-lit

ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ
ՎՃԱՐՈՒՄՆԵՐՈՒ ՄԵԾ
ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԶՐԻ ՅԱՆԶՆԵԼԻ ՖՐԱՆՍԱՅԻ
ԱՄԷՆ ԿՈՂՄԸ

185, BD. J. JAURES
15, AV. A. MORIZET
Boulogne - Billancourt
Métro : MARCEL SEMBAT
Mol. 06-03 et 60-33

réfrigération ménagère et commerciale
Kelvinator
le froid c'est moi ! | 40 ans d'expérience
Société ROHDANIENNE DU FROID - VALENCE (Drôme)
7, RUE PASTEUR
MARKARIAN JEAN (ԳՐԻԳՈՐ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ)
ELECTRICIEN, 1, RUE PELLETERIE, VALENCE,

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900

Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանք: Հատը 15 ֆր.

ՇԱԲԱԹ 8 ՓԵՏՐՈՒԱՐ

SAMEDI 8 FEVRIER 1958

34ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8114 — 34EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՒ ՇՐՋԱՆ, 14ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3915

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԴԱՆԻԷԼ ՎԱՐՈՒԺԱՆ

•

« ... Եւ հիմա ահաւասիկ երեք տարի է Պելճիքա կանտի համալսարանն եմ եւ կ'ուսանիմ «Քաղաքական եւ ընկերական գիտութիւններ»ը»:

Այս տողերը կը գրէր կանտէն մեծ – նուն բանաստեղծը Թէոդիկին՝ 1 Նոյ· 1908 թուակիր նամակի մը մէջ, տալով իր ինքնակենսագրութիւնը, անոր կցելով իր հրաշալի քերթուածներէն մէկը՝ կ– բօտի ետամակ·

Կը գրէ մայրս·— «Ո՛վ իմ որդեակըս պանդուխտ,
Դեռ մինչեւ ե՞րբ պիտ' անծանօթ լուսնի տակ
Օրերդ անցնին, դեռ մինչեւ ե՞րբ հեզ գլուխդ
Եւ չը սեղմեմ լանջիս տաք :

Վարուժանն ալ ոգեւորուած էր այն խարուսիկ ազատութենէն, որուն չունչը սկսած էր փչել օսմանեան լայնածաւալ կայսրութեան մէկ ծայրէն միւսը, իբրեւ հետեւանք 1908ի Սահմանադրութեան :

Խանդավառութիւնը չա՞տ անկեղծ էր ու ինքնաբուխ մանաւանդ Հայերուն մօտ, որոնք դեռ չէին մոռցած համիտեան հա – մատարած ջարդերը Թրքահայաստանի մէջ :

Բացուած էին բանտերու դուռները, աքսորավայրերէն արձակուած էին յեղա– փոխականները, ընկճուած էր գրաքննու – թիւնը, խորտակուած էին չինական պա – րիսպները, «արգիլուած» գիրքերը կ'ողո– ղէին հրապարակը, մտաւորական կապ կը հաստատուէր արտասահմանի հետ :

«... Եւ ահաւասիկ Բոնակալութեան սուրը մտի եղբայրներուս մէջտեղ խոր– տակուեցաւ եւ անհետացաւ» *կը գրէր Վարուժան նոյն նամակին մէջ* (Ամէնուն Տարեցոյցը, 1909, էջ 78) :

Զարթօնքի այդ նոր շրջանի ամէնէն մեծ յատնութիւնը եղաւ Դանիէլ Վարուժան, որ չա՞տ երիտասարդ տարիքէն՝ դպրո – ցական գրասեղաններէն սկսած էր գրել: Բազմավէպ, Անահիտ, Շիրակ, Ռազմիկ եւ Հայրենիք (*անմատչելի՝ համիտեան շրջանին*) հրատարակեր էին իր բանաս – տեղծութիւնները :

« Մ· Ռափայէլեանի մէջ է որ ճանչցած եմ յեղափոխութեան ոգին, կարդալով Ժ· Ժ· Ռուսօ, Թոլստօ եւ «Դրօշակ»ը՝ հա– զարումէկ դժուարութեամբ» :

Շատ կանուխէն զինուորագրուած Հ·Յ· Դաշնակցութեան դրօշին տակ, հաւատա– րիմ մնաց անոր գաղափարականին մին – չեւ իր եղերական մահը Զանղըրիի ըս – պանդանոցին մէջ՝ 31 *տարեկանին :*

Իր ստեղծագործութիւնները հայրենա– սիրական են, մարտաչունչ ու նաեւ հա – մամարդկային, ընկերվարական :

« Հա՛ց, ազատութի՛ւն, արդարու – թի՛ւն» : *Ու նաեւվրէժ, վրէ՛ժ կ'աղաղա– կէ «հարստահարուած ժողովուրդը» Նե– մեսիսի վեհ արձանին առջեւ :* («Ցեղին սիրտը») :

Հայրենիքն է, ազատ ու անկախ հայ– րենիքը իր գերագոյն իտէալը :

«Եղեգնեայ գըրչով երգեցի փառեր·
— Ցեղի՛ ընծա՛յ, իմ հայրենիք» :

Վարուժանի ստեղծագործ հանճարը սահման չի ճանչնար : Իր ներշնչումնե – րուն ակունքը կը փնտռէ հայ ազգի հե – րոսական անցեալին մէջ: Մեր հին փառ– քերուն պանծացումով կ'ուզէ ոգեւորել նոր սերունդը, հայրենասիրական կրակը կ'արծարծէ նոր կարգերու տակ հասակ նետող երիտասարդներու սրտին մէջ :

Իր Հեթանոս երգերը տակաւին այսօր ալ կը փոթորկեն տարագիր հայութեան հոգիները, աւիշ կը ներարկեն նահանջա–

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՓԱԼԷ ՊՈՒՐՊՈՆԻ ՄԷՋ ՊԱՅԹԱԾ ՌՈՒՄԲԸ

•

ՀԱՐՑԱԶՆՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻՆ

Մեծ յուզում կը տիրէ Փալէ Պուրպոնի մէջ, ուր առջի օր ռումբ մը պայթեցաւ : Երեւոյթները ցոյց կուտան թէ ռումբը զետեղուած էր այնտեղ՝ ոճիր գործելու համար :

Ռումբը դրուած էր լուացարանին մէջ, որ ամբողջութեամբ քանդուեցաւ : Հան– դերձատունը, որ լուացարանին կցուած էր, նմանապէս փճացաւ : Կոտրեցան քա – նի մը ապակիներ :

Այնքան զօրաւոր էր պայթումը, որ լուացարանին վրայ գտնուած սրահին ա– թոռներն ու սեղանները տեղափոխեց · այստեղ կը գտնուէին նաեւ ընկերվարա – կան կուսակցութեան հոդամշակութեան յանձնախումբին անդամները : Լուացա – րանին դուռը երեսուն մեթր անդին թը– ռաւ : Մարդկային կորուստ չկայ :

Ոստիկանութիւնը անմիջապէս հարցա – քննութեանց սկսաւ ոճրային այս արար – քին հեղինակները դիմակազերծելու հա – մար : Մասնաւորապէս հարցաքննուեցան քանի մը օտար անձեր, որոնք կը պատկանին ծայրայեղ ա՛ջակողմեան եւ ծայրայեղ ձախակողմեան չարժումներու : Միւս կող– մէ, քննութիւն բացուած է նաեւ Հիւսի– սային Ափրիկեցիներու շրջանակին մէջ :

Սկզբնական քննութիւններուն ար – դիւնքը տակաւին ծանօթ չէ : Տեղական մամուլը նկատի առնելով այն պարագան՝ որ ռումբը զետեղուած էր լուացարանին մէջ, վնաս չէր կրնար հասցնել երեսփո – խաններուն : Հետեւաբար՝ « ազդարա – րութիւն» մըն էր ան, որուն հետեւանք – ները ողբերգական կրնային ըլլալ :

Այս «ազդարարութիւն»ը կ'ըլլայ բանա– կին մասին ծայր տուած տաք վիճաբա – նութեանց վաղորդայնին : Զուգադիպու– թի՞ւն մը էր, թէ յուցարարները փորձե– ցին ոտնձգ փետրուար վեցի տարեդարձը, ինչպէս կը գրէ «Լը Մոնտ» :

Ամէն պարագայի մէջ խիստ քննու – թիւններ կը կատարուին ծայրայեղական դրեթէ բոլոր կազմակերպութեանց շրջ – ջանակներուն մէջ · ոստիկանապետը ա – պահով է, որ դաւադիրները դիմակազերծ պիտի ըլլան վերջապէս :

—o—

ՊՈՒՐԿԻՊԱ, մամուլի չաբաթական իր ասուլիսին ընթացքին ըսաւ թէ Ֆրանսա– յի եւ Թունուզի միջեւ բանակցութիւննե– րուն կարելի է վերսկսիլ : Հանրապետու – թեան նախագահը չէշտեց նաեւ երկրին տնտեսական ծանր կացութիւնը եւ առի – թէն օգտուելով ազդանշան մը տուաւ Ա– մերիկայի, յիշելով Ֆ· Միւթեան ելմը– տական առաջարկները արաբական եր – կիրներուն :

կանութեան եւ ուծացման ճամբան բռնող յուսահատներու երակներուն :

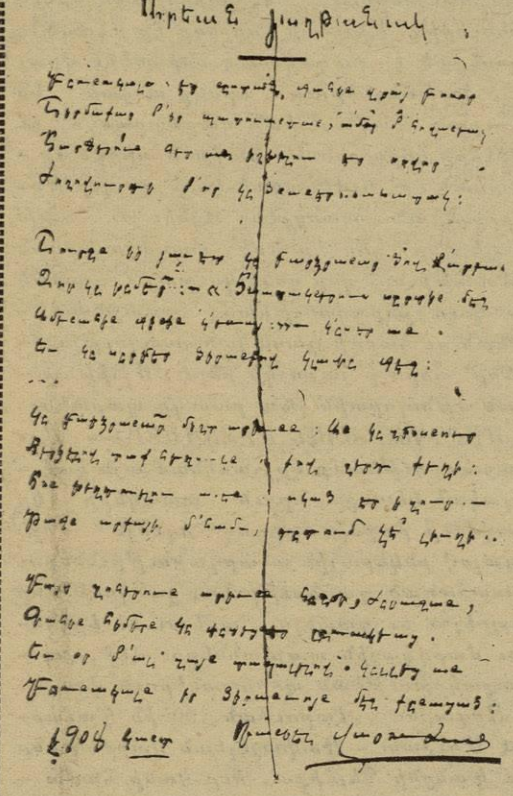
Հացին երգը հայրենի դիւղին, մշակին, հողի աշխատանքներուն փառաբանութիւ– նըն է·

«Մշակներն են իմ գիւղիս, դաշտի հըզօր զաւակներ,
Քրտինքներով մարգարտեայ՝ բընութեան թա՛գն են հիւսեր :

Աննման է Վարուժան : Աննման է իր գործը :

Հայ գրականութիւնը միշտ հպարտու – թեամբ եւ պարծանքով պիտի յիշէ իր անունը :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

Դանիէլ Վարուժանի «Արեան յաղթա – նակ»ին բնագիրը՝ որ 1908ին կանուխէն գրկուած է Շաւարշ Միսաքեանի, Պոլիս: Առաջին անգամ հրատարակուած է 1909– ին *Աղդակ* շաբաթաթերթին մէջ :

ԱՐԵԱՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿ

—o—

Բրոնակալն էր ընտած գահին վրայ բռ – նոր
Շիրմաքար մ'իր պատուանդան, ա՛մպ մ'հովանեակ···
Հարներո՛ւն հետ ան իշխելու էր սովոր
Ժողովուրդի մ'որ կը ծնանէր նահատակ :

Նուրջն իր յաւէտ կը բարձրանար ծով մ'արեան՝
Զոր կը խըմէ՞ր :— « Հպատակներուս սըրտի՛ն մէջ
Ամենահին գինին կ'եռայ :»— կ'ըսէր ան· Եւ կը սըրբէր ծիրանիով կլափը գէշ :

Կը բարձրանա՞ր միշտ արիւնն : Ան կը զբօսնուր
Հերձելով տաք հեղուկն ոտքով գերդ եղեր :
Հոն խեղդուելու ամէն կասկած էր ի զուր·— Թագն արբայի մ'համար դըղում չէ՞ լիւղի···

Բայց գահերուն արիւնն հըզօր, ժըրաջան,
Գահին հիմերն կը փըտեցնէր լըռակեաց·
Եւ օր մ'ալ զայն տապալելով՝ կըլլեց ան
Բրոնակալն իր ծիրանւոյն մէջ ընացած :

1908 *կանխ* ԴԱՆԻԷԼ ՎԱՐՈՒԺԱՆ

ԳԱՀԻՐԷԻ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Գահիրէի մէջ տեղի ունեցան Եմէնի պատուիրակութեան բանակցութիւնները՝ Նախագահ Նասրի հետ : Ինչպես ծանօթ է, Եմէնն առաջարկած էր մաս կազմել Ա– րաբ Միացեալ Հանրապետութեան : Եմէնի դահաժառանգը՝ էլ Պատր խօսակցու – թիւններէն ետք յայտարարեց, թէ սկըզ– բունքային համաձայնութիւնը գոյացած է արդէն երկու երկիրներու ներկայացու– ցիչներուն միջեւ :

Իշխան էլ Պատր գոհունակութիւն յայտ– նեց եգիպտացի պետական պատասխանատու – ներուն հետ իր ունեցած խորհրդակցութիւններուն ար – դիւնքին մասին : Եմէնի յարաբերութիւնները՝ Արաբ Միացեալ Հանրապետութեան, անխոր – հուրդ քայլ մը չէ, ըսաւ էլ Պատր, այլ՝ տարուան մը ուսումնասիրութեան հա – մանեցած որոշումը :

Կառավարական բաներեր մըն ալ յայ – տարարեց, թէ Սուրիա լիազօրած էր Նասրը, որ խորհրդակցի Եմէնի պատուի– րակութեան հետ : Նոր ժողովներ կը նա– խատեսուին :

Միւս կողմէ Արաբիոյ թագաւորը իր ներկայացուցիչը ղրկեց Եմէն, որպէս զի քննէ ստեղծուած կացութիւնը եւ Եմէնի յարաբերութիւնները՝ Արաբ Միացեալ Հանրապետութեան :

—o—

ՕԴԱՆԱՒԻ ԾԱՆՐ ԱՐԿԱԾ մը պատահե– ցաւ առջի օր, Միւնիխ : Անգլիական օդա– նաւ մը որ կը փոխադրէր Ֆութպոլի լա– ւագոյն խումբերէն մէկը՝ Մանչեսթըրի խումբը, կրակ առաւ եւ իննկաւ տունի մը վրայ : 21 մեռեալ կայ եւ 23 վիրաւոր, որոնց մեծ մասը երիտասարդ մարզիկ – ներ են եւ մարզական լրագրողներ :

ԻՇԽԱՆ ԱԼԻ ԽԱՆ, նոր Աղա Խանին հայրը, Փաքիստանի ներկայացուցիչ նշա– նակուեցաւ ՄԱԿի մօտ :

ՍՈՒՐԻՈՅ խորհրդարանին միակ հա – մայնավար երեսփոխանը՝ Խալիտ Պէգ – թաշ, կը բացակայէր առջի օրուան երես– փոխանական ժողովէն : Լաւատեղեակ աղ– բիւրներ կը հաղորդեն թէ Պէգթաշ Մոս– կուա մեկնած է : Բոլոր կուսակցութեանց արդիլուիլը Արաբական Նոր Միութեան մէջ՝ կրնայ բացատրել նաեւ իր բացակա– յութիւնը :

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՏԱԳՆԱՊԻՆ ՇՈՒՐՋ «ԹԱՅՄՋ»Ի ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆԸ

—o—

Ստորեւ կուտանք Լոնտոնի *Թայմզ*ին Փետրուար 1ի խմբագրականը *Երուսա –ղէմի* վերջին դէպքերուն մասին, ՎԵՐԱ – ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՄԸ խորա – գրին տակ· (տեսնել *Յառաջ* Փետր· 4) :

Ինչպէս յաճախ ցոյց տուած է պատմու– թիւնը, դիւրին չէ Երուսաղէմի աշխար – հական մէկ կառավարիչին համար կրօ – նական վէճի մը առթիւ արձակել այն – պիսի վճիռ մը, որ գոհացում տայ բոլոր կողմերուն : Այսօր քաղաքին բաժանման դիծը Յորդանանի կառավարութեան կը ձգէ Սուրբ Վայրերը վարելու, ինչպէս նաեւ այդ առթիւ անխուսափելիօրէն ծա– գելիք կռիւները կարգադրելու հոգը :

Երկու տարի առաջ Օրթոտոքս եկեղե – ցիին համար նոր պատրիարքի մը ընտ – րութիւնն էր, որ դժուարութիւն ստեղ – ծած էր· այժմ կարգը եկած է Հայոց Պատրիարքութեան : Կիւրեղ Բ· պատ – րիարքը վախճանած էր 1949 Նոյեմբերին, որմէ ջիչ վերջ եղիչէ Արքեպ· Տէրտէր– եան ընտրուած էր իբրեւ պատրիարքա – կան տեղապահ : Սակայն վեց տարի վերջ, երբ անիկա երկրէն դուրս կը գտնուէր, մրցակից մը՝ Ներսոյեան արք· արտա – սահմանէն վերադառնալով իր կարգին տեղապահ ընտրուեցաւ : Տէրտէրեան արք· դատարան դիմեց : Իրեն ի նպաստ տրուած վճիռ մը բեկանուեցաւ վերաքն – նութեան ատեն, եւ ի վերջոյ գերագոյն դատարանը որոշեց, որ վէճը քաղաքային դատարաններու իրաւասութենէն դուրս ըլլալով կրնար լուծուիլ միայն իբրեւ վարչական խնդիր մը : Ինչ որ կատար – ուած է հիմա, եւ Ներսոյեան արքեպիս – կոպոս վտարուած է :

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ Վարչապետ Ատընաուըր, որ Քոթ տ'Ազիւրի մէջ կ'անցնէր իր արձակուրդը, Փետրուար 11– ին Լուրտ պիտի երթայ, ներկայ ըլլալու համար Աստուածամօր երեւման հարիւ – րամեակի տօնակատարութեանց :

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻՔ կը պատրաստուին մէկ թոն ծանրութեամբ արուեստական արբ – բանեակ մը նետել Թոր հրթիռով :

ԻՆՉՊԷՍ ԿԱԶՄՈՒԵՑԱՒ

ԴԱՆԻԷԼ ՎԱՐՈՒԺԱՆ

(ՔԱՂԱՑՈՑ ՆՈՒԹԵՐ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ՀԱՄԱՐ)

Դանիէլ Վարուժան ամէն է հետեւեալ միջավայրերուն մէջ.—

Նախ առնենք արտաքին միջավայրերը:

ԲՆՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ.— Ծնած, 1884ին, *Սեբաստիոյ Բրդնիկ գիւղը, իր հոգին կը լեցուի ազատ բնութեան պատկերներով եւ զգայուն մօր մը երեւակայութեան ջերմութեամբ: Վարուժան ինքն է որ կը պատմէ.* —

« Մանկութիւնս ամէն է ուրուներուն տխուր հովանիներուն տակ երազկոտ, կամ դետեզերքներուն վրայ բազերուն քար նետելով անառակօրէն: Դեռ հազիւ ես թիթեռնիկներ որսալու հասակիս մէջ՝ հայրս պանդխտած է Պոլիս, իսկ մայրս ամեհոգի իրիկուններըՙ թոնրատունը նստած՝ երեւակայութիւնս օրօրած է ե – նիչէրիներու եւ զայլերու պատմութիւն – ներով, երբ Մէյրգումի հովը կուգար բուխերիկին մէջ մերթ ոռնալ եւ մերթ դեւի ձագի մը նման լալ »:

Վարուժան այս բնութեան հետ չփման մէջ պիտի մտնէր անգամ մըն ալ Եւրո – պայէն վերադարձին: Նախնական դիւ – ցազներդութեան մը տարրերուն տեղ, — չիշեցէք հովը՝ որ, իր մօրը պատմու – թիւններէն զարհուրած մանուկին հոգ – ւոյն մէջ, կը կենդանանայ, դեւի ձագ կը դառնայ, եւ կը սպառնայ բուխերիկներէն ներս, — Վարուժան այս անգամ պիտի դտնէր հայ յեղափոխութեան դիւային դիմուորը՝ աննման Մուրատը, եւ անոր հետ՝ մեր ազատագրական պատմութեան հերոսներուն յիշատակները:

ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՄԻՋԱՎԱՅՐ.— *Վարուժան կ'աւարտէ դիւղին դպրոցը, 1896ի կոտո – րածի օրերուն, ու Պոլիս կ'անցնի, կը յաճախէ Սաքըզ Աղաճի եւ յետոյ Գասը – քէօյի Մխիթարեան վարժարանը: Այս – տեղ դեռ նոյն միջավայրն է որ կը տի – րապետէ: «Երկար ատեն, կը զրէ Վարու – ժան, պատանեկութիւնս երազած է ընդ – մէջ Մոտայի ծովափին եւ Դուրեանի ոս – կորներուն: Արձակուրդներս ընդհանրա – պէս անցած են հօրս քով, Խավեար խա – նը, հայ պանդուխտներու հառաչներուն եւ վէրքերու տրոփիւնին ունկնդիր»:*

Մխիթարեան բուն միջավայրին մէջ կ'իյնայ այն ատեն, երբ Գասըքէօյի Մը – խիթարեաններէն Հ. Արիստակէս Գաս – դանտիլեան, 1902ին, զինք կը զրկէ Վէ – նետիկ, «բարեւելու համար իր տեղը Ալի – շանի նուիրական ճաիւնը»: Թերեւս ալ՝ նոր Ալիշանի մը ծնունդ տալու երազով:

Մխիթարեան միջավայրին մէջ է, որ Վարուժան կը ստանայ իր խմորին լաւա – գոյն թրծումը: Զօպանեան այսպէս կը սահմանէ «Մխիթարեան միջավայրը»·

« Մխիթարեան միջավայր ըսելով կը հասկնամ ոչ որոշ վայրկեան մը Մխի – թարեան կեանքին, այլ ամբողջ աւանդա – կան մթնոլորտն այդ հաստատութեան: Վարուժան տեսած է հոն՝ անցնելէն իր հոգիին առջեւէն բազրատունիներուն, Հիւրմիւզներուն, Պէշիկթաշլեաններուն ատուերին, Ալիշանի (որ նոր էր մեռած), հասկցած է, խոկացած է օրինակին վրայ մեծ նախորդներուն, որոնք անցած են Մուրատ Ռափայէլեան վարժարանէն, ու թեւերը զորս բնութիւնն իրեն արդէն չը – նորհած էր՝ ուժեղացած են այդ հզօր թը – ռիչքներուն հպանցքէն: Ազնիւ ու ճոխ հայերէնը՝ զոր կը զրէ, տաղաչափական համութիւնը՝ զոր ցոյց կուտայ, յատակ ու կուռ չարադրութեան, համաչափու – թեան ու կարգի դասական յատկութիւն – ները՝ զորս ի յայտ կը բերէ, Մխիթար – եան մթնոլորտին չատ բան կը պարտին»:

ՄԱՐԴԿԱՑՆԱԿԱՆ ՄԻՋԱՎԱՅՐ.— *Այս բացատրութեամբ կը հասկնամ այն իտէ – ալական կեանքը, որուն պատկերը կը կազմուի բարձր մարդոց հոգւոյն մէջ՝ զգալով ընկերային անարդարութիւններու պատճառած դառնութիւնը, ցանկութիւնը ապրելու եւ դատելու, ազելու եւ երկնե – լու մարդկային պայմաններու մէջ, քա – ղաքակրթութեան պղտոտաներուն վրայ:*

Արդարեւ, Վարուժան 1905ին կ'աւար – տէ Մուրատ – Ռափայէլեան վարժարանը եւ կ'անցնի Պելճիքա, ուր Կանի համա – լսարանին մէջ կ'ուսանի քաղաքային գի – տութիւնները: Այստեղ է որ կը ծանօթա – նայ մեծ ժողովուրդներու ընկերային չարժումին եւ աշխատաւորական տը – տունջներուն:

Հիմա ներկայացնենք ներքին միջավայ – րերը:

Բանաստեղծին, ինչպէս ամէն բանաս – տեղծի, «ներքին միջավայրը» կ'արտա – յայտուի իր էնթակայական ու ցեղային լարով:

Ի՞նչ կը նշանակէ «էնթակայական եւ ցեղային լար»:

Սովորութիւն է բանաստեղծութիւնը, — այս բառով կը հասկնան ընդհանրա – պէս քնարերգութիւնը, — ներկայացնել խորհրդանշանով մը: Այդ խորհրդանշա – նը նուազարան մըն է, որովհետեւ հին ա – տեն բանաստեղծութիւնը ընթերցանու – թեան նիւթ չէր, այլ՝ երգ, պար ու նը – ւադ: Այսպէս է որ քնարով մը կը խոր – հրդանշուի բանաստեղծութիւնը: Այդ քը – նարերգութիւնը մէկ նիւթ ունէր նախա – պէս, սակայն հետզհետէ բանաստեղծու – թիւնը զարգացաւ, իրեն նիւթ առնելով հոգեկան կեանքի զանազան արտայայ – տութիւններ:

Այժմ բանաստեղծութիւնը բազմազար նուազարան մըն է,— այդ լարերէն՝ այս անգամ պիտի ներկայացնեմ էնթակայա – կանը եւ ցեղայինը:

Առանց ակադեմականութիւն փորձելու, հասկնալի եւ կարճ ձեւով մը՝ սահմա – նենք այս բառերը:

Էնթակայական կը կոչենք ինչ որ ներ – անձնական է, հոգեկան ներքին ապրումի մը արտայայտութիւնը, մարդկային եսին նկարագրութիւնը:

Դժուար է քանի մը բառի մէջ սեղմել եսին հոգեբանական վերլուծումը: Հոգե – բաններըը եսին կուտան երկու երես·— Գոյական եսը (մուա), այն որ կը ներկա – յացնէ անձին գիտակցութիւնը, եւ բա – յական եսը (ժը), որ զարգացումն է այդ գիտակցութեան: Երբ տարբալուծենք եսը, կը դտնենք երեք եսեր·—

1·— Նիւթական ես·— Աւիկա կը ներ – կայացնէ ֆիզիքական գիտակցութիւնը՝ մեր ներքին գործարաններուն խողովա – կով: Աղիքներուն, ստամոքսին, թոքե – րուն, երիկամներուն եւ այլ գործարան – ներու հիւանդ կամ առողջ ըլլալէն կա – խում ունի մեր ֆիզիքական եսը: Այդ եսն է որ մեզ կը մղէ հոգ տանելու մեր հագուստին, մեր բնակարանին: Ի լրու – մըն՝ հայրենի օջախին կամ ընտանիքին սէրը արտայայտութիւնն է նիւթական ե – սին:

2· Ընկերային ես·— Աւիկա կը ներ – կայացնէ այն գիտակցութիւնը, զոր ու – նինք ընկերութեան մէջ մեզի տրուած արժէքին մասին: Այդ եսը կ'ածի՝ քանի դարդանան մեր ընկերային յարաբերու – թիւնները,— մարդ կը փափաքի որ պա – տիւներու, դուխտներու արժանանայ: Ահա այդ եսն է որ կը ստեղծէ սէրը, փառամոլութիւնը, նախանձը, ընկերա – սիրութիւնը, ընտանեկան եւ ցեղային պարծանքը: Ի լրումն՝ աշխատանք ի շահ իր ցեղին զերազանցութեան, զոհաբերու – թիւն կամ անձնուիրութիւն իր ազգին մե – ծութեան համար:

3· Հոգեկան ես·— Աւիկա կը ներկա – յացնէ տենչը, զոր կ'արտայայտենք ի – մացական եւ բարոյական դիրքերու հա – մար: Այդ եսն է որ կը ստեղծէ մտաւո – րական զերազանցութեան զգացումը մեր մէջ:

(Շար·)

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ԴԱՆԻԷԼ ՎԱՐՈՒԺԱՆ

ՎԱՂՈՒԱՆ ՅՈՒԲԵԼԵԱՆՆԵՐԸ

—o—

ԴԱՆԻԷԼ ՎԱՐՈՒԺԱՆԻ բանախօսութիւ – նը՝ Գրոց գիւտի 1500ամեայ եւ Հայ տը – պագրութեան 400ամեայ Փառատօնին օ – րը, Պոլսոյ մէջ, 1913ին:

Մուրատ – Ռափայէլեան Նախկին Ա – շակերտաց Միութիւն, «Ամսօրեայ Տեղե – կատու», թիւ 28 – 1913:

Կը մտածենայ Թուականը այն կրկնակ յոբելեաններուն՝ զոր մեզի կը պատրաստրէն տօնելու տառերու գիւտն ու տպագրու – թեան մուտքը Հայերուս մէջ: Եթէ ակ – նարկ մը նետենք այդ երկու երեւոյթնե – րուն վրայ՝ անկարելի է որ կարենանք մեր հիացումը զսպել հայ ոգիին մեծու – թեան վրայ՝ որ միշտ ի յայտ եկած է իր յամառութեան եւ փիւնիկի յարաճուն թեւաւորումին մէջ:

Տառե՛ր որոնք ծնունդ առին Սուրբի մը սրտին արիւնին մէջ եւ չարունակեցին միշտ իրենց յարափոփոխ ձեւերով ձուլ – ուիլ արիւնի, հրդեհի եւ անպատում տա – րածութեանց խորը: Ո՛վ պիտի կրնայ զրել այդ տառերուն պատմութիւնը, ա – նոնք հրաշէկ դամերու նման ցեղին դո – յութիւնը հաստատեցին մազաղաթներու յաւերժական հաստատութեանց վրայ: Աստուածային «Ա»էն սկսեալ, որ աղօթո – ղի մը նման բազուկները վեր կարկառած, դարերու ընթացքին մէջ, երկինքը հաս – տատ բռնեց հայութեան գլխուն վրայ, մինչեւ ինքնամփոփ «Ֆ»ն՝ որ յոյսի քղա – միդին փաթթուած, սիրտը միշտ բաց, քալե՛ց, քալե՛ց դէպի Արշալոյսները գա – լիք օրերուն, այդ բոլոր տառերը; կ'ըսեմ կարաւան առ կարաւան առաջնորդեցին մեր գոյութիւնը, մեր հայականութիւնը մինչեւ ներկայ դարուն սեմին վրայ:

Փա՛ռք հայ տառերուն, որոնք անխա – նալի խնամիութեամբ, մոգական գրիչ – ներու տակ հաւաքուած՝ եղիչէին լեզուն ոսկի ըրին, բազրատունիները՝ աղամանդ եւ Ալիշանինն ու Հայրիկինը մեզը քաղց – բահոս: Հայ լեզուն այդ տառերու սան – դխտամատերուն վրայ ոտն առ ոտն բար – ձրացաւ ամէն դարու ճակատին վրայ՝ հոն փորագրելու համար Անմահութիւնը Ցեղին:

Եւ տպագրութիւնը, մեր մէջ, այդ կը նշանակէ հայ մտքին լուսացիր սփոռումը չորս ծագն աշխարհի ուր Հայ մը կար պանդխտացած, ծարաւ՝ Մեսրոպեան լե – զուին քաղցրահոս բարբառին: Հայ մա – դիներ, բայց կը հասկնա՞ք դիս, կը հաս – կընա՞ք, դուք որ ժառանգորդներն էք Վարուժանին, այսպէ՛ս պէտք է վարուէր հայ ժողովուրդը իր հանճարեղ զաւկին հետ:

Հո՞ս, այս օտա՞ր համալսարանին մէջ, օտա՞ր արուեստագէտ մը պիտի յօրինէր իր արձանը, օտա՞ր դրագէտներ դամ – բանական պիտի խօսէին անոր գերեզմա – նին վրայ:

Ու վերջ ի վերջոյ հո՞ս, կա՞ն պիտի դայ հայ ժողովուրդը աղօթելու, իր նա – հատակ զաւկին գերեզմանին վրայ:

— Ծաղաղէ՛, խաղաղէ՛, խոովեալ եղ – բայր, պիտի դայ օրը, երբ բոլորը, բո – լորը պիտի երթան հանդիսել Հայկական պանթէոնին մէջ, ու Վարուժանը, պի – տի ունենայ ամէնէն բարձր վայրը, ամէ – նէն փառաւոր պատուանդանը ... Հաւա – տա մեզի, եղբայր, հաւատա երիտա – սարդութեան: Ան պիտի կանգնէ իրական արձանը Վարուժանին, բոլոր Վարու – ժաններուն, պիտի կանգնէ այն հողին վրայ, որուն հրաշածին ծնունդ են ա – նոնք, անոր փառքը: —

Այժմ երթանք ողջունել մեր հիւրերը, աւելի ճիշդը, երթանք չնորհակալութիւն յայտնել տան տիրոջ, որ մեզ ընդունած է իր երկրին մէջ, ու մեզ հետ նաեւ մեր նահատակ քերթողը, Թոյլ տուած որ դը – նենք իր նկարը, արձանագրենք նաեւ Մեսրոպեան տառերով՝ գերազոյն պատ – գամը մեր ցեղին՝

« Ի՛նչ փոյթ կեանքը մեռնող՝
Երբոր երազը կ'ապրի,
Երբոր երազն անմահ է »:

— Ո՛չինչ կորսուած է, ոչի՛նչ, երբ կ'ապրի այդ երազը, հայութեան երազը:

Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ

ՎԱՐՈՒԺԱՆԻ ՀԵՏ

ՊԵԼԺԻՈՒՄ

Սիրելի հայ ուսանողներուն

Այս կիրակի, Պելժիոյ հիւրընկալ ու բարի հողին վրայ, կանգուն մինչեւ Պրիւ – սէլ, հայ ուխտաւորներու բազմութիւն մը պիտի խառնուի պելժ ազնիւ ժողովուր – դին: Թափօր պիտի կազմեն անոնք, եր – թալ մեծարելու համար հայ բանաստեղծ – ներուն ամէնէն սիրելին՝ Դանիէլ Վարու – ժանը:

Հեռու, մօտիկ երկիրներէ եկած այդ ուխտաւորներուն մէջ պիտի ըլլամ նաեւ ես: Ձեմ գիտեր թէ ի՛նչ պիտի ընեն ա – նոնք: Ի՞նչ զգացումներ պիտի ծնին ա – նոնց մէջ, ինչ մտածումներ պիտի պաչա – բեն անոնց ուղեղները:

Ես հիմակուընէ գիտեմ թէ ինչպէս պի – տի անցնի իմ այդ օրս: Ձայն կ'ապրիմ ամիսներէ ի վեր, այն վայրկեանէն, երբ հայ ուսանողները բացին իրենց սիրտը ու երկարօրէն խօսեցան ինծի իրենց փայ – փայած երազին մասին: Աղուոր իրիկուն մըն էր, Պրիւսէլի համալսարանական ոս – տանին մէջ: Տրտում աչքեր ունէին ա – նոնք, Հայու արու եւ տխուր աչքեր:

Ցաջորդ առաւօտ այցի զացինք կան, Վարուժանի հետքերը փնտռելու:

Ու ահա, քանի մը ամիսներ յետոյ, այդ տխուր բայց արու աչքերով Հայոր – դիները կ'իրականացնեն իրենց երազը, Վարուժանը մեծարելու կոչուած այս հանդիսութեանց տալով չքեղազոյն ձեւ ու չքեղազոյն իմաստ:

Այո, դիտեմ որ հրաշալի հանդիպում մը պիտի ըլլայ այս, հայ դրագէտներու, Պելժ մտաւորականներու, ֆրանսա – ցի բարեկամներու միջեւ, Վարուժանի չուրջ: Հայ քերթողին չուրջ հաւաքուած նաեւ՝ դպրոցականներ, ուսանողներ, հայ ամէն կարգի մարդիկ:

Ուրախ պիտի ըլլան բոլորը:

Տխուր պիտի ըլլամ միայն ես:

Պիտի քալեմ անոնց կողքին, մէկ ձեռ – քս դրպանիս, միւսը՝ ծալած կուրծքիս: Տարօրինակ աչքերով պիտի նայիմ փո – ղոցներուն, ջրանցքներուն, տուներուն: Նոյն տարօրինակ, տխուր նայուածքս պիտի երթայ դիս չընջապատող դէմքե – րուն, հարազատ թէ օտար: Երեւոյթը պիտի ունենամ խեղճ մարդու մը, որ բան մը կը փնտռէ ու չի գտներ:

— Ի՞նչ ունիս, ի՞նչ կը փնտռես մա – նաւանդ, ինծի պիտի մօտենայ վերջ ի վերջոյ սիրելի Ցակոբը, իմ նեղութենէս ինքը նեղսրտած:

— Վարուժա՛նը կը փնտռեմ ...

— Վարուժա՞նը ...

— Այո, ո՞ւր է Վարուժանը ...

Շուարած ինծի պիտի նայի խեղճ ուսա – նողը, չհասկնալով միտքս, այս անգամ իրապէս նեղսրտած, առնուազն անտեղի դտնելով հարցումս, այդ վայրկեանին եւ այդ վայրին մէջ:

— Այո, սիրելի եղբայր, Վարուժանն է որ կը փնտռեմ ես, Վարուժա՛նը, ինչո՞ւ կը զարմանաս ...: Այն հանճարեղ, ու – զեցինք իր յիշատակը տեւականացնել այս ազնիւ ժողովուրդին մեծ համալսարանին մէջ իր պատկերը դնելով:

— Գիտեմ, գիտեմ, խոովքս ձեզի հա – մար չէ, ընդհակառակն, ազնիւ Հայոր – տելով իր ազգուն մարմինը ու անկէ ժայթքեցնելով անմահական երգը ցեղին: Երկնելով Սիրտը ցեղին:

Ո՞ւր է ան, ո՞ւր մնաց, ի՞նչ եղաւ:

— Ձիւաղը զայն խլեց մեզմէ իր երե – սուն եւ մէկ զարուններուն ...

— Այո՛, իսկ անկէ ի վե՞ր ... ո՞ւր են իր աճիւնները, ո՞ւր է իր գերեզմանը:

— Աճիւն չունեցաւ, քանզի անօթի ագ – ռաւներն ու չուները կերան անոր միսե – րը ... գերեզման չունեցա՛ւ, քանզի՛ ... Ուրիշներ ալ, չատե՛ր ...

— Իսկ մնացողնե՞րը, ինչ ըրին մնա – ցողները, քառասուն եւ երեք տարիէ ի վեր, ի՞նչ ըրաւ Վարուժանի ժողովուր – դը, մեռա՞ւ, մեռա՞ւ անոր հետ, իր ժո – ղովո՞ւրդն ալ ...

— Աքսորական՝ ցրուեցաւ աշխարհի չորս ծագերուն ...

— Ի՞նչպէս, ինչպէ՞ս, չունեցա՞ւ կան – գուն մը հող, հասարակ քար մը դնելու չափ հողի չերտ մը, եւ դրելու վրան — «Ահա հանգչի Վարուժանը...»

Ոչ մէկ դպրո՞ց, ոչ մէկ վա՞նք, ոչ մէկ հայկական սեփականութիւն չկա՞յ, կան – գուն մը հող նուիրելու նահատակ քեր – թողին... ինչի՞ կը ծառայեն այն տաճն երուսաղէմը, Անթիլիասը, Վենետիկը, ի՞նչի կը ծառայէ երեւանը, էջմիածի – նը...

— Մենք ի՞նչ յանցանք ունինք, եղ – բա՛յր, խոովեա՛լ եղբայր, մենք ուսա – նողներ ենք այս օտար հողին վրայ: Վա – րուժանը եղած էր հոս, երեք տարի, ու – զեցինք իր յիշատակը տեւականացնել այս ազնիւ ժողովուրդին մեծ համալսարանին մէջ իր պատկերը դնելով:

— Գիտեմ, գիտեմ, խոովքս ձեզի հա – մար չէ, ընդհակառակն, ազնիւ Հայոր – դիներ, բայց կը հասկնա՞ք դիս, կը հաս – կընա՞ք, դուք որ ժառանգորդներն էք Վարուժանին, այսպէ՛ս պէտք է վարուէր հայ ժողովուրդը իր հանճարեղ զաւկին հետ:

Հո՞ս, այս օտա՞ր համալսարանին մէջ, օտա՞ր արուեստագէտ մը պիտի յօրինէր իր արձանը, օտա՞ր դրագէտներ դամ – բանական պիտի խօսէին անոր գերեզմա – նին վրայ:

Ու վերջ ի վերջոյ հո՞ս, կա՞ն պիտի դայ հայ ժողովուրդը աղօթելու, իր նա – հատակ զաւկին գերեզմանին վրայ:

— Ծաղաղէ՛, խաղաղէ՛, խոովեալ եղ – բայր, պիտի դայ օրը, երբ բոլորը, բո – լորը պիտի երթան հանդիսել Հայկական պանթէոնին մէջ, ու Վարուժանը, պի – տի ունենայ ամէնէն բարձր վայրը, ամէ – նէն փառաւոր պատուանդանը ... Հաւա – տա մեզի, եղբայր, հաւատա երիտա – սարդութեան: Ան պիտի կանգնէ իրական արձանը Վարուժանին, բոլոր Վարու – ժաններուն, պիտի կանգնէ այն հողին վրայ, որուն հրաշածին ծնունդ են ա – նոնք, անոր փառքը: —

Այժմ երթանք ողջունել մեր հիւրերը, աւելի ճիշդը, երթանք չնորհակալութիւն յայտնել տան տիրոջ, որ մեզ ընդունած է իր երկրին մէջ, ու մեզ հետ նաեւ մեր նահատակ քերթողը, Թոյլ տուած որ դը – նենք իր նկարը, արձանագրենք նաեւ Մեսրոպեան տառերով՝ գերազոյն պատ – գամը մեր ցեղին՝

« Ի՛նչ փոյթ կեանքը մեռնող՝
Երբոր երազը կ'ապրի,
Երբոր երազն անմահ է »:

— Ո՛չինչ կորսուած է, ոչի՛նչ, երբ կ'ապրի այդ երազը, հայութեան երազը:

Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼԻՍՆԵՐ

ԳՐ. ՋՕՀՐԱՊ

Երբոր առաջին անգամ գրական դա – տավարութեան մը լուրը տարածուեցաւ՝ ամէն ոք հետաքրքրուեցաւ անով. կուռի մը ականատես ըլլալը մարդոց մեծադոյն հաճոյքը պիտի մնայ, երեւակայեցէք ան– դամ մը, ամբաստանութիւն մը եւ պաշտ– պանութիւն մը, կրկէս մը եւ ըմբիշներ, յաղթող մը եւ յաղթուող մը. ո՞վ չուզեր առանկ տեսարան մը վայելել, ամէնքը վազեցին եկան. պզտիկ յուսախաբութիւն մը սակայն՝ երբ որ դեահինը փոշիներու մէջ տապլտկող պարտուած մը եւ քովը՝ ոտքը անոր կուրծքին, ճակատը դափնի – ներով պսակուած մէկը չի տեսան :

Գրական դատավարութիւնը որ ռուսա– հայերէն եկաւ մեզի, հոսհոսներուս կողմէն պզտիկ փոփոխութիւն մը կրեց, դա– տաստանէ աւելի վերլուծումի, դասախո– սութեան հանդամանք առաւ. ասով՝ դոր– ձին հետաքրքրաշարժ մասը պակսեցաւ թերեւս, բայց գրական ողջամտութիւնը կարծեմ թէ բան մը չի կորսնցուց :

×

Այսօր ամէնուս ծանօթ քերթողի մը նոր լոյս տեսած մէկ հատորովը պիտի զբաղինք: Վարուժան նոր սերունդին եր– դիչներէն է, ձեր երդիչը՝ երիտասարդ – նե՛ր եւ երիտասարդուհիներ :

Դպրոցական եղած ատենս կրօնագէտ – տութեան դասատուս սորվեցուց ինծի որ հայ եկեղեցւոյն մէջ մկրտութիւնը եւ կը– նունքը մի միայն ջուրով չըլլար. երբեմն հուրով ու սուրով ալ կը կատարուի. նա – հատակուած երախաներուն մկրտութիւնը այսպէս է. նոր սերունդին գրականու – թիւնը ճիշդ այդ դրօշմը, այս կնիքը կը կրէ իր վրան, ամէն ինչ տառապանք է հոն, ամէն ինչ աղաղակ եւ բողոք: Հայ– կական ջարդերու ականատես գրականու– թիւնն է. միտքերը՝ մռայլ, բառերը՝ դա– չոյնի պէս փայլատակող, մահահոտ եւ արիւնաներկ գրականութիւն հայկական ճակատագրին պէս :

×

մամուլին ճոխութիւնը ողբ մը եղաւ յաւիտե – նական, ան երբեք բարձրադոչ չծիծաղե – ցաւ: Լացաւ այդ մամուլը լուսաւոր ար – ցունքներով՝ որոնք չեմ առ չեմ թափե – ցան հայ սրտին, հայ հողին վրայ ու ե – րեւան բերին ամէն քանդումէ վերջ նո՛ր վերածնունդը, ամէն առկայծումէ վերջ՝ նոր հրդեհում :

Եւ մենք անոնց յոբելեանը տօնելով՝ տօնած պիտի ըլլանք ազգի մը դարաւոր մշակոյթը եւ մշակները: Այդ մշակներուն մեծադոյնները, որոնք արժանաւոր կեր – պով գործածեցին տառն ու լեզուն, Թուլ– թըն ու մամուլը, այժմ ոչ եւս են: Սա – հակի ու Մեսրոպի ոսկորները, Տարօնի եւ Օշականի մէջ, իրենց յոյսին մասւորման կը սպասեն, իրենք ալ մասւորուելու հա– մար, Ալիշանինն ու Բագրատունիինը, պանդուխտ հողի վրայ բնաչխարհի երա – զովը կը մորմոքին ու կը սրսփան: Ինչ– պիսի՛ զուրզուրանքով առին անոնք տառի ու լեզուի այդ աւանդը ու յաջորդական ճիպերով զայն պահեցին յղկեցին, անոնց– մով գրականութեան ադամանդներ ե – րեսակեցին ու յետոյ յանձնեցին Նոր Սե– րունդին: Այժմ այդ Սերունդը տէրն է այդ աւանդին, այդ կը նշանակէ թէ տէրն է իր եւ իր յաջորդներուն գոյու – թեան կռուանին: Ինչ աւելի նուիրական պարտականութիւն քան անխորտակելի, անկորնչելի պահել այդ կռուանը: Ատոր վրայ միայն կրնայ կազմուիլ անբաժանե– լիութիւնը հայ անհատներուն ու հատ – ուածներուն, ատոր վրայ պիտի միանան ու իրարու բոցով հրդեհուին սիրտերը ուծացած, այդ կռուանին վրայ է ջահը զարաւոր ցոյսին ու վերածնունդը զարա– ւոր Ողջակէզին :

Անհատները կրնան ուծացուիլ, նշդե– հութեան, սրածութեան մատնուիլ՝ բայց երբ հաստատուն պահուած է սիրտերու մէջ, տառերուն բեւեռը, լեզուին անչիջե– լի ճառագայթը, կը բաւէ այդ ճառագայ– թը իրար բերելու, իրարու միացնելու համար անհատները՝ իրրեւ ժողովուրդը, ժողովուրդը՝ իրրեւ Ազգ, Ազգը իրրեւ Հայականութիւն :

ԿՄԲ.— 1913ին էսաեան Սանուց Միու– թիւնը սարքած էր *Գրական Ասուլիսներու* շարք մը, նուիրուած մեր գրականութեան յայտնի դէպքերուն, վարժարանին սրա– հին մէջ:

Այդ «*Ասուլիս*»ները յետոյ հրատարակ– ուած են պրակներով: Երրորդ «Ասուլիսը» (Ապրիլ 16) տեղի ունեցած է Դանիէլ Վարուժանի մասին, նախագահութեամբ Գ. Զօհրապի, զոր կը փոխանորդէր Ալեք– սանդր Փանոսեան :

Հրաւիրուած էին խօսելու նախագահէն զատ Յ. Հ. Սիրունի, Տիգրան Չէօկիւր – եան, Եդուարդ Գօլանեան, Տօքթ. Ար– մենակ Բարսեղեան, Ռուբէն Զարդար – եան եւ Խաժակ: Ստորեւ կուտանք Զօհ– րապի բացման խօսքը եւ Զարդարեանի ու Խաժակի ամփոփ ճառերը:

Գրականութիւնը ժամանակի ու միջա – վայրի պատկեր է, առէք վերջին 80 տար– ուան պոլսահայ կեանքը, սկիզբները՝ հայկական կեանք չի կար գրեթէ եւ գրա– կանութիւնն ալ գոյութիւն չունի: Սահ – մանադրութենէն՝ ազգային կեանքը կը սկսի եւ անոր հետ կը սկսի գրականու – թիւնը եւ լեզուի խնդիրը, Մխսքեան, Օտեան, Ռուսինեան, երեւան կ'ելլեն: Այս առաջին շրջանը հարուստ է նաեւ բանաս– տեղծներով, Պէչիկթաշլեանով, Դուրեա – նով, Նարպէյով: Վերջը եկաւ այն սե – րունդը որուն Արփիար անվիճելի առաջ – նորդն է, յեղափոխութեան շրջանին նա – խօրեակը կամ սկիզբն ենք: Զօպանեան անոր համայիչ երգողը եղաւ: Փիչ վերջը սկսաւ բուն յեղափոխութեան շրջանը որ իր գրողներու եւ քերթողներու հոյլը ու – նի: Սուգով պարուրուած համաստեղու – թիւն՝ որուն «Հեթանոս երգեր»ու երգի– չը դեղեցիկ աստղերէն մէկն է:

×

ԽԱԺԱԿ

ՏԱՌԱՊԱՆՓի ԵՒ ԱՇԽԱՏԱՆՔի ԵՐԳԻՉԸ

Նախընթաց բանախօսները ներկայա – ցուցին մեր սիրած բանաստեղծին՝ Դա – նիէլ Վարուժանի տաղանդին մեծութիւ – նը, անոր պատկերներու ճոխութիւնը եւ զգացումներու աւիւնն ու խորութիւնը : Բանախօսներէն մին միայն ակնարկեց քա– նի մը պատկերներու մէջ բանաստեղծու – թեան համար այնքան անհրաժեշտ յստա– կութեան պակասութիւնը : Ամէնքը մի– բերան վեր հանեցին Վարուժանի լեզուի ճկունութիւնն ու ճոխութիւնը : Միայն միակ վիճելի խնդիր մը, ինչպէս շատ յա– ճախ, այս անգամ ալ եղաւ «քար գայ – թակղութեան»: Պ. Պ. Չէօկիւրեան եւ Գօլանճեան մէկ կողմէ կը պնդէին որ Վարուժանի լեզուն անբասիր է առանց ուշ բիծերու, նոյնիսկ իր «ոչնական», և այլ նոյն օրինակ մեռած կամ բրածոյ ու աններդաշնակ բառերով. Պ. Բարսեղեան կը պնդէր անոր հակադարձը, գտնելով լեզուական չարք մը թերութիւններ, մա– նաւանդ խճողումներ ու գրաբարեան ո – ճեր: Պ. Զարդարեան եկաւ հաշտեցնելու այդ երկու ծայրայեղութիւնները եւ գտաւ միջին ճամբան :

Ես ալ միջին ճամբային կողմնակից եմ այս լեզուական հարցին մէջ ինծի համար կասկածէ դուրս է միանդամայն որ Վա– րուժանի լեզուն ճոխ է, հարուստ եւ հիւ– թեղ: Սակայն արեւն անգամ բիծեր ու – նի: Անոր վրայ ալ կան մանրիկ բիծեր : Այդ բիծերն ալ Պ. Զարդարեանի ակնար– կածներն են, այն գրաբար բառերը՝ ո – րոնք քաղցրալուր չեն, նորաստեղծ եւ ծանրահնչիւն բառերը հնացած հոլովում– ները եւ այլն:

Ես ալ միջին ճամբային կողմնակից եմ այս լեզուական հարցին մէջ ինծի համար կասկածէ դուրս է միանդամայն որ Վա– րուժանի լեզուն ճոխ է, հարուստ եւ հիւ– թեղ: Սակայն արեւն անգամ բիծեր ու – նի: Անոր վրայ ալ կան մանրիկ բիծեր : Այդ բիծերն ալ Պ. Զարդարեանի ակնար– կածներն են, այն գրաբար բառերը՝ ո – րոնք քաղցրալուր չեն, նորաստեղծ եւ ծանրահնչիւն բառերը հնացած հոլովում– ները եւ այլն:

Զքնաղ Լալագէի, ճոխ եւ բարեմասն Հարենի եւ այլ քիչ վրան բաց քերթուած – ներու կողքին՝ Վարուժանի գրուածքնե – րուն մէջ կը փայլին հոգեզմայլ չողչողիւ– նով քանի մը պարզ անպաճոյճ գոհարները, ինչպէս Առկայծ ճրագը որ ճչմարիտ տա– դանդի գործ է, պարզ, անպաճոյճ, ինչ– պէս Ս. Գիրքի լեզուն, դիւրընթռնելի՝ ինչպէս Հոմերոսի ոճն ու պատկերները :

Բանաստեղծը գրոշմեր է իր գրքին ճա– կատը .

Ես կ'երգեմ գինին, բագիններուն ծիծաղը
Եւ խորաններուն արիւնը :
Դարերու կեանքը կ'երգեմ յանուն հանոյ–
ի եւ տառապանքի գեղեցկութեան :

Մարդ մը, Մուսայի զաւակ մը որ ըն – դունակ է զգալու «Տառապանքի գեղեց – կութիւնը », չէր կրնար չարձագանգել հայութեան ամենօրեայ տառապանքները: Ու Վարուժան արձագանգեց. անոր եր – գերը ժայթքեցին «Ցեղին սիրտը»՝ իր տոհմական ցաւերու մերթ տխուր, մերթ մռայլ չեչտերովը :

Ատ հասարակական ջիղն էր որ առաջին քայլերէն իսկ երեւան եկաւ մեր սիրած երիտասարդ բանաստեղծին մէջ :

Ցովհաննէս Թումանեան իր մէկ սիրուն գրուածքի մէջ կը պատկերացնէ կովկաս – եան խնճոյք մը, սեղանապետը նստած է դինիի բաժակը ձեռքը, շրջապատուած ի– րեն պէս ծերունիներով, իսկ դիմացը՝ յարգանօք կանգնած են պատանիները : Ծերունին խօսքը կ'ուղղէ փոքրերուն եւ կ'ըսէ .

«Ապրէք, որդիք, բայց ոչ մեզ պէս Ապրէք »:

Հիմա մենք, արդէն բաւական ծերացած սերունդներս, խօսքերնիս կ'ուղղենք Վա– րուժանի եւ միւսներուն.

«Ապրէք որդիք, բայց ոչ մեզ պէս ապ– րեք »:

Երանի թէ դուք այնքան չզգաք մեր ցե– ղի անիծեալ ճակատագիրը ձեր սրտի եւ մէջքի վրայ, այնպէս ահագնօրէն ծանր, որպէս մենք զգացինք : Երանի դուք ժա– մանակ ունենաք զուարճանալու, խնդա – լու, արբենալու: Ով էֆ ընել, զուար – ճանալ չգիտէ, ան կէս մարդ է :

Ցեղի տառապանքի կողքին ան վէթ – հառնեան կսկիծով կը զգայ իր հոգու վը– րայ ծանրացած ուրիշ բեռ մը եւս: Այդ բեռը ան առեր է հոնկէ – Վենետիկի կայտռուն ալիքներու մէջէն : Պրիւսէլի մռայլ երկինքի տակէն, փարիզեան ժխո– րէն: Աչխատանքի երգն է ան: Անոր Բանուորուհին, անոր Մեռնող բանուորը, վերջապէս անոր սքանչելիքներէն մին — Մեքենաները, կը յիշեցնեն վեհապանծ Վէոհառնի Հրէշ հաղաթը եւայլ ընկեր– վարական քերթուածները :

Այո, պարոններ, հնարաւոր է մարդկա– յին տառապանքը եւս երգել նոյնպիսի ղեղեցկութեամբ եւ հիւթեղ ոճով ու փա– ռապանծ պատկերներով, ինչպէս Արեւել– եան Բաղնիքը, ինչպէս Հարենը, ինչպէս կոյսերու բոսորագեղ մարմարէ մերկու – թիւնները:

Ու ինծի կը թուի թէ Վարուժան քանի կը զարգանայ, այնքան կը հակի դէպի այդ կողմը, դէպի ճախ, դէպի ընկերվա– րութիւն :

Դանիէլ դեռ հազիւ եօթը տարուան գը– րական կեանք մը ունի, բայց գլխապը – տոյտ արագութիւնով մը՝ սլացեր է վեր , անուն մը չիներ է իրեն համար ,անձեռա– գործ արժան մը կանդնել :

Ուստի խօսքս կը վերջացնեմ դիմելով սիրելի Դանիէլին, հանգուցեալ բարեկա– միս եւ ուսուցչիս Ղ. Աղաեանի խօսքե – րով :

Մանո՛ւկ, մանո՛ւկ, ինձ չխաբես ,
Միշտ կաց այդպէս լուսաւոր :

Ռ. ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ

ԼԵԶՈՒՆ ԵՒ ԻՐԱՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆԸ

Ես համամիտ չեմ անոնց որոնք կ'ըսեն թէ բանաստեղծութեան մը լեզուն պէտք է անպայման ըլլայ պարզ եւ ժողովուր – դին մատչելի: Այդ կարծիքը ոչ միայն ա – նիրաւ է, այլ նաեւ թող ներուի ինծի ը– սել հայհոյութիւն մը արուեստին դէմ :

Իրաւ է, կան բանաստեղծութիւններ որ պէտք է գրուած ըլլան ժողովրդական լեզուով, բայց անիրաւութիւն է ելլել պնդել որ ամէն բանաստեղծութիւն պէտք է նոյն լեզուով գրել: Ժողովրդական եր– գերուն համար պայման է որ պարզ ու անսեթեւեթ լեզուով մը գրուած ըլլան ա– նոնք որովհետեւ այդ երգերը կ'արտայայ– տեն մարդկ. հոգւոյն ամենապարզ ղգա – ցումները, սէրը, կարօտը, վիշտը, հայ – րենասիրութիւնը, պէտք է որ ժողովուր– դին հոգւոյն մէջ երթան ուղիղ ճամբով, երթան ուղղակի հաղորդակցութեամբ արձնգնելու համար միեւնոյն զգացում – ները: Այդպէս ըրած են Յովհ. Թուման – եան, Աւետիք Իսահակեան եւ ուրիշ կով– կասահայ բանաստեղծները, որ ուղած են քնարերգել ժողովրդական մօթիֆներու վրայ: Բայց ժողովրդական երգերը բա – նաստեղծութեան մէկ մասն են միայն . կան անդին ուրիշ քերթուածներ, որոնք մարդկային հոգին պիտի երգեն իր ամէ– նէն խոր նրբութիւններուն մէջ. եւ կեան– քի ու բնութեան պատկերները իրենց ա – մէնէն նուրբ մանրամասնութիւններով : Հոս արդէն պէտք է դադրինք պարզ ու ժողովրդական լեզու մը պահանջելէ , ու պէտք է ազատ ձգենք բանաստեղծը որ իր նիւթին համաձայն զարդարէ ու բարձրա– ցընէ իր լեզուն, խորացնէ ու նրբացնէ իր ոճը: Ասկէ զատ, քանի քաղաքակրթու – թիւնը կը յառաջդիմէ, այնքան մարդկա– յին զգացումները կը նրբանան եւ հոգե – կան պահանջները կը բազմանան և մարդ– կային հոգին հետզհետէ կը դառնայ աւե– լի բարդ, աւելի բազմազան եւ աւելի բազմերես: Հետեւաբար մարդկային հո – գին արձագանգելու համար՝ հին ոճերն ու բառամթերքը անբաւական կը մնան եւ նոր նոր բառերու ու ասացուածքներու պէտքը զգալի կը դառնայ: Օրինակի հա – մար չենք կրնար պահանջել որ Վարու – ժան իր Հարենը հեթանոսական կեանքի այդ հոյակապ էջը՝ գրէր ժողովրդական աչուղի մը լեզուով :

Գալով Վարուժանի լեզուին, ան՝ բազ– բատունիներու եւ Ալիշաններու չունչին տակ կազմուած , առաւօրէն՝ կ'օգտուի դրաբարի ճոխութիւններէն, զորս գործա– ծելու ատեն երբեմն սայթաքումներ ալ ունենալէ զերծ չէ սակայն բանաստեղծը , իր նկարագրութեան մէջ երբեմն դնելով հինցած բառեր, ինչպէս դռոյթ, ոջղնա – կան, խրախ եւայլն, որոնք պատկերնե – րուն մէջ որեւէ զեղեցկութիւն չեն աւել– ցներ :

Ուրիշ կէտ մը զոր կ'ուզէի չեշտել, չա– փազանցութեան տարուած իրապաշտու – թիւնն է Վարուժանի քերթուածներուն մէջ: Իրապաշտութիւնը անչուշտ, որ ան– հրաժեշտութիւն մըն է, բայց երբ չափա– զանցութեան կը տարուի քերթողութեան արուեստին մէջ, բանաստեղծական հրա – պոյրը կը խաթարուի եւ կը փճանայ այն մշուշապատ խորհրդաւորութիւնը՝ որ բանաստեղծութեան մը հմայքն է միշտ: Վարուժան իր չատ մը զեղեցիկ էջերուն մէջ երբեմն այնպիսի տողեր կը սպրդե – ցընէ՝ որոնք պատկերին ընդհանուր զե – ղեցկութիւնը կը խաթարեն: Այսպէս՝ Ա– րեւելեան բաղնիքին մէջ: Ցետոյ, Վարու– ժանի քերթուածներուն մէջ զգայասիրու– թիւնը չափէն աւելի չեշտուած է եւ ուղ– ղակի կերպին փառաբանութիւնն է որ կ'ընդնդմարուի տեղ տեղ :

Այս մէկ քանի թերութիւններէն դուրս Դանիէլ Վարուժանի Հեթանոս երգերը թէ յղացման եւ թէ արուեստի տեսակէտով թանկագին գոհար մը կ'աւելցնէ հայ քեր– թողութեան մէջ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԶԱՐԼԻՋ ՄՈՐԿԸՆ, անդլիացի աշխարհահռչակ վիպագիրը յանկարծամահ եղաւ առջի օր, 64 տարեկանին: Մորկըն իր դրական կեանքը սկսած է հրապարակագրութեամբ (թատերական քննադատն էր «Թայմզ»ի): Իր ծանօթ վէպերն են՝ Ֆոնթէն, Ափառ-Բնպրօֆ, Փորթրէ տան գ'էօն միրուար եւայլն: Իր մահով, Ֆրանսան կը կորնցնէ մեծ բարեկամ մը: Ծանօթ է իր նշանաւոր ձօնը Ֆրանսայի՝

Եղիր Ֆրանսա՛,
Փլած երկինքիս առջեւ,
Մնացիր աշխարհի աստղը,
Եւ առաջնորդէ անոր ճակատագիրը:

ԱԼԺԵՐԻՈՑ Օրանի չրջանին մէջ վեր-ջերս պատահած կռիւներու ընթացքին 65 ապստամբներ սպաննուեցան եւ 32 ուրիշներ դերի բնկան:

ԻՖՆԻի մէջ նոր միջադէպեր պատահեցան վերջին երկու օրերու ընթացքին, կը հաղորդէ Մաարիւի Պատերազմական նախարարութիւնը. սպանական ուժերը յաջողած են զսպել ըմբոստները:

ՍԱԿԱՐԱՆ (Փետր. 6).— Ջոյլ ոսկի՝ 526·000, նափոլէոն 3650, զուլից. 3490, անգլ. 4380, քսան տոլարնոց 17·880, թղթադրամ (զուգահեռական չուկայ) սթերլին 1210, տոլար 453, զուլից. 109, պեզէտ. 8·90, լիր 0·73:

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՀԱՅ ՄԱՐԶԱԿԱՆ

Ախոյենական մեծ մրցում Ալֆորվիլի Մարզականին դաչտին վրայ ընդդէմ՝ Ֆոնթէնէպլոյի զօրաւոր խումբին, այս կիրակի ժամը 13·30ին:

ԽՆԶՈՑՔ ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Համախմբերդ. Հայր. Միութիւնը խնջոյք մը կազմակերպած է այս Շաբաթ, երեկոյ Պ. Գ. Սիմոնեանի սրճարանը:

Մուտքը ազատ է:

ՊԱՏԱՐԱԳ ԵՒ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Փարիզի Ս. Ցովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ այս կիրակի ժամը 10ին պիտի մատուցուի հանդիսաւոր քառաձայն Ս. պատարագ:

ՍՐԲՈՑ ՂԵՒՈՆԴԵԱՆՑ տօնին առթիւ Փարիզի եւ չրջանի եկեղեցիներու մէջ ծառայող, վախճանած հետեւեալ քահանայ հայրերուն համար պիտի կատարուի հոգեհանգստեան պաշտօն:

Գէորգ Արք. Իւթիւճեան, Ցովհ. Քհնյ. Հիւճիճեարպէյինտեան, Արժ. Տէր Սահակ Քահանայ Իւթիւճեան, Կոմիտաս Քահանայ Սըպեան, Բարնաբաս Քահանայ Խընտամեան, Աբիսողոմ Քահանայ Թորոսեան, Մեսրոպ Քհնյ. Մեսրոպեան, Վահան Քհնյ. Խոյեան, Բարթող Քհնյ. Թագըմճեան, Գարեգին Քհնյ. Տէօվլէթեան, Մկրտիչ Քհնյ. Արսլանեան, Գէորգ Քհնյ. Դաւիթեան, Լեւոն Քհնյ. Արսլանեան, Գէորգ Քհնյ. Նիգամեան, Ներսէս Քհնյ. Գանճեան, Գրիգոր Քհնյ. Ձէպէճեան, Յուսիկ Քհնյ. Ադամեան:

Կը հրաւիրուին իրենց պարագաները եւ հայ հասարակութիւնը:

ՀՐԱՒԻՐ

Հ. Բ. Ը. Միութեան Նուպարեան Մանուկապարանի վարչութիւնը պատիւ ունի ծանուցանելու թէ յառաջիկայ դասախոսութիւնը տեղի պիտի ունենայ այսօր Շաբաթ, ժամը 18ին, Մանուկապարանի սրբահներուն մէջ, 11 Սիուար Ալպոնի:

Դասախօսն է՝

MONSIEUR PIERRE RONDOT
Directeur du Centre de Hautes Etudes
d'Administration Musulmane, Université de Paris

Նիւթ ունենալով «ՀԱՅ ԱԶԳԻՆ ԿՈՉՄԸ»:

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՑԵՐԵԿՈՑԹ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Իսիի մասնաճիւղի կողմէ:

Այս կիրակի ժամը 3էն 10, Ֆրիմեան դպրոցին մէջ 2 րիւ տը լա Տէփանս:

Հաղորդակց. միչոց.— Մէթրօ տ'Իսիէն առնել 190 թիւ օթօպիւսը եւ իջնել րիւ տը լա Տէփանս:

Կը հրաւիրուին բոլոր մասնաճիւղերու ընկերները, ինչպէս նաեւ համակիրները:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ՊԱՇՏՕՆ ՇԱԻԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆԻ ՑԻՇԱՏԱԿԻՆ

Այս կիրակի (9 Փետրուար) Առնուվիլի Վարագայ Ս. Խաչ եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւնը, որոշած է յաւէտ ողբացեալ Շաւարշ Միսաքեանի Ա. տարելիցին առթիւ յիշատակը վերակոչել եւ հոգեհանգստեան մասնաւոր պաշտօն կատարել Ս. եկեղեցւոյս մէջ:

×

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Լիոնի Հ. Ց. Դ. «Վարանդեան» կոմիտէն կը ծանուցանէ թէ ողբացեալ Շաւարշ Միսաքեանի մահուան տարելիցին առթիւ, հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի մատուցուի Հայոց եկեղեցիին մէջ, այս կիրակի առաւօտ, յետ պատարագի:

ՊՈՄՈՆԻ ՄԷՋ

Պոմոնի Հ. Ց. Դ. Զաւարեան ենթակոմիտէն, «Ցառաջ» խումբ, Նոր Սերունդ եւ Կ. Խաչը կը ծանուցանեն թէ՝ այս կիրակի առաւօտեան ժամը 11ին հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Շաւարշ Միսաքեանի մահուան առաջին տարելիցին առթիւ, Պոմոնի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մէջ:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Թէւանեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ իրենց մօր այրի Տիկին ՇԱՀԶԱՏԻ ՈՒԶՈՒՆԵԱՆի մահուան տարելիցին առթիւ հոգեհանգիստ պիտի կատարուի այս կիրակի առաւօտ, Փարիզի Ս. Ցովհ.-Մկրտիչ եկեղեցիին մէջ:

Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յարգողները:

×

Գալէնտէրեան ընտանիքը կը ծանուցանէ թէ այս կիրակի առաւօտ յետ պատարագի Փարիզիի Ս. Ցովհ. Մկրտիչ եկեղեցին հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի՝

ԳԱԼԷՆՏԷՐԵԱՆ եւ ՄԻՔԱՅԷԼԵԱՆ ընտանիքներու համայն ննջեցեալներուն յիշատակին:

Կը հրաւիրուին ողբացեալներուն յիշատակը յարգողները:

×

Տէր եւ Տիկին Ցովակիմ Խօքսիւզեան կը ծանուցանեն թէ այս կիրակի Վալանսի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ հոգեհանգիստ պիտի կատարուի իրենց հին ու նոր ննջեցեալներուն եւ Գարբիճեան ընտանիքին հանգուցեալ անդամներուն յիշատակ:

Կը հրաւիրուին ազգականներն ու բարեկամները:

ՀՐԱՒԻՐ ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻ

Փարիզի Հայ Աղքատախնամ Ընկերակցութիւնը արտակարգ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամները, 15փետր. Շաբաթ օր, կէսօրէ վերջ ժամը երեքին, 32 րիւ տը Թրէվիզ:

Այս ժողովը ի զօրու ըլլալու համար անհրաժեշտ է մեծամասնութիւն, այս պատճառաւ եւ մանաւանդ նկատի առնելով օրակարգի կարեւորութիւնը բոլոր անդամներէն կը խնդրուի ստիպողական ներկայութիւն այս արտակարգ ժողովին:

ՕՐԱԿԱՐԳ.— Անտիլի մէջ անբուժելիներու 20 անկողիններ յատկացուածական չէնքի մը կառուցման առթիւ վարչական խորհուրդին որոշած փոխառութեան վաւերացումը:

ԿՆԻՔ

ՁՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ
EXPERTISE GRATUITE
Ծախելու համար
ձեր փավիյօնը, վիլան,
յարկաբաժինը կամ խանութը:
J. TORANIAN
18, AVENUE DE L'OPÉRA
OPE 73-21 OPE 19-45

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

Հ. Ց. Դ. ՈՒՍ. ՌՈՒԲԼԷՆ ՄԻՈՒԹԻԻՆ

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ

Նիւթ՝

ՍՈՒԷԶԻ ՋՐԱՆՑՔԸ

Ա. Պատմական 16
Բ. Իրաւական
Գ. Միջազգային դաշնագրեր

Դասախօս՝ ԽԱՉԻԿ ՌՇՏՈՒՆԻ

Ուրբաթ, 14 Փետրուար, ժամը ճիշդ 21ին, Քաֆէ Քատէի վերնայարկը:

Միութիւնս սիրով կը հրաւիրէ ընկերները, հայ ուսանողութիւնն ու հայրենակիցները անխտիր:

ՀԱՑԱՇԷՍ ՊԱՏԱՐԱԳ ՎԵՐՍԱՑԻԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի, ժամը 9·45ին Գերպ. Հ. Կ. Ծ. Վ. ԱՄԱՏՈՒՆԻ պիտի մատուցանէ ձայնաւոր պատարագ Սէն Սենֆօրիէնի եկեղեցիին մէջ (Փլաս Սէն Սենֆօրիէն):

Երգչախումբը կը ղեկավարէ Պ. Վ. Տէվէճեան:

ՀԱՅ ԱՐՈՒԵՍՏԻ ԵՒ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԻ ՄԱՀՈՒԱՆ

Ուրբաթ, 14 Փետրուար, ժամը 9·30ին, Սէն Ժերմէն տը Փրէ եկեղեցւոյ մէջ պիտի կատարուի Հոգեհանգստեան պաշտօն:

Կը հրաւիրուին ազգականներն ու բարեկամները:

ԽԻՍՍ ՇԱՀԵԿԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ

Հ. Ց. Դ. Փարիզի Շրջ. կոմիտէն դասախօսական ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի եւ չրջաններու բոլոր ընկերները, Շաբաթ (Փետրուար 8) երեկոյ ժամը 8·30-ին, Սօսիէթէ Սավանթի ԱՇ սրահին մէջ: 28 րիւ Սէրփանթ, մէթրօ Օտէօն:

Կը դասախօսէ ընկ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

Այս դասախօսութեան կը հրաւիրուին «Նոր Սերունդի» հին ու նոր անդամները, ինչպէս նաեւ ուսանողական միութեան եւ բիւտճասարդները:

ՌՈՆԻ – ՍՈՒ. ՊՈՒԱՅԻ ԼՍԱՐԱՆ

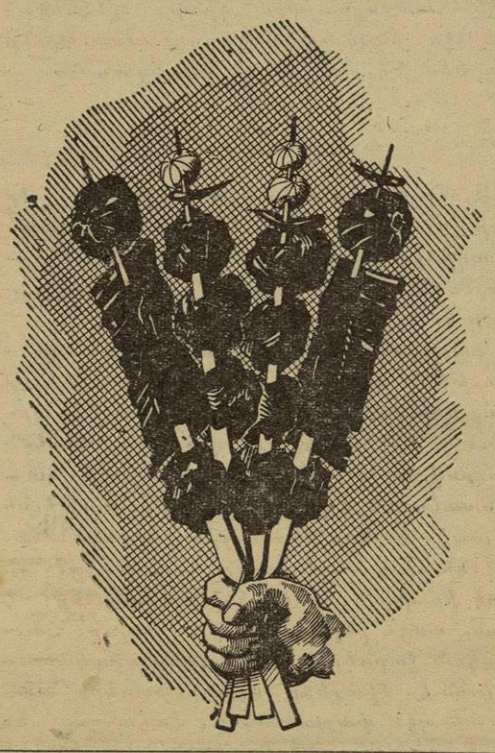
Հերթական դասախօսութիւնը այս չաբաթ, ժամը 21ին, Քաֆէ տիւ Քոմէրսի վերնայարկը:

Կը դասախօսէ՝ Պ. Վ. ՋԻՑԹՈՒՆՑԵԱՆ:

Նիւթն է՝ «Հայկական հարցը եւ ռուս ցարական կառավարութիւնը»:

Կը խնդրուի ճիշդ ժամուն ներկայ ըլլալ:

Հիմնադիր–Տնօրէն ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ
ՁԱՇԱՐԱՆ ԵԱՐ
Ֆրանսական – Հայկական եւ կովկասեան ընտիր կերակուրներ
4, RUE ROBERT-ETIENNE
(Rue Marbeuf) PARIS - 8e
TÉL. : BAL. 31-21
ՇԱՆ ԶԷԼԻԶԷԻ ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՑ
Métro : F. D. Roosevelt
Հաճելի մթնոլորտ
Առաջնակարգ կովկասեան խորոված – ներ, «շաշլիք», «քարսքի»
Bar Américain

ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՓՆՏՈՒԵՑԷՔ ՊՈՍՓՈՐ
ՀՈՒԶԱԿԱՒՈՐ ՀԷՎՎԱՆ ԵՒ ԼՈՔՈՒՍԸ
ԲԺԻՇԿՆԵՐՈՒ ԿԱՐԾԻՔՈՎ ԱՆՈՆՔ ԿԸ ՊԱՐՈՒՆԱԿԵՆ ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԶԱՓՈՎ ԳՈԼ (ֆալորի)
Անհրաժեշտ մանուկներու համար եւ օգտակար չափահասներուն ու ծերերուն
որոնց կը պարգեւէ աշխոյժ եւ եռանդ
ՊՈՍՓՈՐԻ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ԳԵՐԱԶԱՆՑԷ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ ԻՍԿ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾՆԵՐԸ
2, Rue Louis Astoin - Marseille
Արտածման համար մասնաւոր պայմաններ

BAINS DE VAPEUR
4bis, Rue de la Pierre-Levée. Paris-11e Tél.: OBE. 12-51
MÉTRO : RÉPUBLIQUE, OBERKAMPF ET PARMENTIER
ԵՐԵՔ ՍՐԱՀ ՇՈՓԻՒ ԼՈՓԱՆՔԻ (SUDATION ET FUMIGATION)
Մասաժ, Օֆսիժենօթերապի, ձեռքերու և ոտքերու խնամք (մանիւբիւր–փետիբիւր) ֆուաֆիւր, սուէն տը պօթէ, փիսին:
BAR - RESTAURANT
ԲԱՑ ՕՐԵՐ
ԿԻՆԵՐՈՒՆ
Ուրբաթ ժամը 11էն 23
Երկուշաբթի ժամը 11էն 23
Չորեքշաբթի ժամը 11էն 23
ՈՒՐԲԱԹ
Հինգշաբթի ժամը 17էն 23
Շաբաթ ժամը 9էն 23
Կիրակի ժամը 8էն 12
ՀԱՅԵՐԷՆ ԽՕՍՈՂ՝ ԿԻՆԵՐՈՒ ՕՐԵՐԸ ՄԻԱՅՆ
Մուտք՝ 400 ֆր., երբ սրբիչ եւն. միասին բերուին: 500 ֆրանք
Երբ հաստատութիւնը հայթայթէ:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900

Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանք : Հատը 15 ֆր.

ԿԻՐԱԿԻ 9 ՓԵՏՐՈՒԱՐ — DIMANCHE 9 FEVRIER 1958

34ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8115 — 34EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 14ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3916

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՊԵԼԺԻՈՅ ՀԱՅ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐԸ

•

Շնորհաւորութեան եւ երախտագիտու-թեան արժանի են Պելժիոյ հայ ուսանող-ները, «որոնք կ'աշխատին գաղութին մէջ վառ պահել հայ ոգին եւ արեւելքէն ի-րենց հետ բերած ազգային ջերմ զգա-յումները կը ջանան ներարկել իրենց հայբենակարօտ ազգակիցներուն» : (Յա-ռաջ, Փետրուար 5) :

Հին գաղթական մը վեր պելժիոյ մէջ ունե-ցած ենք հայկական փոքրիկ գաղութ մը : Կիլիկեան թագաւորութեան օրերուն, մանաւանդ ԺԳ· դարուն, հայ վաճառա-կաններ կը ճանչնային արդէն այդ հա-րուստ երկիրը եւ առեւտրական փոխա-նակութիւններ կ'ընէին գլխաւորապէս Պրիւսէլի վաճառաշահ քաղաքին հետ :

Երեսունեւհինգ տարի առաջ զանգուա-ծային տարագրութիւնը դէպի Պելժիա ուղղեց նաեւ որոշ թիւով Հայեր, մեծ մասամբ գործի, ազամանդի, ծխախոտի առեւտուրով ու ճարտարարուեստով զբա-ղող հայբենակիցներ :

Մայրաքաղաքին եւ Անվէրսի մէջ ու-նինք բաւական կազմակերպուած վիճակ մը կը ներկայացնէր : Ժամանակ մը նոյն-իսկ քահանայ մըն ալ ունէին, առանց սե-փական եկեղեցիի :

Ողբացեալ բարեբար Վահան Յօրասան-ճեան աւելի օգտակար գտած էր եկեղեցի կառուցանել Մարսիլիոյ՝ քան Պրիւսէլի մէջ :

Հայութիւնը համախմբուած է Պելժա-հայ Գաղութային վարչութեան չուրջ, որ մեր հայբենակիցներուն եւ տեղական իշ-խանութեանց միջեւ կապ պահող միակ մարմինն է : Իր գործունէութեան մասին չատ քիչ անգամ տեղեկութիւններ արձա-նագրելու առիթ ունինք :

Ուրախալի պարագայ մըն է անշուշտ, որ Պելժիայի համալսարաններուն մէջ ու-նեցած ենք միշտ հայ ուսանողներ : Մեծ մասամբ եկած մերձաւոր արեւելքի եր-կիրներէն :

Պրիւսէլի մէջ է կեդրոնը Նուպարեան Սաներու Հիմնադրամի, վարիչ մարմնին : Զենք դիտեր թէ ի՛նչ կ'ընեն այդ սաները : Կը հետաքրքրուի՞ն երբեք տեղական հայ գաղութով :

Արեւելքի տղաքն են դարձեալ, մեծ մա-սամբ նիւթական ապահով միջոցներէ զուրկ, որ կը զբաղին «ազգային» գործե-րով : Պարբերական ձեռնարկներ կը կա-տարեն՝ հայութիւնը իր մշակոյթով ու գրականութեամբ ճանչցնելու համար ո՛չ միայն տեղւոյն Հայերուն, այլ նաեւ օ-տարներուն :

Դանիէլ Վարուժանի յուշատախտակին պարագան ցոյց կուտայ թէ ինչե՛ր կա-րելի է ընել օտար երկիրներու մէջ ի նը-պաստ հայութեան : Կը բաւէ ունենալ զո-հողութեան ոգի եւ աշխատելու եռանդ : Մնացեալը ինքնին կուգայ :

Գախափարը յղացած է Վարուժանի ա-չակերտներէն մէկը — Պ. Յաչիկ Կարա-պետեան : Ցաջողութիւնը ապահոված են ուսանողները՝ դիմելով ուղղակի Կանտի Համալսարանի տեսչութեան :

Արարողութիւնը, որ այսօր տեղի կ'ու-նենայ Կանտի Համալսարանի մատենա-դարանին մէջ, պատիւ կը բերէ միանգա-մայն Պելժ հայ գաղութին եւ արեւելքէն եկած հայ ուսանողներուն :

Ցրանսահայերուն կողմէ պատուիրա-կութեան մը ներկայութիւնը Կանտի մէջ ապացոյց մըն է այն հետաքրքրութեան, զոր մեր գաղութը առհասարակ ցոյց կու-տայ հանդէպ իր ազգային արժէքներուն :

Գաղութէ գաղութ պարբերական այցե-լութիւններ օգտակար են՝ փոխադարձ ծանօթութիւններ ստեղծելու եւ ցիրուցան

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՆԵՐՔԻՆ ՀՈԳԵՐ

—o—

Առջի օր Ադգ· ժողովը որդեկրեց աշ-խատանքի ծրագիր մը, որ առանց ձըգ-ձըգումի պիտի գործադրուի, մասնաւո-րապէս՝ Սահմանադրութեան բարեփո-խումը :

Երեքշաբթի Փետրուար 11էն մինչեւ 21 սահմանադրութիւնը պիտի քննուի, եւ, կարելի եղածին չափ չուտ պիտի քուէար-կուի :

Ընտրական օրէնքի բարեփոխումը խնդ-րոյ առարկայ չեղաւ : Տաք վիճաբանու-թիւններ կը նախատեսուին յառաջիկայ երկու շաբաթներու ընթացքին : Միւս կողմէ, վարչապետ Կայեատ լիազօրուած է արդէն, եւ վստահութեան հարց պիտի արծարծէ այն պարագային՝ երբ վիճա-բանութիւնները ընդմիջուին :

Բազմաթիւ բարդ հարցեր կան, որոնց-մէ առայժմ կը խուսափի կառավարու-թիւնը· յատկապէս՝ պիւտճէի մարզին մէջ : Բազմաթիւ երեսփոխաններ տակա-ւին կը մտածեն նախկին ոազմիկներու հարցը դարձեալ հրապարակ նետել :

Ցունիս ութին տեղի պիտի ունենան ծերակուտական ընտրութիւնները, կը կարծուի թէ անմիջապէս վերջ այս ուղ-ղութեամբ վիճաբանութիւնները պիտի սկսին :

Ալժերիոյ Հիմնական Օրէնքը մօտէն կը հետաքրքրէ բոլոր չբջանակները : Կարդ մը լրագրողներ երկար խօսակցութիւններ ունեցան Թոպէր Լաքոստի հետ, որ յայտ-նեց թէ Ապրիլ մէկէն առաջ յանձնախում-բերը կազմուած պէտք է ըլլան : Նոր ա-նուններ պիտի տեսնուին այս յանձնա-խումբերուն մէջ, բայց ասիկա չի նշա-նակեր թէ նախկին անդամները դուրս պիտի ձգուին,— ճշդեց Ալժերիոյ նախա-րարը :

Լաքոստ առաջարկեց Եւրոպացինե-րուն որ բոլոր կուսակցութիւնները ի-րարու միջեւ համաձայնութիւն գոյացնեն եւ ներկայացնեն միակ ցանկ մը : Գալով մահմետականներուն, ըսաւ Լաքոստ, ճիշ պիտի չինայուի՝ արժէքաւոր եւ վստահելի մարդիկ գտնելու համար :

Մինչ այս մինչ այն, ապստամբները կը չարունակեն ահաբեկչական իրենց գոր-ծունէութիւնը՝ Ալժերիոյ մէջ :

Գչ· օր, Հոտնա լերան վրայ գտնուող պահականոցին մէջ փոքր ջոկատ մը, — որուն մէջ կային հինգ մահմետականներ, — ճաշի նստած էր, պահականոցին երկու սրահներէն մէկուն մէջ : Ժամը 19ին, յանկարծ տասնեակ մը ապստամբներ խուժեցին զինուորներուն գտնուած սրահը եւ կրակ բացին : Ապստամբները կը կրէին Ֆրանսացի զինուորներու համազգեստ :

Անապատական զինուորականներուն եր-կուքը սպաններեցաւ· եօթը վիրաւոր կայ, իսկ 17 հոգի ալ անհետացած է : Ցելլականները միասին տարած են նաեւ տասը զնդացիր :

Կը կարծուի թէ պահականոցի մահմե-տական տարրերուն կողմէ մատնութիւն եղած է :

բեկորներու միջեւ հոգեկան կապ հաս-տատելու համար :

Պելժիոյ մեր հայբենակիցներու այս գեղեցիկ ձեռնարկը չնորհաւորած ատեն, պիտի սիրէինք յուսալ, որ այսուհետեւ անոնք աւելի մեծ հետաքրքրութիւն ցոյց պիտի տան ազգային խնդիրներու հան-դէպ եւ աւելի լայն չափերով պիտի կա-տարեն իրենց նիւթական եւ բարոյական պարտականութիւնները :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

Օր ը Օրթ

ԴԱՆԻԷԼ ՎԱՐՈՒԺԱՆ

•

Իր դիմանկարին գետեղումը մշակոյթի օտար տաճարի մը մէջ, երախտագիտա-կան զգացումով մը կը լեցնէ մեր սիրտե-րը, հանդէպ՝ մեր ամէնէն վաւերական, մեծ բերդոդին : Երախտագիտութիւն մը որ իր ճահատակութենէն չի գար, որով-հետեւ այդ սրբացման ճամբուն վրայ հարիւրներ տուինք մեր գրականութեան տիտաններէն :

Անոնք իրենց ձեռքով իսկ պեղուած ճամբով բարձրացան մեր հոգիներու *Պանթէոնը* եւ իրենց արիւնով գրեցին ի-րենց անունը հոն : Եղան մեզի համար ճահատակ – սուրբեր եւ ճամբորդները այն ճամբուն զոր բացած էին իրենց մեծ նախորդները Հայ մշակոյթի պատմու-թեան մէջ :

Հայը՝ երէ մէկ վայրկեան իսկ ունե-նայ անբարիշտ մոռացումը իր մէկ մի-լիոն ճահատակներուն ողջակիզման, եր-բե՛ք, երբե՛ք, չի կրնար ներել այն գա-

զանային կոտորածը որ իրմէ խլեց ցեղի մը համար անփոխարինելի եղող եւ իր ժողովուրդին սերը կազմող թանկագին մտաւորականութիւն մը :

Այդ հարուածը կը զգանք ամէն վայր-կեան, զգացած ենք աւելի քան 40 տարիէ ի վեր եւ պիտի զգանք երբ հետզհետէ ճոսպանան շարքերը հրաշքով վերապրող մնացորդացին :

Վարուժանի յիշատակին ճուիրուած հանդիսութիւնը օտար երկրի մը մէջ, օտար մեծերու ձեռքով, եւ անոր *«պատ-ուոյ տախտակը»* ի գետեղումը մըտ-ի վաւարանի մը ճուիրական պատին վը-րայ, վաւերացումն է հայ մշակոյթին եւ խարանը՝ ճակտին անոնց որոնց ոճրա-գործ ձեռքը բարձրացաւ մեր *մշակներուն* վրայ :

Այդ դիմահանդակը միայն Վարուժա-նինը չէ· ան *դիմանկարն է* ամբողջ մեր մեծ գոհերուն, եւ վաւերացումը, կեն-դանի վկայութիւն մը *մեծ նախձիրին* :

Ահա ուրկէ կուգայ մեր երախտագի-տութիւնը հանդէպ Դանիէլ Վարուժանի որ յետ – մահու եւս իր մեծ տաղանդով ծառայեց հայ մշակոյթին եւ անոր պատ-մութեան :

ՆՈՃԻ

ՆՈՐ ՄԱՔՐԱԳՐՈՂՈՒՄՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

ՄՄՄ:— Պէյրութի մեր պաշտօնակիցը Փետրուար վեցի թիւին մէջ հետեւեալ հեռագիրը կը հրատարակէ ·—

ՄՈՍԿՈՒԱ, 27 Յունուար·—

Հայաստանի Համայնավար կուսակցութեան առաջնորդը, Սուրէն Ա· Թովմասեան, կը տեղեկացնէ թէ կուսակ-ցութեան չարքերէն վտարուած են կարգ մը ընկերներ, իրենց «վտանգաւոր կար-ծիքներուն» պատճառաւ :

Թովմասեան, համայնավար կուսակ-ցութեան առաջին քարտուղարը, այս յայտնութիւնը ըրած է Հայաստանի հա-մայնավար կուսակցութեան 19րդ համա-ժողովին ներկայացուցած տեղեկագրի մը մէջ : Համաժողովը գումարուած է Երե-ւանի մէջ : Տեղեկագիրը լոյս տեսած է Երեւանի «Կոմունիստ» պաշտօնաթերթին մէջ :

Թովմասեան համաժողովին յանձնարա-րած է թէ պէտք է զարկ տալ կուսակցա-կան ընկերներու գաղափարական դաս-տիարակութեան եւ վարդապետական ու-սուցման : Ցետոյ, յայտարարած է թէ կարգ մը ընկերներ չարաչար գործածելով անհատը պաշտելու քաղաքականութիւնը, սթալինեան միակամ իշխանութիւնը, ինչպէս նաեւ քաղբենիներու անիշխանու-

ԱՆԳԼԵՒԳԵՐՄԱՆ ՏԱՐԱԿԱՐԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Հետզհետէ աւելի ծանր բնոյթ կը ստա-նայ անգլեւգերման տարակարծութիւնը : Առջի օր, մամուլի ասուլիս մը տալով Արեւմտեան Գերմանիոյ Պատերազմական Նախարար Շթրաուս յայտարարեց թէ իր կառավարութիւնը կարելի ամէն միջոց-ները պիտի փորձէ, որպէսզի բրիտանա-կան ուժերը մնան Գերմանիոյ մէջ, պայ-մանաւ որ այս պարագան չդժուարացնէ պաշտպանողական աշխատանքները :

Ո՛չ մէկ կասկած, աւելցուց Պատերազ-մական Նախարարը, որ անգլիական ու-ժերու հեռացումը կորուստ մը պիտի ըլ-լայ :

Անգլիա կը պնդէ, որ Գերմանացիք յա-ւելեալ վճարումով մասնակցին զինուո-րական ծախքերուն, մինչ Պոնի կառավա-րութիւնը անդրդուելի կը մնայ :

Հիւլէական զէնքերու մասին խօսելով Շթրաուս աւելցուց թէ Գերմանիա առ այժմ նման զէնքեր պատրաստելու միտք չունի· ընդհակառակն, չատ կը հետա-քրքրուի հիւլէական նաւեր եւ օդանաւեր չինելու հարցով, նոյնիսկ՝ պատերազմա-կան նպատակներու համար : Պատերազ-մական նախարարը հերքեց այն զրոյցնե-րը, որոնց համաձայն Իտալիոյ եւ Ցրան-սայի հետ հիւլէական զէնքեր պիտի ար-տադրէ Գերմանիա :

—o—

ՉՐՔԱԻԻ ընդունեցաւ Նախագահ Այ-զենհաուըրի հրաւէրը եւ Ապրիլին պիտի երթայ Ուոշինկթըն :

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ Արտաքին նախարարու-թիւնը յայտարարեց թէ կեդրոնական եւ-րոպան զինաթափելով որեւէ արդիւնքի կարելի չէ հասնիլ :

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻ մէջ հրատարակուեցաւ զօրավար Տը Կոլի յուշերուն Ա· Հատորը :

ՀԱՄԱՑՆԱՎԱՐ ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ Վարչա-պետ Զու Ան Լէ քանի մը օրէն պիտի եր-թայ Հիւս· Քորէա :

ԻՆՉՊԷՍ ԿԱԶՄՈՒԵՑԱՒ

ԴԱՆԻԷԼ ՎԱՐՈՒԺԱՆ

Բ.

Ոմանք այս երեք բաժանումները կը կատարեն տարբեր ձեւով մը.—
Ներկայ ես (մուա փրէզան), *զոր մեր մէջ կը ստեղծեն ներքին եւ արտաքին զգայա–րանքները* :

Բացակայ ես (մուա փասէ), *զոր մեր մէջ կը ստեղծեն յիշատակները: Եթէ մեր եսը բազկանար միայն ներկայ եսէն, պիտի ունենայինք յարափոփոխ ես մը, բայց յիշողութիւնը մեզ կը կապէ անցեալին եւ մեր պատմութեան: Ուրեմն եթէ «ներկայ եսը» կը ստեղծուի զգայարանքներով, «բացակայ եսը» կը ստեղծուի յիշատակ–ներով* :

Ապագայ ես (մուա փիւթիւր), *այսինքն այն մարդը զոր կ'ուզենք դառնալ, այլ խօսքով՝ իրականութենէն վեր թռչելու տենչը կամ խէալի մը հասնելու ճիգը, որ երբեմն մարդը կը զրկէ իրականու–թեան զգայութենէն, եւ անիրականին տենչով՝ կը ստեղծէ ախտաբանական վի–ճակ մը (Պովարիզմ)*: Քանի խօսքն ան–ցաւ ախտաբանական վիճակին, *յիշենք նաեւ եսին ճեղքուիլը, կրկնուիլը* (տէ–տուպլըման) *եւայլն: Այսքանը՝ հաստա–տելու համար թէ բ՛որդ է եսին կամ ներ–անձնական կեանքին հոգեբանութիւնը* :

Սակայն այսքան բացատրութիւն կը բաւէ առ այժմ: Ջիւ եղաք, այդ երեւոյթ–ները պիտի փնտռենք Դանիէլ Վարուժանի ստեղծագործութիւններուն մէջ :

Այժմ, երկու խօսք եւս՝ ցեղի մասին :

Ջիւ առաջ ըսինք թէ ընկերային եսերն են որ կը զարգացնեն ցեղային գիտակ–ցութիւնը, ցեղային գերազանցութեան զգացում մը՝ օրինակ: Այս ձեւով, ցեղա–յին տարրը կը դառնայ էնթակայական տարր: Սակայն ցեղը ունի նաեւ կենսա–բանական, հոգեբանասոսկական (փսիխօ–ֆիզիոլօճիք), նոյնիսկ փսիխօշիմիք բա–ցատրութիւն մը,— այսինքն թէ արիւնի կլիմային արտայայտութիւնն է ցեղը : *Այսօր որոշ է թէ արեան քիմիական բա–*
փոփոխութիւններ հոգեկան զանազան վի–ճակներ կը ստեղծեն: Երբ ներծոր գեղ–ձերը կամ կարգ մը հիւանդութիւնները կը փոխեն «ներքին կլիման», կը փոխ–ուին նաեւ մեր արտայայտութիւնները : *Այնպէս ալ ցեղերը կենսաբանական – քի–միական տարաղներ են, որոնց կրած փո–փոխութիւնը կ'անդրադառնայ իրենց հո–գեկան արտայայտութեանց վրայ: Հայ ցեղը, օրինակ, բարդ տարազ մըն է* (փոր–միւլ), *հին քաղաքակրթութեանց եւ ժա–ռանգութեանց համադրութիւն մը, իր մէջ՝ իւրացնելու* (ասիմիլասիօն) *անսահ–ման կարողութեամբ մը օժտուած* :

Այժմ ներքին եւ արտաքին միջավայ–ր–երու այս տեսութիւնը փորձենք պատ–չաճեցնել Վարուժանի ստեղծագործու–թեանց վրայ.—

Ա.) Վարուժան բնութեան գրկին մէջ կը մարզէ իր զգայարանական հոգեբնախօ–սութիւնը, — ֆիզիքական եսը, զոր կ'ան–ուանէինք «ներկայ եսը», այն որ էնթա–հոգն է ներաձնականութեան :

Բ) Մխիթարեան մթնոլորտին մէջ կը հաղորդուի հայրենի անցեալին, Հայոց մշակոյթին անցեալ փառքերուն, ցեղային հէթանոսական հին կեանքին հետ, — ու–րեմն կը մարզէ իր «անցեալ ես»ը:

Գ) Եւրոպական միջավայրին մէջ կը ծա–նօթանայ մարդկայնական (իւմանիթէր) *իտէալներուն՝ աշխատաւորական գունա–տորումով, ու կը մարզէ իր «ապառնի եսը»*:

Յուսափելով այլեւս նոր բաժանումնե–ր է, կ'ուզեմ նիւթերը ներկայացնել յա–տակագիծի ձեւով :

ՄԱՏԵՆԱԳՐԱԿԱՆ ԲԱԺԱՆՈՒՄ.— *Ցը–բանասցի էսէյիսթ մը, Պովէ, քնարերգու–թիւնը կը համարի պատանեկան սեռ, դիւցազներգութիւնը՝ երիտասարդական սեռ, պօէման՝ չափահասութեան սեռ: Սակայն Վարուժան այնքան բազմալար է եւ վաղահաս, որ քնարերգութենէն յան–կարծ կ'անցնի դիւցազներգութեան, եւ դիւցազներգութենէն՝ պօէմային, առանց կանգ առնելու հանգրուաններուն վրայ* :

Սարսուռները (*տպուած 1906ին, Վէնե–տիկ*) առաւելապէս քնարերգութիւն է :

Ցեղին սիրտը (1910, *Պոլիս*) եւ Հեքա–

Դ. ՎԱՐՈՒԺԱՆ ԵՒ ՀԱՅ ԳԻՒՂԸ

Հայ քնարերգութեան կախարդական դէմքերէն մէկն էր Վարուժան, որ կարճ առնէն, մեր գրականութեան պատմու–թեան մէջ բարձր դիրք մը գրաւեց :

Մեր գրական հորիզոնին վրայ, Վա–րուժան իրական յայտնութիւն մը եղաւ: Օժտուած բանաստեղծի խառնուածքով եւ բնատուր տպաւորով, իր քնարի լարերը օծուած էին հայ բնաշխարհի ցօղերով եւ մարդկութեան երազներով ու տառապան–քով: Դասական լեզուի հարուստ չաղա–խէն մինչեւ արդիական պարզութիւն, իր ստեղծագործութիւններուն մէջ դրաւ ա–րձնքնող, դիւթական եւ առնական չունչ մը: Իր փոթորկայոյզ ներաշխարհը, վա–րակիչ զգացումներն ու մարմարակերտ պատկերները, խորքի եւ ձեւի կատարե–լութիւն մը բերին: Վարուժանը ջերմ հայրենապաշտ մըն էր: Հայ հողի թով – չութիւնն ունէր իր կուրծքին տակ : Ի զուր չէ ,որ իր բարեկամներէն մէկին ուղղած նամակի մը մէջ, կը գրէր.— « ... Հայրենիքը զմեզ մեր անձէն խիստ հեռացուցած է : Պէտք է մեր սրտին նըշ–խարները՝ որոնք երեք միլիոն ժողովուր–դին մէջ բաժնուած են, հաւաքել, կեդ – րոնացնել մէկ կուրծքի տակ եւ զգալ իր սեփական կեանքը, դոնէ, նուազ ժամա – նակուան մը համար ի սէր արուեստին , ի սէր կեանքի երգին ...»:

Արդարեւ, Վարուժան, խոր հաւատքով եւ «եղեգնեայ գրչով՝ երգեց Հայութեան փառքն ու մեծութիւնը, առանց մեղան – չելու արուեստի եւ կեանքի պահանջնե – րուն :

Սարսուռներէն Ցեղին Սիրտը, Հեքա–նոս երգերէն մինչեւ Հացին երգը , Վա – րուժանի քերթուածները վեհութեան եւ կատարելութեան տարազ մը ունին: Ան գիտէր, կը զգար, որ իր խռովայոյզ հո – գին, միայն կատարելութիւններ պիտի ճանչնար: Ինքնավստահ էր: Իր բազմե – րանգ քնարի լարերը, սրտի արիւնով էին ներկուած :

Տակաւին ուսանող, 3 Յունուար 1908 – ին, կանչն կը գրէր Գեղարուեստի խմբա–պետը Գ. Լեւոնեանի.— « ... Դեռ այսօր կը վխտան հնավաճառ բանաստեղծներ , որոնց ապրանքները ոչ տաղաչափութեան եւ հայերէն լեզուի փառքը ունին, ոչ ալ գեղարուեստի չնորհքը : Անոնք, ես կը կարծեմ, կը ստեղծեն առանց իրենց ա – րիւնին, մինչդեռ ճշմարիտ բանաստեղ – ծութիւնը մարտիրոսութիւն մըն է, ամէն բառի մէջ սրտին կաթիլ – կաթիլ արիւ – նումն է ստեղծելը: ... Ուստի, կը խնդ–րեմ իմ բոլոր ընթերցողներէս, որ դեռ իմ այս առաջին քայլերուս մէջ, իմ անկա – րողութիւնը ինծի անդրադարձնեն , եւ ես ինծի հաւատարիմ պիտի ըլլամ — ժայռին զարնել ճնարը, երբ ան մեծ չէ»:

Կատարելութեան զգացումը մտասեւե – ռում դարձած, Վհուկը խորագրով քեր–թուածին մէջ, դարձեալ կ'անդրադառնայ իր առաքելութեան: Վհուկ մը, իր ափր բռնած, երեք ճամբայ կը դուշակէ : Ա–ռաջին եւ երկրորդ ճամբան պէտք է լքել եւ ընտրել երրորդ ճամբան, կ'ըսէ :

Երրորդ, ճամբան է երկնիէն,
Պարզ է, թռիչքներդ սեփական
Մինչեւ աստղերը սիրտդ այրեն՝
Շարունակէ՛ դուն այդ ճամբան :

Եւ դարձեալ, ուրիշ նամակի մը մէջ, բաղձանք մը կը յայտնէ, ըսելով.— « Կ'ուզեմ, ապագային, մայրերուն նուի–րել հզօր երգ մը, որ հայրենիքը ինծի պէս արարած մը ծնած ըլլալուն գոնէ չզղջ – ջայ»:

Արդեօ՞ք կարելի է յաւակնութեան վե – րագրել այս արտայայտութիւնները : Բա–նա՛ւ երբեք: Որովհետեւ աստուածատուր տաղանդները, ունկնդիր իրենց ներքին ձայնին, յաւակնութիւն նկատուածները կը վերածեն իրականութեան :

Եղերաբախտ Ե. Զարենց, 1919ին, խո–սակցութեան մը ընթացքին, գրեթէ, նոյ–նիսկատ արտայայտութիւն ունեցաւ իր ապագայ ստեղծագործութեանց մասին : Իրաւ եւ վաւերական բանաստեղծներու նախազգացում, որ գիտեն իրենց գրիչը հրդեհի վերածել :

×

Վարուժանի Հացին երգը անկիւնա – դարձ մը եղաւ: Իր միւս երկերը, մասնա–ւորապէս Հեքաւնոս երգերը, մտաւորա – պատկան էին: Մինչդեռ Հացին երգը՝ ժողովրդապաշտական, Վարուժան գիւղի զաւակ էր, ինչպէս չատ մը մտաւորա – կաններ : Ծնած Սեբաստիոյ Բրգնիկ գիւ–ղը, ապրած Ալիսի օրօրներով եւ բաժնած հայ գեղջուկի ճակատագիրը : Իբր նոյն երկրամասի զաւակ, տակաւին աչքերուս առջեւն են Ալիսի հովտի թուխ ու թիկ – նեղ Հայութեան սրտապարար բազմու – թիւնները , իրենց այլազան յատկութիւն–ներով :

Ցակաւին, պատանի, գիւղի ճերմակ համբաներուն վրայ ցանած էր իր երազ – ներն ու խռովքը: Յորապէս զրոյմուած են իր մտքին մէջ հայրենի գեղադալար դաշտերն ու անդաստանները, պարտէզ – ներն ու այգիները, կալն ու կուտը, քրտ–նաթոր մշակներն ու վար ուցանը: Գիւ – ղական աշխատանքի եւ հայրենի դաշտե–րու բրմական խորհուրդն է, որ կը բերէը ան: Ահա հայ գեղջուկը, որուն « բրդոտ կուրծքին տակ հողին սիրտը կը բաբա – խէ», ահա սեմնացանը, որուն խորունկ զոգնոցը լի է «աստղահատ ցորեններով», ահա հնձուորները, թեզանիքները սօթ – տած, իրենց գերանդիներով «ցորենն – րուն մէջ կ'ընկղմին » ու կը հնձեն : Եւ կ'երգեն .

Հունձ կը ժողվեմ մանգաղով
— Լուսնակը եարս է,
Ակօս ակօս ման գալով ,
— Սիրածս հարս է :

Ապա, կ'երգէ խոփն ու մաճը, կամն ու տափանը, հովուի սրինգն ու սայլերու ճռինչը, կալերն ու դէզերը, մարագներն ու ջրաղացները, աղբիւրներն ու ամբար–ները, երանն ու հացահատիկի բուրդերը: Գիւղացին, հոսելին ձեռքը, կուրծքն ալ տուած հովերուն, կ'երգէ անդադար .

Ցորեցին հետ, հատիկ հատիկ ,
Կը թափի ցօղն իրիկուան գէջ,
Ու կ'ըղձայ երգն երանութեան ,
— Երնէ՛ Էրան, երնէ՛ Էրան
Ցարդը բեզի, մեզի ցորեան :

Անոնք, որ ապրած ու տեսած են գիւ–ղական այդ երանութեան պահերը, սար–սուռով պիտի յիշեն այդ նկարչագեղ տե–սարանները, որ Վարուժան կը պատկե – րացնէ վարպետի գրչով :

×

Ֆառասուներեք տարի է անցած այն օ–րէն, երբ իր քնարը լռած է ընդմիշտ : Սակայն, լարերը կը հեկեկան դեռ ժա – մանակի տարածութեան մէջ եւ մեր սիր–տերէն կը թափանցեն ներս :

Յուսահատութեան մթին նոպայի մը պահուն, հաչտութեան եղը կը փնտռէր մահուան տեսիլքին հետ եւ կ'աղաղակէր.

Յուսահատութիւնն օրէ օր զիս մահուան հետ
կ'ընտելացնէ . թէ կ'երթամ ի՛նչ ճամբա–յով
Սահմանադրութեան նոր բարեւ մ'ալ տանիմ ... :

Եւ անմիջապէս

Կեցցէ՛, կեցցէ՛, կեցցէ միշտ
Ազգ ու Սահմանադրութիւն :

Ի՞նչ կը խոստանայ այս Սահմանա – դրութիւնը մեզի .

Դո՛ւ ալ, Հայաստան, սիրուն հայրենիք,
Ալ այսուհետեւ մի սըգալ լըռիկ ,
Ձի ա՛լ ֆու որդիք նոր ոգւով բերկրեալ՝
Ձեզ հարս կ'ուզեն տեսնել զարդարեալ :

Ալ մի՛ լար, մայրիկ, լացդ ի պար փոխէ,
Եւ ձայնով բաղցրիկ որդուոդդ երգէ
Կեցցէ՛, կեցցէ՛, կեցցէ՛ միշտ
Ազգ ու Սահմանադրութիւն :

Թէ ի՛նչ ձեւով կ'ուզեն Հայաստանը տեսնել «հարս զարդարեալ »— դարձեալ կը մնայ տարտամ: Գահ մը միջոցը կը լեցուի «ազգ» եւ «միութիւն» աղաղակնե–րով, — բայց ոչ մէկ բանաձեւ ազգային իտէալի մը համար, ցեղային յարութեան մը համար :

Դուրեան կարծես կը վախնայ որ «ազ–գ»ը յանկարծ կը բոցավառի ցեղային կիրքով մը, պատմական խանդավառու – թեամբ մը, ու կը յորդորէ .

Հարկ չեն մեզի նիզակ, եւ սուր ու վա–նօդ.
Իրաւունքի, սիրոյ, լուսոյ եմ կարօտ.
ԵղբայրութեանՀայն կը յեծու, ոչ թագի,
Բոնի ձեռքէն որ շունչ առնէ եւ հոգի:

Դուրեան դէմ է թագաւորութեան եւ ա–զատագրական կռիւներուն: Ան կը գոհա–նայ լոյսով եւ մշակոյթի ազատութեամբ:

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

(Մնացեալը յաջորդով)

ՁՕՆ

Եղէգնեայ գըրչով երգեցի փառքեր ,
— Ջեզի ընծա՛յ, իմ հայրենիք —
Սօսեաց անտառէն էի զայն կըտրեր ...
— Ջեզի ընծա՛յ, հին հայրենիք —
Եղէգնեայ գըրչով երգեցի ճուրմեր ,
Ընդ եղեգան փող լո՛յս ելաներ :

Եղէգնեայ գըրչով երգեցի կարօտ,
— Ջեզի ընծա՛յ, հայ պանդուխտներ —
Ան տարաշխարհիկ բոյսի մ'էր ծըղօտ...
— Ջեզի ընծա՛յ, հէգ պանդուխտներ —
Եղէգնեայ գըրչով երգեցի հարսեր ,
Ընդ եղեգան փող ո՛ղր ելաներ :

Եղէգնեայ գըրչով երգեցի արիւն ,
— Ջեզի ընծա՛յ , սուրի զոհեր —
Ան ծլած էր մոխրի մէջ իբրեւ կընիւն...
— Ջեզի ընծա՛յ, կրակի զոհեր —
Եղէգնեայ գըրչով երգեցի վէրքեր,
Ընդ եղեգան փող ո՛ղր ելաներ :

Եղէգնեայ գըրչով որբ տուներ երգեցի ,
— Ջեզի ընծա՛յ, հայր ալեհեր —
Ցամքած աղբիւրէն մեր զայն յօտեցի ,
— Ջեզի ընծա՛յ, մայր կարեվէր —
Եղէգնեայ գըրչով օճախ երգեցի,
Ընդ եղեգան փող ծուխ ելաներ :

Ու պայքա՛ր, պայքա՛ր, պայքա՛ր երգեցի
— Ջեզի ընծա՛յ , հայ մարտիկներ —
Գրիչս եղաւ անթրոց սրտերու հնոցի ,
— Ջեզի ընծա՛յ , բոլ մարտիկներ —
Եղէգնեայ գըրչով վըրէժ երգեցի ,
Ընդ եղեգան փող բոց ելաներ :

Դ. ՎԱՐՈՒԺԱՆ

ԴՈՎԱՍԱՎԱՃԻ ԴԱՒԹԻ

— Յաւտեղաւոյժ, ըսաւ Դաւիթ, ելլի եւս չեմ ուզեր, որ ինծի համար մը ձեզի վտանգի մատնէք, ես ինքս գիտեմ ինչ ընել։

Ու իսկոյն դիմեց իր ընկերներուն, որոնք ձիերնին հեծած էին արդէն։

Ֆիլոս մը ամբողջ ժամ մտածեց, թէ ինչ ընէ, որպէսզի Դաւիթ ետ դառնայ, բայց ապարդիւն։ Ի վերջոյ ան ալ ձիուն հեծաւ ու հետեւեցաւ անոնց։

Ճամբան Դաւիթ ամէն կերպով կը ջանար ընկերները համոզել, որ ետ դառնան, բայց անոնք կը պատասխանէին, թէ ինքը ինչ որ ընէ, իրենք ալ պիտի ընեն։

— Ի՞նչ եղաւ դուն, ով՛ Ֆիլոս, որ ետ չդարձար, հարցուց Դաւիթ։

— Ես ալ ձեզի հետ պիտի գամ, պատասխանեց Ֆիլոս։

Ասոնք այսպէս խօսելով ու զրուցելով կը քալէին, երբ յանկարծ Դաւիթ ձիէն վար ցատկեց ու ըսաւ.

— Ահա հասանք։ Ես ինքս միայնակ պիտի երթամ, դուք ձեր ձիերը պահեցէք։

Ու ձիերը յանձնելով ընկերներուն, Դաւիթ ինքզինքը ձգեց ծովը։ Ան լաւ լողորդ էր, ուստի շատ չանցած, ելաւ ցամաք։ Ետեւէն ալ ընկերները ելան։

Ֆիլոս ըսաւ.

— Ինչո՞ւ ձիերը ետ չդարձուցինք, որ ետ երթան։

— Ձիերը ետ կ՛երթան, պատասխանեց Դաւիթ, ինչպէս որ մենք ալ ետ պիտի երթանք։

Ֆիլոս ուրիշ բան չըսաւ։

Ցամաք ելլելէ ետքը, Դաւիթ ընկերներուն ըսաւ, որ հոն սպասեն իրեն, ինքը ուզեց մենակ մտնել քաղաքը։

Ֆիլոս ուզեց նորէն ընկերանալ Դաւիթի հետ, բայց Դաւիթ չհամաձայնեցաւ։

Ֆիլոս ըսաւ.

— Ես ալ ձեզի հետ պիտի գամ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄԱՆՉԵՍԹԸՐ ԻՒՆԱՑԹԸՏի խումբին կրած արկածը մեծ յուզում պատճառած է աշխարհի մէջ: Ազգային սուգ հռչակուեցաւ Անգլիա, իսկ կիրակի օր աշխարհի բոլոր ֆութպոլի դաշտերուն վրայ Լիզպոնայէն մինչեւ Ֆ. Միւնխէն մէկ վայրկեան յոտնկայս լռութիւն պիտի պահուի: 15 մարզիկներէն, որոնց 7ը «միջազգայիններ» են, եօթը մեռան, հինգ հոգի մահացունի մէջ է Միւնիխի հիւանդանոցին մէջ: Կը կարծուի թէ արկածը չարժականներէն յառաջ եկած է:

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ օդային բանակը ուրբաթ օր նոր հրթիռ մը արձակեց՝ Ատլաս, Քափ Քանավերալէն: Այս անգամ ալ փորձը չյաջողեցաւ եւ հրթիռը կրակ առաւ հազիւ օդը բարձրացած: Ինչպէս կ'երեւի վառելանիւթը թափած է եւ պատճառը կը հաղորդէ թէ Ատլաս հրթիռը նետելու ճրդ փորձն է որ չի յաջողիր: Անդին Հետախոյզը եւ Սպուտնիկը կը շարունակեն աշխարհի իրենց չըրջանը:

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ մէջ արդիւնած համայնավար կուսակցութիւնը վերահաստատելու փորձ մը եղած է Պաւերիոյ մէջ. ոստիկանութիւնը յաջողած է երեւան հանել անոր հեղինակները. 29 հոգի ձերբակալուած է:

ԿԻՊՐՈՍի յոյն ահաբեկիչներու կազմակերպութիւնը կը սպառնայ վերսկսիլ իր գործունէութեան: Այս ուղղութեամբ բաժնուած թռուցիկներուն մէջ էոճա կը յայտարարէ.— Պէտք է վերսկսիլ պայքարին, նկատելով որ Անգլիոյ միջամտութեան հետեւանքով հարցը լուծելու ուրիշ միջոց չկայ:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ մամուլի դործակալութիւնը կը հաղորդէ թէ դերման պիտուննեը, որ կը պտնուէին Ֆ. Միւնխէն, վերադարձած են իրենց հայրենիքը եւ չեն ուզեր անցնիլ Արեւմտեան Գերմանիա: Պոնէն ալ կը հաղորդեն թէ խնդրոյ առարկայ պիտուննեը երեք հատ են միայն եւ ոչ մէկ կապ ունին Սոխումի խումբին հետ, որուն հայրենադարձին կը սպասուի:

ՍՈՒՐԻՈՅ պինեալ ուժերու ընդհանուր հրամանատար Աֆիֆ Պզրի եգիպտական մամուլին յայտարարած է, թէ Սուրիա-Եգիպտոս միութիւնը յեղափոխական քայլ մըն է եւ ուժ կուտայ ալժերիական հարցին լուծման:

ՄՈՍԿՈՒԱՅի ձայնասփիւռը արարերէն լեզուով կատարած իր սփռումներուն ընթացքին յայտարարեց, թէ անգլիացի աշխարհակալները երկար տաեն պիտի չկրնան մնալ Աւեզի մէջ, նկատելով որ արաբ ժողովուրդը սկսած է իր պայքարին:

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Տէր եւ Տիկին Ֆաքիրեան (Ալֆորվիլ – լէն) իրենց ցաւակցութիւնը կը յայտնեն Մոսկոֆեան ընտանիքին իրենց սիրեցեալ մօր այրի տիկին Մոսկոֆեանի մահուան առթիւ եւ փոխան ծաղկեպսակի հազար Ֆրանք կը նուիրէ Որբերու Օգն. մարմնին (ատանալ «Յառաջ»էն):

ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆԻ ԿՈՄԻՏԷ

Պատուոյ նախագահ՝ ԺԱԳ ՊԱՒՏՈՒ
Ընդհ. նախագահ ԺՈՐԺ ՊԻՏՕ

ՊԱՏԱՐԱԳ

Ի յիշատակ՝ Հայ Լէգէոնի Ռազմիկներուն եւ Կամաւորներու, նահատակներու եւ Ֆրանսացի վեց հազար մարտիկներու, արեւելքի առաջին, երկրորդ, երրորդ, չորրորդ զօրաբաժիններուն, ինչպէս նաեւ Արեւելքի ծովային զօրաբաժինին ինկած Պատուոյ եւ Պարտականութեան Դաշտին վրայ Մուսատաղ 1915ին, եւ կիլիկիոյ եւ Եփրատի կռիւներուն 1919էն 1922:

Կիրակի 16 Փետրուար ժամը 10ին ՀԱՑ ԿԱԹՈՂԻԿԷ Ս. ԽԱՉ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՄԷՋ:

Պատարագը կը մատուցանէ՝
ԳԵՐԱՊԱՏՎԱՌ Կ. Ծ. Վ. ԱՄԱՏՈՒՆիի:

Ներկայ կ'ըլլան բազմաթիւ անձնաւորութիւններ եւ բարձրաստիճան կղերականներ: Կը քարոզէ գերապայծառ Պրեսօզ:

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Թեւանեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ իրենց մօր այրի Տիկին ՇԱՀԶԱՏԷ ՈՒԶՈՒՆԵԱՆի մահուան տարելիցին առթիւ հոգեհանդիսեան պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի առաւօտ, Փարիզի Ս. Յովհ.-Մկրտիչ եկեղեցիին մէջ:

Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յարգողները:

Բ. ՅԱՆԿ

«ՇԱՆԹ» Գրական – Գեղարուեստական ընկերակցութիւնը չնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուէրները իր զրադարան – ընթերցարանին համար:

«Հայ Գրադէտներու Բարեկամները» իր հրատարակութիւններէն 14 հատոր, Պ. Մ. Պարսամեանի ձեռամբ:

Յակոբ Տօլպաչեան հինգ հատոր:
Սուրէն Փափազեան 10 հատոր:
Շնորհիկ Շահլամեան տասը հատոր:
Երուանդ Տէր Մեսրոպեան 10 հատոր:
Ժիրայր Մխիթեան տասը հատոր:
Գամէր Տէր Վարդանեան հինգ հատոր:
Սարգիս Զէօրէկճեան հինգ հատոր:
Արմենակ Շահպահզեան հինգ հատոր եւ արժէքաւոր նկարներ:
Կարապետ Կարապետեան «Յառաջ»ի հաւաքածոն:
Ղազար Տէրտէրեան «Հայրենիք»ներու հաւաքածոները:

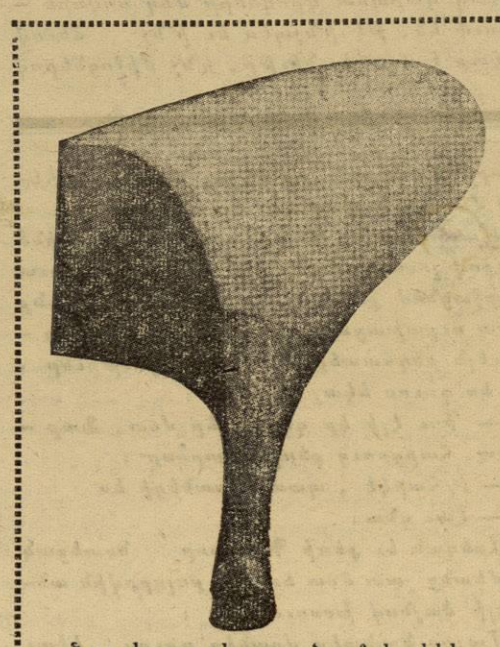
ԱՂՔԱՏԱՆՆԱՄ

Կոչ թեկնածութեան եւ հրաւէր
ընդհանուր ժողովի

Փարիզի Հայ Աղքատախնամ Ընկերակցութեան Բ. ընդհանուր ժողովը տեղի պիտի ունենայ, չաբաթ 8 մարտ 1958, ժամը 16ին: 32 բիս ար Թրէվիզ, արտակարգ ընդհանուր ժողովէն անմիջապէս յետոյ որ որոշուած է նոյն օրը ժամը 15ին:

Վարչութեան հինգ անդամներու հրաժարականը օրակարգի հարց ըլլալով (կանոնադրութեան թիւ հինգ յօդուածին համաձայն) ընկերակցութեան այն անդամները որոնք կը փափաքին թեկնածու ըլլալ, պարտին իրենց թեկնածութիւնը ներկայացնել ամէնէն ուշը 15 Փետրուարին, վարչութեան գրասենեակը, 32 բիս ար Թրէվիզ, թեկնածու կրնան ըլլալ միայն այն անդամները որոնք իրենց անդամավճարները կանոնաւորապէս վճարած են երեք տարիէ ի վեր:

Ներքին կանոնադրութեան թիւ 39 յօդուածին համաձայն՝ թեկնածութեան յայտարարութիւնը պէտք է յատակօրէն ըլլայ թեկնածուին իսկ ձեռքով եւ պարունակէ իր անունը, մականունը եւ հասցէն:

Նոր կատարելագործում կօշիկի
կրունկներու պատրաստութեան մէջ
Առաջին հայ հաստատութիւնը որ յաջողած է մաթիէռ փլաստիքի եւ ալիւմինի միացումով չինել անբեկ (էնֆասապլը) եւ ճկուն կօշիկի կրունկներ ամէն բարձրութեամբ:

Դիմել՝
VANPLAST
(ՎԱՆԼԵԱՆ)
7, RUE GODOT DE MAUROY
Téléphone : OPEra 01-06
Առաւօտները հեռաձայնել՝ ITA 33-38

ՆՈՒԷՐՆԵՐ

Ս. Ժերմէն Ան Լէյէն Պ.եղեկեղեան Օնիկ Նշանեանի մահուան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հազար Ֆրանք կը նուիրէ «Հայ – Բոյժ»ին եւ հազար Ֆրանք «Յառաջ»ի բարգաւաճման:

×

Տէսինէն Պ. Կարապետ Քոփոյեան, Ա – մերիկայէն վերադարձին առթիւ 2000ական Ֆրանք կը նուիրէ Մշակոյթի Տան (ատանալ «Յառաջ»էն), Լիոնի եկեղեցիին եւ Կապոյտ Աչքի Տէսինի դպրոցին: (Վերջին երկու գումարները ատանալ Նուիրատուէն):

Հ. Յ. Դ. ՈՒՍ. ՌՈՒԲԻՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Նիւթ՝

ՍՈՒԻԷԶԻ ՁՐԱՆՑՔԸ

Ա. Պատմական
Բ. Իրաւական
Գ. Միջազգային դաշնագրեր

Դասախօս՝ ԽԱՉԻԿ ՌՇՏՈՒՆԻ

Ուրբաթ, 14 Փետրուար, ժամը ճիշդ 21ին, Քաֆէ Քատէի վերնայարկը:

Միութիւնս սիրով կը հրաւիրէ ընկերները, հայ ուսանողութիւնն ու համակիցները անխտիր:

ԾՐԱՐՆԵՐՈՒ ԱՌԱՔՈՒՄ

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ ԱՆԳԼԻՈՅ ՁԱՄԲՈՎ

ՄԻԱԿ ՏՈՒՆԸ ՊԱՇՏՕՆԱՊԷՍ ՁԱՆՁՈՒԱԾ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵՆԷՆ

SICOMEX
20, RUE ROYALE, PARIS 8e
TÉL : OPE. 67-77
MÉTRO MADELEINE
C. C. P. 11-964-43

Ծրարները կը պարունակեն անգլիական առաջնակարգ ապրանքներ:

Սքանտար. 6 տեսակ ծրար կամ յանախորդին ընտրած ապրանքները:

Ցանկնումի բացարձակ ապահովութիւն, ամէնէն կարճ ժամանակներու մէջ առանց որեւէ ծախքի ստացողին համար: Ուզողին ծրի ցուցակ:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Փետրուար 23, Կիրակի օր, ժամը 17էն մինչեւ կէս գիշեր
ՕԹԵԼ ԺՈՐԺ Ե-ի շքեղ սրահներուն մէջ
Նախագահութեամբ

MONSIEUR ROBERT LECOURT
Garde des Sceaux, Ministre de la Justice

Երկու նուագախումբ. առաջնակարգ արթրահսիոնիներ եւ անակնկալներ

Մուտքը 600 ֆրանք: Կանխաւ ապահովել սեղանները, հեռաձայնելով ԹՐՕ 03-18

ԿԱՐԵՒՈՐ.— Վերապահուած սեղանները պէտք է գրաւուած ըլլան մինչեւ ժամը 19·30ը, որմէ վերջ որեւէ պատասխանատուութիւն չի ստանձնուիր:

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆ

ԾԻԾԱՂԻ ԳԻՇԵՐ

Երկուշաբթի, 24 Փետրուար 1958, ժամը ճիշդ 9ին

Théâtre Paul-Faralicq, 21, Rue Yves Toudic (République)

Ա. ԳՄԲԷԹԵԱՆ եւ ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՀԱՆ
կը ներկայացնեն երկու ծիծաղաշարժ կատակերգութիւններ

ԱՅԾ Է ԹԷ ԿԻՆՍ Է երկու արար եւ

ՕՐՇՆՈՒԱԾ ԱՐՇԵՍՏԸ *երեք արար*

Օր. Շուշան Գէորգեան, Օր. Նոյեմի Շահինեան, Նուրհան Մարգարեան
Նազարէթ Պշտիկեան, Լեւոն Սապունճեան *եւ երիտասարդ նոր ուժեր*

Մուտքի սովորական դիներ: Տոմսերը կը ծախուին՝ Գրատուն Հրանդ Բալուեան
43, Rue Richer, Paris 9e PRO 25-46

MORY et Cie

ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

ԻՆԹՈՒՐԻՍԹ – ՄՈՍԿՈՒԱՅէն ստացած է մեծաչնորհեալ իրաւասութիւնը ծրարներ ղրկելու Սորհրդային Միութիւն: Բոլոր տուրքերը կը վճարուին ղրկողին կողմէ, ստացողը ոչ մէկ վճարում ունի ընելիք: Ղրկողը ինք կը պատրաստէ ծրարը իր կողմէ գնուած եւ ընտրուած հագուստներով եւ ապրանքներ:

Սքատար ծրար չենք պարտադրեր: Սակայն միայն նոր ապրանք կ'ընդունինք: Ներկայիս ծրարները աւելի արագ կը հասնին:

Բոլոր տեղեկութիւնները կը տրուին հեռաձայնով՝ NOR. 40-72 et 50-83

10, Rue St-Quentin, Service C, Paris 10
MÉTRO ET AUTOBUS : GARE DU NORD

ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ԹԱՑԱՌԻԿ ԱՒԹՕԷՆ

CAMEL
ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ ՄՕՏ՝
102, BD VOLTAIRE, PARIS-XIe

ԿԸ ԾԱԽՈՒԻՆ՝ ԻՐԵՆՑ ՍԵՓԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ ԵՂՈՂ,

Անգլիական եւ Աւստրիական կերպասներէ, նորաձեւ **LODEN**

ՎԵՐԱՐԿՈՒՆԵՐ ԵՒ AUTOCOAT ՆԵՐ

(Զանազան գոյներ) 8000էն 12·500 *Ֆր.*

Իրենց մօտ կարելի է գտնել նաեւ
ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿԻ ՆՈՐ ԵՒ ԳՈՐԾԱԾՈՒԱԾ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐ հիստ մատչելի գիներով:
SMOKINGի ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ: Մեծաքանակի համար մասնաւոր սակացոյց

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900

Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանք : Հատը 15 ֆր.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 11 ՓԵՏՐՈՒԱՐ

MARDI 11 FEVRIER 1958

34ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8116 — 34EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 14ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3917

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԿԻՊՐՈՍԻ ԹՆՃՈՒԿԸ

Մերձաւոր Արեւելքի խաղաղութեան ապառնացող թնճուկ մը դարձած է Կիպրոսի ապագայ վարչաձեւի հարցը :

Յետպատերազմեան չրջանին է, որ մէջտեղ եկաւ այս խնդիրը, երբ կղզիին Յոյները պահանջեցին միանալ մայր – Հայրենիքին :

Ախորժակը ուտելով կը բացուի :

Ցունաստան իրրեւ դաչնակից յաղթականը մեծերուն, 1940ի գարնան հերոսաբար կռուած էր Իտալիոյ դէմ : Բայց ի վերջոյ տեղի տուած էր զերման բանակի դրոհին առջեւ :

Յաղթանակէն վերջ, Ցունաստան ստացաւ իր արժանի վարձատրութիւնը : Երկոտասան կղզիները (Տոտեքանէզ) Իտալիոյ ձեռքէն առնուելով կցուեցան Ելլադայի :

Միջերկրականի այդ տասներկու յունարնակ կղզիները 1911ին Թուրքիոյ ձեռքէն խլած էին Իտալացիք, որոնք միա-ժամանակ գրաւած էին Լիբիան (Տրիպոլիս եւ Պէնղազի), օսմանեան կայսրութիւնը միանգամ ընդ միշտ դուրս քշելով ափրիկեան հողերէն :

Անիրաւութիւն էր օտար պետութեան մը իշխանութեան ենթարկել հողամասեր, որոնց բնակիչները բացառապէս Յոյներ էին :

1945ին արդարութիւնը յաղթանակեց եւ Հոդոսն ու միւս կղզիները միացան մայր – Երկրին :

Այս բացառիկ յաջողութիւնն էր, որ մղեց Միջերկրականի միւս մեծ կղզիին՝ Կիպրոսի իրենց եղբայրները, որ Էնոսիսի խնդիրը յարուցանեն քանի մը տարի վերջ :

Սակայն Կիպրոսի պարագան տարբեր էր : Տոտեքանէզին չէր նմաներ : Երկու դլխաւոր արդելքները ցցուած էին Էնոսիսի (Ցունաստանի հետ միացում) դէմ :

Առաջին : Մինչ երկոտասան կղզիներուն մէջ չնչին քանակ մը կը ներկայացնէին օտարացեղ տարրերը, Կիպրոս իր Ծոցին մէջ 400·000 Յոյներու կողքին ունի ութսուն հազար Թուրքեր :

Երկրորդ : Մեծն Բրիտանիա, որ 1878ին Թուրքերու ձեռքէն առած էր կղզին՝ Հայկական Դատը ընդ միշտ թաղելու դիտի՝ ռազմավիտակաան կարեւոր կեդրոնի մը վերածած է զայն :

Ճիշդ է, որ Հնդկաստանի ճամբան ապահովելու պէտք չունի այլեւս, սակայն յորմէ հետէ Եղիպտոսն ու Սուէզի ջրանցքը ձեռքէն հանեց, Կիպրոս կը մնայ այն միակ կեդրոնը, որուն չնորհիւ կրնայ պահպանել դեռ իր հմայքը Մերձաւոր Արեւելքի երկիրներուն վրայ : Բաց ասոր, հիւլէական ու ջրածին ռումբերու համար կարեւոր կեդրոն մըն է այն :

Դիւրին չէ հետեւաբար Անգլիոյ համար խաղաղ սրտով հեռանալ Կիպրոսէն :

« Բաժանեա՛ դի տիրեսցես» :

Յարդ Ցոյներն էին միայն՝ առաջնոր – դութեամբ իրենց յեղափոխական կազմակերպութեան (Էօֆա) եւ հովանաւորու – թեամբ Մակարիոս Արքեպիսկոպոսի՝ որ դինեալ դիմադրութիւն կ'ընէին Անգլիացիներուն դէմ :

Վերջին չարաթները Թուրքերն ալ սկսան արիւնալի ցոյցեր կատարել :

Անգարայի կառավարութիւնը, Պոլսոյ եւ մայրաքաղաքի Թուրք մամուլը, ու – սանողներն ու երիտասարդութիւնը տա – րիներէ ի վեր երդում կ'ընեն Կիպրոսի ա – նունով :

Անգլիոյ արտաքին նախարար Սէլուին Լոյտ Անգարայէն վերջ այս անդամ ալ Աթէնք երթալով տեսնուեցաւ հելլէն կառավարութեան վարիչ չրջանակներուն հետ : Նպատակն է համոզել կողմերը որ ընդունին Կիպրոսի կառավարիչ Ֆութի ծանօթ ծրագիրը :

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԹՈՒՆՈՒՀ ՌՄԲԱԿՈԾՈՒԵՑԱԻ ՖՐԱՆՍԱՑԻՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ

72 ՄԵՌԵԱԼ, 87 ՎԻՐԱՒՈՐ

Շաբաթ օր կացութիւնը յանկարծ լարուած բնոյթ մը ստացաւ Ֆրանսայի եւ Թունուզի միջեւ : Պատճառ՝ Սաքիէթ – Սիտի – Եուսէֆի ռմբակոծումը, Ֆրանսացիներու կողմէ :

Ալժերիոյ Ազատագր· Ճակատը պին – ուրական խարխխներ ունի Ալժերիոյ սահմանին մօտ, Թունուզեան հողամասին վրայ (Սաքիէթ) : Երկու անդամ ալժերիացի ապստամբները այդ չրջանէն կրակ բացած էին Ալժերիոյ վրայ թռիչք կատարող Ֆրանսական օդանաւերուն : Զինուորական իշխանութիւնները զգուշացուցած էին Թունուզի կառավարութիւնը՝ որ երրորդ անգամ նման յարձակումի մը պիտի պատասխանուէր հակայարձակումով :

Շաբաթ առաւօտ զարձեալ կրակ բացուեցաւ Ֆրանսական օդանաւի մը վրայ, Սաքիէթէն (Թունուզ) : Երկու ժամ ետք, իշխանութեանց հրահանգով, Ֆրանսական 25 օդանաւներ կէս ժամ անդադար ռմբակոծեցին Թունուզեան հողամասը, ուր կը գտնուին Ազատագր· Ճակատի խրիսխները : Ալժէրէն հասած լուրերուն համաձայն Ֆրանսական Գէներալականերու կեդրոնատեղիները կէսը քանդուած է· փճացած են նաեւ բեռնատար կառքեր :

Թունուզի համաձայն 72 հոգի սպան – նուած է (9 կին եւ 12 փոքրիկները) եւ 87 հոգի վիրաւորուած :

Միջազգային կարմիր Խաչի ներկայացուցիչները Սաքիէթ կը գտնուին ռմբակոծման առեն· ոչ մէկը վիրաւորուած է :

Փարիզի Պատերազմական նախարարը յայտարարեց թէ Ֆրանսական բանակը օդինական վինջապաշտպանութիւն մը ըրած էր, որովհետեւ առանց Թունուզի միջամտութեան՝ Ալժերիոյ հարցը նոր կայիս լուծուած պիտի ըլլար :

Թունուզեան իշխանութիւնները արդի – լեցին կիրակի օրուան մարզական բոլոր խաղերը, Սաքիէթի մէջ լուսարձակի դրութիւն հաստատեցին ժամը քսանէն վեց եւ մայրաքաղաք տանող ճամբանե – րուն վրայ պահակաղօրք դրին, առուգե – լու համար կառավարներու ինքնութիւնը :

Թունուզի կառավարութիւնը ամպա – րանքով ժողով մը գումարեց, որմէ ետք Պուրկիպա կարդ մը յայտարարութիւններ ըրաւ, եւ կանչելով Փարիզի իր դեսպանը : Թունուզի Նախագահը յայտնեց թէ Ֆրանսական բանակը պիտի հեռանայ իր երկրէն, պիտի պարպուին նոյնիսկ Պիզերթի զինուորները : Հարցը պիտի ներ – կայացուի ՄԱԿին :

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

Վերջին լուրերը մտահոգիչ են : Թուրքերը երկու զօրաբաժին համախմբած են Կիլիկիոյ եղերքներուն վրայ՝ ղէմ յան – դիման կղզիին :

Իրրեւ թէ «յանուն Ատլանտեան Ուխտ» ին կ'ուզեն եղեր Կիպրոսի ապահովութեան հսկել ...

Կը յուսանք սակայն թէ Անգլիա ո՛չ մէկ առեն թոյլ պիտի տայ, որ Թուրքերը կրկին ոտք կոխեն Կիպրոսի մէջ :

Անլուծելի է թնճուկը :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՎՐԻՊԱԿ.— Կիրակի օրուան խմբագրականին Բ· հատուածին վերջին տողին մէջ Պրիւքսէլը կարդալ Պրիւժ :

ՎԱՐՈՒԺԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԸ ԿԱՆՏԻ ԵՒ ՊՐԻՒՍԷԼԻ ՄԷՋ

ՅՈՒՇԱՏԱԽՏԱԿԻՆ ՉԵՏԵՂՈՒՄԸ՝ ԿԱՆՏԻ ՄԷՋ ԲԱՑԱՌԻԿ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԵԱՄԲ

Հարիւրաւոր Հայեր Պելժիոյ եւ Ֆրանսայի բոլոր կողմերէն լեցուցած էին, կիրակի օր, Կանտի համալսարանի չքեղ դահլիճը ուր տեղի կ'ունենար Վարուժանի յուշատախտակին բացումը պաշտօնական անձնաւորութեանց կողմէ : Այս բացառիկ հանդիսութեան մանրամասնութիւնները տուած էինք արդէն :

Աւելցնենք միայն թէ իսկապէս բացառիկ էր եւ աննախընթաց :

Ժամը 3ին Կանտի համալսարանի սրահը լեցուած էր : Առաջին կարգերը դրաւած էին Պելժ բարձրաստիճան անձնաւորութիւնները, դինուորական թէ պետական : Արտասահմանէն ժամանած բազմաթիւ հայրենակիցներուն մէջ կը նշմարուէին Վենետիկի Մխիթարեան Միաբանութեան կողմէ Սեւրի վարժարանի տեսուչ – վարդապետը՝ Հայր Սերովբէ Ս. – ղըլեան, որուն կ'ընկերանային Հայր Աւետիք եւ տասը աշակերտներ : Ներկայ էին Վարուժանի կինը եւ եղբայրը, Հրանտ Սամուէլեան («Յառաջ»ի կողմէ), Շաւարշ Նարդունի, Կ· Փոլատեան, փրոֆ· Ֆրեսերիք Ֆէյտի, Լիւք–Անտրէ Մարսէլ, Ժան Պալար, Լիոնի Նորակարմ մշակութային միութեան կողմէ՝ Պ· Դաւիթեան, Մուրատ Թափայէլեանի նախկին աշակերտաց կողմէ՝ Պ· Վահրամ Պարկիրճեան եւ Կ· Մ· Ալ մշակ, ինչպէս նաեւ Բիւզանդ Օշականի, Գրիգոր Զօհրապ, Թօփալեան, Յարութիւն Սիմոնեան (Պէյրութէն) եւ հարիւրաւոր ուրիշներ : Ներկայ էր նաեւ Անվերսի եւ Պրիւսէլի Համալսարանը իր Դաղութային Վարչութեան նախագահով՝ Պ· Վ· Մուրտիքեան :

Անկարելի պիտի ըլլայ առանձին առթիւ հարազատ պատկերը տալ այս եզակի եւ պատմական հանդիսութեան : Ըսենք եւ չըսենք միայն թէ Պելժիոյ ուսանող – ները գլխաւորութեամբ իրենց Ժրաջան նախագահին՝ Պ· Յակոբ Իսկենտէրեանի, ներչնչումով Պ· Յակիկ Կարապետեանի, և անձուկր ու ձեռնհաս աշխատանքովը մասնաւոր յանձնախումբի նախագահ՝ Պ· Էմի Էմիրզեանի, մեծ դործ մը տեսած էին, որ պիտի անցնի մեր պատմութեան մէջ :

Վարուժանին համար, որ չերիմ չունի, այդ յուշատախտակը օտար համալսարա – նի մը մէջ յաւիտենական չերիմ մըն է, եւ ուխտավայրը պիտի դառնայ հայ ժո – ղովուրդին :

Պաշտօնական բացումը կատարեց յանձնախումբի նախագահ՝ Պ· Էմի Էմիրզեան դրաւոր ճառով մը, Ֆլամաներէն և Ֆրանսերէն : Ապա կարդուի խօսք առին՝ հա – մալսարանին տեսուչը փրոֆ· Լամպրեխթս, Կրթական նախարարին ներկայացուցիչը՝ Պ· Պօտար, Ուսանողական Միութեան նախագահ Պ· Ցակոբ Իսկենտէրեան, փրոֆեսորներ բանասիրական եւ Հայ բանասիրութեան Թարգմանիչ Լիւք–Անտրէ Մարսէլ, Էլիզապէթ Թագուհիի եղիպ – տագիտութեան Հիմնարկութեան ընդհ· քարտուղար՝ Ա· Մխիթարեան, մեր սիրելի եւ ծանօթ փրոֆ· Ֆէյտին, հայ դրադէտներու անունով Կարապետ Փոլատեան, Դանիէլ Վարուժանի դասընկեր Կանտի համալսարանին մէջ՝ Մաէս, եւ Քալէ տիւ Սիւտ անօրէն Ժան Պալար :

Վարուժանէն կտորներ կարդացուեցան Ֆրանսերէնի Թարգմանուած Անտրէ – Մարսէլի կողմէ : Ապա համալսարանին տեսուչը բացաւ յուշատախտակը զոր մինչեւ հանդիսութեան վերջաւորութիւնը դոցուած էր պելժիական դրօշով եւ նը – ւագուեցաւ պելժիական ազդային քայ – լերգը : Բազմաթիւ ծաղկեփունջեր դրուեցան : Ամբողջ հանդիսութիւնը ձայնադրուեցաւ եւ բազմաթիւ նկարներ քաշ – ուեցան : Պ· Գրիգոր Զօլօլեան (Արաքս) յատկապէս եկած էր Փարիզէն այդ նպատակով :

Արտասանուած ճառերուն մեծ մասը մեր տրամադրութեան տակ է եւ պիտի հրատարակենք յաջորդաբար, անոնց բացառիկ չահեկանութեան համար, մանաւանդ Վարուժանի դասընկերոջ, Պ· Մաէսի յիշատակները, այնքան հետաքրքիր, անտիպ էջ մը պիտի պարզեն մեզի Վարուժանի կեանքէն :

Կարդացուեցան Կիլիկիոյ Կաթ· Զարեհ Ա·ի եւ Քոնթ տը Փիրենի չնորհաւորական նամակները որոնց կ'անդրադառնանք յառաջիկայի :

Նոյն իրիկունը Պրիւսէլի մէջ տեղի ունեցաւ զուտ հայկական հաւաքոյթ մը որուն մանրամասնութիւնները՝ յաջորդով :

Շաբաթ օր Կանտի պելժ դրադէտ – ներու ակումբին մէջ Լիւք – Անտրէ Մարսէլ դասախօսութիւն մը տուաւ Վարուժանի մասին :

Կրկնելով անդամ մը եւս այս հանդիսութեան բացառիկ կարեւորութիւնը եւ բացարձակ յաջողութիւնը այսօր կը սիրտնինք գոհանալ այս քանի մը տողով, յառաջիկայի ձգելով լայն տեղեկութիւններ եւ չահեկան յօդուածներ :

Ա· Մ·

ԼՈՒՐԵՐ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԷն

Առջի օր տուած էինք «Թայմս»ի եւ Ֆրանսական Գործակալութեան տեղեկութիւնները Երուսաղէմի վերջին դէպքերուն մասին : Ինչպէս յայտնի է Ներսոյեան Արք· առողջական պատճառներով չէր մեկնած եւ իր կողմնակիցները Հիւսէյնի թաղուորին մօտ պատուիրակութիւն մը դրկած էին բեկանել տալու համար տըրուած արտաքսման վճիռը : Պէյրութի Ա – դը իր փետրուար չորսի թիւին մէջ հրատարակելէ վերջ Ֆրանսական Գործակալութեան հեռագիրը (տես՝ «Յառաջ» փետրուար հինդ) կ'աւելցնէ .—

« Վերջին պահուն կ'իմանանք որ Ներսոյեան Արք·ի կողմէ ներկայացող պատգամաւորները չեն ընդունուած թագաւորէն : Ջանացած են ներկայանալ Արտաքին նախարարին որ իր կարգին մերժած է ընդունիլ այդ պատուիրակութիւնը » :

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ մէջ Իւլպրիխթ անկնկալօրէն չնորհազրկեց հա – մայնավար կուսակցութեան կեդրոնական Կոմիտէի եւ քաղաքական Բիւրոյի իր ե – րեք ընկերները, մեղադրելով որ անոնք «հատուածողական» են :

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ պատերազմական նախարարութեան բանբերը յայտարարեց թէ կառավարութիւնը լիրազօրած է ամերիկեան օդուժը, որ մէկ տարիէն հրթիռ մը արձակէ դէպի լուսին :

ԱՆԳԼԻՈՑ վարչապետ Մաքմիլըն պատասխանեց մառէչալ Բուլղանինի երկրորդ նամակին· Վարչապետը համաձայն է «Մեծ»երու հանդիպումին, պայմանաւ որ լրջօրէն պատրաստուի ան, Արտաքին չորս նախարարներու ժողովով մը կամ՝ դիւանագիտական դաշնի միջոցներով :

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻ մէջ քանի մը օրէ բնակիչները պոչ բռնած են Ֆրանսական քոնեաք գնելու համար : Համաձայն հեռադրական գործակալութեանց եւ Ֆրանսական մամուլին, Ֆրանսական քոնեաքը կը ծախուի 90 րուբլիի (մօտ 4000 ֆրանք), իսկ Հայկականը 50 առ հարիւր աւելի :

ԻՆՉՊԷՍ ԿԱԶՄՈՒԵՑԱՒ

ԴԱՆԻԷԼ ՎԱՐՈՒԺԱՆ

(Գ. եւ վերջին մաս)

Պիտի անցնի ժամանակ մըն ալ, ու պիտի ցնդին Սահմանադրութեան կեցցէներ-ը, պիտի արխնի՛ ազդին հոգին: Հայկական աշխատաւոր դասակարգը կը պոռայ ցաւէն եւ կ'ընդվզի: Հայոց աշխարհը կը լեցուի աննման դիւցազներգութեամբ մը, որ սակայն յուսահատութիւն կը պատճառէ տառապանքին երկարաձգումով:

Անհրաժեշտ էր երգել այդ տառապանքը, անմահացնել զայն, եւ հին օրերու, հեթանոսական, ասպետական փառքերու ոգեկոչումով փարատել յուսահատութիւնը, — կանչել ցեղին ոգին:

Պոլսոյ մէջ հայ գրական հրապարակը լռած է, ամբած: «Ազգ»ը բարոյական հագած է, — Արփիար եւ ընկերները բարքերու ոտիկանութիւն մը կը փորձեն, իրապաշտութեան հանգանակով՝ անխնայ կը հարուածեն ազգային կեանքին տխուր երեւոյթները: Էֆէնտի դասակարգին դէմ կը պանծացնեն խոնարհ դասակարգը, հարուստին դէմ՝ աղքատը, անբարոյականին դէմ՝ առաքինին: Հակադրութեան այս դպրոցը, սակայն, ի վերջոյ պիտի ձեւազեղծ ընէր «ազգ»ը, վերածելով պատուելիական հաւաքականութեան մը, որ խոչընդոտ չունի: Առաջին անդամ Լեւոն Բաշալեանն է որ վախկոտ ազգակ մը կ'արձակէ իր ցեղին ձայնով, ըսելու համար թէ Հայութիւնը չի՛ մեռնիր, թէ Հայը իր «արիւնին մէջ ունի պէտքը դէպի իմացականութիւնը, դէպի դիտութիւնը, դէպի յառաջդիմութիւնը, դէպի յաղթանակը»:

Արեան խօսքը, ցեղին հոգեբնախօսականը թաքուն ուժերուն ակնարկը առաջին անգամ կը կատարէ Բաշալեան, առանց սակայն իր միտքի հորիզոնը աւելի լայն բանալու, — Դուրեանի մէկ ուրիշ յորդորը եւ ուրիշ ոչինչ: Դուրեան եւս լոյսով կը հաւատար փրկել ազգը, իսկ Բա-

պիտի զայ ցեղին արեան հոգեբնախօսականն ուժէն: Այս մտքին զարգացումը տեղի չունեցաւ դժբախտաբար, որովհետեւ հորիզոնը հետզհետէ խաւարեցաւ: Ցետադային, Ցայգալոյսին մէջէն, ուրեմն բռնապետական խաւարին մէջէն, Ռուբէն Զարդարեան խօսեցաւ այդ ցեղին մասին, թագուն ու զողունի, իսկ Արտ. Ցարութիւնեան դաւառական զրականութեան հանգանակով պաշտպանեց հայրենի բը-նաշխարհին ուժը, որ մեծ դեր խաղացած էր ցեղին կազմութեան մէջ:

Երկու կլիմաներու ուժին Քոնվէրժանսը, — արեան եւ հողին ներդործութեան պաշտամունքը, որու տարբեր անուն պիտի տար Մեհեան՝ աւելի եռքը:

Այս փորձերէն եռքն է, (ըստ ժամանակագրութեան՝ յառաջ քան Մեհեանը, որու մաս կը կազմէր Վարուժան եւս), որ կուգայ ցեղին սիրտը:

Ի՞նչ իմաստ ունի ցեղը Վարուժանի փիլիսոփայութեան մէջ: Ասիկա կը գտնեմ բանաձեւուած՝ Հայրենիքի ոգին եւ կարմիր հողը քերթուածներով: Ըստ Վարուժանի՝ ցեղը համադրութիւնն է պատմութեան եւ աշխարհագրութեան, — այդ համադրութեան մէջ՝ տիրապետող տարրը կը հանդիսանայ պատմութիւնը, ցեղային ուժերու արտայայտութիւնը, արեան մտաւորական բոցը:

Այդ վարդապետութենէն մեկնելով, ան կը բանաձեւէ առողջ կենսապաշտութիւն մը, — Վարուժան լաւատես է, կը հաւատայ թէ պատմութեան եւ աշխարհագրութեան պատուաստը յաղող է կատարուած մեր հոգեկան ժառանգութիւններուն մէջ: Կը հաւատայ թէ Հայը ապագայ ունի, պիտի գայ երջանիկ օրերու վարձատրութիւնը՝ իմացական նոր ծաղկումով:

Ամբողջացնելու համար մեր այս ընդհանուր ակնարկը, քանի մը խօսք եւս իր ստեղծագործութեանց ճարտարապետութեան մասին: Վարուժան դասական պատմուճան մը ունի եւ իրապաշտ մարմին մը, — դասականութիւնը կուգայ Մխիթարեան տունէն, իսկ իրապաշտութիւնը՝ իր մտաւորական առողջ կազմութենէն եւ բնութեան ճանաչումէն: Դասականութիւնը եւ իրապաշտութիւնը իրար զրկած են Վարուժանի մէջ: Իր իրապաշտութիւնը վեհապանծ բան մը ունի, որ ոչինչ կը զոհէ թրիվիալիզմին: Բայց և այնպէս իր վսեմ լեզուին մէջ երբեմն կը սպրդին ռամկունակ բառեր: Այդ լեզուն ունի ուրիշ թերութիւն մըն ալ, զոր Վարուժանի դիտել տուած է առաջին անգամ Ռուբէն Զարդարեան: Կը զործածէ [illegible] թիւն մը չեն բերեր երբեք, — ոշինա-կան, խրախ ···: Դարձեալ Զարդարեանն է որ քննադատած է իր մէջ այն «չափազանց իրապաշտութիւնը», զոր ուրիշներ բարոյական հարցերու մէջ կը տեսնեն ու կը քննադատեն, աւելի ճիշդ է ըսել՝ միայն ռամկունակութեան մէջ: Այժմ, տեղն է յայտարարելու թէ զղուանք կը պատճառէ Շիրվանզադէի ապուշ քննադատութիւնը, կատարուած՝ բարոյական տեսակէտով, — Շիրվանզադէի ճաշակը չի կրնար չափանիշ դառնալ արուեստագէտին: Շիրվանզադէ արուեստագէտ — զրոյ մը չէ, այլ պարզապէս զրոյ մըն է: Շիրվանզադէի նման՝ Վարուժանի մասին նոյն ապուշային դիտողութիւնը ըրած է Սուրխաթեան: Քննադատը չի կրնար կանգ առնել նման հրապարակախօսութեանց վրայ, զեղեցկագիտական արժէքէ զուրկ:

Վարուժանի տաղաչափութիւնը եւս, որքան ալ սակաւ տաղաչափութիւն ըլլայ, կը տուժէ տեղ տեղ, — բայց դեռ դեպիկ է իր ճիգը ինքզինք մշակելու եւ յարդարելու: Օրինակ Ադօրիֆ քերթուածը, — թէ ինչքան ձեւ փոխած մշակումը, — թէ ինչքան կը հաստատէ իր լարին բազմազանութիւնն իսկ:

Երբ 1913ին, Պոլսոյ մէջ, «զրական ասուլիս» մը կը սարքուէր ի պատիւ Վարուժանի դործերուն, Խաժակ, յիշելով Պեշիկթաշլեանի խօսքը, կ'ըսէր Վարուժանի.

Մանո՛ւկ, մանուկ, ինձ չխաբես,
Միշտ կաց այդպէս լուսաւոր:

Վերջապէս արձանագրենք թէ Վարուժան տաղանդն ունէր բարեչրջուելու,— մէկ տարիէն միւսը կը կատարելագործուէր: Իր դործերուն մէկ ընթերցումով իսկ կարելի է նկատել թէ մեծ բանաստեղծին բարեչրջումը չէր վերջացած տակաւին, այլ ընդհակառակն նոր էր սկսած: Եթէ տպրէր, անհնկալ յաղթանակներ պիտի տար մեր բանաստեղծութեան: Մեր նոր դրողներէն չատեր մէկ դործով կը հատնին, Վարուժան անսպառ էր, ինչպէս կը հաստատէ իր լարին բազմազանութիւնն իսկ:

Երբ 1913ին, Պոլսոյ մէջ, «զրական ասուլիս» մը կը սարքուէր ի պատիւ Վարուժանի դործերուն, Խաժակ, յիշելով Պեշիկթաշլեանի խօսքը, կ'ըսէր Վարուժանի.

Մանո՛ւկ, մանուկ, ինձ չխաբես,
Միշտ կաց այդպէս լուսաւոր:

Կարելի է Վարուժանի կողմէ պատասխանել թէ Հերթանոս երգերուն բանաստեղծը չխաբեց հայ արուեստը, չխաբեց իր ցեղը,— անոր տուաւ դանձ մը, թանկագին հարստութիւն մը: Իր դէմքը կը մնայ միշտ լուսաւոր, փառքի լուսապսակի մը մէջ, ու միշտ մանուկ, այն արտայայտութեամբ, որ եթէ վերջ չտրուէր իր կեանքին, այդ լոյսը պիտի ճառագայթէր նաեւ եւրոպական զրականութենէն ներս: Իսկ Հացին երգը ոչ թէ խոստում մըն էր այդ յաղթանակին համար, այլեւ ապացոյց մը:

Այժմ երկու խօսք իրրեւ «խաղաղեցո», հնօրեայ ձեւով, որպէսզի խաղաղի Վարուժանի հոգին:

«Իմ բաղձանքս է, կը զրէ Վարուժան, տապալային մարդոց նուիրել հզօր երգ մը, որ հայրենիքս ինձի պէս արարած մը ծնած ըլլալուն չզղջայ»:

Դուք, սիրելի ընթերցողներ, դուք ալ ինձի հետ, կը կարծեմ թէ պատրաստ էք Վարուժանի պատասխանելու.— Հայ հայրենիքը չի ղղջար, այլ կը հպարտանայ ծնած ըլլալուն համար քեզ, ո՛վ ալեխոհրիկ բանաստեղծ Հայոց, ուրախ լեր:

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ՋԱՐԵՀ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ ԷՋՄԻԱԾՆԱՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ ԿՈՆԴԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ

•

ՀՄԲ.— Պէյրութի «Ազդակ», Գահիրէի «Ցուսաբեր», Պոստընի «Հայրենիք», Փարիզի «Ցառաջ» եւ Հալէպի «Արեւելք» թերթերուն կողմէ, Միհնաս Թէօլէօլեան 31 Յունուարին տեսակցութիւն մը ունեցած է Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոս Զարեհ Ա.ի հետ, որ հանուրթիւնը ունեցած է իրեն ներկայացուցած կարգ մը հարցումներուն պատասխանելու գրաւոր:

Ստորեւ նոյնութեամբ կուտանք մեր ներկայացուցչի հարցումները, եւ անոնց պատասխանները.

×

Հ.— Էջմիածնայ Հայրապետին, Վազգէն Ա.ի ստորագրութեամբ հանրային սեփականութիւն դարձուած կոնդակի մը մէջ կ'ըսուի, թէ Կիլիկեան Կաթողիկոսութիւնը կը ձգտի «հալածել եւ լացնել» Էջմիածնայ Աթոռը: Այս կարգի վերագրում մը հիմ ունի՞, երբ մանաւանդ Հայրապետ մըն է որ կ'ընէ այդ վերագրումը.

Պ.— Կիլիկիոյ կաթողիկոսութիւնը երբեք է ձգտած չէ, ոչ ալ աշխատած, «հալածել եւ լացնել» Ս. Էջմիածնայ Աթոռը: Ընդհակառակն, ինչպէս մեր նախորդները, նոյնպէս եւ մենք ուզած ենք տեսնել Ս. Էջմիածինը մեծ եղբօր դերին եւ դիրքին մէջ: Ոչ թէ «լացնելու եւ հալածելու» հետամուտ եղած ենք, այլ բաղձանքը ունեցած ենք անոր վերելքին եւ հզօրնակութեան բարձրացման:

Ս. Էջմիածնայ հանդէպ մեր մտածումները եւ զգացումները մենք յայտնեցինք պաշտօնապէս եւ յայտնի ժողովոյ, Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթող. ընտրութեան Պատկ. Պատգ. ժողովի առաջին իսկ նիստին մէջ: Մեր անկեղծ մտածումները եւ յայտարարութիւնները լսելի էին վեհ. Վազգէն Ա. Կաթողիկոսին, որ տեղ կը դրաւէր, այդ վայրկեանին, Վեհարանի դահլիճին կից սենեակի մը մէջ:

Կաթողիկոսական ընտրութեան յաջորդող մեր ողջոյնի առաջին խօսքը ուղղեցինք Ս. Էջմիածնայ Աթոռին: Անընդունելի դարձաւ, սակայն, մեր ողջոյնը:

Անվարան եւ մեկին կրնանք յայտարա-

Մտալինի ձեւով մը որոշած եղաւ թէ իր մահէն վերջ ո՞վ պիտի անցնի իր տեղը:

×

1952ի Հոկտեմբեր ամսուն Մոսկուայի մէջ կայացաւ համամիութենական բոլշեւիկ կուսակցութեան համառուսական 19րդ համագումարը, ուր ճնշող եւ հեղձուցիչ մթնոլորտ մը կը տիրէր: Պոլիտբիւրոյի անդամները սկսած էին զմբռնել թէ ընդհանուր քարտուղարը — այս էր Մտալինի տիտղոսը — Ս. Միութեան արտաքին ու ներքին քաղաքականութեան համար չափազանց կարեւոր հարուած մը պատրաստելու վրայ է:

19րդ Համագումարին մէջ Մտալին խօսք չառաւ կեդրոնական Կոմիտէին քաղաքական զեկուցումն ընելու համար: Առաջին անգամն էր որ կը հրաժարէր այդ պարտականութենէն: Իր լռութիւնը բացառելիքներով յղի թուեցաւ բոլորին:

Իր փոխարէն Մալենկով կարդաց այդ զեկուցումը: Խրուշչեւ զեկուցում կարդաց կուսակցական չարքերու կազմակերպութեան եւ Կուսակցութեան նոր ծրագրին մասին:

Մոլոտով, կարճ եւ սովորականին նման անչուք ճառով մը արագ կերպով անցաւ արտաքին քաղաքականութեան հարցին վրայէն:

(1 Շար.)

ՍՏԱԼԻՆԻ ՄԱՀԸ

Ծանօթ է որ Խ. Միութեան ներքին կառավարական խնդիրները միշտ պատուած կը մնան խորհրդաւորութեան մշուշով մը: Ի՞նչ պայմաններու մէջ խրուշչեւ իր ձեռքն առաւ երկրին դեկը: Ո՞ր պահուն սկսաւ փայլիլ իր աստղը: Ինչ ալ ըլլան այս հարցերուն ներքին ծալքերը, որոշ է թէ ծնունդ առին Ստալինի մահէն վերջ: Վիկտոր Ալեքսանտրով, «*Ուկրայնացի Խրուշչեւը*» գրքին հեղինակը, կը ջանայ ճկարագրել Ստալինի մահուան պարագաները՝ արտասահման հասած հազուագիւտ տեղեկութիւններու լոյսին տակ:

1952ի Ցունիսին, Մտալին ձեռնարկած էր Համայնավար կուսակցութեան համառուսական 19րդ համագումարի պատրաստութեանց: Իր դիրքը ճշդուած էր — կը ծրագրէր լուծել Պոլիտբիւրոն, որ Լենինի ժամանակներէն փոխանցուած խըմբակական կառավարութեան վերջին հատուածն էր:

Պաշտօն յանձնեց Խրուշչեւի, որ կազմէ ու խմբագրէ Կուսակցութեան նոր ծրագիրը — կանոնագիրը:

Նիւթեր դործի լծուեցաւ: Ինքը, որ 1917ին կուսակցութեան անդամ իսկ չէր, ծրա[illegible] կանոնագիր պատրաստելու պաշտօն ստացած էր: Ի՞նչ պատիւ. եւ Մտալինի կողմէ իրեն հանդէպ ցոյց տըրուած ի՞նչ բացարձակ վստահութիւն:

Կարգ մը փոփոխութիւններ չատ կարեւոր էին: Ոչ միայն Պոլիտբիւրոն պիտի վերացուէր, այլ նաեւ կուսակցութեան մականուանումին մէջ Մտալին կ'ուզէր ջնջել «բոլշեւիկ» բառը. կը փափաքէր որ կուսակցութիւնը այսուհետեւ կոչուի «Ս. Միութեան Համայնավար Կուսակցութիւն» փոխանակ նախկին «Համառուսական Բոլշեւիկեան Համայնավար Կուսակցութիւն» մականուանման:

«Բոլշեւիկները» անոնք էին, որոնք Լենինի կողքին պայքարած էին ցարականութեան դէմ: Բոլորն ալ, բացի Լենինէն, դնդակահարուած էին Էնքավէտէի նկուղներուն մէջ: Նախկին եւ ներկայ կուսակցութեան միջեւ չարունակականութեան միակ աղղակը Մտալինի անձն էր: Բոլշեւիկեան «հին պահակախումբ»էն կեն դանի մնացած միակ անձնաւորութիւնն էր:

Այլեւս չէր ուղեր որ «բոլշեւիկ» բառը դործածուի. չէր ուղեր ենթակայ ըլլալ այն ծրագիր — կանոնագրին, որուն հեղինակները անխնայ զնդակահարել տուած էր, որպէս «լրբածուն օձ» հրապարակային անպատուութեան մատնել տալէ վերջ:

Ցամի տեսաւ 1952ին, Մտալին, արդէն իսկ կ'որոճար համաշխարհային նոր պատերազմի մը ծրագիրը՝ համայնավար դարձած Չինաստանի մասնակցութեամբ (*):

Կրեմլինի տէրը կը պատրաստուէր վերջնական պայքարին: Չէր ուղեր որ այս պայքարը տեղի ունենայ «Լենինի բոլշեւիկեան դրօշ»ին ներքեւ, որովհետեւ, յաղթանակի պարագային, «միւսներն ալ» — իր զոհերը — պիտի փառաբանուէին պատմութեան կողմէ: Այդ պարագային, ո՞վ պիտի, գուցէ վերաքննութեան են թարկուէին «Մոսկուայի պատասխանատուները» ու երեւան հանուէին եէժովի եւ Վիշինսկիի կողմէ պատրաստուած կեղծ փաստաթուղթերը, որոնք Մտալինի կողմէ ապսպրուած էին:

«Հանճարեղ պետ»ը կ'ուզէր պատմութեան անցնիլ իր անձնական «դրօշակով», — «Ս. Միութեան Համայնավար կուսակցութիւն», «Մտալինի կուսակցութիւն»:

Կուսակցութեան նոր ծրագիրը պատրաստելու պաշտօնը Խրուշչեւին յանձնեց, հնազանդ պաշտօնեայ մը, որ առանց դժուարութեան կրնար դրժել «բոլշեւիկ» բառը, որովհետեւ զգացական որեւէ կապ չունէր այդ բառին հետ: Այս դերին համար Խրուշչեւը ընտրած ժամանակ, Մտալին չէր կրնար նախատեսել իր առածքալին կարեւոր հետեւանքները: Խրուշչեւը կուսակցական պիւրոքրասիին, ապպարատչիկներուն դլուխը դետեղելով,

(*) Ըստ պատմաբան Նիկոլայեւսկիի:

րել, թէ Ս. Էջմիածնայ կաթողիկոսու – թիւնը միշտ ձգտած է Կիլիկիոյ կաթողի– կոսութիւնը ընջնելու, «լացնելու եւ հա – լածելու»։ Ոչ ոք այս խնդրոյ առթիւ կարծիք պէտք է յայտնէ, նախ քան ըն – թերցումը հոգեւոյս Բարդէն Աթոռակից կաթողիկոսի Կիլիկիոյ կաթողիկոսու – թեան պատմութիւնը դործին ։

Հ.— Նոյն կոնդակին մէջ, պատմական ճշմարտութիւններու անտեսումով, Մ. Նահանգներու կարգ մը եկեղեցիները«յա– փշտակելու» երկրորդ վերագրում մը գո– յութիւն ունի։ Կրնա՞ք մեզ լուսաբանել ձեր կողմէ այդ եկեղեցիներուն ընծայ – ուած հովանաւորութեան մասին ։

Պ.— *Կը ցաւինք խորապէս, կոնդակի մէջ գործածուած «յափշտակութիւն» բա– ռի մասին, որ երբեք չի պատշաճիր մեր եկեղեցասիրական և քրիստոնէական քայ– լին։ Հարիւր հազարաւոր Հայեր անդլուխ եւ անհովիւ մնացած էին,— դատապար – տուած՝ կորուստի։ Այս մասին կը վկայէ նոյնինքն հոգեւոյս Գէորգ Զ. կաթողի – կոս, որ , իր կոնդակներէն մէկուն մէջ կը գրէր, թէ «անլսատեաններին սպասում է կորստեան անփառունակ ճակատագի – րը»։ Հակառակ այդ բազմութիւններու բազմաթիւ դիմումներուն ,Էջմիածին, ոչ– եկեղեցական նկատումներով, չուզեց հո– գեւոր սնունդ հայթայթել այդ հաւատա– ւոր հօտին, որ 25 տարիէ ի վեր անդլուխ մնացած էր եւ կորստեան դատապար – տուած։ Այդ բազմութիւնները, ահաւա – սիկ, առինք բարոյական եւ հոգեւոր մեր պաշտպանութեան ներքեւ ։*

Հ.— Վեհափա՛ռ, Ս. Էջմիածնայ կա – թողիկոսը իր կոնդակին մէջ կը ձգտի ըն– տեղծել այն տպաւորութիւնը , թէ կարե– լի պիտի ըլլար այդ բազմութիւնները վե– րադարձնել դարձեալ իր հովանիին, եւ թէ «հասունցած էին դէպքերը»՝այդ ուղ– դութեամբ։ Մինչ մենք գիտենք, թէ ոչ ոէկ նպաստաւոր վերաբերում ցոյց տըր– ուած է Էջմիածնի կողմէ, բացի զգացա– կան խօսքերէ ։ Կրնա՞ք մեզ լուսաբանել այս մասին ։

Պ.— *Էջմիածնայ կաթողիկոսը դժբախ – տաբար բացարձակապէս անտեղեակ է արտասահմանի Հայութեան ազգային – եկեղեցական կեանքին։ Ն. Վեհափառու – թիւնը կը կարծէ, թէ Ս. Էջմիածինը չի – նարար ղործ կը կատարէ արտասահման – եան հայ դաղութներու մէջ։ Մինչդեռ , դժբախտ իրողութիւնը ճիշդ հակառակը կը փաստէ։ Երեւի, Վաղդէն Ա. կաթողի– կոս Ամերիկայի հայ. եկեղեցիի կացու – թեան եւ ապագայի մասին տեղեկութիւն– ներ չէ առած այն մարդոցմէ, որոնք Ամե– րիկայի մէջ պառակտում ստեղծեցին եւ պիտի չարունակեն հրահրել այդ պառակ– տումը, եթէ կարենան անշուշտ։ Այլա – պէս, դէպքերու հասունցած ըլլալու մա– սին անճիշդ իր արտայայտութիւնը պիտի չունենար ։*

1957 Փետրուարէն մինչեւ Սեպտեմբեր, *մենք ուսումնասիրութեան, խորհրդածու– թեան եւ քննութեան նիւթ դարձնելէ ետք մեզի կատարուած դիմումը, խղճի հանդարտութեամբ ընծայեցինք մեր հո – վանին, համոզուելէ ետք նաեւ, որ մեր առած քայլը քրիստոնէական է, արդար է եւ չի ճգտիր որեւէ «յափշտակութեան»։*

Հ.— Կը հաճի՞ք, պաշտօնական կոն – դակի մը հրապարակումէն ետք, անգամ մը եւս լուսաբանել հանրային կարծիքը իբրեւ թէ Ս. Էջմիածնայ կաթողիկոսին կողմէ կատարուած «զիջումներու» մա – սին։ Զիջումներ եղա՞ծ են, եւ եթէ եղած են ո՞րքան հաշտարար էին անոնք ։

Պ.— 1956 Փետրուար 20ի մեր ընտրու– թենէն ասդին, հակառակ անոր որ ոչ մէկ իրաւասութիւն ունէր մեր ներքին դոր – ծերուն խառնուելու, Էջմիածնայ կաթո – ղիկոսութիւնը մեզ դրած է վիրաւորիչ եւ անընդունելի պահանջներու տակ։ Մեր եղբայրական եւ համերաշխական բոլոր արտայայտութիւնները անարձագանդ մը– նացին. եւ, ի պատասխանի, մեզմէ պա– հանջուեցան մեր Աթոռի պատմական ի – րաւասութենկց եւ արժանապատուու – թեան անյարիր զիջումներ ։

Էջմիածինը ոչ մէկ զիջում ըրած է, մե– ղի հետ իր յարաբերութենց ընթացքին ։ Եւ եթէ կ'ուղէք, «զիջումի» որեւէ հարց դոյութիւն չէր կրնար ունենալ արդէն , մեր թէ Էջմիածնայ կողմէ, որովհետեւ երկու Աթոռներու յարաբերութիւնները Ստորադասութեան եւ գերադասութեան ծիրին մէջ չեն իյնար ։

Սկզբունքով «զիջում»ի մասին խօսիլ իրաւականօրէն եւ պատմականօրէն ան – տեղի դտնելով հանդերձ, մենք պատմու – թեան համար պիտի հրատարակենք իր – րեւ թէ միջնորդներու , — Գարեգին Պատրիարքի եւ Պ. Ալէք Մանուկեանի նա– մակները, որոնք կը ցոլացնեն Էջմիածնայ միշտ անդիջող ոդին, եւ կը կրկնեն անի– րաւ եւ անտեղի պահանջները ։

Հ.— Կ'ուզէի՞ք պատասխանել հարցու– մի մը, որ մինչեւ այսօր ուղղուած պէտք է ըլլար արդէն ձեզի, եւ որուն պատաս– խանը կրնայ լոյս սփռել բազմաթիւ անո– րոշ խնդիրներու վրայ ։ — Ձեր կարծի – քով, ինչո՞ւ Էջմիածին, դարաւոր աւան– դութիւնները ոտնակոխելով, ուղղակի եւ կաթողիկոսի անձով այս միջամտութի– ւնը գործեց Կիլիկեան Աթոռի կաթող. ընտրութեան, եւ մինչեւ այսօր չուզեր հրաժարիլ իր կարգ մը յաւակնութիւննե– րէն, որոնք ոչ օրէնքի, ոչ կանոնագրու – թիւններու եւ ոչ ալ երկու Աթոռներու վարչական անկախութեան հետ կը հաշ– տուին ։

Պ.— Գաղտնիք չէ, թէ Էջմիածին մին – չեւ 1914 կը ձգտէր ջնջել կամ իրեն են – թարկել Կիլիկիոյ եւ Ակթամարայ կաթո– ղիկոսութիւնները։ 1920ին ասդին, Էջ – միածնի դեկը իրենց ձեռքերուն մէջ առ – նող իշխանութիւնները նաեւ քաղաքական ծաւալումի *միջոց ուղեցին դարձնել զայն։ Կրօնական – վարչական իր ամբողջական անկախութիւնը պահող Կիլիկեան Աթոռի դոյութիւնը, արտասահմանի մէջ ,խոչըն– դոտ էր այս ծրագրի գործադրութեան ։ Այս իսկ պատճառաւ, Էջմիածին երբեւէ հաշտ աչքով չդիտեց Կիլիկիոյ կաթողի – կոսական յաջորդական ընտրութիւնները։*

Ձենք ուղեր մանրամասնել, մասնաւո – րաբար վերջին երեսուն տարուան եկեղե– ցական կեանքի վերիվայրումները ։

Նոյն քաղաքականութեան ականատես եղանք նաեւ այս անդամ, 1956ին, երբ Էջմիածնի կաթողիկոսը եկաւ անձամբ մասնակցելու կաթող. ընտրութեան եւ նախադահելու օծման. սակայն իրողու – թեան մէջ դժբախտաբար բանդումի վեր– ջին եւ դերադոյն փորձը կատարեց ու էյաջողեցաւ բարեբախտաբար ։

Մնացեալը բացատրութեան չի կարօ – տիր ։

Հ.— Կ'ուզէի՞ք խօսիլ նաեւ հրապարա– կի վրայ շրջող ծանօթ կոնդակի այլ կէ– տերու մասին ։

Պ.— *Մենք եւս ստացանք օրինակ մը այդ կոնդակէն, դրկուած Էջմիածինէն։ Ձեռ ընթերցման եւ քննութեան, նկատե– ցինք որ դէպքերու ընթացքը, էութիւնը եւ եղրակացութիւնները համապատաս – խան չեն իրողութեանց ։ Այս պատճառաւ իսկ կոնդակի մասին անդրադարձում մը աւելորդ կը նկատենք ։*

Մ. Թ.

ՁԱՑՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ

ՏԷՍԻՆ, (Ցառաջ).— Ֆ. կապ. Խաչի մասնաճիւղերուն դործունէութեան ան – բաժան մէկ մասը կը կազմէ Մանուկնե – րու Օրուան ոռնակատարութիւնը։

Ընդհանրապէս դպրոցական հանդէս – ներու կը կապուի այդ «Օր»ը, որպէսզի մեր տղաքը խայտան ու ճոռողեն մայ – րենի լեզուի անդաստանին մէջ։

Յունուար 26ի կիրակի կէսօրէ ետքը ժողովուրդը հաւաքուած էր Դաշնակցու – թեան սրահը ։

Երախաները համաչափ ու ներդաշնակ կ'երդեն Բամ Փորոտանը, որ կ'ունկնդ – րուի յոռնկայս ։ Օրուան խօսնակն էր ա– չակերտուհիներէն Օր. Գեղուհի Մանուկ– եան ։

Հանդէսին բացումը կատարեց Ֆ. Կ. Խաչի տեղւոյս մասնաճիւղի առենապե – տուհի Տիկին Թագուհի Աբրահամեան, որ բովանդակալից բառերով մատնանչեց նորահաս սերունդին սպառնացող վտանգը եւ դպրոցին կենսական դերը՝ անոր հա – րատատ դիմագիծը պահպանելու տեսա – կէտէն։ Թելադրեց ծնողքներուն անտար– բեր չըլլալ իրենց երախաներուն մայրենի լեզուի ուսուցման նկատմամբ ։

Ցետոյ սկսան արտասանութիւնները։ Փոքրերը՝ իրենց քնքշութեամբ։ Աւելի մեծերը լուրջ ու խոստմնալից։ Ոմանք՝ երկչոտ ։ Ուրիշներ՝ համարձակ ։

Մէջ ընդ մէջ երդուեցան՝ «Ով մեծա – սքանչը», «Իմ հեռաւոր հայրենիքը », «Գարուն երեւանը», «Արագի ափինը», «Ելլեմ ման գամը», որոնք մեզ ոգեւորե– ցին ու դնահատուեցան։ Երդչախումբին դեկավար նշանակուած էր աչակերտուհի– ներէն Օր. Անժէլ Կարապետեան, որ յա– ջողութեամբ վարեց իր պաշտօնը ։

Գեղջկական պարերն ալ իրենց իւրա – յատուկ երանդներով եկան դեղեցիկ փունջ մը կազմելու, հայրենի բնագա – ւառէն քաղուած։ Նախ պարեցին Բ. դա– սարանի աչակերտներէն փոքրիկներ Ալիս Պօտուրեան, Թագուհի Սալլապաշեան, Ն. Գալուստեան, Տ. Պարտաքճեան եւ Ա. Պողոսլեան։ Իսկ Դ. դասարանի աչա – կերտներէն՝ Գեղուհի Մանուկեան, Մարի Օհանեան, Մարգարիտ Զաքարեան, Շան– թալ Կարապետեան, Ցովհաննէս եւ Գէորգ Պառաւեան։

Ապա ներկայացուեցաւ « Արա Գեղեցի– կըն ու Շամիրամը », որուն աւանդութիւ– նը կարդաց Օր. Մատլէն Առաքելեան։ Խաղին գլխաւոր դերակատարներն էին Գեղուհի Մանուկեան, Մարի Օհանեան , Մարգարիտ Զաքարեան , Ժ. Պարտաք – ճեան, Կ. Տէր Պողոսեան, Ցովհ. եւ Գէորգ Պառաւեաններ, Սահակ Տէր Սա – հակեան, Ցակոբ Պողեան։ Բոլորն ալ լաւ սորված էին իրենց դերերը եւ կրցան ան– սխալ, սահուն առոդանութեամբ ներկա – յացնել խաղին տիպարները ։

Մէջընտրարին ծախուեցան վիճակախա – ղի պատասխաններ։ Բոլոր նուէրները հա– ւաքուած էին անհատներէ եւ առեւտրա – կաններէ, որոնց չնորհակալութիւն յայտ– նուեցաւ։ Հանդէսի վերջաւորութեան բո– լոր երախաներուն անխտիր, բաժնուեցան միրգերու ծրարներ ։

Մեր դպրոցին այս տարուան ուսուցիչն է ընկեր Ազդին Մարտիրոսեան, որ չանք չի խնայեր իր ծանր պաշտօնը արդիւնա – ւորելու համար։ Վստահ ենք որ աչա – կերտները պիտի օգտուին իրմէ ։

Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի անդամներն ալ չաբաթը մէկ օր կը հետեւին ընկեր Ազդինի կազմակերպած հայերէնի յատուկ դասընթացքներուն ։

Գ. Պ.

ԱՐՈՒԵՍՏԻ ԼՐԱՏՈՒ

Հայկական ժողովրդական Փոլքլորիկ երգերու նոր սկաւառակ մը հրապարակ կ'ելլէ մօտ օրէն, մեներգի կատարումով Օր. Իրիս Պիւպիւլեանի ։

Կը պարունակէ Հայաստանեան եւ ա – չուդական տասը կտորներ ։

Նուագախումբի բաժինը՝ Արա Պար – թեւեանի կողմէ։ Պատրաստութեամբ Վօկ ընկերութեան, դեղարուեստական չքեղ կողքով մը։

ԿԱՅԾԵՐ

ԼԴ.

ԿՐԿԻՆ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄՆ

— Ինչ պէտք է ասէ, պատասխանեց Մարթաղը ծիծաղելով։ — Կը բռնէ ա – կանջներիցը, ձիւղ կը տայ ու կ'ասէ՝ — Ցարհատ, ի՞նչու փախար վարժարանիդ ։

— Նա չէ կարող, հիմա ես նրա ականջ– ներից ձիւղ կը տամ, պատասխանեցի ես ։

— Վայ, մեղք չէ՞, ախար նա տէրտէր է ։

— Ցարհատը հանաք է անում, խօսեց Մարիամը ։

— Սօնան դիտէ՞ , որ այստեղ եմ, հար– ցրէր ես ։

— Նա չէ իմանում, նա այսօր առա – ւօտեան ինձ ասում էր՝ «էրնէկ, Ցարհա– տըն այստեղ լինէր» ։ Նա շատ ուզում էր քեզ տեսնել։ Ինչո՞ւ էր ուզում, Ցար– հատ, հարցրուց Մարիամը ։

— Չեմ իմանում... Բայց ո՞րտեղ են վեր եկել նրանք ։

— Չտեսա՞ր դու, նրանց չադրերը կապած էր մերին։ Նրանք էլ քեզ չտեսան, չեմ իմանում, ուր էին դնացել, այնտեղ չէին, ասաց Մարիամը ։

Քոյրերս պատմեցին մեր քաղաքից մի քանի նորութիւններ, որոց Թուում յայտ– նեցին եւ վարժապետիս կնոջ՝ ողորմելի Գիւլ – Ջհանի մահը։ Ես մի կողմից ու – րախացայ, որ խեղճ կինը ազատուեցաւ իր տանջանքներից, որով չարչարւում էր նա այնքան շատ տարիներ, խիստ հազիւ բաժանուելով հիւանդութեան մահճից ։ Բայց լինձ վրայ խիստ տխուր տպաւորու– թիւն գործեց, երբ Մարթաղը ասաց թէ մեր քաղաքում այնպէս լուր էր տարած – ուել, իբր թէ տէրտէրակնոջ մահուան պատճառն եղել է տէր Հօր սաստիկ ծեծը, որին արժանացրել էր քահանան իր կնոջը նրա մահուանից մի քանի օր առաջ։ Ես տանից երկրայութեան հաւատացի, մը – տաբերելով, թէ որպէս բարբարոսաբար ծեծում էր նա ինձ եւ իմ ընկերներին ։ Եւ մի այսպիսի մարդը, որպէս վարժա– պետ եւ քահանայ, առաջնորդում էր մի ամբողջ քաղաքի ուխտաւորներին դէպի Աստուծոյ Մօր տաճարի երկրպադու – թիւնը ... ։

Որպէս իմացայ քոյրերիցս, տէր Թո– դիկը բացի Սօնայից բերել էր իր հետ եւ իր որդի Մանէփանին։ Խեղճ տղայի խե – լացնորութիւնը, վերջին օրերում աւելի սաստկացած լինելով, հայրը բերել էր նրան սուրբ Աստուածածնի վանքը այն մտքով, որ Թողնէ Մանէփանին մնալու պանքի «խեղճերի» մէջ, այնտեղ բժշկուե– լու համար, նա այժմ համարում էր Մանէփանի խելացնորութիւնը Տիրամօր դատիժներից մէկը։ Որքան ճիշդ էր այդ կարծիքը, ես չդիտէի, բայց ես դիտէի մի բան, թէ որպէս Մանէփանի հայրը չա– րաչար կերպով վարւում էր նրա հետ . որպէս նրա երեխայութեան ժամանակ , իբրեւ պատիժ, կախ էր տուել խեղճ տը– պային ջրհորի մէջ, նա մնացել էր այն – տեղ կէս ժամ, եւ այնուհետեւ Մանէփանի խելքը տեղը չէկաւ. նա միշտ ցնորւում էր, երբ ջուր կամ հոր էր տեսնում ... ։ Այս ես դիտէի ... ։

Ես շատ ուրախ էի, որ դնալով մօտս մօտ, քեռի Պետրոսի վրանը, չհանդիպե– ցայ վարժապետիս։ Ինձ խիստ անտանելի էր միւս անդամ տեսնել այն մարդու երե– սը, որը այնքան դառն յաւերի պատճառ էր եղել լինձ ։

Հասնելով մեր վրանը, դտանք պառաւ Ֆաթունին եւ Մարգարիտին քնած. Մա– րօն արթուն նստած սպասում էր լինձ ։

Ես չեմ կարող նկարագրել այն ուրա – խութիւնը, որով Մարօն հանդիպեց իր երեխայութեան երկու ընկերուհիներին. նրանց միմեանց հետ փաթաթուելը, նը – րանց պարզ ու անմեղ սրտերի արտահե – դումիւնը, նրանց անկեղծ չրթունքների մրմունջը բարձր է դրչի զօրութիւնից . այդ միայն պէտք է տեսնել եւ զդալ ։

Հայկական աղջկայ սրտի մէջ մի բան, կատարեալ հրեշտակային, որ մնում է միշտ անհասկանալի հասարակ մահկա– նացուների համար։ Նա այնպէս մաքուր եւ սրբազան է, որպէս մի անարատ աստ– ուածուհի. նա արտափայլում է իր ջերմ լուսով, նա բուրում է իր անուշ հոտաւէտութեամբ, բայց միշտ մնում է անչօշափելի ... ։

ԼԵ.

ՔՈՒՐԴԸ ՔՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ ՍՐԲԱՐԱՆԻ ՄԷՋ

Աստուծոյ լոյսը բացուեցաւ։ Օրը կիւ– րակի էր։ Առաւօտեան մայրս եկաւ մեզ մօտ, եւ մենք բոլորս միասին գնացինք վանքը ժամ։ Մեր վրանումը մնաց միայն պառաւ Ֆաթունը, մատաղն եփելու հա – մար ։

Ուխտաւորների բանակը գտնւում էր իր ջերմեռանդ – բարեպաշտական վրդով – մունքի մէջ։ Ամէն տեղ երեւում էր շար– ժողութիւն, ամէն տեղ եփ էր գալիս բոր– բոքուած հաւատքը, իր բոլոր աստուա– ծային կարողութեամբ ։ Բազմութիւնը չտապում էր դէպի վանքը պատարագ ունենալու եւ սուրբ Տիրամօր դերեզմանը համբուրելու ։

ՐԱՖՖԻ

(Շար.)

ԿԱՅԾԵՐ

ԼԴ.

ԿՐԿԻՆ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄՆ

— Ինչ պէտք է ասէ, պատասխանեց Մարթաղը ծիծաղելով։ — Կը բռնէ ա – կանջներիցը, ձիւղ կը տայ ու կ'ասէ՝ — Ցարհատ, ի՞նչու փախար վարժարանիդ ։

— Նա չէ կարող, հիմա ես նրա ականջ– ներից ձիւղ կը տամ, պատասխանեցի ես ։

— Վայ, մեղք չէ՞, ախար նա տէրտէր է ։

— Ցարհատը հանաք է անում, խօսեց Մարիամը ։

— Սօնան դիտէ՞ , որ այստեղ եմ, հար– ցրէր ես ։

— Նա չէ իմանում, նա այսօր առա – ւօտեան ինձ ասում էր՝ «էրնէկ, Ցարհա– տըն այստեղ լինէր» ։ Նա շատ ուզում էր քեզ տեսնել։ Ինչո՞ւ էր ուզում, Ցար– հատ, հարցրուց Մարիամը ։

— Չեմ իմանում... Բայց ո՞րտեղ են վեր եկել նրանք ։

— Չտեսա՞ր դու, նրանց չադրերը կապած էր մերին։ Նրանք էլ քեզ չտեսան, չեմ իմանում, ուր էին դնացել, այնտեղ չէին, ասաց Մարիամը ։

Քոյրերս պատմեցին մեր քաղաքից մի քանի նորութիւններ, որոց Թուում յայտ– նեցին եւ վարժապետիս կնոջ՝ ողորմելի Գիւլ – Ջհանի մահը։ Ես մի կողմից ու – րախացայ, որ խեղճ կինը ազատուեցաւ իր տանջանքներից, որով չարչարւում էր նա այնքան շատ տարիներ, խիստ հազիւ բաժանուելով հիւանդութեան մահճից ։ Բայց լինձ վրայ խիստ տխուր տպաւորու– թիւն գործեց, երբ Մարթաղը ասաց թէ մեր քաղաքում այնպէս լուր էր տարած – ուել, իբր թէ տէրտէրակնոջ մահուան պատճառն եղել է տէր Հօր սաստիկ ծեծը, որին արժանացրել էր քահանան իր կնոջը նրա մահուանից մի քանի օր առաջ։ Ես տանից երկրայութեան հաւատացի, մը – տաբերելով, թէ որպէս բարբարոսաբար ծեծում էր նա ինձ եւ իմ ընկերներին ։ Եւ մի այսպիսի մարդը, որպէս վարժա– պետ եւ քահանայ, առաջնորդում էր մի ամբողջ քաղաքի ուխտաւորներին դէպի Աստուծոյ Մօր տաճարի երկրպադու – թիւնը ... ։

Որպէս իմացայ քոյրերիցս, տէր Թո– դիկը բացի Սօնայից բերել էր իր հետ եւ իր որդի Մանէփանին։ Խեղճ տղայի խե – լացնորութիւնը, վերջին օրերում աւելի սաստկացած լինելով, հայրը բերել էր նրան սուրբ Աստուածածնի վանքը այն մտքով, որ Թողնէ Մանէփանին մնալու պանքի «խեղճերի» մէջ, այնտեղ բժշկուե– լու համար, նա այժմ համարում էր Մանէփանի խելացնորութիւնը Տիրամօր դատիժներից մէկը։ Որքան ճիշդ էր այդ կարծիքը, ես չդիտէի, բայց ես դիտէի մի բան, թէ որպէս Մանէփանի հայրը չա– րաչար կերպով վարւում էր նրա հետ . որպէս նրա երեխայութեան ժամանակ , իբրեւ պատիժ, կախ էր տուել խեղճ տը– պային ջրհորի մէջ, նա մնացել էր այն – տեղ կէս ժամ, եւ այնուհետեւ Մանէփանի խելքը տեղը չէկաւ. նա միշտ ցնորւում էր, երբ ջուր կամ հոր էր տեսնում ... ։ Այս ես դիտէի ... ։

Ես շատ ուրախ էի, որ դնալով մօտս մօտ, քեռի Պետրոսի վրանը, չհանդիպե– ցայ վարժապետիս։ Ինձ խիստ անտանելի էր միւս անդամ տեսնել այն մարդու երե– սը, որը այնքան դառն յաւերի պատճառ էր եղել լինձ ։

Հասնելով մեր վրանը, դտանք պառաւ Ֆաթունին եւ Մարգարիտին քնած. Մա– րօն արթուն նստած սպասում էր լինձ ։

Ես չեմ կարող նկարագրել այն ուրա – խութիւնը, որով Մարօն հանդիպեց իր երեխայութեան երկու ընկերուհիներին. նրանց միմեանց հետ փաթաթուելը, նը – րանց պարզ ու անմեղ սրտերի արտահե – դումիւնը, նրանց անկեղծ չրթունքների մրմունջը բարձր է դրչի զօրութիւնից . այդ միայն պէտք է տեսնել եւ զդալ ։

Հայկական աղջկայ սրտի մէջ մի բան, կատարեալ հրեշտակային, որ մնում է միշտ անհասկանալի հասարակ մահկա– նացուների համար։ Նա այնպէս մաքուր եւ սրբազան է, որպէս մի անարատ աստ– ուածուհի. նա արտափայլում է իր ջերմ լուսով, նա բուրում է իր անուշ հոտաւէտութեամբ, բայց միշտ մնում է անչօշափելի ... ։

ԼԵ.

ՔՈՒՐԴԸ ՔՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ ՍՐԲԱՐԱՆԻ ՄԷՋ

Աստուծոյ լոյսը բացուեցաւ։ Օրը կիւ– րակի էր։ Առաւօտեան մայրս եկաւ մեզ մօտ, եւ մենք բոլորս միասին գնացինք վանքը ժամ։ Մեր վրանումը մնաց միայն պառաւ Ֆաթունը, մատաղն եփելու հա – մար ։

Ուխտաւորների բանակը գտնւում էր իր ջերմեռանդ – բարեպաշտական վրդով – մունքի մէջ։ Ամէն տեղ երեւում էր շար– ժողութիւն, ամէն տեղ եփ էր գալիս բոր– բոքուած հաւատքը, իր բոլոր աստուա– ծային կարողութեամբ ։ Բազմութիւնը չտապում էր դէպի վանքը պատարագ ունենալու եւ սուրբ Տիրամօր դերեզմանը համբուրելու ։

ՐԱՖՖԻ

(Շար.)

Մարոքի թաղաւորը անմիջապէս իր յուղումը յայտնեց ղէպքին համար, մինչ Ուոշինկթընի Թունուղեան դեսպանը նիւ Եորք կ'երթար ՄԱԿի ընդհանուր քար – տուղարին հետ տեսնուելու համար: Խո– սակցեցաւ նաեւ Ափրիկեան հարցերու ա– մերիկեան նախարարին հետ:

Ֆրանսական չրջանակները ղէպքը կը կոչեն տեղական պինուորական միջադէպ:

Պուրկիպա լրջօրէն մտահոգուած է Ա – զատագր. ճակատի ղեկավարներուն Գա – հիրէ մեկնումով: Միւս կողմէ, խորհըր– դային նաւ մը պինամթերքով լեցուն կ'ուղղուի դէպի Թունուզ:

Արաբական Լիկան ալ իր կարդին բո – ղոքագիր մը ներկայացուց ՄԱԿին:

Փարիզի Թունուզեան դեսպանը երէկ մեկնեցաւ իր երկիրը:

Սաքիէթի միջադէպէն եռք վարչապետ կայեատ նախարարաց ժողով մը պիտի յայտարարէր, այսօր – վաղը: Շաբաթ օրէն ի վեր բացակայ՝ Արտաքին նախա– րար Փինօ երէկ իրիկուն Փարիզ պիտի հասնէր: Դչ. առաւօտ Նախարարաց Խոր– հուրդը պիտի ղրաղի այս հարցով:

Ամերիկեան կառավարութիւնը լրջօրէն հետաքրքրուած է Ֆրանքեւթունուղեան անցուդարձերով: Ուոշինկթընն երկու եր– կիրներուն ալ դիմած է, որ ներկայացնէն իրենց տեսակէտները: Ֆրանսա պատաս – խանած է արդէն, հարկ եղած տեղեկու – թիւնները տալով:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՍՈՒՐԻԱՑին հասած լուրերու համա – ձայն իրաքեան կառավարութիւնը իր հը– բաժարականը ներկայացուցած է Ֆէյսալ Թաղաւորին:

ԿԻՊՐՈՍի մէջ յոյն բանտարկեալներու ծնողքները ցոյց մը ըրին Նիկոսիոյ փո – ղոցներուն մէջ:

ՀԱՐԱՒԱՑին ԲՈՐԻՍ վճռապէս մերժեց Հիւս. Քորէայի վերամիացման առաջար– կը:

ԱՆԳԼԻՈՑ Արտաքին նախարար Լոյտ Ճունստան գնաց, խորհրդակցութիւններ ունենալու համար, հաւանական է որ կիպրոսի կառավարիչն ալ երթայ Ա – թէնք:

ԻՏԱԼԻՈՑ եւ Մարոքի համայնավար կուսակցութեանց ներկայացուցիչները Ճունուար 28էն Փետրուար 5 հանդիպում մը ունեցան Հռոմի մէջ, դլխաւորու – թեամբ Թոլիաթիի եւ Ալի Եաթայի:

ՖՐԱՆՍԱՑի մէջ քանի մը օրէ ի վեր կը ձիւնէ, ողողումներու պատճառ դառնա – լով, բազմաթիւ դետեր յորդեցան: Նան– սիի մէջ կացութիւնը լուրջ է, նկատելով որ բոլոր դետերն ու դետակները իրենց հուներէն դուրս ելած են: Քանի մը օրէ ի վեր Սէն դետն ալ ժամական վեց սան– թիմեթր կը բարձրանայ Փարիզեան չըր– ջանին մէջ: Վերջերս օդը մեղմացաւ եւ ասիկա պատճառ մը կը նկատուի, որ ո – ղողումները աւելնան՝ ձիւնահալի հետե – անքով:

ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ
ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ
23 Փետրուար, Կիրակի, ժամը 15·30ին
կը ներկայացուին
Ա. ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆ ՆԱՒԱՐԱՐԱՑ
ՀԱՑՈՑ Ց(ոսկեդարեան բարբառով)
Բ. Tante Dorothée
DE E. RITIER
Գ. ՄՕՐՈՒԿԻ ՍԱՆՏՐԸ (Ծիծաղաչարժ)
(Զաւեշտ, հեղ. Առանձաբ)
Տոմսերը կը ծախուին տեղւոյն վրայ, կամ առանձ ուղղակի վարժարանէն:
OBS. 18-28

ՆՈՒԻՐ

Իր ամուսնոյն՝ Արտաւազդ Հանըմեանի մահուան 13րդ տարելիցին առթիւ Տիկին Ռոզ Հանըմեան երկու հազար ֆրանք կը նուիրէ Ֆ. կապոյտ Խաչի Անկէնի մաս – նաճիւղին:

ՀԱՑ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉի Ֆէսանվիլիէի օ – դաժոխութեան կայանին կը նուիրեն.—

Պ. Պ. Ճամճեան երեք հազար ֆրանք, Պեհրոսեան երեք հազար, Պայրամեան հազար, Տէմիրճեան հազար ֆրանք:

Հայ Կարմիր Խաչի դարմանատան կը նուիրեն.— Պ. Պ. Խաչիկեան հազար, Տէմէեան հազար, Խանճեան, Պարթեւ – եան, Կէտիկեան, Տիկին Կէտիկեան 500ա– կան ֆրանք:

ՄՇԱԿՈՑԹԻ ՏԱՆ
ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ԴՐԱԴԱՐԱՆԻՆ

Պ. ՓՈՐԵԱՋԵԱՆ իր տղուն՝ հարիւրա – պետ Արթիւրի յիշատակին, Փարիզի Մը– չակոյթի Տան Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի դրադարանին կը նուիրէ Մեծ Համայնա– դիտարանը (Լա Կրանտ ասսիկլոփետի), 31 հատոր, որ կը պատկանէր ողբացեալ երի– տասարդին:

ՇՓԵՂ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սե– րունդի «Սիամանթօ» խումբի:

Հովանաւորութեամբ Հ. Ց. Դ. «Վա – րանդեան» կոմիտէին:

22 Փետրուար, Լիոն, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին մինչեւ լոյս, Փլաս Պէլքուր,

BERRIET MILLIET
PLACE BELLECOUR

ընդարձակ սրահներուն մէջ:

Կը նուագէ նշանաւոր

MARCEL LOUVIRAY

նուագախումբը:

Մասնակցութեամբ խումբին երգչիչ՝
ԱԼՊԻՐ ՆԵԼԵՄԱՆի

Արդիական պարեր Ֆրանսայի ախոյեա– նի կողմէ:

Հայկական տարազով պարեր:

Հաճելի անակնկալներ, Փարիզի Նոր Սերնդականներու կողմէ:

Ճոխ պիւֆէ Մատչելի գիներով

Տէր եւ Տիկին Սարգիս Տէօքմէճեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Էդիկեան եւ զաւակները, Այրի Տիկին Ալիս Տէօքմէ – ճեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Մ. Մարկոսեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տի– կին Գ. Թեւանեան եւ զաւակները ցաւով կը ծանուցանեն իրենց մօր, մեծ մօր, եւ աղգականին՝

ԱՑՐԻ ՏԻԿԻՆ ՊԱՑԾԱՌ ՏԷՕՔՄԷՃԵԱՆԻ

մահը՝ որ տեղի ունեցաւ իր բնակարանին մէջ, 103 բիւ ժիւլիէիճ Լա Ֆրուա, Փա – րիզ (20):

Ցուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այս չորեքշաբթի ժամը 4ին, Փարիզի Ս. Ցովհ. Մկրտիչ եկեղեցին, եւ մարմինը պիտի ամփոփուի Փէր Լաչէզի իրենց ըն– տանեկան դամբարանին մէջ:

Մասնաւոր մահագդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այն նկատել:

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Լսարանին այս չորեքշաբթի դիշերուան հաւաքոյթը նուիրուած է հայ մեծանուն դերասանուհի ՍԻՐԱՆՈՑՇի ծննդեան հա – րիւրամեակին: Մեծանուն դերասանու – հիին կեանքին ու գործին մասին կը խո– սի՝ ԱՐՏԱՇԵՍ ԳՄԲԻԹԵԱՆ: Դասախօսը պիտի կատարէ մենախօսութիւններ Համ– լէթէն:

ԱՂՔԱՏԱՒԱՆԱՄ

Կոչ թեկնածութեան եւ հրաւէր
ընդհանուր ժողովի

Փարիզի Հայ Աղքատախնամ Ընկերակ – ցութեան Բ. ընդհանուր ժողովը տեղի պիտի ունենայ, չաբաթ 8 մարտ 1958, ժամը 16ին: 32 բիւ տը Թրէվիզ, արտա– կարգ ընդհանուր ժողովէն անմիջապէս յետոյ որ որոշուած է նոյն օրը ժամը 15ին:

Վարչութեան հինդ անդամներու հրա – ժարականը օրակարդի հարց ըլլալով (կանոնադրութեան թիւ հինդ յօդուածին համաձայն) ընկերակցութեան այն ան – դամները որոնք կը փափաքին թեկնածու ըլլալ, պարտին իրենց թեկնածութիւնը ներկայացնել ամէնէն ուշը 15 Փետրուա– րին, վարչութեան դրասենեակը, 32 բիւ տը Թրէվիզ, թեկնածու կրնան ըլլալ մի – այն այն անդամները որոնք իրենց անդա– մավճարները կանոնաւորապէս վճարած են երեք տարիէ ի վեր:

Ներքին կանոնադրութեան թիւ 39 յօդ– ուածին համաձայն՝ թեկնածութեան յայ– տարարութիւնը պէտք է յատակօրէն գըր– ուած ըլլայ թեկնածուին իսկ ձեռքով եւ պարունակէ իր անունը, մականունը եւ հասցէն:

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Սողոմոն Կիւլէկեան եւ կարօ Երանեան կը նուիրեն Հայ Մշակոյթի Տան՝ հազա – րական ֆրանք Վահէ Ճիհանեանի մահ – ուան առթիւ:

(Ստանալ «Յառաջ»էն):

ԼՈՑՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ

ՀԱՅ - ԲՈՅԺ

ԺՈՂ. ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ
Խմբագիր՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Նոյեմբեր – Դեկտեմբերի թիւը (191– 192), ճոխ եւ այլազան բովանդակու – թեամբ, 48 էջ:

«Դարուն ցաւը» (Հայ – Բոյժ).— Ցո– ռետեսութեան վնասները (Տոքթ. Գ. Գա– լուստեան).— Ի՞նչպէս դարմանել ծեր – ախտը (Տոքթ. Նաւասարդ).— Սերկեւիլ (Տոքթ. Յ. Մաճուկեան).— կարա՞դ ու– տել թէ ձէթ (Տոքթ. Անտրէ Պէլմոն).— Գօտին բժշկութեան մէջ (Նարդեան Բժշ – կական Բառարան).— Ստամոքսին քա – ջագործութիւնները (Տոքթ. Շ. Այվազ – եան).— Հոդ կ'ուտէր (Տոքթ. Է. Ղազար– եան).— Թուքը բերնին մէջ չորցաւ (Տոքթ. Ա. Աշճեան).—Առողջարան Արդ– նիւմ (Ա. Թամազեան).— Կրնա՞նք դիտ– նալ մահուան ժամը (Շ. Նարդունի).— Արիւնամածնութիւն (Տոքթ. Ազատանի).— Բակլայ ուտողներուն կարեւոր (Տոքթ. Թոլմէս).— Առաջին օգնութիւն (Խաչու– հի):

Բաժանորդագրութեան ՆՈՐ պայման – ները յայտնուած:

Հ. Յ. Դ. ՈՒՍ. ՌՈՒԲԼԷՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ
Նիւթ՝

ՍՈՒԷԶԻ ԶՐԱՆՑՔԸ

Ա. Պատմական
Բ. Իրաւական
Գ. Միջազգային դաշնագրեր

Դասախօս՝ ԽԱՉԻԿ ՌՇՏՈՒՆԻ

Ուրբաթ, 14 Փետրուար, ժամը ճիչտ 21ին, Քաֆէ Քաւէի վերնայարկը:

Միութիւնս սիրով կը հրաւիրէ ընկեր– ները, Հայ ուսանողութիւնն ու հայրենա– կիցները անխտիր:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած՝ Ֆ. Կ. Խաչի Տէսինի մասնաճիւղի կողմէ եւ մասնակցութեամբ դպրոցին կրթական մարմնին, ի նպաստ դպրոցին:

Փետրուար 15, Շաբաթ երեկոյեան ժա– մը 20·30էն մինչեւ առաւօտ, ժամը 4, Տէսինի թաղապետարանի չքեղ սրահին մէջ:

Պիտի նուագէ՝ Լիոնի ռատիոկայանի ԱԼԷՔՍԱՆՏՐ ՊՕԿՕԶի ծանօթ նուագա – խումբը:

Բոլորդ այդ օրը դէպի սրահ:

ԿՕՒԶՈՒԻՆ

Տունը աչխատող գործաւորուհիներ, մասնագէտ ամառուան հագուստներու կրանտ սեռի: Մտիպողաբար դիմել՝

ETABL. ORLÉANS
170, Rue St. Martin, Paris 3e - Entr sol

ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՓՆՏՐԵՑԷՔ **ՊՈՍՓՈՐ**
ՀԱՋԱԿԱՒԻՈՐ ՀԷԼՎԱՆ ԵՒ ԼՈՒՔՈՒՍԸ
ԲԺԻՇԿՆԵՐՈՒ ԿԱՐԾԻՔՈՎ ԱՆՈՆՔ ԿԸ ՊԱՐՈՒՆԱԿԵՆ ՄԵԾԱԳՈՑՆ ԶԱՓՈՎ
ԳՈԼ (ֆալորի)
Անհրաժեշտ մանուկներու համար եւ օգտակար չափահասներուն ու ծերերուն
որոնց կը պարգեւէ աշխոյժ եւ եռանդ
ՊՈՍՓՈՐԻ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ԴԵՐԱԶԱՆՑՔ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԻՋ ԻՍԿ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾՆԵՐԸ
2, Rue Louis Astoin - Marseille
Արտածման համար մասնաւոր պայմաններ

Décoration — Agencement de Magasin
ANCIENS ÉTABLISSEMENTS
J. PAICHOUX et E. THION
149, RUE NATIONALE, PARIS 13e — TÉL. : GOB. 19 52
SERRURERIE D'ART ET DE BATIMENT
Tous Travaux de Fer Forgé

BAINS DE VAPEUR
4bis, Rue de la Pierre-Levée. Paris-11e Tél.: OBE. 12-51
MÉTRO : RÉPUBLIQUE, OBERKAMPF ET PARMENTIER
ԵՐԵՔ ՍՐԱՀ ՇՈՓԻՒ ԼՈՓԱՆՔԻ (SUDATION ET FUMIGATION)
Մասաժ, Օֆսիժենօթերափի, ձեռքերու և ոտքերու խնամք (մանիւֆիւր–փետիֆիւր)
ֆուափիւր, սուէն տը պօթէ, փիսին:
BAR - RESTAURANT
ԲԱՑ ՕՐԵՐ
ԿԻՆԵՐՈՒՆ
Ուրբաթ ժամը 11էն 23
Երկուշաբթի ժամը 11էն 23
Չորեքշաբթի ժամը 11էն 23
ԱՑՐԵՐՈՒՆ
Հինգշաբթի ժամը 17էն 23
Շաբաթ ժամը 9էն 23
Կիրակի ժամը 8էն 12
ՀԱՑԵՐԷՆ ԽՕՍՈՂ՝ ԿԻՆԵՐՈՒ ՕՐԵՐԸ ՄԻԱՑՆ
Մուտք՝ 400 ֆր., երբ սրբիչ եւն. միասին բերուին: 500 ֆրանք
երբ հաստատութիւնը հայթայթէ:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900

Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանգ: Հատը 15 ֆր.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
12
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
MERCREDI
12 FEVRIER
1958

34ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8117 — 34EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 14ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3918

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԾԱՅՐՆ ԵՆՔ ԾՐԱՐՈՑ

Եգիպտոս եւ Սուրիա հիմը դնելով համարաբական մեծ կայսրութեան մը, անախընթաց խանդավառութեան եւ անխառն հայրենասիրութեան չունչով վարակեցին Մերձաւոր Արեւելքի արաբ ժողովուրդները: Բայց ո՛չ՝ թագաւորները ու վարիչները, որոնք ազգայնական այս չարժումին մէջ վտանգ կը տեսնեն իրենց գահերուն եւ աթոռներուն համար :

«Միացեալ Արաբական Հանրապետութիւն»ը կորիզ մըն է, կոչուած հետզհետէ իր ազգային նոր դրօշին շուրջ համախմբելու հարեւան երկիրները, իրագործելու համար համարաբական կայսրութիւնը: Աւելի ճիշդ՝ արաբական ինքնավար երկիրներու Համադաշնակցութիւնը:

Ըսե՛լ որ Օսմանեան կայսրութիւնը ամբողջ հինգ դար իր լուծին տակ պահած էր արաբական երկիրները, Սուրիայէն ու Միջագետքէն սկսեալ մինչեւ Արաբիա, Եգիպտոս ու Լիբիա, հիւսիսային Ափրիկէ :

Եւ սակայն չէր կրցած «Թրքացնել» զանոնք: Արաբական մշակոյթը չա՞տ բարձր էր Թրքականէն: Արաբներէն է, որ առած էին Թուրքերը իրենց իսլամական կրօնքը: Նաեւ՝ իրենց այբուբենը, զոր պահեցին մինչեւ 1928: Թուրքերէն լեզուի բառերուն կէսէն աւելին արաբերէնէն փոխ առնուած է: Օսմ. կայսրութեան մեծ դիւանականներն ու պինուորականները Արաբներ էին մեծ մասամբ :

Հակառակ իրենց բոլոր ճիգերուն, Թուրքերը չէին յաջողած իրենց լեզուն արաբերէնէն էր: Հակառակ իրենց բոլոր ճիգերուն, Թուրքերը չէին յաջողած իրենց լեզուն սորվեցնել Արաբներուն :

Համաչխարհային առաջին պատերազմը Թուրքիոյ լուծէն ազատագրեց արաբախօս բոլոր երկիրները: Դարերով օտարի հպատակ դարձած, Արաբները ընդունակ չէին նկատուէր անկախ պետութիւն կազմելու:

Իրականին մէջ յաղթական դաշնակիցներու չարը կը պահանջէր հոգատարութեան տակ առնել ազատագրուած երկիրները, մինչեւ որ անոնք չափահասութեան տարիքին հասնելով անկախ դառնալու ի վիճակի ըլլային :

Այլապէս համաչխարհային առաջին պատերազմէն անմիջապէս վերջ, Օսմանեան կայսրութեան աւերակներուն վրայ պիտի կանգնէր արաբական մեծ կայսրութիւնը :

Շէրիֆ Հիւսէյն՝ Հաշիմիներու պետը եւ իր զաւակները, որոնք Անգլիոյ կողքին յաղթականօրէն կռուած էին օսմանեան բանակներուն դէմ, ծրագրած էին իրա – կանացնել այդ երազը: Հիւսէյնի երկրորդ որդին՝ Էմիր Ֆէյսալ՝ Դամասկոսի մէջ պաշտօնապէս հիմը դրած էր արդէն ա – րաբական միացեալ պետութեան :

Եւ սակայն հոգատար իշխանութիւնը արգելք հանդիսացաւ: Օսմ. կայսրութենէն խլուած երկիրները բաժան բաժան եղան: Մէկ մասը Ազգերու Դաշնակցութեան հովանաւորութեամբ հոգատարութեան տակ մտաւ: Միւսները առաւել կամ նուազ չափով ինքնավարութիւն ստացան :

Հոգատարներու հեռացումով, վեց անկախ արաբ պետութիւններ եւ Իսրայէլի անկախ պետութիւնը իրարու մէջ բաժնեցին հանդուցեալ Օսմանեան կայսրութեան ժառանգութիւնը, — Սէուտի Արաբիա, Եմէն, Իրաք, Յորդանան, Սուրիա եւ Լիբանան: Բացի վերջին երկուքէն (Հանրապետական), միւսները թագաւորութիւն են :

Օսմանեան կայսրութեան օրով բոլորն ալ նոյն վարչակարգին ենթակայ էին եւ միեւնոյն օրէնքներով կը կառավարուէին :

Բաժանումը արուեստական էր: Նոյն կրօնքը, նոյն լեզուն, նոյն պատմութիւնը եւ ցեղային նոյն ծագումն ունին գրեթէ բոլորը: Լիբանանն է միայն, որ մեծ – մասնութեամբ քրիստոնեայ բնակչութիւն ունի :

Գերդաստանական, ցեղապետական, աւատապետական եւ տեղական զանազան չահեր կը բաժնեն մէկը միւսէն :

Այժմ, որ ազգայնական զգացումը իր գերազոյն աստիճանին հասած է, տարակոյս չկայ, որ այդ զանազան չահերը հետզհետէ պիտի կորսնցնեն իրենց զօ – րութեան իրաւունքը :

Թագաւորները արդէն մահուղ են :

Հանրապետութիւնը կը սպառնայ իրենց գահերուն :

Բայց գէռ ծայրն ենք ծրարոց :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՖՐԱՆՔԵՒՔՈՒՆՈՒԶԵԱՆ ՄԻՋԱԴԷՊԻՆ ԱՐՁԱԳԱՆԳՆԵՐԸ

—o—

ՖՐԱՆՍԱԶԻ ԸՆՏԱՆԻՔՆԵՐ ԿՕԱՐՏԱՔՍՈՒՒԻՆ ԹՈՒՆՈՒԶԻՆ

Ինչպէս գրած էինք Ֆրանսական 25 օ – դանաւներ ռմբակոծեցին Ալժերիոյ սահ – մանակից Թունուզեան հողամաս մը, ուր հաստատուած էին ալժերիացի ապըս – տամբներ :

Ազգ. ժողովը հարցը կը քննէ, ինչպէս նաեւ՝ Նախարարաց Խորհուրդը, որ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայէ միջադէպին : Ալժերիոյ նախարար Լաքոմպ ալ Փարիզ եկաւ, խորհրդակցութեանց մասնակցելու համար :

Միացեալ Նահանգները մօտէն կը հե – տաքրքրուին վերջին անցուդարձերով : Փարիզի ամերիկեան դեսպանը այցելու – թիւն մը տուաւ Արտաքին նախարարու – թեան ընդհանուր քարտուղար Ժոքսի. դեսպանին յայտարարուեցաւ թէ Ֆրանսա նման միջադէպներու առաջքն առնելու միջոցները կ'ուսումնասիրէ :

Դիւանագիտական լաւատեղեակ աղ – բիւրներու համաձայն, Ֆրանսա ապա – հովցուցած է Ամերիկան, որ նման մի – ջադէպեր պիտի չպատահին: Գլխաւորա – բար այս կէտին վրայ ծանրացած է Ժոքս, աւելցնելով թէ կառավարութիւնը պիտի ուսումնասիրէ հարցը, այս ուղ – ղութեամբ քննութիւն մըն ալ բանալով :

Վարչապետ Կայեաս իր կարգին երկար խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ Միացեալ Նահանգներու դեսպանին հետ :

Ամերիկայի Արտաքին նախարարութիւ – նը դեկոյց մը հրատարակեց, ուր կը յայտարարուի թէ կառավարութիւնը խորհրդակցած է Սաքիէթի միջադէպին շուրջ իրեն հասած տեղեկութիւններէն : Ամերիկացիներու մտահոգութիւնը՝ այս ուղղութեամբ աւելի յստակ կը դառնայ, երբ կը յայտարարուի թէ Նախագահ Այ – զընհաուըր Արտաքին նախարար Տըլլըսի հետ մէկուկէս ժամ խորհրդակցած է, բարեկամ երկու երկիրներուն միջեւ ըս – տեղծուած տարակարծութիւնները հար – թելու նպատակով :

Թունուզի մէջ թէեւ խաղաղութիւն կը տիրէ, բայց երկչոտ առաւօտ գործա – դուլ մը չղթայազերծուած էր Գերուանի մէջ: Կազմակերպուած են բողոք ցոյցեր. հաղարաւոր ցուցարարներ տողանցած են փողոցներէն եւ արտասանուած են կա – տաղի ճառեր :

Կառավարութեան հրահանգով Ֆրան – սական զինուորական կեդրոններու հետ կապուած հեռաձայնային բոլոր գիծերը կտրուած են երկու օրէ ի վեր: Միւս կողմէ Թունուզեան իշխանութիւնները

(Շարունակութիւնը կարդալ .Դ. էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՕՐ ՄԸ ԿԱՆՏԻ ՄԷՋ

ԱՔՍՈՐՈՒԱՆ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻ ՄԸ ՅԱՐԳԱՆՔԸ ԻՐ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՆԵՐԷՆ ՄԷԿՈՒՆ՝ ԴԱՆԻԷԼ ՎԱՐՈՒԺԱՆ

●

ԽՄԲ.— Այս զոյգ խորագրերուն տակ Փետրուար 10 – 11ի կանտի *Ֆլանորը Լիպերալը* յօդուած մը նուիրած է կիրակի օրուան հանդիսութեանց, զոր կը հրատարակենք ստորեւ.—

Կանտի համալսարանի ընթերցասրահը կիրակի օր չատ յուզիչ հանդիսութեան մը վայրը դարձած էր :

Քանի մը հարիւր Հայեր Եւրոպայի չորս կողմերէն եկած էին ներկայ ըլլալու Դանիէլ Վարուժանի յուշատախտակին բացման, այն բանաստեղծին զոր Թուրքերը ջարդեցին 1915ին, 31 տարեկանին. իր ուսումը կատարած է Կանտի համալսարանը 1906էն 1909 :

Աքսորեալ ժողովուրդի մը ըրած պատիւը իր մէկ բանաստեղծին, օտար հողի վրայ չատ աւելի յուզիչ է քանի որ Դանիէլ Վարուժան ղերեզման չունի : Կանտի այս յուշատախտակը Եւրոպայի Հայոց համար ձեւով մը կենդանի ապացոյցն է մեծ բանաստեղծին այս աշխարհը եկած ըլլալուն, անկախ անոր իր գործէն :

Քանի մը օր առաջ հրատարակած էինք երկար յօդուած մը նուիրուած Վարուժանին եւ իր գործին : Մեր ընթերցողները ուրեմն կրցան անդրադառնալ այս բանաստեղծին մեծ արժէքին եւ այն ղերին որ խաղացած է աշխարհի բոլոր Հայերուն մօտ : Պէտք չէ ուրեմն զարմանալ, այս պարագաներուն մէջ, եթէ կիրակի օր – ուան հանդիսութիւնը բացառիկ չուք մը ունէր :

Անձնաւորութիւններուն մէջ յիշենք՝ կազմակերպիչ յանձնախումբին նախագահ Պ. Էմիրզեան, Կրթական նախարարին ներկայացուցիչ Բոժէ Պօտառ, Ներքին նախարարին ներկայացուցիչ՝ Պօտառ, Պատերազմական նախարարին ներկայացուցիչ՝ տը Վրէս, Արեւելեան Ֆլանորի կառավարիչ՝ Մարիէն, երեսփոխան եւ Կանտի քաղաքապետ՝ Մերշիէ, Նահանգին զինուորական հրամանատարը՝ զէնդապետ Քեսելս, համալսարանին տեսուչ – չը եւ փոխ–տեսուչը Լանպրեխթ եւ Փիլիս, Ուսանողական Միութեան նախագահ Յ. Խակէնտէրեան, պատուակալ գօրավարներ՝ Թրօմ եւ Վելկը, Ֆրանսայի փոխ – հիւպատոս Թոլէկ, Փանամայի հիւպատոս Փրօվօ, Պրիւսէլի Ազատ Համալսարանին փոխ տեսուչ Պօնիէ, Տիկին Ափիկեան, բանաստեղծին կինը, Վ. Զարուքեանեան եղբայրը. յստակ ըլլալու համար աւելացնենք թէ Վարուժան անունը կեղծանուն է :

Պ. Էմիրզեան չնորհակալութիւն յայտնեց ակադեմական իշխանութեանց եւ մասնաւորաբար Պ. Փիլիսի, որ իր համակրանքով եւ հեղինակութեամբ այսօր իրականութեան վերածեց յուշատախտակը : Ցիշեց այն պարագաները, որոնց մէջ այս դաղափարը մարմին առաւ :

Տեսուչը, Պ. Լամպրեխթ, իր ուրախութիւնը յայտնեց որ Դանիէլ Վարուժանի բնակութիւնը Կանտի մէջ առիթ տուաւ միջազգային համախոհութեան այս ելոյթին, որ կանտեան ալմա մաթերը (ՅԱՒԱՋ.— Համալս.ի նշանակութեամբ) կը վերածէ պելժ եւ հայ այնքան տարբեր ժողովուրդներու մշակոյթի մեծ կեդրոնի մը :

Նուրբ բանաստեղծ՝ Բոժէ Պօտառ չեշտեց բանաստեղծական եւ մարդկային մեծ արժանիքները այս արեւելքցիին, որ կազմուեցաւ Ֆլանորի երկինքին տակ սերտ հաղորդակցութեամբ մեր նկարիչ – ներու եւ բանաստեղծներուն — մասնաւորաբար Վերհառըն եւ Մեթերլինկ— եւ արեւմտեան մտքին եւ ղգայնութեան լաւագոյն ներկայացուցիչներուն : Իսկէն տպրեան թարգմանը եղաւ հայ ուսանողներուն եւ չեշտեց պելժ ժողովուրդին ասանդական հիւրամեծարութիւնը: Պ. Մխիթարեան խօսեցաւ Վարուժանի կազմուածքին մէջ պելժիոյ ազդեցութեան մասին, մասնաւորաբար իր մտքին եւ ընկերային ներշնչումին համար :

Պ. Ֆէյտի, հայերէնի դասախօս, մեկնեց բանաստեղծին գործը եւ կեանքը, փիլիսոփայական մեկնութիւն մը յիշատակներ պատմեց :

Մասնաւոր յիշատակութեան արժանի են Լիւք – Անտրէ Մարսէլ, որ Ֆրանսերէնի թարգմանելով Վարուժանը, Ֆրանսախօս հասարակութեան մէջ մուտք գործել կուտայ բանաստեղծին, եւ Ժան Պալար Քահէ տիւ Սիւտի անօրէն, որոնք երկուքն ալ երկու առաջիններն են ստեղծագործ Վարուժանի համբաւին՝ որ օրէ օր կը զարգանայ :

G. V. S.

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԻՆՏՈՆԵԶԻՈՑ մէջ ապստամբական չարժում մը հետզհետէ կը ծաւալի: Գնդապետ Հիւէյն, ըմբոստներու կողմէ առաջարկեց Սոքարնոյի որ անմիջապէս կառավարութիւնը լուծէ եւ նոր կառավարութիւն մը կազմուի՝ Հաթայի մասնակցութեամբ: Ապստամբները ձայնասփիւռ մըն ալ ունին, ուրկէ հինդ օրուան պայմանաժամ տուին Սոքարնոյի :

ՅՈՐԴԱՆԱՆԻ Զինուորական Ատեանը մահուան դատապարտեց յորդանանցի մը, որ լրտեսութիւն կ'ընէր Իսրայէլի հաշուոյն :

ՍՈՒՐԻՈՑ Հանրապետութեան Նախագահը Լիբանանը հրաւիրեց որ մաս կազմէ Միացեալ Հանրապետութեան: Լիբանանի Հանրապետ. Նախագահ Շամուն յայտարարեց թէ Լիբանանի մեծագոյն մտահոգութիւնը կը կայանայ իր անկախութիւնը պահպանելու մէջ: Միւս կողմէ՝ Իրաքի եւ Յորդանանի միջեւ խորհրդակցութիւններ սկսան երկու երկիրներու դաշնակցային միութիւն մը կազմելու համար :

ՍՈՒԴԱՆԻՄԻ (Խ. Միութիւն) մէջ ըստ նուազ գերմանացի 21 դիտուններով փոքր խումբերով պիտի երթան երկու Գերմանիներու սահմանը, իրենց ընտանիքներուն ընկերակցութեամբ : Գիտուններէն չատերուն կիները խորհրդային քաղաքացիներ են, բայց իրենց ամուսիններուն եւ զաւակներուն հետ Խ. Միութենէն հեռանալու իրաւունք ստացած են :

ԱՆԳԼԻՈՑ մէջ համափրիկեան խորհրդաժողովի մը աշխատանքներուն ձեռնարկուեցաւ :

ՓԵՔԻՆԻ մէջ ճառ մը խօսելով Զու Ան Լէ առաջարկեց որ օտար ուժերը հեռանան Քորէայէն :

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ Նախագահ Փրասատ յայտարարեց, թէ իր երկիրը հիւլէական ռումբեր կրնայ չունենալ, եթէ փափաքի, բայց հնդիկ կառավարութիւնը պատերազմական զէնքեր չունենալու նպատակ չունի :

ԱՆԳԼԻՈՑ Արտաքին նախարար Լոյտ եւ կիպրոսի անգլիացի կառավարիչ Ֆուտ Աքէնքի մէջ սկսան խորհրդակցութիւններ ունենալ, կղզիին հարցին չուրջ համաձայնութիւն մը գոյացնելու մտահոգութեամբ :

ՆՈՐ ՊԱՅՔԱՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԱՏԻՆ ԴԷՄ

—o—

Դ.

Բոլշեւիկները ցարական Ռուսաստանէն աւելի նպաստաւոր վերաբերմունք ունե – ցա՞ն Հայաստանի եւ առհասարակ հայ – կական հարցի հանդէպ :

Ճշդելու համար յիշենք կարեւոր դէպ – քերը միայն :

« 1917 եւ 1918 *թուականներուն հայ – կական հարցը Եւրոպայի ուշադրութիւնը գրաւող խնդիրներէն մէկն էր : Դիւանա – գիտական շրջանակները, ընկերվարական համագումարները, պետական մարդիկ, յաճախ, կը զբաղուէին Հայերու ճակա – տագրով : Մանաւանդ ապատամիտ եւ արմատական շրջանակները ջերմ համակ – րանք կ'արտայայտէին դէպի Հայերն ու հայկական բազմանքները :*

« *Եւ բնական է, որ ցարական իշխանու – թեան տապալումէն յետոյ, Ռուսաստանի ժամանակաւոր կառավարութիւնը անմի – ջապէս աշխատէր գարմանել հին կառա – վարութեան գործած անարդարութիւննե – րը Հայերուն վերաբերմամբ* » : (Ս. Վրաց – եան, « *Հայաստանը բոլշեւիկեան Մուրճի եւ Թրքական Սալի Մէջեւ* ») :

Արդարեւ, ժամանակաւոր կառավարու – թեան 1917 թ. Ապրիլ 16ի հրամանագիրը Թրքահայաստանի մասին, կարեւոր չա – փով մը կը սրբագրէ ցարական իշխանու – թիւններու կողմէ գործուած անարդարու – թիւնները :

« *Այս կարգադրութեամբ, մինչեւ խա – դաղութեան դաշնագրով Թրքահայաստա – նի վիճակի վերջնական որոշումը, նուաճ – ուած վայրերու համար կը սահմանուէր առանձին վարչութիւն, որ պիտի ըլլար անկախ կովկասեան իշխանութենէն եւ ենթակայ ուղղակի Պետրոկրատի կեդրո – նական կառավարութեան* » : (Անդ.) :

Ժամանակաւոր կառավարութեան այս կարգադրութիւնը քաղաքական մեծ ազդ – մըն էր ի նպաստ Թրքահայաստանին եւ Հայկական Հարցին : Փաստօրէն հիմք կը դրուէր ապագայ Հայաստանին՝ մեր հայ – րենի հողերուն վրայ :

« *Թրքահայկական նահանգները իրա – պէս վերածուեցին ինքնավար շրջանի՝ ժամանակաւոր կառավարութեան նշանա – կամ կոմիսարի ղեկավարութեան տակ : Կոմիսարի օգնականը Հայ էր՝ Բժ. Յ. Զաւրեան : Գաւառապետներէն չատերը եւ տեղական պաշտօնէութեան մեծ մասը նոյնպէս Հայեր էին : Շուտով զաղթակա – նութիւնը վերադարձաւ իր տեղերը, եւ 1917ի ամառը, Վասպուրականէն սկսած մինչեւ Երզնկա, ամբողջ տարածութիւնը բնակեցուած էր զրեթէ բացառապէս Հա – յերով : Մօտ 150·000 հայութիւն կար այդ օրերուն ռուս բանակի զրաւած շրջանննե – րու մէջ, որ մեծ աշխուժութեամբ ձեռ – նարկեց աւերուած բնակավայրերու վե – րաշինութեան եւ տնտեսութեան վերա – կանգնման* » : (Անդ.) :

Այդ օրերուն աւելի նպաստաւոր կար – ղադրութիւն մը կարելի չէր ակնկալել :

Կերէնսկիի եւ իր կուսակցութեան՝ Սօց. յեղափոխական (Էսէր) ակնյայտնի աղդեցութեան շնորհիւ միայն, ժամանա – կաւոր կառավարութիւնը յաջողեցաւ որ – դեցնել համեմատաբար նպաստաւոր նոր դիրք մը Հայկական Հարցի հանդէպ :

Բոլշեւիկները, առաջին դժգոհները ե – ղան եւ ամէն միջոցի դիմեցին ձախողե – ցնելու համար կառավարութեան կար – գադրութիւնները :

Ինչո՞ւ :

Տեսականօրէն անոնք դէմ չէին « Հա – յաստանի ինքնավարութեան » սկզբուն – քին : Բայց դէմ էին ռուսական բանակի զրաւման տակ պահելու Թրքահայաստա – նի զրաւուած շրջանները :

Ժամանակաւոր կառավարութիւնը, ան – շուշտ որ չէր կրնար ընդունիլ բոլշեւիկ – ներու այս անհեթեթ պահանջը : Եւ ասի – կա, նախ այն պատճառով որ պատերազ – մը կը շարունակուէր տակաւին, եւ երկ – րորդ՝ Հայութիւնը ի վիճակի չէր ըս – տանձնելու զրաւած շրջաններու ապահո – վութիւնը : Ուրիշ խօսքով, « Հայաստանի ինքնավարութեան » եւ կամ « ինքնորոշ – ման » ծրագիրները իրականութիւն կըր – նային դառնալ բացառաբար ռուսական զրաւման ուժերու օժանդակութեամբ :

Հակառակ այս անվիճելի ճշմարտու – թեան, բոլշեւիկները մնացին անտեղիտա – լի : Լենինի համար այս պարագային կարեւոր չէին Հայութեան ճակատագիրը, « Հայաստանի ինքնավարութիւնը » եւ առհասարակ Հայկական Հարցը : Ամուր կառչած « հաշտութիւն առանց հողերու զրաւման եւ ռազմատուգանքի » սկզբուն – քին, ան կ'ակնկալէր կարելի արագու – թեամբ վերջ տալ արտաքին պատերազմին եւ այդ գնով՝ աւելի դիւրութեամբ հրա – հրել համաչխարհային յեղափոխութիւնը : Բայց մանաւանդ, ապահովել պարտու – թեան դատապարտուած երկիրներու եւ առաջին հերթին Թուրքիոյ եւ արեւելեան ժողովուրդներու համակրութիւնը :

Եւ այսպէս, դեռ Հոկտեմբերեան յեղա – փոխութենէն առաջ բոլշեւիկներու դիրքը յստակութեամբ կը ճշդուէր Հայկական Հարցի հանդէպ :

« *Հայաստանը Լենինի համար դէնք էր խզելու դիւանագիտական կնճիռներն ու խաղերը* » : *Հայաստանն ու Հայկական Հարցը միջոց մը՝ բոլշեւիզմի աշխարհա – կալական ծրագիրներու յաջողութեան համար :*

Այս դիծը հետեւողական եւ աւելի յայ – տուն կերպով չարունակուեցաւ Հոկտեմ – բերեան յեղափոխութեան առաջին օրերէն սկսած :

Անցողակի կերպով միայն յիշենք, որ Լենինի կառավարութեան առաջին դոր – ծերէն մէկը եղաւ քայքայել ռուսական ընդարձակածաւալ եւ տարածուն ճակա – տը : Զինուորներուն ուղղուած « Դէպի

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՄՔԵՐԸ

ՎԱՐՉԱՊԵՏ ԱՏԸՆԱՈՒԸՐ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՐՑԻՆ ՄԱՍԻՆ

—o—

« Նիւ Եորք Հերալտ »ի թղթակիցներէն Ճոզէֆ Օլսոփ հետաքրքրական տեսակ – ցութիւն մը ունեցած է վարչապետ Ատըլ – աուըրի հետ : Ստորեւ՝ Ատըլաուըրի կար – ծիքը Արեւելք – Արեւմուտք բանակցու – թեանց մասին :

Զգործադրուած փափաքներով դոհա – յողներու մեր դարուն մէջ Քոնքրատ Ա – տընաուըր կը հանդիսանայ մեծ իրատես մը : Ցիղիքապէս, օրէ օր աւելի ու աւելի կը նմանի նախապատմական չրջանէն մը – նացած զօրեղ էակի մը, որ կը յամառի ապրիլ զարաշրջանի մը մէջ՝ որ իրը չէ :

Ի. Միութեան հետ բանակցութիւններ վարելու հարցին չուրջ ունեցած իր տե – սակէտները յար եւ նման են իր արտաքին երեւոյթին : Ահա իր խօսքերը .—

« *Ինչպէս որ պարզ կերպով արտայայ – տուեցայ Ատլանտեան Ուխտի Փարիզի ժողովին մէջ, կը չարունակեմ հաւատալ թէ Արեւելք – Արեւմուտք բանակցու – թիւնները կրնան արդիւնաւոր ըլլալ : Ուչ կամ կանուխ կարզադրութիւն մը պիտի ըլլայ, եւ այդ կարզադրութիւնը դլուխ կրնայ դալ միայն՝ բանակցութիւններու չնորհիւ : Բայց, իմ կարծիքով, երեք հիմնական պայմաններ պէտք է լրացուին, որպէսզի արեւմտեան պետութիւնները յաջողութեամբ յառաջ տանին բանակցու – թիւններու այս խնդիրը : Առաջին՝ Ա – րեւմուտքը պէտք է բացարձակ կերպով միացած ըլլայ ու համերաչխ միացեալ ճակատ մը կազմած ըլլայ. արդ, չեմ կարծեր որ այդ բացարձակ համերաչխու – թիւնը գոյութիւն ունի այժմ : Երկրորդ՝ Արեւմտեան Պետութիւնները պէտք է զո – բաւոր ըլլան, որովհետեւ Ի. Միութիւնը յարդանք ունի միայն՝ ուժի հանդէպ, ու կ'արհամարհէ տկարներն ու տկարու – թիւնը : Ու վերջապէս, երրորդ՝ անիմաստ*

տուն » բոլշեւիկեան կարգախօսքը լայն արձագանգ դտաւ յոդնած եւ տան կարօտ զօրքերուն մօտ :

Կովկասեան ճակատի պաշտպանութիւնը վտանգուած էր վերջնականապէս : Հայ – կական փոքրաթիւ զօրամասերը, անկա – րող էին ապահովել երզնկայէն մինչեւ Վասպուրական երկարող դիծը :

Թրքական բանակին համար բացառիկ պատեհութիւն մը կը ստեղծուէր վերա – դրաւելու համար հայկական հողամասե – րը : Եւ ան սկսաւ իր նոր արշաւանքը միշտ իր դէմ ունենալով Հայը : Ռուսը՝ իր դարաւոր թշնամին դարձած էր իր օդ – նականն ու ազատարարը :

Ս. ՏԻՐ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ

է բանակցութիւններու սկսիլը, եթէ ամէն ոք միայն ինքզինքը մտիկ պիտի ընէ, ա – ռանց դիմացինին ըսածներուն կարեւո – րութիւն ընծայելու :

« *Նախ եւ առաջ պէտք է որոշ կերպով համաձայնութիւն գոյացնենք թէ առար – կայական ի՞նչ նիւթի չուրջ բանակցու – թիւններու պիտի սկսինք : Կասկածէ վեր է, որ ամէնէն հրատապ հարցը, այժմ, փոխադարձ հակողութեան տակ իրարդոր – ծուելիք ապաղինման խնդիրն է :*

« *Բայց այս ձեւի ապաղինում մը մէկ օրէն միւսը չիրականանար. անհրաժեշտ է անցնիլ յաջորդական աստիճաններէ : Մենք մեր մէջ պէտք է որոշապէս ճշդենք նաեւ, թէ որո՞նք պիտի ըլլան յաջորդա – կան այս աստիճանները : Պէտք է դիտ – չանանք նաեւ իրական ապաղինման փո – խարէն մեզի ներկայացուած քովընակ ծրագիրներէ, ինչպիսին է, դոր օրինակ, լեհական առաջարկը : Ռափաքիի ծրագիրը որեւէ դրական հետեւանք չի կրնար ու – նենալ, հետեւաբար աւելորդ է այդ մա – սին բանակցիլ* » :

Յօսեցանք վերջին քանի մը տարիներու քաղաքական ու դիւանագիտական դրեթէ բոլոր կարեւոր հարցերուն չուրջ : Ներու – նադարդ վարչապետը դժգոհութիւն յայտնեց մասնաւորաբար՝ արեւմտեան դաշնակիցներու միջեւ վերջին տարիներ – ուն ծագած անհամաձայնութիւններուն մա – սին, անցեալ տարի ձախողութեամբ վեր – ջացած ապաղինման խորհրդակցութիւն – ներուն մասին : Այս բոլորին հետեւանքը ըստ Ատընաուըրի, այն եղաւ որ արեւմտ – եան դաշնակիցներուն մէջ ընդհանուր յուսահեակում մը առաջ եկաւ : Բայց, ա – ւելցուց, Սպուտնիկի արձակումէն վերջ, ընդհանուր զարթօնք մը կը նշմարուի բարեբախտաբար՝ անցեալի սխալները սրբագրելու համար : « Կրնանք հետեւ – բար յուսալ, որ յաջող բանակցութիւննե – րու համար անհրաժեշտ եղող պայմաններ պիտի ստեղծուին. բայց տակաւին նախա – պատրաստական չատ աշխատանքներ կան կատարուելիք » :

Ատենցմէ առաջինը, ըստ վարչապետ Ա – տընաուըրի, արեւմտեան ներքին միաս – նականութիւնը զօրացնելն է : Ձիչդն ըսե – լով, միութեան այս զաղափարը մեր ամ – բողջ խօսակցութեան լէյք – մոթիվն էր, ու յաճախ կը կրկնուէր :

Մ. Նահանգներու եւ Ի. Միութեան մի – ջեւ դլուխ – դլխի բանակցութիւններու զաղափարը այնքան ալ չոգեւորեր վար – չապետը : Ձիչդ է, ընդունեց որ այս ուղ – ղութեամբ Նիքիթա Խրուչչեւի բազմիցս կատարած առաջարկները կրնան յառաջ զալ լուրջ համաձայնութեան մը յանդելու փափաքէն, սակայն, ըսաւ, այժմ, այդ

ՍՏԱԼԻՆԻ ՄԱՀԸ

—o—

Նիքիթայի ճառը, իրեն յատուկ ոգեւո – րութեամբ եւ ուկրայնական չեչոտով խօս – ուած, ներկանները զուարճացուց, մանա – ւանդ որ իր ճառին մէջ մեծ տեղ տուած էր առածներու, բաղդատութիւններու, զուարճաբանութիւններու :

Համագումարին անդամները, մոռնալով որ հարցը կը կայանայ բոլշեւիզմի պատ – մական մասը ջնջելուն մէջ, լիաթոք կը ծիծաղէին Նիքիթայի պատմած առակ – ներուն եւ զուարճաբանութիւններուն, ո – րոնց մէկ մասը տեղւոյն վրայ կը հնա – րէր :

Ապա հասան նոր ծրագրին չուրջ վիճա – բանութեան : Խորքին մէջ, իսկական վի – ճամանութեան հնարաւորութիւն չկար : Գոլիտբիւրոյի անդամները, Միկոյեանէն սկսած, իրենց « խոր հիացումը » յայտ – նեցին « ընկերվարութեան մեծ կառու – ցանող, յառաջդիմասէր մարդկութեան պետ, հանճարեղ ընկեր Ստալինի » :

Գաւառի ներկայացուցիչները քիչ մը աւելի առաջ գացին . Ազրբէյջանի պատ – գամաւորներէն մէկը ինքնագիր բանաս – տեղծութիւն մը կարդաց, որուն մէջ ա – րեւելեան չողոքորթութեամբ Ստալինի փառքը կ'երդուէր :

Երբ « վիճաբանութիւնը » վերջ դտաւ, Նիքիթա կարդաց Ստալինի կողմէ առա – ջարկուած նոր կեդրոնական Կոմիտէին անդամներուն ցանկը, որ ձեռք բարձրա – ցնելով ու ծափահարութիւններով միա – ձայնութեամբ ընդունուեցաւ՝ փոխանակ զաղտնի քուէարկութեան դրուելու, ինչ – պէս որ նշուած է ծրագիր – կանոնագրին մէջ :

Յաջորդ օրուան թերթերը հրատարակե – ցին կեդրոնական Կոմիտէին Նախագա – հութեան (որ կը փոխարինէր Պոլիտ – բիւ – րօն) եւ քարտուղարութեան անդամնե – րուն անունները :

Այլեւս որեւէ կասկած չկար, որ Ստա – լին ներքին եւ արտաքին ճակատներուն վրայ զաղտնի հարուած մը կը պատրաս – տէ :

Նախագահութեան մէջ (25 անդամ եւ 11 փոխարինող անդամ) մտցնել տուաւ մեծ թիւով աննշան անձեր, « ուրուական – ներ » :

Գալով քարտուղարութեան, հետեւեալ կերպով դասաւորուեցաւ. ընդհանուր քարտուղար՝ Ստալին. առաջին քարտու – ղար՝ Մալենկով, երկրորդ քարտուղար՝ Խրուչչեւ, երրորդ քարտուղար՝ Պոնոմա – նենքօ, չորրորդ՝ Սուսլով, հինգերորդ՝ Իկնատիէվ, վեցերորդ՝ Արիստով, եւ «չթուագրուած» ուրիշ քարտուղարներ՝ Բրեժնեվ, Պիչկով, Միխայլով, Իկնա – տով :

Պարզ էր, որ Ստալին կ'ուզէր քարտու – ղարութիւնը վերածել տեսակ մը խորհր – դակցական Պոլիտբիւրոյի :

1952ի Նոյեմբերին, կացութիւնը ձա – կատագրական զարձաւ. հինգերորդ քար – տուղարը, Իկնատիէվ, նշանակուեցաւ քաղաքական զաղտնի ոստիկանութեան պետ :

Ստալին կարծէք այլեւս չէր պահեր իր նպատակները. կ'ուզէր սարսափ ստեղծել իր չուրջը՝ նոր « Մեծ Մաքրագործում »ի մը հեռանկարով :

×

1952ի Դեկտեմբերին ձերբակալուեցաւ առաջին խումբը — « սպիտակ չապիկնե – րով ոճրագործները », այսինքն՝ Կրեմլինի փոլիֆիլիսիէին բժիշկները, որոնց մէջ ուէյսուն առ հարիւրի կը հասնէր Հրեա – ներու թիւը : Վարչակարգին մեծերը ձեր – բակալուածներուն ցանկերէն տեղեակ էին թաս գործակալութեան հրատարակած տեղեկութենէն չատ առաջ : Այլեւս որեւէ կասկած չէր մնացած. արիւնալի նոր Մաքրագործում մը պիտի սկսէր չուտով :

« Բժիշկներու խնդիր »ին դատավարու – թեան պատրաստութիւնները մեծ արա – գութեամբ կատարուեցան, հակառակ մինչ այդ գործադրուած « ինքնաբուխ խոստովանանքներու » դանդաղ « թէքնի – ք »ին : Գաղտնի ոստիկանութեան հարցա – պնդումներու բաժնի պետը, Ռիումին, կ'ուզէր արագ գործել, արագ պատժել, հող պատրաստել 1953ի գարնան – ամառ – ուան չրջանին նախատեսուած Մեծ Մաք – րագործումին համար : Անկասկած այս էր Ստալինի տուած հրահանգը՝ Իկնատիէվի եւ Ռիումինի : Առաջինը, կեդրոնական Կոմիտէին մէջ ունեցած իր զբաղումնե – րուն պատճառով, Ռիումինը ազատ ձե – ռք էր գործողութեան « մեկնակէտ »ը ո – րոշելու հարցին մէջ : Եւ Ռիումին կծիկին ծայրը սկսաւ կրեմլինի բժիշկներէն ...

Ի. Միութեան մէջ գաղտնի ոստիկա – նութիւնը ներքին մեծ անկախութիւն ու – նէր : Այնպէս էր իր գործունէութիւնը, որ վերահսկումի ենթակայ չէր կրնար մնալ երկար ժամանակ, մանաւանդ որ Գոլիտբիւրոյի անդամներէն չատերը կը նախընտրէին իրենց « ձեռքերը լուալ » եւ վաւերացնել Վիչինսքիի, Ռուտենքոյի, Կոնչարովի եւ այլ դատախազներու ներ – կայութեան ամբաստանեալներէն կոր – ղուած « խոստովանութեանց » հիման վրայ արձակուած դատապարտութեան վճիռ – ները :

Ռիումին բոլորովին պատահմամբ չէ որ ամբաստանած էր հրեայ բժիշկները :

(2 Շար.)

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ 16ՐԴ ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

———o———

ՏԻՄԻՆ.— Փետրուարի առաջին երեք օրերը Տէրնի Հ. Յ. Դ. Տունը երկրորդ անգամը ըլլալով առիթը ունեցաւ ողջունելու Ֆրանսահայ Կապոյտ Խաչի պատգամ. ժողովը, որ դումարուեցաւ ջերմ ու խանդավառ մթնոլորտի մը մէջ: Ֆրանսայի բոլոր շրջաններէն պատգամաւորուհիները եկած էին: Հեռաւոր Պոռնօն իսկ ղրկած էր իր պատգամաւորուհին:

Իւրաքանչիւր մասնաճիւղ կը ներկայանար իր վերագոյն ժողովին, իր երկու տարուան բարոյական ու նիւթական գործունէութեան համարատուութիւնը ընելու: Նոյնպէս լսելու կեդր. վարչութեան կատարած աշխատանքները, տեղեկատուութիւնը իր գնահատանքի կամ դժգոհութեան խօսքը ըսելու համար: Պատգամաւորուհիները, կատարեալ գիտակցութեամբ մօտեցան ժողովին դրուած բոլոր հարցերուն: Պարզեցին տեսակէտները, ներկայացուցին առաջարկները: Նաեւ վիճեցան ու քննադատեցին, որպէսզի, այս կազմակերպութիւնը բիւրեղանայ, եւ ուռճանայ: Կարելի չէր չհիանալ անոնց առողջ մտքերուն եւ անոնց եռանդին վրայ:

Ինչպէս կեդր. վարչութեան՝ մասնաճիւղերու գործունէութիւնը եւս գնահատելի էր ու բեղուն: Պատգմ. ժողովը երեք օրուայ յաջորդական նիստերով ղեկավարեց մեր գաղութին կեանքը հետաքրքրող կարեւոր հարցերով: Հայեցի դաստիարակութիւնը՝ նոր սերունդի ուծացման դէմ պայքարի գլխաւոր զէնքը նկատելով, մասնաւոր հոգածութեան առարկայ եղաւ կրթական գործը: Իր օգափոխութեան կայանը եւս գաղութին մէջ ստեղծած ոգեւորութեամբ նոյնքան կարեւոր աղդակ մը համարելով, ջանք պիտի չխնայուի առանձին ձեռնարկներով լրացնելու նախատեսուած չինուածները, ինչպէս նաեւ ներքին կահաւորումը:

Կապոյտ Խաչը ըլլալով նաեւ բարեսիրական կազմակերպութիւն մը պիտի չարունակուի գործել անկեալ ներուն օգնութեան գործը կարելիութեան սահմաններուն մէջ: Այս քանի մը հապճեպ տեղեկութիւններով ապացոյցը տուած կ'ըլլանք Կապոյտ Խաչի ստանձնած ծանր պարտականութեան: Ծօչափելի գործունէութեամբ է որ կը փաստուի կազմակերպութեան մը արժանիքը: Մեր ժողովուրդին հարազատ կազմակերպութիւնն է ան եւ իր բազմաթիւ մասնաճիւղերով, իր պատուոյ տեղը ղբաւած է ան մեր գաղութահայ կեանքին մէջ: Բոլորիս պարտակից նուիրեալն է աջակիցի անոր ճիգերուն: Որովհետեւ ցան ու ցրիւ այս ժողովուրդը պէտք ունի կանոգի այս մեծ միութեան:

Ժողովը իր աշխատանքը աւարտեց երկուշաբթի երեկոյ: Գոհ էին բոլորը որ արդիւնաւոր եղած էր իրենց աշխատանքը: Պատգամաւորները պիտի ցրուին Ֆրանսայի բոլոր անկիւնները, իրենց ընկերուհիներուն փոխանցելու նոր կամք ու կորով, աւելի եռանդով լծելու համար հանրային նուիրեալ աշխատանքի: Յաջողութեան մաղթանքներ իրենց յետագայ գործունէութեան համար:

×

Ժողովը լրանալէն քիչ ետքը ժողովասրահը նոր երեւոյթ մը ստացաւ, Լիոնի եւ տեղւոյս քոյր մասնաճիւղերը հաճելի առնակնկալ մը վերապահածէին պատգամաւորներուն, անոնց ի պատիւ դիներեծոն մը կազմակերպելով: Շուտով սեղանները զարդարեցին ծաղիկներով:

Սեղանապետ նշանակուեցաւ յարմարագոյն անձը ընկեր Սարգիս Առաքելեանը: Շատ չանցած սրահին ոգեւորութիւնը իր գագաթնակէտին հասաւ: Երեկոյթին բացումը կատարուեցաւ Կապոյտ Խաչի քայլերգով զոր երգեց Տիկին Արդուամանեան՝ (Մարսէյլէն) ընկերակցուհիներու:

Մարսէյլէն Օր. Ալիս Ցարութիւնեան խոր վերացումով արտասանեց Ահարոնեանի Մասիսը: Ան հրաւիրուեցաւ երկրորդ արտասանութիւն մը ընելու կոտանի Զարեանէ՝ նոյն յաջողութեամբ: Երգեց նաեւ ուրախ երգ մը: Ցետոյ, Տիկին Արաքսի Մուրատեան (Փարիզ) իր անուշ ձայնով երգեց քանի մը երգեր: Ցաջորդաբար գնահատուեցան իրենց մեներգներով՝ Տիկիններ Ազատուհի Տէր Վարդանեան (Պոսթոն), Աչխէն Պօյաճեան (Տէսին), Մարիցա Հարէլեան (Լիոն): Իսկ մէջ ընդ մէջ եղան խանդավառ խմբերգներ: Սեղանապետը իր պատկերալից դուարթ խօսքերով կը համեմէր երեկոյթը: Ցետոյ, դարձեալ մեներգներ, Տիկիններ Թօփալեանէ (Փարիզ), Մարի Կաբապետեանէ (Տէսին) եւ Օր. Պերճուհի Աւատուրեանէ:

Տէսինի կոմիտէին ներկայացուցիչը մարմնին կողմէ գոհունակութիւն յայտնեց Տէսինին եղած այս պատիւին համար:

Հետզհետէ խօսեցան ընկերները Յ. Մկրտիչեան, Ս. Տէր Թումասեան, Տիկին Ա. Թադէոսեան, Տիկին Տ. Սէրէնկիւլեան, Տիկին Ա. Սիսլեան եւ ընկ. Ս. Սիսլեան, Օր. Տակառեան: Անոնց յայտնած մտքերը կը չօչափէին մեր մօտիկ անցեալը եւ մեր ժողովուրդի պատմութեան վերիվայրումները: Այս բոլորին մէջ Հայկնոջ եւ մասնաւորաբար Կապոյտ Խաչին վերապահուած դերը մեր գոյութեան պայքարին համար: Հետաքրքրութեամբ ունկնդրուեցան ներկաներուն ու մանաւանդ երեսունի հասնող Նոր Սերնդականներու կողմէ: Այս վերջինները դրեթէ ամբողջութեամբ նախկին սաները մեր լոյս պիտի տեսնեն Զապէլ Եսայեանի ստեղծագործութիւնները՝ մէկ հատորով: Լեռ Կամսարի գործերը: Ամերիկահայ գրող Բ. Նուրիկեանի «Պանդուխտ հոգիներ» պատմուածքներու ժողովածուն:

Քերթուածներու հաւաքածոներ պիտի հրատարակուին Գ. Սարեանէ, Յ. Շիրազէ, Ս. Վահունիէ, Ս. Տարոնցիէ, Գ. Էմինէ եւ ուրիշներէ:

Նախորդ տարուան բաղդատմամբ այս տարի աւելի մեծ տեղ պիտի տրուի երիտասարդ գրողներուն: Պիտի հրատարակուին Ն. Մխքայէլեանի, Ս. Խարազեանի, Վ. Պետրոսեանի, Վ. Յովսէփեանի, Ար. Սահակեանի, Հր. Ղազարեանի, Ռ. Տոնեանի, Լ. Մխրիչեանեանի բանաստեղծու-թեանց ժողովածուները, Շ. Զաքարեանի պատմուածքները, եւն.:

Գրականագիտական – քննադատական 15 գիրքեր լոյս պիտի տեսնեն, որոնց կարգին՝ Ա. Առաքելեանի «Հայ մտաւոր կուլտուրայի պատմութիւնը (1–4րդ դարերում), Եդ. Թումչեանի, Վ. Մնացականեանի քննադատական յօդուածներու ժողովածուները, Հր. Թամրազեանի «Շիրվանզադէ» մենագրութիւնը եւն.:

Արուեստի մասին՝ եօթը գիրք: Ուշադրաւ է «Կոմիտաս» ժողովածուն:

Քիչ տեղ չէ տրուած նաեւ թարգմանական գործերուն. պիտի հրատարակուին Հ. Հայնէի հատընտիր երկու գիրքերը, Պոքաչիոյի «Դեկամերոն»ի 2րդ հատորը, Ֆլոպէրի «Սալամպօ»ն, Սաատիի «Կիւլստան»ը, Պալզաքի երկերուն 6 – 7 հատորները եւայլն:

«ԳՐԱԿԱՆ ԹԵՐԹ»

ՀԱՑԱՍՏԱՆ

———o———

Ի՞ՆՉ ԳԻՐՔԵՐ ՊԻՏԻ ՏՊՈՒԻ 1958ԻՆ

Հայաստանի պետական հրատարակչականը 1958ի ընթացքին 155 անուն գիրք պիտի հրատարակէ, մէկ միլիոն 303 հազար օրինակով:

Ծրագրին մէջ մեծ տեղ յատկացուած է գեղարուեստական գրականութեան: Այս տարի պիտի հրատարակուի Սայեաթ-Նովայի հատընտիրը, ուր պիտի գետեղուին երգիչին ինչպէս հայերէն, այնպէս ալ վրացերէն եւ ադրբէջաներէն գրած երգերը, հայերէն թարգմանութեամբ:

Ապրիլ-Մայիսի ընթացքին արդէն աւարտած պիտի ըլլայ տպագրութիւնը Ցովհաննէս Թումանեանի արձակ եւ չափածոյ գործերուն՝ չորս հատոր: Տասը հատորով պիտի հրատարակուին Շիրվանզադէի երկերը:

1958ի ընթացքին, լոյս պիտի տեսնեն Աւետիք Իսահակեանի երկերուն Ա. եւ Բ. հատորները: Պիտի վերջնայ նաեւ Դ. Դեմիրճեանի երկերուն հրատարակութիւնը (վեց հատոր):

Պիտի հրատարակուին Գ. Սեւունցի «Գերիները», Ա. Սեկոյեանի «Ոսկէ վազերի մէջ» եւ Մ. Սարոյեանի «Այրող յուշեր» վէպերը: Հր. Քոչարի «Մեծ տան զաւակները» գործին երկու հատորները՝ վերամշակուած, Ա. Աբրահամեանի «Սերունդներու հետ» վէպին երկրորդ հատորը: Հմ. Սիրասի երկերու ժողովածուին Ա. հատորը:

Երկար ընդմիջումէ մը ետք այս տարի դպրոցին, դաստիարակուած Տէր եւ Տիկին Փափազեաններու չունչով, գուրգուրանքով չրջապատեցին ընկերուհի Գ. Փափազեանը, որուն անգամ մըն ալ առիթը ընծայուեցաւ ղեկավարելու գիրենք, յաջորդական քանի մը խմբերդներով: Օր. Բրարիոն Տապաղեան, նոյնպէս նախկին սան, դգացումով արտասանեց «Եկեղեցին հայկական»ը եւ «Ես իմ անուշ Հայաստանէն»: Նոյնքան գեղեցիկ էր Մաեստրօ Լուիզ Առաքելեանի արտասանութիւնը:

Տիկին Կարապետեան (Պոսթոյէն) իր քանի մը խօսքով երախտագիտութիւն յայտնեց Կապոյտ Խաչին, որուն դպրոցին մէջ սորված էր մայրենի լեզուն:

Գինեձօնը չարունակուեցաւ մինչեւ կէս գիշեր: Բացառիկ օրուան մը յիշատակը ձգելով մեղի տեղացիներուս: Վստահ եմ որ պատգամաւորներն ալ նոյն յիշատակը պիտի տանին իրենց հետ երկար տարիներուան համար:

Կեցցէ Ֆրանսահայ Կապոյտ Խաչը:

Պիտի խնդրէի ներողամտութիւնը բոլոր անոնց՝ որոնք ակամայ վրիպումով մը չեն յիշուած թղթակցութեանս մէջ:

ԳՈՒՐԳԷՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ

———

ԿԱՅԾԵՐ

ԼԵ.

ՔՈՒՐԴԸ ՔՐԻՍՏՈՆԵԱԿԱՆ

ՍՐԲԱՐԱՆԻ ՄԷՋ

Այն խառնիճաղանճ ամբոխի մէջ կարելի էր տեսնել ամէն երկրի Հայեր, ամենատեսակ զվարկներով, սկսած օսմանլուի ֆէսից, քրդի ապաթօշից, մինչեւ պարսկի երկայն, մորթէ գդակները: Կանայքը նոյնպէս զանազանւում էին տեսակ տեսակ հագուստներով. ամէն երկրի կին ընդունել էր տիրող ազգի կանանց զգեստի ձեւերը:

Հայը միշտ սիրում է նմանել: Նա չէ պահպանում իր ինքնուրոյն, յատկանիշ առանձնութիւնները:

Ուխտաւորների մէջ լեզուները մինչեւ անգամ բաժանուած էին բարբառներով. մէկի խօսակցութիւնը միւսին համարեա անհասկանալի էր: Ցաւալին այն էր, որ չատերը խօսում էին այն ազգի լեզուով, որի լծի տակ ապրում էին, բոլորովին մոռանալով մայրենի խօսքը: Ինձ երեւում էր, իբր թէ այն բազմազան ամբոխի մէջ ազգային ամբողջութիւնը ի սպառ քայքայուել էր, եւ քանդուել էին նրա մէջ միաւորիչ յօդերը ...:

Բայց մի կապ, որ դեռ պահպանուել էր, մի կապ, որ միաւորում էր այն խորտակուած ամբողջութեան զանազան կտորտանքը, մի կապ, որին չէր կարողացել խղել բռնակալի սուրը, դա էր՝ — կրօնքը եւ եկեղեցին: —

Բայց կարո՞ղ էր պահպանուել այս կապը միշտ անխզելի, իր աստուածային ամուր հաստատութեան մէջ, երբ նրա հոգատարներն էին՝ կարապետ հայր սուրբի նման աբեղաներ եւ տէր Թօդիկի նման քահանաներ ...:

Եւ այժմ դառն մտածմունքներ պաշարում են ինձ, երբ ծագում է իմ գլխում այդ հարցը ...:

Սուրբ Տիրամօր տօնախմբութիւնը մի կատարեալ տօնավաճառ էր, ուր գլխաւորապէս երկու դաս վաճառականներ հանդէս էին հանել իրանց մթերքը եւ կարծես, աննկատելի կերպով միմեանց հետ մրցութիւն էին անում:

Վաճառականների մի դասը բաղկացած էր վանեցի առեւտրականներից, իսկ միւսը՝ — վանքի աբեղաներից:

Վանեցին դարսել էր հրապարակի վրայ զանազան տեսակ մանրուքներ, կանանց հասարակ զարդեր, դոյնզդոյն փարչաներ, մի խօսքով, այնպիսի խայտաճամուկ ապրանքներ, որոնք կարող էին հրապուրել դնողներին, եւ մինչեւ անգամ ամենախնայող ժլատի քսակից դուրս քաշելով մի քանի դուրուշներ: Ծախողը կանգնած էր իր մթերքի մօտ եւ բարձրաձայն գովաբանում էր իր վաճառքի լաւ յատկութիւնները:

Անցնելով վանեցիներից, գալիս է աբեղայ – վաճառականների կարգը, եւ քո առջեւ բացւում է մի ահագին հիմնարկութիւն՝ — վանքը: Դա բովանդակում է իր մէջ մի հանդիսարան ...:

Մտնում ես վանքի գաւիթը: Այստեղ, վանքի գրան երկու կողմերից սկսած, մինը միւսի մօտ զուգահեռաբար նստած են «խեղճերը»: Նրանց երկու կարգ շարուածքի միջով բացւում է մի քուչայ որ տանում է դէպի վանքի դուռը: Նոյն քուչայով անցնում են ուխտաւորները: «Խեղճերի» այլանդակուած կերպարանքները բերում են անցորդի վրայ զարհուրանք, միեւնոյն ժամանակ լցնելով նրա սիրտը մի պատկառելի երկիւղածութեամբ դէպի մեծ Աստուածամօր վեհութիւնը, որ ցոյց էր տուել իր նշանները այն թշուառների վրայ:

Երբ մենք անցնում էինք «խեղճերի» միջով, մի պատանի, մաշուած եւ դուռ-նաթափ երեսով, դեղեցիկ երկնագոյն աչքերով, եւ չէկ – մետաքսանման մազերով, վեր թռաւ տեղից եւ դրկեց ինձ, ասելով:

— Ֆարհատ, ես վախում եմ դրանից...:

Պատանին ցոյց տուեց «խեղճերին», որոնց կարդում նստացրել էին եւ իրան:

Ես ճանաչեցի. նա տէր Թօդիկի որդին՝ Ստեփանն էր:

Մինչեւ իմ խօսելը, չուտ վրահասաւ աբեղաներից մէկը, որ կանգնած «խեղճերի» մօտ, պատմում էր անցնորդներին, թէ նրանցից իւրաքանչիւրին ինչ յանցանքի համար ենթարկուած էր Տիրամօր պատժին: Աբեղան, ինձանից հեռացնելով Ստեփանին, ստիպեց նստել իր տեղը: Պատանին ողորմելի կերպով նայեց մեզ վրայ եւ գլուխը քաշ գցեց: Խեղճ տղայ, ընտանիքը, որ անբախտացրել էր նրան, բաւական չէր, որ չէր զգում իր բարբարոսութիւնը, այժմ բոլորովին դուրս էր գցել Թշուառ զոհին իր միջից ...:

Մենք մտանք վանքի մէջ: Այստեղ տաճարի սուրբ սեղանի վրայ կարդով չարած էին՝ արծաթի եւ ոսկու մէջ պատած սրբոց մասունքներ եւ զանազան տեսակ մեծ եւ փոքր խաչեր: Ուխտաւորները հերթով մօտենում էին, համբուրում էին եւ գցում էին նրանց մօտ դրած թասերի մէջ փողեր:

ՐԱՖՖԻ

(Շար.)

որոշած են անմիջապէս արտաքսել Սպէյթլայի մէջ բնակող բոլոր Ֆրանսացիները։ (այս չրջանին մէջ 15 Ֆրանսացի ընտանիք կայ)։ Իսկ «Գերուան» նաւով Թունուզ հասած Ֆրանսացի պինուորներուն արգիլուեցաւ ցամաք իջնել ։

Մինչ այս մինչ այն ամերիկացի լրագրող մը Արտաքին նախարար Փինոյի վերագրած էր կարգ մը յայտարարութիւններ , որոնց համաձայն Ֆրանսացի դիւանագէտը կառավարութեան միւս անդամներուն հետ անհամաձայն էր։ Արտաքին նախարարը վճռապէս հերքեց իրեն վերագրուած խօսքերը , աւելցնելով թէ անհամաձայնութեան պատճառ մը չունի ։

Սաքիէթի միջադէպը բազմաթիւ արձագանգներ գտաւ մայրաքաղաքներու մէջ։

Ուշիւնկթըն։— Թունուզի դեսպանը Տըլլըսի հետ տեսնուելէ վերջ յուչգիր մը յանձնեց ՄԱԿի ընդհանուր քարտուղար Համերչոլտի։ Այդընհանուրը լիազօրեց Տըլլըսը որ պաչտօնապէս ամերիկեան մտահոգութիւնը հաղորդէ Ֆրանսայի ։

Լոնտոն։— Թունուզի դեսպանը յայտարարեց թէ ֆրանքեւթունուզեան բարեկամութիւնը խզուեցաւ։ Մտահոգութիւն՝ անգլիական չրջանակներուն մէջ ։

Մոսկուա։— Կատարեալ լռութիւն ։

Պոն։— Կարգադրութիւնը ՄԱԿին կը ձգուի ։

Դամասկոս։— Սուրիա պատրաստ է օգնելու Թունուզի ։

Գահիրէ։— Կը պախարակուի Ֆրանսական յարձակումը ։

Ռապաթ։— Մտահոգութիւն ։

Պրիւսէլ։— Ֆրանսա չափազանցեց ։

Գալով մամուլին, գրեթէ բոլոր երկիրներու թերթերն ալ կը քննադատեն մի ջադէպը, զայն կեչտով խեղթութիւն, ողբերգութիւն (Ամերիկա), քաղաքական սխալ (Իտալիա), Նասրի յաղթանակը (Անգլիա)։ Նորվեկեան մամուլը կը գրէ թէ Ֆրանսա կորսնցուց աչխարհի համակրանքը։ Զուիցերիական մամուլը։— Հետեւանքները ողբերգական կրնան ըլլալ։

Սաքիէթի միջադէպը քննելու համար ընկերվարական կուսակցութեան վարիչ մարմինը ժողով մը գումարեց երէկ, որուն մասնակցեցաւ նաեւ Ալժերիոյ ընկերվարական նախարար Լաքոսթ ։

ԿԱՏԱՂԻ ԿՌԻԻՆԵՐ

Սաքիէթի միջադէպէն վերջ, քանի մը օրէ ի վեր կատաղի կռիւներ կ'ըլլան թունուզեալժերիական սահմանագլուխին վրայ։ Զինեալ ապատամբներ յարձակում կը գործեն պինուորականներու վրայ ։ Բազմաթիւ չրջաններու մէջ բախումներ եղան, նկատելով որ անապատայինները (Ֆելլահա) խումբ առ խումբ Թունուզէն ելլելով կը մտնեն Ալժերիա։ Զանազան չրջաններու մէջ ըմբոստները 125 զոհ տուին։ Գրաւուեցան ուժգնդրներ եւ բազմաթիւ պատերազմական պէնքեր ու ռումբեր ։

Սեպտեմբայի մէջ Ֆրանսայի պինուոր մը սպաննուեցաւ, երեք ուրիշներ վիրաւորուեցան։ Ֆրանսայի մըն ալ սպանուեցաւ Թենէսի մօտ։ Հինգ հոգի վիրաւորուեցաւ ։

Ապատամբները իրենց գործունէութիւնը կը չարունակեն զանազան չրջաններու մէջ ռումբեր ալ արձակելով ։

—o—

ՓԱՆԱՄԱՑԻ մէջ 9 օրէ ի վեր օրաթերթ չկայ, նկատելով որ տպարանի գործաւորները գործադուլի մէջ են ։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ մէջ երեք նախարարներու չնորհազրկումէն ետք կուսակցութեան պարագլուխ Իւլպրիխթ լուրջ դժուարութեանց մատնուած է, կառավարական մեքենային վերակազմութեան աչխատանքներուն մէջ։ Կուսակցական ազդեցիկ դեկավարներ կ'ընդդիմանան Իւլպրիխթի ձեռք առած միջոցներուն ։

ՖՈՃԻԱՑԻ մէջ (Իտալիա) չէնք մը փլաւ ինը հոգիի մահուան պատճառ ըլլալով, զոհերուն մէջ կար 11 ամսու մանկիկ մը ։

ԱՌ Ի ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Տկն. Ա. Վարուժան Աբիկեան կը փութայ իմացնել բարեկամներուն թէ փետրուար 14 եւ 15ին պիտի ըլլայ Փարիզ, Օթէլ Լիւքէսիա, Պուլվ. Ռասփայլ։

ՓԵՏՐ. 18Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Բոլչեւիկեան բռնատիրութեան դէմ փետրուարեան ապստամբութեան 37րդ տարեդարձը կը տօնուի, նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Փարիզի Շրջ. Կոմիտէի եւ մասնակցութեամբ Փարիզի եւ չրջաններ ու մարմիններուն եւ խումբերուն ։

20 Փետրուար, Հինգչաբթի, ժամը 20·30ին, Անգուրաժըմանի սրահին մէջ ,

44, RUE DE RENNES

MÉTRO ST·GERMAIN DES PRÉS ET ST· SULPICE

Կը նախագահէ ընկ. ՀԱՅԿ ՍԱՐԳՍԵԱՆ (Հայաստանի Հանրապետութեան խորհրդարանի անդամ) ։

Կը խօսին ընկերներ Խ. ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ եւ Ա. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ ։

Գեղարուեստական բաժին, ընկերուհի Ա. ՔՀՕսէեան՝ երգ, Օր. Շ. Ցովհաննէսեան եւ ընկեր Զ. Գարիպեան՝ արտասանութիւն ։

Մուտքը ազատ է ։

×

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ի ԱՌՕՐԻ

ԽՆԶՈՑՔ ՎԱՂԱՆՍԻ ՄԷՋ

Կազմակերպութեամբ Հ.Յ.Դ. Շրջ. կոմիտէին, այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 14·30ին, Քաֆէ տը Լիոն (Պուլվար տ'Ալգաս) Պ. Արգիին սրճարանին վերնայարկը ։

Կը նախագահէ ընկ. ԿՕՇԿԱԿԱՐԵԱՆ

Կը խօսի ընկ. Ս. ՍԻՍԼԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին իր մասնակցութիւնը կը բերէ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդը ։

Մուտքը ազատ է ։

Ջերմութիւնը ապահովուած է ։

×

ՎԻՆԻ ՄԷՋ

Փետրուար 18ի տօնակատարութիւնը , Փետրուար 16ի կիրակի կէսօրէն վերջ ։

ՖՐԱՆՍԱՀԱՑ ԼՍԱՐԱՆ

Լսարանին այս չորեքչաբթի դիչերուան հաւաքոյթը նուիրուած է հայ մեծանուն դերասանուհի ՍԻՐԱՆՈՑՇԻ ծննդեան հարիւրամեակին ։ Մեծանուն դերասանուհին կեանքին ու գործին մասին կը խօսի՝ ԱՐՏԱՇԵՍ ԳՄԲԻԹԵԱՆ ։ Դասախօսը պիտի կատարէ մենախօսութիւններ Համլէթէն ։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Իսիի եկեղեցւոյ չինութեան յանձնախումբին՝ թատերական հանդէսը Մարտ 2ին, Իսի ։

ԱՂՔԱՏԱՆՆԱՄ

Կոչ թեկնածուքեան եւ հրաւէր ընդհանուր ժողովի

Փարիզի Հայ Աղքատախնամ Ընկերակցութեան Բ. ընդհանուր ժողովը տեղի պիտի ունենայ, չաբաթ 8 մարտ 1958, ժամը 16ին ։ 32 բիս տը Թրէվիզ, արտակարգ ընդհանուր ժողովէն անմիջապէս յետոյ որ որոշուած է նոյն օրը ժամը 15ին ։

Վարչութեան հինգ անդամներու հրաժարականը օրակարգի հարց ըլլալով (կանոնադրութեան թիւ հինգ յօդուածին համաձայն) ընկերակցութեան այն անդամները որոնք կը փափաքին թեկնածու ըլլալ , պարտին իրենց թեկնածուքիւնը ներկայացնել ամէնէն ուչը 15 Փետրուարին , վարչութեան դրասենեակը, 32 բիս տը Թրէվիզ, թեկնածու կրնան ըլլալ միայն այն անդամները որոնք իրենց անդամավճարները կանոնաւորապէս վճարած են երեք տարիէ ի վեր ։

Ներքին կանոնադրութեան թիւ 39 յօդուածին համաձայն՝ թեկնածուքեան յայտարարութիւնը պէտք է յատակօրէն գրուած ըլլայ թեկնածուին իսկ ձեռքով եւ պարունակէ իր անունը, մականունը եւ հասցէն ։

Կ'ՈՒԶՈՒԻ՝

Ճաչարանի մը խոհանոցին մէջ աչխատող այր մը կամ կին մը։ Բնակութիւնը ապահովուած է։ Դիմել՝

KOPARANIAN

6, Rue de Maubeuge, Paris 9·

Imprimé sur les presses du journal HARATCH

17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Պանեէօ – Քաշանի մասնաճիւղը կը տօնէ՝

«ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ» Օ.Ը

Կիրակի, Փետրուար 16, ԺԱՄԸ 17ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ 23, Քաշանի Բաղաքապետարանի սրահը ։

Հաղորդակց. միջոց.— Փորթ տ'Օրլէան օթօպ. 187, իջնել Մէրի տը Քաշան, մէթրօ Լիները տը Սօ իջնել Արբէօյ–Քաշան։ ։

ՆՈՒԻՐՆԵՐ

Տէր եւ Տիկին Գասպարեան իրենց զաւկին Գարեգինի Ալժերիայէն (պինուրա – կան ծառայութիւն) անվտանգ վերադարձին առթիւ չորս հազար Ֆրանք կը նուիրեն Ֆ. Կ. Խաչի օգափոխութեան կայանին։ Նոյն ուրախ առիթով Պ. Վարդան Մխիթարեան եւ Պ. Սահակ Խալաբեան (Պուրժ) եւ Տէր եւ Տիկին Արմենակ Գասպեան (Անիէռ) երկու հազարական Ֆր. կը նուիրեն նոյնպէս օգափոխութեան կայանին։ Ստանալ «Ցառաջ»էն։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Սրբուհի Խչրեան – Սահակ կը ծանուցանէ թէ յառաջիկայ կիրակի առաւօտ հոգեհանգիստ պիտի կատարուի Փարիզի Ս. Ցովհ. Մկրտիչ եկեղեցին, իր ողբացեալ եղբօր՝

ԴԱՒԻԹ ՇԸՐՐԵԱՆԻ

յիչատակին, անոր մահուան առաջին տարելիցին առթիւ։

Կը հրաւիրուին իր յիչատակը յարգող – ները։

Հ. Յ. Դ. ՈՒՍ. ՌՈՒԲԲԷՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Նիւթ՝

ՍՈՒԷԶԻ ՋՐԱՆՑՔԸ

Ա. Պատմական

Բ. Իրաւական

Գ. Միջազգային դաշնագրեր

Դասախօս՝ ԽԱՉԻԿ ՌՇՏՈՒՆԻ

Ուրբաթ , 14 Փետրուար , ժամը ճիշդ 21ին, Քաֆէ Քատէի վերնայարկը ։

Մխիթարեան սիրով կը հրաւիրէ ընկերները, հայ ուսանողութիւնն ու հայրենակիցները անխտիր ։

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած՝ Ֆ. Կ. Խաչի Տէսինի մասնաճիւղի կողմէ եւ մասնակցութեամբ Տէսինի Բաղաքապետարանի կրթական մարմնին , ի նպաստ պլպրոցին ։

Փետրուար 15, Շաբաթ երեկոյեան ժամը 20·30էն մինչեւ առաւօտ , ժամը 4, Տէսինի Բաղաքապետարանի չքեղ սրահին մէջ։

Պիտի նուագէ՝ Լիոնի ռատիոկայանի ԱԼԷՔՍԱՆՏՐ ՊՕԿՕԶի ծանօթ նուագախումբը ։

Բոլորդ այդ օրը դէպի սրահ ։

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

10·000 Ֆրանք նուէր, անմիջական կերպով սենեակ մը եւ խոհանոց մը գտնողին, կահաւորուած կամ ոչ, Փարիզի կամ մօտակայ արուարձանի մը մէջ։ Լաւ վճարում ։ Տեղեկացնել

PATRICK, 23 Rue Solférino MOL. 12-18

Boulogne-sur-Seise

Ս. ԽԱՉ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

Ի ՆՊԱՍՏ ԿԱՐՕՏԵԱԼՆԵՐՈՒ ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Կիրակի, 16 Փետրուար, ժամը 16էն 23, 18րդ թաղամասի սրահներուն մէջ

PLACE JULES-JOFFRIN

Գեղարուեստական ճոխ բաժին եւ պանդան անակնկալներ ։

մասնակցութեամբ «ԱՐՄԵՆԻԱ» խումբի Նուագախումբ Վարդիվանեան

ՊԻՒՖԷ

ՄՈՒՏՔ 400 ՖՐԱՆՔ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆ

ԾԻԾԱՂԻ ԳԻՇԵՐ

Երկուշաբթի, 24 Փետրուար 1958 , ժամը ճիշդ 9ին

Théâtre Paul - Faralicq, 21, Rue Yves Toudic (République)

Ա. ԳՄԲԷԹԵԱՆ եւ ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՀԱՆ

Կը ներկայացնեն երկու ծիծաղաշարժ կատակերգութիւններ

ԱՅԾ Է ԹԷ ԿԻՆՍ Է Երկու արար եւ

ՕՐՀՆՈՒԱԾ ԱՐՀԵՍՏԸ *Երեք արար*

Օր. Շուշան Գէորգեան, Օր. Նոյեմի Շահինեան, Նուրհան Մարգարեան Նազարէթ Պշտիկեան, Լեւոն Սապուճեան *եւ երիտասարդ նոր ուժեր*

Մուտքի սովորական գիներ ։ Տոմսերը կը ծախուին՝ Գրատուն Հրանդ Բալուեան

43, Rue Richer, Paris 9· PRO 25-46

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Փետրուար 23, Կիրակի օր, ժամը 17էն մինչեւ կէս գիշեր

ՕԹԷԼ ԺՈՐԺ Ե·ի շքեղ սրահներուն մէջ

Նախագահութեամբ

MONSIEUR ROBERT LECOURTի

Garde des Sceaux, Ministre de la Justice

Երկու նուագախումբ· առաջնակարգ աթրաքսիոններ եւ անակնկալներ

Մուտքը 600 ֆրանք ։ *Կանխաւ ապահովել սեղանները, հեռաձայնելով ԹՐՕ* 03–18

ԿԱՐԵՒՈՐ.— Վերապահուած սեղանները պէտք է գրաւուած ըլլան մինչեւ ժամը 19·30ը, որմէ վերջ որեւէ պատասխանատուութիւն չի ստանձնուիր ։

CAVES CENTRALES

ՏԱԼԱՓԻԽԲԷԵԱՆ ՈՐԴԻ

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԱՄԷՆԷՆ ԱԶՆԻԿ ԳԻՆԻՆԵՐՆ ՈՒ ՕԳԵԼԻՑ ԸՄՊԵԼԻՆԵՐԸ

ՈՐՈՆՑ ԿԱՐԳԻՆ՝ ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ

RAKI DUZE

48, RUE PUVIS DE CHAVANNES, MARSEILLE

TÉLÉPHONE : CO 58-99

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900

Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանք: Հատը 15 ֆր.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 13 ՓԵՏՐՈՒԱՐ

JEUDI 13 FEVRIER 1958

34ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8118 — 34EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 14ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3919

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՊԵԼՃԻԱ ԵՒ ՀԱՅԵՐԸ

Դանիէլ Վարուժանի դիմաքանդակին դեեղումը կանոի համալսարանին մէջ անհամբերութեամբ դէպք մըն է, որ հպարտութեամբ կը լեցնէ մեր սրտերը:

Անիկա անգամ մը եւս կուգայ չեշտելու անկեղծ համակրանքի այն ջերմ վերաբերումը, զոր հինէն ի վեր ցոյց տուած է Պելճիոյ ազնիւ ժողովուրդը հանդէպ հայ ազգին:

Սրտանց երախտապարտ ենք Պելճիոյ, որ պատուոյ անկիւն մը յատկացուց հայ անդուլպական ու եղերաբախտ բանաստեղծին՝ կրթական այն մեծ յարկին մէջ, ուր անիկա անցուցած էր իր երիտասարդութեան երեք թանկագին տարիները:

Ցուշատախտակի բացման արժանավայել արարողութիւնը՝ չքեղօրէն վեհ ու երկիւղած մթնոլորտի մէջ՝ մեծազոյն յարգանքն էր, փառաբանութիւնը՝ ընծայուած հայ հանճարին, եւ դատապարտութիւնը բարբարոս դահիճին, որ վայրագօրէն ջարդած էր հարիւրաւոր հայ մտաւորականներ եւ մէկ միլիոն անմեղներ:

Գերեզմանն չունեցաւ անոնք: Գիշատիչ թռչուններ եւ վայրենի կենդանիներ յօրեցին մեր անթաղ նահատակներու սուրբ մարմինները:

Կանոի համալսարանը այժմ մեր մեծ նահատակին նուիրեց խորհրդանշական «չիրիմ» մը, որ կոչուած է դառնալու ուխտատեղի մը բոլոր Հայերուն համար: Պրիւսէլի միջազգային ցուցահանդէսին գացող մեր հայրենակիցները պիտի չկրնան անտարբեր այցելելու կանոն:

Հայ անունը դարերէ ի վեր ծանօթ է Պելճիոյ, մանաւանդ կանոի մէջ, ուր 1011ին հաստած է Անտիոքի հայ եպիսկոպոս Մակար, որ տարի մը վերջ գոհ կ'երթայ ժանտախտի համաճարակին: Իր դերեզմանը կը դառնայ ուխտատեղի, ուր այցելող հիւանդները հրաչքով կը բժշկուին: Հայ հրաշագործ եպիսկոպոսը լատինական եկեղեցւոյ սուրբերու դասը մտած է եւ ամէն տարի ապրիլ 10ին կը տօնուի Սուրբ Մակարը:

Իրմէ առաջ ուրիշ հայ եպիսկոպոս մը՝ Սերվատիոս՝ Նիկիոյ տիեզերական ժողովէն (325) վերջ Պելճիա գալով Լիէժի թեմի Թոնկր քաղաքի եպիսկոպոս նշանակուած է: Սա եւս հրաշքներ գործած է եւ վախճանած Մաստրիխտի մէջ (այժմ Հոլանտա) 384ին: Իր տօնի օրէ է Մայիս 13ը:

Ժե. դարու վերջին քառորդին Անվէրս այցելած է Մարտիրոս եպիսկոպոս ևր զրնկացին:

Ինչպէս գրեցինք արդէն, ԺԴ. դարուն՝ 1340էն սկսեալ՝ Կիլիկիոյ հայ վաճառականները առեւտրական կարեւոր գործառնութիւններ ունեցած են Պրիւժի նաւահանգիստին հետ:

Խաչակիրներու արշաւանքին առեն պելճիքցիները Կօնֆրուա որ Պուլեոն եւ Պօտուէն մեծ ազդեցութիւն գտած են Կիլիկիոյ Հայերէն:

Մեր վերջին թագաւորը՝ Լեւոն Ե. Լուսինեան 1378ին եւ 1385ին այցելած է Պելճիա:

Հայ տպագրութեան մշակներէն Թոմաս արք. Նուրիջանեան Վանանդեցի, 1708ին վախճանած է Անվէրսի մէջ եւ թաղուած տեղւոյն մայր եկեղեցիին աւագ խորանին առջեւ:

Հայերէն լեզուն եւ պատմութիւնը եւս ուսումնասիրուած են նաեւ պելճիքանններուն կողմէ:

Սակայն կ'արժէ առանձին խօսիլ այդ մասին:

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԸ ՔՆՆԵՑ ՍԱՔԻԷԹԻ ՀԱՐՑԸ

179Ի ԴԷՄ 339 ՁԱՅՆՈՎ ՎՍՏԱՀՈՒԹԻՒՆ՝ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ

Լարուած մթնոլորտի մէջ Ազգ. Ժողովը քննեց Սաքիէթի ոմբակոծման հարցը: Նախապէս Արտաքին նախարար փինօ հերքած էր արդէն ամերիկացի ծանօթ լրագրող Ալշոփի կողմէ Նիւ Եորք Հերըլտ Թրիպիւնի մէջ իրեն վերագրուած կարգ մը յայտարարութիւնները, որոնց համաձայն ոմբակոծման պատասխանատուները տեղական իշխանութիւններն են: Փինոյի հերքումը վճռական էր:

Թէեւ Ազգ. Ժողովի օրակարգին վրայ բաղմաթիւ հարցեր արձանագրուած էին, սակայն կայեան առաջարկեց որ Սաքիէթի հարցը անմիջապէս սեղան դրուի, մանաւանդ՝ երբ այդ ուղղութեամբ հարցապնդումներ ալ եղած էին, առաջին անթիով՝ Տիւքլօ (Համայնավար): Ընկերը վարչականները առաջարկեցին որ Ժողովը առկախուի, որպէսզի խմբակցութիւնները ժամանակ ունենան խորհրդակցելու:

Առաջին անգամ խօսք կ'առնէ Տիւքլօ, համայնավարներու եւ Ֆելլականներու «պատգամաւորը»·— Լաւ պիտի ըլլար, կ'ըսէ ան,— որ ձայները բարձրանային Ֆրանսական հողամասէն ...

Բողոքի աղաղակները անլսելի կը դարձնեն իր ձայնը: Տիւքլօյի ամբողջ ճառը նոյն եղանակին վրայ յարմարցուած էր· ակնարկութիւն մըն ալ կ'ընէ Արտաքին նախարարին Ալշոփի հետ ունեցած «տեսակցութեան»· սակայն փինօ ուժեղ հակայարձակումի մը անցնելով վայրկեանապէս կը լռեցնէ զայն, յայտնելով թէ ինք Ալշոփը տեսած է քանի մը վայրկեանով եւ անոր հետ խօսած՝ Արեւելք – Արեւմուտք յարաբերութեանց մասին ·— Թունուզի հարցին մասին չխօսեցայ, նկատելով որ անհանդստութեանս հետեւանքով թղթածրարը չէի ուսումնասիրած, կ'աւելցնէ փինօ:

Ընկերվարական ներկայացուցիչ Տէք – սոն սրտցաւ ճառ մը կը խօսի, Սաքիէթի միջադէպը վերագրելով ներկայ լարուած կացութեան, երբ ահաբեկիչներու դոհ կը դառնան Ֆրանսացի պինուրները: Տէքսոն կ'աւելցնէ ·— Ֆրանսա Թունուզն ու Մարոքը վերագրաւելու նպատակ չունի· բայց Թունուզ պէտք է դադրի այլեւս մեր թշնամիներուն օգնելէ եւ մեր դին – ուրներուն սպանութեան պատճառ դառնալէ: Եղրակացնելով իր խօսքը, ընկերվարական ներկայացուցիչը կ'առաջարկէ որ կառավարութիւնը վնասուց հատուցում մը ընէ սպաւոր բնակիչներուն, նիւթական բոլոր վնասները տալով:

Անկախ Մոնթել իր կարգին Սաքիէթի միջադէպը կը տեղաւորէ իր պատեհանին մէջ, դատապարտելով Պուրկիպայի ըն – թացքը·— Թոյլ պիտի տա՞նք որ Թունեզիան միջամտութիւնը չարունակուի Ալժերիոյ մէջ: Մենք կ'ուզենք որ մեր դինուորները պաշտպանուին, չենք ուզեր որ անոնք դաչունահարուին իրենց կռնակէն:

Մոնթելի խօսքերը խանդավառութեամբ կը ղիմաւորուին, որմէ ետք խօսք կ'առնէ Լը Փէն (ոչ արձանագրեալ) եւ կատարի յարձակում մը կը գործէ Մենդէս Ֆրանսի վրայ, որ ազգին բարօրականը կ'արժեզրկէ ...:

Անակնկալի եկած՝ Մենդէս Ֆրանս պաշտպանողականի կ'անցնի, կէս ժամ չարունակ խօսելով·— Անոնք որ ինձի դէմ պայքար մղեցին, ցոյց կուտան թէ Ազգ. Ժողովին մէջ մարդ մը կայ...

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Օր ը Օրթն

ԶՂՐԿՈՒԱԾ ՆԱՄԱԿԸ

—o—

— Թեհրանէն Անգարա թռչող օդանաւը ո՞ր ճամբան կ'առնէ ...

— Ի՞նչ ըսել կ'ուզես ...

— Հարցումս չհնարէն չէր... Թեհրանէն օդանաւով ճամբայ ելանիք ու Անգարա պիտի թռչիք... Լաւ, օդանաւը ո՞ր հողերուն վրայէն կ'անցնի...

— Իմ կարծ խելքովս, պէտք է անցնի Հայկական Բարձրաւանդակին վրայէն ու վերէն վար հայողը պէտք է տեսնէ Վարագայ Վանիքը, Վանայ Ծովը, Տարօնը, Մուշը, Բաղէշը եւ մնացեալները՝ պայմանաւ որ արծիւի աչք ունենայ ...

— Իրա՞ւ կ'ըսես... Ուրեմն, մե՛ղք, շատ մե՛ղք... Աններելի սխալ մը գործեցի... Ուշ մնացի: Երանի՛ թէ երկու շաբաթ առաջ հովդ եկած ըլլայի ...

— Նորէն բան մը չհասկցայ ...

— Քեզի հազար անգամ ըսած եմ որ «լուս» ըսեմ, պէտք է «լուսընկայ» հասկընաս... Բայց, գլուխդ բաւական հաստ է... կը ներես...

— Ներեցի'... Շարունակէ...

— Եղբայր պատուական, եթէ ասկէ երկու շաբաթ առաջ լսած ըլլայի թէ Թեհրանէն Անգարա թռչող օդանաւը մեր հողերուն վրայէն կ'անցնէր, ճամակ մը գրած կ'ըլլայի Պարոն Տըլըսին ...

— Խնդիրը աւելի բարդացուցիր ... Թեհրան, Անգարա, Տըլըս... Իրարու հետ ի՞նչ կապ ունին ...

— Աղբա՛ր, ճամակ մը կը գրէի Պարոն Տըլըսին եւ կ'ըսէի իրեն որ ճամբան, քանի մը տեղ, օդանաւը վար (ի)ջեցնել տար եւ իր աչքերով տեսնէր 1915ի թրքական բարբարոսութեան հետքերը... Քանդուած եկեղեցիներ, վանքեր, դպրոցներ եւ ուրիշ շատ մը բաներ... Հիմա շատ ուշ է ...

— Լա՛ւ, ենթադրենք որ Պարոն Տըլըս այդ ըսածներդ տեսաւ... Ի՞նչ պիտի ըլլար ...

— Է՛հ, վերջապէս... Աչքով տեսնելը ուրիշ բան է, գիրքերու մէջ կարդալը՝ ուրիշ բան ... Կրնար ըլլալ որ Թուրքիա – րուն ականջէն քաշէր, բիչ մը...

— Զվշտանաս, բայց դուն իրա՛ւ, թո – ղուցեր ես... Դուն թերթ չե՞ս կարդար...

— Բա՛ն չեմ փախցներ ...

— Մարդ Աստուծոյ, չկարդացի՞ր թէ Պ. Տըլըս ինչ է ըրեր՝ Անգարա մեկնելէն առաջ... Նստեր, հեռագիր մը դրկեր է Թուրքիոյ արտաքին նախարարին եւ շնորհաւորեր է Թուրքիան իր «քաջութեան» եւ «անյողդողդ» կեցուածքին համար ... Այսինքն, ըսեր է որ Ռուսերը Թուրքիա – րուն կը սպառնան, բայց Թուրքերը բնա՛ւ չեն ազդուիր անոնց սպառնալիքներէն ... Ուրիշ խօսքով, բրիստոնեայ Ամերիկայի արտաքին նախարարը ըսեր է— «պռավօ', ափերի՛մ Թուրքեր ...»:

— Այո՛, գիտե՛մ, այդ խմաստով հե – ռագիր մը դրկեր է ... Բայց, ինծի ա – նանկ կուգայ որ եթէ ես իրեն նամակ մը գրած ըլլայի, այդ հեռագիրը դրկած չէր ըլլար եւ Թեհրան – Անգարա ճամբուն վրայ, անգամ մը վար իջած կ'ըլլար... Եւ Անգարայի ժողովէն առաջ — կամ, նոյնիսկ, ժողովին մէջ — հարցուցած կ'ըլլար Մենտերէս Էֆէնտիին — «Հա – յաստանի մէջ Հայ չէք ձգեր, ինչո՞ւ...»:

— Ցիմարանոց մտնելիք բան ես, շի – տակը... Խելացի՛ դաւիր, մեր ազգը ութսուն տարի է « նամակ » կը գրէ Տը – լըսներուն եւ Զըրչիլներուն, ո՞ւր է հա – սեր... Անցածները, շատ ծանօթ օտար մը Անգարա գացեր է եւ *մուհալլէպիին* համը ճաշակելէ ետք, յայտարարեր է թէ Թուրքիան «տիպար» հայրենիք մըն է...

— Ըսել է մենք պարապ տեղը ջարդուեր ենք եւ մեզի ի նպաստ ըսուածներն ու գրուածները, վերէն վար *պօչ* խօսեր են:

— Աւելի *պօչ* բան եզի պէս միամիտ – ներուն գլուխը ... Որքան ատեն որ տըն – տեսական ու կայսերական շահերը աւելի կ'արժեն քան խաչն ու Աւետարանը եւ պատիւն ու բարոյականը, Թուրքին հա – մար պիտի ըսեն «քաջ», ու մեր երեսն ալ պիտի չնային ...

ԵԻՐՈՊԱՑԻ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀԱՄԱՑՆԱՎԱՐ ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ Վարչապետ Չու Ըն Լէյ, 1949ին իր կամքով եւ – դած էր նաեւ Արտաքին նախարար: Վարչապետ եւ Արտաքին նախարար էր, բայց առջի օր լքած է Արտաքին նախարարի պաշտօնը:

ԻՆՏՈՆԵԶԻՈՑ կառավարութիւնը ա – կանջ չի տար ապստամբներու կոդմէ եւ – դած սպառնալիքներուն: Ինչպէս գրած է– ինք ապստամբները հինգ օրուան պայ – մանաժամ տուած էին:

ԻՐԱՔԻ թագաւորը Ամմանի մէջ կը խորհրդակցի Հիւսէյն թագաւորին հետ: Ցորդանան – Իրաք դաշնակցութիւնը հետզհետէ իրականութիւն կը դառնայ, ընդդէմ՝ Սուրիա – Եգիպտոս Միացեալ Հանրապետութեան:

Ի. ՄԻՈՒԹԵԱՆ մէջ 11 տարուան տա – ժանակիր աշխատանքէ վերջ երկու աւըս – տրիացի արհեստագէտներ իրաւունք ըս – տացան վերադառնալու իրենց հայրենի – քը:

ՄՈՍԿՈՒԱՅի դինուորականներու կազ – մութեան քաղաքական պատգամաւորնե – րու ժողովը վերջացաւ, խորհրդային բա – նակին քաղաքական դեկավարներուն դէմ ծանր քննադատութիւններ բանաձեւելէ վերջ, կը գրէ Պատերազմական նախա – րարութեան պաշտօնաթերթը «կարմիր Աստղ»ը:

ԵԳԻՊՏՈՍի Խորհրդարանը վաւերացուց ռուսական 700 միլիոն րուբլիի օժանդա – կութիւնը (մօտ 75 միլիառ ֆրանք):

62·500 ՏՈԼԱՐ ԵՒՍ ԱՆԹԻԼԻԱՍԻ ՀԱՄԱՐ

Ցունուար 27ին Լոս Անճէլըսի մէջ կա – տարուած հանդանակութեան մը ընթաց – քին հաւաքուած է 62·500 տոլար: Այս հանդանակութեան մասնակցած են՝ Ալէք Փիլիպոս՝ տասը հազար տոլարով, Հէրի Քարեան հինգ հազարով, Տիգրանեան՝ հինգ հազարով եւ բազմաթիւ ուրիշներ:

ԳԱՀԻՐէ որոշեց առժամապէս յետաձգել Ժընեւի Ֆրանքեւեզիպատական խորհրդակցութիւնները:

ՎԵՆԵԶՈՒԵԼԱՅի նախկին բռնակալը, որ Տոմինիքեան Հանրապետութիւն ա – պաստանած էր, Ամերիկա մուտքի անցագիր ստացաւ:

ՊՐԱԶԻԼԻՈՑ քոլոմպիական դեսպան Մեժիա, որ հռչակաւոր դարձած էր « Պր. Սուրճ » անունով, մեռաւ Պոկոթայի մէջ: 25 տարի չարունակ դեկավարած էր Քոլոմպիոյ սուրճ արտադրողներու Ազգ. Դաշնակցութիւնը: Իր տեղն՝ Ժորժ Մեժիա, ներկայիս Քոլոմպիոյ հողամշակութեան նախարարն է:

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆի համայնավար կուսակ – ցութիւնը կը յայտարարէ թէ վերջին չորս ամիսներու ընթացքին հարիւր հա – զար նոր անդամներ արձանագրուած են կուսակցութեան:

ՓԵՇՏԱՅի բնակչութեան թիւը 1956էն ի վեր կէս միլիոն պակսած է· պատճառը՝ 1956ի յեղափոխութիւնը եւ արտասահ – ման ապաստանած զաղթականները:

ՆՈՐ ՊԱՅՔԱՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԱՏԻՒ ԴԷՄ

—o—

Ե·

Հակառակ Հոկտեմբերեան յեղափոխութեան հետեւանքով ստեղծուած տագնապալի կացութեան, բոլշեւիկները չմոռցան Թրքահայաստանի խնդիրը ...

Լենինի «յեղափոխական» կառավարութիւնը 1917 Դեկտեմբեր 31ի ծանօթ դեկրետով կ'որոշէր·—

« Ժողովրդական Կոմիսարներու Խորհուրդը կը յայտարարէ հայ ժողովուրդին, որ Ռուսաստանի Դիւղացիական եւ Բանուորական կառավարութիւնը կը պաշտպանէ Ռուսաստանի գրաւած Թրքահայաստանի իրաւունքը ազատ ինքնորոշուելու մինչեւ անկախութիւնը: Ժողովրդ· Կոմիսար· Խորհուրդը կը կարծէ, որ այդ իրաւունքի իրագործումը հնարաւոր է միայն շարք մը նախնական երաշխիքներու պայմանով, որոնք բացարձակապէս անհրաժեշտ են հայ ժողովրդի ազատ հանրաքուէի համար»:

Յատկանշական են մասնաւորապէս Լենինի կառավարութեան կողմէ ճշդուած այդ «երաշխիքներ»էն հետեւեալ կէտերը·

« 1·— Զօրքերու (ռուսական) հեռացումը Թրքահայաստանի սահմաններէն եւ անմիջապէս հայկական միլիցիայի կազմակերպումը Թրքահայաստանի բնակիչներու անձի եւ գոյքի ապահովութիւնը երաշխաւորելու համար:

2·— Հայ գաղթականներու, այլ եւ զանազան երկիրներու մէջ ցրուած հայ տարրերներու անյապաղ վերադարձը Թրքահայաստանի սահմանները:

3·— Պատերազմի ժամանակ Թրքական իշխանութիւններու կողմէ բռնութեամբ դէպի Թուրքիոյ խորքերը տեղահանուած Հայերու վերադարձը Թրքահայաստանի սահմանները, որու վրայ Ժողովրդ· Կոմիսար· Խորհուրդը պիտի պնդէ հաշտութեան բանակցութիւններու ժամանակ Թուրք իշխանութիւններու հետ»:

Ժողովրդական կէտերը երկրորդական նշանակութիւն ունին: Մեր արտադրած մասերը, արդէն, բաւական են հաստատելու այն բացառիկ «նախանձախնդրութիւնը» եւ ինչու չէ՞ նաեւ՝ «սէրն ու համակրութիւնը» որ յայտնաբերուեցաւ Բոլշեւիկացած Ռուսաստանի կողմէ՝ Թրքահայաստանի եւ իր բազմաչարչար Ժողովուրդի հանդէպ ...

1917 Դեկտեմբեր 31ի այդ պատմական դեկրետի իրագործումը չուշացաւ ... Ինչպէս յիշեցինք մեր նախորդ յօդուածով, ճիշդ այդ օրերուն ռուսական զօրքերը սկսած էին արդէն պարպել Թրքահայաստանը: 1918ի առաջին ամիսներուն Թրքական բանակը հասած էր Կովկասի դուռները: Մարտին, Լենինի կառավարութիւնը կը ստորագրէր Բրեստ – Լիտովսկի դաշնագրով ճշդուած տրամադրութիւնները Թրքահայաստանի մասին եւ առհասարակ խորտակել 1918 Մայիս 28ին ստեղծուած Հայաստանի Հանրապետութիւնը եւ ոչնչացնել Հայութիւնը նաեւ Կովկասի մէջ:

Եւ այս ծրագիրը կը հետապնդուէր ոչ թէ զաղտնի, այլ բոլշեւիկ իշխանութիւններու գիտակցութեամբ ու աջակցութեամբ:

Երկուքին համար ալ հաւասարապէս անընդունելի էր Հայաստանի Հանրապետութեան գոյութիւնը: Տարբեր նկատումներով եւ հաշիւներով, անոնք նպատակ էին ըրած ամէն գնով եւ կարելի արագութեամբ վերջ տալ Հայաստանի անկախութեան:

Եւ ասիկա ճիշդ այն չրջանին, երբ մեր նորաստեղծ հանրապետութեան սահմանները կ'ընդարձակուէին աստիճանաբար, երկիրը կը կազդուրուէր իր երկարամեայ ծանր տաղնապներէն եւ որպէս անկախ պետութիւն՝ կը ճանչցուէր օտար պետութիւններու կողմէ:

Եւ վերջապէս, երբ Սեւրի դաշնագիրը պիտի դար նուիրագործելու եւ իրաւական ուժ տալու ազատ – անկախ միացեալ Հայաստանին:

Թուրք – բոլշեւիկ միացեալ ճակատի գործունէութիւնը մասնաւոր թափ մը ստացաւ 1919 – 1920ին:

Բոլշեւիկներու դաւադրական գործունէութիւնը Հայաստանի մէջ, Շանթի պատուիրակութեան դէմ հանուած դժուարութիւնները Մոսկուայի կառավարութեան կողմէ եւ առհասարակ Պաքուի եւ Հայաստանի սահմանամերձ չրջաններու մէջ մեր երկրի դէմ նիւթուած դաւադրութիւնները՝ մաս կը կազմէին Թուրք – բոլշեւիկեան համագործակցութեան: Հայ Թրքական աղիտալի պատերազմը արդիւնք եղաւ այդ համագործակցութեան:

ԵՄԷՆԻ ՀԱԻԱՆԱԿԱՆ ՅԱՐՈՒՄԸ ԱՐԱԲԱԿԱՆ ՄԻԱՑԵԱԼ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

—o—

(ԳԱՀԻՐԷԻ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ Ա Ր Թ Ի Ւ)

●

Եմէն, Արաբական Միացեալ Հանրապետութեան մաս կազմելու համար, այս պահուս բանակցութիւնները կը վարէ Գահիրէի մէջ: Անշուշտ — կը գրէ Գ· Հր· Թորոսեան «Քոնպա»յի մէջ, արաբական մեծ դաշնակցութիւնը կազմելու հմմար չէ որ իմամ Ահմէտ փութկոտութիւն ցոյց կուտայ: Այս եօթանասնամեայ ծերունի թագաւորը, որ դէմ է ամէն յառաջդիմական զաղափարի, ուրիշ չատ մտահոգութիւններ ունի, ինչպէս իր հրպատակներուն մէկ մեծ մասին զժգոհութիւնը իր դէմ:

Հարիւր քսան հազար քառակուսի քիլոմեթր տարածութեամբ եւ մօտ չորս միլիոն բնակչութեամբ այս փոքր երկիրը իսլամ երկիրներու ամէնէն յետադիմականն է եւ գրեթէ ամբողջ փակ արտաքին աշխարհի: Իմամին բացարձակապէս անձնական եւ բռնապետական կառավարութիւնը հիմնուած է խիստ կեդրոնացած գոյութեան վրայ: Տարբեր նկատումներով եւ հաշիւներով, անոնք նպատակ էին ըրած ամէն գնով եւ կարելի արագութեամբ վերջ տալ Հայաստանի անկախութեան:

Եւ ասիկա ճիշդ այն չրջանին, երբ մեր նորաստեղծ հանրապետութեան սահմանները կ'ընդարձակուէին աստիճանաբար, երկիրը կը կազդուրուէր իր երկարամեայ ծանր տաղնապներէն եւ որպէս անկախ պետութիւն՝ կը ճանչցուէր օտար պետութիւններու կողմէ:

Եւ վերջապէս, երբ Սեւրի դաշնագիրը պիտի դար նուիրագործելու եւ իրաւական ուժ տալու ազատ – անկախ միացեալ Հայաստանին:

Թուրք – բոլշեւիկ միացեալ ճակատի գործունէութիւնը մասնաւոր թափ մը ստացաւ 1919 – 1920ին:

Բոլշեւիկներու դաւադրական գործունէութիւնը Հայաստանի մէջ, Շանթի պատուիրակութեան դէմ հանուած դժուարութիւնները Մոսկուայի կառավարութեան կողմէ եւ առհասարակ Պաքուի եւ Հայաստանի սահմանամերձ չրջաններու մէջ մեր երկրի դէմ նիւթուած դաւադրութիւնները՝ մաս կը կազմէին Թուրք – բոլշեւիկեան համագործակցութեան: Հայ Թրքական աղիտալի պատերազմը արդիւնք եղաւ այդ համագործակցութեան:

Ա· ՏԷՐ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ

եալ դրութեան մը վրայ, մահու եւ կեանքի անժխտելի իրաւունքով իր հպատակներուն վրայ:

Թուելէ ետք այն հակասական լուրերը որոնք Դեկտեմբերէն ի վեր կը հասնին մեզի իմամին դէմ ի գործ դրուած մահափորձին մասին, յօդուածագիրը կ'ուսելը ցրնդէ թէ ինչպէս Եմէն հետզհետէ աւելի եռանդով կը հակի համաչխարհային երկիրներու կողմը եւ կը դարպասէ Մոսկուա – Պեյրութ մեծ դժգոհութիւն պատճառելով երկրին առեւտրական դասուն, ինչպէս նաեւ «ազատական» նկատուած դասակարգին:

« Ահա՛ Պետութիւնը — կ'եզրակացնէ Գ· Թորոսեան — որուն ներկայացուցիչները, գահաժառանգ Սէյֆ – էլ – Իսլամ – էլ – Պատրի նախարարութեան տակ, կը բանակցին այս պահուս զնդապետ Նասրի հետ, միանալու համար Արաբական Միացեալ Հանրապետութեան: Ի՞նչ ձեւով: Զուլո՞մ թէ Դաշնակցական Միութիւն:

Իմամը ձուլումի կողմ չէ հասկնալի պատճառներով: Հիմնական տարբերութիւն մը չկա՞յ միթէ, մէկ կողմէ, Սուրիոյ եւ Եգիպտոսի միջեւ, որոնք դիկտատորական «ռամկավարութիւնները» են, եւ, միւս կողմէ, Եմէնի միջեւ, որ միապետական Պետութիւն մըն է աստուածպետական իշխանութիւնով: Գալով Դաշնակցային ձեւին, որ աւելի մօտիկ է Թաիզի (Իմամին մայրաքաղաքը) բաղձանքներուն, ասիկա այնքան տարտամ բառ մըն է որ կարելի չէ այժմէն որոշ դաղափար մը կազմել անոր մասին, մինչեւ որ մեկին բնաիրներով չճշդուի:

« Մինչ այդ, դժուար չէ — կը կարծենք — ընդնշմարել Եմէնի եւ Արաբական Միացեալ Հանրապետութեան վարիչներուն անմիջական նպատակները: — Եմէն կը ջանայ իրեն համար ապահովել այս Հանրապետութեան զինուորական եւ ելմտական օժանդակութիւնը, ամրապնդելու համար իր սայքերը Անգլիացիներուն դէմ, Ատէնի մէջ, եւ միեւնոյն ատեն, խոչ տալու համար իր ներքին դժուարութիւններէն: Իսկ Սուրիացիք եւ Եգիպտացիք նպատակ ունին իրենց նորահաս պետութեան բարոյական ազդեցութիւնը աւելցնելու, եւ հրապուրանքի միջոցաւ կարենալ ուրիշ արաբ երկիրներ միանալու իրենց»:

ՕԻՕԱՂ

Հայրը՝ աղջկան·

— Ինչո՞ւ չես ուզեր ամուսնանալ քեզի առաջարկուած երիտասարդին հետ:

— Որովհետեւ մայրիկս չեմ ուզեր բաժնուիլ, կը պատասխանէ աղջիկը:

— Եթէ ատոր համար է, մայրիկդ ալ նոր տունդ տար քեզի հետ:

ՉՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԱԾ ՁԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ ՉԵՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁՈՒԻՐ:

ՍՏԱԼԻՆԻ ՄԱՀԸ

—o—

Զօրավար Պոսկրէպիչեւ (*) կրնար ի բեն խօսած ըլլալ Ստալինի եւ իր կնոջ՝ Ռոզա Քականովիչի մէջեւ ծագած անհամաձայնութեան եւ Օփերայի երգչուհի Թաթարուհի տիկին Մ...ի մասին, որուն հետ ամուսնանալ կ'ուզէր Ստալին:

Բայց Մաքրապործման սկզբնակէտը սըխալ զտուած էր· «ամերիկեան կայսերապաշտութեան ծառայող սիոնականութեան» ամբաստանութեան պոչը ուշ կամ կանուխ պիտի հասնէր Քականովիչին, որ հրեայ է:

Այս վերջինը սերտ կապեր ունէր Մոլոտովի հետ· զարձեալ Քականովիչն էր, որ դիւրացուցած էր Մալենկովի յառաջացումները· իսկ Մալենկով մօտէն կապուած էր Բուլգանինի հետ: Սերտ կապեր ունէր նաեւ Խրուշչեւի եւ Ա· Միկոյեանի արդիւնաբերութեան դանազան մարզերու անօրէններուն հետ: Նոյնիսկ Բերիա, որ Քականովիչի չրջապատին մաս չէր կազմեր, կրնար փորձանքի ենթարկուիլ հակահրէական պայքարին հետեւանքով, ո-

բովհետեւ իր մայրը հրէուհի էր:

Մոսկուայի եւ Ա· Միկոյեանի պետական ու կուսակցական վերին խաւին վրայ սարսափի հով մը սկսաւ փչել:

Խրուշչեւ, կեդրոնական Կոմիտէին նորելուկ երկրորդ քարտուղարը եւս անկասկած մասնակից էր վախի ընդհանուր զգացման: Ի՞նչ էր արդեօք Ստալինի բուն նպատակը: Արտաքին յարձակման մը վտանգին պատրուակով «արիւնալի ապստուրժուականացո՞ւմ» մը իրագործել, թէ՝ այս «ապստուրժուականացումը» կատարել արտաքին յարձակողականի անցնելու համար:

Մեր կարծիքով, Ստալինի բուն նպատակը նոր պատերազմի մը սկսիլն էր: Բայց այս խնդիրը հարցական կը մնայ, որովհետեւ ո՛չ Ստալին, ո՛չ ալ իր մտերիմ խորհրդականը՝ Պոսկրեպիչեւ, ողջ չեն լուսաբանութիւն տալու համար:

1953ի Փետրուարին, այսինքն Ստալինի մահէն անմիջապէս առաջ, ի՞նչ էր Ա· Միկոյեանի կացութիւնը:

« Միայն մէկ երկրի մէջ ընկերվարութեան» կիւրակումը Պետութեան դրամատիրութեան փոխարէն ծնունդ տուած էր «ստալինեան» Խորհրդային Միութեան: Պետութեան դրամատիրութեան դաղափարը այն է, որ համայնավար կուսակցութիւնը իր ձեռքը կը պահէ իշխանութեան դեկը՝ իր դաղափարաբանութիւնն ու կառավարութեան իր ձեւը տարածելու համար աշխարհի չորս կողմը: Բայց ըստալինեան պետութեան գլխաւոր յատկանիշն այն էր, որ ստեղծած էր աշխարհի պատմութեան մէջ աննախընթաց եղող պիւրոքրասի մը: 55 միլիոն «պետական աշխատաւորներ»ու վրայ 45 միլիոնը ձեռական աշխատանքներ կատարողներն էին եւ տասը միլիոնը՝ պիւրոքրատներ, որոնց մէկ միլիոնը՝ կուսակցական կազմակերպութեան մէջ աշխատող պիւրոքրատներ — «ապպարատչիքի»ներ:

Ա· Միկոյեան պիւրոքրատները իրաւունք ստացած էին անձնական վիլլաներ, ինքնաշարժներ, դրամատուներու մէջ անհատական հաշիւներ, ձիարշաւի ձիեր, եւայլն ունենալ: Կրնային նոյնիսկ սպասաւորներ պահել՝ «տան մէջ աշխատող օդնական աշխատաւոր» անուան տակ: Իրաւունք ունէին իրենց անձնական գոյքը ժառանգութիւն ձգելու իրենց զաւակներուն՝ առանց ժառանգական մեծ տուրքերու: Պիւրոքրասին դարձած էր վարչակարգին ողնասիւնը: Կեանքի այս հանդիստ պայմաններուն մէջ, հետզհետէ կորսնցուցած էր յեղափոխական ջիղը, սկսած էր քաղքենիականանալ, եւ մանաւանդ՝ բնաւ տրամադիր չէր իր այս հանդիստը զոհելու Ստալինի եւ մարքսակա-նութեան երազած համաչխարհային յեղափոխութեան սիրոյն:

Որոշ էր, որ համաչխարհային նոր բռնկումի մը պարագային այս պիւրոքրասին առիթէն պիտի օգտուէր պետութեան դեկը իր ձեռքն առնելու համար, պայմանաւ սակայն, որ Ռուսիոյ ամբողջականութիւնը (որպէս ազգային, յեղային ու տնտեսական միաւոր) վտանգուած չըլլար, ինչպէս էր պարագան նացիական Գերմանիոյ յարձակման ժամանակ:

Այս պետական հարուածը մեծապէս կը դիւրանար այն պարզ պատճառով, որ պիւրոքրասիի այս տասը միլիոն ներկայացուցիչներուն յիսուն առ հարիւրը, այսինքն հինգ միլիոնը համայնավար էին (առանց հաշուելու մէկ միլիոն «ապպարատչիքի»ները, եւ կ'ուզէին պահպանել կեանքի իրենց հանդիստ պայմանները:

Վտանգը «կուսակցութենէն դուրս» չէր ուրեմն, ինչպէս էր 1918 – 20ին, այլ՝ կուսակցութենէն ներս: Ստալին որոշած էր Ա· Միկոյեան այս պիւրոքրատիֆ ողնասիւնը չախչախել՝ սկսելով համայնավարներէն եւ առանց խնայելու կեդրոնական Կոմիտէին ու նախկին Պոլիտբիւրոյին մէջ եղող անոնց բարեկամներուն: Վտանգաւոր էր Ստալինի ձեռնարկը, որովհետեւ կը ձգտէր քայքայելու ի՛ր իսկ ստեղծած ու իրեն չենարան եղող մէկ ամբողջականութիւն, որ գրեթէ անպարտելի էր:

(3 Շար·)

(*) Ստալինի անձնական բարտուղարներուն պետն ու «չար ոգին»:

ՄԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՏՈՐ

ԱՍՏԵՂԱՅԻՆ ՊՈՂՈՏ

ԱՍՏԵՂԱՅԻՆ ՊՈՂՈՏ

Հայկական սովետական գրականութիւնը, ինչպէս ամբողջ մեր կեանքը, ապրում է ստեղծագործական մեծ վերելքի շրջան: Ամէն տարի նոր գրքերի հարիւրաւոր անուններ են լոյս տեսնում, որոնց մեծ մասը ներկայացնում է ինքնատիպ գեղարուեստական արժէքներ:

Ինչպէս ամէն մի ազգային գրականութիւն, այնպէս էլ մեր սովետական գրականութիւնը ունի իր ուրոյն առանձնայատկութիւնները, որոնք նրան տարբերում են ուրիշ գրականութիւններից: Այդ առանձնայատկութիւնները պայմանաւորուած են մեր ժողովրդի կեանքի առանձնայատկութիւններով, մեր ժողովրդի պատմական անցեալով, մեր ժողովրդի ներկայ կեանքով, մեր ժողովրդի ապագայ զարգացման ուղիներով:

Մեր գրականութիւնը ստեղծուել է մեր ժողովրդի կեանքի ամենաբեղմնաւոր շրջանում, երբ մեր ժողովուրդը, ազատուելով կապիտալիստական ստրկութեան լուծից, ստեղծեց իր պետականութիւնը, իր սովետական պետականութիւնը, որ ամենաժողովրդավարական պետականութիւնն է աշխարհում

Ծայր· աջէն·— *Մատնի՛չ մը*։

Թիֆլիզ – Վիճեաւիուր·— *Մէկը՝ որ կը համբուրէ Մատմուազին· Ցուդայի համբոյր* ։

Ժողովրդական Շարժումի երեսփոխան Ժորժ Պիտօ իր կարգին կը քննադատէ Մենդէս Ֆրանսը·— *Երբ Մենդէս Ֆրանս կը դանդատի որ կը կասկածինք իր հայրենասիրութեան վրայ, ինք պէտք է հասկընայ որ անիկա արդիւնք է հայրենիքի բաժանումներուն մէջ իր դրաւած տեղին*։ *Թունաւորիչները օրինաւոր թոզ ըլլան եւ այնատեն կը սկսի Ֆրանքեւիթունուզեան բարեկամութիւնը* ։

Մեծ խանդավառութեամբ կը դիմաւորուին Պիտոյի խօսքերը, որմէ ետք վարչապետ Կայեաւ կը սկսի իր ճառին ։

Ֆրանքեւիթունուզեան յարաբերութեանց պատմականը ընելէ վերջ, Կայեաւ Թունուզի անկախութեան դէմ եղած ըսպառնալիքի մը վարկածին մասին խօսելով, կ'ըսէ·— *Ո՞վ կը սպառնայ իր անկախութեան, եթէ ոչ Ազատապր· ճակատը, որ դրաւած է իր հողամասը* ։

Սաքիէթի դէպքին մասին խօսելով, վարչապետը կ'ըսէ·— *Մեր օդանաւները հրաման ունէին սահմանը չանցնելու, բայց քանի մը չաբթուան ընթացքին* 18 *միջադէպեր պատահեցան, մեր բազմաթիւ օդանաւներուն վրայ կրակ բացուեցաւ· ամէն օր կը բողոքենք Թունուզեան իշխանութեանց, առանց պատասխան ըստանալու, մինչ կը չարունակուին միջադէպները* ։

Երեսփոխանները ուշի ուշով կը հետեւին Վարչապետին, որ կը չարունակէ·— *Եթէ ուզեցի պատմական մը ընել, անոր համար էր՝ որպէսզի յստակ ըլլայ թէ ամիաներէ ի վեր Ֆրանսական կառավարութիւնը չդադրեցաւ զգուշացնելէ Թունուզեան կառավարութիւնը՝ որ կը ստանձնէ զգալի վտանգներ։ Այսուհանդերձ զէնքերու առաքումը կը չարունակուէր ։ Թունուզեան ուժերը կը չարունակէին զոր ծակցիլ Ֆելլականներու հետ ... եւ մեր բանակը պաշտպանողականի դիմեց ։ Վերջին միջադէպերը, աւա՛ղ, քաղաքացիներէն զոհեր խլեցին ։ Բայց վերջին տեղեկութիւներէն կ'իմանամ թէ զոհերուն մեծ մասը Ֆելլականներ են* ։

Վարչապետը յստակօրէն ցոյց տուաւ Պուրկիպայի կառավարութեան պատասխանատուութիւնը՝ ցաւալի միջադէպներուն մէջ։

Փուժատական Պույէ պաշտպանեց ֆըրանսական բանակը, որմէ ետք ժողովը քիչ ժամանակի համար առկախուեցաւ, որպէսզի խմբակցութիւնները վստահութեան քուէ տալէ առաջ խորհրդակցին ։

Առտուան ժամը մէկուկէսին վերջացաւ ժողովը· կառավարութիւնը 179*ի դէմ* 339 *ձայնով վստահութիւն ստացած էր*։

Տէր եւ Տիկին Նուպար Աւագեան եւ զաւակները, Պ· Ժիրայր Աւագեան, Տէր եւ Տիկին Մարգար Եէթէրեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Գէորգ Մարանկոզեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Գէորգ Աւագեան եւ ընտանիքը կը ծանուցանեն իրենց մօր, մեծ մօր, քրոջ, մօրաքրոջ, հարսին եւ աղգականին՝

ԱՑՐԻ ՏԻԿ· ՄԱՆՆԻԿ ԱԻԱԳԵԱՆԻ

(Ծնեալ Մարանկոզեան)

մահը որ պատահեցաւ Ցունուար 25*ին, (Լիոն)* ։

ՆՈՒԷՐՆԵՐ

Ալֆորվիլէն Տէր եւ Տիկին Ցովհ· Փափազեան (Մարմարա) իրենց զաւկին Կարոյի՝ Ալժերիոյ մէջ պինուորական չրջանը անվտանգ անցնելով՝ իր ծնողքին մօտ վերադառնալուն ուրախ առթիւ, կ'ընեն հետեւեալ նուէրները·—

5000*ական ֆրանք, Լիոնի եկեղեցաչէն յանձնախումբին, Շաւիլի եկեղեցաչէն յանձնախումբին, Կապոյտ Ֆաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղին, Ալֆորվիլի կարմիր Ֆաչի մասնաճիւղին, Փարիզի Աղքատախնամին, երկու հազար ֆրանք «Ցառաջ»ի բարգաւաճման* ։

(*Տառնալ «Ցառաջ»էն*) ։

«ԱՆԴԱՍՏԱՆ»ի ԳՐԱԿԱՆ երեկոյ – Թէյասեղան, վաճէ Քաչայի «լ'Ամբասոն»ի վէպի հայերէն հրատարակութեան առթիւ, Օթէլ Մօտէրնի սրահին մէջ, 21 Փետրուար, Ուրբաթ ժամը 21ին։ Մէթրօ Ռէփիւպլիք ։

ՓԵՏՐ. 18ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Բոլշեւիկեան բռնատիրութեան դէմ փետրուարեան ապստամբութեան 37*րդ տարեդարձը կը տօնուի, նախաձեռնութեամբ Հ· Ց· Դ· Փարիզի Շրջ· Կոմիտէի եւ մասնակցութեամբ Փարիզի եւ չրջանային մարմիններուն եւ խումբերուն* ։

20 *Փետրուար, Հինգշաբթի, ժամը* 20·30*ին, Անգուրաժըմանի սրահին մէջ,*

44, RUE DE RENNES

MÉTRO ST·GERMAIN DES PRÉS ET ST· SULPICE

Կը նախագահէ ընկ· ՀԱՅԿ ՍԱՐԳՍԵԱՆ (Հայաստանի Հանրապետութեան խորհրդարանի անդամ) ։

Կը խօսին ընկերներ Խ· ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ եւ Ա· ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ ։

Գեղարուեստական բաժին, ընկերուհի Ա· Քէօսէեան՝ երգ, Օր· Շ· Ցովհաննէսեան եւ ընկերը Զ· Գարիպեան՝ արտասանութիւն ։

Մուտքը ազատ է ։

×

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ի ԱՒՐԻԻ

ԽՆԶՈՑՔ ՎԱՂԱՆՍԻ ՄԷՋ

Կազմակերպութեամբ Հ·Ց·Դ· Շրջ· Կոմիտէին, այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 14·30*ին, Քաֆէ տը Լիոն (Պուլվար տ'Ալգաս) Պ· Արշիին սրճարանին վերնայարկը* ։

Կը նախագահէ ընկ· ԿՕՇԿԱԿԱՐԵԱՆ

Կը խօսի ընկ· Ս· ՍԻՍԼԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին իր մասնակցութիւնը կը բերէ Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդը ։

Մուտքը ազատ է ։

Ջերմութիւնը ապահովուած է ։

×

ՎԻԻՆԻ ՄԷՋ

Փետրուար 18*ի տօնակատարութիւնը, Փետրուար* 16*ի կիրակի կէսօրէն վերջ* ։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Տէր եւ Տիկին Ինճէեան, Տէր եւ Տիկին Մերենկիւլեան, Տէր եւ Տիկին Արչակ Սալավանեան, Տէր եւ Տիկին Մ· Սայլանճեան, Պ· Աչոտ Մերենկիւլեան կը ծանուցանեն թէ այս կիրակի 16 *Փետրուար, Փարիզի Ս· Ցովհ· Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ հոգեհանդիսատ կը կատարուի իրենց ողբ· մօր եւ մեծ մօր՝*

ՔԵՆՈՎԱԲԻ ՍԱՐԵԱՆԻ

մահուան առաջին տարելիցին առթիւ, եւ

ՎԱՐՍԵՆԻԿ ՄԵՐԵՆԿԻՒԼԵԱՆԻ

մահուան տասներորդ տարելիցին առթիւ։

Կը հրաւիրուին իրենց յիշատակը յարղողները ։

×

Այրի Տիկին Սրբուհի Խչրեան – Սահի կը ծանուցանէ թէ յառաջիկայ կիրակի առաւօտ հոգեհանդիսատ պիտի կատարուի Փարիզի Ս· Ցովհ· Մկրտիչ եկեղեցին, իր ողբացեալ եղբօր՝

ԴԱՒԻԹ ԽՇԸՐԵԱՆԻ

յիշատակին, անոր մահուան առաջին տարելիցին առթիւ։

Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգող-ները։

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Փարիզի Հայ· Եկեղեցւոյ Հոգաբարձութիւնը նկատի ունենալով Վարդանանց մեծ եւ փառաւոր ճակատամարտի Կրօնական եւ Ազգ· Տօնի պատմական հանգամանքը, այս տարի եւս պատշաճ հանդիսաւորութեամբ պիտի տօնակատարէ Փետրուար 13*ին, հինգշաբթի օր ժամը* 10*ին, Փարիզի Ս· Ցովհ· Մկրտիչ եկեղեցւոյն մէջ* ։

Հրաւիրուած է Փարիզի եւ չրջանի դասընթացքներու աշակերտութիւնը, պիտի մասնաւորապէս Ս· պատարագ։

Արարողութիւններուն պիտի նախագահէ Հայրապետական Պատուիրակ՝

ՍԵՐՈՎԲԷ ԵՊԻՍԿ· ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ ։

Ցետ պատարագի դպրաց դասը պիտի երգէ յատուկ պատշաճի երգեր եւ պիտի ըլլան արտասանութիւններ ։

Կը խնդրուի մեր բոլոր հայրենակիցներէն որ ներկայ ըլլան, յարգելու համար սրբոց Վարդանանց յիշատակը։

ԴԻՒԱՆ

Imprimé sur les presses du journal HARATCH

17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի Պանեէօ – Քաշաճի մասնաճիւղը կը տօնէ՝

«ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ» Օ·Ը

կիրակի, Փետրուար 16*, ԺԱՄԸ* 17*ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ* 23*, Քաշաճի Բաղաբապետարանի սրահը* ։

Մուտքը ազատ է ։

Հաղորդակց· միջոց·— *Փորթ տ'Օրլէանէն օթօպ·* 187*, իջնել Մէրի տը Քաշան, մէթրօ Լիւնեը տը Սօ իջնել Արբէօյ–Քաշան* ։

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ , ՍԼՆԹ ԷԹԻԷՆ

Տարեկան պարահանդէս՝ այս չաբթի (Փետրուար 15*), Փալէ տ'Իվէրի մէջ (Կառ Շարօֆրէօ) ժամը* 21*էն մինչեւ առաւօտ։ Կազմակերպուած Սլնթ Էթիէնի Նոր Սերունդին կողմէ։ Առաջնակարգ նուագախումբ* ։

Հ· Ց· Դ· ՈՒՍ· ՌՈՒԲԲԷՆ ՄԻՈՒԹԻՒԱԼ

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Նիւթ՝

ՍՈՒԷԶԻ ՋՐԱՆՑՔԸ

Ա· Պատմական

Բ· Իրաւական

Գ· Միջազգային դաշնագրեր

Դասախօս՝ ԽԱՉԻԿ ՌՇՏՈՒՆԻ

Ուրբաթ , 14 Փետրուար , ժամը ճիշդ 21*ին, Քաֆէ Քատէի վերնայարկը* ։

Մխիթարեան սիրով կը հրաւիրէ ընկերները, հայ ուսանողութիւնն ու հայրենակիցները անխտիր ։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Այս կիրակի կը կատարուի Ս· Վարդանանց տօնը, ինչպէս տօնը Տեառն ընդառաջի։ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Վազգէն Ա·ի անուանակոչութեան առիթով կը կատարուի հայրապետական մաղթանք, ինչպէս նաեւ Հոգեհանդիսատ Հայաստ· եկեղեցիի նահատակներու յիշատակին ։ Բայց սեղանով Ս· պատարագէն ետք երկսեռ երգչախումբը կ'երգէ Վարդանանց տօնին յատուկ բազմաձայն խմբերգներ եւ «Նորահրաչ պսակաւոր»ը, ղեկավարութեամբ Վ· Սարգսեանի։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Հայաստանի Վետիի չրջանի Թավալու գիւղապետութեամբ Սարդիսի (Հօր անունը) Եղիազարեան, մօր անունը Տիրուհի, եղբայրները Վաչական եւ Խոսրով, քոյրերը Սրբուհի եւ Զարուհի։ Տեղեկացնել Հօրեղբօր աղջկան կրետա Եղիազարեան Գրիգորեանի, Շահումեան չրջանի Շահումեան փողոց թիւ 20 *չէնք,* 11*րդ բնակարան, Հայաստան* ։

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԿԸՆՈՂԸ·— *Հ· Ց· Դ· «Եօթնեղբայրեան» կոմիտէի ընկերական ընդհ· ժողովը այս Շաբաթ, ժամը* 20·30*ին , դպրոցին սրահը։ Կարեւոր օրակարգ։ Պարտաւորիչ է ընկերներու ներկայութիւնը* ։

ՎԱՂԱՆՍ·— *Հ· Ց· Դ· Շրջ· կոմիտէին ընդհ· ժողովը այս կիրակի առաւօտ ժամը* 9*ին, Ահարոնեան սրահը։ Ներկայ կ'ըլլայ Կ· կոմիտէի ներկայացուցիչը ։ Կարեւոր օրակարգ։ Բոլոր ընկերներուն ներկայութիւնը անհրաժեշտ է* ։

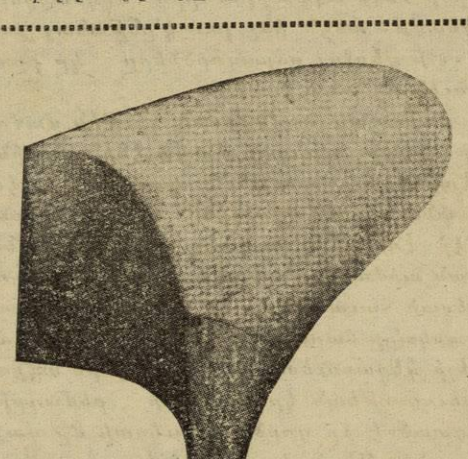
ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՄԵՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած՝ Ց· Կ· Խաչի Տէսինի մասնաճիւղի կողմէ եւ մասնակցութեամբ դպրոցին կրթական մարմնին, ի նպաստ դպրոցին ։

Փետրուար 15*, Շաբաթ երեկոյեան ժամը* 20·30*էն մինչեւ առաւօտ, ժամը* 4*, Տէսինի Բաղապետարանի չքեղ սրահին մէջ*։

Պիտի նուագէ՝ Լիոնի ռահիոկայանի ԱԼԷՔՍԱՆՏՐ ՊՕԿՕԶԻ ծանօթ նուագախումբը։

Բոլորդ այդ օրը դէպի սրահ ։

Նոր կատարելագործում կօշիկի կրունկներու պատրաստութեան մէջ *Առաջին հայ հաստատութիւնը որ յաջողած է մաթիէռ փլաստիճի եւ ալիւմինոնի միացումով չինել անբեկ (էնֆասապլը) եւ ճկուն կօշիկի կրունկներ ամէն բարձրութեամբ*։

Դիմել՝

VANPLAST

(ՎԱՆԼԵԱՆ)

7, RUE GODOT DE MAUROY

Téléphone : OPEra 01-06

Առաւօտները հեռաձայնել՝ ITA 33-38

Ս. ԽԱՉ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

Ի ՆՊԱՍՏ ԿԱՐՕՏԵԱԼՆԵՐՈՒ ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Կիրակի, 16 Փետրուար, ժամը 16էն 23, 18րդ թաղամասի սրահներուն մէջ

PLACE JULES-JOFFRIN

Գեղարուեստական ճոխ բաժին եւ զանազան անակնկալներ ։

մասնակցութեամբ «ԱՐՄԵՆԻԱ» խումբի

Նուագախումբ Վարդիվանեան

ՊԻՒՖԷ

ՄՈՒՏՔ 400 ՖՐԱՆՔ

BAINS DE VAPEUR

4bis, Rue de la Pierre-Levée. Paris-11e Tél.: OBE. 12-51

MÉTRO : RÉPUBLIQUE, OBERKAMPF ET PARMENTIER

ԵՐԵՔ ՍՐԱՀ ՇՈՓԻՆ ԼՈՓԱՆՔԻ (SUDATION ET FUMIGATION)

Մասաժ, Օֆսիժենօթերափի, *ձեռքերու և ոտքերու խնամք* (մանիւֆիւր–փետիֆիւր) ֆուափիւր, սուէն տը պօթէ, փիսին։

BAR - RESTAURANT

ԲԱՑ ՕՐԵՐ

ԿԻՆԵՐՈՒՆ	ԱՑՐԵՐՈՒՆ
Ուրբաթ ժամը 11էն 23	Հինգշաբթի ժամը 17էն 23
Երկուշաբթի ժամը 11էն 23	Շաբաթ ժամը 9էն 23
Չորեքշաբթի ժամը 11էն 23	Կիրակի ժամը 8էն 12

ՀԱՅԵՐԷՆ ԽՕՍՈՂ՝ ԿԻՆԵՐՈՒ ՕՐԵՐԸ ՄԻԱՅՆ

Մուտք՝ 400 ֆր·, երբ սրբիչ եւն· միասին բերուին։ 500 ֆրանք երբ հաստատութիւնը հայթայթէ ։

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900
Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանք : Հատը 15 ֆր.

ՈՒՐԲԱԹ
14
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
VENDREDI
14 FEVRIER
1958

34ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8119 — 34EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 14ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3920

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԺՈՒԺԿԱԼՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ

—o—

Կառավարութիւնը կը չարունակէ իր ճիգերը՝ երկրին տնտեսական վիճակը բարելաւելու համար :

Ամերիկայէն եւ Վճարումներու Եւրոպական Միութենէն փոխ առնուած գումարները՝ 655 միլիոն տոլար՝ որոշ չափով կրնայ գոհացնել ներքին սպառումներու պահանջը, առանց մեծ ներածումներ կատարելու :

Սակայն ճարտարարուեստի զարգացումը անհրաժեշտ կը դարձնէ զանազան նախանձութիւններու դնումը օտար երկիրներէ :

Պղինձի եւ անագի հանքեր չկան երկրին մէջ, պարտաւոր է ներածել զանոնք :

Վիճակագրութեան մը համաձայն, Ֆրանսա արտասահմանէն կը դնէ իր սպառած քարիւղին հարիւրին 95ը, ածուխին՝ հարիւրին 17ը, քրոմին հարիւրին 87ը, մանկանէզին հարիւրին 61ը, բամպակին հարիւրին 86ը, բուրդին հարիւրին 99ը, ոեմինին հարիւրին 70ը, թուղթի խմորին հարիւրին 53ը, սուրճին հարիւրին 27ը, ծծումբին հարիւրին 78ը եւայլն :

Այս բոլոր նիւթերը անհրաժեշտ են ներքին սպառումի եւ ճարտարարուեստին համար :

Ֆրանքի արժեզրկման վախին հետեւանքով, բազմաթիւ առեւտրական տուներ եւ գործարաններ մեծաքանակ նախնիւթ եւ նոր մեքենաներ դնեցին օտար երկիրներէ՝ խախտելով հաւասարակշռութիւնը ներածման եւ արտածման միջեւ : Որով Ֆրանսայի տրվիզի պարտքը աւելցաւ :

Այս անպատեհութեան առաջքն առնելու համար էր, որ կառավարութիւնը անցեալ տարի Օգոստոս 11ին դիմեց « հարիւրին քսանի գործողութեան » : Ներածումներու դէմ վրայ հարիւրին քսան յաւելում ըրաւ եւ նոյն համեմատութեամբ պահեցուց արտածման դիները : Այսինքն ներածում կատարողները մէկ տոլարնոց ապրանքին համար փոխանակ 350 ֆրանքի ներկայիս 420 ֆրանք կը վճարեն : Իսկ արտածողները իրենց ծախած ապրանքին փոխարժէքը կը գանձեն տոլարը 420 ֆրանքի հաշուով՝ փոխանակ 350ի :

Պաշտօնաթերթը առջի օր հրատարակեց նոր օրէնք մը, որով « արտածման քարտ » մը կը ստեղծուի՝ քաջալերելու համար արտածումները :

Կառավարութիւնը բաւարար չի դներ այս միջոցները :

Ու ամէն բանէ առաջ ժուժկալութիւն եւ խնայողութիւն կը յանձնարարէ ժողովուրդին :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՖՐԱՆՔԵԹՈՒՆՈՒՀՋ ԹՆՃՈՒԿԸ

10·000 ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐ ԱՐԳԵԼԱՓԱԿՈՒԱԾ ՊԻԶԵՐԹԻ ՄԷՋ

Սաթիէթի ոմբահոծումէն ի վեր կացութիւնը աւելի քան լարուած է Թունուզի եւ Ֆրանսայի միջեւ : Միացեալ Նահանգները իրենց միջամտութիւնը կ'առաջարկեն, բարեկամաբար լուծելու համար հարցը : Միւս կողմէ Թունուզցի ցուցարարները քաղպայի հրապարակին վրայ, նախագահական պալատին առջեւ կը պոռային. — դէ՛նք. պարպո՛ւմ : Ցուցարարները կը պահանջեն որ Ֆրանսացիք հեռանան Թունուզէն :

Վերջին չորս օրերու ընթացքին Թունեզեալժերիական սահմանին վրայ իր նակութիւն հասատատած 400 Ֆրանսացի ներ արտաքսուեցան Թունուզի կառավարութեան կողմէ : Պարտիզպաններ են ա նոնք. իրենց հողերը պիտի ձնուին Թունուզցիներու կողմէ : Ողբերգական կացութեան մը մատնուած են ներկայիս . մէկ մասը Ֆրանսական դեսպանատան մօտ ապաստան գտած է, մէկ մասն ալ՝ պանդոկներու մէջ : Ֆրանսական դեսպանը կը հոգայ անոնց ծախքերը :

Ամէնէն մտահոգիչը սակայն տասը հազար պինուորներու, նաւազներու եւ օդաչուներու արգելափակումն է Պիզերթի մէջ : Հետզհետէ կը բարդանայ նաեւ անոնց ուտեստեղէնի հարցը :

Պիզերթը ոստիկանական հակողութեան ներքեւ կը գտնուի : Ֆրանսացի զինուորներուն հրահանգ տրուած է որ իրենց տեղէն չշարժին : Արգելափակեալներուն պարապտն յուշ մտահոգութիւն կը պատճառէ Ֆրանսական իշխանութեանց. Թունեզեան կառավարութիւնը միջադէպ մը ստեղծելու մասին չի՞ մտածեր արդեօք, հարց կուտան չատեր : Արդարեւ Թունուզ կրնայ պատասխանատու քայլեր առնել, որպէսզի ՄԱԿին ներկայացուցած իր բողոքագիրը անմիջապէս սեղան դրուի :

Թունուզցիներու նպատակակէտը յստակ է այլեւս, մանաւանդ՝ երբ Պուրկիպա յայտարարեց թէ իր կառավարութեան առջին օրակարգը Ֆրանսական բանակին հեռացումն է Թունուզէն.— Այդ պարագային միայն, ըսաւ Պուրկիպա, բարեկամական մթնոլորտ մը կրնայ ստեղծուիլ : Լաւատես եմ այս ուղղութեամբ՝ որովհետեւ ազատ աշխարհը մեզի հետ է, եղբայրացուց ան :

Միացեալ Նահանգները լրջօրէն մտահոգուած են երկու երկիրներու ներկայ դիրքէն : Արտաքին նախարարութեան մամուլի գործակալութեան տնօրէնը առջի օր պաշտօնապէս յայտարարեց, թէ Ամերիկա Ֆրանսայի եւ Թունուզի առաջարկեց իր օժանդակութիւնը՝ տարակարծութիւնները բարեկամաբար լուծելու համար : Ուշինկթընի քաղաքական շրջանակները կը յուսան որ Թունուզ եւ առնէ ՄԱԿին ներկայացուցած իր բողոքագիրը, պայմանաւ որ Ամերիկայի միջամտութիւնը ընդունի նաեւ Ֆրանսայի կողմէ : Այն պարագային երբ Փարիզ մերժէ Ուշինկթընի միջամտութիւնը, հարցը կրնայ փոխանցուիլ ՄԱԿի ընդհանուր ժողովին :

Ֆրանսական պաշտօնական շրջանակները անդրադառնալով ամերիկեան միջամտութեան հարցին, յայտնեցին թէ կառավարութիւնը ցարդ նման առաջարկ մը չէ ստացած :

ՄԱՐՍԷԼ ՔԱՇԷՆԻ ՄԱՀԸ

Զորեքշաբթի առաւօտ Փարիզի իր բնակարանին մէջ մեռաւ Ֆրանսայի Ազգ.ժողովի երիցագոյն անդամը՝ Համայնավար Երեսփոխան Մարսէլ Քաշէն, 89 տարեկանին : Ծնած Փենփօլ, Մարսել Քաշէն ոստիկանի մը եւ կարուհիի մը զաւակն էր : Իր ուսումը աւարտելէ ետք երկար տարիներ եղաւ փիլիսոփայութեան դասախօս :

1900ին կ'ընտրուի Պորտոյի քաղաքապետին օգնական, հինգ տարի ետքը անդամ էր Ընկերվարական Միացած կուսակցութեան : 1914ին Երեսփոխան ընտրուեցաւ : 1918էն ի վեր « Իմանիթէ »ի տնօրէնն էր : Ինք որ ապագային այնքան դէմ պիտի ըլլար Ֆաշիզմին , առաջինը քաջալերած է անոր ծնունդը 200·000 ոսկի Ֆրանք տրամադրելով Մուսոլինիին , որ այդ դումարով հիմնեց « Փօփոլօ տ'Ի թալիա »ն :

Մարսէլ Քաշէն առաջին համայնավարն է որ Մուտք գործած է ծերակոյտէն 1935ին, 36էն սկսեալ Երեսփոխանական համայնավար խմբակցութեան նախագահն էր : Զերբակալուեցաւ 1940էն 1941, արձակումէն վերջ Գերմանացիները նամակ մը հրատարակեցին իրմէ, ուր կ'ըսէր թէ իր ամբողջ կեանքը նուիրած է եղած Ֆրանքեւզերման մօտեցման :

Վերջին պատիւը որուն արժանացաւ լեհինեան չքանչանն է, զոր ստացաւ 1957 Սեպտեմբեր 20ին :

Մարսէլ Քաշէն մեծ դէմք մըն էր համայնավար աշխարհին համար եւ իր մահը մեծ յուզում պատճառեց : Բազմաթիւ ցաւակցական հեռագիրներ կը հասնին « Իմանիթէ »ին եւ համայնավար կուսակցութեան կ. կոմիտէին :

Թաղման արարողութիւնը պիտի կատարուի Շաբաթ ժամը 14·30ին : Ուրբաթ ժամը 11ին մահարեմ մը պատրաստ պիտի ըլլայ « Իմանիթէ »ի չէնքին մէջ, ուրկէ Շաբաթ, թափօրը պիտի մեկնի :

ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

—o—

ՅՈՐԴԱՆԱՆ – ԻՐԱՔ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ՊԻՏԻ ՅԱՑՏԱՐԱՐՈՒԻ

Իրաքի եւ Յորդանանի Թագաւորները պաշտօնապէս խօսեցան երկու երկիրներու միութեան ծրագրին շուրջ :

Իրաքի վեհապետին կ'ընկերանային Արտաքին նախարար Պաշայեան, Տնտեսական նախարար Էլ – Հարտան, ինչպէս նաեւ Արդարութեան նախարարը : Յորդանանի Թագաւորը իր կողքին ունէր Վարչապետ ու կառավարական բազմաթիւ դէմքեր :

Երկու երկիրներու դաշնակցութիւնը

(Շարունակութիւնը կարդալ .Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀԱՅԵՐԸ Ի ՊԱՏՈՒԻ

—o—

Պրիւսէլի փառաւոր հանդիսութենէն վերջ ուր շատ մը պետական յայտնի դէմքեր, համալսարանի փրոֆէսէօրներ, եւ պաշտօնական անձնաւորութիւններ այն – ֆան համակրանքով արտայայտուեցան մեր ժողովուրդին հանդէպ, ահա նորհանդիսաւոր տօնակատարութիւն մը եւս, Հայերու ի պատիւ, այս անգամ գինուորական ճակտի վրայ :

Ինչպէս կարդացիք *Յառաջի* մէջ, Միջերկրականեան կոմիտէի նախագահու – թեամբ, այս կիրակի, հանդիսաւոր հոգեհանգիստ մը եւ յիշատակի տօնակատարութիւն մը ծանուցուած են Հայ կաթողիկէ եկեղեցւոյ մէջ, բացառիկ հանդի – սութեամբ :

Վարդանանց տօնը նկատելով գինուո – րական յաղթանակի օր մը մեր պատմութեան մէջ, առիթը յարմար նկատուած է յիշատակելու այդ օրը, հայկական Լե – գէոնի, Մուսա Լերան մարտիկներուն, Ա – րեւելքի ծովային զօրաբաժնի նաւազնե – րուն եւ ընդհանրապէս Կիլիկեան ճակտին վրայ իւնկած փրանսացի թէ հայ բոլոր գինուորականներուն եւ հրամանատարներուն շարքերուն մէջ իւնկած հերոսները : Նախկին Հայ կամաւորներու եւ Ռազմիկներու Միութիւնը էնվալիտի իր հայկական դրօշակով կը մասնակցի արարողու – թեան գինուորական պատիւներով, ինչ – պէս փրանսական գինուորական զանազան խումբեր, իրենց յատուկ դրօշակներով :

Կիլիկեան արիւնոտ վէրք մը բացաւ մեր սիրտերուն մէջ 1909ի սպանդէն, մինչեւ Մարաշի, Հաճընի եւ Այնթապի վերջին կոտորածները : Մեր կամաւորները, Լե – գէոնականները Ամերիկայէն թէ Կիլիկիոյ գանազան անկիւններէն — 1914 — 1915էն մազապուրծ ազատուածներ — իրենց ա – րիւնը չի խնայեցին փրանսական դրօշին տակ կռուելու իրենց պատմական հայրենիքին մէկ մասը տեսնելու երազով խանդավառուած :

Ափսոս··· իրենց հերոսութիւնն ալ զոհ գնաց դիւանագիտութեան էմահաճ խա – դերուն : Դէմքեր ու դէպքեր միայն արձանագրեցինք պատմութեան համար : Անոնց արձագանգը տարիներ վերջ կը լըսուի, այսօր յիշատակի հոգեհանգիստով մը եւ գինուորական պատիւներով :

Մեզի կը մնայ ի խորոց սրտի սգալ զիրենք եւ յարգել իրենց յիշատակը, օտարներու կարգին, կիրակի օր ծանուցուած հանդիսութեամբ :

ՆՈՃԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ բանակը « Ռէտսթըն » հրթիռ մը արձակեց մեծ յաջողութեամբ : Միւս կողմէ յաջողութեամբ պսակուած են նաեւ ռուսական միջերկրային հրթիռներու դէմ պաշտպանուելու հակահրթիռային փորձերը :

ՀԱՑ ՄՇԱԿՈՑԹԸ ԱՐԵՒՄՈՒՏՔԻ ՄԷՋ

•

Ինչպէս գրած էինք առջի օր շաբաթ, կանտի մէջ, Լիւք – Անտրէ Մարսէլ շահեկան դասախօսութիւն մը տուած էր պելժ գրողներուն Վարուժանի մասին : Այս առթիւ ուրախութեամբ կ'իմանանք թէ կանտի համալսարանը հրաւիրած է Ֆրանսացի բանաստեղծը, որ համալսարանին ամբիոնին մէջ տայ երեք դասախօսութիւններ, Վարուժանի մասին ու – սանողներուն :

Լիւք Անտրէ Մարսէլ հրաւիրուած է նաեւ պետութեան կողմէ շարք մը դասախօսութիւններ տալու համար Պրիւսէլ, Նարեկացիի եւ հայ բանաստեղծութեան մասին :

Կիրակի իրիկուն Պրիւսէլի մէջ Քահէ տիւ Սիւտի տնօրէնն՝ Պ. Ժան Պալառ յայտնեց թէ Կալիմար հրատարակչականը իրեն դիմած է իրաւունք ստանալու համար քանի բանաստեղծական կտորներ տպելու « բոլոր ժամանակներու միջազգային բանաստեղծութեան համայնագիտարան »ին մէջ : Այս ձեւով հայ մշակոյթը պիտի դարձի միայն ազգային գեանի վրայ արժէք ունենալէ եւ մաս պիտի կազմէ միջազգային գրականութեան :

Ժան Պալառ յայտնեց որ տուած է արդէն արտատպումի իրաւունքը :

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ "ԽԱՂԱՂԱՍԻՐԱԿԱՆ" ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ...

Ռուսական բոլշեւիզմի քառասնամեայ տիրապետութեան առթիւ Մոսկուայում տեղի ունեցած համայնավարներու վեր – ջին խորհրդաժողովը տեւեց մօտ երկու շաբաթ: Այդ խորհրդաժողովին կը մաս – նակցէին նոյնպէս բազմաթիւ երկիրներէ հասած ոչ ռուս համայնավարները, թէ ու թիկունք հանդիսանալու Մոսկուայի համայնավար ղեկավարներուն, իրակա – նացնելու համար համաշխարհային հա – մայնավարութեան յաղթանակը:

Մոսկուայի խորհրդային մամուլին հա – մաձայն քառասնամեայ համայնավարու – թեան տիրապետութեան այդ տօնին նը – ւիրուած ժողովը տեղի ունեցած է խան – դաւառ եւ ջերմ մթնոլորտի մէջ:

Օրակարգի դլխաւոր հարցերէն մէկը ե – ղած է «ոչ համայնավար երկիրներու իշ – խանութիւնները ձեռք ձգել խաղաղ մի – ջոցներով»:

Երկարապատում ճառեր խօսած են Ա – րեւմտեան պետութիւններու ներքին տագնապի մասին, ինչպէս եւ դրամատի – րական երկիրներու միջեւ հետզհետէ ծա – ւալող ներքին ծանր վէճերու առթիւ: «Յանդիման» մթնոլորտի մէջ վերին հր – րամանով, յայտարարած են թէ «Համայ – նավարութիւնը յաղթանակած է ամբողջ աշխարհի մէջ»:

Մոսկուայի քաղաքական համայնավար վարիչները, ինչպէս միշտ, կը խաբեն ու կը ստեն հեռաւոր չրջաններէ ու անկիւն – ներէ եկած իրենց օտար համայնավար ըն – կերները, թէ ազատ աշխարհը կ'ապրի ծանր տագնապներու մէջ, թէ դրամատի – րական երկիրները կ'ապրին իրենց վերջին օրերը, եւ այդ առթիւ ծափե՛ր, ծափե՛ր ու ծափե՛ր...:

Ազգերու եւ հայրենիքներու ի սպառ ձուլումն եւ անհետացումը, ամբապնդե – լու համար ընդ միշտ, միջազգային հա – մայնավարութեան մէջ է աշխար – հի փրկութիւնը:

Այս է Մոսկուայի քաղաքական վարիչ – ներու հեռաւոր նպատակը, որ այսօր բո – լոր ներելի եւ աններելի միջոցներով եւ բոլոր ճակատներու վրայ կ'աշխատին, սակայն «խաղաղասիրական» անունին տակ: Միջազգային բոլոր լուրջ հարցե – րու լուծման համար Որհրդային Ռու – սիոյ կողմէ եկած առաջարկները, քարոզ – չական եւ ռազմավարական հանդամանք կը կրէ: Եւ իրենց մամուլը վերին հրա – մանով յաճախ ահազանգ կը հնչեցնէ յա – նուն խաղաղութեան եւ յանուն արդա – րութեան, մեղադրելով ու դատապարտե – լով Միացեալ Նահանգները եւ Արեւմտեան պետութիւնները: Սակայն երանի հաւատացելոց:

Ուշի ուշով ով որ կը հետեւի Մոս – կուայի վարած կեղծ եւ չինծու քաղաքա – կանութեան, գիտէ թէ անոնց դլխաւոր հոգը եւ նպատակն է, նոյնպէս Արեւմտեան Եւրոպային հեռացնել օտար զօրքե – րը, սակայն ոչ մէկ խօսք կ'ընեն Արեւել – եան Եւրոպային հեռացնելու իրենց զօր – քերը, որոնք բռնօրէն եւ զէնքի ուժով ե – կած նստած են Արեւելեան երկիրներուն մէջ: Անոնց դլխաւոր նպատակներէն մէկն է նոյնպէս, որ «խաղաղասիրական» աշ – խատանքներով Միջին Արեւելքի մէջ եւս այսօր կ'երազեն Արեւմտեան Եւրոպան զրկել յառաջիկայի Միջին Արեւելքի քա – րիւղէն, ինչ որ, եթէ յաջողի այդ դաւա – դիր աշխատանքը, ծանր պիտի լինի Ա – րեւմտեան աշխարհի համար:

Աշխարհի 8րդ հողամասի վրայ տարա – ծելով իրենց բարբարոս ազդեցութիւնը, այսօր «խաղաղասիրական» միջոցներով կ'ուզեն աւելի հեռուն դնալ, տարածուե – լու համար տնտեսապէս եւ քաղաքակա – նապէս: Թափանցել բոլոր տեսակի փչոց – ներով ուր որ կարելի է եւ ուր որ հնա – րաւոր է, որուն չնորհիւ առաջ է եկած միջազգային լարուածութեան մէջ դլխա – ւոր դերակատարը կը մնայ Մոսկուան:

Որհրդային Ռուսիոյ վարչապետը լաւ գիտէ ատիկա, ինչպէս եւ լաւ գիտեն Մոսկուայի բոլոր քաղաքական վարիչնե – րը: Սակայն անոնք իրենց յաճախակի նամակներով ու դրութիւններով կ'ուզեն Միացեալ Նահանգներու եւ Արեւմտեան Եւրոպայի պետութիւններուն ճակատին վրայ ճեղքեր յառաջ բերել, տկարացնել հակաբոլշեւիկեան միացեալ պայքարը եւ պառակտել ներքնապէս:

Այդ է դլխաւոր նպատակը Մոսկուայէն եկած առաջարկներուն, որոնք միաժամա – նակ կը ծառայեն համայնավարական քա – րոզչական տխուր նպատակներու:

Քառասուն տարիէ ի վեր ամէն օր եւ ամէն ժամ կրկնուող Մոսկուայի վարիչ – ներուն յանկերգը, յանուն խաղաղու – թեան, համերաշխութեան եւ ազատու – թեան կեղծ յայտարարութիւնները ծա – նօթ են մեզի:

Եւ փաստօրէն այսօր Մոսկուան իր մութ «խաղաղասիրական» գործերով ու աշխատանքներով կրցեր է որոշ դիրքեր գրաւել եւ ոտքը դնել Միջին Արեւելքի մէջ, մնալով յարձակողական դերին մէջ, իսկ Արեւմտեան պետութիւնները՝ լոկ պաշտպանողական դերին մէջ:

Արաբական երկիրներու մէջ բոլշեւիկ – եան ռուսական տարածումը եւ ազդեցու – թիւնը տարածելու մասին, կը մտածէր ժամանակին եւ իրենց մեծ վարպետը՝ Ստալինը: Երբ սերտ բարեկամ էին հա – մայնավար Մոսկուան եւ Հիթլերեան Գեր – մանիան, 1940 – 41 թուականներուն, արտաքին նախարար Մոլոտով թէ Մոս – կուայի գերման դեսպանին հետ եւ թէ յաճախ Պերլին այցելութեան ընթացքին, մեծ աշխատանք թափեց այդ ուղղու – թեամբ, իրենց ազդեցութիւնը տարածել արաբական աշխարհի մէջ, սակայն Գեր – մանները վճռապէս մերժեցին:

Հետաքրքրական էր Դեկտեմբերի վեր – ջերը Գահիրէի մէջ տեղի ունեցած ա – սիական եւ ափրիկեան 39 ազգերու խոր – հրդաժողովը, որու կը մասնակցէին մօտ 400 պատգամաւորներ: Այդ խորհրդաժո – ղովին կազմակերպութեան մէջ մեծ դեր ունեցած է Մոսկուան, իր գործակալնե – րով, որոնք տարածուած են ասիական եւ ափրիկեան ժողովուրդներու մէջ: Փողո – վին մասնակցած են մօտ 28 համայնավար պատգամաւորներ, յատկապէս ուղար – կուած Մոսկուայէն, իսկ մօտ 70 հա – մայնավար պատգամաւորներ՝ զանազան երկիրներէ:

Մոսկուայի ներկայացուցիչները յաճախ իրենց երկարապատում ճառերով զբաղե – ցուցին 400 պատգամաւորները, իրենց «խաղաղասիրական» խորհուրդներով, ա – ռաջարկներով, միշտ յիշեցնելով ժողո – վականներուն թէ «մենք իրրեւ եղբայրներ կը խօսինք այստեղ, մենք իրրեւ եղբայր պիտի օգնենք ձեզի, ինչի՞ մէջ կարիք ու – նիք դուք», իսկ ընդհակառակն ժողովա – կանները թունաւորած են Միացեալ Նա – հանգներու եւ արեւմտեան պետութի – ւններու դէմ: Մոսկուայի քարոզչական մեքենան կը գործէ եւ այդ է պատճառը, որ այսօր ազատ եւ համարձակ կերպով Մոսկուայի գործակալները կը պտըտին Դամասկոսի փողոցներուն մէջ: Վարչա – ձեւ մը, որ իր ամբապնդման եւ իր ազա – հովութեան համար չի վարանիր ստրկա – յին վիճակի մէջ պահել իր միլիոնաւոր քաղաքացիները, պետութիւն մը եւ եր – կիր մը, որ երկաթեայ պարիսպներով չր – ջապատուած, իր քաղաքացիներու համար դարձած է բանտ: Համայնավար կու – սակցութիւն մը, որ իր մենաշնորհութեան կ'ենթարկէ միլիոնաւոր ստրուկներու բազմութիւն մը աշխարհի 6րդ հողամասի վրայ: Բայց 400 հոգիէ բաղկացած Գա – հիրէի Ասիա–ափրիկեան համագումա – րին մէջ, Մոսկուայի պատուիրակները կը խօսին, եղբայրական օգնութեան մասին եւ աշխարհի խաղաղութեան, արդարու – թեան եւ համերաշխութեան մասին: Ինչ – պէս յաճախ, Մոսկուայի քաղաքական վարիչները, Միացեալ Ազգերու կազմա – կերպութեան եւ Միջազգային խորհրդա – ժողովներու ամբիոնէն կը խօսին ճնշուած ազգերու, ազատութեան եւ անկախու – թեան, արդարութեան եւ խաղաղութեան մասին:

Հարիւր հազարաւոր Մոսկուայի ռու – սական զօրքերով, հազարաւոր հրասայ – լերով, զնդացիրներով ու սաւառնակնե – րով, հերոսական Հունգարիոյ տասնեակ հազարաւոր ուսանողներու, բանուորնե – րու, կիներու եւ աղջիկներու արիւնով ներկեցին Պուտափեշտի պողոտաները եւ

փողոցները, եւ դեռ կը խօսին արդարու – թեան եւ ազատութեան մասին: Բայց ա – նոնց բարձրաձայն կանչը եւ ազերսը օդ – նութեան հասնելու իրենց, ոչ ոք լսեց: Տասնեակ հազարաւոր քաջարի Հունգար հերոսներու թափած արեան ձայնը հասաւ մինչեւ արեւմտեան Եւրոպայի մայրա – քաղաքները... բայց մնացին մինակ ...

Հունգար հերոս ժողովուրդը մնաց մի – նակ ճիշդ այնպէս, ինչպէս մենք մնացինք մինակ Սասունի, Ուրֆայի, Շապին Գա – րահիսարի, Հաճընի, Այնթափի եւ Վան – պուրականի հերոսական կուիներու օրե – րուն: Ինչպէս մենք մնացինք մինակ 40 – օրեայ փետրուարեան համաժողովրդա – կան կռիւներու ընթացքին, երբ Հիւսիսէն Մոսկուան եւ հարաւէն Ջարդարար Թուր – քը եղբայրօրէն միացած եկան ու իոր – տակեցին հայ ժողովուրդին իրականացած երազները:

Սակայն թերեւս մենք հեռու էինք Ա – դատ աչխարհէն ու մեր ձայնը չլսեցին: Բայց հերոսական Հունգարիոյ ողբերգու – թիւնը կատարուեցաւ միացեալ մօտ 80 ազգերու կազմակերպութեան աչքին առ – ջեւ եւ արեւմտեան ազատ երկիրներու քթին տակ:

Մոսկուայէն մինչեւ ազատ երկիրները միշտ կը խօսուի աչխարհի խաղաղու – թեան մասին, սակայն կը մոռնան, որ աչխարհի խաղաղութիւնը հիմնուած պի – տի լինի ազատութեան եւ արդարու – թեան վրայ:

Մոսկուայի քաղաքական վարիչները, ազգերու եւ ժողովուրդներու պատմութե – նէն պէտք է որ լաւ գիտնան, որ խաւարը յաւերժական ու յաւիտենական չէ ժողո – վուրդներու պատմութեան մէջ: Ինչպէս եւ յաւիտենական ու յաւերժական չեն բռնապետները ու բռնապետական վար – չաձեւերը, սակայն յաւիտենական են ժո – ղովուրդները ու հայրենիքները: Աչխար – հի խաղաղութեան խարիսխը եւ պատ – ուանդանը պէտք է հանդիսանայ ազատ եւ անկախ ժողովուրդներու եւ հայրե – նիքներու իրաւունքը:

Գ. ԲԱԼԱՑԵԱՆ

ՏԻՇԱՂ

Բժիչկը՝ յաճախորդը քննելէ ետք.

— *Թէեւ առողջ էք եւ բան մը չունիք, բայց պէտք է որ խմելը դադրեցնէք:*

— *Տոքթոր, խնդրեմ, ձեր ախտաճա – նաչումին առաջին մասը դրեցէք միայն, որովհետեւ կ'ուզեմ կնոջս ցոյց տալ, կ'ը – սէ յաճախորդը:*

×

Տղան՝ հօրը.

— *Հայրիկ, ի՞նչ է դիւանագիտութիւ – նը:*

— *Դիւանագիտութիւնը այն է, որ կնոջ մը կ'ըսես, թէ հրաչալի է իր դլխարկը, մինչդեռ, իրականութեան մէջ, կը խոր – հիս թէ Բարեկենդանին պէտք է դնէ եւ փողոց ելլէ:*

ՍՏԱԼԻՆԻ ՄԱՀԸ

—o—

Այս ուժը կրնար քայքայել միայն իր իսկ Պետութիւնը քայքայելու դնով. ցը – րեխ – ցրեխ ընելով Հիթլերի վրայ տար – ուած յաղթանակին չնորհիւ միացած ռու – սական ամբողջականութիւնը:

Պատմութեան ճակատագիրը այնպէս մը բերած էր, որ Ստալին ապրած էր Ռու – սիոյ համար կենսական կարեւորութիւն ներկայացնող չրջանի մը մէջ. ու խաղա –ցած էր նոր Մեծն Պետրոսի մը, ռուսա – կան հողերը միացնողի մը դերը: Այնքան առեն որ կը հետեւէր պատմութեան գը – ծած ուղիին կրնար «մեծ» եւ «հանճա – րեղ» մնալ՝ հակառակ մտաւորական իր փոքրութեան, հակառակ իր անգթու – թեան, նենգամտութեան ու ահազդու ա – պաբարոյականութեան:

Բայց այն վայրկեանէն սկսեալ, երբ ու – ղեց Պատմութեան ընթացքը փոխել, դա – տապարտուած էր կորսուելու, ինչպէս կորսուած էին իր մաքրադործումներուն զոհերը, որոնք Ռուսիոյ ազգային չահե – րը կը զոհէին գաղափարաբանական հա – չիւներու:

Լէոն Տոլստոյ տեղ մը կը դրէ.

«Մեծ» կոչուած մարդիկ մեծ կ'ըլլան այնճան ատեն որ կը գոհանան ճակատա – գրին կողմէ իրենց պատմական շրջանին մէջ գետեղուած հոսանքին առաջնորդները մնալով: Այն վայրկեանէն սկսեալ, որ կ'ըմբոստանան, կ'ուզեն պատմական անհրաժեշտութեան դէմ քարձրանալ, միակ մէկ ելք կը մնայ — «բեմէն չհանալ» ...

Ինչու Ստալին ուզեց դէմ դնել ճակա – տագրին, որ ուզած էր իր մէջ տեսնել ռուսական նոր Պետութիւն մը կերտողը: Ինչո՞ւ ուզեց վերադառնալ յեղափոխու – թենէն ի վեր հնութիւն դարձած գոյավի – ճակի մը:

Այս հարցերուն պատասխանը Նիքիթա Խրուչչեւն է որ տուաւ Պելկրատի մէջ, պէտք եղածէն քանի մը զաւեթ աւելի կոնծելէ վերջ.

... « Ստալին կ'ուզէր վերադառնալ ե – րիտասարդական իր երազներուն »:

Արդարեւ, Ստալին իր ասպարէզը սկը – սած էր որպէս հաւասարական յեղափո – խական. այս ուղղութեամբ անկեղծօրէն արտայայտուած է Էմիր Լուտվիկի.

— Երիտասարդ ժամանակս յեղափո – խական դարձայ, որովհետեւ բռնակալու – թեան փոխարէն կ'ուզէի հաստատուած տեսնել ազատութիւնն ու ընկերային հա – ւասարութիւնը:

Բայց դարձած էր աչխարհի մէջ հիթ – լերական նացիզմէն զատ նմանը չտես – նուած բռնապետութեան մը հիմնադիրը: Եւ իր մահը սկսաւ այն օրէն, երբ որո – շեց վերադառնալ երիտասարդական իր զաղափարներուն, պայքարիլ իր իսկ ըս – տեղծած Պետութեան դէմ, թումբ կանգ – նիլ Ռուսիոյ պատմական չարունակակա – նութեան դէմ:

Այս պայմաններու մէջ, դատապար – տուած էր «բեմէն չքանալու» եւ իր աթո – ռը պարապ ձգելու, որպէսզի ուրիշ մը դրաւէ զայն՝ կեդրոնական կոմիտէի նա – խաղահութեան մէջ: Այդ ուրիշը Նիքիթա Սերգէյեւիչ Խրուչչեւն էր:

×

Շատ քիչ հաւանական է ուրեմն, որ Ստալին իր բնական մահով մեռած ըլլայ: 1953 Մարտ մէկին, համաչխարհային մամուլը արդէն իսկ արձագանգը կ'ըլլար Մոսկուայի մէջ տարածուած՝ չչուկնե – րու, ըստ որոնց Ստալին յանկարծակի մեռած էր Կրեմլինի մէջ:

Այս չչուկները սկսած էին բռնապետին «ուղեղային արիւնախտնում» մը ունենա – լուն մասին հրատարակուած պաչտօնա – կան զեկոյցէն օր մը առաջ: « ... Մեծ դժբախտութիւն մը կը հարուածէ մեր ժողովուրդն ու Համայնավար կուսակցու – թիւնը. ընկեր Ստալին ուղեղային արիւ – նախոնում ունեցաւ. բժչկական խնամքի տակ է ...»

Ցաջորդ չորս օրերուն հրատարակուած առողջական զեկոյցները այնքան տարօրի – նակ լեզուով խմբագրուած էին եւ մեր դարաչրջանին համար այնքան հինցած դարմանումներու նկարագրութիւնը կ'ը – նէին, (« ... հիւանդին մարմնին վրայ տզրուկներ փակցուած են », կ'ըսէր ա – նոնցմէ մէկը), որ Ֆրանսական «Ֆրանս – Սուար» օրաթերթը մասնագէտ բժիչկէ մը խնդրած էր օրը օրին քննել հրատա – րակուած բժչկական զեկոյցները: Մաս – նագէտին եզրակացութիւնը որեւէ առար – կութիւն չէ վերցներ. Ստալինի տրուած բժշկական խնամքները կրնային միայն արագացնել իր մահը:

Այսպէս, Կրեմլինի մէջ միայն օգնած էին որ բռնապետը շուտ մեռնի:

Այս եզրակացութիւնը ձեւ ու մարմին կը ստանայ ուրիչ յատկանչական պարա – գայի մը պատճառով: Ստալինի մարմնին վրայ դիազննութիւն կատարող, կատար – ուած դարմանումները լաւ եւ մահուան պատճառը «բնական» դտնող միակ բժիշ – կը 1953 Մարտ 15ին անակնկալօրէն եւ կասկածելի պայմաններու մէջ մեռաւ:

Ստալինի մահուան պարագաներուն չուրջ առաջին յայտնութիւնները կատար – ուեցան օտար պատուիրակութիւններու Մոսկուա կատարած այցերէն վերջ մի – այն:

(4 Շար.)

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՆԵՐԱԾՄԱՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ՏՈՒՐՔԵՐԸ ԵՒ ՄԻԱՑԵԱԼ ԵՒՐՈՊԱ

Համաշխարհային առեւտուրի հսկայաքայլ զարգացման արգելք հանդիսացող դլխաւոր պատճառներէն մէկը ազատ փոխանակութեանց վրայ դրուած արգելքներն ու նշանակուած մեծ տուրքերն են:

Այս արգելքներէն ծագում առնող ապրանքներու գիներուն յաւելման դէմ կարգ մը քայլեր առնուած են, ինչպէս Մ. Նահանգներու փոխադարձ առեւտուրի հաստատութիւնը եւ Ածուխի ու Պողպատի եւրոպական համաձայնութիւնը: Վերջին իրագործումներէն մէկն է Եւրոպական Միացեալ Շուկայի հաստատումը, որ կը ծրագրէ հետզհետէ վերցնել անդամ-պետութեանց միջեւ կատարուած առեւտրական փոխանակութիւններու վրայ նշանակուած տուրքերը:

Համաշխարհային Առեւտրական Գրասենեակը, ճշդել ուզելով թէ ի՞նչ է ընդհանուր կարծիքը ներածման ապրանքներուն վրայ նշանակուած տուրքերուն մասին, հետեւեալ հարցումը ուղղած է 13 երկիրներու.

«Ընդհանրապէս ի՞նչ է ձեր կարծիքը ներածման ապրանքներուն վրայ ձեր երկրին մէջ գոյութիւն ունեցող տուրքերուն մասին. այդ տուրքերը պէտք է զեղչուի՞ն, անփոփո՞խ մնան, թէ՞ աւելնան»:

Եւ ստացած է հետեւեալ պատասխանները.—

	զեղչել	անփոփոխ	բարձրացնել	ասացեք կարծիքի
	%	%	%	%
Գերմանիա	66	10	5	19
Պելժիա	59	10	6	25
Նորվեկիա	59	7	5	29
Աւստրիա	57	20	13	10
Իտալիա	47	—	13	40
Դանիա	45	9	11	35
Անգլիա	43	13	18	26
Աւստրալիա	42	24	15	19
Պրազիլիա	42	4	32	22
Շուէտ	39	24	12	25
Հոլանտա	37	11	13	39
Ֆրանսա	35	13	22	30
Ճափոն	25	10	23	42

Ինչպէս կը տեսնուի այս ցուցակէն, բոլոր երկիրներուն մէջ ալ ներածման տուրքերու զեղչուիլը պահանջողներու համեմատութիւնը աւելի մեծ է քան յաւելում պահանջողներու թիւը, եւ ընդհանուր կարծիքն այն է որ ներածման տուրքերը պէտք է զեղչուին: «Առանց կարծիքի»ներու պատասխանը հետեւանք է այն բանին, որ իրենք զիրենք անկարող զգացած են այսքան բարդ խնդիրի մը մասին կարծիք յայտնելու:

Միայն Ճափոնն է, որ գրեթէ հաւասար ձայն տուած է զեղչելու եւ յաւելումի դաղափարներուն: Պրազիլիոյ, Շուէտի, Ֆրանսայի եւ Աւստրալիոյ մէջ համեմատաբար մեծ է թիւը անոնց, որոնք ներկայ գոյավիճակէն գոհ են:

Այս առթիւ հետաքրքրական պիտի ըլլար կազմել Եւրոպայի երկիրներուն մէջ Միացեալ Շուկայի դաղափարին թեր եղողներու ցուցակ մը, միշտ առաջնորդուելով այն դաղափարէն, որ Միացեալ Շուկայի հեռաւոր ծրագիրներէն մէկն ալ ներածման ու արտածման կատարեալ ազատութիւն հաստատել է անդամ երկիրներու միջեւ:

	Միաց. Շուկայի թեր %	Ներածման տուրքերը զեղչելու թեր %
Պելժիա	52	59
Աւստրիա	49	57
Դանիա	45	45
Գերմանիա	41	66
Նորվեկիա	40	59
Իտալիա	43	47
Անգլիա	39	43
Հոլանտա	38	37
Ֆրանսա	34	35
Շուէտ	33	39

Կը տեսնուի որեմն, թէ Եւրոպական երկիրներուն մէջ, ներածման տուրքերու զեղչը պահանջողներու եւ Միացեալ Շուկայի կողմնակիցներու թիւը գրեթէ մէկ եւնոյն համեմատութիւնը կը ներկայացնէ:

ԼԵՀ ԻՄԱՍՏԱՍԷՐ ԳՈԼԱԳՈՎՍԿԻ ԿԸ ՔՆՆԱԴԱՏՈՒԻ

Մոսկուայի Ընկերային Գիտութեանց Ակադեմիայի տնօրէն եւ Մ. Միութեան համայնավար կուսակցութեան Կեդրոնական Կոմիտէի քարտուղարական բաժանմունքի վարիչ Թէոտոր Գոնդադանթինով «Փրաւտա»յի մէջ յօդուած մը գրած է, խստօրէն քննադատելով լեհ երիտասարդ իմաստասէր Գոլագովսքին:

Մարքսիզմի արդիականութիւնն ու ոչ-արդիականութիւնը խորագիրով Գոլագովսքիի մէկ ուսումնասիրութիւնը անցեալ տարի հրատարակուեցաւ լեհական «Նովա Գիւլթիւրա» ամսագրին մէջ: Այս գործին վրայ ծանրանալով Գոնդադանթինով «լեհ հատուածողական» կը յորջորջէ երիտասարդ իմաստասէրը:

Հռչակաւոր այս փիլիսոփան քննադատուած էր նաեւ Կոմունքայի կողմէ, 1957ին, կեդրոնական Կոմիտէի իններորդ համագումարին մէջ: Լեհաստանի համայնավար կուսակցութեան ընդհանուր քարտուղարը «հատուածողական» կոչեց զայն, միաժամանակ խոնարհելով անոր տաղանդին առջեւ: Գոլագովսքի ներկայիս ուսումնասիրութիւն մը կը պատրաստէ Սփինոզայի մասին, մերժելով մասնակցիլ քաղաքական գործունէութեան:

ՊԱՏԱՐԱԳ՝ ԿԻԼԻԼԻՈՅ ԶՈՀԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

ՄՄԲ.— Փոլ տիւ Վէռուէն ստացած ենք յօդուած մը կիլիկիոյ օրուան հոգեհան-գիստին առիթով. տեղի անձկութեան պատճառով կը հրատարակենք ամփոփումը:

Ինչպէս մամուլը յայտարարած էր, կիրակի փետրուար 16ին, Վարդանանց պատերազմի տարեդարձին, Միջերկրական կանեան Կոմիտէն, Նախկին Հայ Ռազմիկներու Միութեան հետ պատարագ մը մատուցանել պիտի տայ հայ կաթոդիկէ եկեղեցիին մէջ:

Այդ օրը միասին պիտի աղօթենք 1500 մարտիրոսներուն համար, Մուսա լերան մարտիկներուն, Ֆրանսական չորս զօրաբաժիններու վեց հազար զոհերուն, Արեւելքի ծովային զօրաբաժնի նաւազներուն եւ Հայկական Լեգէոնի զոհերուն համար: կը լսեմ ձայնը անոնց՝ որ տարին Հաւուրայի յաղթանակը, — Ռոմիէօ «Սուրբեր, Լեգէոնին հերոսները» կոչեց զանոնք, կը լսեմ նաեւ ձայնը անոնց՝ որ կռուեցան ու յաղթեցին Կիլիկիոյ մէջ, Տիւֆիւէյոլի զինուորներուն հետ կողք կողքի: Պիտի աղօթենք նաեւ Հաճընի, Ուրֆայի, Այնթապի. Հայ եւ Ֆրանսացի զոհերուն համար, ծանօթ եւ անծանօթ: Անոնց՝ որ իրենց արիւնը տուին հայրենիքի եւ Քրիստոսի համար, դիւցազնամարտի մը մէջ՝ անունի իր փառքով եւ տառապանքով:

Ամէն Հայ գիտէ իր պատմութիւնը: Սուգի եւ յոյսի անուններ.— Մարաշ, Ուրֆա, Պոզանթի, Այնթապ, Ենիճէ. արժէքաւոր անուններ՝ Տիմլաքեան, Եամուպեան, Տիւֆիւէօ, Պրնուա — տ'Ազի, Պրեմոն, Ռոմիէօ, Կրասի, Անտրէա, Օժէ, Լեւոնեան, Պերնար, Կուպօ, Մարթի Քլեման — Կրանքուր... Ցաղթանակը վերջապէս եւ խաղաղութիւնը փառահեղ. այս բոլորը կը հանգչի հայ հոգիի սրբարանին մէջ, բայց չատեր այստեղ մոռցած են զայն, նոյնիսկ չեն լսած, որովհետեւ ցարդ պահուած լռութիւնը նսեմացուց յաղթանակը. հարկ էր խզել այս լռութիւնը:

Ինչպիտին պիտի տարուի հայկական դրօշը, ինչպէս նաեւ Ֆրանսականը՝ որ ծածանեցաւ Վերտէօնի եւ Կիլիկիոյ մէջ:

Կիրակի օր Ֆրանսացի եւ հայ ռազմիկները պիտի խմբուին եկեղեցիին առջեւ, ուր պիտի տեսնուին նաեւ երկու դրօշները, կողք կողքի: Պիտի ողջունուին առնանք: Ներկայ պիտի ըլլան հոգեհանգստեան պաշտօնին՝ խորանին առջեւ: Արարողութենէն վերջ պիտի չարուին եկեղեցւոյ դրան առջեւ, բիւ Թուէնի մէջ, պիտի օրհնուին Ֆրանսական եւ Հայկական եկեղեցիին կողմէ, Հայկական եւ Ֆրանսական դրօշները Աստուծոյ օրհնութիւնը պիտի հայցեն մարտիրոսներուն, զոհերուն, անոնց այրիներուն եւ զաւակներուն, մեր հայրենիքներուն եւ քրիստոնէութեան համար,— ինչպէս Թշնամիին առջեւ՝ հայկական եւ Ֆրանսական դրօշները իրենց ծալքերը պիտի խառնեն իրարու Աստուծոյ առջեւ:

Միջերկրականեան Կոմիտէի Նախագահ Ժորժ Պիտօ պիտի ողջունէ զանոնք զօրավար Տիւֆիւէյոյի հետ, որ մարտիկները առաջնորդեց դէպի յաղթանակ. զինուրական այլ դեկավարներու հետ պիտի տողանցենք դրօշներու առջեւէն, այնուհետեւ դարձեալ ենվալիտ տանելու համար զանոնք, ուր պիտի հանգչին փառքի մէջ, Սէնի ափերուն, ինչպէս ձեր վերջին Թագաւորը:

Կիրակի օր, եկեղեցիին դուռները բաց պիտի մնան Հոգեհանգստեան պահուն: Օրհնութիւնները պիտի տրուին եկեղեցիին առաջ: Այնտեղ է որ ամէն ոք պիտի կրենայ մասնակցիլ հաւատարմութեան արարողութեան: Այնտեղ է որ պիտի կատարուի փոխադարձ յարգանքը:

Աղօթք մըն է ասիկա, հասարակաց «Մարսէյեզ» մը, որ պիտի ողջունուի ռազմիկներու, զօրավարներու եւ դրօշակներու կողմէ, Ֆրանքեւհայկական յարեկամութեան մէջ: Այսուհետեւ, ամէն տարի պիտի երթանք Նորթը Տամ, տօնելու համար Ֆրանսայի եւ Հայաստանի Միութիւնը:

ՓՈԼ ՏԻՒ ՎԷՌՈՒ
(Փոխ Նախագահ
Միջերկրականեան Կոմիտէի)

ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Լիոն.— Ողբացեալ, վեթերան ընկեր, Շաւարշ Միսաքեանի մահուան տարելիցին առթիւ, հոգեհանգստեան արարողութիւն, կատարուեցաւ ամսոյս 9ի կիրակի առաւօտ Հայոց եկեղեցիին մէջ, պատշաճ հանդիսաւորութեամբ:

Ներկայ էին, Լիոնի Ազգային Միութիւնը, Հ. Յ. Դ. ընկերներ, Ֆ. Կապոյտ Աչի եւ Նոր Սերունդի անդամները, ինչպէս նաեւ ընկերներ Տէսնէն, յարգելու համար ողբացեալին յիշատակը:

Պատարագիչն էր Արժ. Տէր Թորգոմ քահանայ, որ իր քարոզին մէջ, ամփոփ դիծերով պատկերացուց Շաւարշ Միսաքեանի կատարած մեծ դերը գաղութահայութեան ինքնապաշտպանութեան մէջ, աւելցնելով թէ ողբացեալին յիշատակը միշտ անթառամ պիտի մնայ մեր սրտերուն խորը:

Յիշատակի եւ ոգեկոչումի այս հոգեհանդիստով, անգամ մը եւս մեր սիրտերը յուզուեցան եւ ի զուր փնտռեցինք իր սիրելի անհատականութիւնը, որ պատմութեան անցած է այլեւս, աւա՛ղ:

Ցարգա՛նք իր յիշատակին, Հայ դպրութեան անխոնջ նուիրեալին, անզուգական խմբագրապետին:

Յ. Հ.

ներուն, մեր հայրենիքներուն եւ քրիստոնէութեան համար,— ինչպէս Թշնամիին առջեւ՝ հայկական եւ Ֆրանսական դրօշները իրենց ծալքերը պիտի խառնեն իրարու Աստուծոյ առջեւ:

Միջերկրականեան Կոմիտէի Նախագահ Ժորժ Պիտօ պիտի ողջունէ զանոնք զօրավար Տիւֆիւէյոյի հետ, որ մարտիկները առաջնորդեց դէպի յաղթանակ. զինուրական այլ դեկավարներու հետ պիտի տողանցենք դրօշներու առջեւէն, այնուհետեւ դարձեալ ենվալիտ տանելու համար զանոնք, ուր պիտի հանգչին փառքի մէջ, Սէնի ափերուն, ինչպէս ձեր վերջին Թագաւորը:

Կիրակի օր, եկեղեցիին դուռները բաց պիտի մնան Հոգեհանգստեան պահուն: Օրհնութիւնները պիտի տրուին եկեղեցիին առաջ: Այնտեղ է որ ամէն ոք պիտի կրենայ մասնակցիլ հաւատարմութեան արարողութեան: Այնտեղ է որ պիտի կատարուի փոխադարձ յարգանքը:

Աղօթք մըն է ասիկա, հասարակաց «Մարսէյեզ» մը, որ պիտի ողջունուի ռազմիկներու, զօրավարներու եւ դրօշակներու կողմէ, Ֆրանքեւհայկական յարեկամութեան մէջ: Այսուհետեւ, ամէն տարի պիտի երթանք Նորթը Տամ, տօնելու համար Ֆրանսայի եւ Հայաստանի Միութիւնը:

ՓՈԼ ՏԻՒ ՎԷՌՈՒ
(Փոխ Նախագահ
Միջերկրականեան Կոմիտէի)

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (123)

ԿԱՅԾԵՐ

ԼԵ.

ՓՈՒՐԴԸ ՓՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ ՍՐԲԱՐԱՆԻ ՄԷՋ

Հիմայ չեն լմանում արդեօք ճղնաւո՞ր էր, թէ սատանայ:

— Մեղք է, այդպէս չեն խօսի, Մարօ ասաց Սօնան:— Սատանան ո՞րն է— ա — խար ճղնաւորն էլ խափանւում է. տես — նում ես, աչքիդ առջեւ կանդնած է, մէկ էլ տեսար՝ էլ չկայ:

— Աստւմ են, այստեղ մի այդպիսի վարդապետ կայ, այնտեղ սարսո՞ւմը ճըգնում է, որը երբեմն երեւում է, իսկ երբեմն աներեւոյթ է լինում, մէջ մտաւ Սոնայի մօրաքոյրը:

— Գնանք տեսնենք, ասաց Մարօն:

— Ես կը վախենամ, պատասխանեց Սօնան:

— Վա՛, ճղնաւորն էլ մարդ է, խօ դեւ չէ, ի՞նչու ես վախենում, ասաց Մարօն:

— Ես մեր Ստեփանիցն էլ վախեցայ, հէնց որ տեսայ՝ նա նստած էր «խեղճերի» մէջ:

Քոյրը վախենում էր եղբօրից, որոնք միասին մեծացել էին, որոնք հազար անդամ համբուրուել էին, վախենում էր, որովհետեւ եղբայրն այժմ գտնւում էր այն հասարակութեան մէջ, որոնք ոդինեբի հետ հաղորդակցութիւն ունէին ...:

Ուխտաւորների բազմութիւնը հեռուհեռէ ամբոխւում էր վանքի մէջ. տեղի նեղուոթիւնից արձակ չարժմունք գործել անկարելի էր. մարդ դժուարանում էր ադատ չունչ քաշել: Աբեղաների ահագին խումբը իրանց աղաղակներով, խրատներով եւ մինչեւ անդամ հայհոյանքներով չէին կարողանում կարգ պահպանել բազմութեան մէջ: Խռովութիւնը գնալով սաստկանում էր: Ես առաջարկեցի մեր-յինիներին դուրս գնալ. սկսեցինք զօռով պատռռել ամբոխը, մինչեւ կարողացանք հասնել վանքի դրանը: Նոյն միջոցին Սօնան թեքուեցաւ դէպի ինձ եւ խուլ կերպով ասաց՝ — «արեւը մտնելէն յետոյ եկ «Կաթն – աղբիւրի» մօտ...»:

ԼԶ.

ԽՈՐՀՐԴԱԻՈՐ ԱԲԵՂԱՆ

« Կաթնաղբիւրի» մօտ...: Հիմա ես հասկանում եմ թէ ինչո՞ւ Սօնան այնտեղ նշանակեց տեսութեան համար: «Կաթնաղբիւրն» այն աղբիւրներից էր, որոնք ժողովրդի մէջ վայելում են սրբազան նըշանակութիւն: Նրան կոչում էին «Կաթնաղբիւր» այն պատճառով, որ ժողովրդի մէջ պահպանուել էր մի այսպիսի աւանդութիւն, իբր թէ այն աղբիւրի մէջ ծորբեցրել էր Տիրամայրը մի կաթիլ իր սուրբ կաթնից: Նրա ջուրն ունէր բժշկական զօրութիւն ոչ թէ իր մէջ գտնուած հանքային բաղադրութեանց պատճառով, ոչ, ջուրը հասարակ մաքուր ջուր էր, այլ նա ունէր գերբնական յատկութիւններ: Նրա մէջ լուացուողը փրկւում էր իր ցաւերից, նաեւ կատարւում էին նրա սրտի այս եւ այն ցանկութիւնները: Լեզացողն ընտրում էր այնպիսի ժամանակ, որ ոչ ոք չխռովէր նրա հանդստութիւնը, ոչ ոք չխանգարէր այն խորհրդական պայմանները, որ նա պէտք է կատարէր լուացուելու ժամանակ:

Ախ, որպիսի անհամբերութեամբ սպասում էի այն օր արեւի մտնելուն: Կարծես, Ցիսուի ձեռքը մեխել էր նրան երկընքի վրայ, տեղիսը չէր չարժւում: Ես համբերել չկարողացայ եւ գնացի աւելի շուտ քան Սոնայի նշանակած ժամանակը:

Վանքի պարիսպների մօտ, երկայն գեբանների դլխին կապած չուանի վրայ, խաղում էր մի մանկահասակ լարախաղաց. նա իր գոյնզգոյն, խայտաճամուկ դդեստով եւ զարմանալի ճարպկութիւներով յափշտակել էր ռամկի հիացմունքը: Ուխտաւորների բազմութիւնը, տարածած կրօնական զգացմունքներով, չերջացրել էին ջամբազին. նրանք օրհնում էին «Մուչի Սուլթան Սուրբ կարապետի» հրաշագործութիւնը, որ տուել էր նրան այնքան չնորհ եւ ճարպկութիւն:

— Լաւ ժամանակ է ընտրել Սօնան, մտածում էի ես, — հիմա «Կաթնաղբիւրի» մօտ ոչ ոք չի լինի, բոլորը այստեղ են:

«Կաթնաղբիւրը» գտնւում էր նեղ ձորի մէջ, մի ահագին քարաժայռի ներքոյ, որ դոգաւորուելով, կազմել էր մի լայն քարանձաւ, որտեղից բխում էր ջուրը, եւ նոյն քարանձաւի մէջ հաւաքուելով, առաջ էր բերում մի փոքրիկ աւազան: Այս նուիրական աւազանի մէջ լողանում էին ուխտաւորներն, աւելի բժշկութեան եւ հոգեւոր չնորհներ ստանալու յուսով: Քարանձաւի մուտքը այնքան լայն բացուածք ունէր, մինչ կիսով չափ երեւում էր նրա ներսոյքը:

Ես մտածում էի, թէ Սօնան դեռ եկած չի լինի, որովհետեւ նշանակել էր տես-նուել ինձ հետ արեւը մտնելուց յետոյ, իսկ ես անհամբերս եկել էի մի ամբողջ ժամ առաջ: Բայց երբ ես հեռուից նայեցայ քարանձաւի մէջ, ինձ երեւացին հանուած հագուստներ, որ դրած էին նըրա մուտքի մօտ:

ՐԱՖՖԻ

(Շար.)

կազմելու համար մեծագոյն խոչնդոտը կը հանդիսանայ Պաղտատի Ուխտը, որուն անդամ է Իրաք։ Ցորդանան պայման կը դնէ որ Իրաք հրաժարի այդ Ուխտէն։

Ըստ երեւոյթին այս խոչընդոտը հարթուած է, քանի որ Ամմանի կառավարութեան մէկ բանբերը յայտարարեց թէ երկու երկիրներու միութիւնը պիտի յայտարարուի 24 ժամէն։

Իրաք – Ցորդանան միացեալ պետութիւնը պիտի ունենայ մէկ բանակ եւ մէկ դրօշակ, բայց Հիւսէյն եւ Ֆէյսալ թագաւորները պիտի պահեն իրենց զաւերը։

Միւս կողմէ եմէնն ալ համաձայնութիւն գոյացուցած է՝ յարելու համար Սուրիա – Եգիպտոս Միացեալ Հանրապետութեան։ Այս ուղղութեամբ եմէնի ժողովուրդին կարծիքն ալ պիտի չօչափուի։ Անշուշտ ցուցական բնոյթ կը կրէ այս յայտարարութիւնը, քանի որ համաձայնութիւն գոյացած է արդէն պետական ղեկավարներու միջեւ։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԻՆՏՈՆԵԶԻՈՑ բանակին ընդհանուր հրամանատարը հրահանգեց որ Սուէմթ – բայի ապստամբ չորս գնդապետները ձերբակալուին, յայտարարեց ձաքարթա-յի ձայնափիւռը։

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՑ համայնավար կուսակցութեան պաշտօնաթերթը հակակրօնական պայքարի վերսկսաւ, այդղ ուղղութեամբ յօդուած մըն ալ գրելով՝ որ հեռափուեցաւ փեշտայի ձայնափիւռէն։ Թերթը կը գրէ թէ առժամապէս ներողամտութեամբ կը նայուի պարզ հաւատացեալներուն վրայ, բայց աններող պիտի ըլլան կուսակցական ղեկավարներու նը – կատմամբ, որոնք ուղղակի անկրօններ պէտք է ըլլան։

ԱԹԷՆՔԻ անգլեւյունական խորհրդակցութիւնները վերջացան. պաշտօնապէս յայտարարուեցաւ թէ զեկոյց պիտի չհրատարակուի։ Անգլիոյ Արտաքին նախարար Լոյտ յայտարարեց թէ կարծիքի փոխանակութիւններ եղած են Կիպրոսի հարցին շուրջ։

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՊԵՐԼԻՆԻ Ազատ Համալսարանին մէջ Ֆրանսայի եւ դերմանայի դասախօսներու ժողով մը պիտի գումարուի՝ «Համալսարանը եւ քաղաքական դիտութիւնները» նիւթին շուրջ։

ԱԼԺԵՐԻՈՑ կէմա չրջանին մէջ դին – ուորական կառք մը ապստամբներու ձեռքը ինկաւ։ Եոթը զինուորականներ ըս – պանուեցան ու երկու քաղաքացիները վիրաւորուեցան։

ԹՈՒՐՔԻՈՑԷն կը հաղորդուի թէ ճափոն չխուն մըլիոն տոլարի զէնք պիտի ծախէ Սրարիոյ։

ՀՈԼԱՆԴԱՑԻ Խորհրդարանը Ընկերվարականներու պահանջին վրայ առաջար – կեց որ զինուորական ծառայութեան ժամանակաշրջանը՝ որ 18 ամիս է, կը կըրճատուի։ Մասնագէտներէ կազմուած յանձնախումբի մը կողմէ հարցը կը քննուի ներկայիս։

ԿՈՒԱԹԵՄԱԼԱՑԻ Նախագահ ընտրուեցաւ զօրավար Միկել Ֆիւնթ, վեց տարուան համար։

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի կեդր. վարչութեան կողմէ, այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 20·30ին Սոսիէթէ Սավանթ, 28 բիւ Սերփանթ, մէթրօ Օ – ատէօն։

Կը խօսի Կ. ՄԵՀԵԱՆ։

Նիւթ՝ «Հայրենիքի զաղափարը»։ Կը հրաւիրուին Նոր Սերունդական – ները եւ համակիր երիտասարդները։

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Տէր եւ Տիկին Յովհ. Գրիգորեան Տիկին Պայծառ Տէօքմէճեանի մահուան առթիւ՝ փոխան ծաղկեպսակի կը նուիրեն երկու հազար ֆրանք, Մուրատեան վարժարանի Ծնողաց միութեան եւ 2000 ֆր. ալ «Հայրոյժ»ի բարգաւաճման։

Ստանալ «Ցառաջ»էն։

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ Ս. Պ. Պ. եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւնս Պ. Յակոբ Սինանեանէ ստացած է հինգ հազար ֆր. իր զաւկին զինուորութենէ ազատման առթիւ։

ՓԵՏՐ. 18Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Բոլշեւիկեան բռնատիրութեան դէմ փետրուարեան ապստամբութեան 37րդ տարեդարձը կը տօնուի, նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Փարիզի Շրջ. Կոմիտէի եւ մասնակցութեամբ Փարիզի եւ չրջանակ – րու մարմիններուն եւ խումբերուն։

20 Փետրուար, Հինգշաբթի, ժամը 20·30ին, Անգուրաժըմանի սրահին մէջ,

44, RUE DE RENNES

MÉTRO ST-GERMAIN DES PRÉS ET ST-SULPICE

կը նախագահէ ընկ. ՀԱՅԿ ՍԱՐԳՍԵԱՆ (Հայաստանի հանրապետութեան խոր – հրդարանի անդամ)։

Կը խօսին ընկերները Խ. ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ եւ Ա. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ։

Գեղարուեստական բաժին, ընկերուհի Ա. Քէօսէեան՝ երգ, Օր. Շ. Յովհաննէսեան եւ ընկեր Զ. Գարիպեան՝ արտասանութիւն։

Մուտքը ազատ է։

×

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ի ԱՒՐԻՒ
ԽՆԶՈՑՔ ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Կազմակերպութեամբ Հ.Ց.Դ. Շրջ. Կոմիտէին, այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 14·30ին, Քաֆէ տը Լիոն (Պուլվար տ'Ալզաս) Պ. Արշիին սրճարանին վերնայարկը։

Կը նախագահէ ընկ. ԿՕՇԿԱԿԱՐԵԱՆ

Կը խօսի ընկ. Ս. ՍԻՍԼԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինն իր մասնակցութիւնը կը բերէ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդը։

Մուտքը ազատ է։

Ջերմութիւնը ապահովուած է։

×

ՎԻՆԻ ՄԷՋ

Փետրուար 18ի տօնակատարութիւնը, Փետրուար 16ի կիրակի կէսօրէն վերջ։

ՆՈՒԻՐ

Ս. Անթուանի Թաղ. Խորհուրդը չը – նորհակալութեամբ ստացած է Անդրանիկ Խաչատուրեանի պսակադրութեան առթիւ կատին Պ. Թազուր Թազուրեանէ 2000 ֆրանք, ի նպաստ եկեղեցիին բարեզար – գութեան։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Արշալոյս Տէր Դաթեւոր – եան եւ Տէր եւ Տիկին Մաքս Տրժան կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի, առաւօտ, Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցիին մէջ, իրենց ամուսնոյն եւ հօր՝ Արտաշէս Տէր Դաթեւորեանի կսկծալի մահուան քառասունքին առթիւ եւ ի յիշատակ փոքրիկն Ատրինէ Տէր Դաթեւորեան, Յակոբ Աւ. քհնյ. Տէր Դաթեւոր – եանի, Երիցուհի Մարիամ Տէր Դաթեւորեանի, Տիկին Զարմուհի Սէմէրճեանի եւ Պ. Միհրան Սէմէրճեանի։

Կը հրաւիրուին հանդուցեալներուն յիշատակը յարգողները։

×

Տէր եւ Տիկ. Շ. և Հ. Ինճիկեան, Տէր եւ Տիկ. Մերենկիւլեան, Տէր եւ Տիկ. Արշակ Սալավանեան, Տէր եւ Տիկին Մ. Սայ – լանճեան, Պ. Աչոտ Մերենկիւլեան կը ծանուցանեն թէ այս կիրակի 16 Փետրուար, Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ հոգեհանգիստ կը կատարուի իրենց ողբ. մօր եւ մեծ մօր՝

ՔԵՆՈՎԱԲԷ ՍԱՐԵԱՆԻ

մահուան առաջին տարելիցին առթիւ, եւ

ՎԱՐՍԵՆԻԿ ՄԵՐԵՆԿԻՒԼԵԱՆԻ

մահուան տասներորդ տարելիցին առթիւ։

Կը հրաւիրուին իրենց յիշատակը յար – գողները։

ՊԱՏԱՐԱԳ ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

Տէսինի կրօն. Ընկերակցութիւնը կը ծանուցանէ Տէսինահայութեան թէ այս կիրակի Բարեկենդանի տօնի առթիւ տեղւոյս Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյս մէջ կը մատուցուի հանդիսաւոր Ս. պատարագ Այս առթիւ կը կարդացուի նաեւ կաթողիկոսական պատուիրակէն եկած Հայրապետական կոնդակը։

Սիրով կը հրաւիրուի հաւատացեալ ժողովուրդը ներկայ ըլլալ այս արարողութեան։

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆԻ ԿՈՄԻՏԷ

Պատուոյ նախագահ՝ ՓԱՓ ՊԱՌՏՈՒ

Ընդհ. նախագահ ԺՈՐԺ ՊԻՏՕ

ՊԱՏԱՐԱԳ

Ի յիշատակ՝ Հայ Լէգէոնի Ռազմիկնե – րուն եւ կամաւորներու, նահատակներու եւ Ֆրանսայի վեց հազար մարտիկներու, արեւելքի առաջին, երկրորդ, երրորդ, չորրորդ զօրաբաժիններուն, ինչպէս նաեւ Արեւելքի ծովային զօրաբաժինին կազմած Պատուոյ եւ Պարտականութեան Դաշտին վրայ Մուսաատաղ 1915ին, եւ կիլիկիոյ եւ Եփրատի կռիւներուն 1919էն 1922։

Կիրակի 16 Փետրուար ժամը 10ին ՀԱՑ ԿԱԹՈՂԻԿԷ Ս. ԽԱՉ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ՄԷՋ։

10 bis, Rue Thouin

Պատարագը կը մատուցանէ՝

ԳԵՐԱՊԱՏՎԱՌ Կ. Ծ. Վ. ԱՄԱՏՈՒՆԻ։

Ներկայ կ'ըլլան բազմաթիւ անձնաւո – րութիւններ եւ բարձրաստիճան կղերա – կաններ։ Կը քարոզէ գերապայծառ Պրեսոլ։

Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Պաճեէօ – Գաշտանի մասնաճիւղը կը տօնէ՝

«ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ» Օ.Ը

Կիրակի, Փետրուար 16, ԺԱՄԸ 17ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ 23, Գաշտանի բաղաքապետարանի սրահը։

Մուտքը ազատ է։

Հաղորդակ. միջոց.— Փորթ տ'Օրլէան – Էն օթօպ. 187, իջնել Մէթի տը Գաշտան, մէթրօ Լիւնը տը Սօ իջնել Արէէոյ-Գաշտան։

Հ. Ց. Դ. ՈՒՍ. ՌՈՒԲԷՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Նիւթ՝

ՍՈՒԷՋԻ ՋՐԱՆՑՔԸ

Ա. Պատմական

Բ. Իրաւական

Գ. Միջազգային դաշնագրեր

Դասախօս՝ ԽԱՉԻԿ ՌՇՏՈՒՆԻ

Ուրբաթ, 14 Փետրուար, ժամը ճիշդ 21ին, Քաֆէ Գաաէի վերնայարկը։

Մխիթարեան սիրով կը հրաւիրէ ընկերները, Հայ ուսանողութիւնն ու Հայրենակիցները անխտիր։

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած՝ Ֆ. Կ. Խաչի Տէսինի մասնաճիւղի կողմէ եւ մասնակցութեամբ դպրոցին կրթական մարմնին, ի նպաստ պզպրոցին։

Փետրուար 15, Շաբաթ երեկոյեան ժամը 20·30էն մինչեւ առաւօտ, ժամը 4, Տէսինի Թաղապետարանի չքեղ սրահին մէջ։

Պիտի նուագէ՝ Լիոնի ռատիոկայանի ԱԼԷՔՍԱՆՏՐ ՊՕԿՕԶԻ ծանօթ նուագախումբը։

Բոլորդ այդ օրը ղէպի սրահ։

«ԱՆԴԱՍՏԱՆ»ի ԳՐԱԿԱՆ երեկոյ – թէ – յասեղան, վահէ Քաչայի «Լ'Ամբոն»ի վէպի հայերէն հրատարակութեան առ – թիւ, Օքէլ Մօտէրնի սրահին մէջ, 21 Փետրուար, Ուրբաթ ժամը 21ին։ Մէթրօ Բէփիւպլիք։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԿՐԸՆՈՊԼԸ.— Հ. Ց. Դ. «Եօթնեղբայրեան» կոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ, ժամը 20·30ին, դպրոցին սրահը։ Կարեւոր օրակարգ։ Պարտաւորիչ է ընկերներու ներկայութիւնը։

ՎԱԼԱՆՍ.— Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէին ընդհ. ժողովը այս կիրակի առաւօտ ժամը 9ին, Ահարոնեան սրահը։ Ներկայ կ'ըլլայ Կ. կոմիտէի ներկայացուցիչը։ Կարեւոր օրակարգ։ Բոլոր ընկերներուն ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ, ՍԻՆԹ ԷԹԻԷՆ

Տարեկան պարահանդէս՝ այս Շաբաթ (Փետրուար 15), Փալէ տ'Իվէրի մէջ (Կառ. Շաթօֆրէօ) ժամը 21էն մինչեւ առաւօտ։ Կազմակերպուած Սէնթ Էթիէնի Նոր Սերունդին կողմէ։ Առաջնակարգ նուագախումբ։

ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Այս կիրակի կը կատարուի Ս. Վարդանանց տօնը, ինչպէս տօնը Տեառն ընդառաջի։ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Վազգէն Ա.ի անուանակոչութեան առիթով կը կատարուի հայրապետական մաղթանք, ինչպէս նաեւ Հոգեհանգիստ Հայոստ. Եկեղեցիի նահատակներու յիշատակին։ Բաց սեղանով Ս. պատարագէն ետք երկսեռ երգչախումբը կ'երգէ Վարդանանց տօնին յատուկ բազմաձայն խմբերգներ եւ «Նորահրաչ պսակաւոր»ը, ղեկավարու – թեամբ Վ. Սարգսեանի։

Կ'ՈՒԶՈՒԻ՝

Ճաշարանի մը խոհանոցին մէջ աշխատող այր մը կամ կին մը։ Բնակութիւնը ապահովուած է։ Դիմել՝

KOPARANIAN
6, Rue de Maubeuge, Paris 9e

AU BEAU NOYER

Salles de séjour — Penderies - literie
Chambres - cosys — Cuisines laquées
Salons-tapisserie — Fauteuils-canapés-lit

ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ
ՎՃԱՐՈՒՄՆԵՐՈՒ ՄԵԾ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԶՐԻ ՅԱՆՁՆԵԼԻ ՓՐԱՆՍԱՑԻ
ԱՄԷՆ ԿՈՂՄԸ

185, BD. J. JAURES
15, AV. A. MORIZET
Boulogne - Billancourt
Métro : MARCEL SEMBAT
Mol. 06-03 et 60-38

Ս. ԽԱՉ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
Ի ՆՊԱՍՏ ԿԱՐՕՏԵԱԼՆԵՐՈՒ ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ
Կիրակի, 16 Փետրուար, ժամը 16էն 23, 18րդ թաղամասի սրահներուն մէջ
PLACE JULES-JOFFRIN
Գեղարուեստական ճոխ բաժին մասնակցութեամբ «ԱՐՄԵՆԻԱ» խումբի եւ զանազան անակնկալներ։ Նուագախումբ Վարդիվանեան
ՊԻՒՖԷ ՄՈՒՏՔ 400 ՖՐԱՆՔ

ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ԲԱՑԱՌԻԿ ԱՒԻԹԷՆ
CAMEL ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ ՄՕՏ՝ 102, BD. VOLTAIRE, PARIS-XI
ԿԸ ԾԱԽՈՒԻՆ՝ ԻՐԵՆՑ ՍԵՓԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ ԵՂՈՂ,
Անգլիական եւ Աւստրիական կերպասներէ, նորաձեւ LODEN
ՎԵՐԱՐԿՈՒՆԵՐ ԵՒ AUTOCOAT ՆԵՐ
(Զանազան գոյներ) 8000էն 12·500 ֆր.
Իրենց մօտ կարելի է գտնել նաեւ
ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿԻ ՆՈՐ ԵՒ ԳՈՐԾԱԾՈՒԱԾ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐ Խիստ մատչելի գիներով։
SMOKINGի ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ։ Մեծաքանակի համար մասնաւոր սակագոյց

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900
Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանք: Համարը 15 ֆր.

ՇԱԲԱԹ
15
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
SAMEDI
15 FEVRIER
1958

34ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8120 — 34EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 14ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3921

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՅԱՐԳԱՆՔ ՀԱՅ ԴՐՕՇԱԿԻՆ

—o—

Վարդան Մամիկոնեանի եւ Աւարայրի ճակատամարտին մէջ դիւցազնօրէն նահատակուող 1036 վկաներու յիշատակը այս տարի կը տօնուի բացառիկ չուքով մը:

Միջերկրականեան Կոմիտէն եւ Նախկին Հայ Կամաւորներու եւ Ռազմիկներու Միութիւնը այս առթիւ պիտի ոգեկոչեն մեր մէկուկէս միլիոն նահատակները, պիտի պանծացնեն 1914էն մինչեւ 1922 Ֆրանսական ճակատին վրայ, Մուսա Լեռան, Աբարայի եւ Կիլիկիոյ մէջ իննկած հայ մարտիկներու, ինչպէս նաեւ Ֆրանսայի զինուորներու խնկելի յիշատակը:

Հայկական եռագոյն դրօշակը, որ երեսուներեք տարիէ ի վեր իր պատուոյ տեղը զբաւած է Էնվալիտի զինուորական Թանգարանին մէջ՝ դաշնակից յաղթական դրօշակներու կողքին՝ բացառիկ արտօնութեամբ կիրակի առաւօտ հայ նախկին ռազմիկներուն կողմէ հանդիսաւորապէս պիտի տարուի Հայ Կաթողիկէ Ս. Խաչ Եկեղեցին, ուր մասնաւոր պատարագ պիտի մատուցուի՝ ի ներկայութեան Ֆրանսայի բարձրաստիճան զինուորականներու եւ պետական դէմքերու:

Կարմիր, կապոյտ եւ նարնջագոյն դրօշակը՝ խորհրդանշան ազատ ու անկախ Հայաստանի, որուն համար իրենց կեանքը զոհած էին մեր հազարաւոր կամաւորներն ու զինուորները՝ Ֆրանսայէն մինչեւ Պաղեստին, Կիլիկիա ու Կովկաս, Փարիզի Հայոց Եկեղեցիին մէջ օրհնուելէ վերջ, Էնվալիտ էր տարուած Ֆրանսական ճակատի Հայ Կամաւորներու Միութեան կողմէ:

Նոյն Եկեղեցիին առջեւ Հայ կամաւորի մեր արձանը կը յաւերժացնէ յիշատակը մեր այն հայրենակիցներուն, որոնք զոհուեցան Ֆրանսայի արդար դատին եւ Հայ Ժողովուրդի ազատութեան համար:

Ցիշատակի այս արտառոյց արարողութիւնը անդամ մը եւս առիթ կուտայ մեզի պոռալու նիւթապաշտ աշխարհի երեսին, որ բոլոր ճակատներուն վրայ առանց տակարկութեան թափուած հայկական արիւնը չունեցաւ իր վարձատրութիւնը:

Հազարաւոր հայ երիտասարդներ, ազատ աշխարհի բոլոր երկիրներէն՝ հայ բնաեռրական ջերմ զգացումով եւ խանդավառ եռանդով փութացած էին բոլորուիլ Ֆրանսայի նուիրական դրօշին չուրջ:

Հայկական Լեգէոնը կազմուած էր ազատագրելու համար Կիլիկիան, որ պիտի դառնար «Հայկական Օջախ» մը: Մարաշ, Ֆընտըճագ, Հաճըն, Այնթապ, Եղեսիա, Մուսա Լեռ դիւցազնական էջեր արձանագրեցին՝ հերոս Զէյթունէն վերջ:

Այսօր չկայ «Հայկական Կիլիկիա»ն: Անիրաւուած է հայ ժողովուրդը: Ուրացուած է Հայկական Դատը: Ա՛լ չեն խօսիր «Փոքրիկ Դաշնակից»ին մասին:

« Միջերկրականեան Կոմիտէ»ն, որ կեանքի կոչուեցաւ 1939ին՝ արդիլելու համար Ալեքսանտրէթի Սանճաքին կցումը Թուրքիոյ, չյաջողեցաւ իր առաքելութեան մէջ:

Զօրավար Պրեմոն, ծերակուտական Կոթըրօ, զնդապետ Փիչօն եւ ընկերները «Թուղթէ չերեփ»էն զատ ուրիշ միջոցներ չունէին իրականացնելու համար իրենց ծրագիրը:

Կիլիկիայէն վերջ Սանճաքն ալ նուէր տրուեցաւ հայ ժողովուրդի զարաւոր դահիճին: Ու Մուսա Լեռան մեր հերոս զաւակները եւս զարձան տարագիր՝ կիլիկիոյ իրենց հայրենակիցներուն պէս:

Այս օրուան ոգեկոչումը առիթ մըն է յիշեցնելու մեզի թէ կենդանի է միշտ Հայկական Դատը: Ու սրտապնդելու յուսալքուած հոգիները՝ թէ անպայման պիտի ծագի «արեգակն արդար»:

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԹՈՒՆՈՒԶ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ ԴԻՄԵՑ

—o—

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՑՈՒՇԱԴԻՐԸ

Աբտաքին նախարար Փինօ Ազգ. Ժողովին բացատրութիւններ տուաւ Թունուզի ներկայ կացութեան մասին: Աբտաքին Նախարարը մասնաւորապէս ըսաւ.— Նկատելով որ Թունուզի կացութիւնը մշտահոգութիւն կը պատճառէ Ֆրանսայի հանրային կարծիքին, կառավարութիւնը որոշեց Ազգ. Ժողովին տեղեկացնել վերջին անցուդարձերը. միաժամանակ կառավարութիւնը կը խնդրէ որ Ազգ. Ժողովի վճռ չսահմանէ այս հարցին շուրջ:

Փինօյի տուած տեղեկութիւններէն կը պարզուի, թէ Թունուզի կառավարութիւնը արդիլած է Ֆրանսացի զինուորներու տեղափոխութիւնը: Հեռաձայնի գիծերը կարուած են զանազան չրջաններու մէջ: Պիզերթի քարափը արդիլուած է Ֆրանսական նաւերու:

Միւս կողմէ Թունուզի կառավարութիւնը հաղորդեց թէ որոշած է փակել կաֆսայի, Քեֆի, Սուք էլ Արպայի, էլ Գապէի եւ Կապէի դեսպանատունները:

Աբտաքին նախարարը յիշեցուց որ Թունուզի այս ձեւի վերաբերումը կը նշանակէ թէ չի յարգեր իր կնքած համաձայնութիւնը:

Ֆրանսական կառավարութիւնը իր կարգին եչ. որ յուշագիր մը յանձնեց Թունուզի.— Ֆրանսական կառավարութիւնը, որ կը փափաքի բարեկամական յարաբերութիւններ ստեղծել Թունուզի հետ, հակառակ ներկայ դժուարութեանց, ամէն ճիգ ի գործ պիտի դնէ հասնելու համար այնտեղ:

Լարուած մթնոլորտը մեղմացնելու համար, Փարիզ կը պահանջէ որ նախ Թունուզի կառավարութիւնը թոյլ տայ Ֆրանսացի զինուորներուն ուտեստեղէն տանելու եւ հիւանդանոց փոխադրելու՝ հիւանդները: Ֆրանսա Թունուզի ուշադրութեան յանձնեց ներկայ կացութեան ծանրութիւնը եւ այն պատասխանատուութիւնը՝ որ կ'ինյնայ Պուրկիպային վրայ:

Ցուչադիրին մէջ երկու էական կէտեր չեչտուած են.

Ա.— Ֆրանսա միչտ պատրաստ է բանակցութեանց սկսելու:

Բ.— Թունուզի կառավարութիւնը ճըն-չումներ ի գործ դնելու մասին պէտք չէ մտածէ, եթէ կ'ուզէ տեղ մը հասնիլ:

Փինօ կ'աւելցնէր թէ Թունուզ սպառնալիքներ պէտք չէ ընէ՝ խօսակցութեանց սկսելու համար:

Միւս կողմէ սակայն, Պուրկիպա կը պնդէր, թէ խօսակցութեանց կարելի չէ սկսիլ, այնքան ատեն որ Ֆրանսացի զինուորները չեն հեռացած իր երկրէն եւ Պիզերթը չէ միջազգայնացած:

Մինչ այս մինչ այն կացութիւնը հետզհետէ աւելի կը ծանրանայ. երէկ, Թունուզի մէջ բողոքի մեծ ցոյց մը եւ ընդհ. գործադուլ պիտի ըլլար:

Ֆրանսա պաչտօնապէս յայտնած է Պուրկիպայի, թէ Ֆրանսական բանակին դէմ առնուելիք որեւէ նոր քայլ պատճառ պիտի ըլլար անմիջական դիմադրութեան մը: Հետեւաբար, Պուրկիպա ի՛նչ որ ընէ, հետեւանքները դիտէ:

Ֆրանսական կառավարութիւնը համաձայն է նոյնիսկ՝ Միացեալ Նահանգներու բարեկամական միջամտութեան: Մինչեւ իսկ կը խօսուի Մարոքի թագաւորին մի-ջամտութեան մասին: Պէտք է չեչտել այն պարագան, թէ Մարոք Թունուզի ի նը-պաստ ամէն ցոյց արդիլած է իր հողամասին վրայ:

Օր ը Օրէն

ԿԸ ԽՆԴՐԵՆՔ, Կ'ԱՂԱՉԵՆՔ

Մեր սիրելի ու յարգելի աշխատակիցները թող չառնուին, եթէ տարին առնուազն մէկ օր, յիշեցնենք իրենց, Հայոց ազգին խմբագիրներուն ծանօթ խնդրանքը.

— Կ'աղաչենք, կարն գրեցէք, ամփոփ գրեցէք եւ մի՛ ծամծմէք ձեր նիւթը ... Որովհետեւ, ընթերցողը զանազանութիւն կը փնտռէ իր սիրած օրաթերթին մէջ եւ ժամանակ ու համբերութիւն չունի երկարապատում յօդուածներ կարդալու ... Այս խնդրանքը ձեր ականջին օղ, եթէ ուրիշ օղ չունիք ...

Այս բարեմիտ յանձնարարութեան կ'ընկերանանք, ի հարկէ, ուրիշ խնդրանքներ ալ.

— Թուղթին միայն մէկ էջին վրայ գրեցէք... Մելանով գրեցէք... Ցստակ գրեցէք, մանաւանդ Ցատուկ Անուններուն ... Տողերը իրարու մի՛ խառնէք... Թուղթին հարաւն ու հիւսիսը, արեւմուտքն ու արեւելքը բիչ մը լուսանցք — բաց տեղ — ձգեցէք, որպէս զի խմբագիրը — այդ մարտիրոսը — կարենայ իր անհրաժեշտ դատած սրբագրութիւնները կատարել ... Մի՛ մոռնաք, ազգին խմբագիրներն ու գրաշարներն ալ Աստուծոյ զաւակներն են, անոնց հոգին ալ հոգի է եւ անոնց աչքն ալ՝ աչք... Մե՛ղք են ...

Ուրիշ խնդրանքներ.

— Նոր հանդէս մը կը նկարագրէք, աւելորդ մանրամասնութեանց մէջ մի՛ մտնէք... Նիւ Եորք բնակող ընթերցողը քա՛ւ պէտք չունի գիտնալու թէ Փարիզի այսինչ հանդէսը Սօսիէթէ Սաւանիէ՞ սրբահին մէջ տեղի ունեցած էր թէ Միւթիալիթէի սրահին մէջ... Իսկ Փարիզ ապրող ընթերցողին ալ հոգը չէ թէ Նեպրասքայի Հայ Ընթերցասիրացին շրէ՛ղ հաւաքոյթին, ատենապետուհին՝ բանախօսը իր ա՞ջ կողմը նստեցուցած էր թէ ձախ կողմը... Ցետոյ, աւելորդ յոգնութիւն է թղթակցութեան մէջ յիշել թէ « հանդէսըբացուեցաւ ամերիկեան եւ հայկական ազգային խայտերգներով»:

Կան՝ գրելու վարժութիւն չունեցող բարեմիտ թղթակիցներ ու աշխատակիցներ, որոնք «երես կ'առնեն» երբ իրենց ղրկած նիւթը հրատարակուի՝ սրբագրուելէ, եւ կոկուելէ ետք: Այս անվարժ ընկերուն կը յանձնարարենք որ իրենց ձեռագրին ընդօրինակութիւնը պահեն ու բաղդատեն զայն՝ հրատարակուածին հետ: Որպէսզի, յաջորդ անգամուն չկրկնեն միեւնոյն սխալները — հանբէս, հաւագոյդ, ատէնախօս, «Մեր Հարյէ-նիհ», յայտաբիր...

Ճիշդ այս պահուս, գրասեղանիս վրայ ունիմ ձեռագիր մը — թուղթին երկարութիւնը մեր թերթին երկարութիւնը, յայնիքն՝ հազիւ մեր թերթին երկու սիւնակներուն լայնիքը: Գրողը լեցուցեր է թուղթին երկու երեսները: Ձեռագիրը աչքէ անցընող խմբագիրը՝ իւրաքանչիւր անզոյգ թիւ կրող էջի տակ աւելցուցեր է — «Դարձո՛ւր»: Այս պատուէրը գրաշարին:

Թուղթը «դարձնելու» այդ զործողութիւնը գրաշարին ջիղերը ոտքի կը հանէ եւ ըսել կուտայ անոր.

— Աղբա՛ր, Ռուսաստա՞ն ենք, ո՞ւր ենք, թուղթի սո՞վ կայ ...

Տեսած եմ ձեռագիրներ, որոնց գաղտնիքը լուծել աւելի դժուար է քան գուշակել Խրուշչեւի յաջորդ էայլը:

Ցուշերու պարագային, պէտք է ըլլալ շատ «կծծի»: Ընթերցողը պէտք չունի գիտնալու թէ երբ Թադոսը դպրոց կ'երթար 1895ին, զանգակը ժամը քանի՞ն կը զարնէր թէ իննը հինգ անցած:

Կա՛րճ: Խմբագիրներուն եւ գրաշարներուն աչքին լոյսին տէրը դուք չէք, յարգելի եւ սիրելի թղթակիցներ եւ աշխատակիցներ:

Խմբագիր թէ գրաշար ազգին խոնարհ ծառաներն են, հասկցա՛նք: Բայց, ծառէն մի՛ կախէք զանոնք: Կամ անոնց համբերութիւնը: Որովհետեւ, եթէ օր մը, երկուքը միասին գործադուլ հուչակեն, ձեր գրածները միայն դուք պիտի կարդաք, եթէ, անշուշտ, կարենաք գտնել ձեր ձեռագրին ջնճուկը:

ԵՒՐՈՊԱՅԻ

ՄԻԱՑԵԱԼ ԹԱԳԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԵՑԱՒ

ԻՐԱՒ ՊԻՏԻ ՀԵՌԱՆԱՅ ՊԱՂՏԱՏԻ ՈՒԽՏԻՆ

—o—

Ամմանի մէջ Հիւսէյն եւ Ֆէյսալ Թագաւորներու խորհրդակցութիւնները վերջացան: Խօսակցութեանց մասնակցելու համար Ցորդանան զացած էր նաեւ Իրաքի զահաժառանգ իչխանը, զօրավար Թեւֆիքի ընկերակցութեամբ:

Ինչպէս զրած էինք կատարեալ համաձայնութիւն կը տիրէր երկու կողմերուն միջեւ: Որոչուած էր արդէն միացեալ Թագաւորութիւն մը, որ պիտի ունենայ հասարակաց բանակ, խորհրդարան եւ տնտեսական միութիւն որ «իրականու-

Վերջին պահուն փարիզի ձայնասփիւռը պաշտօնապէս հաղորդեց թէ Թունուզ բողոքագիր մը յանձնած է ՄԱԿի Ապահովութեան խորհուրդին՝ Ֆրանսացիներու կողմէ Սաքիէթի ռմբակոծման դէմ:

Կիսապաշտօնական աղբիւրներու համաձայն, Ֆրանսան ալ բողոքագիր մը յանձնած է Ապահովութեան Խորհուրդին. փարիզ կը բողոքէ որ Թունուզ իր հողամասին վրայ ապաստան կուտայ ալժերիայի ըմբոստներուն: Վերջինը այս լուրը տակաւին չէ հաստատուած:

թիւն մը պիտի ըլլայ եւ ո՛չ թէ պատրանք»:

Միակ դժուարութիւնը Իրաքի պարագան էր, որ կը մասնակցէր Պաղտատի Ուխտին: Ցորդանան պայման դրած էր որ Իրաք հեռանայ այդ կազմակերպութենէն:

Երկկառաւօտ ձայնասփիւռը պաշտօնապէս հաղորդեց, թէ Միացեալ Թագաւորութիւնը յայտարարուած է:

Պաղտատի Ուխտին համաձայնագիրը տակաւին ի զօրու է մինչեւ 18 ամիս: Բնականաբար Իրաք չի կրնար հեռանալ այդ Թուականէն առաջ: Ուրեմն, երկու երկիրներու զինանպիտական սպասարկութիւնները մինչեւ այն ատեն իրարմէ անջատ պիտի ըլլան:

Երկու արքաները պիտի պահեն իրենց գահերը, Միացեալ Թագաւորութեան մայրաքաղաքը պիտի ըլլայ Պաղտատ:

Ցորդանան եւ Իրաք ոչ մէկ Ուխտի պիտի անդամակցին. այս պարագան այլեւս յստակ կը զարձնէ Իրաքի հեռացումը Պաղտատի Ուխտէն:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Այսօր (Փետրուար 15), վերջին օրն է վճարելու համար տուրքերու 1/3 կանխավճարը (թիէր փրովիզիոնել): Այս տուրքին ենթակայ են բոլոր անոնք որ նախորդ տարի քսան հազարէն աւելի տուրք վճարած էին:

(Լուրերու շար.ը կարդալ Գ. էջ)

ՁԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ՄԵՐ ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆԸ

«Ցուսաբեր» յաճախ խմբագրականներով եւ այլ գրութիւններով կ'արծարծէ հին հայ ձեռագրերուն անտիպ ու մոռցուած ըլլալու հարցը։

Ցաճախ գրուած է մեր ձեռագիրներուն մասին, տրուած են անոնց քանակին մասին տեղեկութիւններ։ Անգամ մըն ալ տանք անոնց թիւը, աւելի մանրամասն եալ, սրբագրելով իմ իսկ նախապէս հրատարակած ցուցակս։

Նախ անմիջապէս աւելցնեմ, որ տրուած թիւերը կը պարունակեն լոկ ձեռագիր հատորներ, իսկ ձեռագիր կը համարուին նոյնիսկ 19րդ դարուն, այսինքն մինչեւ 1850ական թուականները գրուած կամ օրինակուած գրչագրերը։

Մինչեւ 1956 Երեւանի պետական ձեռագրատունը ունէր ձեռագիր 9567։

Երուսաղէմի Սբ. Ցակոբեանց վանքը՝ 3750։

Վենետիկի Ղազարու վանքը՝ 2100։

Վիէննայի Մխիթար. վանքը (մօտաւորապէս)՝ 1200։

Բրիտանական կղզիներուն մէջ.—

Մանչեսթըր Ռայլընտ մատենադարանը 21, Տըպլին Պիդդի մատենադարանը 45, Վիքտորիա եւ Ալպերտ (Լոնտոն) 2, Օքսֆորտ 124, Բրիտանական թանգարան (Լոնտոն) 160, զանազաններու քով 20, գումար՝ 372։

Միացեալ Նահանգներ.—

Պոսթընի մատենադարան մէկ, Հարուրտրա համալսարան մէկ, Լայպրըրի օֆ Քոնկրէս (Ուոշինկթըն) մէկ, Բրինսթըն համալսարան 19, Ֆրիըթ արթ կալըրի 7, Ուալթըրս արթ կալըրի տասը, Նիւ Եորքի 42րդ փողոցի մատենադարան չորս, Գէորգեան հաւաքածոյ (Նիւ Եորք) 50, Հազարդեան հաւաքածոյ (Նիւ Եորք) 55, Մորկընի մատենադարան հինգ, Ֆիլատելֆիոյ մատենադարան 9, Հարֆըրտի Սեմինարեան 21, Նիւ Եորքի Սեմինարեան մէկ, Քոլոմպիա համալսարան (Նիւ Եորք) երեք, Շիքագոյի համալսարան 8, Ան Արպըր, Միչիկան երեք, զանազան հաստատութիւններ տասը, զանազան հայ եւ օտար անձեր 50, Քիւրտեան հաւաքածոյ, Ուիչիդա 282, գումար 540։

Վատիկանի (Հռոմ) չորս հաստատութեանց մէջ 127, Իտալիոյ զանազան հաստատութեանց եւ անձերու մօտ 30։

Ֆրանսա.—

Փարիզի ազգ. մատենադարան 323, Նուպարեան մատենադարան 100, զանազան անձեր եւ հաստատութիւններ 100, գումար 523։

Եւրոպական ուրիշ երկիրներու հաստատութիւններ եւ զանազան անձեր (Գերմանիան միասին) 500, Պարսկաստան (Նոր Ջուղան միասին) 50, Եգիպտոս, Լիբանան, Սուրիա, Իրաք եւ Թուրքիա 1250, գումար 1800, ընդհ. գումար՝ 20·009։

Մենք կրնանք այս գումարէն դուրս հանել 706ը, իբր հատուկոտոր, 1800ական թիւերէն եաք գրուած։ Բնական է, կարելի է եւ պէտք է աւելի որոշ հաշիւ մը ունենալ ձեռագիրներու մասին, օրինակ՝ Աւստրիոյ եւ Գերմանիոյ մէջ գտնուած ները։ Նոյնը՝ նաեւ Ֆրանսայի համար։

Սուրիոյ ձեռագիրները գլխաւորաբար Հալէպի Սբ. Քառասնից Մանկանց վանքին ձեռագիրներն են։ Իսկ Լիբանանի մէջ Զմմառի վանքին ձեռագիրներէն ոմանք թիւ մը պակսած է. կարծեմ վաճառուած է հոս ու հոն։

Որոշ մանրամասնութեամբ հոս կրցանք տալ նախ Երեւանի ձեռագրաց գումարը, որ այժմ կը հասնի 9567ի։ Անոնց վրայ պէտք է աւելցնել մօտ հարիւր ձեռագիրներ, ներդպրոցի ժամանակ Հայաստան տարուած եւ էջմիածնի նուիրուած (գլխաւորաբար Պարսկաստանէն)։ Դարձեալ, Մոսկուա, Լենինկրատ, Բադու եւ Թիֆլիս, օտար հիմնարկութեանց եւ հատնաբար անհատներու մօտ կան 250 հայերէն ձեռագիրներ։ Ասոնք եւս աւելցնելով մեր թուած քսան հազարի վրայ կ'ունենանք 20·350 ձեռագիրներ։

Շատ հաւանաբար ձեռագիրներ պիտի պակսին Մերձաւոր Արեւելքի մէջ կամ, օրինակ, Ռուսմուկի, Ֆիլիպէի, Սոֆիայի եւ այլ վայրերու ձեռագիրները կրնան էջմիածնի կամ Երեւանի պետական մատենադարանին նուիրուիլ։ Այսպէս՝ հոն պիտի աւելնայ թիւը, սակայն եւրոպական երկիրներու ձեռագիրներուն թիւը պիտի նուազի, կամ պիտի նուազի Սուրիոյ, Եգիպտոսի, Պարսկաստանի ձեռագրաց գումարը։

Գալով Թուրքիոյ ձեռագիրներուն, չատ ,ան փճացուած կը նկատուէր, սակայն Թերեւս կարելի է հրապարակ հանուին այս կամ այն կերպով։ Գաւառներէն յաճախ ձեռագիր կը բերուի Պոլիս, որոնք կը պատկանէին հին վանքերու եւ եկեղեցիներու. ոմանք նախապէս ծանօթ էին բանասէրներուն։ Ա.ռ հասարակ մենք զանոնք կորսուածներու չարքին նշանակած էինք։ Այս կորուսեալ նկատուած ձեռագիրներն են, որ երբեմն հրապարակ կուգան Պէյրութ, Եգիպտոս, նոյնիսկ Փարիզ, Լոնտոն եւ մինչեւ Նիւ Եորք, վաճառման համար։

Կան նախկին հաւաքածոներ, որոնց ինչ ըլլալուն մասին տեղեկութիւններ կը պակսին։

Կան ուրիշ հաւաքածոներ ալ, որոնք այժմ մաս կը կազմեն աւելի մեծ հաւաքածոներու։ Օրինակ՝ Լազարեան ճեմարանի, Թիֆլիսի, Սեւանի հաւաքածոները, որոնք այժմ Երեւանի պետական մատենադարանին մաս կը կազմեն։

Ս. Թադէոսի, կաթուղիկ, Անկիւրիոյ, Սեբաստիոյ Ս. Նշան վանքի եւ նման ուրիշ հաւաքածոներ մասամբ փրկուած եւ մասամբ ալ ցրուած են հոս ու հոն։ Ա.նոնցմէ մեծ ու փոքր նմոյշներ կարելի է այժմ գտնել Երեւանի պետական ձեռագրատան մէջ կամ Երուսաղէմի հաւաքածոյին մէջ։ Անհետ կորսուած հաւաքածոներուն մէջ գլխաւորը Արմաշի հաւաքածոն է։ Անկիւրիոյ կարմիր վանքի հաւաքածոն կ'ըսեն թէ կը գտնուի օտար ձեռքերու մէջ։

Նիկոսիոյ (Կիպրոս) վանքին ձեռագիրները աւելի յարմար վայր մը փոխադրուած են՝ Անթիլիաս եւ հոն գտնուած 50ի մօտ ձեռագիրներուն միացուած։ Պէտք է յուսալ, որ օր մըն ալ Հալէպի Սբ. Քառասնից Մանկանց ձեռագիրները իրենց խեղճուկրակ խորչերէն հանուելով յարմար եւ կեդրոնական մատենադարան մը կը փոխադրուին։

Ներկայիս այս է վիճակը մեր ձեռագրական հարստութեան։

Մեր հաւաքածոներուն մէջ ամէնէն օգտակարը եւ բանասէրներուն տրամադրուածը անտարակոյս Ս. Ղազարի աննման հաւաքածոն է։ Մխիթարեան Հայրերը աղնուաբար կը տրամադրեն իրենց ձեռագիրները, մանաւանդ իրենք իսկ իրենց հաւաքածոներէն հրատարակու թիւններ կ'ընեն։

Երուսաղէմի Սբ. Ցակոբեանց հաւաքածոն, որ իր կարեւորութեամբ կը մրցի Սբ. Ղազարի հետ, դժբախտաբար անմատչելի կը մնայ ներկայ քաղաքական պայմաններուն պատճառով։ Թէեւ տարակոյս չունիմ, որ ինչպէս առաջ, այժմ ալ միաբանութիւնը պիտի չզլանայ ձեռագիրներ տրամադրել ուսումնասիրողներուն։ Միաբանութեան կը պակսին հարկ եղած ուժերը՝ ձեռագրական ուսումնասիրութեանց համար։

Բնական է, միայն ձեռագիրներ ունենալ եւ հաւաքել չի բաւեր, պէտք է յարմար միջոցներ ունենալ զանոնք ապահով եւ լաւ վիճակի մէջ պահելու համար։ Ձեռագիր հաւաքող կամ ունեցող անհատ կամ հաստատութիւն պէտք է լաւ ըմբռնէ, թէ իրենք լոկ պահապանն են ձեռագրին, անոր ԲՈՒՆ տէրն է հայ մշակոյթը։ Ձանազան երկիրներու օրէնքները կը պատժեն ազգային յուշարձաններ եղծանողները, բայց որեւէ պատիժ չեն սահմանած ձեռագիրներ յօշոտողներուն, փճացնողներուն, հաչմողներուն դէմ։ Սակայն կայ անտարակոյս բարոյական պատիժ մը բոլոր անոնց համար, որոնք այս թանկագին նշխարները չահագիտութեան համար կամ այլ պատճառներով կը կողոպտեն, թերթ թերթ բաժնելով կը ցրուեն, յիշատակարաններ ու թուականներ կը ջնջեն խարդախել, կազմահան կ'ընեն, մանրանկարները վերստին կը դունաւորեն եւ փոխել ջանալով կ'եղծեն։ Ասոնք անտարակոյս ամենացած արարածներ, վանտալներ, չորնալիք ձեռքեր են։

Պատասխանատուութիւնը միայն անհատներու համար չէ, այլ նաեւ մատենադարաններու կամ մատենադարանային վարչութեանց ալ։ Անտարակոյս, անոնցն է պատասխանատուութիւնը ցեցէ, փոշիէ, կեղտէ, փտութենէ ազատ պահելու իրենց աւանդ յանձնուած այս թանկագին նշխարները։ Ցարմար դարակներ, յարմար, չոր, մուկէ եւ ցեցէ զերծ դարաններ պէտք են ձեռագիրներուն համար։ Դժբախտաբար, մեր հաստատութիւններէն քիչեր նոյնիսկ նախնական պայմաններ կը լրացնեն այս ուղղութեամբ։

Այս մասին, սակայն, ուրիշ առիթով։

Ց. ԿԻՐՏԵԱՆ

ՁԱՐԼԶ ՄՈՐԿԱՆԻ ԿԱՐԾԻՔԸ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏԻՆ ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

Հեռագիր մը կը տեղեկացնէր թէ փետրուար 6ին Լոնտոնի մէջ անակնկալ կերպով մեռած է անգլիացի աշխարհահռչակ գրող Զարլզ Մորկան. 64 տարեկան էր։ Հաւանաբար տակաւին առիթ ունենանք գրելու իր մասին, բայց առաջին առթիւ մեր միտքը կուգայ 1948ի ամառը Ժընեւի մէջ կատարած իր մէկ դասախօսութիւնը, որուն մէջ հարց կուտար թէ մեր օրերու արուեստագէտը անկո՞խ պէտք է ըլլայ բարոյապէս, թէ՝ պետութեան կամ գաղափարաբանութեան մը կողմէ զօրակոչի պէտք է ենթարկուի։ Ստորեւ՝ իր դասախօսութեան հիմնական մասերը։

Մեր օրերու աշխարհը անիմաստու թիւններու կծիկ մըն է. բռնապետու թիւնները կը խօսին յանուն ժողովրդա պետութեան, եւ յեղափոխականները ընդհանուր զօրակոչ կը պահանջեն բոլոր մարզերուն մէջ։ Եթէ, առնօք, Շէյլի եւ Պայրըն ժընեւեան եկան աջակցիմեան համար, այսօր, ես, դարձեալ ժընեւ եկած եմ ձախ կողմեան հոսանքին դէմ պաշտպանելու համար ազատութիւնը։

Սակայն այս անիմաստութիւնը ոչ բերդական է. մտաւորականներ, որ առնօք ազատութեան պաշտպաններն էին, այսօր բանտարկեալները դարձած են այն դաղափարին, թէ յառաջդիմութիւնն ու վհհանձնութիւնը ձախակողմեան մարդոց մենաշնորհն են։ Մեծ է թիւը նաեւ անկեղծ անձերու, որոնք այս թիւրիմացութեան զոհերն են։

Արուեստագէտներու զօրակոչ դադարին չուրջ կ'ուզեմ ճշդում մը ընել։ Եթէ զօրակոչ ըսելով կը հասկնանք արուեստագէտի ենթակայութիւնը այս աշխարհի ուժերէն բարձր ուժի մը՝ վիճանութիւնը աւելորդ կը դառնայ։ Բայց եթէ այս դաղափարը կը բացատրուի անմիջապէս։

Այդ ժամանակ, Քականովիչ, դուռնա թափ եւ յուզումէն դողդողար, դրպանէն հանեց կուսակցական իր անդամատետրը եւ բղիկ – բղիկ ըրաւ զայն՝ Ստալինի երեսին պոռալով.

— Լենինի կուսակցութիւնը անպատուութեան մէջ թաթխեցիր, ոճրագո՛րծ։

Ստալին, ինքնիրմէ ելած, հեռաձայնի դործիքը ձեռք առաւ։ Միկոյեան եւ Մոլոտով միջամտեցին այդ պահուն. Մոլոտով ըսաւ՝

— Աւելորդ տեղը մի յոդնիր. հեռաձայնի թելերը կտրուած են։

Միկոյեան աւելցուց.

— Ժուկով լուր ունի մեր այս ժողովէն. Պոսկրեպիչեւ ձերբակալուած է։ Եթէ մինչեւ քառորդ ժամ այստեղէն դուրս չելլենք, պահակաղօրքը Կրեմլինը պիտի պրաւէ ...

Քանի մը վայրկեան վերջ Գերագոյն Խորհուրդի անդամները Կրեմլինէն դուրս եկան, Ստալինը ինքնակորոյս յուզման վիճակի մէջ ձգելով ժողովասրահին մէջ։ Վեր վար կը քալէր, կը հայհոյէր, պոռալով պատուհաններուն ապակիները կը կոտրէր։

(5 Մնացեալը յաջորդով)

ՍՏԱԼԻՆԻ ՄԱՀԸ

Փարիզի եւ Նիւ Եորքի մէջ հրատարակուած ռուս ընկերվարական թերթը, «Ընկերվարական Թղթատար», 1956ի իր 7–8 թիւին մէջ կը հրատարակէ Մոսկուայէն նոր վերադարձած ֆրանսական ընկերվարական պատուիրակութեան ծանօթ անդամներէն մէկուն եւ թերթին խմբագիրներէն մէկուն միջեւ տեղի ունեցած խոսակցութիւնը.

«Իմ կարծիքով,— յայտարարած է Ֆրանսայի ընկերվարական ղեկավարը,— Ստալինի յաջորդները ղինքը սպաննել տըւած են։ Ոչ թէ դաղափարական պատճառներով, այլ պարզապէս իրենց մորթը ազատելու համար, որովհետեւ Ստալին կ'ուզէր մաքրադործել իր դործակիցնե րուն մեծամասնութիւնը»։

Խորհրդային աշխարհածանօթ դրագէտ Իլիա Էհրէնպուրկի մէկ նամակը, ուղղուած՝ ժան Փօլ Սարթրի, չուտով եկաւ հաստատելու տիրող այս կարծիքը։ Էհրէնպուրկ նոյնիսկ կարդ մը մանրամասնութիւններ կուտար Ստալինի մահուան պարագաներուն մասին։

... «Ռուսական Համայնավար կուսակցութեան 19րդ համագումարէն (1952 հոկտեմբեր) քիչ առեն վերջ, պարզ դարձաւ բոլորին համար, որ Ստալին մտային հիւանդութենէ կը տառապէր. իր չուրջը միայն իր կեանքին դէմ դաւող անձեր կը տեսնէր։ Խօսակցութիւններուն մէջ կը պնդէր, որ իր ամէնէն հին դործակիցները, ինչպէս՝ Մոլոտով, Միկոյեան, Վորոշիլով եւ Քականովիչ կ'ուզէին ղինքը սպաննել։

«Երբ 1952ի Դեկտեմբերին «բժիշկնե րու դաւադրութիւնը» երեւան եկաւ, բոլորս ալ հասկցանք որ Ստալինի հիւանդութիւնը մեծ վտանդ էր մեր երկրին համար։ Իր դէմ նիւթուած դաւադրութեան դաղափարէն զատ, Ստալին իր ամբողջ իմացականութիւնը պահած ըլլալով, մըտադրած էր 19րդ Համագումարէն ծնունդ առած կեդրոնական կոմիտէն գրեթէ ամբողջութեամբ մաքրագործել»։

Սկսելու համար, Ստալին որոշած էր չհագործել հակահրէական դաւադումնե րը։ Հրեայ բժիշկներուն դէմ կատարուած ամբաստանութիւնները որպէս պատրուակ պիտի ծառայէին Գերագոյն Խորհուրդի կարդ մը անդամները, ի միջի այլոց նաեւ Լազար Քականովիչը, ձերբակալել տալու եւ անոնցմէ «ինքնաբուխ խոստովանութիւններ» խլելու համար։ Ապա պիտի ձերբակալուէին տարիներու դործակցութեան հետեւանքով Քականովիչի եւ միւս ամբաստանեալներուն հետ կապ ունեցող անձերը։

Այս ամբողջ խնդրին մէջ Ալեքսանտր Պոսկրեպիչեւ, Ստալինի անձնական քարտուղարութեան պետը, չատ վատ դեր խաղաց. չդոհանալով իր հիւանդ պետին տուած հրահանգներով, անոնց վրայ կ'աւելցնէր նաեւ իր հրահանգները եւ զանոնք կը փոխանցէր Գաղտնի Ոստիկանութեան Պետական Ապահովութեան փոխնախարար Ռիումինի։

Այդ ժամանակ է որ Գերագոյն Խորհուրդի անդամները որոշեցին գործի անցնիլ։

Գաղտնի ժողով մը դումարելով, կուսակցութեան եւ կառավարութեան մէջ կարեւոր պաշտօններու վրայ գտնուող բոլոր ընկերներուն յայտնեցին իրենց ըսպասող վտանգը, եւ պահանջեցին որ Կրեմլինի մէջ Գերագոյն Խորհուրդի բացառիկ նիստ մը հրաւիրուի անմիջապէս։

Ստալին նիստին եկաւ առանց Պոսկրեպիչեւի։ Այս վերջինը Կրեմլին մտած ժամանակ ձերբակալուած էր մառեչալ Ժուկովի հրամանին տակ գտնուող պահակախումբին կողմէ։

Ժողովը սկսելուն պէս Քականովիչ Ստալինէն պահանջեց անմիջապէս ձերբակալել տալ Ռիումինը եւ վերջ տալ բժիշկներու դատավարութեան։

Ստալին կտրուկ կերպով մերժեց Քականովիչի հասցէին լուտանքներ թափելով եւ զինքը տեղւոյն վրայ ձերբակալել տալու սպառնալիքով։

Այդ ժամանակ, Քականովիչ, դուռնա թափ եւ յուզումէն դողդողար, դրպանէն հանեց կուսակցական իր անդամատետրը եւ բղիկ – բղիկ ըրաւ զայն՝ Ստալինի երեսին պոռալով.

— Լենինի կուսակցութիւնը անպատուութեան մէջ թաթխեցիր, ոճրագո՛րծ։

Ստալին, ինքնիրմէ ելած, հեռաձայնի դործիքը ձեռք առաւ։ Միկոյեան եւ Մոլոտով միջամտեցին այդ պահուն. Մոլոտով ըսաւ՝

— Աւելորդ տեղը մի յոդնիր. հեռաձայնի թելերը կտրուած են։

Միկոյեան աւելցուց.

— Ժուկով լուր ունի մեր այս ժողովէն. Պոսկրեպիչեւ ձերբակալուած է։ Եթէ մինչեւ քառորդ ժամ այստեղէն դուրս չելլենք, պահակաղօրքը Կրեմլինը պիտի պրաւէ ...

Քանի մը վայրկեան վերջ Գերագոյն Խորհուրդի անդամները Կրեմլինէն դուրս եկան, Ստալինը ինքնակորոյս յուզման վիճակի մէջ ձգելով ժողովասրահին մէջ։ Վեր վար կը քալէր, կը հայհոյէր, պոռալով պատուհաններուն ապակիները կը կոտրէր։

(5 Մնացեալը յաջորդով)

Ե) Ո՞չ ոքէ ուսումնական նպատակներով հաճախած ըլլալով ուրիշ դպրոցներ։

Զ) Ո՞չ ոքէ ուսումնական նպատակներով հաճախած ըլլալով ուրիշ քաղաքներ։

Է) Ո՞չ ոքէ ուսումնական նպատակներով հաճախած ըլլալով ուրիշ երկրներ։

Ը) Ո՞չ ոքէ ուսումնական նպատակներով հաճախած ըլլալով ուրիշ դպրոցներ։

Թ) Ունի՞ արդեօք Ազգային Ժողովը ուրիշ ինչ որ տեղեկութիւններ, որոնք կրնան ազդակ ըլլալ՝ ուսումնական նպատակներով հաճախած ըլլալ ուրիշ դպրոցներ։

Ժ) Ունի՞ արդեօք Ազգային Ժողովը ուրիշ ինչ որ տեղեկութիւններ, որոնք կրնան ազդակ ըլլալ՝ ուսումնական նպատակներով հաճախած ըլլալ ուրիշ երկրներ։

Ժա) Ունի՞ արդեօք Ազգային Ժողովը ուրիշ ինչ որ տեղեկութիւններ, որոնք կրնան ազդակ ըլլալ՝ ուսումնական նպատակներով հաճախած ըլլալ ուրիշ դպրոցներ։

Ժբ) Ունի՞ արդեօք Ազգային Ժողովը ուրիշ ինչ որ տեղեկութիւններ, որոնք կրնան ազդակ ըլլալ՝ ուսումնական նպատակներով հաճախած ըլլալ ուրիշ դպրոցներ։

Ժգ) Ունի՞ արդեօք Ազգային Ժողովը ուրիշ ինչ որ տեղեկութիւններ, որոնք կրնան ազդակ ըլլալ՝ ուսումնական նպատակներով հաճախած ըլլալ ուրիշ դպրոցներ։

Ժդ) Ունի՞ արդեօք Ազգային Ժողովը ուրիշ ինչ որ տեղեկութիւններ, որոնք կրնան ազդակ ըլլալ՝ ուսումնական նպատակներով հաճախած ըլլալ ուրիշ դպրոցներ։

Ժե) Ունի՞ արդեօք Ազգային Ժողովը ուրիշ ինչ որ տեղեկութիւններ, որոնք կրնան ազդակ ըլլալ՝ ուսումնական նպատակներով հաճախած ըլլալ ուրիշ դպրոցներ։

Ժզ) Ունի՞ արդեօք Ազգային Ժողովը ուրիշ ինչ որ տեղեկութիւններ, որոնք կրնան ազդակ ըլլալ՝ ուսումնական նպատակներով հաճախած ըլլալ ուրիշ դպրոցներ։

Ժէ) Ունի՞ արդեօք Ազգային Ժողովը ուրիշ ինչ որ տեղեկութիւններ, որոնք կրնան ազդակ ըլլալ՝ ուսումնական նպատակներով հաճախած ըլլալ ուրիշ դպրոցներ։

Ժը) Ունի՞ արդեօք Ազգային Ժողովը ուրիշ ինչ որ տեղեկութիւններ, որոնք կրնան ազդակ ըլլալ՝ ուսումնական նպատակներով հաճախած ըլլալ ուրիշ դպրոցներ։

Ժթ) Ունի՞ արդեօք Ազգային Ժողովը ուրիշ ինչ որ տեղեկութիւններ, որոնք կրնան ազդակ ըլլալ՝ ուսումնական նպատակներով հաճախած ըլլալ ուրիշ դպրոցներ։

Ի. ՊԱՐՈՆԵԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ ՆԻՍՏԱՇՐՋԱՆԻ ՕՐԱԿԱՐԳ

Ա. Ազգային Ժողովի նիստերը կը գումարուին Հանրապետութեան նախագահարանին մէջ։

Բ. Ազգային Ժողովի նիստերը կը գումարուին ամէն շաբաթ, երկուշաբթի, երեքշաբթի եւ հինգշաբթի օրերը, ժամը 10։00-ին։

Գ. Ազգային Ժողովի նիստերը կը վարէ Ազգային Ժողովի նախագահը, իսկ անոր բացակայութեան՝ Ազգային Ժողովի փոխնախագահներէն մէկը։

Դ. Ազգային Ժողովի նախագահը կամ անոր բացակայութեան՝ Ազգային Ժողովի փոխնախագահներէն մէկը, նիստերը կը վարէ հետեւեալ կերպով.

ա) Կը բանայ նիստը եւ կը յայտարարէ, թէ քանի՞ պատգամաւոր ներկայ է։

բ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր է, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդը։

գ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

դ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ե) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

զ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

է) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ը) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

թ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ժ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ժա) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ժբ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ժգ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ժդ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ժե) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ժզ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ժէ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ժը) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ժթ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

Ե. Ազգային Ժողովի նախագահը կամ անոր բացակայութեան՝ Ազգային Ժողովի փոխնախագահներէն մէկը, նիստերը կը վարէ հետեւեալ կերպով.

ա) Կը բանայ նիստը եւ կը յայտարարէ, թէ քանի՞ պատգամաւոր ներկայ է։

բ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր է, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդը։

գ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

դ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ե) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

զ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

է) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ը) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

թ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ժ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ժա) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ժբ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ժգ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ժդ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ժե) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ժզ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ժէ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ժը) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ժթ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

Զ. ՅՈՒՍՈՒՓՅԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ ՆԻՍՏԱՇՐՋԱՆԻ ՕՐԱԿԱՐԳ

Ա. Ազգային Ժողովի նիստերը կը գումարուին Հանրապետութեան նախագահարանին մէջ։

Բ. Ազգային Ժողովի նիստերը կը գումարուին ամէն շաբաթ, երկուշաբթի, երեքշաբթի եւ հինգշաբթի օրերը, ժամը 10։00-ին։

Գ. Ազգային Ժողովի նիստերը կը վարէ Ազգային Ժողովի նախագահը, իսկ անոր բացակայութեան՝ Ազգային Ժողովի փոխնախագահներէն մէկը։

Դ. Ազգային Ժողովի նախագահը կամ անոր բացակայութեան՝ Ազգային Ժողովի փոխնախագահներէն մէկը, նիստերը կը վարէ հետեւեալ կերպով.

ա) Կը բանայ նիստը եւ կը յայտարարէ, թէ քանի՞ պատգամաւոր ներկայ է։

բ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր է, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդը։

գ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

դ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ե) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

զ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

է) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ը) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

թ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ժ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ժա) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ժբ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ժգ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ժդ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ժե) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ժզ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ժէ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ժը) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ժթ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

Ե. ՊԱՐՈՆԵԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ ՆԻՍՏԱՇՐՋԱՆԻ ՕՐԱԿԱՐԳ

Ա. Ազգային Ժողովի նիստերը կը գումարուին Հանրապետութեան նախագահարանին մէջ։

Բ. Ազգային Ժողովի նիստերը կը գումարուին ամէն շաբաթ, երկուշաբթի, երեքշաբթի եւ հինգշաբթի օրերը, ժամը 10։00-ին։

Գ. Ազգային Ժողովի նիստերը կը վարէ Ազգային Ժողովի նախագահը, իսկ անոր բացակայութեան՝ Ազգային Ժողովի փոխնախագահներէն մէկը։

Դ. Ազգային Ժողովի նախագահը կամ անոր բացակայութեան՝ Ազգային Ժողովի փոխնախագահներէն մէկը, նիստերը կը վարէ հետեւեալ կերպով.

ա) Կը բանայ նիստը եւ կը յայտարարէ, թէ քանի՞ պատգամաւոր ներկայ է։

բ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր է, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդը։

գ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

դ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ե) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

զ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

է) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ը) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

թ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ժ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ժա) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ժբ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ժգ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ժդ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ժե) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ժզ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ժէ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ժը) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ժթ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

Զ. ՅՈՒՍՈՒՓՅԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ ՆԻՍՏԱՇՐՋԱՆԻ ՕՐԱԿԱՐԳ

Ա. Ազգային Ժողովի նիստերը կը գումարուին Հանրապետութեան նախագահարանին մէջ։

Բ. Ազգային Ժողովի նիստերը կը գումարուին ամէն շաբաթ, երկուշաբթի, երեքշաբթի եւ հինգշաբթի օրերը, ժամը 10։00-ին։

Գ. Ազգային Ժողովի նիստերը կը վարէ Ազգային Ժողովի նախագահը, իսկ անոր բացակայութեան՝ Ազգային Ժողովի փոխնախագահներէն մէկը։

Դ. Ազգային Ժողովի նախագահը կամ անոր բացակայութեան՝ Ազգային Ժողովի փոխնախագահներէն մէկը, նիստերը կը վարէ հետեւեալ կերպով.

ա) Կը բանայ նիստը եւ կը յայտարարէ, թէ քանի՞ պատգամաւոր ներկայ է։

բ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր է, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդը։

գ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

դ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ե) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

զ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

է) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ը) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

թ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ժ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ժա) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ժբ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ժգ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ժդ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ժե) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ժզ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ժէ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ժը) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

ժթ) Կը յայտարարէ, թէ նիստը կանոնաւոր չէ, եթէ ներկայ են պատգամաւորներուն առնուազն մէկ երրորդէն պակաս։

Ե. ՊԱՐՈՆԵԱՆ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԻՆՏՈՆԵԶԻՈՑ մէջ կացութիւնը հետ – զհետէ աւելի կը ծանրանայ : Ըմբոստ դնդապետները իրենց ձեռքը կը պահեն Սուամթրան : Հեռաձայնային հաղոր – դակցութիւն չկայ կղզիին հետ : Կառա – վարութիւնը օդանաւով թռուցիկներ ցըր – ուեց, բացատրելով թէ ինչո՞ւ ձերբա – կալման հրամանագիր հանած էր ապս – տամբ դինուորականներուն դէմ :

ՍՈՒՐԻՈՑ Արտաքին նախարար Պիթար եւ դինեալ ուժերու ընդհանուր հրամանա – տար Պզրի Գահիրէ գացին երկու երկիր – ներու միութեան ծրագրին վերջին մա – սերը ամբողջացնելու համար :

ՆՈՐ ՏԵԼՀԻ մէջ Նեհրուի եւ Հիւս. Վիէթնամի Նախագահ Հօ Շի Մինի կողմէ զեկոյց մը հրատարակուեցաւ. «Մեծ»ե – րու հանդիպում կը պահանջուի :

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ տեղեկագիր մը հրապարակեցին, որուն համաձայն 1957 Մարտ մէկէն Սեպտեմբեր 30 Եու – կոսլաւիոյ ըրած են 22·500·000 տոլարի դինուորական օժանդակութիւն եւ աւելի քան 15 միլիոն տոլարի տնտեսական օգ – նութիւն :

ՄՈՍԿՈՒԱՑի ամերիկեան դեսպանը 15 օր Ուոշինկթըն մնալէ ետք վերադարձաւ Խ. Միութիւն, ուր պիտի աշխատի իրա – կանացնել «Մեծ»երու հանդիպումը :

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ մամուլի «Թաս» գոր – ծակալութիւնը կը հաղորդէ թէ կարմիր Բանակին մէջ արմատական փոփոխու – թիւններ պիտի ըլլան :

ԿԻՊՐՈՍի կառավարիչ Ֆութ տեսակ – ցութիւն մը ունեցաւ Մակարիոս Արք.ին հետ : Առաջին անգամն է որ Մակարիոս կը տեսակցի անգլիացի պաշտօնատարի մը հետ, իր աքսորէն ի վեր :

ՇԻՒԱԿՈՑի մէջ Բշ. օր բացուելիք դին – ուորական ճարտարարուեստի ազգ. ժո – ղովին մէջ Ֆոն Պրաուըն պիտի առաջար – կէ հիմնել «Անհունի գործակալութիւն » մը, Նախագահ Այզընհաուըրի հսկողու – թեամբ, որ պիտի դեկավարէ ամերիկեան դիտական բոլոր փնտռտուքները :

Խ. ՄԻՈՒԹԵՆԻՆ իրենց հայրենիքը վե – րադարձած զերման դիտուները հաստա – տեցին թէ համայնավարները միջերկրա – յին հրթիռ ունին :

ԺՈՐԺ ՐՈՒՕ, համբաւաւոր նկարիչը մեռաւ առջի օր , 87 տարեկանին: Ան – կեղծ եւ մեծ նկարիչ մը որ 1948ին քա – ջութիւնն ունեցաւ իր նկարներէն վեց հարիւր հատը այրել «անբաւարար» նը – կատելով զանոնք: Իր նկարները հինգէն տասը միլիոնի գնահատուած են :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ՎԻԵՆ.— Տէր եւ Տիկին Գիւլհանճեան կը ծանուցանեն իրենց ազգականներուն եւ բարեկամներուն որ այս կիրակի 16 Փե – տրուար պատարագ եւ հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուին Սէնմարթէնի ե – կեղեցին, առաւօտեան ժամը 9ին, ողբ.

ՊԵՏՐՈՍ ՆՈՐՀԱՏԵԱՆի

մահուան քառասունքին առթիւ: Ինկած պատուոյ ճակատին վրայ (Ալժերիա) :

×

Տէր եւ Տիկին Շաւէն եւ Յասմիկ Ին – ճէեան, Տէր եւ Տիկին Եղիչէ եւ Հերմինէ Մերենկիւլեան, Տէր եւ Տիկին Արշակ Սալամանեան , Տէր եւ Տիկին Թորգոմ Սարգիսեան, Տէր եւ Տիկին Մասիս Սայ – լանճեան եւ զաւակը, Պ. Աչոտ Մերեն – կիւլեան կը ծանուցանեն թէ այս կիրակի առաւօտ Փարիզի Ս. Յովհաննէս Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ հոգեհանգիստ կը կատար – ուի իրենց ողբ. մօր , մեծ մօր եւ մօրա – քրոջ՝

ՓԵՆՈՎԱԲԻ ՍԱՐԵԱՆի

մահուան առաջին տարելիցին առթիւ, եւ

ՎԱՐՍԵՆԻԿ ՄԵՐԵՆԿԻՒԼԵԱՆի

մահուան տասներորդ տարելիցին առթիւ:

Կը հրաւիրուին իրենց յիշատակը յար – դողները :

Այս առթիւ Տէր եւ Տիկին Շաւէն Ին – ճէեան երկու հազար ֆրանք կը նուիրեն Կապոյտ Խաչի Անիէռի մասնաճիւղին :

(Մտանալ նուիրատուէն) :

ՇԱՒԻԼԻ ԵԿԵՂԵՑԻ

Այս կիրակի, մեր նորաչէն եկեղեցիին մէջ որեւէ եկեղեցական արարողութիւն տեղի չունենար :

ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

ՓԵՏՐ. 18Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Բոլշեւիկեան բռնատիրութեան դէմ փե – տրուարեան ապստամբութեան 37րդ տարե – դարձը կը տօնուի, նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Փարիզի Շրջ. Կոմիտէի եւ մասնակցութեամբ Փարիզի եւ շրջաննե – րու մարմիններուն եւ խումբերուն :

20 Փետրուար, Հինգշաբթի, ժամը 20·30ին, Ընդարաժշմանի սրահին մէջ ,

44, RUE DE RENNES

MÉTRO ST. GERMAIN DES PRÈS ET ST. SULPICE

կը նախագահէ ընկ. ՀԱՑԿ ՍԱՐԳՍԵԱՆ (Հայաստանի Հանրապետութեան խոր – հրդարանի անդամ) :

Կը խօսին ընկերները Խ. ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ եւ Ա. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ :

Գեղարուեստական բաժին, ընկերուհի Ա. ՔՀՕսկեան՝ երգ, Օր. Շ. Յովհաննէս – եան եւ ընկեր Զ. Գարիպեան՝ արտասա – նութիւն :

Մուտքը ազատ է :

×

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ի ԱՒՐԻՒ

ԽՆԶՈՑՔ ՎԱՒԱՆՍի ՄԷՋ

Կազմակերպութեամբ Հ.Ց.Դ. Շրջ. Կո – միտէին, այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 14·30ին, Քափէ տը Լիոն (Պուլվար տ'Ալզաս) Պ. Արգիւին սրճարանին վերնա – յարկը :

Կը նախագահէ ընկ. ԿՕՇԿԱԿԱՐԵԱՆ

Կը խօսի ընկ. Ս. ՍԻՍԼԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին իր մասնակ – ցութիւնը կը բերէ Հ. Ց. Դ. Նոր Սե – րունդը :

Մուտքը ազատ է :

Ջերմութիւնը ապահովուած է :

×

ՎԻԵՆԻ ՄԷՋ

Փետրուար 18ի տօնակատարութիւնը , Փետրուար 16ի կիրակի կէսօրէն վերջ :

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նոր Սե – րունդի կեդր. վարչութեան կողմէ, այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 20·30ին Սոսիէթէ Սավանթ, 28 բիս Սերփանթ , մէթրօ Օ – տէօն :

Կը խօսի Կ. ՄԵՀԵՄԵԱՆ :

Նիւթ՝ « Հայրենիքի դաղափա – րը» : Կը հրաւիրուին Նոր Սերունդական – ները եւ համակիր երիտասարդները :

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած՝ Ֆ. Կ. Խաչի Տէսինի մասնաճիւղի կողմէ եւ մասնակցութեամբ դպրոցին կրթական մարմնին , ի նպաստ դպրոցին :

Փետրուար 15, Շաբաթ երեկոյեան ժա – մը 20·30էն մինչեւ առաւօտ, ժամը 4, Տէսինի թաղապետարանի չքեղ սրահին մէջ :

Պիտի նուագէ՝ Լիոնի ռատիոկայանի ԱԼԷՔՍԱՆՏՐ ՊՕԿՕԶի ծանօթ նուագա – խումբը :

Բոլորդ այդ օրը դէպի սրահ :

Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Պաւեէօ – Քա – շանի մասնաճիւղը կը տօնէ՝

«ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ» Օ.Ը

կիրակի, Փետրուար 16, ԺԱՄԸ 17ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ 23, Քաշանի բաղաբապետարա – նի սրահը :

Մուտքը ազատ է :

Հաղորդակց. մէջոց.— Փորթ տ'Օրլէա – նէն օթօպ. 187, իջնել Մէրի տը Քաշան, մէթրօ Լիոնը տը Սօ իջնել Արէօյ–Քա – շան: :

ՋՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ

EXPERTISE GRATUITE

Ծախելու համար
ձեր փավիյօնը, վիլան,
յարկաբաժինը կամ խանութը :

J. TORANIAN

18, AVENUE DE L'OPÉRA

OPE 73-21 OPE 19-45

ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆի ԿՈՄԻՏԷ

Պատուոյ Նախագահ՝ ԺԱՆ ՊԱՒՏՈՒՅ
Ընդհ. Նախագահ ԺՈՐԺ ՊԻՏՕ

ՊԱՏԱՐԱԳ

Ի յիշատակ՝ Հայ Լէգէոնի Ռազմիկնե – րուն եւ Կամաւորներու, Նահատակներու եւ Ֆրանսացի վեց հազար մարտիկներու , արեւելքի առաջին, երկրորդ, երրորդ , չորրորդ զօրաբաժիններուն, ինչպէս նա – եւ Արեւելքի Ծովային զօրաբաժինին ին – կած Պատուոյ եւ Պարտականութեան Դաշտին վրայ Մուսատաղ 1915ին, եւ Կի – լիկիոյ եւ Եփրատի կռիւներուն 1919էն 1922 :

Կիրակի 16 Փետրուար ժամը 10ին ՀԱՑ ԿԱԹՈՂԻԿԷ Ս. ԽԱՉ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ՄԷՋ :

10 bis, Rue Thouin

Պատարագը կը մատուցանէ՝

ԳԵՐԱՊԱՅԾԱՌ Կ. Ծ. Վ. ԱՄԱՏՈՒՆԻ :

Ներկայ կ'ըլլան բազմաթիւ անձնաւո – րութիւններ եւ բարձրաստիճան կղերա – կաններ : Կը քարոզէ վերապայծառ Պրե – սօլ :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԿՐԸՆՈՂԸ.— Հ. Ց. Դ. «Եօթնեղբայր – եան» կոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ, ժամը 20·30ին , դպրոցին սրահը : Կարեւոր օրակարգ : Պարտաւորիչ է ընկերներու ներկայութիւնը :

ՎԱԼԱՆՍ.— Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէին ընդհ. ժողովը այս կիրակի առաւօտ ժա – մը 9ին, Ահարոնեան սրահը : Ներկայ կ'ըլլայ Կ. Կոմիտէի ներկայացուցիչը : Կարեւոր օրակարգ : Բոլոր ընկերներուն ներկայութիւնը անհրաժեշտ է :

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ , ՍԻՆԹ ԷԹԻԷՆ

Տարեկան պարահանդէս՝ այս Շաբաթ (Փետրուար 15), Փալէ տ'Իվէրի մէջ (կառ. Շարօֆրէօ) ժամը 21էն մինչեւ առաւօտ : Կազմակերպուած Սէնթ Էթիէնի Նոր Սե – րունդին կողմէ : Առաջնակարգ նուագա – խումբ :

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՕՐ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Առնուվիլի մասնաճիւղի կողմէ,
կիրակի 23 Փետր.ժամը16էն 24, Սարսէլի քաղաքապետարանի սրահներուն մէջ
ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԲԱԺԻՆ — ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ

ՍԻՓԱՆ-ԿՈՄԻՏԱՍ ԵՐԳԱՉԱԽՈՒՄԲԻ

Ղեկավարութեամբ ԿԱՐՊԻՍ ԱՓՐԻԿԵԱՆի — մասնաճիւղը կը ներկայացնէ
ՎԱՐՊԵՏ ԲԱՐԻՇԿԸ — (Շիթաղաչարժ գաւեշտ)

Կեդրոնական վարչութեան կողմէ խօսք կ'առնէ ընկեր ՋԱՒԷՆ ԽՏՇԵԱՆ
ժամը 18էն սկսեալ՝ — ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ

MANUEL PIZZARO

Համբաւաւոր Թիփիֆ նուագախումբով : Հաղորդակց. մէջոցներ.—
Օթոպիւս՝ 268 Փորթ տը լա Շափէլէն, իջնել Փլաս տի 11 Նովեմբրը, Սարսէլ

Ս. ԽԱՉ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

Ի ՆՊԱՍՏ ԿԱՐՕՏԵԱԼՆԵՐՈՒ ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ
Կիրակի, 16 Փետրուար, ժամը 16էն 23, 18րդ թաղամասի սրահներուն մէջ

PLACE JULES-JOFFRIN

Գեղարուեստական ճոխ բաժին — մասնակցութեամբ «ԱՐՄԵՆԻԱ» խումբի
եւ զանազան անակնկալներ : — Նուագախումբ Վարդիվանեան
ՊԻՒՖԷ — ՄՈՒՏՔ 400 ՖՐԱՆՔ

ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՓՆՏՐԵՑԷՔ — ՊՈՍՓՈՐ

ՀՈՒԶԱԿԱՒՈՐ ՀԷԼՎԱՆ ԵՒ ԼՈՒՕՒՄԸ

ԲԺԻՇԿՆԵՐՈՒ ԿԱՐԾԻՔՈՎ ԱՆՈՆՔ ԿԸ ՊԱՐՈՒՆԱԿԵՆ ՄԵԾԱԳՈՑՆ ԶԱՓՈՎ
ԳՈԼ (ֆալորի)

Անհրաժեշտ մանուկներու համար եւ օգտակար չափահասներուն ու ծերերուն
որոնց կը պարգեւէ աշխոյժ եւ եռանդ

ՊՈՍՓՈՐԻ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ԳԵՐԱԶԱՆՑՋ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ ԻՄԿ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾՆԵՐԸ

2, Rue Louis Astoin - Marseille

Արտածման համար մասնաւոր պայմաններ

Հիմնադիր–Տնօրէն ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ

ՁԱՒԱՐԱՆ՝ ԵԱՐ

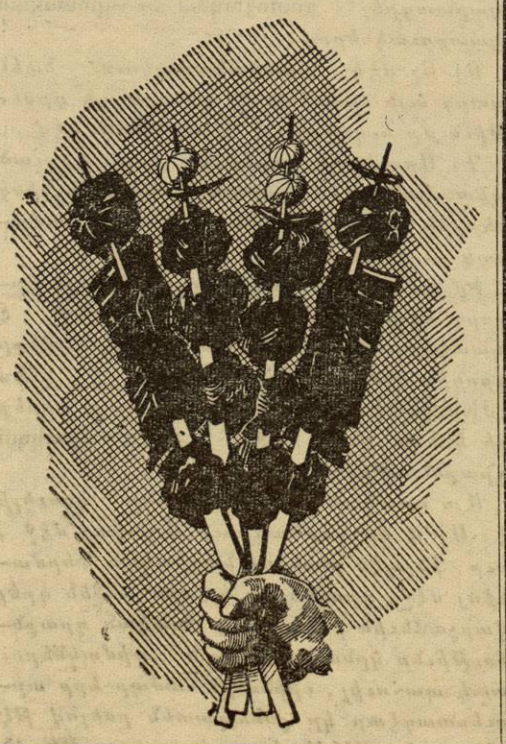
Ֆրանսական – հայկական եւ կովկաս – եան ընտիր կերակուրներ

4, RUE ROBERT-ETIENNE
(Rue Marbeuf) PARIS - 8e
TÉL. : BAL. 31-21
ՇԱՆ ԶԷԼԻԶԷԻ ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՑ
Métro : F. D. Roosevelt

Հաճելի մթնոլորտ

Առաջնակարգ կովկասեան խորոված – ներ, «շաշլիք», «քարսքի»

Bar Américain

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900

Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանք : Հատը 15 ֆր.

ԿԻՐԱԿԻ 16 ՓԵՏՐՈՒԱՐ

DIMANCHE 16 FEVRIER 1958

34ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8121 — 34EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 14ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3922

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՀԱՅԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆԸ ՊԵԼՃԻՈՅ ՄԷՋ

—o—

Աւելի քան երեք դար պատմութիւն ունի հայագիտութիւնը Եւրոպայի մէջ :

Հայոց մատենագրութիւնը, լեզուն ու պատմութիւնը արեւմուտքի մէջ ուսումնասիրած են մասնաւորաբար եւրոպացի այն կրօնաւորները, որոնք իրրեւ միսիոներ, առաքելութիւն ստանձնած էին կաթոլիկութիւնը քարոզելու եւ տարածելու հայ ժողովուրդին մէջ :

Փարիզի մէջ տպուած — մեզի ծանօթ — առաջին հայերէն դիրքն է Միլանոյի քաղաքացի Հ. Ֆրանչիսքօ Ռիվոլայի Բառագիրք Հայոցը, հրատարակուած 1633 — ին՝ կարթինալ Ռիշլիէօի հրամանով եւ նուիրուած իրեն : Հայերէնէ լատիներէն այս բառարանին չնորհիւ մեր լեզուն պիտի սորվէին կաթոլիկ քարոզիչները :

Պելժիոյ մէջ աւելի ուշ սկսան հետաքրքրուիլ հայագիտութեամբ :

Առաջին հայագէտն է եղած Հ. Ֆելիքս Նէվ, Լուվէնի կաթոլիկ համալսարանի ուսուցիչ, որ արեւելագիտական դասըն - թացքներու հետեւած էր Լուվէնի, Պոնի, Միւնիխի եւ Փարիզի մէջ : Մասնաւորապար ուսումնասիրած էր սանսկրիտ եւ հայերէն լեզուները :

Իր անդրանիկ գրութիւնը լոյս տեսաւ 1841ին Լուվէնի մէջ՝ «Համառօտ տեսութիւն հայ լեզուի եւ գրականութեան վերյ» խորագրով :

Իր դլխաւոր աշխատասիրութիւնն է « Քրիստոնեայ Հայաստանը»՝ հրատարակուած 1886ին :

Ուրիշ պելժ դիտնական մը՝ Լուվէնի համալսարանի ուսուցչապետ Մալու, Պրիւժի թեմական եպիսկոպոս, օժանդակած է Ֆելիքս Նեվի իր առաջին հայագիտական ուսումնասիրութեանց մէջ :

Ֆելիքս Նէվ մինչեւ իր մահը (23 Մայիս 1893) ամբողջ կէս դար նուիրուած է հայագիտութեան, հրատարակելով քանեւհինգ ուսումնասիրական յօդուածներ պարբերաթերթերու մէջ, որոնց մէկ մասը եաքէն լոյս տեսած իրրեւ դիրք :

Մուսէոն ամսաթերթը, որ 1882էն ի վեր կը հրատարակուի Լուվէնի մէջ, տեղ տուած է եւ դեռ կուտայ բազմաթիւ հայագիտական յօդուածներու՝ դանազան հեղինակներէ :

Հայագիտութեան մարդին մէջ կարեւոր դեր մը վիճակուած է Պոլանտեան Միաբանութեան (Սոսիէթէ տէ Պոլանտիսթ), որուն հիմնադիրն է եղած յիսուսեան կրօնաւոր մը՝ Հ. Ժան Պոլանտ՝ ծէ. դարուն :

Այս միաբանութեան «Դործք Սրբոց» բազմահատոր մատենաշարին մէջ լոյս տեսած են հայագիտական հմտալից ուսումնասիրութիւններ :

Պոլանտեան առաջին հայագէտն էր Հ. Փիլ Մաթաւեր (մեռած 1872ին) : Իրմէ վերջ չատ բեղուն աշխատանք կատարեց Հ. Փօլ Փեթերս, ծանօթ՝ Պելժիոյ մեր հայրենակիցներուն, որոնք արժանի մասնակցութիւն բերին իր յուղարկաւորութեան : Հայագիտութիւնը մեծապէս դարգացաւ Պելժիոյ մէջ՝ չնորհիւ Հ. Փեթերսի անխոնջ ուսումնասիրութեանց :

Լուվէնի համալսարանին մէջ հայագիտական ուսումնասիրութեանց նուիրուած են կրօնաւորներ Հ. Լրպոն եւ Հ. Ժ. Մէօյլտէրմանս (աշակերտ Ժր. Մաքլէրի), ինչպէս նաեւ փրոֆ. Կարիք :

Ցիշենք նաեւ Պրիւսէլի Ազատ Համալսարանի ուսուցչապետ Հանրի Կրէկուարը, յայտնի բիւզանդագէտ, խմբագիրը Բիւզանդիոն եւ Ցլանպօ պարբերաթերթերուն, մեծ բարեկամ Հայերուն, որ կարեւոր արժէք կուտայ հայկական աղբիւրներուն՝ իր պատմական ուսումնասիրութեանց մէջ :

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԴՈՒԼ ԹՈՒՆՈՒԶԻ ՄԷՋ

—o—

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ ԺՈՂՈՎԸ՝ ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

Ինչպէս գրած էինք երէկ, քանի մը ժամ տարբերութեամբ երկու բողոքագիրները յանձնուեցան Մ.Ա.Կի Ապահովութեանխորհուրդին : Առաջինը Թունուզի կողմէ որ կը բողոքէր Ֆրանսական յարձակման դէմ, երկրորդը Ֆրանսայի կողմէ :

Ֆրանսական յուշագիրը կը պարզէ թէ ամիսներէ ի վեր Ազատագրական Ճակատի ըմբոստները ամէն աշակերութիւն վայելած են Թունուզէն : Նոյնիսկ բանակը օգնած է անընդհատ : Թունուզցիները անդամ վայրագօրէն սպաննած են ֆրանսացի զինուորներ : Վերջապէս Ֆրանսան կը բացատրէ թէ Թունուզի ընթացքը բացարձակապէս անընդունելի է : Այս երկու յուշագիրները Ապահովութեան Խորհուրդին սեղանին վրայ պիտի դրուին երեքշաբթի : Որքան ալ որոշ ըլլայ Ֆրանսայի իրաւունքը Սաքիէթի խնդրին մէջ, հաւանական կը թուի որ Ֆրանսան դատապարտուի, նկատի առնելով որ Ապահովութեան Խորհուրդին 10 անդամներէն 3–4ը միայն (Ամերիկա, Քանատա, Անգլիա) կրնան Ֆրանսայի կողքին մնալ :

Ֆրանսական կառավարութիւնը կը մտածէ նաեւ իր Արտաքին Նախարարը՝ Քրիսթիան Փինօ, դրկել Ուշինկթըն :

Ուրիշ հարց մըն ալ սեղան պիտի դրուի .— Թունուզի մէջ գտնուղ Ֆրանսացի զինուորներուն հարցը եւ Պիզերթի միջազգայնացման խնդիրը :

Դիւանագիտական այս մենամարտը, որ պիտի սկսի յառաջիկայ չաբաթ եւ որուն նախաքայլը առաւ Թունուզ, համելի չէ Թունիը Միացեալ Նահանգներուն :

Այս ուղղութեամբ մտահոգ են նաեւ Իտալիոյ եւ Մարոքի կառավարութիւնները : Հոմ կը մտածէ թէ Թունուզի փորձելիք արկածախնդրութիւնը մեծ վնասներ կրնայ հասցնել : Մարոքի վախը այն է, թէ Պուրկիպա կրնայ «նասրականացնել» Թունուզը :

Պուրկիպայի առած քայլերուն դէմ են նաև իրկարդ մը նախարարները : Առջի օր նախարար Լատամ ցուցարարներուն կը յիշեցնէր թէ Ֆրանսացիներու հեռացման համար սկսած պայքարը խաղաղ պէտք է ըլլայ :

Արդարև Ուր. օր ընդհանուր գործադուլը որ յայտարարուած էր երկրին մէջ, տեղի ունեցաւ : Այդ օրը յատկացուած էր ոդեկոչելու համար Սաքիէթի զոհերը : Ինչպէս Եւրոպացիներու՝ այնպէս ալ Թունուզցիներու յատուկ բոլոր քաղաքներու մէջ վաճառատուները, սրճարանները եւ չարժանկարի սրահները փակ էին :

Ժամը 14ին հանբակառքերը իրենց կեդրոնը ուղղուեցան եւ թաքսիները՝ կանգառնան :

Մուհամէտ Ե. պղտոտայի վրայ (նախապէս՝ Կամպէթթա) կէսօրէ եաք բազմութեայ աղօթք մը կատարուեցաւ՝ ի յիշատակ Սաքիէթի զոհերուն :

Աբարողութենէն վերջ խումբ մը ցուցարարներ քաղաք գացին, ուր կը գտնուէր Ֆրանսական դեսպանատունը : Ոստիկանութիւնը ցրուեց զանոնք :

Իրիկունը մեծ միթինկ մը տեղի ունեցաւ «Պուրկիպա» հրապարակին վրայ :

Ալժերիոյ Ազատագրական Ճակատը

(Շարունակութիւնը կարդալ .Դ. էջ)

ՎԱՐՈՒԻՃԱՆԻ ՅՈՒՇԱՏԱԽՏԱԿԻՆ ՓՈՂԸ ՎԵՐՑՈՒԱԾ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԵՍԱՐԱՆ ՄԸ ՎԱՐՈՒԻՃԱՆԻ ՅՈՒՇԱՏԱԽՏԱԿԻ ԶԵՏԵՂՄԱՆ ՀԱՆԴԷՍԷՆ

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՏԱՐԱԳԸ

Մ.Ա.Կի Կոմիտէն մեղի կը տեղեկացնէ թէ Պատերազմական Նախարարութենէն ստացած է զեկոյց մը որ կը հաղորդէ թէ «զինուորական պատիւները պիտի ընծայուին Էնվալիտէն բերուած հայկական լեգէոնին եւ 412րդ զօրամասին, Ս. Խաչ եկեղեցւոյ առջեւ բանակին՝ ցամաքային, , օդային եւ ծովային ջոկատներու կողմէ Կիրակի առաւօտեան պատարագին ժամանակ » :

ԲԱՂՐԱՄԵԱՆԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՍՓԱԼԻՆԻ ԵՒ ԺՈՒԿՈՎԻ ՄԱՍԻՆ

Փետրուար 23ին Մոսկուայի մէջ պիտի տօնուի կարմիր բանակին քառասնամեակը : Այս առիթով խորհրդային կարգ մը մատեաններ յայտարարութիւններ բերած են Բ. Աշխարհամարտին մասին :

Նոյն առիթով, զինուորական Վարոշիլով ակադեմիայի տնօրէն մատեաններ բազրամեան յօդուած մը հրատարակած է Կոմունիստ թերթին մէջ : Բաղրամեան կը յայտնէ թէ Գերմանացիները խորհրդային տնտեսութեան պատճառած են 2569 միլիառ րուբլիի վնաս մը. մօտ՝ 100·000 միլիառ Ֆրանք :

Պատերազմի սկզբնական շրջանին կարմիր բանակին դժուարութիւնները ուանել կացութիւնը բազրամեան կը վերագրէ Սթալինի գործած սխալներուն : Պատերազմի նախօրեակին Սթալին միջազգային կացութիւնը չէր հասկցած, հետեւաբար՝ բանակը պատրաստ չէր : Բազրամեան կ'աւելցնէ թէ բանակը ենթարկուեցաւ նաեւ եակոտայի, Եժովի եւ Բերիայի ոճրային արարքներուն. անոնք մաքրագործեցին բանակին բարձրաստիճան զեկավարները, ինչպէս նաեւ՝ քաղաքական արժէքաւոր դէմքեր :

Այս բոլորը՝ անշուշտ Սթալինի գիտակցութեամբ եւ մասնակցութեամբ :

Միւս կողմէ, Բաղրամեան կ'ըսէ թէ Ժուկով, Մալինովսկի եւ Ռոքոսովսկիի. Աշխարհամարտի ընթացքին ցոյց տուին թէ իրենք զինուորական մեծ զեկավարներ են :

"ԹՈՂԷՔ ՈՐ ՄԵԾՆԱՄ..."

Դաշտի մը մէջ կամ պարտէզի մը ան – կիւնը՝ հանդիպած չէ՞ք երբեք մատղաշ տունկի մը, սիրուն այլ ազատուն, հազ – ուագիւտ եւ անանուն, որ անմիջապէս աղուոր պատկեր մը բանայ ձեր հոգւոյն մէջ ի խորուստ,— դիծերու աղուոր ճարտարապետութիւն մը, գոյներու կա – խարդական երաժշտութիւն մը, զոր խո – նարհ տունկե՛րը միայն դիտեն տալ ի – րենց հրաշահիւս ծաղիկներով: Ձեր առա – ջին մտածումը կ'ըլլայ պաշտպանել մատ – ղաշ տունկը, քրքրել հողը իր արմատին չուրջ, ջուր տալ եւ արեւ, որպէսզի աճի՛, բարգաւաճի՛, մեծնա՛յ, ծաղի՛կ տայ: Անասունը պիտի կոխէր եւ անցնէր, պիտի ճմլէր ու խիւսի վերածէր ցօղուն ու տե – բեւ, բողբոջ ու ծաղիկ:

Մարդո՛ւն է միայն յատուկ որքան մը – տածումը՝ պաշտպանելու համար ինչ որ կը ծնի եւ կ'աճի բնութեան մէջ, նոյն – քան զգացումը՝ վայելելու համար ինչ որ դեղեցկագիտական արժէք կը ներկայացնէ եւ հոգեկան բերկրութիւն կը պատճառէ:

Մարդը որ մարդ է՝ կը հրճուի ի տես դաշտի անանուն ծաղկին, ափը կը լեցնէ հողով, թաղար կը չինէ իր ափը, յետոյ կը վերցնէ ծաղիկը, կը տնկէ ափին մէջ, պաշտպանելու համար անասուններու կճղակին հարուածին դէմ, պատսպարելու համար հիւսիսային ցուրտ հովին դէմ, եւ վերջապէս ընդդէմ բոլոր դժբախտ պատահարներու:

Հայաստանեայց աշխարհի դաշտերուն մէջ բուսած մատղաշ տունկ մըն էր Վա – րուժան, աղազուն այլ սիրուն, որ ծաղիկ էր բացեր՝ մեր երկրին գոյներուն ալիճ – միով աւելի եւս կախարդական, եւ ի՜նչ ծաղիկներ,— ուլունք կը կարծես՝ բայց ողջ ուլունքներ, աչուկ կը կարծես՝ բայց յաւերժահարսի աչուկներ, յանկարծ կը տեսնես՝ բոց կ'առնէ տորոնին ներկը, երբ կրակի գոյն նափորտներ հագած, ճարմանդ ունենալովզոճազմ ու պերոզակ, թեւ թեւի կ'անցնին քրմուհիները, իրենց շրթներուն մէջ՝ «հեթանոս երգեր»:

Մովսէս, երբ իջաւ լեռնէն, ձեռքին մէջ ունէր տախտակ մը միայն՝ տասը պատ – ուիրանքներով: Վարուժան երբ կ'իջնէր հայկական բարձրաւանդակէն, իր շրթ – ներուն մէջ ունէր Հայոց լեզուն, ջրվէ՛ժ փրփրազայր, մերթ տաւիղ հնօրեայ, ո – րով ՆորՍաղմոս կը կարդար կամ երգեր – դոց, աւելի քաղցր քան Դաւթի երգածը կամ երբայական այլ բանագողութիւն: Վարուժան այսպէս երեւցաւ մեր գրակա – նութեան անդաստանին մէջ, հարուստ ծաղկումներու խոստումներով, մատղաշ տո՛ւնկ տակաւին:

Մէկ լոյս միայն ունէր Վարուժան, մէկ բաղձանք միայն, զոր արտայայտեց սրտառուչ աղաղակով մը. Թողէ՛ք մեծ – ցամ, հսկայանա՛մ մտիկս հետ...

Այսպէս երգեց Հայաստանեայց աշխար – հի դաշտի այս մատղաշ տունկը, պիտի ըսէի՝ աղօթեց.

Թողէք մեծնամ, — ի՛նչ կենսաւէտ է քնութիւնն,
Հոգիս թողէք անոր ծոցին մէջ տրո – փուն...

Ստեղծագործ քերթողը, լեցո՛ւն՝ աւի – շով, կարկաչուն՝ գոյներու հրաշագան աղբիւրով, Թրթռուն՝ անմահական գի – նովցնող բոյրերով, կը խոստանար նոր ծաղիկներ տալ իր ժողովուրդին եւ քա – ղաքակիրթ բոլոր ժողովուրդներուն, ու կ'աղաղակէր.

Այսպէս արփւոյն տակ, Աստուծոյ յանդիման,
Ըրած՝ քնութիւնն ինձ մայր, անհունն օրրան,
Թողէ՛ք, թողէ՛ք զիս խոկուն:

Վարուժանն է, արիացաճանչ այս ծա – ղիկը, որ կը պաղատի՝ խոստանալով, կ'աղաչէ՝ մեծ յոյսեր տալով.

Ո՞ւր կը հաշէք զիս, ապրուստի պահանջ – ներ,
Ո՛վ սեւ երամ ագռաւներու, որ հրաւէր
Կուտաք կեանքի դէպ կրկէս,
Որ ձեր դժոխքի երգերով երգը բնարի
Խեղդել կ'ուզէք: Չեռո՛ւ բուեր գիշերի,
Արշալոյսի մէջ եմ ես:

Այս ծաղիկն էր, արշալոյսի պէս քեր – թող՝ «արշալոյսի մէջ», մեծասքանչ բա – նաստեղծ չողերով հարուստ՝ ծագող ա – րեւին պէս, որ զոհ գնաց անասուններու կճղակին: Զոհ գնաց «ազգասիրու սեւ երամին»: Զոհ գնաց դիւրեւրացած «բուե – րուն»:

Եւ իր մահէն ետք, որ դերեզման չունե – ցաւ, կը թեւածէր հոգիին՝ անհունին մէջ, ափ մը հող փնտռելով՝ հանգչելու հա – մար: Իր յիշատակը կը թրթռար այն եր – կնքին տակ, ուրկէ չող էր առեր՝ երբ ե – րիտասարդ էր դեռ: Պատի՛ր պէլժ ժողո – վուրդին, որ թառ տուաւ հանգչելու հա – մար իր թափառայած հոգիին: Պէլժ ժո – ղովուրդը բացաւ իր ափը, թաղար չինեց իր ափը, հող տուաւ Վարուժանի ծաղ – կուն յիշատակին, այն ոգիին, որ կ'աղա – ղակէր.

Թողէք մեծնա՛մ, հսկայանա՛մ մտիկս հետ ...

Այժմ դիտեցէք հանգիստութեան եզրե – րը.—

Անասուն մը իր կճղակին տակ կը ճզմէ մատղաշ տունկը, որ ուրիշ ցանկութիւն չունեցաւ՝ բայց միայն աճիլ, ծաղկիլ.

... Արփւոյն տակ, Աստուծոյ յանդի – ման:

Մինչ ժողովուրդ մը, որ ստեղծագործ – ծութեան պաշտամունքն ունի եւ դեղեց – կութեան սէր, ափ մը հող կուտայ, սիր – տը թաղար կը չինէ, իր կուրծքին մէջ տեղ կը չինէ, իր արեան ջերմութեամբ կը տաքցնէ, որպէսզի հանգչի հոգին անոր որ ծաղիկ մըն էր հազար ծաղիկներէ ա – ւելի դեղեցիկ:

Բայց մի՛ մոռնաք որ Վարուժանը հայ ժողովուրդը ի՛նքն իսկ է: Ձէր կրնար Վարուժան ծնիլ՝ եթէ արդասաբեր չըլլար հողը, որ հայ ժողովուրդն է: Արարատ – եան ծաղիկ, ծաղիկներուն մէջ աննման, ըսէք՝ ծաղկամայր, Հայութիւնն է որ Վա – րուժան է ստեղծեր, եւ դեռ կը ստեղծէ: Եւ Հայութիւնն է դարձեալ, որ կ'աղաղա – կէ իր քերթողին բերնով.

Թողէք մեծնա՛մ, հսկայանա՛մ մտիկս հետ...

Փոքր ածուի մը մէջ բուսած տունկ, ինչպէս կը նկարագրէ Խորենացի, տունկ մատղաշ եւ ազատուն, հայ ժողովուրդը չունի ուրիշ ցանկութիւն՝ բայց եթէ ափ մը հող: Արարատեան դաշտի ծաղիկը, հայ ժողովուրդը, մէկ բան միայն կը ցանկայ.

Թողէք մեծնա՛մ ...

Կանտի համալսարանին մէջ զետեղած իր յուշատախտակով, Հոմի հրապա – րակներուն վրայ թողած իր յուշարձան – ներով, պատմական Աթէնքի դիւաններուն մէջ կորսուած իր արձանագրութիւննե – րով, Բիւզանդիոնէն մինչեւ Աղեքսան – դրիա, ու դարերու մէջէն, հայ ժողո – վուրդը մէկ երազ միայն հետապնդեց.— Ունենալ ափ մը հող, իր քիչիկ մը հողը, որպէսզի աճի եւ զարգանայ,

... Հսկայանա՛մ մտիկս հետ ...

Եւ ոչ երբեք այլ նպատակաւ, բայց ե – թէ ծառայելու համար քաղաքակրթու – թեան, հարստացնելու համար մարդկա – յին ստեղծագործութեանց թանգարանը:

Ու դուք, քաղաքակիրթ ժողովուրդ – ներ, որ կը կոչուիք Պելժ, Ֆրանսացի, Անգլիացի, Գերման, Ռուս, Իտալացի կամ Ամերիկացի, դիտցէք որ Վարու – ժաններու ժողովուրդը, որ երգեր է

Ծաղիկ եմ ծաղկանց միջին ...

Մէկ իդէալ հետապնդեր է, մէկ իդէալ միայն պիտի հետապնդէ, — ունենալ իր հողը, որպէսզի

Թողէք մեծնա՛մ, հսկայանամ մտիկս հետ ...

Ուրիշներ հող կ'ուզեն՝ թաղելու համար իրենց մեռելները: Եւ դամբանաքար դնե – լու համար իրենց մեռելներուն վրայ: Մենք դամբանաքար դնող ժողովուրդ չենք: Մեր մեծ մեռելներուն վրայ քար չենք դներ մենք, այլ ծաղի՛կ, ծաղիկ որ ծաղկի: Վասն զի ծաղի՛կ ժողովուրդ է հայ ժողովուրդը, ծաղկուն ժողովուրդ, ծաղկող ժողովուրդ: Մեր մեռելները,

ՄԵԾԱՐԱՆՔ ՎԱՐՈՒԺԱՆԻ

ԽՄԲ.— Ահաւասիկ ճառը, զոր կար – դաց Փիէր Մաէս, Փետրուար 9ին, Վա – րուժանի փառատօնին: Փիէր Մաէս, ինչ – պէս գրեցինք, դասընկերն է Վարուժանի՝ կանտ համալսարանէն: Չամակրելի պելժ այս գրողը, փառատօնէն առաջ, յօդուած մը եւս գրած էր Գլաման *Վերջին Լուր* օրաթերթին մէջ, ներկայացնելովվարու – ժանի կեանքը, գործը եւ իր յուշերը:

Այս համալսարանին մէջ, նախկին դասընկերի հանգամանքով (1906 – 1909) կուգամ յարգանքի տուրքս բերել հայ բանաստեղծ Դանիէլ Վարուժանի յիշա – տակին, սպաննուած 1915ին ողբերգա – կան պայմաններու մէջ բռնի միջոցներով Փոքր Ասիոյ խորերը տարագրուած իր ցեղին բազմաթիւ մարտիրոսներուն հետ:

Ցիսուն տարի առաջ հանդիպեցանք ի – րարու Իրաւաբանական Համալսարանի նստարաններուն վրայ, ուր միասին հե – տեւեցանք Քաղաքական Գիտութեանց:

Վարուժան ինձմէ երեք տարի մեծ էր: Հակառակ տարիքի զգալի այս տարբե – րութեան, — երբ հազիւ լրացուցած ենք պարմանութեան չրջանը, — չուտով հա – մակրեցանք իրարու, որովհետեւ հասա – րակաց կիրք մը ունէինք բանաստեղծու – թեան հանդէպ,— ինք իրրեւ ստեղծա – գործ, ես իրրեւ սիրող:

Ազատ ժամերուն, քանի՛ քանի՛ անգամ միասին կարդացինք իր տունը կամ իմ բնակարանիս մէջ, որովհետեւ իրարմէ հեռու չէինք բնակեր (ինք՝ Ժարտէն փո – ղոցին մէջ, ես՝ Թրավերսիէռ): Կը կար – դայինք Հիւկոյի, Ալֆրէտ տը Վինեըի, Էմիլ Վերհառնի բանաստեղծութիւնները, մանաւանդ՝ Վերհառնի, մեզի ժամանա – կակից,— որ հրատարակած էր իր դըլ – խաւոր գործերը,—Լէ վիլթանթաֆիւլէր, Լէ վիզած տը լա Վի, Լէ զ'էօր տ'Ափրէ – Միտի, Միւլթիփը Սփլանտէօր եւն.— Մանաւանդ այս վերջինը, իր նորու – թեամբ: Դեռ կ ըհնչէ ականջիս Վարու – ժանի թաւ ձայնը, որ տողեր կ'արտասա – նէր լա ֆուա քնարական թատերգու – թենէն:

1906ին էր. առաջին յօդուածներէս մէ – կը՝ Միւլթիփլ Սփլէնտէօրի մասին, հրա – տարակած էի մայրաքաղքին փոքր թեր – թերէն մէկուն մէջ: Բանաստեղծը սիրուն նամակ մը դրեց ինծի, եւ թղթակցութիւ – նը սկսաւ մեր միջեւ: Նոյն տարուան աշ – նան Էմիլ Վերհառն կանտ եկաւ եւ հրա – ւիրեց զիս որ միասին այցելենք Գեղար – ուեստից Վարժարանի եռամսեայ ցուցա – հանդէսը: Կ'ուզէր տեսնել Վան Ռիյզել – պերկի մէկ պաստառը՝ Ընթերցումը (այժմ Գեղարուեստից Վարժարանի թանգարանին մէջ), որ ղինքը կը ներկա – յացնէր իր կարդ մը բարեկամներուն, — Ժիտ, Մեթերլինկ,— քերթուածներ կար – դացած պահուն: Հետաքրքրական հանդի – պում մը՝ պաստառին եւ մոտէլին միջեւ, զոր երբեք պիտի չմոռնամ:

Անչուշտ այս հանդիպումէն ետք Վա – րուժան հարցումներու տարափի մը են – թարկեց զիս՝ Վերհառնի մասին: Գոհ էի իր հետաքրքրութենէն եւ սքանչացումէն, մարդուն համար՝ որ նոյնքան մեծ էր, որքան բանաստեղծը:

Այդ չրջանին, բարեկամս տարուեցաւ նաեւ Փոլ Ֆլօտէլով,— որ տակաւին հա – դիւ ծանօթ էր,— երբ իրեն տուի «Ար – ձակ եւ բանաստեղծութիւն» հանդէսը, ուր կարծեմ առաջին անգամ ըլլալով լոյս տեսաւ Ֆլօտելի արձակ դեղօնը՝ Մուսաները: Վարուժան անխառն հաճոյ – քով կարդաց այդ դեղօնը, անոր մէջ ի –

մեր բանաստեղծները, մեր հերոսները մէկ բան միայն կ'ըսեն, իր յուշատախ – տակներով, իր տաղերով ու երգերով մէկ բան միայն կը պահանջէ մեր ժողովուր – դը ու պիտի կրկնէ յաւիտեան.

Թողէք մեծնամ ...
Քնութիւնն ինձ մայր, անհունն օրրան,
Թողէք թողէք զիս խոկուն,
Աստուծոյ հետ դէմ դիմաց:

Ափ մը հո՛ղ՝ ծաղկելու համար, ափ մը հո՛ղ՝ ճաճելու եւ մեծնալու համար, ափ մը հո՛ղ՝ որպէսզի ոտքի կանգնի նո – րէն, աճի՛ եւ ծաղկի՛, որպէսզի իր վա – րուժանները խօսքի նատին Աստուծոյ հետ՝ դէմ յանդիման, յաւիտեան:

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

րեն սնունդ ալ գտնելով: Ցաճախ տողեր ալ կ'արտասանէր Մուսաներէն:

Ամբողջութեամբ չէր կրնար հասկնալ Ֆլօտելը եւ հարկ էր օգնել իրեն՝ երկար նախադասութիւններուն խորքին թափան – ցելու համար: Երբ կանտ հասաւ, Վա – րուժանի ֆրանսերէնն բառամթերքը սահ – մանափակ էր: Իր դիտացածը մեր լեզուին նախատարրէն քիչ մը աւելի էր, սորված՝ Վենետիկի Մխիթարեան հայրերու վար – ժարանին մէջ: Այդ կղերականներն էին, որ Թոչակ մը յատկացուցած էին իրեն, որպէսզի ուսումը չարունակէ կանտի Հա – մալսարանին մէջ:

Վարուժան չուտով զարգացուց իր Ֆը – րանսերէնը եւ քանի մը ամիսէն պատմու – թեան հետեւող ուսանողներու մեր չրջա – նակին մէջ ասուլիս մը տուաւ իր երկ – րին մասին, — Արագ ակնարկ մը՝ Հա – յաստանի վրայ: Ֆրանսերէնը այն տեսն մեր համալսարանին պաշտօնական լեզուն էր, որուն լաւ ծանօթութիւնը Թոյլ տը – ւաւ. իրեն որ առանց դժուարութեան հե – տեւի դասընթացքներուն:

25 տարեկանին՝ Վարուժան կազմուած էր արդէն: Միջահասակ, թիկ – նեղ եւ քիչ մը ղէր: Նայուածքը միչտ աստղերուն, սեւ մազերով՝ գիծով մը բաժնուած: Գիծերը համաչափ էին. սպիտակամորթ՝ մոխրագոյնի զարնող: Թէթեւօրէն չլակն, որ չէր վնասէր իր նայուածքին, բայց երբեմն մելամաղձոտ արտայայտութիւն մը կուտար իրեն: Ազնուականութիւն մը կար բանաստեղծին մէջ: Միչտ՝ համեստօրէն հագուած, կապոյտ զգեստ մը ունէր վրան: Պիտի մոռնայի իր ոլորուն պեխերը, լայն ուսե – գերով կոր քթին տակ: Կարմիր շրթներ, որ գիտէին խնդալ, ամենայն բարու – թեամբ:

Ընդհանուր առմամբ, յուշատախտա – կին հեղինակը, Ռոժէ Պառոն, յաջողած է տալ մեր սիրելի ողբացեալին բնական դիմագիծը, որ իրականութեան կը հա – մապատասխանէ:

Առանց վերապահութեան, կարելի է ըսել թէ Դանիէլ չուտ մտերմացող մը չէր, բայց երբ հարցը կը վերաբերէր գե – ղարուեստին կամ իր դժբախտ հայրենի – քին, կ'ոգեւորուէր եւ կը զրաւէր բոլո – րին համակրանքը:

Կանտի մէջ բազմաթիւ լաւ ընկերներ ունեցաւ, որոնց հետ կը խմէր եւ բաժակ կը պարպէր անոնց կենացը, առանց միա – նալու անոնց աղմկարարութեան:

Կէս գար վերջ, դժուար է ծանրանալ մեր յարաբերութեանց մանրամասնու – թիւններուն վրայ: Կը յիշեմ սակայն մեր դրական կապերը: Թէեւ անծանօթ էի իր մայրենի լեզուին, բայց երբ կը կարդար իր քերթուածները, իր չեշտն եւ նախա – դասութիւններէն կը զգայի, թէ ուժեղ չունչով մը վարակուած էր: Այդ չունչն է որ կը գտնէք իր կարգ մը քերթուած – ներուն Ֆրանսերէն թարգմանութեանց մէջ, զորս կատարած է Լիւք Անտրէ, Մարսէլ եւ Ֆրանսերէն գրուած արձակ բանաստեղծութեան մը մէջ,— միակ Ֆը – րանսերէնը թերեւս, — որ 1903ին տպագի կանտի Ազատական Ուսանողներու Ընկեր – ակցութեան Ալմանաֆին մէջ, 360 էջերէ բաղկացած հատոր մը, մեծ մասով ակա – դեմական, որուն խմբագրութիւնը ինծի վստահուած էր: Արձակ այդ բանաստեղ – ծութեան խորագիրն է Վան Արդեվելտի արձանին: Ցարգանքի հոյակապ արտա – յայտութիւն մը,— որ չէ հինցած,— Ֆլաման մեր մեծ հերոսին եւ անոր մի – ջոցաւ մեր քաղաքին, ուր երեք տարի անցուց Դանիէլ Վարուժան, իր կարճա – տեւ կեանքին թերեւս ամէնէն խաղաղ տարիները:

1909ին մեր բարեկամը անցուց իր վեր – ջին քննութիւնները եւ ստացաւ քաղաքա – կան գիտութեանց վկայական: Ցետոյ՝ վերադարձաւ իր սիրելի հայրենիքը, ուր կարճատեւ երջանկութիւն մը պիտի գտ – նէր եւ վայրագ մահ մը:

Մեկնելէն առաջ իր մէկ լուսանկարը տուաւ ինծի, հետեւեալ ձօնով.— «Ան – կեղծ բարեկամութեան հաւաստիք, բա – րեկամիս՝ Փիէր Մաէսի, 17 Յուլիս 1909, Կանտ»: Այդ լուսանկարը քովս կը մնայ միչտ:

Ամիսներ անցան եւ իրմէ լուր չունէի: Տարօրէն վերջը, իր հայ ընկերներէն մէ – կը, ուսանող՝ նոյն մեր համալսարանին, իր հասցէն տուաւ ինձ եւ իմացայ թէ ու –

ԴԱՆԻԷԼ ՎԱՐՈՒԺԱՆԻ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԻՆ ՁԵՏԵՂՈՒՄԸ ԿԱՆՏԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

Փառաչուք հանդիսութիւն մը, այո՛, ո–րուն նմանը չենք տեսած մինչեւ հիմա : Փառաչուք եւ անթերի՝ ըստ ձեւի, պեր – ճիմաստ՝ ըստ խորքի :

Իրական փառատօն մը, նուիրուած «Ցեղին Սիրտը»ին հեղինակին անմահ յի–շատակին : Կարելի չէր պատուել Վարու – ժանը ասկէ աւելի արժանավայել ձեւով : Կարելի չէր ուստի պանծացնել հայ մշա–կոյթը աւելի մեծ վայելչութեամբ :

Ամէն առենէ աւելի, եւ ամէն տեղէ աւելի, հոս , եւրոպական մտքի այս տա–ճարին մէջ, փետրուար 9ի այս օրուան ընթացքին էր որ կ'իրականանար տարա – բախտ մեծ քերթողին սրտայոյզ փափա–քը. «Իմ բաղձանքն է ապագային, մար – դոց նուիրել հզօր երգ մը , որ հայրե – րիքս այդպէս արարած մը ծնած ըլլալուն չզղջայ» :

Ոչ միայն չէին զղջար անոնք, այլ ա – նոնցմէ իւրաքանչիւրը հպարտ ու երջա–նիկ կը զգար ինքզինքը՝ Վարուժանի Ցե–ղին պատկանելուն համար :

Ու եթէ այդ օրը, բանաստեղծը կարե – նար յանկարծ գլուխը բարձրացնել , կարենար լսե՛լ ու տեսնե՛լ, գերազոյն եր–ջանկութեամբ պիտի արբենար, ու իր ու–րախութենէն պիտի արտասուէր հեկեկա–գին :

Նահատակ քերթողին փոխարէն, իր այ–րին էր որ, հանդէսին վերջաւորութեան , դողդոջուն շրթներով կը մրմնջէր :

— «Եթէ տեսնէ՛ր... եթէ գիտնա՛ր ...

Բայց ես կ'ուզեմ, որ բոլոր Հայերը ապրին այս մեծ օրը : Կ'ուզեմ որ տեսնեն, ինչ որ հոն տեղի ունեցաւ, լսեն ինչ որ հոն ըսուեցաւ, սկիզբէն մինչեւ վերջը :

Այնքան, որքան բառերով կարելի է նը–կարագրել որատուէչ տեսարան մը, որ – քան կարելի է տալ, նոյն անգոր բառե – րով, յուզումն ու հրճուանքը անմոռա – նալի պահերու, զորս իրական ապրում մը միայն կրնայ պարգեւել հոգիին ու մտ – քին :

Փորձենք սակայն : Ու կը խնդրեմ որ հետեւիք ինձի քայլ առ քայլ :

Կանտի Համալսարանին մատենադարա – նին մէջն ենք : Նորակերտ չքեղ պալատ մը : Պելժիացի, Ֆրանսացի եւ հայ հան–դիսականներ կ'ուղղուին դէպի հանդէսի սրահը : Մեզ կ'առաջնորդեն դահլիճին կից ընդունելութեան սենեակ մը : Մօտա–ւորապէս յիսուն հոգի ենք, պաշտօնական անձնաւորութիւններ, նաեւ բանախօս – ները, սենեակին մէջ :

Ժամը միշդ կէսօրէ ետք, երեքն է : Քառորդ ժամ, ծանօթացումներ, մտեր – միկ խօսակցութիւններ :

Արարողապետները, հագած թաւչեայ եւ ոսկեզօծ հագուստներ, միջնադարեան իրենց զարդարուն խոյրերով ,իրենց ձեռ–քին մէջ ճաճանչաւուխտ գլուխով չքեղ գայիսոններ, կշռութաւոր քայլերով կը յառաջանային թափօրին առջեւէն, որ կը բաղկանար համալսարանին վերատեսու – չէն, Կրթական նախարարին ներկայացու–ցիչէն, նահանգապետէն, զօրավարներէ եւ պելժեւհայ մտաւորականներէ , մինչ կը հնչէր պելժ ազգային քայլերգը :

Արարողապետները յուշարձանին առջեւ խոնարհութենէ մը ետք, կրօնական եր – կիւղածութեամբ , բաժնուեցան ա՛յ եւ ձախ, ընդունելու համար օրուան մեծե – րը :

Գիրքերու պալատին մեծ սրահը մտած ենք, որ լեցուած է արդէն խուռն բազ – մութեամբ :

Ա՛յակողմեան պատը, երկու յարկի վը–րայ, դիրքերով ծածկուած է, մինչեւ ձեղունը : Իսկ ձախին, ամբողջ երկայն – քին եւ դարձեալ մինչեւ ձեղունը՝ ապա –

ըրաւ — ցոյց կուտար Վիլհէլմ Բ. կայս–րը, պատերազմէն ամայացած : Տեսարա–նի մը առջեւ, կթթնած արիւնոտ սուրի մը, մինչ իր առջեւ Ալպեր արքան, գլու–խը բաց, ուսքի կը մնար մեր երկրին ա–պատ մնացած վերջին բեկորներուն վրայ : Նկարին տակ խորհրդանշական արձանա–գրութիւն մը կար, որ կը թարգմանեմ անդլերէնէ :

Աչխարհակալը կ'ըսէ թագաւորին . — Հիմա ամէն ինչ կորսնցուցիք :

Մեր վեհապետը կը պատասխանէ ան – նման ազնուականութեամբ.— Ամէն ինչ՝ բացի հոգիէս ... :

PIERRE MAES

կեպատ : Գարնան արեւ մը քաղցրօրէն կ'ողողէ անհամար դէմքերը :

Հիւրերը դրաւած են իրենց թուաղըր – ուած աթոռները :

Առաջին կարգին՝ Գլանտրի կառավա – րիչը իր կնոջ հետ, Կանտի համալսարա – նին վերատեսուչը, Կրթական նախարա – րին ներկայացուցիչը, պարոն Պոտար, դրագէտ, բանաստեղծ, արքայական կա–ճառի անդամ : Զօրավարներ, իրենց հա – մազգեստներով : Անոնց ետին բանախօս – ներն ու բարձրաստիճան հիւրերը : Ֆը – րանսայի հիւպատոսը, Փրօֆ. Ֆէյտին, Պ. Պ. Պալար ու Լիւք Անտրէ Մարսէլը , Արբակ Մխիթարեանը, Ռոժէ Պարոնը եւ ուրիշներ :

Ձախին՝ միշտ առաջին շարքի վրայ , Տիկին Դանիէլ Վարուժան – Արիկեան , Պ.Ժ. Արիկեան, Վ. Զապուքքեարեան ,Վա–րուժանի եղբայրը, իր կինը եւ զաւա – կը : Պ. Մասը, Վարուժանի համալը – սարանական ընկերը, փառաւոր մարդ, փառահեղ իր ղլուխով :

Իրարու մօտ՝ Հրանտ Սամուէլ, Շ. Նարդունի, Արփիկ Միսաքեան, Կ. Ալէմ–շահ, Ն. Զուլհաննէսեան, Հայր Ագըլեան, տեսուչ Սէվրի Սամուէլ Մուրատ վարժա–րանին, Հայր Թալաթինեան Մխիթարեան աչակերտներով : Ուրիշներ :

Պելժիոյ հայ գաղութը՝ Տէր եւ Տիկին Էմիրզեան, Տէր եւ Տիկին Յաչիկ Կարա–պետեան, Պ. Սէլճիքեան եւ քոյրը, Պ. Գ. Սահակեան, Պ. Մուրատքեան, եւ ուրիշ–ներ :

Բեմին աջ կողմը՝ Վարուժանի յուշար – ձանը՝ պելժիական դրօշով ծածկուած : Ծաղկեպսակներ չուրջը՝ դաղութահայ վարչութեան, ուսանողներու եւ Յ. կա – րապետեանի կողմէ :

Ծաղկեպսակներ նաեւ Տիկին Վարու – ժանի եւ Պ. Արիկեանի կողմէ, ծաղկե – պսակ՝ համալսարանին կողմէ :

Մինչ քաղցր երաժշտութիւն մը կը լե – ցընէ սրահը, լուսանկարիչներ, (որոնց մէջ Պ. Ճօլօլեան, Ց. Ճ. Սիրունեան եղ – բայրը), չարժանկարի եւ հեռատեսիլի ներկայացուցիչներ, կ'երթեւեկեն բեմին չուրջը :

Նոր լուութեան մէջ, Տիկին Վարուժա – նին քովէն ելլելով բեմ կը բարձրանայ Պ. Խտահ Էմիրզեան, յուշարձանի դետեղման յանձնախումբին նախագահը :

Հրաշալի հայ երիտասարդ մը, Պելժիա ծնած, նրբօրէն հագուած, բարեձեւ ու սլացիկ հասակով, դեղեցիկ իր հայրդիի գլուխով :

Նախ Ֆլամաներէն, ապա Ֆրանսերէն , անթերի չեչտով եւ պերճախօսութեամբ կը բանայ հանդէսը :

Ամփոփ պատմականը կ'ընէ յուշարձանի դետեղման աշխատանքներուն : Ապա մէ – կիկ մէկիկ կը թուէ անունները պելժ այն անձնաւորութիւններուն որոնք օժանդա – կեցին գործին յաջողութեան : Եւ անոնց–մէ ամէն մէկուն համար կը գոնէ դեղեց–կադոյն ասացուածքները, հայ ժողովուր–դի երախտագիտութիւնը արտայայտող :

Ապա, յուշարձանը կը յանձնէ համա – լսարանի վերատեսուչին, խնդրելով որ անոր պահապանը ըլլայ ան :

Բեմէն իջնելէ առաջ, Պ. Էմիրզեան կը կարդայ Պելժիոյ մեծագոյն դէմքերէն, Ակադեմական կոմս Ժաք Փիրէնի նամա–կը, համակրանքով լեցուն, Վարուժանի հանդէպ, զոր ան ճանչցած էր իրենց տան մէջ, յիսուն տարի առաջ :

Ապա, լարուած ժամացոյցի մը կանո – նաւորութեամբ, իրարու ետեւէ բեմ կը բարձրանան օրուան բանախօսները :

Առաջինը՝ Փրոֆ. Լամպրեխթս, հա – մալսարանին վերատեսուչը : Ահա իր եզ – րակացութիւնը :

« Կանտը, յաւիտենական ներշնչարան բանաստեղծութեան, կը սիրենք հաւատալ թէ յօրինած է նաեւ Դ. Վարուժանի հո – գին եւ միտքը եւ Հայութեան տուած իր մեծագոյն բանաստեղծներէն մէկը, այն – քան հարուստ արդէն : Այս պատճառով է որ իմ համալսարանս, որ հպարտ է Վա–րուժանը իր ծոցին մէջ ունենալուն 1906–1909, կը միանայ այսօր իր ամբողջ հո–գիով, այն յուզիչ մեծարանքին, զոր դուք կ'ընծայէք ձեր մեծանուն հայրենակիցին :

Երկրորդ խօսողը՝ կրթական նախարա–րին կողմէ Պ. Պոտարն էր :

Մեր ցեղին եւ Վարուժանին հանդէպ անհուն համակրանքով լեցուն ճառ մը, որ կը սկսէր այսպէս .—

« Այսօր կը մեծարենք յիշատակը մեծ բանաստեղծի մը, որ իր մէջ կը բիւրե – ղացնէր ամբողջ ժողովուրդի մը հոգին : Անոր ղգալու եղանակը չատ մօտ է մե – բինին » :

Պ. Պոտար վերլուծեց Վարուժանը , կարդաց«Լալագէ»ն, աւելցնելով «Վարու–ժանը դրած է սիրոյ այնպիսի տաղեր, ո–րոնք ամէնէն պերճերէն են բոլոր ժամա–նակներու մէջ» :

Ահա եւ իր եղրակացութիւնը.— «Պել–ժիացի բանաստեղծ մը Օ. Փէրիէ ըսած է .— «Ով որ իմ երգս կը լսէ, դիս մահ – ուընէ կը փրկէ» : Սիրելի բարեկամներ, մի՛շտ լսենք Վարուժանի երգը, որպէս զի արդիլենք որ ան մեռնի » :

Երրորդ խօսողը՝ Պելժահայ Ուսա – նողական Միութեան նախագահն էր, Յա–կոբ Իսկէնտէրեան :

Էմիրզեանին նման փառաւոր հայորդի մը նաեւ ան. (ի՛նչ դեղեցիկ երիտա – սարդներ են այս Հայորդիները, առիւծ – ներու ցեղէն) :

Մաքուր ու գրական բարձր Ֆրանսե – րէնով ճառ մը, անոր խօսածը.

« Մեզի նման, հայ ուսանող մըն էր Վարուժանը, յիսուն տարի առաջ, այս լոյսի ոստանին մէջ : Անոր յուշարձանին գետեղումով, կ'առարկայանայ , հարիւր տարիներէ ի վեր հայ ուսանողութեան ներկայութիւնը պելժ համալսարաններու մէջ : Բոլոր ընկերներուս անունով, ակա–դեմական եւ համալսարանական իշխա – նութիւններուն կը ներկայացնեմ իմ ա – մենախոր շնորհակալութիւններս ու ե – րախտագիտական զգացումներս » :

Լիւք Անտրէ Մարսէլ ուսումնասիրեց Վարուժանի քերթողութեան յատկանիշ – ները : Փրոֆ. Ֆէյտի՝ բանաստեղծին լեզ–ուին գեղեցկութիւնը :

Պ. Արբակ Մխիթարեան, անուանի ե – դիպատագէտը, ներկայացուց Վարուժանի կեանքը Պելժիոյ մէջ : Իսկ Պ. Մաէս , պատմեց իր յուշերը, Վարուժանէն իր ստացած նամակները, Պոլսէն, Թոքատէն 1910 – 1913 :

Մեծ քերթողին ահաւոր մահը ողբալէ յետոյ, այս ազնուական Պելժիացին, եզ–րակացուց .

« Պատկեր մը կայ որ չատ կը յարմա – րի Հայերուն եւ մեզի, Պելժիացիներուս : Հոգեպէս մեզ միացնող :

1916ին աչխարհի թերթերը տպեցին Քայղէրին պատկերը, իր համազգեստով եւ գլխարկով, ձեռքին բռնած արիւնլուայ սուր մը. Կայսեր դիմաց՝ մեր թագաւո – րը , ընկճուած. նկարին տակ գրուած՝ հետեւեալը.

Քայղէրը կ'ըսէ Պելժիոյ թագաւորին . «Հիմա ամէն ինչ կորսնցուցիր» : Մեր ազ–նուական թագաւորը կը պատասխանէ , հանդարտ հպարտութեամբ «Այո՛, ամէն ինչ, բացի հոգիէս » :

Վերջին երկու խօսողներն էին, այս տողերը գրողը եւ Պ. Ժան Պալար :

Արարողութեանց ընթացքին արտասան–ուեցան Վարուժանի քերթուածներէն , Լիւք Անտրէ Մարսէլի թարգմանութեամբ :

Կարդացուեցաւ նաեւ թարգմանութիւնը կոնդակին, զոր ուսանողներուն եւ պելժ իշխանութիւններուն ուղղած էր Զարեհ Ա., կաթողիկոս Մեծի Տանն Կիլիկիոյ :

Յուշարձանին քովը վերցուեցաւ Կրթա–կան նախարարին ներկայացուցիչին եւ համալսարանի վերատեսուչին կողմէ : Մինչ հանդիսականները յոտնկայս կ'ունկ–կ'ընդրէին պելժիական ազգային քայլեր–գը, Պրապանսոն :

Այսպէսով կը վերջանար փառատօնը , զոր կրնանք առանց վախի կոչել պատ – մական : Նման մեծարանքներ կը կա – տարուին՝ երբ մեծ պետութիւն մը կ'ուզէ պատուել ուրիշ պետութեան մը մեծագոյն գաւակը : Իր փրոթոտիպով՝ աննախընթաց մէք մըն էր որ կատարուեցաւ այդ օրը : Կը յիշեցնէր տոքթոր Օնորիս Քոզա–յի արարողութիւնը :

Փառատօն, ուր մեծարուեցան Վարու – ժանը, հայ ժողովուրդը, անոր հինա – ւուրց, բայց միշտ կենդանի ու ստեղծա–գործ հանճարը :

Ազգային երախտագիտութեան արժանի են Պելժիոյ հայ ուսանողները : Անոնք արժանաւոր գաւակները հանդիսացան ցե–ղին՝ որ Վարուժաններ է տուած, Վարու–ժաններ պիտի չարունակէ տալ :

Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ

Յ. Գ.— Ճառերը ամբողջութեամբ պի–տի տրուին «Յառաջ»ի մէջ, ուստի զանց ըրի մէջբերել անոնցմէ երկար մասեր :

սուցիչ կարգուած էր Սվազի Արամեան վարժարանին, իր ծննդավայր Բրգնիկէն քանի մը քիլոմեթր անդին : Անմիջապէս դրեցի եւ մինչեւ 1912 քանի մը նամակ – ներ փոխանակեցինք, որոնք կը պահեմ տակաւին : Վերջինը Յունիս 17ին, Թո – քատէն դրուած .— «Ինչպէս կը տեսնես, — կը յայտնէր ինձ,— Թոքատ փոխա – դրուեցայ, փոքր եւ սիրուն քաղաք մը, այդիներով եւ պտղաստաններով չրջա – պատուած : Գինին առատ է : Ցաճախ կը բարձրացնեմ դասական հեղուկով լեցուն բաժակս եւ կը պարպեմ երիտասարդու–թեան, մուսաններուն եւ Պելժիոյ բարե – կամներուս կենացը : Ուսուցիչ եմ եւ ամ–սական թրքական ութ ոսկի կը ստանամ : Կը կարծեմ թէ բաւական է, որպէսզի Ա–րեւելքի մէջ հարուստ մը ըլլամ :

Սիրելի Փիէր, երկու տարիէ ի վեր ա–մուսնացած եմ : Կինս կը կոչուի Արաք–սի, խարտեաշ գեղուհի մը, զոր վիպային սիրով կը սիրեմ : Աւելին, մէկ տարեկան աղջնակ մը ունիմ կանխահաս ուշիմու – թեամբ : Արդէն «Հայրիկ» կ'ըսէ եւ այս բառը անբացատրելի երջանկութեամբ կը համակէ զիս : Բանաստեղծութիւն մը նը–ւիրեցի իրեն, «Վարուժնակիս » խորա – դիրով, որ միաժամանակ իր անունն է, այս հրեշտակին անունը, զոր կը սիրեմ ամբողջ սրտովս» :

Նոյն նամակին մէջ կը յայտնէ նաեւ , թէ գիրք մը հրատարակած է, «Ցեղին Սիրտը», որ մեծ յաջողութիւն գտաւ մա–մուլին եւ մտաւորական հասարակու – թեան մօտ, թէ կը պատրաստուի հրա – տարակել ուրիշ մը՝ «Հեթանոս երգեր », որուն ծախքերը պիտի հոգայ Ռուսահայ մը, զարգացած հարուստ մը, համաձայն ստացած տեղեկութիւններուս, որովհե – տեւ անձնապէս չեմ ճանչնար զայն : Լա՛ւ է, չէ՞, սիրուիլ եւ վճարուիլ միաժա – մանակ » :

Այդ միջոցին կ'աչխատակցի հայերէն դրական գրեթէ բոլոր թերթերուն եւ կը վճարուի :

Վերջացնելով իր նամակը Դանիէլ չը – նորհակալութիւն կը յայտնէ ինձ, որ դինքը հրաւիրած եմ Կանտ, 1913ի մի – ջազգային ցուցահանդէսին առիթով, միաժամանակ վերապահ ըլլալով նման ճամբորդութեան մը կարելիութենից նը–կատմամբ.— «Ամէն պարագայի մէջ , — կը վստահեցնէր զիս,— կինս չատ կը փափաքի Եւրոպան տեսնել եւ ուշ կամ կանուխ այս հարցը պիտի լուծուի, յու – սամ՝ չուտով, համաձայն սիրելի գեղու–հիս փափաքին » :

Վերջին նամակն է որ ստացայ բարե – կամէս : Այնուհետեւ՝ լռութիւն, երեք տարի : Այդ լռութիւնը յանկարծ խզուե–ցաւ Ա. Աչխարհամարտին ընթացքին իր մահուան լուրով : Բօթը լսեցի Փարիզի իր բարեկամներուն մէկէն, «Անահիտ» պար–բերականի խմբագիր Արշակ Զօպանեանէ : Սահմռկեցայ : Մեռնիլ՝ երբ հազիւ 31 տարեկան էր , մտաւորական լիութեան չրջանին, ընդվզեցուցիչ է : Ո՞ւր էին իր կինն ու զաւակները : Տակաւին կ'ապրէ – ի՞ն : Այս վերջին հարցումը անպատաս – կան մնաց 43 տարի չարունակ , որովհե – տեւ քանի մը չաբաթ առաջ միայն իմա – ցայ որ ազատուած էին : Լսեցիի նաեւ, թէ Վարուժան յետ մահու փառքի մը տիրացած էր, իր երկերը բազմաթիւ տպագրութեանց արժանացած էին եւ յա–ջողութիւն գտած իր երկրին մտաւո – րական նոր սերունդին մօտ, նոյնիսկ՝ մաս մը Ֆրանսերէնի թարգմանուած : Այս էր որ թոյլ տուաւ ինձ վերջապէս դա – տելու անհուն իր տաղանդը, բանաս – տեղծական իր հանճարը : Ջմոռնանք որ կանտի Համալսարանին ուսուցիչներուն դասերը մեծապէս հարստացուցին իր միտքը եւ արուեստը, օժանդակեցին իր մտքին աճման : Հո՛ս է բուն պատճառը այսօրուան հանդիսութեան, — Դանիէլ Վարուժանի հայրենակիցներուն եւ բա – րեկամներուն յարգանքի տուրքը :

Դանիէլ Վարուժանի հոգին, իր գիրքե–րուն մէջ ցոլացող ամբողջ ժողովուրդի մը հոգին կը վերապրի հակառակ իր եւ Հայաստանի մտաւորականութեան մար – տիրոսութեան, երբ 1915ին Թուրքերը խորհեցան փճացնել ամբողջովին :

Այժմ կ'ուզեմ փորձել յանդուգն հան – դիսութիւն մը հերոսական հայ բանաս – տեղծին եւ մեր Արքայ – Ասպետին մի – ջեւ : Ջեղմէ չատեր կը յիշեն անչուչտ նկար մը, որ 1916ին տպուեցաւ անգլիա–կան մամուլին մէջ եւ առաջին Աչխար – համարտի ընթացքին աչխարհի չրջանը

Թունուզի կառավարութեան իմացուց թէ պատրաստ է իր կողքին կունենալ Ֆրանսացիներուն դէմ։ Ազատապր. Ճակատը արժէքաւոր զօրավիգ մը պիտի ըլլար Պուրկիպային, նկատելով որ նոյնիսկ Թունուզի մէջ գտնուող իր բանակը աւելի զօրաւոր է քան Թունուզեան բանակը։

Ուրբաթ օր Պաեերազմական Նախարար Շապան – Տելմաս մամուլի ասուլիս մը տուաւ, ամբողջութեամբ յատկացուած՝ Սաքիէթի միջադէպին հետեւանք – ներուն։

Պաեերազմական նախարարը յիշելէ ետք թէ Թունուզի հարցը ներկայիս կը կազմէ Փարիզի գլխաւոր մտահոգութիւնը, չեշտեց թէ Թունուզի մէջ գտնուող 15·000 Ֆրանսացի զինուորներու պարենաւորումը ապահովուած է։ Ճիշդ պիտի չխնայուի զինուորները զէնուազինելու համար։ Ֆրանսա կ'աշխատի նաեւ որ նոր միջադէպ մը չծագի· այդ պարագային, միակ պատասխանատուն պիտի ըլլայ Թունուզի կառավարութիւնը։

Անչարժութեան մատնուած զինուորներուն հրաման ալ տրուած է, որ իւ հարկին ձիերը մորթեն եւ ուտեն։

«Նիւ Եորք Թայմզ» կը գրէ թէ առանց ներելու Սաքիէթի ոմբակոծումը՝ Ֆրանսացիներու կողմէ, հարկ է ըսել թէ ներկայ կացութեան պատասխանատուները Պուրկիպա եւ իր կառավարութեան միւս անդամներն են։ Ի՛նչ որ ալ ըլլայ Ֆրանսացիներու դէմ ըլլալիք քննադատութեան զատորոշիչը՝ ո՛չ մէկ ձեւով կարելի է պատճառաբանել այն պարագան, որ Թունուզ չի յարգեր Ֆրանսայի հետ կնքած իր համաձայնագիրը։

ՖՐԱՆՔԵԻԹՈՒՆՈՒՉԵԱՆ ԿԱՏԱՂԻ ԿՈՒԻՆԵՐ

Ալժերիոյ եւ Թունուզի սահմանագլուխին վրայ կատաղի կռիւներ եղան։ 2–300 հոգինոց զինեալ խումբ մը Թունուզէն անցած էր Ալժերիա· Սէն – Ժոզֆէն 3 քիլոմեթր անդին բանակայինները բախեցան ապստամբներուն։

Կռիւներու ընթացքին ութսուն անապատայիններ (Ֆելլակա) սպաննուեցան եւ դրաւուեցան պատերազմական 115 զէնքեր։ Զինուորականները տուին ութ զոհ եւ քսան վիրաւոր։ Գրաւուած զէնքերուն մէջ կը գտնուին բազմաթիւ գնդացիրներ։

Օրանի չրջանին արեւելեան մասին մէջ եղած կռիւները ապստամբներէն խլեցին քանի մը զոհեր։ Երեւան ելաւ նաեւ թաքստոց մը, ուր քսան անապատայիններ զինաթափ եղան· ձերբակալուողներուն մէջ կը գտնուէին քաղաքական – վարչական կոմիտէի մը չորս անդամները, երկուքը՝ կին։

Միչըլէի մօտերը պատահած բախումի մը ընթացքին 18 ապստամբներ սպաննուեցան, չորս ուրիշներ ձերբակալուեցան· քսանի չափ պատերազմական զէնքեր գրաւուեցան։

Լը Թուրնէոյի մէջ չոկատ մը իննաւ ապստամբներու կողմէ լարուած ծուղակի մը մէջ։ 12 զինուորականներ սպաննուեցան եւ 17 ուրիշներ վիրաւորուեցան։

Օրանի մէջ ապրանքատար չոգեկառք մը օդը ելաւ։ Ուղեվարն ու երկու ճամբորդներ ծանրօրէն վիրաւորուեցան։

Ապստամբները ահաբեկչական իրենց գործունէութիւնը կը չարունակեն, ռումբեր աճակելով հանրային վայրերու մէջ։

Պու – Շէպքայի մէջ ոստիկանատուն մը յարձակում կրեց զինեալ ապստամբներու կողմէ։ Զինուորները ուժգին դիմադրութիւն մը ցուցաբերեցին, որմէ վերջ ապստամբները ապաստանեցան Թունուզ։ Ո՛չ մէկ զոհ՝ Ֆրանսացիներու կողմէ։ Այս պարագան անգամ մը եւս ցոյց կուտայ, թէ Թունուզ իր հողամասը տրամադրած է Ազատագր· Ճակատին։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ մէջ չնորհաւորման արշաւը կը չարունակուի· վերջին զոհը Պերլինի համալսարանին տնտեսական գիտութեանց դասախօս Քիւպինքին է։ Կը կարծուի թէ նոր պայքարը պատճառ պիտի ըլլայ որ Մշակոյթի նախարար Պեխեր տապալի։ 1936ին հրապարակաւ յայտարարած էր թէ համաձայն է Նակիի կառավարութեան Մշակոյթի նախարար հռնգար գրագէտ Լիւքաքի։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ մէջ բացառիկ տաք օդ մը կ'ընէ քանի մը օրէ։ Առջի օր Փարիզի մէջ 18ի բարձրացած էր ջերմաչափը, իսկ Մուլէն՝ 30ի։ Ներկայիս Եւրոպայի ամէն

ՓԵՏՐ. 18Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ
ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Բոլշեւիկեան բռնատիրութեան դէմ փետրուարեան ապստամբութեան 37րդ տարեդարձը կը տօնուի, նախաձեռնութեամբ Հ· Յ· Դ· Փարիզի Շրջ· կոմիտէի եւ մասնակցութեամբ Փարիզի եւ շրջանային բոլոր մարմիններուն եւ խումբերուն։

20 Փետրուար, Հինգշաբթի, ժամը 20·30ին, Անգուրաժըմանի սրահին մէջ,

44, RUE DE RENNES
MÉTRO ST. GERMAIN DES PRÉS ET ST. SULPICE

կը նախագահէ ընկ· ՀԱՃԻ ՍԱՐԳՍԵԱՆ (Հայաստանի հանրապետութեան խորհրդարանի անդամ)։

կը խօսին ընկերները Ե· ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ եւ Ա· ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ։

Գեղարուեստական բաժին, ընկերուհի Ա· Քէօսէեան՝ երգ, Օր· Շ· Յովհաննէսեան եւ ընկեր Զ· Գարիպեան՝ արտասանութիւն։

Մուտքը ազատ է։

Տէր եւ Տիկին Մանուէլ Րէիսեան, Տէր եւ Տիկին Մարսէն Թոմսոն եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Սերժ Վաֆիատիս (Ամթէնք), Այրլ Տիկին Օլկա Տէտէյեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Արտաչէս Գրիգէեան եւ զաւակը, ինչպէս նաեւ ճիլպերեան, Գարահիսարլեան, Կառավարեան, Մուրատեան ընտանիքները խոր կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց մօր, մեծ մօր, հօրաքրոջ, զարմուհիին եւ աղգականին՝

ԱՑՐԻ ՏԻԿ· ՀՈՐԹԱՆՍ ՀԻՒՍԷՅԻՆՃԵԱՆԻ
(Ծնեալ Տէտէյեան)

մահը, որ տեղի ունեցաւ Ուրբաթ, 14 Փետրուար, իր բնակարանին մէջ՝ 11պիզ, Ռիւ Մոպէոճ, Փարիզ (9)։

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի երկուշաբթի, 17 Փետրուար, կէսօրէն ետք ժամը 16ին, Փարիզի Հայոց եկեղեցին, ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի Փանթէոնի գերեզմանատունը, ամփոփուելու համար ընտանեկան դամբարանին մէջ։

Մասնաւոր մահագդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել։

ԶԱՏԻԿ

? ? ? ?

նէն տաք երկիրը կը նկատուի Ֆրանսան, եւ կը կարծուի թէ զարնանային եղանակը պիտի չարունակուի։

ՓԱՐԻԶԻ երկրորդ չրջանին (1, 2, 8, 9, 16, 17, եւ 18րդ թաղամասերը) Մարտ 16ին տեղի պիտի ունենայ Մարսէլ Քայէնի յաջորդին ընտրութիւնը։ Ապդ· կուսակցութիւնները կ'առաջարկեն մէկ թեկնածուով ներկայանալ, համաձայնաւոր թեկնածուին դէմ։ Այս ուղղութեամբ Պերնար Լաֆէյ (դիմադրական) ժողովի հրաւիրած է բոլոր կուսակցութիւնները Փետրուար 19ին։ Մէկ թեկնածուի պարագային հաւանական կը Թուի՝ զօրավար Պիյօթ։

ՍՈՒՄԱԹՐԱ կղզիին մէջ Ինտոնեզիացի ապստամբ գնդապետները յեղափոխական կոմիտէ մը կազմեցին, միաժամանակ վերանորոգելով իրենց աղդարարութիւնը՝ կառավարութեան։ Նախագահ Սոքարնօ այսօր ճաքարթա կը հասնի, ուր կացութիւնը աւելի քան ծանր կը նկատուի։

ԻՐԱՔի եւ Յորդանանի Միացեալ Թագաւորութեան հռչակումէն վերջ, Նախագահ Նասր Ցէյսալ թագաւորին չնորհաւորական նամակ մը դրկեց։ Արաբիոյ Սէուտ արքան վաւերացնելով հանդերձ երկու գահերուն միացումը, հաւանական չէ որ յարի այդ դաչնակցութեան։

ՍՈՒԻՒՈՑ համաձնաւոր կուսակցութիւնը կը մերժէ լուծուիլ, ինչպէս պայմանն էր, եգիպտոս – Սուրիա միացումէն ետք։ Գահիրէի էլ Ահրամը կը գրէ թէ չաբաթ օր Դամասկոս հաւաքուած էին սուրիական կուսակցութեանց ներկայացուցիչները լուծման գեկոյց մը հրատարակելու համար։

Հ.Մ.Ը.Մ.

Կը խնդրուի Լիոն – Տէսինի եւ Վիէնի Հ· Մ· Ը· Մ·ականներէն իրենց հասցէն դրկել ՄԱՐՍԷՑԼԻ Հ· Մ· Ը· Մ·ի հետեւեալ հասցէին՝

CHAUSSURE PIERRE
(ԳՈՒՑՈՒՄՃԵԱՆ)
3, Rue des Treize Escaliers, Marseille

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ՎԱԼԱՆՍ — Հ· Յ· Դ· Շրջ· կոմիտէն չնորհակալութեամբ ստացած է 3300 Ֆր· Օր· Ժ· Փարթամեանի նշանախօսութեան առթիւ ի նպաստ Մշակոյթի Տան, իրենց ընտանեկան պարագաներէն։

Ընկեր Յարութիւն Քիւճիճեան իր ապաքինման առթիւ հազար Ֆր· կը նուիրէ Մշակոյթի Տան։

ՇՓԵՂ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ Հ· Յ· Դ· Նոր Սերունդի «Սիամանթօ» խումբի։

Յովսեփեանտրութեամբ Հ· Յ· Դ· «Վահրանդեան» կոմիտէին։

22 Փետրուար, Լիոն, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9էն մինչեւ լոյս, Փլաս Պելըֆուր,

BERRIET MILLIET
PLACE BELLECOUR

ընդարձակ սրահներուն մէջ։

Կը նուագէ նշանաւոր

MARCEL LOUVIRAY

նուագախումբը։

Մասնակցութեամբ խումբին երգիչ՝
ԱԼՊԻՐ ՆԵԼԼԵԱՆի

Արդիական պարեր Ֆրանսայի ախոյեանի կողմէ։

Հայկական տարազով պարեր։

Հաճելի անակնկալներ, Փարիզի Նոր Սերնդականներու կողմէ։

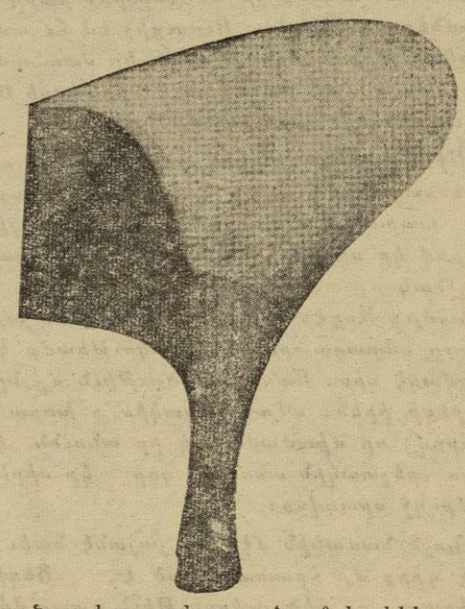
Ճոխ պիւֆէ Մատչելի գիներով

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Հայաստանի Մարտունի չրջանի, եւ բանաոս գիւղի բնակիչ, Ազվան Քարամեանը, որ կը գտնուի Մարսէյլ։

Տեղեկութիւն ունեցողներէն կը խնդրուի լուր տալ մօրը՝ Մախմուս Ցակորեանին (նախկին Երանոս գիւղի բնակիչ, Քարամեան Սարոյի կինը), որ ներկայիս կը բնակի Արտաչատի չրջանը, չորրորդ գիւղը։

Նոր կատարելագործում կօշիկի կրունկներու պատրաստութեան մէջ
Առաջին հայ հաստատութիւնը որ յաջողած է մաքիէռ փլաստիքի եւ ալիւմինոնի միացումով չինել անբեկ (Ենֆասապլը) եւ ճկուն կօշիկի կրունկներ ամէն բարձրութեամբ։

Դիմել՝

VANPLAST
(ՎԱՆԼԵԱՆ)
7, RUE GODOT DE MAUROY
Téléphone : OPEra 01-06
Առաւօտները հեռաձայնել՝ ITA 33-38

MORY et Cie

ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

ԻՆԹՈՒՐԻՍԹ – ՄՈՍԿՈՒԱյէն ստացած է մեծաչնորհեալ իրաւասութիւնը ծրարներ ղրկելու Խորհրդային Միութիւն։ Բոլոր տուրքերը կը վճարուին ղրկողին կողմէ, ստացողը ոչ մէկ վճարում ունի ընելիք։ Ղրկողը ինք կը պատրաստէ ծրարը իր կողմէ գնուած եւ ընտրուած հագուստներով եւ ապրանքներ։

Սքաւտար ծրար չենք պարտադրեր։ Սակայն միայն նոր ապրանք կ'ընդունինք։ Ներկայիս ծրարները աւելի արագ կը հասնին։

Բոլոր տեղեկութիւնները կը տրուին հեռաձայնով՝ NOR. 40-72 et 50-33

10, Rue St-Quentin, Service C, Paris 10
MÉTRO ET AUTOBUS : GARE DU NORD

ԾՐԱՐՆԵՐՈՒ ԱՌԱՔՈՒՄ

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ ԱՆԳԼԻՈՑ ՀԱՄԲՈՎ

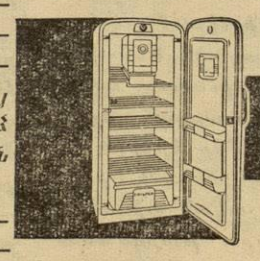
ՄԻԱԿ ՏՈՒՆԸ ՊԱՇՏՕՆԱՊԷՍ ՀԱՆՁՈՒԱԾ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵՆԷՆ

SICOMEX
20, RUE ROYALE, PARIS 8e
TÉL : OPE. 67-77
MÉTRO MADELEINE C. C. P. 11-964-43

Ծրարները կը պարունակեն անգլիական առաջնակարգ ապրանքներ։

Սքաւտար 6 տեսակ ծրար կամ յանձախորդին ընտրած ապրանքները։

Յանձնումի բացարձակ ապահովութիւն, ամէնէն կարճ ժամանակներու մէջ առանց որեւէ ծախքի ստացողին համար։ Ուզողին ձրի ցուցակ։

réfrigération ménagère et commerciale

Kelvinator

le froid c'est moi ! | 40 ans d'expérience

Société ROHDANIENNE DU FROID - VALENCE (Drôme)
7, RUE PASTEUR

MARKARIAN JEAN (ԳՐԻԳՈՐ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ)
ELECTRICIEN, 1, RUE PELLETERIE, VALENCE,

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900
Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանք : Հատը 15 ֆր.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
18
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
MARDI
18 FEVRIER
1958

34ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8122 — 34EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 14ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3923

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18

Ահա՛ թուական մը, որ անջնջելի կերպով արձանագրուած է Հայոց ժամանակակից պատմութեան մէջ, իբրեւ նոր օրերու վարդանանց մը :

Աչքի առջեւ բերէք 1921ի փետրուար ամիսը եւ Հայաստանի վիճակը այդ բախտորոշ օրերուն :

Դարերով կաչկանդուած ստրկութեան ծանր շղթաներով, կեղեքուած ամէնազրկի բռնակալներու լուծին տակ, ճաշակած Մեծ Եղեռնի եւ համաչխարհային պատերազմի սարսափները, հայ ժողովուրդը զերազոյն ճիգերով եւ օրհասական ճակատամարտներով հազիւ յաջողած էր 1918 Մայիս 28ին ափ մը հող խլել իր նախահայրերու պատմական հայրենիքէն եւ անոր վրայ հիմնել, անկախ Հայաստանի Հանրապետութիւնը :

Իրականացած էր դարերու երազը :

Սփոփանքի երկար ու առողջարար չունչ մը քաշած էին մեր հայրենակիցները Հայաստանէն մինչեւ Ամերիկա, Հիւսիսէն մինչեւ հարաւ, մինչեւ Զինուամաչին ու Փաթակոնիա... ուր որ վտարանդի բեկոր մը ծուարած էր :

Հնչած էր արդարութեան եւ ազատութեան զերազոյն ժամը : Ցիրուցան հայորդիները հետզհետէ կը համախմբուէին նորագոտ հայրենիքին չուրջ :

Հայաստան պանծալի անունը հպարտութեամբ կը լեցնէր անապատներէն եւ աքսորավայրերէն հրաչքով ազատուած Մնացորդացին սիրտը :

« Հայաստանի Քաղաքացի» դարձած կը ճամբորդէինք հայկական անցագրով : Ուրախ էինք ամէնայն Հայոց կառավարութիւնը մը, որ իր հովանին եւ պաշտպանութիւնը կը տարածէր աշխարհացրիւ հայութեան վրայ :

Հայաստանի դուռները լայնօրէն բաց էին՝ ներս մտնողներուն եւ դուրս ելլող – ներուն առջեւ :

Աշխարհի մեծերուն հետ կողք կողքի եւ հաւասար աստիճանի վրայ նստած՝ դաշնագիր կը ստորագրէին Հայաստանի Հանրապետութեան պատուիրակները :

Երեսուն ամիս միայն պիտի տեւէր այս զեղեցիկ երազը :

Ու օրին մէկը յանկարծ նոյն դաժան եւ դաւադիր ուժերը, որոնք դարերով մեր վզին նստած էին, դաշինք կնքած՝ աքցանի մէջ կը սեղմէին մեր փոքրիկ հայրենիքը՝ հարաւէն ու հիւսիսէն :

Խարեբայ խոստումներով եւ կարմիր սուիններու ուժով իշխանութեան տիրացած բոլշեւիկները իրենց չնաչխարհիկ վարդապետութիւնը ուզեցին փորձել մինուճար երկրի մը վրայ, որ տակաւին ժամանակ չէր ունեցած բուժելու պատերազմին, ջարդերու, սովին եւ հիւանդութեանց պատճառած անհուն աւերները :

Կողոպտեցին ամբողջ ժողովուրդը : Ահուսարսափ տարածեցին ամէն կողմ : Յուրխին ու սառնամանիքին դէմ աքսոր քշեցին ծերունի զօրավար Նազարբեկեան ու իր հարիւրաւոր սպաները, որոնք հեռախոսական կռիւներու մէջ իրենց անձը վտանգելով անկախ հայրենիք մը կերտած էին :

Բանտերը լեցուցին մտաւորականներով, Թուրքերուն նախանձը չարժելու աստիճան ոճրագործ նպատակներով : Կացիններով սկսան սպաննել անմեղ ու անպաշտպան բանտարկեալները :

Կարմիր բանակայիններու սանձարձակ ոճիրները՝ դիչերանց թէ օր ցերեկով՝ յորդեցուցին բաժակը :

Փետրուար 18ի ժողովրդական տարեբային ապստամբութիւնը հայ ազատատենչ ժողովուրդի հայրենասիրական բեր – նածին զգացումներուն պոռթկումն էր կարմիր բռնակալութեան դէմ :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀՈԳԵՐ

ԹՈՒՆՈՒԶԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ԲՈՂՈՔԸ

*Մ*ԱԿի Ապահովութեան Խորհուրդը այսօր կէսօրէ վերջ կը դումարուի Նիւ Եորքի մէջ, քննելու համար օրակարգի երկու հարցեր.—

1.— Թունուզի բողոքը՝ փետրուար 8ի ֆրանսական յարձակումին դէմ :

2.— Ֆրանսայի բողոքը՝ Թունուզի դէմ որ կ'օժանդակէ ալժերիացի ապըստամբներուն :

Միւս կողմէ Թունուզի Արտաքին Նախարարը յայտարարեց թէ ՄԱԿի Թունուզեան ներկայացուցիչին տեղեկութիւնները ղրկած է, որպէսզի նոր բողոքագիր մը յանձնէ Ապահովութեան Խորհուրդին : Այս երկրորդ բողոքագիրը պատասխան մըն է ֆրանսական բողոքին : Այս ձեւով Թունուզ կ'աշխատի որ Ալժէրիոյ հարցը դարձեալ արծարծուի ՄԱԿի մէջ :

Կը կարծուի նաեւ, թէ Պուրկիպա առաջարկէ որ Ապահովութեան Խորհուրդին նիստը յետաձգուի :

Ամէն պարագայի մէջ Ամերիկա կ'աշխատի որ երկու երկիրներուն տարակարծութիւնը չուտով լուծուի :

Ամերիկեան միջամտութիւնը Ֆրանսայի կողմէ ընդունուելէ ի վեր, Թունուզի մէջ որոշ մեղմացում մը նկատելի դարձաւ : Թունուզցիք թոյլ տուին որ Ֆրանսայի զինուորները պարենաւորուին ոչ – զինուորականներու կողմէ : Անկախ զինուորականներու ընտանեկան պարագաներէն, Թունուզցի առեւտրականներն ալ ուտես – տեղէն կը ծախեն բանակին : Պիզերթի մէջ կացութիւնը աւելի ծանրացաւ : Թունուզեան նոր ջոկատ մը դնաց խստացնել հսկողութիւնը : Քաղաքին փողոցները չուտով ամայացան : Կառավարիչը՝ Նուիրա, որ երէմեան նախարարին եղբայրն է, Ֆրանսացի զինուորներու պարենաւորութիւնը արգիլեց : Թունուզցիք, որ կը պահեն զօրանոցին մուտքի դուռը, կը մերժեն ներս ձգել զինուորներու կիները :

Թունուզի մէջ Անգլիոյ եւ Ամերիկայի դեսպանները տեսակցութիւն մը ունեցան Պուրկիպայի հետ եւ միասին ճաչեցին : Կը կարծուի թէ Հանրապետութեան Նախագահը երկու դեսպաններէն տեսակցութիւնը խնդրեց, փոխարինելու համար Ֆրանսական : Յաւելեցաւ նաեւ ամերիկեան մի – ջամտութեան մասին : Նոր դժուարութիւն մըն ալ՝ այս հարցին մէջ : Ֆրանսա Ունչինկերքի միջամտութիւնը կ'ընդունի մինչ Սաքիէթի խնդիրը լուծելու համար, մինչդեռ Պուրկիպա կ'ուզէ որ Ֆրանքեւ – Թունուզեան տարակարծութիւնը, բոլոր ճակատներու վրայ, լուծուի Ամերիկացիներու մասնակցութեամբ :

Թունուզի երկրորդ բողոքը, որ կոչուած է Ալժերիոյ հարցը արծարծելու, աւելի ծանր կացութիւն մը կը ստեղծէ : Ամերիկացիք ներկայիս կ'աշխատին որ երկու կողմէ ալ ներկայացուած բողոքները եռ քաշուին ՄԱԿէն :

Մինչ այս մինչ այն իտալական « Իլ Թէմփօ» թերթը տեսակցութիւն մը ունեցած է Պուրկիպայի հետ : Իր յայտարարութիւններուն մէջ Նախագահը կ'ըսէ թէ Թունուզ կ'ուզէ որ,—

1.— Ֆրանսա ընդունի պարպումի ըսկզբունքը :

2.— Պիզերթի եւ Սֆաքսի ֆրանսական բոլոր ուժերը անմիջապէս հեռանան :

3.— Խորհրդակցութեանց սկսիլ՝ Պիզերթի հարցը լուծելու համար : Պուրկիպա առաջարկած էր որ Պիզերթը տրամադրուի Ազանտեան Ուխտին :

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

"ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ" ԻՆՏՈՆԵԶԻՈՅ ՄԷՋ

*Ս*ումաթրա կղզիին մէջ ապստամբ զինուորականները «Յեղափոխական կառավարութիւն» մը հաստատեցին, վեց անդամներով : Ճաքարթայի կառավարութիւնը հրամանագիր մը հրապարակեց դատապարտելով ըմբոստ զինուորականները, որոնց նպատակն էր օրինաւոր կառավարութիւնը տապալել : Միւս կողմէ Սոքարնօ Ճաքարթա վերադառնալով ժողովրդական խանդավառութեան մը մէջ ընդունուեցաւ :

Ապստամբ զինուորները զրաւած էին նաեւ Սումաթրայի օդակայանը : Հակառակ Ճաքարթայի սպառնալիքներուն « յեղափոխական կառավարութիւն »ը յայտարարեց թէ զղջումի վերջին առիթ մըն ալ կ'ընծայէ Նախագահ Սաքարնոյի :

Ըմբոստ զինուորականները հակահամայնավար են եւ կը պահանջեն որ իշխանութեան գլուխ դայ Տոքթ. Հաթթա «երկրին հակահամայնավար զօրաւոր մարդը » :

Հակառակ ասոր Սոքարնոյի կառավարութիւնը ըմբոստները ձերբակալելու իր հրահանգին վրայ կը մնայ :

Ծանր կացութեան մը առջեւ կը գտնուի Ինտոնեզիա : Երկու կառավարութեանց կազմութիւնը լուրջ բարդութիւններ կը ստեղծէ, տագնապը աւելցնելով :

ՄԻԱՑԵԱԼ ԹԱԳԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ ԻՍՐԱՑԷԼԻ ԴԷՄ

Ցորդանան – Իրաք Միացեալ Թագաւորութեան ստեղծումէն վերջ Ֆէյսալ Թագաւոր մեկնեցաւ Իրաք : Ամմանի օդակայանը ողջերթի գացած էր Հիւսէյն արքան, որմէ ետք ձայնասփիւռէն ճառ մը խօսեցաւ մասնաւորապէս ծանրանալով Պաղեստինի հարցին վրայ.— Այսօր մեր սրտերն ու յոյսը կը զարձնենք դէպի Պաղեստին եւ Աստուծոյ առջեւ կ'երդնունք հաւատարիմ մնալ մեր նախնիքներուն՝ թշնամիին ձեռքէն ազատագրելու համար երկիրը : Զէնքերը վար պիտի չդնենք ,— եղրակացուց ան ,— մինչեւ որ մեր նպատակը իրականացած չըլլայ :

Նման յայտարարութիւն մըն ալ ըրաւ Իրաքի Թագաւորը :

Ամմանի կիսապաշտօնական չրջանակ – ներուն համաձայն Քուէյթի եւ Պահրէյնի իշխանութիւններն ալ պիտի յարին Մի –ացեալ Թագաւորութեան : Քարիւղով հարուստ այս երկու երկիրները մեծապէս պիտի զօրացնեն նոր պետութեան դիրքը արաբական եւ միջազգային աշխարհին մէջ :

Անգլիական եւ ամերիկեան չրջանակներուն կարծիքով Միացեալ Թագաւորութիւնը առիթ մը պիտի ըլլայ որ Իրաքի եւ Ցորդանանի դիրքը աւելի զօրանայ եւ տնտեսութիւնը կայուն վիճակ մը ստանայ :

ՄԱՐՍԷԼ ՔԱՇԻՆԻ ՑՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Աւելի քան 50.000 հոգի կը հետեւէր Շաբաթ օր Մարսէլ Քաշինի թափօրին : Մեծ մասը համակիր կուսակիցներ եւ համակիրներ :

Ցանուն Ազգ. Ժողովին խօսեցաւ նախագահ Լը Թրոքեռ, ապա թափօրը ուղղուեցաւ դէպի Փեռ Լաչէզ : Գերեզմանատան մէջ խօսք առին Էթիէն Ֆաժօն եւ Ժագ Տիւքլօ : Երկուքն ալ վերյիչեցին առաջնորդին կեանքը «ամբողջովին նուիրուած աշխատաւորութեան», մինչ կը հընչէին «Մարսէյեզ»ը եւ «Միջազգայինը» :

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՏԱՐԱԳԸ

Ինչպէս պրած էինք կիրակի առաւօտ Փարիզի Հայ Կաթողիկէ Ս. Խաչ եկեղեցին մէջ տեղի ունեցաւ հանդիսաւոր պատարագ Հայ Լեգէոնի Ռազմիկներուն եւ կամաւորներուն Ֆրանսայի Թէ հայ նահատակներուն յիշատակին : Եկեղեցին չատ փոքր էր անշուշտ եւ բազմութեան մեծ մասը արարողութեան կը հետեւէր փողոցէն : Կը պատարագէր Գերապայծառ Կ. Ծ. Վ. Թ. Ամատունի, քարոզեց Գերապայծառ Պրեսօլ, ապա Ֆրանսերէն քարոզ մը խօսեցաւ նաեւ Գերապայծառ Ա. Մատունի, եւ կարդաց կարտինալ Ազագ նանեանի հեռագիրը այս յիշատակի հանդիսութեան առթիւ, ուղղուած Միջերկրականի Կոմիտէին — «Հոգեպէս միացած բարեպաշտ ոգեկոչման Ֆրանսացի եւ հայ մարտիկներու ինկած Արեւելք Պատուոյ եւ Պարտականութեան զաշտին վրայ, կ'օրհնենք անոնց փառաւոր յիշատակը, կ'աղօթենք որ Աստուած պահպանէ անոնց ազնիւ ժողովուրդը վասն կրօնի եւ Հայրենեաց» :

Զինուորական պատիւներէն ետք, Պ. Ժորժ Պիտօ եկեղեցւոյ դրան աչքէն ճառ մը խօսեցաւ վեր հանելով Հայ-Ֆրանսական եղբայրութիւնը երէկ ինչպէս այսօր :

Ցաջորդով՝ մանրամասնութիւններ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՑՈՐԴԱՆԱՆՑԻՆԵՐՈՒ եւ Իսրայէլացի – ներու միջեւ նոր բախում մը պատահեցաւ Սքոփուս լերան չրջանին մէջ : Երեք իսրայէլացի զինուորներ վիրաւորած են :

ԻՐԼԱՆՏԱՑԻ մէջ հականգլիական չարժումը կը չարունակուի : Ահաբեկիչները Պլանֆորտի զօրակայանին վրայ յաջակումի զործածելով երեք զինուորները վիրաւորեցին :

ՆԱԽԱԳԱՀ ՍՅԶՐՆՀԱՈՒԷՐԻ պատասխանը՝ խանը՝ Բուլղանինի երկրորդ նամակին, այսօր կը յանձնուի Ֆ. Միութեան Արտաքին Նախարար Կրոմիքոյի :

ՊՈՆԻ մէջ Թուրքիոյ Արտաքին Նախարար Զօրլու խորհրդակցութիւններ ունեցաւ, որմէ ետք հրատարակուած զեկոյց մը կը յայտնէ թէ Գերմանիա տնտեսական պէտք է օգնէ Թուրքիոյ :

ՍՊԱՆԻՈՅ Արտաքին Նախարարութիւնը հերքեց այն լուրերը, որոնց համաձայն սպանական օդանաւեր ռմբակոծած էին Իֆնիի կուլիմին չրջանը :

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ Նախագահ Հէօս Ցունիս 4–6 պիտի այցելէ Միացեալ Նահանգները :

ՖՈՐՄՈԶԱՑԻ (Ազգ. Չինաստան) կառավարութիւնը իր հրաժարականը ներկայացուց Նախագահ Զան Քայ Չէքի, որ մերժեց ընդունիլ :

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻՆ կը հաղորդեն թէ Ֆ. Միութեան բնակչութեան թիւը 203 միլիոն է ներկայիս եւ 15 տարիէն պիտի բարձրանայ 245 միլիոնի :

ՆԱԽԱԳԱՀ ՍՅԶՐՆՀԱՈՒԷՐԻ զինաթափութեան հարցի խորհրդական Հարոլտ Սթասըն հրաժարեցաւ իր պաշտօնէն, թեկնածու ըլլալու համար Փենսիլվանիոյ կառավարիչի ընտրութեան : Սթասըն բացատրեց թէ զինաթափութեան հարցը յոյս դրութեան վրայ է : Ծանօթ չէ թէ ո՛վ պիտի ըլլայ իր յաջորդը :

ԿԱՆՑԻ ՆԿԱՐՆԵՐԸ

Կիրակի օրուան մեր հրատարակած նկարները Վարուժանի նուիրուած կանոի հանդիսութեան մեզի տրամադրուած էին Պ. Գրիգոր Ճօլօլեանի կողմէ (Ֆօթօ Ա. – բաքս) , 31 Պուլվար Ռասփայ :

ԻՐ ԽՕՍՔԸ

ԸՄԲՈՍՏԱՅԱՆ

Այս մէկ բառը ամէն բան կը բացատրէ, երբ կը խօսինք 1921 Փետրուար 18ի ա – պըստամբութեան մասին :

Հայաստանի ժողովուրդը ենթարկուած էր սանձարձակ բռնակալութեան մը : Նո– բեկները կ'ուզէին որ պատմութիւնը ար– ձանագրէր թէ իրենց իշխանութիւնը հաստատեցին «յեղափոխութեամբ», եւ ոչ թէ փոխադարձ համաձայնութեամբ :

Եւ ծայրագաւառ Հայաստանի մէջ ալ գործադրուեցան այն սարսափները որոնք ցնցեր էին ամբողջ Ռուսաստանը, 1917 Հոկտեմբերէն ի վեր :

Ամբողջ հատորներ գրուած են այդ ահ– ռասարսափի մասին, հայերէն, ռուսերէն թէ ուրիշ լեզուներով :

Բոլորն ալ կը պարունակեն ջախջախիչ փաստեր որոնք անջնջելի, արիւնազանդ արատ մը կը կազմեն բոլշեւիկեան տիրա– պետութեան համար :

Դեռ կան բազմաթիւ ականատես վկա – ներ աշխարհի բոլոր մասերուն մէջ :

Դասալիքներ, գաւառափոխներ, կամ դատարկամիտներ ի գուր կը փորձեն վարկաբեկել Փետրուար 18ի համաժողո– վրդական պոռթկումը, կամ խեղաթիւրել անոր իմաստը :

Այդ օրերուն չկար որեւէ հոսանք որ ժխտական դիրք բռնած ըլլար :

Ընդհակառակն, ամէնքն ալ հայրենա – սիրական պարտականութիւն կը համա – րէին բաժին մը ստանձնել ինքնապաշտ – պանութեան եւ ազատութեան այս նոր պայքարին մէջ, որ պայթած էր հակա – ռակ իրենց կամքին :

Պատմութիւնը կ'ըսէ թէ ռամկավար – ներն ալ ունէին իրենց առանձին զօրամա– սը եւ պարծանքով կը յիշեցնէին, որպէս զի այս կամ այն կուսակցութիւնը չվայե– լէ ամբողջ փառքը :

Հալածանքները եւ ձերբակալութիւննե– րը բաւական չհամարելով նոր իշխանու – թիւնը թրքավարի աւար մըն ալ սարքած էր, ինչպէս կը հաստատեն բոլշեւիկ տե– սաբանը Բորեան եւ ողբացեալ Յ. Քա – ջաղնունին :

Մինչ անճար երկիրը անմիջական օգ – նութիւն կը սպասէր դուրսէն, եկուոր – ները իր կաթն ու չաքարն ալ կը բռնա – դրուէին եւ կ'արտածէին :

Ստեղծուած ահռելսարսափը զարմանք պատճառած էր մինչեւ անգամ Կովկասի կարմիր փոխարքային Օրժոնիկիձէի որ անհրաժեշտ կը գտնէր տեղափոխել հայ կարմրուկները :

Իսկ աւելի անդին Մոսկուայի մէջ, Լե– նինն էր որ իր դժգոհութիւնը կը յայտ – նէր, Երեւան ղրկելով Միասնիկեանը եւ ղդաստութեան հրաւիրելով Կովկասի մո– լեռանդ նորընծաները : :

ԳԻՒՂԱՑԻ ԱՍՊԵՏՆԵՐ

(ԸՆԿ· ՄԱՐՏԻՐՈՍԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ)

Անցեալ Նոյեմբերի առաջին օրերին Թեհրանում հողին յանձնեցին Հ. Յ.Դաշ– նակցութեան հաւատարիմ ու անձնուրաց մարտիկ Բաչ – Գառնեցի Մարտիրոսին, աւելի ծանօթ «խմբապետ Մարտիրոս» անունով : Ողբացեալը վերջինն էր համա– դիւղացի մի երրորդութեան, միւս եր – կուքը Արտուչն ու Մնկոն վաղուց բաժան– ուած են մեզնից — իրենց հերոսական մասնակցութիւնը 1921 թուի Փետրուար 18ի ապստամբութեան եւ նրան յաջորդող քաղաքացիական կռիւներին, մի քանի անգամ ճակատագրական նշանակութիւն ունեցաւ : Ապստամբութեան վաղաժամ պարտութիւնը՝ ջարդի եւ աքսորի կը դա– տապարտէր հազարաւոր հայ մտաւորա – կաններ, բանւորներ ու գիւղացիներ :

Ռազմական համայնավարութեան ու Չեկայի մենատիրութեան շրջանն էր : Դատ, արդարութիւն, դիմումի խեղ – դուած, թացն ու չորը միասին էին վառ– ւում : Բիւրաւոր անմեղների նահատակու– մը խոստովանելով հանդերձ Լենին ա – սում էր.— «Եթէ հարիւր գնդակահար – ուածների մէջ հինգը միայն մեր թշնամի– ներն են եղել, մենք բաւարարուած ենք» :

Նոր խորհրդայնացած Հայաստանի յեղ– կոմը.— Կասեան, Աւիս, Մռաւեան, Դիւրգերեան — պիտի կոտորէր բանտար– կուած հազարաւոր պետական ու կուսակ– ցական գործիչներին, խորհրդարանի ան– դամներից ու կառավարութեան նախա – գահներից մինչեւ Հ. Յ. Դ. գիւղական

Ինչ վրիպումներ ալ գործուած ըլլան, Փետրուար 18ի չարժումը կը պահէ իր ամբողջ արժէքը, իբրեւ ամբողջ ժողո – վուրդի մը ամեհի խոյանքը բարբարոսա– կան եւ եղբայրասպան բռնակալութեան մը դէմ :

Շարժումը հասած էր իր նպատակին, փախուստի մատնելով նորեկները :

Եթէ ի վերջոյ վերադարձաւ, այդ կը պարտին ոչ թէ իրենց խեղճ ու կրակ ու– ժերուն, այլ Բադուի ռուսական բանա – կին, ինչպէս մինչեւ այսօր ալ պարծան – քով կը պատմեն :

Փետրուար 18ը ուղենիշ մըն էր ազա – տագրական պատմութեան մէջ : Փոքրիկ մը որ կ'ապացուցանէ թէ կարելի չէ յա– ւիտենապէս լուծի տակ պահել որեւէ ժո– ղովուրդ ներքին կամ արտաքին դաւե – րով :

Երբ ժողովուրդ մը ազատութեան կը ձգտի ոչ մէկ ուժ կրնայ մարել անոր ձայնը որ միշտ պիտի արձագանգէ լեռնէ լեռ : Երբեմն իբրեւ երդ ի խորոց սրտից, երբեմն իբրեւ ահազանգ :

1956 Շ·

ՍՏԱԼԻՆԻ ՄԱՀԸ

Այս ջղայնութեան հետեւանքով է որ ուղեղային արիւնախտնում ունեցաւ ու սրահին մէջտեղը գետին փռուեցաւ : Իր անկենդան մարմինը ամբողջ գիշերը այդ– տեղ մնաց· ոչ ոք զբաղեցաւ իրմով· եւ այդպէս ալ մեռաւ :

Իլիա Էհրէնպուրկ իր նամակը կը վեր – ջացնէր հետեւեալ բառերով· «Այն անձը որ փրկեց Ա· Մխութիւնն ու մեր երկրին համայնավար կուսակցութիւնը՝ Լազար Քականովիչն է» :

Ժորհրդային գրողին այս վկայութիւ – նը, իր կարեւոր գիծերուն մէջ, հաս – տատուեցաւ Էմվէտէի (Գաղտնի ոստիկա– նութիւն) նախկին բարձր պաշտօնատարի մը, վրացի Կապանաձէի կողմէ, որ ևս – րիայի մտերիմ բարեկամն էր, ու այս վերջինի ձերբակալուելէն վերջ փախաւ Ա· Մխութենէն :

Ըստ Կապանաձէի յայտարարութեան, 1953 Փետրուար 28ին Կրեմլինի մէջ նիստ մը հրաւիրուած էր կեդրոնական Կոմի – տէի երկրորդ քարտուղար Ժրուշչեւի կող– մէ՝ Ա· Մխութեան հողամշակութեան մե– թոտները բարելաւելու մասին 1948 Փե– տրուար 28ին հանուած չրջաբերականին հինգերորդ տարեդարձը նշելու համար :

Ստալին, որ այլեւս Կրեմլինի մէջ չէր բնակեր (այլ՝ Մոսկուայի մօտերը գըտ– նուող իր տաչային մէջ)-իբրիկուան դէմ հասաւ Կրեմլին :

Մինչ այդ, Գերագոյն Ժորհուրդի ան – դամներէն բազմաթիւ անձեր, որոնք «բը– ժիշկներու խնդրէն» ի վեր որոշած էին Ստալինը մէջտեղէն վերցնել, համաձայ – նութիւն գոյացուցին Ժուկովի, Բուլկա – նինի եւ Մոսկալենքոյի(*) հետ՝ ձերբա – կալել տալու համար զօրավար Արտիէմի – եվը (Մոսկուայի հրամանատար) եւ զօ– րավար Սինիլովը (Կրեմլինի հրամանա – տար), ու անոնց պաշտօնը յանձնելու համար Ժրուշչեւի մտերիմ բարեկամ զօ– րավար Սերովին :

Սերովի հրահանգով, որ խումբ մը զինուորներով եկաւ, Կրեմլինի ու արտա– քին աշխարհի միջեւ հաղորդակցութեան բոլոր միջոցները կտրուեցան :

Երբ Ստալին ժողովասրահէն ներս մը– տաւ, Գերագոյն Ժորհուրդի բոլոր ան – դամները չրջապատեցին զինքն ու բա – ցատրութիւններ պահանջեցին «բժիշկնե – րու խնդրի»ին մասին : Ստալին, ծայրա– յեղ բարկութեամբ լեցուած, ժամէ մը ա– ւելի պոռաց ու բոլորին գլխուն սպառնա– լիքներ տեղացուց : Ապա ուղեց հեռաձայ–

(*) Մոսկուայի զինուորական շրջանի հրամանատարը :

կոմիտէի անդամը, եթէ ըմբոստացած հայ աշխատաւորութիւնը փախուստի չմատնէր ոճրագործներին : Նրանք հազիւ ժամանակ ունեցան 40 հոգի կացնահա – րելու :

Երեւանից 20 – 25 քիլոմեթր դէպի ա – րեւելք, լեռների գրկած փոքրիկ տափաս– տանի վրայ փռուում է հայկական տիպար Բաչ – Գառնի հնադարեան մեծ գիւղը, ամուր կառչած հազարամեայ բարքերին ու աւանդութիւններին : Գիւղի եղերքին կուտակուած են Տրդատ թագաւորի ամ– րոցի տիտան քարասիւները նուրբ քան – դակներով : Դրանցից միւս կողմ անդուն– դ, ուղղահայեաց ու սարսափելի խորու– թեամբ : Հինգ քիլոմեթր հեռու, ազատ դեսի եղերքին, աշտարականման ժայռե– րի ստուերներում, այրի վանքն է, հայ հաւատքի ու կամքի աննման յուշարձա – նը : Հողագործ էին ու խաչնարած Գառ – նեցիք — պատանի տարիքիս հիւր եմ ե – ղել նրանց ամառուայ արօտատեղում — « Եայլասում », — ազատասէր ու հը – պարտ, այդ պատճառով նրանք աւելի քան մի ամիս առաջ համաժողովրդական ապստամբութիւնից, դէմ դուրս եկան յեղկոմին : Բռնագրաւումների առաջին փորձին գիւղը դուրս բրաւ կոմիսար ու միլիցիոներ եւ հրաժարուեց ընդունել կարմիր իշխանութեան ոեւէ ներկայա – ցուցիչ : Թեթեւ թնդանօթներ հետուից հետու ռմբակոծեցին գիւղը ու փլցրին մէկի դոմը : Աւելի ծիծաղի առիթ տուին Գառնեցիներին, քան վախ : Յեղկոմը խորամանկութեան դիմեց · երդիծաբան Լեո Կամսարին, անկուսակցական, Բաչ Գառնի կոմիսար նշանակեց (լսելով այդ լուրը մեր թագստոցներում կուչ խնդա– ցինք· նա այնքա՞ն խեղճ մարդ էր)· բայց գիւղացիները չհաւղին երգիծաբան կոմի – սարին գիւղը մտնել :

Այս ըմբոստ չինականների երեք ղեկա– վարներից Արտուչը ունեւորն էր· պար – թեւ, լայնաթիկունք ու վայելչադէմ : Նը– րա սեղանը մատչելի էր ծանօթի ու ան– ծանօթի : Տրդատի ամրոցը իրենն էր : Ա– ւերակները չրջապատող հողաչերտի վը – րայ խաղողի այգի էր տնկեր նա· միակը գիւղում : Արտուչը միշտ մնաց միայն Բաչ – Գառնեցիների հրամանատար : Դա– բանակալ վագրի նման նա միշտ պատ – րաստ էր իր քաջերով անսպասելիօրէն հարուածելու թշնամուն : Ճակատագրա – կան մի օր նա հերոսացաւ փրկելով մեղ անդունդը նետուելուց· երեսունեօթը տա– րի յետոյ, այս օր ալ, երբ յիշում եմ այդ երեկոն, յուզումս չեմ կարող զսպել :1921 թուի Բարեկենդանի կիրակին Երեւանն ապրեց գերագոյն ողբերգութիւնը : Գիւ – ղական վաչտերը հեռացել էին քաղաքից· տեղական ապստամբ ուժերը ցրուել էին— Բարեկենդան էր, ազատութեան մէջ : Մեր ճակատը դատարկ էր թէ մեր եւ թէ թշ– նամու կողմից : Մէկ էլ իրիկնապահին ա– հազանգ : Յեղկոմի զրահապատն ալ ալ ու ձախ կրակ տեղալով հասել է Երեւանի կայարանը, ուր կռիւ է ղրահապատից

(*) Ժուկովի աղջիկը ամուսնացած է Վորոշիլովի տղուն հետ :

ՀԱՄԱԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԸՆԴՎԶՈՒՄ ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐԱԿԱՆ ԲՌՆԱՏԻՐՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ

Հայ – Թրքական պատերազմը, 1920 Սեպտեմբեր – Հոկտեմբերին, վերջացաւ Հայաստանի պարտութեամբ :

Իրական յաղթականը Ժորհրդային Ռու– սաստանն էր : Ան էր որ Թրքական Ջար – դարարներու «եղբայրական» գործակցու– թեամբ կը յաջողէր «չէզոքացնել»ու փոքրիկ Հայաստանը՝ «կապիտալիստա – կան բլակկոյն ուժերու առջեւը տա – րոցը »···

Ստեղծուած նոր պայմաններուն մէջ, այլեւս անկարելի էր ընդդիմանալ Հա – յաստանի խորհրդայնացման մասին ռուս բոլշեւիկներու սպառնական պահանջին :

Մեր երկրի եւ ժողովուրդի գոյութեան պահպանումը գերիվեր էր բոլոր նկա – տումներէ :

Տաղնապին բովանդակ ծանրութեան դիտակից՝ մեր կառավարութիւնը ընդու– նեցաւ Լըդրանի, Ա· Ռուսաստանի լիազօր ներկայացուցչի վերջնագիրը : 1920 Դեկ– տեմբեր 2ին Ա· Ռուսաստանի եւ Հայաս– տանի Հանրապետութեան լիազօր ներկա– յացուցիչներու միջեւ ստորագրուած դաշնագրով կը փոխուէր մեր երկրին վարչաձեւը :

Այս փոփոխութեամբ սակայն, այդ նոյն դաշնագրով կ'երաշխաւորուէին Հա– յաստանի անկախութիւնը, իր սահման – ներու ընդարձակումն ու ապահովութիւ – նը :

Ա· Ռուսաստանը յանձն կ'առնէր որ հայկական բանակի հրամանատարական կազմը, « պատասխանատու պիտի չնը – կատուէր, Հայաստանի խորհրդայնաց – ման առաջ, իր կատարած քայլերուն հա– մար » :

Դաշնակցութեան եւ միւս քաղաքական կուսակցութիւններու անդամները նոյն – պէս հալածանքի պիտի չենթարկուէին « կոմունիստական կուսակցութեան դէմ մղուած կռիւներու մասնակցելու » պատ– ճառով, Հայաստանի խորհրդայնացու – մէն առաջ :

Մեր երկրին վրայ ծանրացած տագ – նապները մեղմելու համար ուրեմն, սոսկ միջոց մը եղաւ Հայաստանի խորհրդայ – նացումը, բայց երբե՛ք նպատակ, ինչպէս

դուրս թափուած կարմիր բանակային – ներու հետ :

Հրացանաձգութիւն եւ մեր թիկունքում ծպտուած մեծամասնականների կողմից : Մեր չիմութիւնը հասած էր յուսալքա – ման : Հինգ օր առաջ միայն ապստամբու– թեան չնորհիւ բանտից ելած Հայաստանի Հանրապետութեան տարեց գործիչներին — Քաջազնունի, Աւ· Սահակեան, Օհան– ջանեան, Տէր Դաւթեան եւ այլք, մօտ քառասուն հոգի, ի մի հաւաքեցին եւ ուղարկեցին Նորք, որպէս զի նոյն գի – ներն իսկ, մինչեւ ծունկ ձիւների միջով նրանց հասցնեն ջրվէժ գիւղն ու այնտե – ղից Բաչ Գառնի : Ամէն մէկին մի բաժակ դինի· եւ պահակների հետ ճանապարհ ընկան նրանք, իսկ մենք վազեցինք դէպի կայարան :

Թշնամին չկայ : Ամենայն արագու – թեամբ հաւաքելով իր ուժերը զրահա – պատ նահանջել էր արդէն : Արտուչը Բաչ Գառնէից եւ Սմբատը էջմիածնից յարձակման էին անցել թշնամու թիկուն– քի վրայ : Նա փախել էր վախենալով կը– տըրուել Դաւալուից, այսինքն Յեղկոմի կայանից :

ՀԱՅԿ ՍԱՐԳՍԵԱՆ

(Մնացեալը յաջորդով)

րոշած էին որդեգրել «խմբական կառա – վարութեան» ձեւը : Կուսակցութեան ընդհանուր քարտուղար դոյութիւն պիտի չունենար այլեւս, ոչ ալ կեդրոնական կո– միտէի քարտուղար : Մալենկով նշանակ– ուեցաւ վարչապետ :

Բայց պիտենք թէ հետագային Ժրուշչեւ յաջողեցաւ մէջտեղէն վերցնել Բերիան · 1953 Օգոստոսին ինքզինքը հռչակեց կեդ– րոնական կոմիտէի առաջին քարտուղար : Իսկ 1955ին Մալենկովը հրաժարիլ տը – ւաւ որուն տեղը ղրաւեց Բուլգանին :

Թարգմ· Շ· Ս·

(6 եւ վերջ)

ԿՈՏՐԸ

ԼՉ.

ԲՈՂՁԱՎՈՐ ԱՂՎԵՍՆԵՐ

Հետաքրքրական եղելություններ ասում են մեր մասին, թե մենք մեծ եղբայրներ ենք ունեցել, որոնք մեզ մեծացրել են, մեզ համար ամեն բան արել, որ մենք ոտքի վրա կանգնենք, մարդ դառնանք, իսկ հետո հեռացել են մեզանից, մեզ մեր ճակատագրին թողել, ինքնուրույն կյանքի համար։

Ճշմարիտ թե սուտ, չգիտեմ, բայց ինչ որ ես գիտեմ, այն է, որ մենք մեր ոտքի վրա կանգնելու համար ոչ մի եղբայրական օգնություն չենք ստացել, ոչ մի հայրական ձեռք չի երկարվել մեզ օգնության, ոչ մի հայրական խրատ չի տրվել մեզ ուղի ցույց տալու համար։ Ընդհակառակը, մեր ոտքի վրա կանգնելու համար մենք ստիպված ենք եղել մեր ուժերին միայն հույս դնել, մեր ուժերին միայն վստահել։ Եվ մենք ոտքի վրա կանգնեցինք, ուժեղացանք, ամրացանք, ինքնուրույն կյանքի համար պատրաստվեցինք, ինքնուրույն կյանքի համար կռվեցինք, ինքնուրույն կյանքի համար հաղթեցինք։

Ինչո՞ւ։ Որովհետև մենք մեր ոտքի վրա կանգնելու համար ոչ մի եղբայրական օգնություն չենք ստացել, որովհետև մեզ մեր ոտքի վրա կանգնելու համար ոչ մի հայրական ձեռք չի երկարվել մեզ օգնության, որովհետև մեզ մեր ոտքի վրա կանգնելու համար ոչ մի հայրական խրատ չի տրվել մեզ ուղի ցույց տալու համար։

Ահա թե ինչու մենք ստիպված ենք եղել մեր ուժերին միայն հույս դնել, մեր ուժերին միայն վստահել։

Ահա թե ինչու մենք ոտքի վրա կանգնելու համար ստիպված ենք եղել ինքնուրույն կռվել, ինքնուրույն հաղթել։

Ահա թե ինչու մենք ստիպված ենք եղել ինքնուրույն կյանքի համար պատրաստվել, ինքնուրույն կյանքի համար կռվել, ինքնուրույն կյանքի համար

ԿԻ ՄՈՂԷ ԿԸ ԴԱՏԱՊԱՐՏԷ ՍԱՔԻԷԹԻ ՌՄԲԱԿՈՇՈՒՄԸ

Միջազգային ընկերվարականի դիւանը միաձայնութեամբ դատապարտեց Սաքիէթի ռմբակոծումը՝ մարդկային եւ քաղաքական տեսակէտէ միաժամանակ։ 12 երկիրներէ հաւաքուած ընկերվարական ներկայացուցիչներուն այս որոշումին մէջ մեծ դեր ունի կի Մոլէ, որ իր կարգին դատապարտեց ռմբակոծման պատասխանատուները։

Այս ուղղութեամբ դեկոյց մըն ալ հրատարակուեցաւ, ուր կ'ըսուի թէ դիւանը իր ցաւակցութիւնները կը յայտնէ Սաքիէթի ռմբակծման զոհերու ընտանիքներուն եւ կ'առաջարկէ որ Ֆրանսացի ընկերվարականները Ազգ. Ժողովէն պահանջեն որ վնասուց հատուցում մը ըլլայ զոհերու ընտանիքներուն։

Ինչպէս գրած էինք, Ազգ. Ժողովին մէջ Ընկերվարականները պահանջեցին արդէն որ վնասուց հատուցում մը ըլլայ։ Այս ուղղութեամբ Նախարարաց Խորհուրդը դրաւեցաւ եւ Ֆրանսական կարմիր Խաչին առաջարկեց որ յարաբերութեան մէջ մտնէ Թունուզի կարմիր Խաչին հետ, Սաքիէթի ռմբակոծման հետեւանքով սպաննուած քաղաքացիներու պարագաներուն հատուցում մը ընելու համար։

× Փարիզի մէջ Հիւս.Ափրիկեցի ահաբեկիչները վերջերս սկսած են յարձակումներ գործել ոստիկաններու եւ ոստիկանատուներու վրայ։ Քանի մը օր առաջ ոստիկան մը սպաննելէ ետք, ահաբեկիչները առջի օր յարձակում գործեցին Նոթրը Տամ տը Նազարէթի ոստիկանատան վրայ։ Ոստիկանները դիմադրեցին երեք ահաբեկիչներ վիրաւորելով. չորրորդ մը յաջողեցաւ փախիլ։

Այս պարագան լուրջ մտահոգութիւն ստեղծեց մայրաքաղաքին մէջ։ Մանաւանդ՝ երբ լսուեցաւ թէ ամէն ուրբաթ ահաբեկիչները նման յարձակումներ ընելու որոշում տուած են։ Նոր խուզարկութիւններ պիտի ըլլան։

× Մարսէյլի մէջ Ժան Քրիսթոֆոլի (մեռած) տեղ նոր երեսփոխանի մը ընտրութեան յաջողեցաւ համայնավարներու ներկայացուցիչը՝ Փիէր Տուազ։

—o—

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ նոր համաձայնագրով մը 98 միլիոն տոլարի տն տեսական օժանդակութիւն մը պիտի ընեն Լեհաստանի։

Տէր եւ Տիկին Խաչիկ Արիմեան եւ զաւակը Էլմաս կը ծանուցանեն իրենց եղբօր եւ մօրեղբօր՝

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԻՒԹԻՃԵԱՆԻ

մահը, որ պատահեցաւ Փետրուար 14ին, 55 տարեկանին։

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի այսօր երեքշաբթի ժամը 10·15ին, Իսի լէ Մուլինոյի գերեզմանատունը։ Հաւաքուիլ գերեզմանատան առջեւ։

Մահագդ դրկուած չըլլալով, կը խնդրուի ներկայս իբրեւ այդ նկատել։

(*Հասցէ՝ Արիմեան, 23 Փասաժ Փեֆէն, Փարիզ 20*)։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տէր եւ Տիկին Սարգիս Տէօքմէճեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Էդիկեան եւ զաւակները, ինչպէս նաեւ Տէօքմէճեան, Մարկոսեան, Թեւանեան ընտանիքները, եւ բոլոր պարագաները իրենց խորին շնորհակալութիւնները կը յայտնեն անոնց որոնք իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին իրենց ողբ. մօր, մեծ մօր եւ աղգականին՝

ԱՑՐԻ ՏԻԿԻՆ ՊԱՑԵՄԱՌ ՏԷՕՔՄԷՃԵԱՆԻ

մահուան առթիւ։

×

Տէր եւ Տիկին Կարապետ Սէֆարեան, Պ. Ժանօ Սէֆարեան, Տէր եւ Տիկին Կարապետ Քուչուեան (Պիվեռ), Տէր եւ Տիկին Արսէն Տէրտէրեան (Քան), Տէր եւ Տիկին Գարբիէլ Միքայէլեան, խորին շնորհակալութիւն կը յայտնեն, ազգականներուն, բարեկամներուն եւ ամէն անոնց որոնք անձամբ կամ դրաւոր, ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց սիրեցեալ հարսին, զաւակին, քեռորդիին եւ սանուկին, Տիկին Արաքսի Սէֆարեանի (ծնեալ Քուլոյեան) տխուր մահուան առթիւ (ինքնաշարժի արկած)։

ՓԵՏՐ. 18Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ
ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Բոլշեւիկեան բռնատիրութեան դէմ փետրուարեան ապստամբութեան 37րդ տարեդարձը կը տօնուի, նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Փարիզի Շրջ. Կոմիտէի եւ մասնակցութեամբ Փարիզի եւ շրջաններու մարմիններուն եւ խումբերուն։

20 Փետրուար, Հինգշաբթի, ժամը 20·30ին, Անգուրաժըմանի սրահին մէջ,

44, RUE DE RENNES
MÉTRO ST. GERMAIN DES PRÉS ET ST. SULPICE

Կը նախագահէ ընկ. ՀԱՅԿ ՍԱՐԳՍԵԱՆ (Հայաստանի հանրապետութեան խորհրդարանի անդամ)։

Կը խօսին ընկերները Խ. ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ եւ Ա. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ։

Գեղարուեստական բաժին, ընկերուհի Ա. Քէօսէեան՝ երգ, Օր. Շ. Յովհաննէսեան եւ ընկեր Զ. Գարիպեան՝ արտասանութիւն։

Մուտքը ազատ է։

Հ.Մ.Ը.Մ.

Կը խնդրուի Լիոն – Տէսինի եւ Վիէնի Հ. Մ. Ը. Մ.ականներէն իրենց հասցէն ղրկել ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Մ. Ը. Մ.ի հետեւեալ հասցէին՝

CHAUSSURE PIERRE
(ԴՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ)
3, Rue des Treize Escaliers, Marseille

ՇՔԵՂ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Սիամանթօ» խումբի։

Հովանաւորութեամբ Հ. Ց. Դ. «Վարանդեան» կոմիտէին։

22 Փետրուար, Լիոն, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9էն մինչեւ լոյս, Փլաս Պէլըֆուր,

BERRIET MILLIET
PLACE BELLECOUR

ընդարձակ սրահներուն մէջ։

Կը նուագէ նշանաւոր

MARCEL LOUVIRAY

նուագախումբը։

Մասնակցութեամբ խումբին երգչիկ՝
ԱԼՊԻՐ ՆԵԼԼԵԱՆի

Արդիական պարեր Ֆրանսայի ախոյեանի կողմէ։

Հայկական տաբաղով պարեր։

Հաճելի անակնկալներ, Փարիզի Նոր Սերնդականներու կողմէ։

Ճոխ պիւֆէ Մատչելի գիներով

ՆՈՒՒԷՐ

Այրի Տիկին Լուսանոյշ Տատուրեանի ցաւալի մահուան առթիւ (Պոլիս) փոխան ծաղկեպսակի Շաւիլի եկեղեցիին կը նուիրեն երկու հազարական Ֆր. Տէր եւ Տիկին Գնէլ Կէօչկարեան, Տէր եւ Տիկին Խորէն Գոչեան եւ Տէր եւ Տիկին Գէորգ Պօղոսեան։ (Մատնալ «Ցառաջ»էն)։

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Տէր եւ Տիկին Մ. Սարգիսեան, Տէր եւ Տիկին Կարապետ Թէրզեան (Օրանժ) երկու հազար Ֆրանք նուիրած են Շաւիլի եկեղեցիին, իրենց խնամիին Այրի Տիկին Ազնիւ Պատուականի մահուան առթիւ։ (Ալֆորվիլ)։

× Այս տխուր առթիւ Տէր եւ Տիկին Հայկազուն Պատուական եւ եղբայրը իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին իրենց մօր ԱԶՆԻՒ ՊԱՏՈՒԱԿԱՆԻ մահուան առթիւ։

×

Տէր եւ Տիկին Խորէն Նալբանթեան եւ զաւակները, Պ. Արշակ Արսլանեանի մահուան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի կը նուիրեն հազար Ֆր. Փարիզի Մշակոյթի Տան, հազար Ֆր. «Ցառաջ»ի բարգաւաճման, հազար Ֆր. Սէն Ժէռոմի եկեղեցիին։ (Մշակոյթի Տանը՝ ստանալ «Ցառաջ»էն)։

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՕՐ
ՇԱԻԱՐԾ ՄԻՍԱՔԵԱՆԻ ՄԱՀՈՒԱՆ ՏԱՐԵԼԻՑԻՆ ԱՌԹԻԻ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նիսի «Գէորգ Զաւուշ» խումբի կողմէ եւ հովանաւորութեամբ Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի Շրջ. Կոմիտէին։

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3·30ին, Օթէլ Սէրիփի գեղեցիկ սրահին մէջ։

(Բականինիի եւ Ժորժ Քլէմանսոյի փողոցներու անկիւնը, Սինեմա Էսքիւրիալի դիմացը)։

Կը խօսին՝ ԱՍԱՏՈՒՐ ՔԷՕՍԷՑԵԱՆ եւ ԿԱՐԱՊԵՏ ՓՕԼԱՏԵԱՆ, (Մարսէյլէն)։

Կը մասնակցին՝ Պ. Ռափայէլ Զարդարեան, Օրիորդներ Շահէ Գաբրիէլեան, Սալփի Գէորգեան եւ ուրիշներ։

Մուտքը ազատ է։

ՀՐԱՒԷՐ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻ

Փարիզի Հայ Ազգ. Ընկերակցութեան բոլոր անդամներէն կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ երկրորդ արտակարգ ընդհ. ժողովին որ տեղի պիտի ունենայ, Շաբաթ 8 Մարտ, 1958, կէսօրէ վերջ, ժամը 15ին, ընկերակցութեան դրասենեակը, 32 Ռիւ տը Թրէվիզ։

Ներկաներուն թիւը մեծամասնութիւն պիտի նկատուի։ (Երկրորդ եւ վերջին հրաւէր)։ Օրակարգ.— Անտիլիի մէջ անբուժելիներու քսան անկողինոց յատկուածական չէնքի մը կառուցման առթիւ վարչական խորհուրդին որոշած փոխառութեան վաւերացումը։

ԿՆԻԲ

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Ուսանողական Ռուբէն Միւթեան ժողովը այս չորեքշաբթի իրիկուն, սովորական հաւաքատեղին։

ԶԱՏԻԿ
Հ. ? ? ?

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Այս չորեքշաբթի ժամը 21ին։

Պիտի խօսի Պ. ՎԱՀԱՆ ԶԻՑԹՈՒՆՑԵԱՆ, նիւթն է՝ «Երուսաղէմի Հայոց վանքը եւ այսօրուան տագնապը»։

Մուտքը ազատ է։

ՑԱՑՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Առնուվիլի Վարագայ Ս. Խաչ եկեղեցւոյն նորակազմ եկեղեցասիրաց Տիկնանց Միութիւնը պատիւ ունի հրաւիրելու մեր յարգելիի աղգայիները յառաջիկայ Մարտ 8ի Շաբաթ իրիկուն եկեղեցւոյս խորհրդարանը, ուր ի յարգանս հիւրընկալ երկրին մը պիտի բացատրուի Ս. եկեղեցւոյս անհրաժեշտ կարիքները, որուն գոհացումէն կախում ունի մեր նորածիլ սերունդին հայապահպանումը, որպէս զի հետագային անոնք ալ լծուին աղգային խոշոր իրագործման, որն է պահել աղգին համրանքը։

ԴԻՒԱՆ
Վարագայ Ս. Խաչ եկեղեցւոյ
եկեղեցասիրաց Տիկնանց
նորակազմ Միութեան

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՕՐ

կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Առնուվիլի մասնաճիւղի կողմէ,

կիրակի 23 Փետր.-ժամը 16էն 24, Սարսէլի քաղաքապետարանի սրահներուն մէջ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԲԱԺԻՆ — ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ

ՍԻՓԱՆ-ԿՈՄԻՏԱՍ ԵՐԳԱԶԱՆՈՒՄԲԻ

Ղեկավարութեամբ ԿԱՐՊԻՍ ԱՓՐԻԿԵԱՆի — *մասնաճիւղը կը ներկայացնէ*
ՎԱՐՊԵՏ ԲԱՇԻՆԿԸ — (*Ծիծաղաշարժ զաւեշտ*)

Կեդրոնական վարչութեան կողմէ խօսք կ'առնէ ընկեր ԶԱԻԻՆ ԽՏՇԵԱՆ
Ժամը 18էն սկսեալ՝ — ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ

MANUEL PIZZARO

Համբաւաւոր Թիփիճ նուագախումբով։ Հաղորդակց. միջոցներ.—

Օթոպիւս՝ 268 Փորթ տը լա Շափէլէն, իջնել Փլաս տիւ 11 Նովեմբրը, Սարսէլ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Փետրուար 23, կիրակի օր, ժամը 17էն մինչեւ կէս գիշեր
Օթիլ ԺՈՐԺ Ե·ի շքեղ սրահներուն մէջ
Նախագահութեամբ
MONSIEUR ROBERT LECOURTի
Garde des Sceaux, Ministre de la Justice

Երկու նուագախումբ. առաջնակարգ աքրաբախիոններ *եւ անակնկալներ*

Մուտքը 600 *ֆրանք։ Կանխաւ ապահովել սեղանները, հեռաձայնելով* ԲՐՕ 03–18

ԿԱՐԵՒՈՐ.— Վերապահուած սեղաններ ը պէտք է գրաւուած ըլլան մինչեւ ժամը 19·30ը, որմէ վերջ որեւէ պատասխանատուութիւն չի ստանձնուիր։

BAINS DE VAPEUR
4bis, Rue de la Pierre-Levée. Paris-11e Tél.: OBE. 12-51
MÉTRO: RÉPUBLIQUE, OBERKAMPF ET PARMENTIER
ԵՐԵՔ ՍՐԱՀ ՇՈՓԻՒ ԼՈՓԱՆՔԻ (SUDATION ET FUMIGATION)
Մասաժ, Օսիժենօթերափի, ձեռքերու և ոտքերու խնամք (մանիւֆիւր–փետիֆիւր)
Ֆուափիւր, սուէճ տը պօթէ, փէսին։
BAR - RESTAURANT
ԲԱՑ ՕՐԵՐ
ԿԻՆԵՐՈՒՆ: Ուրբաթ ժամը 11էն 23; Երկուշաբթի ժամը 11էն 23; Չորեքշաբթի ժամը 11էն 23
ԱՅՐԵՐՈՒՆ: Հինգշաբթի ժամը 17էն 23; Շաբաթ ժամը 9էն 23; Կիրակի ժամը 8էն 12
ՀԱՅԵՐԷՆ ԽՕՍՈՂ՝ ԿԻՆԵՐՈՒ ՕՐԵՐԸ ՄԻԱՅՆ
Մուտք՝ 400 ֆր., երբ սրբիչ եւն. միասին բերուին։ 500 ֆրանք երբ հաստատութիւնը հայթայթէ։

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900
Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանք: Հատը 15 ֆր.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
19
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
MERCREDI
19 FEVRIER
1958

34ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8123 — 34EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 14ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3924

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՄԵՐՁԱՒՈՐ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՆՈՐ ԴԻՄԱԳԻԾԸ

Եգիպտոսի եւ Սուրիոյ հանրապետու – թեանց միացումէն վերջ, Իրաքի եւ Յորդանանի թագաւորութեանց դաշնակցու – թիւնը պատմական այնպիսի կարեւոր դէպք մըն է, որ կոչուած է հիմնովին յե– ղաշրջելու Մերձաւոր Արեւելքի քաղաքա– կան դիմագիծը :

Հիմա է միայն, որ կը սկսի իրականա – նալ համարաբական մի ուրիշը ; որ ընա– կան ճամբով պէտք է տեղի ունենար քա – ռասուն տարի առաջ՝ 1918ին՝ երբ կոր– ծանեցաւ Օսմանեան կայսրութիւնը :

Ազգերու Դաշնակցութեան Ուխտը հո – գատարութեան տակ կ'առնէր Թրքական լուծէն ազատագրուած ժողովուրդները՝ որոշ պայմանաժամով :

1919 – 20ին կատարուած աշխարհա – գրական բաժանումները արուեստական էին : Անոնք պարզապէս կը համապատաս– խանէին մեծ պետութեանց շահերուն :

Հոգատարութեան ենթակայ երկիրները քառորդ դար սպասեցին՝ կատարեալ ան– կախութեան տիրանալու համար :

Երկրորդ աշխարհամարտէն անմիջապէս վերջ ծնաւ համարաբական ընդհանուր միութիւն մը ստեղծելու գաղափարը, նա– խաձեռնութեամբ Եգիպտոսի եւ քաջալե– րութեամբ Անգլիոյ :

« Արաբական Լիկան» մարմին առաւ այդ գաղափարէն :

Տասը տարուան փորձը ցոյց տուաւ սա– կայն, որ տեղական շահեր յաճախ ար – գելք կը հանդիսանային համարաբական միացեալ ճակատով ներկայանալու քա – ղաքական աշխարհին առջեւ :

Անգլիական եւ Ֆրանսական ազդեցու – թեան տկարացումէն օգտուելով, նախմ· Նահանգները, յետոյ ալ Սորհրդային Մի– ութիւնը դեռին չահեցան արաբական աշ– խարհին մէջ :

Ամերիկայի «Զորրորդ Կէտ»ին յաջոր – դեց «Այզընհաուըրի վարդապետութիւ – ն»ը :

« Պաղտատի Ուխտ»ը պատճառ դար – ձաւ, որ Մոսկուա լրջօրէն զբաղի արա – բական խնդրով, մինչեւ այդ ընդ միշտ չէ – զօքացնելու համար Սորհրդային Միու – թիւնը պաշարման ենթարկելու անգլեա– մերիկեան ծրագիրը :

Ու յաջողեցաւ սիրաշահիլ Եգիպտոսն ու Սուրիան՝ օգտուելով Սուէզի տագ – նապէն :

Տարօրինակ էր միացումը այս երկու երկիրներուն, որոնք սահմանակից չեն :

Նախաձեռնութիւնը կը պատկանի ան – տառակոյս զնդապետ Նասրի, որ Սուէզի կրկնակ յաջողութիւններէն քաջալեր – ուած՝ հրապարակ իջած է իբրեւ ախոյ – եան համարաբական միութեան :

Սուրիոյ վարիչները չէին կրնար ան – տարբեր մնալ, երբ երկու տարիէ ի վեր կը տեսնէին թէ ի՛նչ մեծ համարում ունի Ժողովուրդը հանդէպ Եգիպտոսի ազատա– րարին :

Սորհրդային քարոզութիւններն ու նիւ– թական օժանդակութիւնները եւս ունե – ցան իրենց վճռական ազդեցութիւնը :

Եգիպտոսէն վերջ Սուրիան ալ դէնք բա– տացաւ Սորհրդային երկիրներէն :

Եգիպտական զօրագունդ մը անցեալ աշնան իր բոլոր կազմածներով Սուրիա փոխադրուեցաւ :

Երկու երկիրներու միջեւ ստեղծուած դաշնակցական եւ զինուորական եղբայ– րութիւնը յանդեցաւ իր տրամաբանական վախճանին :

Մանաւանդ որ փափուկ էր Սուրիոյ վի– ճակը : Իր բանակը առանձին ի վիճակի չէր դիմադրելու հիւսիսէն եւ հարաւէն գալիք յարձակումներուն :

Սորհրդային օժանդակութեան տաք օ – րերուն Իրաքի բանակը կը սպառնար գր– աւել Սուրիան եւ իրականացնել «Արգա– ւանդ Մահիկ»ի ծրագիրը :

Աւելի վերջ նման սպառնալիք մը կու գար Թուրքիայէն, որ ռազմափորձի պա– տրուակին տակ զինուոր համախմբած էր Սուրիոյ սահմանին վրայ :

Մոսկուայի աղղարարութիւնը Թուր – քիոյ՝ վերջ տուաւ վտանգին :

Եգիպտոսի հետ միացումը այժմ մե – ծապէս կ'ամրապնդէ Սուրիոյ դիրքը :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՆԳԼԵԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՄԻՋԱՄՏՈՒԹԻՒՆ ՓԱՐԻԶ-ԹՈՒՆՈՒԶ ՎԷՃԻՆ

—o—

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ ԺՈՂՈՎԸ ՑԵՏԱՋԳՈՒԵՑԱՒ

Միացեալ Նահանգներու Արտաքին նա – խարարութիւնը պաշտօնապէս յայտարա – րեց թէ Ֆրանսա եւ Թունուզ ընդունած են անգլեամերիկեան բարեկամական մի– ջամտութիւն մը, լուծելու համար երկու դրացի երկիրներու միջեւ առկախ մնա – ցած զանազան հարցերը : Ամերիկա կը յուսայ որ Թունուզ եւ Ֆրանսա իրենց կարգին ետ պիտի քաշեն ՄԱԿին ներկա – յացուցած բողոքագիրները :

Ապահովութեան Խորհուրդը երէկ պի– տի դումարուէր քննելու համար երկու երկիրներու բողոքներն ու պահանջները : Այսուհանդերձ, անգլեամերիկեան առա– ջարկին վրայ Թունուզ եւ Ֆրանսա մին– չեւ ժամը ինը (Ֆրանսական ժամ) ժամա– նակ ուղեցին, իրենց վերջին խօսքը ըսե– լու համար :

Թունուզեան լաւատեղեակ չրջանակնե – րուն կարծիքով, Պուրկիպային կառավա– րութիւնը պատրաստ էր իր գոյդ բողոք– ները ետ առնելու, քանի որ Միացեալ Նահանգները խոստացած էին լաւագոյն պայմաններով լուծել Սաքիէթի հարցը, Ալժերիոյ թնճուկը ինչպէս նաեւ Պիզեր– թի միջազգայնացման շուրջ յայտնուած կարծիքները :

Ամերիկեան աղբիւրները յայտարարե – ցին թէ Տրլըս պաշտօնապէս պիտի դիմէ երկու երկիրներուն որպէս զի ետ քաշեն իրենց բողոքները : Մինչեւ իսկ Ամերի – կայի Արտաքին նախարարը Ֆրանքեւ – Թունուզեան ժողովի մը կողմնակից է · Միացեալ Նահանգներն ու Անգլիան այդ ժողովին կրնան մասնակցիլ կամ ոչ, համաձայն կողմերու փափաքին :

Այս պայմաններուն մէջ յստակ է այլ – եւս որ Ֆրանսա եւ Թունուզ կրնան ետ առնել իրենց բողոքները եւ միասնաբար խորհրդակցիլ հրատապ հարցերու շուրջ : Ալժերիոյ խնդիրը պիտի արծարծուի դարձեալ· այս ուղղութեամբ բազմաթիւ տեսակէտներ կան : Ուշադրաւ է ընկեր – վարականներու առաջարկը ·— Ալժերիոյ սահմանը յանձնել Ատլանտեան ուժերու հսկողութեան :

Միւս կողմէ Թունուզի Արտաքին նա – խարարը Ֆրանսական դեսպանին հաղոր – դեց թէ ՄԱԿի ընդհանուր քարտուղար Համըրշոլտ խնդրած էր որ դիւրացնեն Ֆրանսացի զինուորներու պարենաւորու – մը· Թունուզի կառավարութիւնը իր հա – մաձայնութիւնը յայտնեց : Այս ուղղու – թեամբ կարգադրութիւններ ալ եղած են արդէն :

Ինչպէս կը տեսնուի անգլեամերիկեան միջամտութիւնը յաջողած է որոշ չափով մեղմացնել երկու երկիրներու միջեւ ըս– տեղծուած ծանր մթնոլորտը :

(Շարունակութիւնը կարդալ ·Դ· էջ)

ԱՐՏԱՔԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐԻՆ ՆԱՄԱԿԸ ԿՐՈՄԻՔՈՅԻ

«ՄԵԾ»ԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎԸ

Ֆրանսայի Արտաքին նախարար Քրիս – թիան Փինօ նամակ մը գրեց խորհրդային իր պաշտօնակից Կրոմիքոյի : Փինօ կը խօսի «Մեծ»երու ժողովին մասին, որ կոչուած է Արեւելք – Արեւմուտք լար – ուած մթնոլորտը մեղմացնելու :

Ծանօթ է որ նախապատրաստական աշխատանքներու համար Ֆրանսա կ'ա – ռաջարկէ Արտաքին նախարարներու ժո – ղով մը : Արեւմտեան պետութիւնները համաձայն են այս տեսակէտին, բայց Խ· Միութիւնը կ'ընդդիմանայ անոր : Փինօ իր պաշտօնակիցին կը պարզէ այն առա– ւելութիւնները՝ զոր կրնայ ունենալ Ար– տաքին նախարարներու ժողով մը ·— Օ– րակարգները պատրաստել, ինչպէս նաեւ ցանկը՝ կառավարական այն ղեկավար – ներուն, որոնք պիտի հրաւիրուին :

Արտաքին նախարարը պարզելէ վերջ իր մտահոգութիւնը, կը դրէ թէ այս ուղ – ղութեամբ խորհրդային ոչ մէկ պատաս – խան եկաւ Քէ ս'Օրսէյ :

Դիւանագիտական միջոցներով ըլլա – լիք պատրաստութիւնները ժամանակի կորուստ պիտի նչանակէին : Փինօ ցաւ կը յայտնէ որ մառեչալ Բուլգանին Նախա – գահ Այզընհաուըրի դրկած վերջին նա – մակին մէջ Արտաքին նախարարներու ժողովը պատճառ մը կը նկատէ որ «Մեծ»երու հանդիպումը ձախողութեան ենթարկուի :

Հարց է սակայն, թէ առանց Արտաքին նախարարներու նախապատրաստութեան ինչպէ՞ս պիտի լուծեն չարք մը հարցեր՝ կ'ըսէ Փինօ, որոնց կարգին յիշենք օրի – նակ մը ·— Խ· Միութիւնը օրակարգէ վը– րայ կը դնէ Ռափացքիի ծրագիրը, բայց կը մերժէ խօսիլ Գերմանիոյ վերամիաց – ման մասին : Այս հարցերը այնքան կապ– ուած են իրարու, որ կարելի չէ մէկը լուծել, առանց խօսելու միւսին մասին :

Մինչեւ մէկ Խրուչչեւի խօսած ճառին ալ ակնարկելով, — որու ընթացքին Ֆրան– սայի դէմ արտայայտութիւններ եղած է– ին, — Փինօ կարուկ կերպով հարցը սե – դան կը դնէ ·— Իական է դիտնալ՝ թէ ի՞նչ կ'ուզենք :

Եթէ Խ· Միութիւնը կ'ուզէ մթնոլորտը մեղմացնել, հարկ է աշխատանքի սկսիլ, պայմանաւ որ փոխադարձ յարդանք մը դոյութիւն ունենայ :

ՅՑԶԸՆՀԱՈՒԷՐԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

Ինչպէս զրած էինք, Նախագահ Այզընհաուըր պատասխանեց Բուլգանինի վեր – ջին նամակին : Միացեալ Նահանգներն ու Խ· Միութիւնը, կ'ըսէ Այզընհաուըր, այլ եւս պէտք է գտնեն այլ միջոցներ, փո – խանակ երկարաձգելու եւ կրկնութիւննե– րով չարունակելու հրապարակային վէճ մը, անչուշտ՝ եթէ Մոսկուա կ'ուզէ տեղ մը հասնիլ երկու երկիրներու յարաբե – րութեանց բարելաւման տեսակէտէն :

Նախապատրաստական աշխատանքնե – րու մասին խօսելով, Նախագահն ալ չեչ– ը կը գնէ Արտաքին նախարարներու կամ դեսպաններու հանդիպումի մը վր – րայ, դիտնալու համար թէ «Մեծ»երու ժողով մը բաղձացուած արդիւնքը պիտի տա՞յ թէ ոչ :

Իր պատասխանին մէջ Նախագահ Այ – զընհաուըր Տրլըսի մասին եղած բոլոր տարակարծութիւնները կը հարթէ ·— Բնականաբար կը հասկնաք, թէ ի՛նչ որ ալ ըլլան նախապատրաստական միջոց – ները, Միացեալ Նահանգներու կողմէ ա– նոնց պիտի մասնակցի Արտաքին նախա – խար Տրլըս :

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՏԱԳՆԱՊԻՆ ՇՈՒՐՋ

—o—

Թայմզի մասնաւոր թղթակիցը երկար յօդուածի մը մէջ պատմականը ընելէ ետք Տէրտէրեան – Ներսոյեան պայքարին, եւ րսելէ վերջ թէ այդ վերջնին ընտրութիւ– նը իբրեւ պատրիարքական փոխանորդ Յորդանանի կառավարութեան կողմէ ան– գամ մը վաւերացուած ըլլալուն հակա – ռակ, հիմա արտաքսումի որոշում տըր– ուած է, կը գրէ ի մէջ այլոց (17Փետր.) :

« Կը թուի թէ Տէրտէրեան Սրբազանի դիրքը այս պահուս խիստ կասկածելի է·· Կ'երեւի նաեւ որ Յորդանանի կառավա – րութիւնը աղդուած է ցոյց տրուած այն պատրուակէն՝ թէ Ներսոյեան Սրբազան համայնավարութեան կուսակից է եւ ա – կանջ կախած է հակառակորդ անձերու ո– րոնք կ'ուզեն վարկաբեկել զինքը : Թէեւ անոր համայնավարական զղացումները ապացուցանող փաստեր չկան, անյապող փորձեր եղան սակայն ցոյց տալու որ ա– նոր ասկէ 15 տարի առաջ գրած մէկ գիր– քը՝ Քրիստոնէութիւն եւ Համայնավա – րութիւն խորագրով, համայնավարական հակումներ կը պարունակէ :

...Ներսոյեան Արք·ի պարագան քիչ մը բարդ է՝ անոր համար որ ամերիկեան քաղաքացի է, հետեւաբար իրեւ Յորդա– նանի իրաւունքներ չի վայելեր : Սակայն եւ այնպէս 1957 Մարտին պատրիարք ընտրուեցաւ Միաբանութեան կողմէ : Թէեւ Յորդանանի կառավարութենէն Պէրաթ ստացած չըլլալով, չի կրնար պաշտօնապէս գործի լծուիլ :

Իր դիրքն ունեցող անձնաւորութեան մը կառավարական պարզ փաղդով վտարու– մը կրնայ վտանգաւոր նախընթաց մը կազմել Երուսաղէմի մէջ, ուր քրիստոն– եայ համայնքներու գոյութիւնը կախում ունի Յորդանանի կառավարութեան կող – մէ անոնց եկեղեցական կանոնադրու – թիւններու յարդումէն :

Երուսաղէմի Պատրիարքութեան դիրքը մեծ կարեւորութիւն ունի Սփիւռքի Հա– յութեան համար եւ հետզհետէ կ'ուժեղա– նայ՝ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին Սո – վետական Հայաստանի մէջ դանուելուն պատճառով ...

... Քրիստոնեայ համայնքներու չահե – րը Մէջին Արեւելքի մէջ միեւնոյնն են, այսինքն՝ կարելիութեան սահմաններուն մէջ եկեղեցական խնդիրները պէտք է կարգադրուին միայն եկեղեցական հիմե– րու վրայ, եւ ոչ թէ համաձայն մեծ պե– տութիւններու քաղաքական նպատակ – ներուն :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՍՈՒՄԱԹՐԱՑԻ ինտոնեզիական «յեղա– փոխական կառավարութիւնը» ճչդեց իր քաղաքականութեան դլխաւոր դիծերը ·— Տնտեսապէս անչարժութեան պիտի մատ– նէ ճաւան : Միւս կողմէ ճաքարթայի մէջ կառավարութիւնը արտակարգ ժողով մը դումարեց Սոքարնոյի նախագահու – թեամբ :

ԼԵՀԱՍՏԱՆ կեդրոնական Եւրոպան դի– նամթափելու «Ռափացքիի ծրագիր»ին յուչամատեանը յանձնեց իր երկիրնե – րու, որոնց կարգին՝ Միացեալ Նահանգ– ներ, Ֆրանսա, Անգլիա, Քանատա :

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ համայնա – վար կուսակցութեան երեք մեծերէն մէկն ալ՝ Ֆրէտ Հօլանըը չնորհազրկուեցաւ, միաժամանակ հեռացուելով փոխ – վար– չապետի պաշտօնէն :

ՍՈՒՐիՈՑ մէջ համայնավար կուսակ – ցութիւնը ապօրէն հռչակուելէ ետք, Խա– լէտ Պէքթաչի դլխաւորութեամբ կազմա – կերպութիւնը կը չարունակէ իր գործու– նէութիւնը, կը գրէ Պէյրութի «Հայ – ետք»ը :

ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԵՒ ԿՈՎԿԱՍ

ՀՄԲ.— Խորհրդային հարցերու մաս – նագէտ Անտրէ Փիէր «Լը Մոնտ»ի մէջ ստորագրած է ուշագրաւ յօդուած մը՝ Գերագոյն Խորհուրդի ընտրութեանց ա– ռիթով· իր շահեկանութեան համար՝ ըս– տորեւ կը ներկայացնենք գայն:

Ինչպէս ծանօթ է, յառաջիկայ Մարտ 16ին տեղի պիտի ունենան Խ· Միութեան Գերագոյն Խորհուրդի ընտրութիւնները: Այս առիթով «Իզվեստիա» հրատարակած է ցանկ մը, որ բաղմաթիւ խորհրդածու – թեանց դուռ կը բանայ: Գերագոյն Խոր – հուրդը կ'ընտրուի 300·000 հոգիի վրայ մէկ երեսփոխանի համեմատութեամբ:

Հրատարակուած ցանկին համաձայն, այս տարի Գերագոյն Խորհուրդը 1954ի թիւին վրայ 31 երեսփոխան աւելի պիտի ունենայ: Նոր խորհրդարանը պիտի ունե– նայ 731 անդամ, փոխանակ 700ի: Եթէ իրապէս իւրաքանչիւր երեսփոխան կը ներկայացնէ 300·000 հոգի, չատ դիւրու– թեամբ կարելի պիտի ըլլար Խ· Միութեան բնակչութեան թիւը: Պարզ բազմապատկութիւն մը՝ եւ պիտի տես – նենք թէ 219 միլիոն 300·000 բնակիչ կայ ներկայիս: 1956 Ապրիլի պաշտօնական վիճակագրութեան համաձայն, Խ· Միու– թիւնը ունէր 200·200·000 բնակիչ: Հե – տեւաբար, երկու տարուան ընթացքին 19 միլիոն չի կրնար աւելնալ: Խորհրդային ազգագրութեան համար ընտրական ար – ձանագրութեանց թիւերը անգործածելի են, որովհետեւ անոնց մէջ յաճախ աւելի քան 300·000 հոգի տեղ չեն գտներ: Նոյն– իսկ եթէ ժողովուրդին թիւը տարեկան ե– րեք միլիոն յաւելում կրէր (եւ ասիկա ա– ռաւելագոյնն է) 1958ին խորհրդային բը– նակչութեան թիւը 208 միլիոն պիտի ըլ – լար· 11 միլիոնը ուրկէ՞ եկաւ:

Ուրիշ հարց մըն ալ 31 նոր արձանա – գրութիւնները՝ Գերագոյն Խորհուրդի կազմին մէջ: Այս յաւելումը կուգայ զա– նազան շրջաններէ, մասնաւորապէս՝ Ու– րալի արեւելքէն: «Իզվեստիա» կը գրէ թէ 31 թեկնածուներէն մէկը Պրայքէն է, ուր ամէնէն զօրաւոր ելեկտրակայաններէն մէկը կայ, «Անկարա» որ կ'արտադրէ 3·600·000 քիլովաթ: Թեկնածու մըն ալ՝ Սթաւրոփոլէն, Վոլկայի վրայ: Բայց «Իզվեստիա» պէտք է չէչէր Խաղախս – տանի արագ բարգաւաճման վրայ, ուր 1954ի վրայ վեց թեկնածու աւելի արձա– նագրուած է· արդարեւ, փոխանակ 24ի, այս անդամ երեսուն արձանագրութիւն ե– ղած է այնտեղ: Ասիկա լաւագոյն փաստն է, որ Խաղախստանի բնակչութեան թիւը աւելցաւ վերջին չորս տարիներու ըն – թացքին, չնորհիւ՝ խամ ու խոպան հողե– րու մշակման: Ներկայիս այս հանրապե– տութիւնը ունի տասը միլիոն բնակիչ եւ Խ· Միութեան մէջ երրորդ տեղը կը զբա– ւէ Ուքրանիայէն վերջ:

«Իզվեստիա»յի փաստաթուղթը երեւան կը հանէ նաեւ, որ յարութիւն առած են կովկասի դժբախտ ժողովուրդները, ո – րոնք Սթալինի հրամանով տեղահանուած էին, դերմանական դրաւման շրջանին ի – բենց որդեգրած դիրքին համար: «Կա – պարդեան ինքնավար հանրապետութիւ – ն»ը 1954էն ի վեր, ներկայիս կը ստանայ իր նախկին անունը՝ «Կապարտինօ – պալ– քար հանրապետութիւն»: Ցանկին վրայ կը գտնուի նաեւ «Չէչէն – Ինկուզ հան – րապետութիւն»ը, որ 1954ին չկար (*): Վերջապէս, վերջին որոշումներուն հա – մաձայն, Մոլոթովի շրջանը վերածուե – ցաւ Փերմի շրջանի (երկու թեկնածու ալ աւելի· տասը՝ փոխանակ ութի) եւ Զխա– լովի շրջանը յատցաւ իր նախկին անունը՝ Օրէնպուրկ:

Մոլոթովի երկրորդ չնորհազրկումը ե– զաւ Մոսկուայի մէջ: «Մոլոթովի արձա– նագրութիւնը» որուն ընտրեալը ի'նք է – ղած էր միշտ, դոյութիւն չունի այլ եւս ցանկին վրայ, մինչդեռ կը պահուին «Սթալինի արձանագրութիւն»ը՝ Լենինի, Թամանովի, Գոյալիչեւի, Ֆրունզէի, Ձե – պաքովի, Շերժինսքիի, Գալինինի եւ Սվերտլովի կողքին: Այնպէս կ'երեւի, թէ այլեւս Մոլոթով Խ· Միութեան Գերա – գոյն Խորհուրդի անդամ ըլլալու պատիւը պիտի չունենայ այլեւս: Անկասկած թեկ– նածուութեան իրաւունքէն զրկուած պիտի ըլլան «հակակուսակցական» խմբակին միւս անդամներն ալ· Մալենկով, Գակա– նովիչ, Շէպիլով եւ մառեչալ Ժուկով՝ որ ցարդ Սվերտլովսքի շրջանին երեսփոխանն էր Գերագոյն Խորհուրդին մէջ:

×

ՅԱՆԿԵՐԸ ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՆ

Մարտ 16ի ընտրութեանց համար նա – խագահայ Խորհուրդի անդամները որո – շեցին թեկնածուները· իրենց բացատրու– թեանց համաձայն՝ կեդրոնական կոմի – տէն խորհուրդ տուաւ որ իրեն առաջար– կուած անուններուն արձանագրուին իրրեւ թեկնածու այս կամ այն քաղաքէն:

Այս ձեւով· Շուէրնիկ, տիկին Ֆուրցե– ւա եւ Խրուշչեւ կը ներկայանան Մոս – կուայէն: Նախագահայ Խորհուրդին միւս անդամներն ալ իրարու մէջ բաժնած են կարեւոր քաղաքները: Մառեչալ Բուլ– գանին կը ներկայանայ Հիւս· Կովկասէն· այս պարագան կը բացատրուի իրրեւ նա– խապայման չնորհազրկման:

(*) Ծանօթ է, որ 1956 Փետրուարի իր գաղտնի տեղեկագրին մէջ, Խրուշչեւ յի– շած էր Սթալինի այս ոճիրները·— «1944 Մարտին Չէչէն եւ Ինկուզ ժողովուրդնե– րը տեղահանուեցան եւ Չէչէն – Ինկուզ հանրապետութիւնը լուծուեցաւ: 1944 Ապրիլին բոլոր Պալքարները աքսորուե – ցան Կապարդինօ – Պալքար հանրապե – տութենէն՝ դէպի հեռաւոր վայրեր եւ հանրապետութիւնը կոչուեցաւ Կապար – տիան Ինֆնավար հանրապետութիւն:

ԳԻՒՂԱՑԻ ԱՍՊԵՏՆԵՐ

(ԸՆԿ· ՄԱՐՏԻՐՈՍԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ)

(Բ· եւ վերջին մաս)

1921 թ· Ապրիլի 4ին Բաչ Գառնէրից 8 հազարանոց ապստամբների հետ Արտուշն եւս իր Բաչղառնէցիներով նահանջեց դէպ ի Վայոց Ձոր, Զանգեզուր ու Թաւրիզ: Բայց երբ Խորհրդ· Հայաստանի նոր կա– ռավարութիւնը Ալէքս· Միասնիկեանի նախագահութեամբ ներման հրովարտակ հրատարակեց, առաջարկելով ապստամբ– ներին — բացի վաթսուն հոգի պարա – զլուխներից, յիշուած իրենց պաշտօն – ներով — անարգել վերադառնալ իրենց տները, Արտուշը չբաժանուեց իր ընկեր– ներից: Գիւղը հասնելուց մի քանի օր յե– տոյ խաբեբայ ու նենգամիտ իշխանու – թիւնը վրայ հասաւ նրան ձերբակալելու: Ֆայը խոյս տուեց ու լեռը բարձրացաւ: Ոստիկանական ջոկատները վրայ հասան: Արտուշը նահատակուեց անհաւասար կռուի մէջ:

Բաչ Գառնեցի երկրորդ ասպետը Ալե– կօն իսկական հողագործ էր, արեւահար ու կոշտ դիմագծերով, որոնց տակ բա – բախում էր անհունօրէն մի բարի սիրտ: Շարաթներ միասին անցկացրինք քաղա– քացիական կռուի յարափոփոխ ճակատ – ներում: Նա ոչ միայն խիզախ էր բառի անսպառ իմաստով, այլ եւ օժտուած էր կռիւ վարելու բնածին ընդունակու – թեամբ: Քարիւղի մթացող ճրագի լոյսով նա կռտար իր հրամանները — «աջ թեւ· կապիտան Տէր Մարտիրոսեանին, կենդ – րոն կոտայքի դումարտակի հրամանատար տեղակալ Շ·ին եւ այլն» տալով ամէնքին իրենց յառաջխաղացման ժամերն ու յար– ձակման նպատակակէտերն ամենայն ճշ – դութեամբ: Երբ մի արարքի չհաւանէր, յօնքերը կը խոժոռէր՝ խոր ընկած աչքերի վերեւ ու դիմացինը զինաթափ կը լինէր: Նա մնաց Պարսկաստան ու, եթէ չեմ սը– խալուում, արկածի զոհ դնաց:

Վերապրողը՝ Մարտիրոս զէնքի մարդ էր: Հայդուկ ճաղատ Աբշակի խմբում, վաշտապետ՝ Դրոյի կամաւորական բա – նակում, դումարտակի հրամանատար՝ օդնական զօրամասերում, անկախութեան տարիներին: Կազմակերպող էր ու առաջ– նորդող: Նրա երեւելը այս կամ այն վը– տանգաւոր վայրում՝ վստահութիւն ու հաւատք էր ներշնչում զինուորներին: — Խմբապետ Մարտիրոսն եկաւ — լուր էին տալիս միմեանց ժպտադէմ ու ոգի առ – նում·կարծես նրա անձը մի զօրամաս էր:

Տասնեակ տարիների լռութիւնից յետոյ 1956 թուին յանկարծ լսեցի Մարտիրոսի ձայնը: Թեհրանի «Ալիք» թերթում նա «ճշդումներ» էր արել իմ մի յօդուածիս առթիւ: Հանդուցեալ ընկեր Շ· Միասք – եան ուղարկել էր ինձ «Ալիք»ի յիշեալ հա– մարը: Ես գրել էի, որ Մարտիրոսը ներ– կայ չի եղել Զառ գիւղի ժողովին:

Ակնարկուած այդ պատմական ժողովի մասնակցում էին Եփրեմ Սարգսեան, Յա– կոբ Տէր Յակոբեան, Մկրտիչ Յովհան– նիսեան, Կուռո Թարխանեան, Թ· Խ· Միհրան Տէր Գրիգորեան, Ծադկաձորի ու Կոտայքի դիւղացիութեան ներկայա – յուցիչներ եւ տողերիս գրողը:

«Ալիք»ի յօդուածում Մարտիրոսը ճըշ– դում էր որ ինքն էլ ներկայ էր այդ ժո – ղովին, ուր որոշում տրուեց Փետրուար 18ի համատարած ապստամբութեան: Այդտեղ իսկ նամակներ դրուեցին բոլոր շրջաններին ու դէրերը բաժանուեցին:

Մարտիրոսին ես մասնաւոր նամակ դը– րեցի՝ եւ ներողութիւն խնդրեցի: Ահա մի հատուած նրանից:

«Սիրելի Մարտիրոս: Անհուն հրճուան– քով սեղմում եմ քեզ դրկումս: Այն իրա– կանութիւնը որ դուն ողջ ես եւ լսելի ես դարձնում հոգուդ ձայնը, — թէկուզ մի քիչ յանդիմանական — լցնում է, ինձ բուռն ուրախութեամբ: Հերոս մարդ· աչքովս տեսայ քո քաջութիւնը: Ցիշում ե՞ս, Աղրաչից վերեւ մենք խմբուած էինք մի բլուրի եռեւ: Կային երկու տասնեակ ձիաւորներ: Թշնամու դնդակները սու – րում էին մեր դլուխներից վեր: Դու հրա– մայեցիր — ձիաւորնե՛ր, ձիերդ հեծէք: Մարդիկ պատրաստ էին ձիերի չուրջը, բայց չէին հեծնում:

—Տօ, չան որդիք, դուք տղամա՞րդ էք· թէ ոչ, գնացէք ձեր տները, լաչակ կա – պեցէք դլուխներիդ»: Թռար ձիուդ վրան ու առաջ սլացար, բոլորն էլ նոյնն արին քո եռեւից: Մենք էլ «հուռա՛» պոռալով դուրս վազեցինք:

Ով պատմեց մինչեւ այժմ, թէ ինչ փրկարար դեր էք խաղացել դուք, Բաչ

*Միակ բացական է Փերվուխին: Արդա– րեւ, Նախագահայ Խորհուրդին միակ ան– դամն է ան, որուն անունը չկայ թեկնա – ծուներու ցանկին մէջ: Այսուհանդերձ չարունակ կը տեսնուի կուսակցութեան պարագլուխներուն հետ· անցեալ չաբաթ օր տակաւին ներկայ էր Կրեմլինի մէջ խորհրդային դեկավարներուն ի պատիւ տրուած հացկերոյթին:

« Ընտրապայքար»ը պաշտօնապէս սկը– սած է, կեդրոնական կոմիտէի հրապա – րակած մէկ հաշուեկշիռով, որուն մէջ ցոյց կը տրուին 1954ի ընտրութիւններէն ի վեր ձեռք ձգուած յաջողութիւնները: Արդիւնաբերութեան զարգացումը, խո – պան հողերու մշակումը, սպառազինիներու արձակումը, կեանքի մակարդակին բար– ձրացումը մաս կը կազմեն վերջին չորս տարուան յաջողութիւններուն: Հաշուե – կշռին մէջ չեն յիշատակուած Հունդա – րիոյ դէպքերը եւ «հակակուսակցական» խմբակին չնորհազրկումը:

Ընդհանուր առմամբ կարմիր դեկավար– ները լաւատես են եւ կրեմլինի մէջ տըր– ուած խնջոյքի մը առեն գաւաթներ պար– պեցին իրարու կենացը, իրար չնորհա – ւորելով:

ՕՏԱՐ ԷՋԵՐ

ՊՈՒ - ԺԱՐԿԱԼ

Երբ կարդը եկաւ կապիտան Տելմարի, անիկա խոշոր մը բացաւ իր աչքերը եւ խոստովանեցաւ այս պարոններուն թէ՝ իրապէս չէր պիտեր յատկանշական դէպք մը իր կեանքէն, որ պիտի կրնար իրենց ուշադրութիւնը կեդրոնացնել:

— Բայց, կապիտան, ըսաւ տեղակալ Հանրի, այսուհանդերձ դուք աչխարհ տեսած էք, գաղթաւայրերը, Եդիպտոս, Գերմանիա, Իտալիա, Սպանիա... Ո՛հ, կապիտան, ձեր կաղ չո՛ւնը ...

Տելմար սարսռաց, վար ձղեց իր սիկա– րը, եւ ընդոստ դարձաւ եռեւ, դէպի վը– րանին մուտքը՝ ճիշդ այն պահուն երբ հսկայ չուն մը կաղալով կը յառաջանար դէպի իրեն:

Շունը կոխկրտեց կապիտանին սիկարը, սակայն այս վերջինը ուշադրութիւն իսկ չդարձուց:

Մօտենալով Տելմարին, կենդանին սկը– սաւ լիզել սպային ոտքերը, չարժելով իր պոչը: Ուրախ ոստումներ դործեց, կաղ– կանձեց եւ ապա եկաւ ու պառկեցաւ ա – նոր առջեւ:

Վելմար յուղուած, ձախ ձեռքով մեքե– նաբար կը չոյէր կենդանին իսկ աջովը՝ քակելով իր բահկոնին կոճակները, կը կրկնէր:

— Վերջապէս եկար, Ռասք ...

Հուսկ ուրեմն, բացագանչեց·

— Բայց ո՞վ բերաւ քեզ ...

— Ձեր թոյլտուութեամբ, կապիտան··

Քանի մը վայրկեաններէ ի վեր, տաս – նապետ Թատէ, վերցնելով վրանին վա – րագոյրը, ներս մտած ու ոտքի կանդնած էր՝ աջ թեւը իր վերարկուին մէջ փաթ – թուած, արտասուալից աչքերով, կը դիտէր լռութեամբ ոդիսականին վախճա– նը: Վերջ ի վերջոյ, համարձակութիւնը ունեցաւ արտասանելու հետեւեալ խօս – քերը·

— Ձեր թոյլտուութեամբ, կապիտան··

Տելմար աչքերը վեր առաւ:

— Դո՞ւն ես, Թատէ, սատանան տանի սակայն, ինչպէ՞ս կրցար ... : Մեղմ չուն, կը կարծէի որ Անգլիացիներու բանակա– տեղին էր: Ո՞ւր գտար զինքը ...

— Շնորհակալ եմ Աստուծմէ, կապի – տան, եւ այս պահուս անսահման ուրախ եմ:

— Սակայն, ո՞ւր գտար զինքը:

— Զգտայ, կապիտան, այլ գացի զին– քը փնտռելու:

Տելմար ոտքի ելաւ եւ ձեռքը երկարեց տասնապետին, սակայն այս վերջինն ձեռքը իր վերարկուին մէջ փաթթուած մնաց: Սպան ուշադրութիւն չդարձուց:

— Այսինքն ... կը տեսնէ՞ք կապի – տան ...

Այն օրէն ի վեր երբ այս խեղճ Ռասքը կորսուեցաւ, խոկոյն նչմարեցի, ի հարկէ ձեր թոյլտուութեամբ, որ բան մը կը պակսէր ձեղի: Ամէն բան ըսած ըլլալու համար, կը կարծեմ թէ այն դիշերը ուր ան չեկաւ, ըստ սովորականին հացի պա– շարս ինձի հետ բաժնելու, քիչ մնաց որ ... Սակայն, փա՛ռք Աստուծոյ, կեանքիս մէջ երկու անդամ եմ լացած, առաջինը՝ այն օրը ուր ...

Եւ տասնապետը մտատանջութեամբ իր պետը դիտելէ եռաք պահ մը, աւելցուց·

— Երկրորդ անդամ՝ այն օրը ուր յի – մար Պալթազարին խելքին փչեց ինձի սոխի դլուխներ մաքրել տալ ...

— Ինձի այնպէս կը թուի Թատէ, ծի– ծաղելով ընդմիջեց տեղակալ Հանրի, որ դուք մեղի 'չէք ըսեր թէ ի՞նչ պատճա – ռաւ լացիք ձեր կեանքին մէջ առաջին անդամ:

— Անկասկած այն օրը, երբ դուն այս խաչը ստացար, պատասխանեց Տելմար դորովագին չեչտով մը, միշտ չարունա – կելով չոյել իր ոտքերուն տակ պառ – կած կենդանին:

— Ո՛հ, կապիտան, չարունակեց տե – ղակալը, եթէ տասնապետ Թատէն կրցած է լալ, ատիկա պատահած է անկասկած այն օրը, ինչ որ ձեղի ալ ծանօթ է, երբ անիկա «Կլակ»ի հրամանը արձակեց Պու– ժարկալի վրայ, այլ անուամբ Փիէռօ:

Տելմարի ճակատը կնճռոտեցաւ եւ իր հանդարտ դիմագիծը պարուրուեցաւ տխ– րութեան ամպերով: Մօտեցաւ արագ կեր– պով տասնապետին եւ ուղեց անոր ձեռքը սեղմել: Հակառակ սակայն իրեն ընծայ– ուած այս մեծ պատիւին, ծերունի զին – ուորականին ձեռքը փաթթուած մնաց իր վերարկուին մէջ:

— Այո, կապիտան, չարունակեց Թատէ քանի մը քայլ ետ քաշուելով, մինչ Տել– մար անոր վրայ սեւեռած էր տրտմաթա – խիծ արտայայտութեամբ մը լեցուն իր աչքերը, այո, այդ օրը ես լացի: Ի՜նչ մարդ էր, աստուած իմ, որքա՜ն ուժեղ էր, որքան ջղուտ եւ սեւամորթի մը հա– մար որքա՜ն դեղեցիկ էր իր դէմքը: Եւ ըսէք, պարոն, երբ դրեթէ չնչասպառ հասաւ այն վայրկեանին իսկ ուր իր տա– սը ընկերներն ալ հոն էին — ճիշդը ըսե– լով հարկ էր եղած զանոնք իրարու կա – պել — ես էի որ կը հրամայէի: Եւ երբ ինքն իսկ արձակեց անոնց կապերը եւ ուղեց իրենց տեղը դրաւել, չուղեցին: Այդ դուէլները մնաց ... ինչ մարդ էր, իս– կական ասպառաժ, իրական ճիպրալթար:

ՎԻՒԹՈՐ ՀԻԻԿՕ

(1 Շար·)

ԿՈՉ

ԼՋ.

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԱՌԱՋԻՆ

ԴՈՆԳՈՒԽՈՎ ԱՆՑՍ Ի ՄԱՀ

Երբ ես օրհնում էի դուռն, որ կլսուր ինձ տանում դեպի ցնծագին ապրումների աշխարհ, ես ոչինչ չէի մտածում, ոչ էլ ինձ համար էր կարևոր, թե ինչ կլինի ինձ հետ հետագայում։ Ես միայն գիտեի, որ ինձ համար ամեն ինչ վերջացել է, որ ես ոչ մի բանի չեմ սպասում, ոչ մի բանից չեմ վախենում։ Ես ուզում էի միայն մի բան՝ մեռնել։

— Ճշմարիտ, ասում եմ ձեզ, ասում եմ ձեզ, որ ոչ ոք չի կարող ինձ խլել կյանքը։ Ես ինքս եմ տալիս այն։ Ես իշխանություն ունեմ այն տալու և նորից վերադարձնելու։ Այս պատվիրանը ես ստացել եմ Հորից իմ։

Այս խոսքերը ես կրկնում էի ինքս ինձ, երբ ինձ մոտ եկավ Ղոնդուխովի ընկերներից մեկը և ասաց, որ ինձ ուզում է տեսնել մի մարդ, որ ինքը չի ուզում իր անունը ասել։

Ես ուրախացա, որ ինձ ուզում է տեսնել մի մարդ, որ իր անունը չի ուզում ասել։ Ես ուրախացա, որ ինձ ուզում է տեսնել մի մարդ, որ ինքը չի ուզում ինձ տեսնել։ Ես ուրախացա, որ ինձ ուզում է տեսնել մի մարդ, որ ինքը չի ուզում ինձ տեսնել։

ՆՈՐ ՄԻՋԱԴԷՊԵՐ ԹՈՒՆՈՒԶԵԱՆ ՍԱՀՄԱՆԻՆ ՎՐԱՑ

Ծանր միջադէպ մը պատահեցաւ ալ – ժերիական սահմանին վրայ, Թունուզէն հոն գացող ապստամբներու զինեալ խումբի մը պատճառով: Ապստամբները ինքնագործ զէնքերով կրակ բացին զինուորական խմբակի մը վրայ. բանակա – յինները չուտով օգնութեան հասան: Օ – դանաւներն ալ ստիպուեցան միջամտել: Ըմբոստները ստիպուեցան վերջապէս ա – պաստանիլ Թունուզ:

Այսուհանդերձ սահմանագլուխի կռիւ – ները չարունակուեցան տարբեր կէտերէ Ալժերիա խուժող անապատայիններու (Ֆելլաղա) հետ: Միլեզիմոյի մօտերը 19 անապատայիններ սպաննուեցան: Կռիւը չարունակուեցաւ. ծանօթ չէր ապրա – տամբներու տուած զոհերուն թիւը: Ե – րէկ առտու կ'ըսէին թէ յիսնեակ մը ա – նապատայիններ վիրաւորուած կամ ըս – պաննուած էին:

Ճէպել Թաեելիսթի մէջ հինգ ըմբոստ – ներ սպաննուեցան: Իսկ ճեպէլ – Զէկ – զայի մէջ պատահած բախում մը 55 ա – պըստամբներու սպաննութեան պատճառ դարձաւ. ութ ուրիշներ ալ վիրաւորուեցան:

Օրանի Տիսի – Պէլ – Ապէս չրջանին մէջ ապստամբները մորթած են եւրոպա – ցի ընտանիքի մը չորս անդամները, ո – րոնց մէջ՝ 12 տարեկան աղջիկ մը:

Հարաւային Օրանի մէջ վեց կառքեր յարձակումի ենթարկուեցան: Երկու բեռ – նատար կառքեր կրակի տրուեցան, քանի մը մահմետականներ անհետացան, եւրո – պացի կին մը վիրաւորուեցաւ: Ցարձա – կում գործողները սպաննուեցան՝ զին – ուորականներէ հետապնդուելով:

Ալժէի մէջ երեք մահապարտներ առջի առաւօտ գնդակահարուեցան:

Ցունուար մէկէն ի վեր 800 մահմետա – կաններ զոհ գացած են Ազատագր. ճա – կատին ահաբեկիչներուն:

—o—

ԱՐՃԱՆԹինի մէջ ինքնաչարժի արկա – ծի մը զոհ գնաց Պաւարիոյ իշխան Ֆը – րանսուա Կիյեոմ:

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՑ Արտաքին նախարար նը – շանակուեցաւ Լնտրէ Սիք, 72 տարեկան:

Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ Գրողներու Միութիւնը աւարտեց իր Դ. համագումարը, տասը անդամներէ բաղկացած վարիչ մարմին մը ընտրելով:

ՆԻՄԱՆ ՄԵՆԵՄԷՆՃԻՕՂԼՈՒ, Թուր – քիոյ նախկին արտաքին նախարարը առջի օր յանկարծամահ եղած է Պոլիս: Թուրք երեսփոխանը որ 70 տարեկան էր երկար տարիներ Փարիզի դեսպան եղած է (1946 – 56):

ՆՈՒԻՐ

Այրի Տիկին Սիրանույշ Զաքրեան հազար ֆրանք կը նուիրէ «Ցառաջ»ին իր ա – մուսնոյն Գէորգ Զաքրեանի մահուան Գ. տարելիցին առթիւ:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Մաքրուհի Պոյաճեան եւ զաւակները՝ Մուրատ եւ Լուսին, Տէր եւ Տիկին Սահակ Պոյաճեան, Տէր եւ Տիկին երուանդ Ձէլոյեան կը ծանուցանեն թէ իրենց ամուսնոյն, հօր եւ աներհօր՝

ՊԱՊՈՒՇ ՊՈՑԱՃԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին առթիւ հոգեհան – գստեան պաշտօն պիտի կատարուի Լիոնի եկեղեցին, այս կիրակի, Փետրուար 23: Իր յիշատակը յարգողները կը հրաւիրը – ուին ներկայ ըլլալ:

"ԱՆԴԱՍՏԱՆ"Ի ԵՐԵԿՈՅԹ-ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

Այս Ուրբաթ, ժամը 21ին, Օթել Մօ – տէրնի չքեղ սրահին մէջ: (Փլաս տը լա Բէփիւպլիք):

Կը Հովանաւորէ ՍԵՐՈՎԲԻ ԵՊԻՍԿ. Նախագահութեամբ Պ. Ս. ՔԱՐԵԱՆի:

Կը ներկայացուի՝ ՎԱՀԷ ՔԱՋԱՑԻ «ԿԱՐԹ»ը վէպին հայերէն հրատարակու – թիւնը:

Ծօսք կ'առնեն Թարգմանիչը Ա. Փա – փազեան եւ Վ. Քաչայ (գրոյց):

Գեղարուեստական ճոխ յայտագիր:

Կը մասնակցին Հայաստանէն նոր ժա – մանած մեծատաղանդ արուեստագէտ Բ. Պետրոսեան, Լիտիա Կարին, Իրիս Պիւ – պիւլեան, Ա. Գմբէթեան, Գ. Վահան, Ն. Մարգարեան եւ Գ. Մելիճեան:

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

ՓԵՏՐ. 18ի ՏԱՐԵԴԱՐՁ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Բոլշեւիկեան բռնատիրութեան դէմ փե – տրուարեան ապստամբութեան 37րդ տարե – դարձը կը տօնուի, նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Փարիզի Շրջ. Կոմիտէի եւ մասնակցութեամբ Փարիզի եւ շրջաննե – րու մարմիններուն եւ խումբերուն:

20 Փետրուար, Հինգշաբթի, ժամը 20·30ին, Անգուրաժըմանի սրահին մէջ,

44, RUE DE RENNES
MÉTRO ST. GERMAIN DES PRÉS ET ST. SULPICE

Կը նախագահէ ընկ. ՀԱՅԿ ՍԱՐԳՍԵԱՆ (Հայաստանի Հանրապետութեան խոր – հրդարանի անդամ):

Կը խօսին ընկերներ Մ. ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ եւ Ա. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ:

Գեղարուեստական բաժին, ընկերուհի Ա. ՓԷօսէեան՝ երգ, Օր. Շ. Յովհաննէս – եան եւ ընկեր Զ. Գարիպեան՝ արտասա – նութիւն:

Մուտքը ազատ է:

ՇՓԵՂ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սե – րունդի «Սիամանթօ» խումբի:

Հովանաւորութեամբ Հ. Ց. Դ. «Վա – րանդեան» կոմիտէին:

22 Փետրուար, Լիոն, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9էն մինչեւ լոյս, Փլաս Պելքուր,

BERRIET MILLIET
PLACE BELLECOUR

ընդարձակ սրահներուն մէջ:

Կը նուագէ նշանաւոր

MARCEL LOUVIRAY

նուագախումբը:

Մասնակցութեամբ խումբին երգիչ՝
ԱԼՊԻՐ ՆԵԼԵԱՆի

Արդիական պարեր Ֆրանսայի ախոյեա – նի կողմէ:

Հայկական տարազով պարեր:

Հաճելի անակնկալներ, Փարիզի Նոր Սերնդականներու կողմէ:

Ճոխ պիւֆէ Մատչելի գիներով

ՑԱԽԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Սէն ԺԵՐՄ.— Հ. Ց. Դ. Հայաստան ենթակոմիտէն ընկեր Արշակ Ասլանեանի հանդուցեալ Բարդէն քահանայի երեղ եղ – բայրը, դառնաղէտ մահուան առթիւ ցա – ւակցութիւնները կը յայտնէ իր պարա – զաներուն եւ փոխան ծաղկեպսակի հա – զար ֆրանք կը նուիրէ Ֆ. Կապ. Խաչի տեղական մասնաճիւղին:

×

Ֆ. Կ. Խաչի Սէվրանի մասնաճիւղիս վարչութիւնը չնորհակալութեամբ ստա – ցաւ 1700 ֆր. Ադալաեան ընտանիքէն, Պ. Ա. Ադալաեանի մահուան առթիւ: Այս առթիւ վարչութիւնս իր խորին ցա – ւակցութիւնները կը յայտնէ Ադալաեան եւ Համամճեան ընտանիքներուն:

×

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Կարաանէն Գինոսեան ըն – տանիքը իր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ այրի տիկին Վարդուհի Ինկից – եանի եւ ընտանեկան պարագաներուն՝ ի – րենց հայրենակից Գէորգ Ինկիցեանի մահուան առթիւ եւ փոխան ծաղկեպսակի երկու հազար ֆր. կը նուիրէ Մշակոյթի Տան: (Մտանալ «Ցառաջ»էն):

ՀՐԱՒԻՐ

Երիտասարդ Հայ Համալսարանական – ներու Մշակութային Ակումբը կը հրաւի – րէ համալսարաններու եւ արհեստագի – տական վարժարաններու աշակերտները ինչպէս նաեւ երիտասարդ մտաւորական – ները արդէն վկայուած եւ արուեստա – գէտները որ մասնակցին իր գործունէու – թեան: Դիմել՝ Տօքթ. Վարուժան Պար – սամեանի 29 Բիւ Պէյ, Փարիզ (9):

Հայ կարմիր խաչի օրը 11 Մայիս 1958 ժամը 14ին Սորպոնի ամփիթատրոնին մէջ:

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Ջեռնարկուներ (անթրփրնէօր) մասնա – գէտ fօրսաժի: Դիմել՝

ETBLS. FRANCINE
38, Rue d'Aboukir, Paris

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՕՐ

ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆի ՄԱՀՈՒԱՆ ՏԱՐԵԼԻՑԻՆ ԱՌԹԻՒ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նէսլ «Գէ – որգ Զաւուշ» խումբի կողմէ եւ հովանա – ւորութեամբ Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի Շրջ. Կոմիտէին:

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3·30ին, Օթել Սէրիփի գեղեցիկ սրահին մէջ:

(Բականիների եւ ժորժ Քլէմանսոյի փո – ղոցներու անկիւնը, Սինեմա Էսքիւրիալի դիմացը):

Կը խօսին՝ ԱՍԱՏՈՒՐ ՔԷՕՍԷՑԵԱՆ եւ ԿԱՐԱՊԵՏ ՓՕԼԱՏԵԱՆ, (Մարսէյլէն):

Կը մասնակցին՝ Պ. Ռափայէլ Զարդար – եան, Օրիորդներ Շաֆէ Գաբրիէլեան, Սալփի Գէորգեան եւ ուրիշներ:

Մուտքը ազատ է:

ՀԱՅԱՍՏԱՆի Հանրապետութեան քա – ռասնամեակի առթիւ, մամուլի տակ է եւ Մայիսին, երկրորդ տպագրութեամբ լոյս կը տեսնէ Ս. Վրացեանի ՀԱՅԱՍՏԱՆի ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ հատորը, վերախմ – բագրուած եւ ամբողջացած հեղինակին կողմէ:

Հեղինակին հասցէն է.—

S. VRATZIAN
10, Rue Hussein Beyhoum, Beyrouth - Liban

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՕՐ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Առնուվիլի մասնաճիւղի կողմէ,
կիրակի 23 Փետր. ժամը 16էն 24, Սարսէլի քաղաքապետարանի սրահներուն մէջ
ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԲԱԺԻՆ — ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ
ՍԻՓԱՆ - ԿՈՄԻՏԱՍ ԵՐԳԱՉԱԽՈՒՄԲԻ
Ղեկավարութեամբ ԿԱՐՊԻՍ ԱՓԻՐԿԵԱՆի — *մասնաճիւղը կը ներկայացնէ*
ՎԱՐՊԵՏ ԲԱԺԻՇԿԸ — (Ծիծաղաշարժ զաւեշտ)
Կեդրոնական վարչութեան կողմէ խօսք կ'առնէ ընկեր ՋԱԻԻՆ ԽՏՇԵԱՆ
Ժամը 18էն սկսեալ՝ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ
MANUEL PIZZAROի
Համբաւաւոր Թիփիճ նուագախումբով: Հաղորդակց. միջոցներ.—
Օթոպիւս՝ 268 Փորթ տը լա Շափէլէն, իջնել Փլաս տիւ 11 Նովամպրը, Սարսէլ

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Ուսանողական Ռուբէն Մխութեան ժողովը այս չորեք – շաբթի իրիկուն, սովորական հաւաքա – տեղին:

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Այս չորեքշաբթի ժամը 21ին:
Պիտի խօսի Պ. ՎԱՀԱՆ ՋԷՑԹՈՒՆՑԵԱՆ, նիւթն է՝ «Երուսաղէմի Հայոց վանքը եւ այսօրուան տագնապը»:
Մուտքը ազատ է:

ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ
ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՑՈՒՄ

23 Փետրուար, կիրակի, ժամը 15·30ին

Կը ներկայացուին
Ա. ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆ ՆԱԽԱՐԱՐԱՑ
ՀԱՑՕ Յ(ոսկեդարեան բարբառով)
Բ. Tante Dorothée
DE E. RITIER
Գ. ՄՕՐՈՒԲԻ ՍԱՆՏՐԸ (Ծիծաղաշարժ)
(Զաւեշտ, հեղ. Առանճար)
Տոմսերը կը ծախուին տեղւոյն վրայ, կամ ստանալ ուղղակի վարժարանէն:
OBS. 18-28

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՕՐ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Առնուվիլի մասնաճիւղի կողմէ,
Կիրակի 23 Փետր. ժամը 16էն 24, Սարսէլի քաղաքապետարանի սրահներուն մէջ
ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԲԱԺԻՆ — ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ
ՍԻՓԱՆ - ԿՈՄԻՏԱՍ ԵՐԳԱՉԱԽՈՒՄԲԻ
Ղեկավարութեամբ ԿԱՐՊԻՍ ԱՓԻՐԿԵԱՆի — *մասնաճիւղը կը ներկայացնէ*
ՎԱՐՊԵՏ ԲԱԺԻՇԿԸ — (Ծիծաղաշարժ զաւեշտ)
Կեդրոնական վարչութեան կողմէ խօսք կ'առնէ ընկեր ՋԱԻԻՆ ԽՏՇԵԱՆ
Ժամը 18էն սկսեալ՝ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ
MANUEL PIZZAROի
Համբաւաւոր Թիփիճ նուագախումբով: Հաղորդակց. միջոցներ.—
Օթոպիւս՝ 268 Փորթ տը լա Շափէլէն, իջնել Փլաս տիւ 11 Նովամպրը, Սարսէլ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ
Փետրուար 23, կիրակի օր, ժամը 17էն մինչեւ կէս գիշեր
ՕԹԵԼ ԺՈՐԺ Ե·ի շքեղ սրահներուն մէջ
Նախագահութեամբ
MONSIEUR ROBERT LECOURTի
Garde des Sceaux, Ministre de la Justice
Երկու նուագախումբ. առաջնակարգ աթրաքսիոններ եւ անակնկալներ
Մուտքը 600 ֆրանք: Կանխաւ ապահովել սեղանները, հեռաձայնելով ԹՐՕ 03–18
ԿԱՐԵՒՈՐ.— Վերապահուած սեղաններ ը պէտք է գրաւուած ըլլան մինչեւ ժամը 19·30ը, որմէ վերջ որեւէ պատասխանատուութիւն չի ստանձնուիր:

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆ
ԾԻԾԱՂԻ ԳԻՇԵՐ

Երկուշաբթի, 24 Փետրուար 1958, ժամը ճիշդ 9ին
Théâtre Paul - Faralicq, 21, Rue Yves Toudic (République)
Ա. ԳՄԲԷԹԵԱՆ եւ ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՀԱՆ
Կը ներկայացնեն երկու ծիծաղաշարժ կատակերգութիւններ
ԱՅԾ Է ԹԷ ԿԻՆՍ Է երկու արար. եւ
ՕՐՇՆՈՒԱԾ ԱՐՀԵՍՏԸ *երեք արար*
Օր. Շուշան Գէորգեան, Օր. Նոյեմի Շահինեան, Նուրիան Մարգարեան
Նազարէթ Պշտիկեան, Լեւոն Սապունճեան *եւ երիտասարդ նոր ուժեր*
Մուտքի սովորական գիներ: Տոմսերը կը ծախուին՝ Գրատուն Հրանդ Բալուեան
43, Rue Richer, Paris 9 PRO 25-46

CAVES CENTRALES
ՏԱԼԱԹԻՒԹԷԵԱՆ ՈՐԴԻ
ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԱՄԷՆԷՆ ԱԶՆԻՒ ԳԻՆԻՆԵՐՆ ՈՒ ՕԳԵԼԻՑ ԸՄՊԵԼԻՆԵՐԸ
ՈՐՈՆՑ ԿԱՐԳԻՆ՝ ՀԻՋԱԿԱՒՈՐ
RAKI DUZE
48, RUE PUVIS DE CHAVANNES, MARSEILLE
TÉLÉPHONE : CO 58-99

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900

Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանկ: Հատը 15 ֆր.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 20 ՓԵՏՐՈՒԱՐ // JEUDI 20 FEVRIER 1958

34ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8124 — 34EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 14ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3925

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

—o—

Գարեգին Ա. Յովսէփեան կաթողիկոս վախճանած էր 1952 Յունիս 21ին:

Ամբողջ 44 ամիս թափուր մնալէ վերջ, Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Աթոռը 1956 Փետրուար 20ին ունեցաւ իր արժանաւոր յաջորդը յանձին Զարեհ Ա. Փայասլեանի:

Զուտ կրօնական – եկեղեցական խնդիր մը, որ սովորական ժամանակներու մէջ կը լուծուէր ազգային համերաշխական մթնոլորտի մէջ, ստացաւ քաղաքական հանգամանք:

«Երկփեղկում»ը սկսաւ ոչ թէ վեհ. Զարեհ Ա.ի ընտրութեան օրը, այլ կար անկէ չատ առաջ:

Ամենայն Հայոց հայրապետութեան Աթոռը Հռոմկլայէն 1291ին փոխադրուած էր Սիս՝ Կիլիկիոյ թագաւորութեան մայրաքաղաքը: Այնտեղ ալ մնաց մինչեւ 1441, հակառակ անոր, որ 1375ին վերջ դուած էր Կիլիկիոյ անկախութիւնը:

Արեւելեան եպիսկոպոսները 1441ին որոշեցին էջմիածին փոխադրել Ամենայն Հայոց հայրապետութեան աթոռը եւ հոն հրաւիրեցին օրուան կաթողիկոս Գրիգոր Թ. Մուսաբէկեանը, որ մերժ տեղա – փոխուիլ եւ չարունակեց մնալ Սիսի մէջ իբրեւ կաթողիկոս: Կիրակոս Վիրապեցի ընտրուեցաւ էջմիածնի գահակալ:

Այսպէս՝ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ անկախ Աթոռին հիմը դրուեցաւ 1441ին:

Ճիշդ հինգ հարիւր տարի պահուեցաւ այդ անկախութիւնը, հակառակ քաղաքական վերիվայրումներու, ոտնձգութեանց դանազան փորձերու եւ Աթոռին Անթիլիաս փոխադրուելուն:

Համաշխարհային երկրորդ պատերազմի ընթացքին, երբ Խորհրդային Միութիւնը կը կռուէր դաշնակիցներու կողքին, էջմիածնէն պատուիրակներ դացին Լիբանան 1941ին:

Կիլիկիոյ Աթոռին նոր կանոնագիրը երկու վճռական ձայն կուտար էջմիածնի ներկայացուցիչներուն՝ կաթողիկոսական ընտրութեան մէջ:

Ահա՛ այդ օրէն սկսաւ խորհրդային իշխանութեան միջամտութիւնը Կիլիկիոյ անկախ Աթոռի գործերուն:

Էջմիածնի պատուիրակները 1941ին վէրջ դրին Գարեգին արք. Խաչատուր – եանի թեկնածութեան դէմ եւ ջուրը ճզեցին անոր ընտրութիւնը: Պոլսոյ այժմու պատրիարքը այն ատեն «անբաղձալի ուրը» էր էջմիածնի եւ Երեւանի համար ...

1941ին սկսած այս «երկփեղկում»ը հետզհետէ պիտի խորանար: Կիլիկեան Աթոռի անկախութիւնն ալ նոր հարուած – ներ պիտի ստանար, մասնաւորապէս Գարեգին Ա. Յովսէփեանի օրով:

Այս վերջինը չէր ուզեր փոխել իր խորհրդային հպատակութիւնը՝ հակառակ Լիբանանի իշխանութեանց թելադրանքին: քին :

Չէր ուզեր նաեւ հպատակիլ Ազգային Սահմանադրութեան եւ Կիլիկեան Աթոռի կանոնագրին տրամադրութեանց :

Խորհրդային իշխանութեանց հետ իր կապերը աւելի սերտացան 1945ին՝ երբ էջմիածին գնաց եւ նախագահեց Գէորգ Զ. Զէօրէքճեան կաթողիկոսի ընտրութեան :

Իր մահէն վեց ամիս վերջ պէտք է տեղի ունենար յաջորդին ընտրութիւնը: Տեղապահ Խադ Արք.ի երկդիմի ընթացքը եւ քաղաքական զանազան խաղեր պատճառ դարձան, որ տարիներով թափուր մնայ Աթոռը :

Վերջապէ՛ս երկու տարի առաջ օրինաւոր կերպով ընտրուեցաւ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոսը :

Սուգի քօղը վերցաւ Անթիլիասի մայր տաճարի հայրապետական Աթոռին վրայէն :

Սակայն 1941ին սկսած «երկփեղկում»ը աւելի խորացաւ եւ կը չարունակէ աւերներ գործել, չնորհիւ «անկախ համայնքային»ներու եւ «Համախմբում»ներու, որոնք կը յամառին մնալ իրենց ընդդիմադած բացասական, աւելի ճիշդը թշնամական դիրքին վրայ :

Երկրորդ տարեդարձին առթիւ մաղթենք, որ այլեւս հանդարտին կրակին վրայ իւղ լեցնողները եւ համերաշխութիւնը վերահաստատուի Մերձաւոր Արեւելքի մեր հայաշատ գաղութներուն մէջ:

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԽՈՒՀՈՒՐԴԻՆ ԺՈՂՈՎԸ 62 ՎԱՅՐԿԵԱՆ ՏԵՒԵՑ

Ինչպէս գրած էինք, առջի օր կը խօսուէր Ապահովութեան Խորհուրդին ժողովը յետաձգելու հաւանականութեան մասին: Այսուհանդերձ ժողովը բացուեցաւ որոշեալ ժամուն, քննելու համար Ֆրանսայի եւ Թունուզի բողոքագիրները: Կը նախագահէր խորհրդային պատուիրակ Արքատի Սոպոլեւ :

Մասնաւոր առարկութիւններ չեղան. ժորժ Փ'քօ (Ֆրանսա) պարզապէս ըսաւ թէ ընդունելի չէր Թունուզեան բողոքադիրին չարադրութիւնը : Յատկապէս ծանրացաւ այնտեղ յիշուած «յարձակում» բառին վրայ, զոր Թունուզցիները դործածած էին բնորոշելու համար փետրուար ութի Սաքիէթի ռմբակոծումը :

Ամերիկեան պատուիրակը իր կառավարութեան դոհունակութիւնը յայտնեց, որ անդլեամերիկեան բարեկամական միջամտութիւնը ընդունուած է Ֆրանսայի եւ Թունուզի կողմէ. Միացեալ Նահանգները, ըսաւ ան, կը յուսան թէ խաղաղ լուծում մը կարելի պիտի ըլլայ դտնել այս հարցին:

Այնուհետեւ Անգլիոյ պատգամաւորը դաւ յայտնեց Ֆրանսայի եւ Թունուզի միջեւ ստեղծուած տարակարծութեան համար եւ վստահութիւն՝ որ պիտի յաջողին լուծել խնդիրը :

Ապահովութեան Խորհուրդին անդամները հարց տուին թէ Թունուզեան յուշագրին մէջ յիշատակուած Ալժերիոյ պատերազմով պիտի դրաղի՞ն թէ ոչ :

Ժորժ Փիքոյի վերապահութեան պատասխանելով, Թունուզի ներկայացուցիչ Մունկի Սլիմ ըսաւ թէ Անգլիա եւ Ամերիկա հարցերուն ամբողջութեամբ պէտք է զբաղին :

Ժորժ Փիքօ պատասխանեց թէ Թունեզեան երկրորդ յուշագիրին մէջ Ալժերիոյ հարցը միջազգային խաղաղութեան դէմ սպառնալիք մը կը նկատուի եւ օրակարգին վրայ չկայ: Նախագահը՝ Սոպոլեւ (Խ. Միութիւն) ճչդեց.— Անիկա չատ ուշ առացուած էր, հետեւաբար մաս չէր կրնար կազմել օրակարգին :

Փանամայի եւ Իրաքի պատգամաւորները խօսք առին եւ ակնարկութիւն ըրին Ալժերիոյ: Փիքօ նախագահէն խնդրեց որ յիշեցնէ օրակարգին կէտերը: Սոպոլեւ մերժեց դոհացում տալ Ֆրանսայի պատուիրակին եւ Իրաքի ներկայացուցիչը արդ եղրակացութիւն մը ըրաւ :

Ճափոն առաջարկեց ժողովը յետաձգել:

Մունկի Սլիմ (Թունուզ) իրաւունք ուզեց, որ եթէ անդլեամերիկեան բարեկամական միջամտութիւնը արդիւնք չտայ՝ անմիջապէս պիտի առաջարկէ որ ժողովը կրկին դումարուի :

62 վայրկեան տեւող վիճաբանութիւն – ներէն եթէ նիստը յետաձգուեցաւ, ցնոր

տանօրինութիւն :

Ֆրանսական կառավարութիւնը առարկեց որ անդլեամերիկեան բարեկամական միջամտութեան առեն մտածեն նաեւ Ֆրանքեւթունուզեան խառն յանձնախումբ մը կազմելու մասին՝ Ալժերիոյ եւ Թունուզի սահմանին հսկողութեան համար :

ՊՈՒՐԿԻՊԱՅԻ ՑԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

«Լը Մոնտ»ի աշխատակիցը տեսակցութիւն մը ունեցած է Թունուզի Նախագահ Պուրկիպայի հետ, որ ըրած է կարդ մը յայտարարութիւններ :

Անգլիա եւ Ամերիկա, ըսած է Հապիպ Պուրկիպա, պէտք է զբաղին Ալժերիոյ հարցով, եթէ կ'ուզեն որ Ֆրանսայի եւ Հիւս. Ափրիկէի միջեւ տարակարծութիւնները հարթուին: Դժուարութեանց դլխաւոր աղբիւրը Ալժերիոյ պատերազմն է :

Պուրկիպա յայտարարած է նաեւ, որ Ֆրանսական ուժերը պէտք է պարպուին Թունուզէն.— Որքան կարելի է չուտ՝ Ֆրանսական բանակը պէտք է հեռանայ Թունուզէն: Փոքր չրջաններուն համար պարպումի սկզբունքը վաղուց ընդունուած է արդէն: Իսկ դալով պիզերթի պարպումին, թերեւս քիչ մը ուշանայ ան ու երկարաձգուի մինչեւ տարւոյն վերջը :

—o—

ՀՌՈՄԻ մէջ եգիպտական կառավարութեան եւ Միջազգային Դրամատան ներկայացուցիչներուն միջեւ խորհրդակցութիւնները սկսան՝ Սուէզի բաժնետէրերուն մասին:

Օր ը Օրէն

ԱՅԴ ՍԹԱՓՈՒՄԷՆ ԵՏՔ...

Արցունք, հառաչանք եւ սրտառուչ ցաւեր ու դամբանականներ՝ անվերադարձ մեկնողներուն հողաթումբին վրայ: Ու ցաւ ազօթք: Սաղմոս ու Շարական: Մեծ մայրիկներէն ու մեծ հայրիկներէն ալ՝ սրտաբուխ մաղթանք .

— Լո՛ւս իջնէ իր գերեզմանին վրայ ... Լոյսերուն մէջ պառկի... Աստուած հոգին լուսաւորէ ...

Յետոյ, սգաւորները կը վերադառնան տուն: Կը վերադառնան իրենց բան ու գործին: Որովհետեւ, անհետացողը ո՛վ կ'ուզէ թող ըլլայ, կեանքը պիտի շարունակէ իր ճամբան :

Նորէն, արեւը պիտի ցնցուղէ իր ճառագայթները աշխարհի բարիքներուն ու չարիքներուն վրայ, նորէն դաշտ ու պարտէզ, սար ու ծմակ պիտի ծածկուին նաշխուն ծաղիկներով ու նորէն սոխակը, վարդի թուփին վրայ, պիտի երգէ փառքը անսկիզբ ու անվախճան Արշալոյսին, որ ուրիշ բան չէ եթէ ոչ կեանքը :

Չի նուազիր ու չի դարմանուիր միայն մնացող հարազատին կսկիծը: Արցունքը, որ սիրուած անձին հողաթումբին ի տես, կը սահէր անոր այտերուն վրայ, օրերու թաւալումին հետ, հիմա, կը կաթկթի անոր սրտին մէջ: Մա՛րդ չի տեսներ այդ արցունքը :

×

Ի՞նչ կ'ընէ ազգը, երբ Անպարտելի բշնամին իր ծոցէն կը խլէ իր Մեծերէն մէկը :

Նախ, կուլայ: Յետոյ, կը խոստանայ. — Անոր Ոգին՝ նրագ ճամբուս վրայ... Այդ նրագը իմծի առաջնորդ... Երդո՛ւմ Աստուածաշունչով...

Այս երդումը, ամէնէն աւելի, կը լսուի մեր շրթունքներէն :

Իրա՛ւ է, չենք մոռնար: Ու անվերա – դարձ մեկնողին մահուան տարելիցին, կը յիշենք անոր անունը: Երբեմն, միայն անունը: Կատարուած գործը կը կորսուի անցնող տարիներու համրանքին տակ ու կը մնայ միայն անոր ստուերը, որ այլեւս հեռաւոր յիշատակի մը — յուշի մը — տպաւորութիւնն է եւ ուրիշ ոչինչ :

Մնացողներուն մէջ կան Հիներն ու Նորերը: Գանգատ չունինք առաջիններուն դէմ: Որովհետեւ, անցեր է անոնց ժամանակը ու ազգը մեծ բաներ չակնկալեր իրենցմէ:

Բայց, գանգատ ունինք Նորերուն դէմ: Ի՞նչ կ'ընեն, որպէսզի վառ պահեն երբագը՝ ժողովուրդին համար իր ամէն ինչը գոհող բացակային: Գրեթէ ոչինչ, մանաւանդ այն հայրենիքներուն մէջ, ուր օտարին, հարեւանին Մեծերը աւելի Մեծ կ'երեւան, քան մեր միւնուճար ազգին Մեծերը:

Պատրաստ ենք չսնուցանելու եւ անձնատուր չըլլանք վարդավառ լաւատեսութեանց :

Ճրագով կը փնտռենք, այսօր, հարատած շառաւիղները մեր անմահացած Մեծերուն: Ամէն տեղ, մեծ ու պզտիկ հայրենիքներէ ներս: Ու կը բզխտուի մեր հոգին, երբ կը տեսնենք պզտիկութիւնը ա – նոնց համրանքին :

Կիսկատար հայրենասիրութիւնը վտանգաւոր է մեզի չափ պզտիկ ժողովուրդներու համար: Հայրենասիրութիւնը պէտք է ըլլայ ամբողջական: Ու անխորտակելի՝ ամէնէն ահաւոր սպառնալիքին առջեւ ալ :

Բայց, չմեղադրենք Նորերը: Երբ երբագը մարի, վազը, պատմութիւնը չանցաւոր պիտի հոչակէ Հիները, եթէ անոնք չսթափին ու ձեռքէն չբռնեն իրենց զանկներուն՝ առաջնորդելու համար զանոնք այն ճանապարհէն, որուն վրայէն խլեցին ազգին իրա՛ւ նահատակները՝ սա վերջին վաթսունամեակին :

Այդ սթափումէն ետքն է որ լուսերուն մէջ պիտի պառկին մեր նուիրեալները : Ու լոյսը պիտի տարածուի ազգին վրայ: Ե՛ւ դուրսը, ե՛ւ ներսը:

ԵՒՐՈՊԱՑԻ

ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔ

ՎԷՃ ՄԸ ԾԱԳԵՑԱՒ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ԵՒ ՍՈՒԷՏԱՆԻ ՄԻՋԵՒ

Ափրիկէի մէջ նոր տագնապ մը ծայր տուաւ: Եգիպտոս եւ Սուտան իրար կը դատապարտեն երկու երկիրներու սահմանին վրայ դտնուող անապատային հողամասի մը համար. (25·000 քառակուսի քիլոմեթր):

Գահիրէի կառավարութիւնը սկսաւ պայքարի, հրատարակելով զեկոյց մը, ուր կը դատապարտուի Սուտան, որուն բանակները մուտք գործած են 1899ի համաձայնագիրով որոշուած եգիպտական սահմանէն ներս: Եգիպտոս կը պահանջէ որ Սուտան անմիջապէս հեռանայ իր հողամասէն :

Միւս կողմէ Սուտանի մէջ չրջան ըրաւ զրոյց մը, որուն համաձայն Նասրի զինուորները Սուտանի հողամասը խուժած էին: Նախագահ Նասր հեռագիր մը կը ղրկէր, հերքելով այդ լուրերը: Այսու – հանդերձ Խարթումի մէջ մտահոգութիւն կը տիրէր: Սուտանի Վարչապետ Ապտալա Խալիլ փորձեց հեռաձայնային հաղորդակցութեան մէջ մտնել Նասրի հետ, բայց ի զուր: Երկկ Սուտանի Արտաքին նախարարը դնաց Գահիրէ, որպէսզի մի – ջադէպ մը չպատահած տարակարծութիւնները հարթուին :

Սուտան տեղի չի տար եգիպտական պահանջին առջեւ, պնդելով թէ Հաֆա եւ Քասալա իրեն կը պատկանին: Նասր

(Շարունակութիւնը կարդալ .Դ. էջ)

ՅՈՒՇԵՐՈՒՍ ԱԾՈՒԷՆ

ԹԵՐԹԵՐ ՈՒ ՓԵՐԹԵՐ

«ԵՐԳԵՐ ՈՒ ՎԷՐՔԵՐ»ՈՒ
ՀԵՂԻՆԱԿԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Կարծեմ վայելքի ճամբորդութիւն մը կատարելու նպատակով էր, որ 1914ի ամբան Իսահակեան եւ ընտանիքը եկան Ժընեւ, ուր եւ հարկադրուած մնացին համբողջ պատերազմի ընթացքին :

Աղետալի՛ տարիներ, որոնք անտեսա – պէս ալ չատ դժդնդակ եղան քաղաքի հայ ուսանողներուն համար : Անշուշտ, այս նեղութիւնը աւելի խիստ եկաւ Իսահակեանին, որ ընտանիքի հոգ ալ ունէր, բայց ա՛յնքան խորունկ փիլիսոփայ, որքան ղեկավարն բանաստեղծ, Հայ – Գուսանը սոսկալիքաբար տարաւ տագնապը, առանց երբեք զայն դիպցնելու իր ընկերական յարաբերութեանց մէջ :

Ժընեւ իր ժամանումի առաջին օրէն իսկ, Իսահակեան փնտռեց հայ ուսանողները եւ ամէնուրեք անվերապահ ընդունելութիւն ըրաւ անոնց : Խառնուածքով կենսասէր եւ զուարթախոհ, իր երեւումը ամէնէն տխրամած հաւաքոյթներու մթնոլորտին մէջ անդամ սիրփարար թեթեւացում մը կը յառաջացնէր : Այս բնաւորութեան բերումովն էր անշուշտ, որ լրջօրէն կ'ազդուէր հայ տղոց քաշուած ու նկուն վիճակէն եւ երբեմն, կէս – կատակ կէս – չիտակ, կը յանդիմաներ :

— Ա՛յ խեղճեր, դուք ինչ ջահել էք, ես ջահել նրան կ'ասեմ, որ չարթուայ եթէ օրը ոստիկանատունն է անցկացնում :

Եւ իր յայտարարութիւնը սաուգելու համար, քովը նստած ուսանողին բազուկը ցնցելով, հարց կուտար :

— Դու ոստիկանատան ճամբան իմա – նո՞ւմ ես :

Եւ երբ տղան ամօթահար կը խոստովանէր, թէ ոչ, Իսահակեան զայն ետ կը մղէր՝ սաստելով :

— Դէ՛, որ էդպէս է, կորիր առջեւիցս, էլ աչքիս չերեւաս մինչեւ որ ձէնդ էն – տեղից՝ ոստիկանատնից չլսեմ :

Ծայրայեղօրէն պարզ էր իր կենցաղա – կան յարաբերութեանց մէջ : Քուէյքերի մը անհոգութեամբ առաջին հանդիպած մարդուն հետ եղակիով կը խօսէր եւ առաջանի անունով կը կանչէր զայն, առանց հաշուի առնելու խօսակիցին դիրքն ու հանգամանքը, բան մը՝ որ դիմացինին համար բացայայտ արտօնութիւն մըն էր նոյն ընտանութեամբ վարուելու նաեւ իրեն՝ Իսահակեանի հետ եւ զայն պարզօրէն «Աւօ» կոչելու :

Միջանկեալ ըսեմ, որ մեղաւորս երբեք չհամարձակեցայ նոյն ազատութեամբ վարուիլ իրեն հետ : Ես դինք բանաստեղծ կը կոչէի եւ տպաւորութիւնս այն էր, որ Հայ – Գուսանը դժդոհ չէր այդ կոչականէն :

Աչխոյժ մտքի տէր՝ Իսահակեան գիտցաւ օգտագործել Ժընեւի մէջ իր բռնադատեալ ընակութիւնը, մասնենադարան – ներու մէջ պրպտումներ կատարելով եւ համալսարանի մէջ ալ հրապարակային դասախօսութեանց հետեւելով : Գիտութեան համար իր հետաքրքրութիւնը այնքան անդուսպ էր, որ յաճախ ամենահամեստ ուսանողէն անդամ տեղեկութիւններ կ'ուզէր գինք զբաղեցնող որեւէ հարցի մասին :

Նոյն առեն, սակայն, խիստ գիւրաբղդած էր դէպի իր անունն ու համբաւը, այս զգայուն կէտէն խոցուած՝ անդամ մը, ժողովի մը մէջ, ուժգնին սաստով չմեղցուց ուսանողներս, որոնցմէ մէկ – երկուքը՝ ինչպէս կ'երեւէր, իրեն դէմ եղած բամբասանքի մը մասնակից եղած էին :

— Դուք, ըսաւ վիրաւոր առիւծի մը մռնչիւնով, դուք՝ որոնց պատկերները զարդարում են ձեր սիրած սպասուհիների սենեակները, իսկ իմ պատկերները զարդարում՝ են այն դասարքերը, որոնցից դուք հայերէն էք սովորել :

Ակնարկուած ուսանողներու հետ ա – մէնքս ալ կախ երեսով ցրուեցանք այդ իրիկուն : Բայց Իսահակեանի զայրոյթը խոտի բոցի պէս էր, որ կը չիջի առանց եռելը կրակ ձգելու : Յաջորդ օրն իսկ, սրճարանի սրահին մէջ, գինք չրջապատողներուն մէջ տեսանք նաեւ այն տղաքը, որոնք օր մը առաջ իր յանդիմանութեանց թիրախ եղած էին :

Իրեն ամէնէն աւելի մօտիկ էր Օննիկ Մաճառեանը : Օննիկ մեր խումբին մէջ ամէնէն համարձակն էր տարեցներուն հետ իր յարաբերութեանց մէջ, յաճախ գինք կը տեսնէինք անուանի եւ համբաւի տէր մեր մեծ դեկավարներուն հետ դէմ առ դէմ նստած, կարծիք փոխանակելու վրայ : Իր տեղը՝ մենք նորեկներս ամօթէն հալ ու մաշ կ'ըլլայինք, երբ կ'իմանայինք իր ձայնը, որ առանց նեղուելու կ'ըսէր « ընկեր Վարանդեան, ընկեր Ռոստոմ, ընկեր Ահարոնեան» եւայլն :

Ապահով եմ, որ Օննիկին ցուցմունքո՛վ գիս ընտրեց իրեն օգնելու Ֆրանսերէնի ընթերցանութեան մէջ :

— Այս օրերս, ըսաւ ինծի, մի վէպ եմ կարդում, ուրախ կը լինեմ, եթէ երբ – կունները մէկ մէկ ինձ հանդիպես իմ չհասկացած բառերն ու դարձուածքները ինձ բացատրելու :

Ու կանխաւ չքմեղացնելու համար իմ ալ անբաւականութիւնս .

— Դէ, նեղուելու կարիք չկայ, եթէ պատահի, որ խնդրոյ առարկայ բառը քեզ էլ անծանօթ լինի : Ո՞վ կարող է պարծիլ, թէ իմանում է իր մայրենի լեզուի բոլոր բառերը, թող թէ մի օտար լեզուի :

Ինչպէս սպասելի էր, այս չքմեղանքը աւելի եւս խթանեց իմ արժանապատուութիւնս ու ես, ընտրուած վէպին անունը տատղելէ ետք, փութացի անկէ օրինակ մը ճարել եւ խղճմտօրէն ուսումնասիրել դալիք դասի էջերը մօտաւոր թիւով :

Ընթերցումէն ետք, թէյը կը հանէր եւ անոր քաղցրաբոյր դոյզնչէին հետ կը բացուէին Իսահակեանի համեղ մտքերն ու վէպերն ու զրոյցները իր անցած քաղաքներէն, հանդիպած անձնաւորութիւններէն եւ կարդացած դիրքերէն :

Եւ կրնաք երեւակայել, թէ որքան ճոխ էին անոնք : Այդ իրիկուններու ընթացքին էր, որ ինծի կարդացած էր վերամշակուած Աբու Լալա Մահարին, ուրիշ չատ քերթուածներ ու կտակը, իր գաւկին ուղղուած, զոր նոր դրած էր : Այնպէս որ վերջին հաշուով մեր այս հանդիպումներէն ես, անարժան ուսուցիչս, աւելի օգտուեցայ քան իմ մեծանուն աշակերտս :

ԵԴՈՒԱՐԴ ՏԱՐՕՆԵԱՆ

(Մնացեալը յաջորդով)

ՄԵԾԱՐԱՆՔ ՎԱՐՈՒԺԱՆԻ

—o—

ՅՄՄՌ.— Ստորեւ կը հրատարակենք կրթական Նախարարութեան ներկայացուցիչ՝ Պ. Պօտտոի ճառը, արտասանուած Կանտի մէջ Փետրուար 9ին :

Այսօր կը տօնենք յիշատակը բանաստեղծի մը, որ կը խորհրդանչէ ժողովուրդի մը հոգին՝ որ իր զգայնութեամբ այնքան մօտ է մեր հոգիին :

Հայ ժողովուրդը, մեզի պէս, բազմաթիւ դժբախտութիւններ ունեցաւ : Եւ միշտ՝ ճակատը բարձր, դիմադրեւեց զանոնք : Յաճախ, կը թուի թէ իր ճակատագրերը խորտակիչ եղած է, բայց այս ժողովուրդը երբեք խորտակուած չի ըզգար ինքզինք : Ինչպէս չեչտեց Լիւք Անտրէ Մարսէլ, ոչի՛նչ այնքան մօտ է իր սրտին, որքան՝ ձախողութեան մատնել ճակատագիրը :

Այս դիմադրութիւնը՝ ճակատագրի հարուածներուն դէմ, երեւոյթ մըն է որ հասկնալի է մեր երկրին մէջ, մասնաւորապէս՝ Արդեվելտի հպարտ քաղաքին մէջ :

Հասարակաց երկրորդ դիծ մըն ալ կայ հայ ժողովուրդին եւ մեր միջեւ :

Դժբախտութեան վարժութիւնը չկարողացաւ ցաւազար ժողովուրդ մը ընել Հայը : Ընդհակառակն : Դժբախտութիւնը զայն վերածեց ժողովուրդի մը՝ երջանկութեան սիրահար, կեանքին սիրահար, Սիրոյն սիրահար, Գործին սիրահար :

Լիւք Անտրէ Մարսէլ կը յիշեցնէ հայկական խրատ մը.— Մի երազեր Հնդկաստանի եւ մերկ գերիներու մասին, որ անոյշ կը քունէն. աղիւսներ ա՛ռ եւ պատ մը հիւսէ :

Աւիկա մեզի ալ կրնար պատչաճիլ :

Այսպէս կը խօսի Վարուժան : Վերհաղրն՝ նոյն եղանակով : Երկուքն ալ ուժդնօրէն մղած են իրենց ժամանակին պայքարը : Ազատութեան պայքարը : Պայքար՝ մեծագոյն երջանկութեան համար, մարդկային ընկերութեան մը հաստատման համար :

Երրորդ նմանութիւն . — Մէկ կողմէ՝ մխիթարականութիւն, միւս կողմէ՝ ազատ ու զուարթ զգայնութիւն մը :

Վերհաղն «Փլամաններ»ը գրելէ վերջ, կը գրէ «Վանականներ»ը :

Վարուժան գրած է սիրային բանաստեղծութիւններ, որոնք կը դասուին ամէնէն չքեղներու կարգին, — որ երբեւիցէ մէկը գրած ըլլայ :

Մեր խարդախ ընկերութիւններուն մէջ, սէրը դարձած է քօղարկուած աստուած մը, անծանօթ աստուած մը :

Վարուժանի բանաստեղծութեան մէջ մտնել, կը նշանակէ մտնել երկիր մը՝ ուր մարդ կը հանդիպի դարձեալ այդ Աստըծոյն, ամէն անկիւնադարձի վրայ :

(Հոս բանախօսը կարդաց « Ով լալա – գէ»ի ֆրանսերէն թարգմանութիւնը) :

Պատմագէտները կ'ըսեն, թէ Դանիէլ Վարուժան մեռաւ 1915ին : Ես կը կարծեմ թէ՝ չնորհիւ ձեզի, ան ծնելու վրայ է այսօր : Որովհետեւ, բանաստեղծները ամէն բանէ առաջ կ'ապրին մարդոց սիրտերուն մէջ :

Ցանուն Կրթական Նախարարին, ինչպէս նաեւ բոլոր այն մարդոց՝ որ բանաստեղծութիւնը կը սիրեն, կ'ողջունեմ Տիկին Վարուժանը : Կ'ողջունեմ եւ կը չնորհաւորեմ Կանտի Համալսարանին վերատեսուչը, որ կը յիշէ Վարուժանի ու – սանողութիւնը այս համալսարանին մէջ : Կ'ողջունեմ Վարուժանի հայ բարեկամները, որ ներկայ են այստեղ : Եւ վերջացնելու համար, յարդանքի խօսքս կ'ուղղեմ Դանիէլ Վարուժանի Ֆրանսացի բարեկամներուն.—Փրոֆ. Ֆէյտի, Ժան Պալար, Լիւք Անտրէ Մարսէլ, որ Քահէ տիւ Սիւտը միջերկրականեան աչխարհին կենդանի, մեծ պարբերականը դարձուցին :

Պելժ բանաստեղծ մը, Օ. Ժ. Փերիէ, ըսած է.—

Ով որ երգս կը լսէ,
Ջիս մահէն գերծ կը պահէ :

Սիրելի բարեկամներ,

Վարուժանին երգը լսենք՝ մահէն գերծ պահելու համար զայն :

ROGER BODART

ՍՏԱՑԱՆՔ

ՆԱԻԱՍԱՐԴ ՕՐԱՑՈՑՑ, Արժանթինի Հ. Մ. Ը. Մ.ի, կողմէ պատրաստուած :

ՐԱՖՖԻ ՕՐԱՑՈՑՑ ԺԷ. տարի, Թեհրան, : Պատրաստուած Տաճատ Պօղոսեանի կողմէ :

ՕՏԱՐ ԷՋԵՐ

ՊՈՒ - ԺԱՐԿԱԼ

Եւ յետոյ, ըսէք խնդրեմ, կապիտան, երբ կանդնած էր հոն, հանդարտ, ուղիղ, եւ երբ պարը պիտի սկսէր, ինչպէս իր չունը — այս նոյն Ռասքը որ հոս է— երբ հասկցաւ թէ ինչ ընել կ'ուզէինք ա – նոր, ցատկեց կոկորդիս ...

— Ընդհանրապէս, Թադէ, ընդհատեց կապիտանը, երբ պատմութեանդ այս կէտին կը հասնիս, միշտ ալ չես մոռցած չոյել Ռասքը· տես, ինչպէս կը նայի քեզի :

— Ա՛հ, որովհետեւ ... կը տեսնէ՞ք, կապիտան, պառաւ Մալակրիտան ինծի ըսաւ որ ձախ ձեռքով չոյելը դժբախտութեան դուռ կը բանայ :

— Ինչո՞ւ ոչ աջով, հարցուց Տելմար, յանկարծակիի եկած ...

Եւ առաջին անգամ ըլլալով տեսաւ Թադէին ձեռքը՝ փաթթուած վերարկուին մէջ եւ նչմարեց անոր դէմքին վրայ տարածուած դալուկը :

— Ձեր թոյլտուութեամբ, պարոն, այն որ ... արդէն կաղ չուն մը ունիք եւ չատ կը վախնա՞ք որ յետ այսու ունենաք նաեւ հաչմանդամ տասնապետ մը :

Տելմար նստած տեղէն վեր ցատկեց :

— Ի՞նչպէս , ի՞նչ ըսիր, իմ սիրելի Թադէս հաչմանդա՞մ ... Տեսնեմ թեւդ : Հաչմանդա՞մ ... Աստուած իմ :

Տելմար կը դողար : Տասնապետը դանդաղօրէն բացաւ վերարկուին ծալքերը եւ իր տիրոջ աչքերուն առջեւ պարզուեցաւ տասնապետին թեւը՝ արիւնլուայ թաշկինակի մը մէջ փաթթուած :

— Սատանան տանի, մրմնջեց Տելմար, զդուշութեամբ թաշկինակը վերցնելով :

Ըսէ սակայն, ըսէ իմ բարեկամս ...

— Ո՛հ, պարոն, հարցը խիստ պարզ է : Ըսի ձեզի որ նչմարած էի ձեր վիշտը այն օրէն ի վեր, երբ սա անիծեալ Անգլիացիները գողցան ձեր սիրուն չունը, խեղճ Ռասքը, Գու – Ժարկալին ... վերջապէս, կարճ ըսելով, այսօր որոշեցի, ի գին ամէն բանի, զայն գտնել ու բերել, որպէս զի կարենայի ախորժակով ճաշել : Ատոր համար, ձեր համազգեստը լաւ մը խոզանակելէ ետք, քանի որ վաղը ճակատամարտի օր մըն է, կամացուկ մը խոյս տուի բանակատեղիէն, վրաս առնելով միայն սուրս, եւ կարճ ճամբայ մը ընտրելով, ուզեցի կարելի եղածին չափ չուտ հասնել Անգլիացիներուն բանակատեղին : Տակաւին չէիի հասած անոնց առաջին դիծերուն, երբ, միշտ ձեր թոյլտուութեամբ, ճամբուն ձախին գտնուող անտառակի մը մէջ նչմարեցի համախմբուած կարմրազգեստ դինուորներ : Ցանկացայ, լաւ մը հասկնալու համար թէ ինչ կ'անցնէր կը դառնար հոտ, եւ որովհետեւ ուշադրութիւն դարձնող չկար իմ վրաս, տեսայ որ Ռասքը ծառի մըն էին կապած, մինչդեռ երկու միլորդներ, հեթանոսներու նման մերկ, իրար կը հարուածէին բռունցքներով եւ որոնց հարուածները այնքան ազմուկ կը հանէին որքան 37րդ վաշտին մեծ թմբուկը : Երկու Անգլիացիներուն պայքարին կուտա – խնձորը ձեր չունն էր : Ճիշդ այդ պահուն, Ռասք գիս տեսաւ եւ այնպէս մը ցնցեց իր վիզը, որ դինքը կապող պարանը փրթաւ եւ ակնթարթի մը մէջ ըսկսաւ դէպի իմ կողմս վազել : Այս տես – նելով, միւսները սկսան հետապնդելՌասքը, մինչ ես անտառին խորերը յառաջացայ արագավազ, Ռասքն ալ ետեւէս : Բազմաթիւ հրացանի դնդակներ բզզացին ականջներուս չուրջը : Ռասքը սկսած էր հալիլ, սակայն բարեբախտաբար անոր հալոցները անլսելի կը մնային, վասն զի մեզ հալածողները բարձրաղաղակ սկսած էին պոռալ· «Ֆրանսական չո՞ւնը, Ֆրանսական չո՛ւնը ...» : Ցանկարծ դինուորներէն երկուքը հասան ինծի, սակայն սուրի հարուածով մը անոնցմէ մէկը ճամբեցի անդիի աչխարհ եւ երբ կը պատրաստուէի միւսն ալ ճամբել, իր տարաբնակէն արձակուած դնդակ մը չախչախեց ալ թեւս ... Ոչինչ, «Ֆրանսական չունը» յարձակեցաւ մարդուկին վրայ, խածաւ անոր կոկորդէն, եւ կը վստահեցնեմ ձեզ թէ իր հաստատինտ երախը որեւէ սարկուէական չի մտաւ իր գործը վերջացնելու համար :

Վերջապէս, ահաւասիկ հոս եմ, Ռասքն ալ հետս : Միակ բանը որ անհուն վիշտ կը պատճառէ ինծի, այն է որ Աստուած չուզեց որ այս դէպքը ինծի պատահէր վաղուան կռիւին ընթացքին :

Եւ ծերունի տասնապետին դէմքը ժպտունեցաւ բոլորովին :

— Թադէ, գոչեց կապիտանը թեթեւ յանդիմանական չեշտ մը դնելով իր խօսքին մէջ, եւ ապա, աւելի փափկութեամբ, աւելցուց .

— Իմ բարեկամս, ինչպէ՞ս կրցար ընել այս բանը, այն ալ չան մը համար ...

— Շան մը համար չէր որ ըրի, կապիտան, այլ՝ Ռասքին համար ...

Տելմարի դէմքը բոլորովին մեղմ արտայայտութիւն մը ստացաւ, մինչ տասնապետը կը չարունակէր .

— Ռասքին համար ... Գու – Ժարկալին չո՛ւնը ...

— Հերիք է, հերիք է, Թադէ, բացականչեց կապիտանը, ձեռքը աչքերուն վրայ դնելով :

Եւ կարճ լռութենէ մը ետք, աւելցուց .

— Օ՛ն, կրնէ՛ք ինծի եւ երթանք միասին զարմանատուն :

ՎԻՔԹՈՐ ՀԻՒԿՕ

(2 Շար.)

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐԻՆ ԱՄԼՈՒԹԻՒՆԸ

●

Անցնող տարեշրջանը ցնցող նորութիւն մը չբերաւ շարժանկարի զեանին վրայ : Այս հաստատումը կ'ընենք նկատի ունե – նալով այն բոլոր ժապաւէնները, որոնք ցուցադրուեցան այս ժամանակաշրջանին մէջ : Ճիշդ է որ բեմադիրներու եւ ար – տադրիչներու մեծամասնութիւնը որեւէ նորութիւն բերելու յաւակնութիւն չունի : Անոնց համար հիմնականը նիւթական ար – դիւնքն է, զոր ձեռք կը ձգեն դասական դարձած միջոցներով : Արուեստի ծառա – յելու նշոյլն իսկ չէք գտներ անոնց մտա – ծելակերպին մէջ, ոչ ալ գործելակերպին մէջ : Կան բնականաբար արուեստագէտ – ներ, որոնք զերծ են այս մտայնութենէն եւ ոչի ի բուին կ'աշխատին, ոտնակոխ – լով չատ մը դժուարութիւններ, նորու – թիւն մը բերելու այս մարզին մէջ : Հա – կառակ այս վերջիններուն ճիգերուն՝ որ եւ է կայուն գործ մը չարտադրուեցաւ անցնող տարեշրջանին :

Ֆրանսական շարժանկարի ճարտարար – ուեստը կրնայ մեծապէս յուժել եթէ այս երեւոյթը չարունակուի : Բարեբախտու – թիւն մըն է, որ դեռ այս երկրին մէջ հե – ռատեսիլը չատ չէ ընդհանրացած եւ այս իսկ պատճառաւ մութ սրահներու հանդի – սատեսները չեն նուազած : Բայց եթէ այդ ընդհանրացումը տեղի ունենայ,— ինչ որ չատ հաւանական է մօտ ապագայի մը մէջ, շարժանկարի ճարտարարուեստը պիտի ստիպուի բացառիկ խնամք տանիլ իր ցուցադրած ժապաւէններուն պատ – րաստութեան մէջ, չկորսնցնելու համար իր յաճախորդները : Ֆրանսայի մէջ տա – զանդաւոր բեմադիրներ յանդուգն փոր – ձեր ըրին նորութիւն մը մտցնելու համար մինչ այս ցուցադրուած նիւթերուն մէջ : Բայց ոչ Ա. Քայաթի «Ակն ընդ Ական », ոչ ալ Ժ. Քլուզոյի «Լրտեսները» ամբո – խին կողմէ դնահատուեցան : Հակառակասոր այս երկու գործերն ալ պատիւ կը բերեն իրենց բեմադիրներուն, մինչ այս անկոխ ուղի մը ընդգրկած ըլլալնուն հա – մար :

Աւելի քան տժգոյն է իտալական շար – ժանկարին վիճակը : Բացի Ֆէլինի « Քապիրիոյ գիշերները»էն, ոչ մէկ արժէ – քաւոր գործ ցուցադրուեցաւ : Երբեմնի նուիրապաշտութեան դպրոցը կարծես ցամքեցուցած է իր բոլոր աղբիւրները եւ հիմա իտալացի արուեստագէտները նոր ուղի մը որոնելու հարկադրանքին մէջ կը գտնուին : Վիթորիօ տէ Սիքան լռեց : Րոսէլինին աւելի չատ արկածախնդրու – թիւններով կը զբաղի քան չարժանկարով : Տը Սանթիսը իր «Րի Ամէր»էն ի վեր ար – ժէքաւոր գործ մը չտուաւ : Մէկ խօսքով այս անցնող տարեշրջանին իտալական չարժանկարի աշխարհը աւելի աղմուկ հանեց Լոլոպրիճիտայի զաւկին ծնունդով, Սոֆիա Լորէնի ամուսնութեամբը , եւ մանաւանդ Րոսէլինի – Պէրկման ապահարզանով, քան թէ իր արտադրած ժապաւէններով :

Գերմանական եւ անգլիական չարժա – նկարները նոյնպէս ոչ մէկ յիչատակելի գործ մէջտեղ բերին : Գալով խորհրդային – ներն կարելի չէ վերջնական կարծիք յայտ – նել ու հաչուի առնել անոր արտադրու – թիւնները ցորչափ այդ երկիրներու ար – ուեստագէտները ազատ չեն մեր հասկցած ձեւով կիրարկելու իրենց արուեստը :

Ահա ընդհանուր առմամբ եօթներորդ արուեստին համայնապատկերը Եւրոպա – յի մէջ :

Աւելի յուսադրիչ կ'երեւայ ամերիկ – եան չարժանկարը : Համեմատաբար հե – տաքրքրական են անոր ցուցադրած նիւ – թերը : Այս բարենչան երեւոյթին հիմնա – կան պատճառը պէտք է փնտռել ամերիկ – եան հեռատեսիլի զարգացման եւ ընդ – հանրացման մէջ : Այս պարագան անմի – ջական վտանգ մը հանդիսանալով չար – ժանկարի ճարտարարուեստին, պարզ էր որ պիտի դրաստացնէր Հոլիվուտի իշ – խանները : Աւտնք տենդոտ աշխատանքի լծուեցան կասեցնելու համար այդ վտան – գը : Նիւթերու ընտրութիւնը մեծ տեղ պրաւեց իրենց գործունէութեան մէջ : Բազմաթիւ արուեստագէտներ որ լուռ – թեան մատնուած էին իրենց ըմբոստ գա – դափարներուն համար, գործի բերուեցան եւ ազատութիւն տրուեցաւ անոնց իրենց ուզածը ստեղծագործելու : Աւտր հետե – ւանք, ամերիկեան չարժանկարը ճոխա –ցաւ յանդուգն գործերով՝ «Մարդ մը ամբոխին մէջ», «Աթաք», «Քուայ գետի կամուրջը» եւայլն : Այս երեւոյթը եղրա – կացնել կուտայ մեզի թէ այնքան ատեն որ հեռատեսիլը մրցակից կը հանդիսա – նայ չարժանկարի ճարտարարուեստին , այս վերջինին արտադրութեանց որակը ստիպողաբար լաւ պիտի ըլլայ : Դեռ երկու տարի առաջ երբ հեռատեսիլը նոյն վը – տանգը կը ներկայացնէր, Հոլիվուտ բա – ւականացաւ հրապարակ հանելով իր լայն պաստառները,— Սինեմասքոպ, վիսթա – վիզիօն, կարծելով որ անոնց ցուցադրած պատկերներուն հրապոյրը բաւական պի – տի ըլլար ամբոխները դէպի մութ սրահ – ները առաջնորդելու : Հիմա բոլորն ալ հասկցած են որ ժապաւէնի մը յաջողու – թիւնը պաստառին լայնութեան հետ կապ չունի, ոչ ալ անոր գունաւոր ըլլալուն , այլ պարզապէս նիւթին արժէքին : Այս է պատճառը որ Ամերիկացիք, աչխարհ ի – րար կ'անցընեն հեռաքրքրական նիւթեր ձեռք ձգելու համար : Այս հետեւողակա – նութեամբ միայն անոնք կը յաջողին ի – րենց չարժանկարի առանձնաշնորհեալ դիրքը ապահովել թէ իրենց երկրէն ներս եւ թէ դուրսը :

ԱՐԱԼԷՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

ՀԱՑԱՍՏԱՆ

—v—

ԳԻՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԱԿԱԴԵՄԻԱՑԻՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԱԶԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐՆԵՐԸ

Հայաստանի Գիտութիւններու Ակադե – միան ծրագրած է 1958ի ընթացքին լոյս ընծայել 156 դիրքեր :

« Մ. Աբեղեան » գրականութեան ինստիտուտը պիտի հրատարակէ այս դիրքերէն 13ը : Շուտով լոյս պիտի տես – նէ Ե. Արովեանի երկերու լիակատար ժո – ղովածուին ութերորդ հատորը, որուն մէջ զետեղուած են մեծ լուսաւորիչին գրական, պատմական ու աղդագրական յօդուածները եւ ուսումնասիրութիւն – ները, ինչպէս նաեւ հրապարակախօս – կան աչխատութիւնները՝ գրուած երեք լեզուներով՝ գրաբար, ռուսերէն եւ գեր – մաներէն : Այս հատորին մէջ զետեղուած նիւթերուն հիմնական մասը առաջին ան – գամ ըլլալով կը հրատարակուի : Այս տա – րի լոյս պիտի ընծայուի նաեւ Յրդ հատո – րը, որ կ'ընդգրկէ Արովեանի հայ եւ ռուս լեզուներու համեմատական քերականու – թեան նուիրուած աչխատութիւնը :

Ծրագրուած է այս տարի հրատարակել նաեւ Յակոբ Յակոբեանի երկերուն Դ. հատորը, ուր պիտի զետեղուին բանաս – տեղծին քննադատական եւ հրապարակա – խօսական յօդուածները, գրախօսական – ները եւ նամակները :

Մասնաւոր հետաքրքրութիւն կը ներ – կայացնէ հայկական ժողովրդական հէ – քեաթներու գիտական հրատարակութիւ – նը, որ պիտի ընդգրկէ առանձին ժողո – վածուներու եւ պարբերականներու մէջ ցրուած հէքեաթները , ինչպէս նաեւ ցարդ անտիպ մնացած նիւթեր :

Պիտի հրատարակուին Րաֆֆիի յօդ – ուածները՝ «Րաֆֆին դրականութեան մասին» ընդհանուր խորագիրը կրող ժո – ղովածուի մը մէջ :

Գրականութեան եւ արուեստի թանգա – րանը պիտի հրատարակէ երկու հետա – քրքրական ժողովածուներ. մէկը՝ հոչա – կաւոր դերասան Պետրոս Ադամեանի նա – մակներն են, որոնցմէ մեծ մասը ցարդ անտիպ մնացած էին. միւսը՝ «Գիտու – թիւնների ակադեմիայի թանգարանի գը – րական ժառանգութիւնը», որուն մէջ , ի միջի այլոց, տեղ պիտի տրուի Թան – գարանին մէջ պահուած անտիպ նամակ – ներու՝ Ալ. Ծատուրեանի, Նար – Դոսի եւ Ցովհ. Ցովհաննիսեանի կողմէ ղրր – ուած :

Պիտի հրատարակուին նաեւ Ռ. Դր – բամբեանի « Հայ թատրոնի պատմու – թեան համառօտ ակնարկ »ը, Ռ. Աթայ – եանի հայ խաղային նօթագրութեան նը – ւիրուած ուսումնասիրութիւնը, «Ռուս հայերէն բառարան»ի վերջին (Դ.) հա – տորը, Աճառեանի «Հայոց լեզուի լիակա – տար քերականութեան» Դ. հատորը, ո – րուն մէջ վաստակաւոր գիտնականը դի – տակնօրէն կը մեկնաբանէ Հայոց լեզուի բայը, գայն համեմատելով 562 լեզունե – րու բայերուն հետ :

Պատմութեան ինստիտուտը պիտի հր – րատարակէ Ակադեմիկոս Յ. Օրբելիի « Ընտիր Երկեր» ժողովածուն, որ կ'ընդ – գրկէ աչխատութիւններ՝ նուիրուած կով – կասեան ժողովուրդներու հնէաբանու – թեան, պատմութեան, բանասիրութեան եւ արուեստի զանազան հարցերուն, մաս – նաւորապէս Հայաստանի եւ Վրաստանի մշակութային պատմութեան :

Ակադեմիայի փիլիսոփայութեան բաժ – նին կողմէ պիտի հրատարակուին Վ. Զա – լայեանի «Հայ փիլիսոփայական մտքի պատմութեան ուրուագծեր» աչխատու – թիւնը, Ս. Թովմասեանի «Մ. Նալբանտ – եանի էսթետիկական հայեացքները» եւ այլ ուսումնասիրութիւններ :

Մատենադարանի չարքին մէջ պիտի հրատարակուին «Կիրակոս Գանձակեցու Հայաստանի պատմութիւնը» (կազմող՝ Կ. Մելիք – Օհանջանեան), «Մատենադարա – նի պարսկական հրովարտակներ»ու Բ. պրրքը (կազմող՝ Յ. Փափազեան), «Բազ – տասար Դպիրի բանաստեղծութիւնները » (կազմողներ՝ Ա. Մնացականեան եւ Շ. Նազարեան), եւ բազմաթիւ այլ հատոր – ներ :

×

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ արհեստակցական միու – թեան վարչութիւնը որոչած է մասնակ – ցիլ Ճափոնի Օսաքա քաղաքին մէջ 1958ին բացուող միջազգային առեւտրական ցու – ցահանդէսին : Արդէն իսկ ուղարկած են թանկարժէք գորգեր՝ հայկական ինքնա – տիպ զարդերով, բաժակակալներ, չաքա – րամաններ, սկահակներ, եւայլն, որոնց վրայ փորագրուած են Հայաստանի տե – սարժան վայրերու, զանազան ճարտա – րապետական կոթողներու պատկերները : Ուղարկուած է նաեւ ազգային երաժչ – տական գործիքներու ամբողջական կազ – մած մը : Արհեստակցական Միութիւնը որոչած է մասնակցիլ նաեւ Գերմանիոյ Լայփցիկ քաղաքի տօնավաճառին, որուն բացումը պիտի կատարուի 1958ի գար – նան :

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ նաւթային ինստիտուտի օտար երկրացի 40 ուսանողներ իրենց ճը – մեռնային արճակուրդները անցուցած են Երեւանի համալսարանի ուսանողութեան հետ : Պտտած են երկրին տեսարժան վայ – րերը, այցելած են ցուցահանդէսները :

ԻՄԱՍՏՈՒՆ ԽՕՍՔԵՐ

Քաջ եղիր ազգիդ համար,
Խոհեմ եղիր անձիդ համար :

×

Ծանօթներ կան որոնմէ կ'արժէր որ ան – ծանօթներ ըլլային :

ԿԱՅԾԵՐ

ԼԶ.

ԽՈՐՀՐԴԱԻՈՐ ԱԲԵՂԱՆ

Բայց Սօնայի երկիւղը միայն իմ մասին չէր. նա ափսոսում էր եւ նրա ընկերներին : «Նրանք լաւ տղերք են, ասում էր նա, ես նրանց ոչ մի ժամանակ չեմ մոռանայ» : — Եւ նա խորհուրդ էր տալիս, բոլորը յայտնել նրանց, զգուշա – ցրնել, որ վտանգի չհանդիպին :

Մութը բոլորովին պատել էր, երբ մենք վերադարձանք ուխտաւորների բա – նակը : Թէ Սօնան եւ թէ ես այն ասթ – ճան խռովուած էինք, որ մեր մէջ ուրիշ խօսակցութիւն չեղաւ : Լուռ իմ կողքով գնում էր Սօնան : Ինձ աղջիկ, նա մի – անդամից կորցնում էր երկու մխիթարու – թիւն՝ — իր հարազատ եղբօրը , որին պէտք է թողնէր վանքի «խեղճերի » մէջ եւ այն տղամարդին, որին սիրում էր , որի ձեռքը բռնած, գնում էր այժմ :

Երբ մենք մօտեցանք ուխտաւորների բանակին, նա ասաց .

— Դու լինճ հասցրու մինչեւ մեր տիրա – պետ Թաթոսի վրանը, եւ հեռացիր :

— Նա՞ էլ այստեղ է, հարցրի ես :

— Այստեղ է, ուխտի է եկած իր կնոջ և աղջկանների հետ :

— Մի՞թէ՞ նա այժմ կին ունի :

— Մի քանի ամիս է ինչ որ պսակուել է, միեւնոյն ժամանակ քահանայ դառնա – լու :

— Հէնց ես մնացի առանց կնոջ, ամէն – քը պսակուեցան ... :

— Բեղ էլ Աստուած ողորմած է.. պա – տասխանեց Սօնան, խորհրդաւոր ձայ – նով. եւ այն ժամանակ միայն ես նկա – տեցի, որ ժպիտի նման մի բան չողաց նրա տխուր դէմքի վրայ :

Տիրապետ Թաթոսն արդէն ծանօթ է մեր յիչատակարանի մէջ նրա սկզբից : Այս տիմարը մի ժամանակ մեր դպրոցի վե – րակացուն էր, աչակերտները նրան կո – չում էին «դպրոցի չուն». այժմ նա ա – մուսնացած էր, եւ չուտով պէտք է քա – հանայ դառնար... արդեօք, արժան է՞ր այդ պատուին ... :

Հասցնելով Սօնային տիրապետ Թաթոսի վրանը ես հեռացայ :

Ես հետեւեցի նրան ամենայն խոնար – հութեամբ, որովհետեւ երեխայութիւնից սովորած էի նրան իբրեւ հայր ճանաչել : Նա ինճ տարաւ իր վրանը, կնոջը եւ միւսներին հրամայեց դնալ դրացիների մօտ եւ առանձին ինճ հետ սկսեց խօսել : Նրա խօսքերը դարձեալ վերաբերում էին Ծերունի որսորդին, Կարոյին եւ նրա ըն – կերներին, եւ աւելի բացատրում էի Սօ – նայի ինճ հաղորդած դաղտնիքների ճշ – դութիւնը : Բայց ինչ որ նոր եւ հետա – քրքրական էր քեռի Պետրոսի խօսքերի մէջ, դա վերաբերում էր Ծերունի որ – սորդի երիտասարդական կեանքին եւ նրա ազգական անցեալին :

Քեռի Պետրոսն ասում էր, թէ Ծերունի որսորդը մի ծպտեալ անձնաւորութիւն է, որ ծածկուած է հասարակ որսորդի կեր – պարանքում, թէ նա Մոկաց եւ Սասնոյ երկրից փախստական անցել էր Պար – սկաստան, այնտեղ առժամանակ իրան թագցնելու համար : Թէ նրա անունը ա – ռաջուց Ամօ չէ եղել, այլ նա կոչւում էր իր երկրում Մհլիք – Միսաք, եւ ամբողջ Սասունի եւ Մոկաց երկրի իշխանն է ե – ղել : Նա ունէր այնտեղ իր սեփական ամ – րոցը , հարուստ կալուածներ եւ իր ձեռ – քի տակ բազմաթիւ քաջ պատերազմող – ներ : Ամբողջ Սասունը եւ Մոկաց երկրի կիսավայրենի ժողովուրդը դողում էին նրան զօրութիւնից : Նա իր իշխանու – թեան ներքոյ զսպել էր, ոչ միայն տեղա – ցի Հայերին, այլ բոլոր նոյն երկրում բնակուող քուրդ եւ օտարազգի ցեղերին :

Մհլիք – Միսաքը իր կառավարութեան մէջ նոյնն էր, ինչ որ է մի երեւելի քուրդ իշխան իր բոլոր միապետական դարհուրանքով : Նա նոյնպէս արչա – ւանքներ էր գործում հակառակ ցեղերի վրայ, կոտորում էր, յափչտակում էր ա – ւարներ եւ գերիներ էր բերում : Այսպի – սով նա իր իշխանութեան ներքոյ խո – նարհեցրել էր, բացի Հայերից եւ մի քա – նի Քրդերի ցեղեր : Վերջիններն այնպէս սերտ կապուած էին իրանց հայ Մհլիքի հետ, որ առանց խորութիւն դնելու, մասնակցում էին եւ այն արչաւանքների մէջ, որոնք տարածւում էին հակառակ կողմի Քրդերի վրայ :

Այստեղ ես կարեցի քեռի Պետրոսի խօսքը, հարցնելով .— Քրդերը նոյնը չէի՞ն անում Հայերի վերաբերութեամբ :

ՐԱՖՖԻ

(Շար.)

խորհուրդ կուտայ Սուտանի որ հեռանայ այդ չրջանէն :

Խարթումի կառավարութիւնը արտա – կարգ ժողով մը գումարեց եւ որոշեց զէնքի ուժով պաշտպանել իր երկիրը : Անմիջապէս օդնական ուժեր ղրկուեցան Խարթումի Հիւսիսային չրջանը :

Միւս կողմէ Եգիպտոս – Սուրիա պե – տութեան եւ Միացեալ Թագաւորութեան (Իրաք – Յորդանան) հաստատումէ ի վեր խնդրոյ առարկայ է Լիբանան : Այս ուղ – ղութեամբ Պէյրութի Արտաքին նախա – րարութեան բանբերը յայտարարեց , թէ Լիբանան անկախ պետութիւն մը պիտի մնայ , առանց կապուելու մէկին կամ միւ – սին : Բանբերը աւելցուց , թէ Լիբանան պիտի ճանչնայ երկու նոր պետութիւն – ները եւ պիտի աշխատի եղբայրական վե – րաբերում ունենալ ու գործակից անոնց հետ :

Իր կարգին սուրիական մամուլը կը հա – ղորդէ թէ Լիպիա պիտի յարի Սուրիա – Եգիպտոս դաշնակցութեան :

Յորդանանեան Խորհրդարանն ալ միա – ձայնութեամբ վաւերացուց Իրաքի հետ Միացեալ Թագաւորութեան ստեղծու – մը : Հիւսէյն Թագաւոր , որ ներկայ էր Խորհրդարանի նիստին , դուրս ելած ա – տեն ողջունուեցաւ ժողովուրդին կողմէ :

Ինչպէս ծանօթ է , Արաբ Միացեալ պե – տութեան մէջ (Սուրիա – Եգիպտոս) քա – ղաքական կուսակցութիւնները արգիլ – ուած են : Այսուհանդերձ համաչնաւոր – ները կը շարունակեն իրենց գործունէու – թիւնը : Առջի օր Գահիրէ զինուորական Դերագ . Ատեանը մէկէն – երեք տարուան բանտարկութեան դատապարտեց վերջերս ձերբակալուած վեց համաչնաւորներ , ու – սանող եւ բանուոր :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԻՆՏՈՆԵԶԻՈՅ մէջ լարուած կացութիւ – նը կը շարունակուի ըմբոստ զինուորա – կաններուն եւ կառավարութեան միջեւ : Ապստամբները իրենց ձայնասփիւռէն յայտարարեցին թէ Սումաթրան պիտի պաշտպանեն եթէ Ճաքարթայի կառավա – րութիւնը փորձէ յարձակում մը գործել կղզիին վրայ :

ԱՆԳԼԻՈՅ վարչապետ Մաքմիլընի բնա – կարանին առջեւ մօտ հինգ հարիւր ու – սանողներ ցոյց մը ըրին , պահանջելով որ զինաթափութիւն ըլլայ : Միւս կողմէ կը յայտնեն թէ անգլեամերիկ . համաճայ – նութեամբ հրթիռներու առաջին արձա – կարանը պիտի հաստատուի Քէրթըն Լինտսէյի մէջ (Անգլիա) :

ԱՐԻՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ լեհական դին . առաքելութիւնը կը հաղորդէ թէ 1957ին 148·472 հոգի զաղթած է Լեհաս – տանէն : 90·317 Գերմանացիներ վերա – դարձած են իրենց հայրենիքը , 30·331 հոգի զացած է Իսրայէլ , 660 հոգի՝ Մի – ացեալ Նահանգներ , 426 հոգի Քանատա , 414 հոգի՝ Ա . Մ . Միութիւն , 300 հոգի Անգ – լիա եւ երկու հարիւր հոգի ալ՝ Աւստրա – լիա :

ԼԻԹԼ ՐՈՔի (Ամերիկա) կեդրոնական լիսէին մէջ նոր միջադէպ մը պատահե – ցաւ : Սեւամորթ ուսանող մը արտաք – սուեցաւ դպրոցէն ու երեք սպիտակամոր – թեր երեք օրով կախակայուեցան :

ՀԱՒԱՑԵԱՆՆԵՐՈՒ մէջ կառավարական ուժերուն եւ ապստամբներու միջեւ նոր կռիւներ ծագեցան :

Ա . ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ տնտեսական օժանդա – կութիւն առաջարկեց Լիպիոյ , հիւանդա – նոցներ եւ դպրոցներ կառուցանելու հա – մար :

ԳԱՀԻՐԷի եմէնցի հիւպատոսը յայտա – րարեց թէ բրիտանական օդանաւերը ռմբ – ակոծեցին եմէնի Շոքէյի գիւղը :

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ոստիկանութիւնը մինչ կը փնտռէր իրլանտացի՝ վեց ահաբեկիչներ , որ յարձակում գործած էին զօրանոցի մը վրայ , ոստիկանական խմբակ մը ահա – բեկիչներու կողմէ պատրաստուած ծու – ղակի մը մէջ ինկաւ :

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊԱԿԻ

Տիկին Պայծառ Տէօքմէճեանի մահուան առթիւ , Պանեէօյէն Տէր եւ Տիկին Մու – սէյեան երկու հազար ֆր . կը նուիրեն կապոյտ Խաչի կայանին : (Տեսնալ «Ծա – ռայ»էն) :

ՓԵՏՐ . 18Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Բոլշեւիկեան բռնատիրութեան դէմ փե – տրուարեան ապստամբութեան 37րդ տարե – դարձը կը տօնուի , նախաձեռնութեամբ Հ . Ց . Դ . Փարիզի Շրջ . Կոմիտէի եւ մասնակցութեամբ Փարիզի եւ չրջաննե – րու մարմիններուն եւ խումբերուն :

20 Փետրուար , Հինգշաբթի , ժամը 20·30ին , Անքուրաժըմանի սրահին մէջ ,

44, RUE DE RENNES

MÉTRO ST·GERMAIN DES PRÉS ET ST· SULPICE

Կը նախագահէ ընկ· ՀԱՅԿ ՍԱՐԳՍԵԱՆ (Հայաստանի Հանրապետութեան խոր – հրդարանի անդամ) :

Կը խօսին ընկերները Խ· ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ եւ Ա· ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ :

Գեղարուեստական բաժին , ընկերուհի Ա· ՔԷօսէեան՝ երգ , Օր· Շ· Յովհաննէս – եան եւ ընկեր Զ· Գարիպեան՝ արտասա – նութիւն :

Մուտքը ազատ է :

×

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ի ԱՌԹԻԻ
ԽՆԶՈՑՔ ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին , Դպրոցի սրահին մէջ :

Մուտքը ազատ է :

ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

23 Փետրուար , կիրակի , ժամը 15·30ին

Կը ներկայացուին
Ա· ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆ ՆԱԽԱՐԱՐԱՑ
ՀԱՑՈ Ց(ոսկեդարեան բարբառով)

Բ. Tante Dorothée

DE E. RITIER

Գ· ՄՕՐՈՒԲԻ ՍԱՆՏՐԸ (Ծիծաղաչարժ)
(Զաւեչա , Հեղ· Առանձար)

Տոմսերը կը ծախուին տեղւոյն վրայ , կամ ստանալ ուղղակի վարժարանէն :

26, Rue Troyon Métro Pont de Sèvres

OBS· 18-28

ՀԱՑ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԻ

27ՐԴ ՏԱՐԵԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՅԹԸ

Կիրակի , Մարտ 9ին , կէսօրէ վերջ , ժամը 2·30ին

ՀԱՑ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ՖԷսանվիլիէն օ – դափոխութեան կայանին կը նուիրեն .—

Պ· Մինժիկեան հազար ֆրանք , Տիկին Շաթէր , Պ·Պ· Սաատէթեան , Յակոբ Ցա – կոբեան , Տէր եւ Տիկին Խանամանեան հա – զարական ֆրանք :

Հայ կարմիր Խաչի Փարիզի դարմանա – տան կը նուիրեն .—

Պ· Պ· Մումճեան , Մուչմուլեան , Տէր եւ Տիկին Մութաֆեան հազարական ֆր· , Տիկին Խաեան հինգ հարիւր ֆրանք :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Պ· Գրիգոր Նաճարեան իր զաւկին Պաղտասարի ամուսնութեան առիթով ե – կեղեցիի բարեզարդութեան համար նուի – րած է վեց հազար ֆր· եւ երկու հազար ֆր· ալ Դպրաց Դասին : Նոյն առիթով եւ նոյն նպատակով Պ· եւ Օր· Կաւկասեան – ներ հազար ֆրանք :

× Ողբ· Տիկին Յովհաննէսեանի մահ – ուան առիթով փոխան ծաղկեպսակի Պ· Սահակ Գաբրիէլեան նուիրած է հազար ֆրանք , եկեղեցիի հայերէնի դասըն – թացքին համար :

× Հայաստանէն Լեւոն Գումաչեան կը փնտռէ իր եղբայրները՝ Վարդան , Մկր – տիչ , Իսրայէլ Պալտայեան , Վերժին կը փնտռէ Հայկազ Արզումանեան , Սիր – վարդ Անդրանիկեան կը փնտռէ Նաթալի եւ Մաքրուհի Ներկարաբեան : Գրիգոր Պարպուտարեան կը փնտռէ իր եղբայրը : Դիմել եկեղեցին :

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՕՐ

ՇԱԽԱՐԾ ՄԻՍԱՔԵԱՆԻ ՄԱՀՈՒԱՆ ՏԱՐԵԼԻՑԻՆ ԱՌԹԻԻ

Կազմակերպուած Հ· Ց· Դ· Նիսի «Գէ – որգ Զաւուչ» խումբի կողմէ եւ հովանա – ւորութեամբ Հ· Ց· Դ· Մարսէյլի Շրջ· Կոմիտէին :

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3·30ին , Օթէլ Սֆրինքի գեղեցիկ սրահին մէջ :

(Բականինիի եւ Ժորժ Քլէմանսոյի փո – ղոցներու անկիւնը , Սինեմա Էսքիւրիալի դիմացը) :

Կը խօսին՝ ԱՍԱՏՈՒՐ ՔԷՕՍԷՑԵԱՆ եւ ԿԱՐԱՊԵՏ ՓՕԼԱՏԵԱՆ , (Մարսէյլէն) :

Կը մասնակցին՝ Պ· Ռափայէլ Զարդար – եան , Օրիորդներ Շաֆէ Գաբրիէլեան , Սալփի Գէորգեան եւ ուրիշներ :

Մուտքը ազատ է :

ՇՔԵՂ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ Հ· Ց· Դ· Նոր Սե – րունդի «Միամանթօ» խումբի :

Հովանաւորութեամբ Հ· Ց· Դ· «Վա – րանդեան» կոմիտէին :

22 Փետրուար , Լիոն , Շաբաթ երեկոյ ժամը 9էն մինչեւ լոյս , Փլաս Պէլքուր ,

BERRIET MILLIET

PLACE BELLECOUR

ընդարձակ սրահներուն մէջ :

Կը նուագէ նշանաւոր

MARCEL LOUVIRAY

նուագախումբը :

Մասնակցութեամբ խումբին երգիչ՝
ԱԼՊԻՐ ՆԱԼԵԱՆի

Արդիական պարեր Ֆրանսայի ախոյեա – նի կողմէ :

Հայկական տարազով պարեր :

Հաճելի անակնկալներ , Փարիզի Նոր Սերնդականներու կողմէ :

Ճոխ պիւֆէ Մատչելի գիներով

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՊԱՆԵԷՕ – ՔՈՇԱՆ .— Ֆ· Կ· Խաչի վարչութիւնը ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերուհիները , այս չաբաթ ժամը հինգին , ընկ· Է· Հանէէրեանի բնակարա – նը : Զեկուցում պատգամաւորի :

ՓԱՐԻԶ .— Ֆ· Կ· Խաչի մասնաճիւղի ընդհ· ժողովը այս չաբաթ , կէս օրէ վերջ ժամը 4ին , Քաֆէ Րեժանի մէջ : Օրա – կարգ .— Պատգամաւորականի զեկոյց : Թէյասեղանի պատրաստութիւն : Կը խնդ – րուի բոլոր ընկերուհիներէն իրենց մօտ մնացած վիճակահանութեան տոմսերը եւ կամ ծախուածներուն հաշիւները միասին բերել սոյն ժողովին : Բոլորին ներկայու – թիւնը անհրաժեշտ է :

ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ Դաւրայի Հայր· Միու – թիւնը այս կիրակի ժամը 2ին , ընդհ· ան – դամական ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամ կամ ոչ անդամ հայրենակիցները , Խրիմեան զպրոցը : Բոլորին ներկայու – թիւնը անհրաժեշտ է : Օրակարգ .— Նոր վարչութեան ընտրութիւն : Տարուան հաշ – ուետուութիւն : Կարծիքներու փոխանա – կութիւն : Ներկան ընդունիլ իբրեւ հրա – ւիրապիր :

ԼԻՈՆ .— Համախարբ· Հայր· Միու – թեան մասնաճիւղի վարչութիւնը ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր իր անդամնե – րը , այս Շաբաթ , ժամը 20ին , սովորա – կան հաւաքատեղին :

ՍՈՐՊՈՆԻ ՄԵԾ ԱՄՓԻՏԱԹՐՈՆԸ

Կիրակի , Մարտ 16 , ժամը 14·30ին ,

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐԸ Կ'ԵՐԳԵՆ

Միջազգային Ֆոլքլորի փառատօն

Բարձր հովանաւորութեամբ՝
ԺԱՆ ՍԱՐԱՑի

Նախագահութեամբ՝
ՏԻԿԻՆ ԺԱՆ ՍԱՐԱՑԻ

Ի նպաստ Սէնթ Իլէրի ուսանողներու Սանաթօրիումին :

Տոմսերը՝ 400 , 300 , 200 , 100 ֆրանք :

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՕՐ

Կազմակերպուած Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի Առնուվիլի մասնաճիւղի կողմէ ,

Կիրակի 23 Փետր·ժամը16էն 24 , Սարսէլի քաղաքապետարանի սրահներուն մէջ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԲԱԺԻՆ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ

ՍԻՓԱՆ - ԿՈՄԻՏԱՍ ԵՐԳԱԶԱԽՈՒՄԲԻ

Ղեկավարութեամբ ԿԱՐՊԻՍ ԱՓՐԻԿԵԱՆի
ՎԱՐՊԵՏ ԲԱՅԻՇԿԸ

մասնաճիւղը կը ներկայացնէ
(Ծիծաղաչարժ զաւեչա)

Կեդրոնական վարչութեան կողմէ խօսք կ'առնէ ընկեր ԶԱԻԷՆ ԽՏՇԵԱՆ

Ժամը 18էն սկսեալ՝ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ

MANUEL PIZZAROH

Համբաւաւոր Թիփիճ նուագախումբով : Հաղորդակց· միջոցները .—

Օթոպիւս՝ 268 Փորթ տը լա Շափելէն , իջնել Փլաս տիւ 11 Նովեմպրը , Սարսէլ

"ԱՆԴԱՍՏԱՆ"Ի ԵՐԵԿՈՅԹ-ԹԷՅԱՍԵՂԱՆԸ

Այս Ուրբաթ , ժամը 21ին , Օթէլ Մո – տէրնի չքեղ սրահին մէջ : (Փլաս տը լա Բէփիւպլիք) :

Կը Հովանաւորէ ՍԵՐՈՎԲԻ ԵՊԻՍԿ· Նախագահութեամբ Պ· Ս· ՔԱՐԵԱՆի :

Կը ներկայացուի՝ ՎԱՀԷ ՔԱՋԱՑԻ «ԿԱՐԹ»ը վէպին հայերէն հրատարակու – թիւնը :

Խօսք կ'առնեն թարգմանիչը Ա· Փա – փազեան եւ Վ· Քաչայ (ղրոյց) :

Գեղարուեստական ճոխ յայտագիր :

Կը մասնակցին Հայաստանէն նոր ժա – մանած մեծատաղանդ արուեստագէտ Ր· Պետրոսեան , Լիտիա Կարին , Իրիս Պիւլ – պիւլեան , Ա· Գմբէթեան , Գ· Վահան , Ն· Մարգարեան եւ Գ· Մելիքեան : :

ՇՔԵՂ ՅԵՐԵԿՈՅԹ ՄԻՋԻՆԴԻ ԱՌԹԻՒ

Փոքրիկներու ներկայացում
փոքրիկներու համար

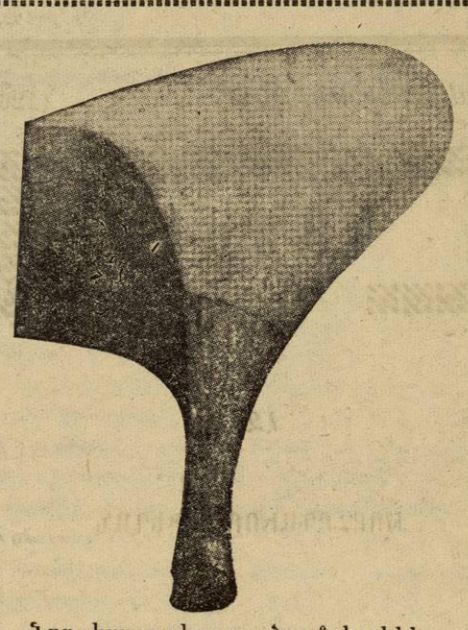
"LA REVUE DES JEUNES"

Կազմակերպուած Որբ· Օգն· Մարմնի կողմէ (Փարիզահայ Տիկնանց Միութիւն) , Հինգշաբթի (Մարտ 13) , ժամը 14·30էն 18·30 , Փավիյեօն Տօֆինի մէջ :

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Ձեռնարկուներ (անթրփրնէօր) մասնա – գէտ fօրաժի : Դիմել՝

ETBLS· FRANCINE
38, Rue d'Aboukir. Paris

Նոր կատարելագործում կօշիկի կրունկներու պատրաստութեան մէջ Առաջին հայ հաստատութիւնը որ յաջողած է մաթիէռ փլասթիքի եւ ալիւմինի միացումով չինել անբեկ (էնֆասապլը) եւ ճկուն կօշիկի կրունկներ ամէն բարձրութեամբ :

Դիմել՝

VANPLAST
(ՎԱՆԼԵԱՆ)
7, RUE GODOT DE MAUROY
Téléphone : OPEra 01-06
Առաւօտները հեռաձայնել՝ ITA 33-38

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900
Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանք : Հատը 15 ֆր.

ՈՒՐԲԱԹ
21
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
VENDREDI
21 FEVRIER
1958

34ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8125 — 34EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 14ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3926

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՀԱՇԷՄԻՆԵՐՈՒ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

—o—

Փետրուար 14ին Շէրլիֆ Հիւսէյնի եր-
կու երիտասարդ թոռները՝ Իրաքի Ֆէյ-
սալ Բ. եւ Յորդանանի Հիւսէյն թագա-
ւորները Ամմանի մէջ հիմը դրին արաբա-
կան դաշնակցութեան մը :

Պատմական այս դէպքէն օր մը առաջ
յորդանանեան Ալ Ճիհատ թերթը կը
գրէր :

« Յորդանանի եւ Իրաքի միացումը զօ-
րաւոր վահան մը պիտի ըլլայ համայնա-
վարական փորձանքին դէմ Միջին Արե-
ւելքի մէջ : Անիկա պիտի փրկէ արաբա-
կան ազգայնականութիւնը, պիտի պահ-
պանէ սրբավայրերը եւ պիտի պաշտպանէ
արաբական ազգը զեղծարարութեան եւ
անաստուածութեան հոսանքին դէմ, վեր-
ջապէս անկիւնաքարը պիտի դառնայ
բաղձացուած արաբական միութեան եւ
պիտի լուծէ պաղեստինեան հարցը» :

Աւելցնենք, որ Հաշէմիներու դաշնակ-
ցութեան չնորհիւ փրկուեցան Յորդանանն
ու մանաւանդ իր երիտասարդ թագաւո-
րը :

Տասը տարի առաջ Յորդանան իշխանա-
պետութիւն էր դեռ եւ կը կոչուէր Ան-
դրյորդանան :

Առաջին աշխարհամարտէն վերջ Անգ-
լիա կ'ուզէր աթոռ մը ապահովել Մար-
գարէի սերունդէն Հաշէմիներու պետ Շէ-
րիֆ Հիւսէյնի անդրանիկ որդւոյն՝ Էմիր
Ապտուլլահի, որ 1916 – 18 իր եղբօր Է-
միր Ֆէյսալի հետ միասին կռուած էր
Օսմանեան բանակին դէմ, Անգլիոյ կող-
քին : Երկու եղբայրները աչ բաղուկն էին
զնդապետ Լօրէնսի :

Ֆէյսալ չէր յաջողած Հաշէմիներու
կայսրութիւն մը հիմնել Դամասկոսի մէջ
եւ իրրեւ հատուցում ստացած էր Պաղ-
տատի գահը՝ դառնալով Թագաւոր Նո-
րաղատ Իրաքի :

Անգլիա իրրեւ հոգատար Պաղեստինի՝
իրեն բաժին ինկած հողէն մաս մը յատ-
կացուց Էմիր Ապտուլլահի՝ «յայկոյս
Յորդանանի» :

Այդ հողամասը կոչուեցաւ Անդրյոր-
դանան : Մայրաքաղաքը՝ Ամման, այն ա-
ւէն 20·000 բնակչութեամբ աղքատ քա-
ղաք մը :

1948 Մայիս 15ին, երբ Անգլիա վերջ
տալով հոգատարութեան, պարպեց Պա-
ղեստինը, Հրեաներն առին իրենց բաժինը
եւ ստեղծեցին Իսրայէլի անկախ պետու-
թիւնը : Էմիր Ապտուլլահ իր երկրին
կցեց «յայնկոյս Յորդանանի» գոնուող
Պաղեստինեան հողամասերը՝ մինչեւ Ե-
րուսաղէմի հին քաղաքը :

Ու Անդրյորդանանը դարձաւ Յորդա-
նան՝ պատմական դեռին երկու ափերու
հողամասերուն միացումով :

Արաբեւիսրայէլեան դժբախտ պատե-
րազմին հետեւանքով՝ 1948ին հարիւր
հազարաւոր Արաբներ արմատախիլ եղան
եւ ապաստանեցան Կազա, Յորդանան,
Լիբանան եւ Սուրիա :

Յորդանանի բնակչութեան թիւը դրեթէ
կրկնապատկուեցաւ : Պաղեստինի գաղ-
թականները դարձան խռովայոյզ տարր
մը : Էմիր Ապտուլլահ զոհ գնաց մոլե-
ռանդ ազգայնականի մը զնդակին :

Ազգայնական չարժումը իր գագաթնա-
կէտին հասաւ Պաղեստինցի Նապուլսիի
վարչապետութեան օրով :

Եգիպտոսի օրինակը վարակիչ դարձած
էր : Պաղեստինցի գաղթականներու ճըն-
չումին վրայ, Յորդանանի Թագաւորը
յախուռն քայլ մը առաւ՝ պաշտօնանկ ը-
նելով Արաբական Լեգէոնի հրամանատար
անգլիացի Կլըպ փաշան :

Ու աստիճանաբար խզեց կապը Անգլիոյ
հետ, որ ո՛չ միայն այդ պետութեան ըս-
տեղծիչն էր եղած, այլ անոր տարեկան
եմատացոյցին բացը կը զոցէր կանոնաւո-

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՐԳԻԼՈՒԱԾ ԳՕՏԻ ՄԸ ԱԼԺԵՐԻՈՅ ՍԱՀՄԱՆԻՆ ՎՐԱՅ

ԱԶԱՏԱԳՐ. ՃԱԿԱՏԻՆ ԾԱՑՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Միջազգային կացութեան հետ՝ Նախա-
րարաց Խորհուրդը քննեց Թունուզի վեր-
ջին անցուդարձերը եւ Ալժերիոյ հարցը :
Արտաքին նախարար Փինօ եւ Պատերազ-
մական նախարար Շապան – Տելմաս ի –
րենց տեղեկագրերը ներկայացուցին :
Ալժերիոյ նախարար Լաքոստ երկար զե-
կուցում մը ըրաւ :

Բանակը պիտի պահուի Ալժերիոյ մէջ,
ինչպէս նաեւ ընդհանուր ծառայու-
թեան ժամանակաշրջանը :

Նախարարները կարդ մը առարկու-
թիւններ ըրին Անգլեամերիկեան բարե-
կամական միջամտութեան եւ Թունուզի
վարած քաղաքականութեան շուրջ :

Նախարարաց Խորհուրդի զեկոյցին մէջ
տեղական մամուլը մեծ կարեւորութիւն
կ'ընծայէ Ալժերիոյ եւ Թունուզի սահմա-
նին վրայ արգիլեալ գօտի մը ստեղծելու
ծրագրին.— «Նախարարաց Խորհուրդը ո-
րոշեց Ալժերիոյ մէջ ստեղծել բոլորովին
արգիլեալ գօտի մը՝ բնակութեան եւ շըր-
ջագայութեան համար՝ Թունուզեան սահ-
մանին ամբողջ երկայնքին վրայ » :

Կառավարական բանբերը յայտնեց թէ,
արգիլեալ գօտիին խորութիւնը չէ ճըշ-
դուած տակաւին : Ներկայիս արգիլեալ
շրջաններ կան արդէն սահմանագլուխի
դանազան կէտերուն վրայ : Մնացեալը պի-
տի կարգադրուի Պատերազմական նախա-
րարութեան ծրագրին համաձայն : Այս
կարեւոր որոշումը կը բացատրուի անով,
որ փարիզ չի փափաքիր Ֆրանքեւիու –
նուզեան նոր միջադէպեր ստեղծել, ինչ –
պէս է պարագան Սաքիէթի ռմբակոծ –

բարար :

Յորդանան ինքնաբաւ երկիր մը չէ :
Անգլիոյ նպաստը կորուելէ վերջ, պետա-
կան զանձը դատարկ կը մնար :

Եգիպտոս, Սուրիա եւ Սէուտի Արա –
բիա՝ եղբայրական աջակցութեան ձեռք
կարկառելով՝ յանձնառու եղան իրենց
դանձէն վճարել Անգլիայէն ստացած զու-
մարը :

Միայն վերջինն է, որ մասամբ դոր –
ծադրեց իր խոստումը : Սուրիա եւ Եգիպ-
տոս չուզեցին աջակիլ Հիւսէյն թագա –
ւորին, որուն դէմ չատ չանցած բուռն
պայքար բացած էին :

Թագաւորը յաջողեցաւ ժամանակին
ձերբակալել դաւադիրները : Իշխանութե-
նէ հեռացուց վարչապետ Նապուլսին եւ
բանակի հրամանատարները, որոնք Սու –
րիա ապաստանեցան :

Միջերկրականի ամերիկեան վեցերորդ
նաւատորմիղը օդնութեան հասաւ եւ փըր-
կեց Հիւսէյն թագաւորի գահը : Ու իրրեւ
առաջին նպաստ տասը միլիոն տոլար
յատկացուց Յորդանանի :

Եգիպտոսի եւ Սուրիոյ միացումէն վերջ
բոլորովին վտանգուած էր Յորդանան,
որ կը գտնուի երկու երկիրներուն մէջ –
տեղը :

Ուշ – կանուխ զատապարտուած էր
կլանուելու այս վերջիններէն : Այս ան –
դամ Հիւսէյն թագաւորի զարմիկը Ֆէյ-
սալ Բ. օդնութեան հասաւ իրեն :

Եգիպտոսի եւ Սուրիոյ միացումէն վերջ
անխուսափելի դարձած էր Իրաքի եւ
Յորդանանի դաշնակցութիւնը :

Յորդանան փրկութեան ուրիշ ելք չու –
նէր :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

"ՄԵԾ"ԵՐՈՒ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄԸ

—o—

ԱՆԳԼԻՈՅ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ ԾԱՑՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

—o—

Անգլիոյ Խորհրդարանին մէջ արտաքին
քաղաքականութեան չուրջ բացուած վի –
ճաբանութեանց ընթացքին Վարչապետ
Մաքմիլլըն անդամ մը եւս ճշդեց, թէ կը
փափաքի որ կառավարութեանց դեկա –
վարներու նոր հանդիպում մը ըլլայ, —
բայց կը փափաքի նաեւ որ յաջողութիւն
մը ըլլայ ան : Վարչապետը էական կը
համարէ, որ այդ հանդիպումէն առաջ
կառավարութեան ներկայացուցիչներու
խորհրդակցութիւն մը ըլլայ, նախապատ-
րաստութեան համար : Ժընեւի ժողովին
դասը չէ մոռցուած տակաւին :

Մաքմիլլըն համաձայն է Նախագահ
Այզընհաուըրի այն տեսակէտին, թէ մա –
ռելու Բուլգանին կ'աչխատի իր օրակար-
գը պարտադրել, միաժամանակ իրեն վե-
րապահելով վեթոյի իրաւունքը :

Արդ, առանց նախապատրաստական աշ-
խատանքի «Մեծ»երու հանդիպումը ձա –
խողութիւն մը պիտի ըլլար եւ ժամանակի
կորուստ :

Այսուհանդերձ, Վարչապետը ըսաւ թէ
Լոնտոն եւ Ուաշինկթըն չեն պնդեր Ար –
տաքին նախարարներու ժողովին վրայ :
Դիւանագիտական միջոցներն ալ ընդու –
նելի են :

Անգլիոյ Վարչապետին եզրակացութիւ-
նը այն է, թէ «Մեծ»երու հանդիպումի
ո՛չ մէկ հաւանականութիւն կրնայ ըլլալ,
այնքան ատեն որ մառեչալ Բուլգանին
կ'աչխատի իր օրակարգերը պարտադրել :

ման :

Մինչ Պուրկիպա կը պահանջէ որ Ֆը –
րանսական ուժերը հեռանան Պիզերթէն,
կառավարութիւնը միանգամ ընդ միշտ
ճշդեց իր դիրքը այս հարցին նկատմամբ.
— Պիզերթը Ֆրանսական նաւահանգիստ
պիտի մնայ, ինչպէս որ է ներկայիս :
Աւելին ըլլալով, նախարարները Պիզերթի
միջազգայնացումը խնդրոյ առարկայ չեն
ըրած իրենց խօսակցութեանց ընթացքին :

Փարիզի կառավարութիւնը Անգլիոյ եւ
Ամերիկայի մասնակցութեամբ Թունուզի
հետ ունենալիք բանակցութիւններուն մէջ
տեղ չի տար Ալժերիոյ հարցին : Այսու –
հանդերձ Պուրկիպա ամէն դիմով պիտի
աչխատի միջազգայնացնել Ալժերիոյ խն-
դիրը : Ծանօթ է այն պայմանը, որ Թու-
նուզ դրած է Ազահովութեան Խորհուր –
դին գումարումը յետաձգելու համար .—
Անգլեամերիկեան միջամտութեան ձա –
խողութեան պարագային դարձեալ պիտի
դիմէ ՄԱԿին :

ԱԶԱՏԱԳՐ. ՃԱԿԱՏԻ ՂԵԿԱՎԱՐՆԵՐՈՒՆ ԿԱՐԾԻՔԸ

Միջազգային ընկերվարականին տեղե –
կագիր մը յանձնելով Ալժերիոյ Ազատա –
գրական Ճակատին ղեկավարները ըրած
են կարգ մը յայտարարութիւններ, պա –
հանջելով Ալժերիոյ անկախութիւնը : Հա –
կառակ պարագային՝ կը սպառնան յարիլ
արեւելեան ճակատին :

Տեղեկագրին մէջ կը դատապարտուի Ա –
լեժիուաքի դիրքը.— Երեք տարիէ ի վեր
զերմարդկային ճիգեր ի գործ կը դնենք,
չարունակելու համար մեր պայքարը ...
Աւելին ըլլալով, նախարարները Պիզերթի
միջազգայնացումը խնդրոյ առարկայ չեն
ըրած իրենց խօսակցութեանց ընթացքին :

Փարիզի կառավարութիւնը Անգլիոյ եւ
Ամերիկայի մասնակցութեամբ Թունուզի
հետ ունենալիք բանակցութիւններուն մէջ
տեղ չի տար Ալժերիոյ հարցին : Այսու –
հանդերձ Պուրկիպա ամէն դիմով պիտի
աչխատի միջազգայնացնել Ալժերիոյ խն-
դիրը : Ծանօթ է այն պայմանը, որ Թու-
նուզ դրած է Ազահովութեան Խորհուր –
դին գումարումը յետաձգելու համար .—
Անգլեամերիկեան միջամտութեան ձա –
խողութեան պարագային դարձեալ պիտի
դիմէ ՄԱԿին :

(Շարունակութիւնը կարդալ .Դ. էջ)

ԶԲՐՋԻԼԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ

Ինչպէս ծանօթ է Սբր Ուինսթըն Զբրչիլ
քանի մը չաբաթէ իվ եր կը հանգստանայ
Մոնթէ – Քառլօ, ամէն տարուան պէս :
Նախկին վարչապետը որ 83 տարեկան է,
առջի օր ծանր եւ մտահոգիչ անհանգս –
տութիւն մը ունեցաւ : Համաձայն բժիչկ –
կան տեղեկագրին, ծերունազարդ քաղա –
քագէտը թոքաբորբէ կը տառապի : Իր
անձնական բժիչկը լորտ Մորըն անմիջա –
պէս եկած է Լոնտոնէն : Հակառակ հի –
անդութեան լրջութեան Զբրչիլի անմի –
ջական չրջանակները կացութիւնը յուսա –
հատական չեն նկատեր եւ նոյնիսկ բժչ –
կական անմիջական զարմանումներու ան –
հրաժեչտութիւնն ալ չի տեսնուիր : Զբր –
չիլ Բոհպրիւճ սէն Մաքենի վիլան կը
բնակի ամիսկ մը է վեր : Ներկայիս տրա –
մադրութիւնը լաւ է : Երբ բժիչկին հարց
տուեցաւ թէ Զբրչիլ վտանգի մէջ է արդ –
եօք, ան պատասխանեց.— «չեմ կրնար
այդ հարցումին պատասխանել, եւ այս ը –
սածս այս չի նչանակեր » :

Զորեքչաբթի օր Բօքսըրիւճ հասաւ նաեւ
Տիկին Զբրչիլ որուն ճամբորդութիւնը
պարզ զուգադիպութիւն մըն է Զրչիլի հի –
ւանդութեան հետ :

Հինգչաբթի առաւօտ բժիչկները որեւէ
պաչտօնական յայտարարութիւն չեն ը –
րած, կը կարծուի թէ հանգիստ գիչեր մը
անցուցած է հիւանդը :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՅԶԸՆՀԱՈՒԷՐ Նամակով
մը Խորհրդարանէն խնդրեց որ չորս մի –
լիառ տոլարի օժանդակութիւն մը քուէ –
արկէ արտասահմանեան երկիրներու հա –
մար :

ԵԳԻՊՏՈՍԻ եւ Սուտանի տարակարծու –
թիւնները հարթուելու վրայ են, Սուտա –
նի Արտաքին նախարարին եւ Նասըի մի –
ջեւ Գահիրէի մէջ եղած խորհրդակցու –
թիւնէն ետք :

Ի. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ յայտարարեց թէ
պատրաստ է զինաթափելու կեդրոնական
Եւրոպան, եթէ Անգլիա եւ Ամերիկա հա –
մաձայն ըլլան :

ՃԱՔԱՐԹԱՑԻ մէջ Նախագահ Սոքարնօ
եւ երկրին «զօրաւոր» մարդը՝ Տոքթ.
Հաթա, հանդիպում մը ունեցան տադ –
նապը լուծելու համար :

ՍԳԱՆԻՈՑ մէջ պատերազմական օդա –
նաւերու ամերիկեան նոր խարիսխ մը
հաստատուեցաւ, Մատրիտէն 24 քիլոմե –
թըր անդին՝ Թորեյոնի մէջ :

ՄԱԿի ընդհանուր քարտուղար Համըր –
չոլտ Մարտ 16ին Մոսկուա պիտի երթայ :
Ի. Միւնթենէն վերադարձին Համըրչոլտ
պիտի հանդիպի Անգլիա :

Ի. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ որոչեց Արեւելեան
Գերմանիոյ իր զինուորներուն թիւը պակա –
սեցնել : Նախկին 41 հազար զինուորնե –
րուն հետ Գերմանիայէն մեկնող կարմիր
բանակայիններուն թիւը պիտի բարձրա –
նայ հարիւր հազարի :

ՀԱՄԱՁՆԱՎԱՐ ԶԻՆԱՏՄԱՆԻ կառավա –
րութիւնը որոչեց իր ուժերը հեռացնել
Հիւս. Քորէայէն 4350·000 զինուոր) :
Առաջին խումբը պիտի մեկնի Ապրիլէն
առաջ : ՄԱԿի 30·000 զինուորները պիտի
մնան Հարաւ. Քորէայի մէջ :

ՄԱՐՈՒԻ ձայնասփիւռին համաձայն
սպանական նաւ մը ռմբակոծած է երկու
գիւղեր Իֆնիի մէջ :

ԵԳԻՊՏՈՍ պիտի մասնակցի Ափրիկէի
անկախ պետութեանց համագումարին,
յատնջիկայ ապրիլին :

ՍԱԿԱՐԱՆ (Փետրուար 19) .— Ձոյլ ոս –
կի 524·000, նափոլէոն 3670, զուից·3490,
անգլ· 4310, քսան տոլարնոց 17·760,
թղթադրամ (անպաչտօն) սթերլին 1220,
տոլար 446, զուից· 106, պելժ· 8·9, լիր
0·72 :

ՅՈՒՇԵՐՈՒՍ ԱԾՈՒԿԸՆ

ԹԵՐԹԵՐ ՈՒ ՓԵՐԹԵՐ

«ԵՐԳԵՐ ՈՒ ՎԷՐՔԵՐ»ՈՒ
ՀԵՂԻՆԱԿԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

(Բ. եւ վերջին մաս)

Իրիկուն մը, մեկնումիս պահուն մին–չեւ դուռը ընկերանալով ինծի, ըսաւ.

— Իմացայ, որ դու ոտանաւորներ ես գրում, բե՛ր մէկ կարդամ։

Կարծեմ այս ալ Օննիկին «մատնու–թեան» կը պարտէի։

Շփոթեցայ, զգացի որ դէմքս կը չա–ռագունէր յուզումէս, բայց Իսահակեան այս անյարմար կացութեանս վերջ տալու համար պնդեց.

— Մի մոռանար. տետրակդ բեր մէկ տեսնեմ։

Հասկնալի էր անշուշտ, որ իմ չփոթու–թիւնս արդիւնք էր ուրախութեանս. «եր–գեր ու վէրքեր»ու հեղինակը գլուխը պի–տի խոնարհեցնէ՞ր իմ մրոտումներուս վրայ։

Դէհ, ցնծա, հէյ լեռնականդ Տարօնի։

Տարի եւ բարախուն սրտով սպասեցի իր կարծիքին, որ չուշացաւ։

— Գրածներդ կարդացի, ըսաւ. ու–րախութեամբ տեսայ, որ դու հայերէնի մէջ լաւ ես, ինչ վերաբերում է խորքին, պէտք է ասեմ, որ քերթուածներուդ մէջ աւելի մտածում դտայ, քան թէ զգա–յում։ Ցաւով պիտի ասեմ, որ մեր արեւ–մտահայ գրողները արտայայտութեան պարզ ու բնական ձեւերը թողած՝ ընտ–րում են զարդարուն ու անսովոր ձեւեր։ Բայց, լսիր ինձ. դու պարզ գրիր, եթէ փոշմանես՝ ինձ հայհոյիր։

Կարծեմ ատկէ ետք այլեւս ոչ պարզ գրեցի, ոչ ալ բաղադրեալ։

Վերաբերում մը, որ մենք զարմանալի կը գտնէինք մեր կովկասահայ ղեկավար–ներուն մօտ, այն էր որ անոնք չատ աւե–լի վերապահ էին Ռուսիոյ տրամադրու–թեանց մասին հանդէպ Հայերուս, քան արեւմտահայ հատուածը։ Մեր մէջ դեռ ի զօրու էր խաչապաշտ Ռուսիոյ հայասի–րութեան առասպելը։

Պատերազմի վերջաւորութեան, ուսա–նողները սկսան մէկիկ մէկիկ ցրուիլ, այդ մեկնումները տեղի կունենային ողջերթի համեստ հաւաքոյթներու, որոնց ընթաց–քին մեզմէ չատեր խօսք կ'առնէին եւ հաստատ յոյս կը յայտնէին, որ չուտով նորազատ հայրենի հողին վրայ զիրար կը վերագտնենք։ Ի հարկէ, նոյն ատեն կը պանծացնէինք ասպետական Ռուսիոյ փրկարար պաշտպանութիւնը։

Այսպիսի խանդավառութեան պահու մըն էր, որ Իսահակեան, մեր ծափերը ընդհատելով, սեղանապետէն ձայն առաւ ու ըսաւ.

— Տղերք, դուք ի զուր էք ձեզ խա–

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ 19ՐԴ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ

Յունուար 25էն 27 Երեւանի մէջ տեղի ունեցած է Հայաստանի Կոմկուսի 19րդ համագումարը։

Պատգամաւորները, լսելէ վերջ ղեկու–ցավերներու ճառերը, ընտրած են 85 հո–գիներէ բաղկացած կեդրոնական կոմիտէ մը։

Նորընտիր կեդր. կոմիտէն իր առաջին լիակատար նիստը գումարած է Յունուար 28ին եւ ճշդած՝ իր ներքին կազմը։

Հայաստանի Կոմկուսի կեդր. կոմիտէի առաջին քարտուղար վերընտրուած է Ս. Հ. Թովմասեան, երկրորդ քարտուղար՝ Հր. Ղ. Մարգարեան. ուրիշ քարտուղար–ներ՝ Ե. Ն. Զարոբեան, Բ. Ե. Սարկի–սով եւ Մ. Հ. Ադոնց։

Կեդր. կոմիտէի դիւանի անդամ ընտր–ուած են վերոյիշեալներէն զատ՝ Շ. Մ. Ասուչանեան, Ա. Ե. Քոչինեան, Յովհ. Մ. Բաղդասարեան, Հ. Վ. Յովհաննիս–եան, Պ. Վ. Պիսկունով եւ Ս. Յ. Մով–սիսեան։

Յունուար 28ին տեղի ունեցած է նաեւ 19րդ համագումարին կողմէ ընտրուած Հայաստանի Համայնավար Կուսակցու–թեան Վերստուգիչ յանձնաժողովի նիս–տը։ Այս յանձնաժողովին նախագահ վեր–ընտրուած է Լ. Գ. Յովսէփեան։

×

19րդ համագումարի բացումէն անմի–ջապէս վերջ (Յունուար 25ի առաւօտ–եան), կեդր. կոմիտէի անցնող չրջանի (երկու տարի) աշխատանքներուն մասին զեկուցում կարդացած է առաջին քար–տուղար Ս. Հ. Թովմասեան։ Մանաւա–րապէս ծանրացած է 18րդ համագումա–րէն ի վեր արձանագրուած յառաջդիմու–թիւններուն վրայ՝ արդիւնաբերութեան, հանրային փոխադրական սպասարկու–թեանց, շինարարութեան, գիւղատնտե–սութեան, աշխատաւորներու նիւթական եւ մշակութային մակարդակի բարձ–րացման, եւ ներքին կուսակցական մար–զերուն մէջ։

Այս զեկուցումէն կը տեղեկանանք թէ 1955էն մինչեւ 1957, Հայաստանի արդիւ–նաբերութիւնը աճած է քսան առ հարիւր տոկոսով։ Վերջին երկու տարիներուն ըն–թացքին կառուցուած եւ չահագործման յանձնուած են արդիւնաբերական երե–սուն նոր ձեռնարկներ։ 1957ի ընթացքին երկիրը ոչ միայն իրագործած է պետա–կան տնտեսական ծրագիրը, այլ նաեւ 134 միլիոն ռուբլիի յաւելեալ արտադրու–թիւն մը կատարած է։

Նոյն յաջողութիւնները նաեւ գիւղա–տնտեսութեան մարզին մէջ։ 1955 թուա–կանի համեմատութեամբ, հացահատիկի արտադրութիւնը աւելցած է 15 առ հա–րիւր տոկոսով, չաքարի ճակնդեղինը՝ 20·5, խաղողինը՝ 8·2։ Միսի արտադրու–թիւնը, միշտ 1955ի համեմատութեամբ, աւելցած է մօտ իննը տոկոս, կաթինը՝ 19, բուրդինը՝ 15·3։

Ապա Ս. Թովմասեան քննադատած է գիւղատնտեսութեան նախարարութեան կարգ մը պատասխանատու մարմինները, որոնք պատշաճ ուշադրութիւն չեն ըն–ծայած ծխախոտագործութեան ու բամ–պակագործութեան։ Այս թերացումնե–րուն պատճառը այն դտած է, որ գիւ–ղատնտեսութեան նախարարութեան եւ կարգ մը չրջանային կազմակերպութիւն–ներու մէջ գիւղատնտեսական զեկավա–րութեան մակարդակը տակաւին չի հա–մապատասխաներ ժամանակակից պա–հանջներուն։

Խօսելով երկրին տնտեսութեան զար–գացման հեռանկարներուն մասին, Ս. Թովմասեան յայտնած է թէ 1965ին, Հա–յաստանի «գունաւոր մետաղագործու–թեան» արտադրութիւնը երեք անդամը պիտի ըլլայ 1958ի արտադրութեան։ Ցա–ռաջիկայ տարիներուն ընթացքին մաս–նաւոր զարկ պիտի արուի նաեւ հազուս–տեղէնի եւ կօշիկներու արտադրութեան։ Հետագայ զարգացման լայն հնարաւորու–թիւններ ունի նաեւ երկրին քիմիական արդիւնաբերութիւնը, որու զարգացման մեծագոյն ազդակներէն մէկը պիտի ըլլայ բնական կազի օգտագործումը։

Զարգացման մասնաւոր ծրագիրներ կան նաեւ մետաղաշինութեան, էլէքթրօթէ–ճիհ արդիւնաբերութեան, գործիքաշինու–թեան, ճշգրիտ գործիքաշինութեան, րա–տիօթէճիհ արդիւնաբերութեան, չինա–նիւթերու արդիւնաբերութեան, եւ այլ արտադրութիւններու համար։

Վերջերս երեւան եկած ու հետախուզ–ուած են կարգ մը նոր հանքավայրեր, ինչպէս՝ ազահանքեր Երեւանի չրջանին մէջ, պղինձի հանքեր՝ երկրին կարգ մը կողմերը, ոսկիի հանքեր՝ Բասարգեչարի չրջանին մէջ, երկաթի հանքեր՝ Գորիսի եւ Ղափանի չրջաններուն մէջ. եւն.։

Գիւղատնտեսութեան հետագայ զար–գացումը կապուած է ոռոգելի հողերու ածին հետ։ Այս նկատումով, ծրագրուած է յառաջիկայ 5 – 7 տարիներուն ընթաց–քին կատարել ջրատնտեսական չինարա–րական կարեւոր աշխատանքներ, որոնց շնորհիւ ոռոգուած հողերու տարածու–թիւնը պիտի աւելնայ 45 – 50·000 հեկ–տար։ Այս նոր տարածութիւններէն 30 հազար հեկտարը պիտի յատկացուի խա–ղողի այդիներուն, իսկ քսան հազարը՝ պտղատու ծառերու մշակման։

×

Ս. Թովմասեանէն վերջ զեկուցումներ կարդացած են Վերստուգիչ յանձնաժողո–վի նախագահ Լ. Յովսէփեան, «մանդա–տային» յանձնաժողովի նախագահ Ս. Առաքելեան, նախարարներու խորհուրդի

ՕՏԱՐ ԷԶԵՐ

ՊՈՒ - ԺԱՐԿԱԼ

Ցարդալից ընդդիմութենէ մը ետք, վերջապէս Թադէ հնազանդելով Տելմարի հրամանին, յառաջացան դէպի դարմա–նատուն։

Շունը, որ ամբողջ այս տեսարանին, ուրախութենէն կրծած եւ ծակ ծակ էր ըրած զեռինը տարածուած արջու մոր–թը, ելաւ իր պառկած տեղէն եւ հետեւե–ցաւ անոնց։

Այս դէպքը մեծ հետաքրքրութիւն յա–ռաջացուց ներկաներուն մէջ։

— Գրաւ կը դնեմ, բացագանչեց տե–ղակալ Հանրի, սրբելով իր կարմիր մոյ–կերը որոնց վրայ շունը անցնելու պահուն ցեխի լայն արատ մըն էր թողուցած, գրաւ կը դնեմ որ կապիտանը իր շուն վի–րաւոր թաթը պիտի չփոխէր այն տաս–ներկու Մատերի դինիով լեցուն կողով–ներուն հետ, զորս անցեալ օր մենք նըշ–մարեցինք մարեչալին կառքին մէջ ...

— Օ՛հ, ըսաւ խնդալով Ֆիլիփէր, ա–տիկա դէշ առեւտուր մը պիտի ըլլար։ Հիմա այդ կողովները գատարկ են, ես այդ մասին լայն տեղեկութիւններ ունիմ։ Եւ յետոյ, աւելցուց կիսալուրջ ձեւով մը, անշուշտ որ հիմա այդ պարպուած երեսունէ աւելի շիշերը չեն արժեր այս խեղճ շունին թաթը, որով կրնանք գան–գակի կոթ մը չինել ...

Ներկաները սկսան ծիծաղիլ ի լուր Ֆի–լիփէրի այս վերջին խօսքերուն։ Միայն Ալֆրէտ, որ խնդացած չէր, բոլորովին դժգոհ Ֆիլիփէրի արտայայտութիւննե–րէն, ըսաւ.

— Չեմ հասկնար, պարոններ, ինչն է՞ որ ձեզ կը մղէ ծաղրել այն ինչ որ անցաւ հոս։ Այս չունը եւ այս տասնապետը, որ միշտ տեսած եմ Տելմարի քով զինքը ճանչնալէս ի վեր, ընդհակառակն ինծի կը թուի թէ արժանի են մասնաւոր հե–տաքրքրութեան մը։ Վերջապէս, այս տե–սարա՞նը ...

Ֆիլիփէր, Ալֆրէտի այս նկատողութե–նէն վիրաւորուած եւ միւսներուն ծիծա–ղներէն ջղայնացած, պատասխանեց հեգ–նանքով.

— Այս տեսարանը չափազանց ղղայա–ցունց է։ Ինչպէս, վերագտնուած չուն մը եւ փչրուած բաղո՛ւկ մը...

— Անիրաւ էք, բացագանչեց Հանրի, վրանէն դուրս նետելով ձեռքին չիշը՝ ղոր գատարկած էր։ Այդ Պու – Ժարկա–լը, ուրիչ խօսքով՝ Փիէրօն կը հետաքրք–րէ զիս։

Ֆիլիփէր քիչ մնաց որ բարկանար, երբ տեսաւ որ ձեռքի գաւաթը ղոր պա–րապ կը կարծէր, լեցուն էր։ Մէկ ում–պով պարպեց զայն։

— Խոտաւոր, ո՞ւր ես դնում, արի՛ տես–նենք, ի՞նչ ես անում։

Ետ դարձայ եւ տեղ գրաւեցի սրճարա–նի դռնառաջի կլոր սեղանին առջեւ, ի–սահակեանի դիմաց։

Երբ խորհեցայ, թէ ան իր հարցում–ներուն չարքը վերջացուց (իմացած էի, թէ Հայաստանէն վերադարձած էր՝ իր ընտանիքը հոն տանելու համար), քաջու–թիւնս հաւաքեցի եւ հարցուցի.

— Հայրենիքի վիճակը ի՞նչպէս գտար, բանաստեղծ։

— Զգիտեմ, ես բան չեմ իմանում, պատասխանեց ծանր դժգոհանքով։

Բայց Իսահակեան իր նոր գաւանանքը մեծարելու համար հինը չծախեց։ Դէպի Հայաստան իր մեկնումի նախօրէին, Փա–րիզի հայ յառաջ – դիւական մամուլին մէջ Դաշնակցութեան դէմ երեւցաւ բողոք մը որուն տակ, քանի մը հայ եւ ֆրան–սահայ երեւելիներու ստորագրութեանց կողքին, կար նաեւ Իսահակեանի անու–նը։ Զղարմացանք։ Բայց հիացանք, երբ յաջորդ օրն իսկ կարդացինք իր հերքու–մը, որ կարճ ու կտրուկ կերպով կը յայտնէր, թէ հրատարակուած բողոքը ի–րեն բացարձակապէս անծանօթ եղած է եւ թէ ինք նման գրութիւն մը չէ ստորա–գրած։

Հայ – Գուսանն էր, որ չէր ուզած իր քնարը պղծել ուրացումով եւ ղրպար–տութեամբ։

ԵՂՈՒԱՐԴ ՏԱՐՕՆԵԱՆ

Տելմար ներս մտաւ եւ առանց բառ մը արտասանելու դնաց ու նստաւ իր տեղը։ Մտածկոտ էր թէեւ, սակայն իր դէմքին վրայ կը տիրէր արտակարգ անդորրու–թիւն մը։

Այնքան մտազբաղ երեւոյթ մը ունէր, որ չանդրադարձաւ նոյնիսկ թէ ի՞նչ կը խօսէին իր չուրջը։ Ռասք՝ որ կը հետե–ւէր իրեն, պառկեցաւ իր ոտքերուն տակ եւ սկսաւ կարծես մտատանջութեամբ մը դիտել իր տէրը։

— Ձեր գաւաթը, կապիտան Տելմար, համտեսեցէք սա դինին ...

— Ինչպէ՞ս է Թադէն... Ըսաւ Տելմար, կարծելով որ կը պատասխաներ Ֆիլիփէ–րի հարցումին։ Օհ, փառք Աստուծոյ, վէրքը վտանգաւոր չէ, թեւը կոտրած չէ։

Իր անձին չուրջ տիրող ընդհանուր յարգանքն էր պատճառը որ ներկաները վերստին չհնդային այս յայտարա–րութեան վրայ։

Տեղակալ Հանրի, մէջ մտնելով ըսաւ.

— Քանի որ այլեւս մտահոգ չէք թա–տէի վիճակով, կը յուսամ, սիրելի Տել–մար, որ պիտի կատարէք ձեր խոստումը, պատմելով մեզի ձեր կաղ չունին եւ Պու–ծարկալի, ուրիչ խօսքով Փիէրոյի՝ այդ ճչմարիտ ձիպրալթարի պատմութիւնը։

Այս հարցումին, որ կատարուած էր կէս մը լուրջ եւ կէս մը կատակի ձեւով, թերեւս Տելմար չպատասխաներ, եթէ ներկաները իրենց պնդումներով չմա–նակցէին տեղակալ Հանրիի խնդրանքին։

— Ձեզ պիտի գոհացնեմ, պարոններ, սակայն այս պատմութիւնը վստահ եղէք որ պարզ անէքթոտի մը հանդամանքը ու–նի, որուն մէջ ես չատ երկրորդական դեր մը ունիմ։ Եթէ Թադէի, Ռասքի եւ իմ միջեւ գոյութիւն ունեցող սերտ կապերը ձեզի խորհիլ կուտան թէ արտակարգ պատմութիւն մը պիտի լսէք, կը նա–խազգուշացնեմ ձեզ թէ կը խարուիք։

Նոր լուութիւն մը տիրեց։ Ֆիլիփէր իր յետոյն գաւաթը կրկին պարպեց եւ Հանրի փաթթուեցաւ կիսով վնասուած արջու մորթին մէջ, պատսպարուելու համար դիւերային ղով օդէն, մինչ Ալֆրէտ քթին տակէն Մատաբէրրոսի եղանակը կը մը–րմնար։

Տելմար պահ մը լուռ մնաց՝ մտածկոտ ու երազուն, կարծես վազուց անհետա–ցած յուշեր մտաբերելու ձգտումով մը։

Եւ ապա, սկսաւ պատմել։

×

— Թէեւ Ֆրանսա եմ ծնած, սակայն կանուխէն զրկեցին զիս Սէն – Տոմինկ, մօրեղբայրներէս մէկուն քով՝ մեծահա–րուստ հողատէր մը, որուն աղջկան հետ պիտի ամուսնանայի։

ՎԻՒԹՈՐ ՀԻՒԿՕ

(3 Շար.)

ԿՈՒՅՐ

Լր.

Գ. ՄԱՎԱՐՅԱՆԻ Ի ՍՈՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆ

— Ընտր էին, ասում եղել են։ — Էայց Հ՞ղի ղին էաքի աւտեսող։

Եղել է ասում նրանց մասին, որ նրանք ամեն ինչ են արել, որպեսզի ընտրությունները տան ցանկալի արդյունքներ։ Եվ

երբ Ալժերիա վճռապէս պիտի չարժի : Այդ վայրկեանը կը մօտենայ... Նպատակ չունինք ձգելու՝ որ մեզ ճղմեն, երբ Արեւմուտքը ոչինչ կ'ընէ : Եթէ դիրք կը բռնենք Արեւմուտքի դէմ, պիտենք թէ ինչ վտանգաւոր փորձ մը կ'ընենք : Բայց անիկա վտանգաւոր է նաեւ Արեւմուտքին համար : Այս որոշումին պատասխանատուութիւնը կ'իյնայ Արեւմուտքի վրայ :

Ազատագր. ճակատը անգամ մը եւս ճչդելով իր դիրքը Միջազգային ընկեր – վարականին կը յայտնէ թէ ինադաղարի մեկ պայմանը Ֆրանսական ուժերուն հեռացումն է եւ Ալժերիոյ անկախութիւնը :

Միւս կողմէ, ահաբեկիչները կը շարունակեն իրենց գործունէութիւնը Մայր Երկրին մէջ : Առջի օր կեդրոնական Ֆը – բանոսյի մէջ քանի մը հոգի յարձակումի ենթարկուելով սպաննուեցաւ : Ալժերիացիները իրենց ոճրային գործունէութիւնը կը շարունակեն նաեւ Փարիզի եւ շրջաններու մէջ :

Վերջ տալու համար այս չարժումին նոր եւ վճռական միջոցներ ձեռք կ'առնուին : Ոստիկանութեան տրամադրութեան տակ պիտի դրուին պաշտպանութեան արդիական միջոցներ : Գիշերային հսկողութեան համար պիտի աւելնայ հրսկիչ – ոստիկաններու թիւը : Հսկողութիւնը պիտի զօրացուի մասնաւորապէս այն թաղամասերուն մէջ, ուր մեծ թիւով Հիւս. Ափրիկեցիներ կ'ապրին :

× Թունուզի կառավարութեան որոշումով Ֆրանսական հինգ թերթերու վաճառումը արգիլուեցաւ Թունուզի մէջ :— Ֆրանս – Սուար, Փարի – Փրէս, լ'Օրօր, Փարիզիէն Լիպերէ, Թուր տը Ֆրանս :

Ֆրանսական դեսպանը այս արգելքին առթիւ բողոք մը ներկայացուց Թունուզի կառավարութեան :

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Տէր եւ Տիկին Մ. Սարգիսեան (Շաւիլ), Տէր եւ Տիկին Կարապետ Թէրզեան (Օ – բանժ) երկու հազարական Ֆր. կը նուիրեն Շաւիլի եկեղեցիին, Այրլ Տիկին Ազնիւ Պատուականի (իրենց խնամիին) մահուան առթիւ, Ալֆորվիլ :

× Օհաննէս Զըգըրգեան (Փարիզ) 5000 Ֆրանք կը նուիրէ Շաւիլի եկեղեցիին :

ՆՈՒԻՐՆԵՐ

Տիկին Պետրոսեան (Րիւէյ – Մալմէզոն) իր ամուսնոյն մահուան տարեդարձին առթիւ երկու հազարական ֆրանք կը նուիրէ Կարմիր եւ Կապոյտ Խաչերու որբերուն եւ հազար Ֆրանք «Ցառաջ»ին :

(Տառնալ «Ցառաջ»էն) :

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑԸ ՊՈՄՈՆԻ ՄԷՋ

Պոմոնի Հայ Առաքել. եւ Աւետ. եկեղեցիներու նախաձեռնութեամբ այս տարի եւս Վարդանանց մեծ եւ յաղթական ճառատմարտի յոբնակատարութիւնը պիտի տօնուի, այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը ճիշդ երեքին, Պոմոնի եկեղեցւոյ կից սրահին մէջ :

Կը նախագահէ վերապ. Ս. ՊԱԳՈՒԱԼԵԱՆ

Կը խօսին Փրօֆ. Գ. ԽԱՑԻԿԵԱՆ եւ ԺԻՐԱՑՐ ՄԻՐԻՃԵԱՆ

Խմբերգ, մեներգներ եւ արտասանութիւն :

Մուտքը ազատ է :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Ցառաջիկայ Զորեքշաբթի, 26 Փետր. Ֆրանսահայ Լսարանը իր հերթական հաւաքոյթը պիտի ունենայ Միւզէ Կէյիմէնի սրահին մէջ (Փլաս տ'Իէնա) ԺԱՄԸ ՃԻՇԴ 8·30Ի՛Ն :

Պիտի խօսի յայտնի ճարտարապետ Պ. ԷՏՈՒԱՐ ԻԻԹԻՒՃԵԱՆ, պատմելով դէպ – ուադներ Հայաստան եւ Էջմիածին ըրած իր ուղեւորութենէն, իբր կցորդ՝ Կիլ – պէնկեան Հիմնարկութեան կողմէ Էջմիածին ղրկուած քննիչ պատուիրակութեան :

Պ. Իւթիւճեան իր բանախօսութիւնը պիտի համեմէ իր քաշած գունաւոր հա – րիւրաւոր նկարներու լուսարձակումով :

Կ'արժէ որ իւրաքանչիւր հայ երթայ լսելու այս չափական բանախօսութիւնը եւ վայելէ հայրենիքին եւ Էջմիածնի տեսարժան հնութիւններն ու հետաքրքրական վայրերը :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ի ԱՌԹԻԻ
ԽՆԶՈՑՔ ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Դպրոցի սրահին մէջ :

Մուտքը ազատ է :

ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

23 Փետրուար, Կիրակի, ժամը 15·30ին

կը ներկայացուին
Ա. ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆ ՆԱԽԱՐԱՐԱՑ ՀԱՑՈ Ց(ոսկեդարեան բարբառով)

Բ. Tante Dorothée

DE E. RITIER

Գ. ՄՕՐՈՒԿԻ ՍԱՆՏՐԸ (Ծիծաղաշարժ)

(Զաւեշտ, հեղ. Առանձար)

Տոմսերը կը ծախուին տեղւոյն վրայ, կամ ստանալ ուղղակի վարժարանէն :

26, Rue Troyon — Métro Pont de Sèvres

OBS. 18-28

ՇՏԵՂ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Սիամանթօ» խումբի :

Հովանաւորութեամբ Հ. Ց. Դ. «Վարանդեան» կոմիտէին :

22 Փետրուար, Լիոն, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9էն մինչեւ լոյս, Փլաս Պելքուր,

BERRIET MILLIET

PLACE BELLECOUR

ընդարձակ սրահներուն մէջ :

Կը նուագէ նշանաւոր

MARCEL LOUVIRAY

նուագախումբը :

Մասնակցութեամբ խումբին երգիչ՝
ԱԼՊԻՐ ՆԵԼԵԱՆի

Արդիական պարեր Ֆրանսայի տարածքին կողմէ :

Հայկական տարազով պարեր :

Հաճելի անակնկալներ, Փարիզի Նոր Սերնդականներու կողմէ :

Ճոխ պիւֆէ — Մատչելի գիներով

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

MANUTENTIONNAIRE - COURSIER

մը 16 – 18 տարեկան, կանանց քոնֆէքսիոնի տան մը համար : Դիմել՝

LA MAISON DE LA ROBE

94, Rue de Cléry, Paris 2e — GUT 62-06

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Լիոնի եկեղեցաչէն Տիկնանց Ճանճնախումբը չնորհակալութեամբ ստացաւ հետեւեալ նուէրները ի նպաստ Լիոնի եկեղեցւոյ չինութեան :—

Տիկ. Նազելի Պէրպէրեանէ հազար Ֆր. փոխան ծաղկեպսակի Տիկին Գասպասեանի մահուան առթիւ : Իրենց անուան տօնախմբութեան առթիւ Պ. Մկրտիչ Պալեօզեան կը նուիրէ հազար Ֆրանք : Պ. Յովհաննէս Թօփալեան հինգ հարիւր, Պ. Կարապետ Խաչատուրեան հինգ հարիւր, Պ. Նազար Թէրզեան երեք հազար : Տէր եւ Տիկին Աչոտ Գէորգեան (սափրիչ) հինգ հազար Ֆրանք : Պ. Օննիկ Եդիազարեան իր կնոջ Մարի Եղիազեանի (ծնեալ Ապպասեան) մահուան տխուր առթիւ երեք հազար Ֆրանք : Տէրսինի Կրօնական ընկերութեան կողմէ, իրենց պաշտօնակից Պ. Աբրահամ Սալլապաշեանի մօրը մահուան առթիւ վեց հազար Ֆրանք :

Տէր Վռամշապուհ քհնյ. եւ Երիցուհի Զապէլ Գարիպեան փոխան ծաղկեպսակի հինգ հազար Ֆրանք կը նուիրեն եկեղեցւոյ չինութեան Ֆոնտին, ողբացեալ Մարի Եղիազեանի (ծնեալ Ապպասեան) մահուան առթիւ :

Պ. Սարգիս Թաշճեան իր անուան տօնախմբութեան առթիւ հինգ հարիւր Ֆր. կը նուիրէ :

ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉ

ԿՐԸՆՈՊԼԸ.— Տէր եւ Տիկին Սքաւտեան երկու հազար Ֆրանք կը նուիրեն Ֆ. Կ. Խաչի, Կրընոպլի դպրոցի Ֆոնտին, Օր. Ինճէեանի եւ Պ. Մարտիրոսեանի նշանախօսութեան առթիւ :

Պ. Ս. Տէրմարտիրեան հազար Ֆր. կը նուիրէ նոյն առթիւ :

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՕՐ

ՇԱԻԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆԻ ՄԱՀՈՒԱՆ ՏԱՐԵԼԻՑԻՆ ԱՌԹԻԻ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նիսի «Գէորգ Զաւուշ» խումբի կողմէ եւ հովանաւորութեամբ Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէին :

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3·30ին, Օթել Սէթիփի դեղեցիկ սրահին մէջ :

(Բականինեի եւ Ժորժ Քէմանսոյի փողոցներու անկիւնը, Սինեմա Էսքիւրիալի դիմացը) :

Կը խօսին՝ ԱՍԱՏՈՒՐ ՔԷՕՍԷՑԵԱՆ եւ ԿԱՐԱՊԵՏ ՓՕԼԱՏԵԱՆ, (Մարսէյլէն) :

Կը մասնակցին՝ Պ. Ռափայէլ Զարդարեան, Օրիորդները Շաէէ Գաբրիէլեան, Սալփի Դէորգեան եւ ուրիշներ :

Մուտքը ազատ է :

ՈՂՋՈՒՅՆԻ ՃԱՇ

Ի ՊԱՏԻՒ՝ ՏԻԿ. ՎԱՐՈՒԺԱՆ-ԱԲԻԿԵԱՆԻ

Կազմակերպուած Սեբաստիոյ Նահանգի Մուրատ Ուսումնասիրացի կողմէ :

Այս կիրակի ժամը 13·30ին,

RESTAURNT NIÇOIS

33, BLD BEAUMARCHAIS

Կը հրաւիրուին ազգային միութիւնեան ներկայացուցիչները եւ փափաքող հայրենակիցները : Անյապաղ արձանագրուիլ Պ. Շիրվանեանի մօտ՝

MIC. 59 41

Կամ Պ. Ճակոբեանի՝

ALE 20 55

ՃԱՇԱԳԻՆ՝ 2000 ՖՐԱՆՔ :

ՕՐԻՈՐԴ ՄԻՇԵԼԻՆ ՄԱՐՇԱԼ
եւ
Պ. ՄԻՀՐԱՆ-ԺՈՐԺ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ
ԱՄՈՒՍՆԱՑԱԾ

15 Փետրուար 1958, Փարիզ

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՊԱՆԵԼՕ – ՔԱՇԱՆ.— Ֆ. Կ. Խաչի վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերուհիները, այս չաբաթ ժամը հինգին, ընկ. Է. Հանէչբեանի բնակարանը : Զեկուցում պատգամաւորի :

ՓԱՐԻԶ.— Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս չաբաթ, կէս օրէ վերջ ժամը 4ին, Քաֆէ Րէժանի մէջ : Օրակարգ.— Պատգամաւորականի զեկոյց : Թէյասեղանի պատրաստութիւն : Կը խնդրուի բոլոր ընկերուհիներէն իրենց մօտ բերել բոլոր ընկերուհիներէն իրենց մօտ կամ ծախուածներուն հաշիւները միասին բերել սոյն ժողովին : Բոլորին ներկայութիւնը անհրաժեշտ է :

ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ Դաւրայի Հայր. Միութիւնը այս կիրակի ժամը 2ին, ընդհ. անդամական ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամ կամ ոչ անդամ հայրենակիցները, Արիմեան դպրոցը : Բոլորին ներկայութիւնը անհրաժեշտ է : Օրակարգ.— Նոր վարչութեան ընտրութիւն : Տարուան հաշուետուութիւն : Կարճիքներու փոխանակութիւն : Ներկան ընդունել իբրեւ հրաւիրագիր :

ԼԻՈՆ.— Համախմբ. Հայր. Միութեան մասնաճիւղի վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր իր անդամները, այս Շաբաթ, ժամը 20ին, սովորական հաւաքատեղին :

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՕՐ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Առնուվիլի մասնաճիւղի կողմէ,

Կիրակի 23 Փետր. ժամը 16էն 24, Սարսէլի քաղաքապետարանի սրահներուն մէջ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԲԱԺԻՆ — ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ

ՍԻՓԱՆ-ԿՈՄԻՏՏԱՍ ԵՐԳԱԶԱԽՈՒՄԲԻ

Ղեկավարութեամբ ԿԱՐՊԻՍ ԱՓՐԻԿԵԱՆի
ՎԱՐՊԵՏ ԲԱԺԻՆԿԸ

Մասնաճիւղը կը ներկայացնէ
(Ծիծաղաշարժ զաւեշտ)

Կեդրոնական վարչութեան կողմէ խօսք կ'առնէ ընկեր ԶԱՒԻՆ ՅՏՇԵԱՆ

Ժամը 18էն սկսեալ՝ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ

MANUEL PIZZAROի

Համբաւաւոր Թիփիճ նուագախումբով : Հաղորդակց. միջոցներ.—

Օթոպիւս՝ 268 Փորթ տը լա Շափէլէն, իջնել Փլաս տիւ 11 Նովեմպրը, Սարսէլ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Փետրուար 23, Կիրակի օր, ժամը 17էն մինչեւ կէս գիշեր
Օթել ԺՈՐԺ Ե·ի շքեղ սրահներուն մէջ
Նախագահութեամբ

MONSIEUR ROBERT LECOURTի

Garde des Sceaux, Ministre de la Justice

Երկու նուագախումբ. առաջնակարգ աթրաքսիոնիստներ եւ անակնկալներ

Մուտքը 600 ֆրանք : Կանխաւ ապահովել սեղանները, հեռաձայնելով ԹՐՕ 03–18

ԿԱՐԵՒՈՐ.— Վերապահուած սեղանիներ ը պէտք է գրաւուած ըլլան մինչեւ ժամը 19·30ը, որմէ վերջ որեւէ պատասխանատուութիւն չի ստանձնուիր :

"ԱՆԴԱՍՏԱՆ"Ի ԵՐԵԿՈՅԹ-ԹԷՅԱՍԵՂԱՆԸ

Այս Ուրբաթ, ժամը 21ին, Օթել Մոտէրնի չքեղ սրահին մէջ : (Փլաս տը լա Րէփիւպլիք) :

Կը Հովանաւորէ ՍԵՐՈՎԲԷ ԵՊԻՍԿ. Նախագահութեամբ Պ. Ս. ՔԱՐԵԱՆի :

Կը ներկայացուի՝ ՎԱՀԷ ՔԱՉԱՑԻ «ԿԱՐՕ»ը վէպին հայերէն հրատարակութիւնը :

Խօսք կ'առնեն Թարգմանիչը Ա. Փափազեան եւ Վ. Քաչայ (ըրոյց) :

Գեղարուեստական ճոխ յայտագիր :

Կը մասնակցին Հայաստանէն նոր ժամանած մեծատաղանդ արուեստագէտ Ր. Պետրոսեան, Լիտիա Կարին, Իրիս Պիւզիլեան, Ա. Գմբէթեան, Գ. Վահան, Ն. Մարգարեան եւ Գ. Մելիքեան : :

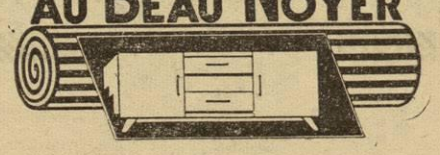
Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Զեռնարկուներ (անթրփրընէօր) մասնագէտ fօրսաժի : Դիմել՝

ETBLS. FRANCINE

38, Rue d'Aboukir. Paris

AU BEAU NOYER

Salles de séjour — Penderies - literie
Chambres - cosys — Cuisines laquées
Salons-tapisserie — Fauteuils-canapés-lit

ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ
ՎՃԱՐՈՒՄՆԵՐՈՒ ՄԵԾ
ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԶՐԻ ՅԱՆՁՆԵԼԻ ՖՐԱՆՍԱՑԻ
ԱՄԷՆ ԿՈՂՄԸ

185, BD. J. JAURES
15, AV. A. MORIZET
Boulogne - Billancourt
Métro : MARCEL SEMBAT
Mol. 06-03 et 60-38

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900
Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանք: Հատը 15 ֆր.

ՇԱԲԱԹ
22
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
SAMEDI
22 FEVRIER
1958

34ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8126 — 34EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 14ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3927

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԱՆՍՏՈՅԳ ՀԵՌԱՆԿԱՐ

Եգիպտոսի եւ Սուրիոյ միացումը պաշտօնապէս վաւերացուեցաւ երկու երկիրներուն մէջ ալ Փետրուար 21ի ժողովը – գահան հանրաքուէով :

Երկու հանրապետութեանց միաձուլու – մը անմիջապէս ունեցաւ իր հետեւորդ – ները: Եմէնի միացումէն վերջ արաբա – կան հանրապետութեան՝ արաբական հինգ պետութիւններ երկու խմբակցութեանց մէջ մնած կ'ըլլան: Դուրսը կը մնան մի – այն Սէուտի Արաբիան եւ Լիբանանը :

Արաբական երկիրներու համախմբումը կոչուած է զարդանալու օրէ օր :

Ազգայնական զաղափարը աստիճանա – բար կը վարակէ ժողովրդական զան – գուածները եգիպտոսէն մինչեւ Պարսից Ծոց :

Զանազան անդրադարձումներ կը նըշ – մարուին նաեւ Հիւսիսային Ափրիկէի մէջ: Լիբիա ծրագրած է հետեւիլ Եմէնի օրի – նակին՝ միանալու համար «Արաբական Միացեալ Հանրապետութեան » :

Եւ սակայն կարելի չէ մէկ օրէն միւսը իրականացնել արաբական մեծ կայսրու – թիւնը: Ո՛չ միայն մեծ պետութիւնները չահ մը չունին քայլերելու մէջ նման ձեռնարկ մը, այլ տեղական մանր–մունր իշխանները , աւատապետները, կալուածա – տէրերը եւ ցեղապետները պիտի չուզեն դիւրութեամբ հրաժարիլ իրենց ներկայ առանձնաշնորհներէն :

Օսմանեան կայսրութեան օրով արաբա – կան երկիրները չունէին այն կարեւորու – թիւնը, զոր ստացան քարիւղի հարուստ, անսպառ հանքերու երեւան ելլելէն ի վեր :

Թուրք «մէհմէտճիկ»ներուն համար ան – հուն դերեզմաններց մըն էր մանաւանդ խռովայոյզ Եմէնը, ուր ապստամբ ցե – զախումբեր տեւապէս պատերազմական վիճակի մէջ կը պահէին երկիրը :

Մեծ պետութիւնները մրցումի մէջ են իրարու հետ տասնեակ տարիներէ ի վեր՝ չհաղորդելու համար «սեւ հեղուկ»ը,— մշտահոս ագբիւր անսպառ հարստու – թեան :

Ամերիկա եւ Անգլիա առած են առիւծի բաժինը: Ֆրանսա, Հոլանտա, վերջերս նաեւ Իտալիա կարեւոր չահեր ապահո – ված են Իրաքի եւ Իրանի մէջ:

Եթէ իրականանայ արաբական մեծ կայսրութիւնը՝ քարիւղ արտադրող բոլոր հողամասերու միացումով, մեծապէս պի – տի վտանգուին մենաշնորհ ունեցող ա – մերիկեան եւ եւրոպական ընկերութեանց չահերը :

Գնդապետ Նասր քանի մը ամիս առաջ ինքնատիպ զաղափար մըն էր յղացած : Կ'առաջարկէր, որ արաբական երկիրները հաւասարապէս իրարու մէջեւ բաժնուին քարիւղէն ստացուած չահը: Որպէսզի չանհրաւուին այն պետութիւնները, ո – րոնց հողերը թանկագին հեղուկէն կաթիլ մը անգամ չեն պարունակեր :

Ներկայ պայմաններուն մէջ կանխահաս է դեռ այդպիսի ծրագրի մը իրականա – ցումը: Միայն համարաբական կայսրու – թիւնն է , որ կրնայ արդար բաշխում մը կատարել՝ համաձայն իւրաքանչիւրի կա – րիքներուն :

Քարիւղի հանքերուն ազգայնացումը պիտի ըլլայ առաջինքայլը արաբականմի – ացեալ պետութեան: Տարակոյս չկայ, որ Միջերկրային Միութիւնը ամէն կերպով պիտի քայլերէ նման ձեռնարկ մը: Ո՛չ միայն Արաբները սիրաչահելու, այլ ա – րեւմտեան պետութեանց վնաս հասցնելու նպատակաւ :

Մինչ այդ, Եգիպտոսի, Սուրիոյ եւ ե – մէնի միացումը մէկ կողմէն, Իրաքի եւ Յորդանանի դաշնակցութիւնը միւս կող – մէն ծանր կացութիւն մը կը ստեղծեն Իսրայէլի համար :

ՕՐՈՒԱՆ ԴԻՊՔԵՐԸ

ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀՈԳԵՐ

ԲԱՊԸՐԹ ՄԸՐՑԻ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՄԻԶՈՑՈՒՄԸ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԵՒ ԹՈՒՆՈՒԶԻ ՄԻՋԵՒ

Մինչ Ալժերիոյ եւ Թունուզի հարցերը միջազգային տագնապ մը ստեղծած են , Ազգ. Ժողովը Սաքիէթի ռմբակոծման թղթածրարը քննելէ եւ իր դիրքը ճշդելէ առաջ կը չարունակէ զբաղիլ Սահմանա – դրութեան բարենորոգման խնդիրով: Այս ուղղութեամբ եօթը նիստեր զումարուե – ցան ու տակաւին արդիւնք մը կարելի չե – զաւ ձեռք ձգել: Ներկայիս մեծ կարեւո – րութիւն կ'ընծայուի երեք նախկին վար – չապետներու պատրաստած ծրագրին : Կը խորհրդարանին մէջ Ազգ. Ժողովի նախագահ Պուրկիւնտէ եւ Ազգ. Ժողովի փոխնախագահ Մոնթէրլան : Ծրագիրը կը նախատեսէ Ազգային Ժողովի ընդհանուր ընտրութիւնները ընել Ապրիլ 17ին, որպէսզի նորընտիր Ազգ. Ժողովը ժամանակ ունենայ կազմելու կառավարութիւն մը, որ կրնայ ներկայանալ Ազգ. Ժողովի առջեւ Մայիս 1ին: Ազգ. Ժողովի ընտրութիւնները ընելէ ետք, Ազգ. Ժողովը պիտի քուէարկէ Սահմանադրութեան նոր նախագիծը, որ ապա պիտի ներկայացուի ժողովրդական հանրաքուէի Հոկտեմբերին :

Ծրագրին ընդունելութիւնը ապահովուած չէ: Ազգ. Ժողովի ներկայ կազմին մէջ ձախակողմեան եւ միջին կուսակցութիւնները կը հակադրին ծրագրին, որ կը նախատեսէ ընտրական օրէնքի փոփոխութիւն մը, որ ներկայ 5 տարուան փոխարէն Ազգ. Ժողովի պատգամաւորներուն պաշտօնավարութիւնը կրճատէ 4 տարուան: Ներկայ ընտրական օրէնքը կը նպաստէ ձախակողմեան կուսակցութիւններուն, որոնք ընտրութեան առաջին փուլին մէջ կը ստանան ընդհանուր ձայներուն 30 տոկոսը, իսկ երկրորդ փուլին մէջ կը ստանան ընդհանուր ձայներուն 50 տոկոսը: Ներկայ ընտրական օրէնքը կը նպաստէ նաեւ Ազգ. Ժողովի նախագահ Պուրկիւնտէի կուսակցութեան, որ ունի ամենէն շատ պատգամաւորները :

Ազգ. Ժողովի ներկայ կազմին մէջ ձախակողմեան եւ միջին կուսակցութիւնները կը հակադրին ծրագրին, որ կը նախատեսէ ընտրական օրէնքի փոփոխութիւն մը, որ ներկայ 5 տարուան փոխարէն Ազգ. Ժողովի պատգամաւորներուն պաշտօնավարութիւնը կրճատէ 4 տարուան: Ներկայ ընտրական օրէնքը կը նպաստէ ձախակողմեան կուսակցութիւններուն, որոնք ընտրութեան առաջին փուլին մէջ կը ստանան ընդհանուր ձայներուն 30 տոկոսը, իսկ երկրորդ փուլին մէջ կը ստանան ընդհանուր ձայներուն 50 տոկոսը: Ներկայ ընտրական օրէնքը կը նպաստէ նաեւ Ազգ. Ժողովի նախագահ Պուրկիւնտէի կուսակցութեան, որ ունի ամենէն շատ պատգամաւորները :

Մինչ Ալժերիոյ եւ Թունուզի հարցերը միջազգային տագնապ մը ստեղծած են , Ազգ. Ժողովը Սաքիէթի ռմբակոծման թղթածրարը քննելէ եւ իր դիրքը ճշդելէ առաջ կը չարունակէ զբաղիլ Սահմանադրութեան բարենորոգման խնդիրով: Այս ուղղութեամբ եօթը նիստեր զումարուեցան ու տակաւին արդիւնք մը կարելի չեզաւ ձեռք ձգել: Ներկայիս մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայուի երեք նախկին վարչապետներու պատրաստած ծրագրին : Կը խորհրդարանին մէջ Ազգ. Ժողովի նախագահ Պուրկիւնտէ եւ Ազգ. Ժողովի փոխնախագահ Մոնթէրլան : Ծրագիրը կը նախատեսէ Ազգային Ժողովի ընդհանուր ընտրութիւնները ընել Ապրիլ 17ին, որպէսզի նորընտիր Ազգ. Ժողովը ժամանակ ունենայ կազմելու կառավարութիւն մը, որ կրնայ ներկայանալ Ազգ. Ժողովի առջեւ Մայիս 1ին: Ազգ. Ժողովի ընտրութիւնները ընելէ ետք, Ազգ. Ժողովը պիտի քուէարկէ Սահմանադրութեան նոր նախագիծը, որ ապա պիտի ներկայացուի ժողովրդական հանրաքուէի Հոկտեմբերին :

Ծրագրին ընդունելութիւնը ապահովուած չէ:

ՄԵԾԱՐԱՆՔ ՎԱՐՈՒԺԱՆԻ

ՀՄԲ.— Մեր աշխատակիցը՝ Փրոֆ. Ֆրետերիք Ֆէյտիի արտասանած փրան – սերէն ճառը կանտի մէջ, Փետրուար 9ին.

Հայ չըլլալով, իրաւասութիւնը չունիմ չնորհակալութիւն յայտնելու պէտ քա – ղաքական եւ համալսարանական բարձր իշխանութիւններուն, որոնք յօժարեցան տեղ մը տալ հայ բանաստեղծ Վարուժա – նի յիշատակին՝ այս նշանաւոր համալը – սարանին մէջ: Բայց կ'ուզեմ յուսալ որ կրնամ դէթ չնորհաւորել ղիրենք եւ հըր – ճուիլ հանդիսութենէն :

Ի՛նչ դեղեցիկ օրինակ մը կուտաք, Պա – րոն Վերատեսուչ, լայն եւ իրապաշտ հասկացողութեան մը՝ իւմանիսմի մա – սին: Որքան տարածուած ըլլայ, որքան հարուստ ըլլայ մեր դասական կրթու – թիւնը, պէտք է ըսել թէ ամէն բան չէ , եւ սահմանափակուելով անոր մէջ, մենք մեզի արդելք կը հանդիսանանք օգտուե – լու մարդկային տարբեր խմբակցութեանց կատարած գեղարուեստական, փիլիսո – փայական եւ ազգական փորձերէն: Ան – չուշտ կարելի չէ անվերջ բազմապատկել դասաւանդութիւնները, բայց բնակու – թեան իրաւունք տալով այս հայ բանաս – տեղծին որ ուսանող մը եղաւ կանտի մէջ, կը յայտնաբերէք այն հետաքրքրու – թիւնը զոր պէտք համալսարանը ցոյց կու տայ մարդկային մշակոյթին բոլոր երես – ներուն:

Մնաց որ, լուրջ պատճառներ ունիք ձեզմէ նկատելու Դանիէլ Վարուժանը , քանի որ իր չատ կարճատեւ հասունու – թեան արտադրութեան մէջ, կը տեսնենք սերմեր, ուղղակի ձենէ, նոյնիսկ եթէ ա – նոնք ծլած են օտար հողի վրայ :

Ծնած 1884ին, Սեբաստիոյ գիւղերէն մէ – կուն մէջ, Դանիէլ Զարուքեանեան, որ հռչակաւոր պիտի դառնար Վարուժան ծածկանունին տակ, կը տեսնէ չուտով թէ հայրը Պոլիս կը գաղթէ ապահովելու համար տունին հացը, եւ մայրը «իր երե – ւակայութիւնը կ'օրօրէ գայլերու եւ էնի – չէրիներու պատմութիւններով, մինչ հո – վը մերթ կ'ոռնայ մերթ կուլայ ծխնելոյ – ղին մէջ ինչպէս պղտիկ դեւ մը»: Հազիւ 12 տարեկան, կը տեսնէ 1896ի Ջարդերը, երբ պինքը կը տանին Պոլիս, ուր երկար փնտռտուքներէ վերջ հայրը կը գտնէ բանտին մէջ: Զբաւորութիւն՝ տան մէջ , սարսափ՝ Քաղկեդոն փողոցը,այս է իր մանկութեան մթնոլորտը :

Երկու տարի կ'անցընէ Քադկե – Թոնի Մխիթարեան Հայրերու մօտ , յետոյ կը շարունակէ իր ուսումը այս նոյն Մխիթարեաններու Վենետիկի երկ – րորդական վարժարանը: Այդ միջոցին է որ իր մէջ կը զարգանան հայրենասիրա – կան զգացումները եւ աննման վարպետ – ներու ղեկավարութեան տակ կը ստանայ հայ դասական եւ նոր – դասական դրա – կանութեան ճաշակը, մայրենի լեզուի խոր ծանօթութիւն մը եւ աղնիւ ոճի ըմ – բռնումը: Ակռկ զատ, իր գեղարուեստա – կան կազմութիւնը, գեղագիտական ձըգ – տումները Վենետիկի մէջ կը գտնեն յար – մար միջավայր մը:

1905ին, վերջացնելով իր երկրորդական ուսումը, կուգայ այս համալսարանը , կատարելագործելու համար իր ծանօ – թութիւնները: Պիտի չծանրանամ իր կեանքին այս մասին վրայ, համոզուած որ այսօր ամէն ոք պիտի ջանայ այդ մա – սը երեւան հանել:

Այդ ժամանակ է որ առաջին անգամ , Մուսայէն կը խնդրէ որ փոխ տայ քնարը « որ իրեն համար պիտի ըլլայ իր սիրտը եւ իր աշխարհը»: Եւ Մուսան զայն նա – խազգուշացնելէ վերջ վտանգներէն զոր պիտի ունենայ, կուտայ վերջապէս այդ քնարը «սեւ նոճիի փայտէ չինուած, որ – նած մահուան աւիշով» եւ որուն լարերը չինուած են «որբերէ պոկուած խոպոպ – ներով»: Այս ձեւով պիտի կրնայ կազմել « Սարսուռներ»ու հաւաքածոն որ լոյս կը տեսնէ 1905ին: Այս քերթուածներուն են – թահոդը՝ ցաւն է, որուն պատճառը բա – րոյական եւ ֆիզիքական թշուառութիւնն է: Ջաւկի մը մեկնումն է իր կեանքը ապ – րելու համար արտասահմանի մէջ, թըշ – ուառներու կեանքէն տեսարաններ, «Ջիւ – նի զաղաղը», «Հրդեհուած խրճիթը », « Մուրացկանին » թշուառութիւնները , մահը պանդուխտին՝ լքուած ընկերութե – նէն, երկիր մնացած ընտանիքի մը նե – ցուկ: Բանաստեղծը արգահատանքով լե – ցուն է այս զժբախտներուն հանդէպ, ո – րոնց տառապանքները բաժնած է իր ման – կութեան օրերուն: Եւ կը պսակէ այս գործը ,փիլիսոփ. խորհրդածութիւնովմը՝ «յաւիտենութեան սեմին վրայ», լքուած գերեզմանին վրայ անծանօթի մը որ կը – նար եղած ըլլալ իշխան մը, հերոս մը , դիտուն մը կամ մուրացիկ մը:

Քիչ ժամանակ ետք առանձին լոյս կը տեսնէ բանաստեղծութիւն մը.— «Ջար – գը», ներչնչուած 1895 – 96ի տխուր դէպքերէն: Այս անգամ կը թուի թէ ե – րիտասարդ բանաստեղծը — այժմ 23 տա – րեկան է — իր հասունութիւնը գտած է: Կը զգանք թէ կը ճանչնայ եւ իւրացու – ցած է ոչ միայն իր նախահայրերուն բա – նաստեղծութիւնը, այլ եւ վերջին յիսուն տարիներու բանաստեղծական արեւմտ – եան արտադրութիւնները: Կտորը կազ – մուած է կատարեալ ձեւով, եւ ոգեբերդա – կան չունչը կը հասնի իր լիութեան: Նախ սուրբ պատերազմի հրամանն է որ կը տարածուի.— «Քարոզին մէջ պիլալի, կը ցցէ Ոխն ահա ցուլի եղջիւրներ », յետոյ բանաստեղծը կը խօսի հայրենիքին. — «Վա՛յ, Հայաստա՛ն, ո՛վ թշուառ կին, եւ փետէ վարսերդդ սեւ ...» ապա կը պա – զատի որ զազրի քանդումի ոգին .—

«Ո՛վ , բարբարոս դու ոգի,
Անցքիդ վրայ, ձայներն ոսկրի .
Փըշրումին, մինչեւ երկնի խոր ,
Անծաւներն հրդեղէն կը հնչուին ...»:

Եւ սակայն, այս երկրին մէջ, Հայը « գուցէ վաղուան վարսակը կը խնամէ ձիուդ համար, որուն սմբակին տակ կեանքը կը վերադառնայ հողին, եւ հողը կը վերածուի փոշիի »: Զարդարարներէն ետք անդղերը կուգան :Վերջապէս կը հաս – նին արտասուալից մայրերը եւ այրինե – րը, որոնց բանաստեղծը կը խոստանայ վրիժառուներու սերունդ մը :

Այս բանաստեղծութիւնը յետագային մաս կազմեց «Ցեղին Սիրտը » հաւաքա – ծոյին ,որ նուիրուած է Հայրենիքի զըժ – բախտութիւններուն, ողբով մը «Անկի ա – ւերակներուն» վրայ, ինչպէս եւ «Մարած օճախը», (բնակիչէն սպանութենէն ետք) , «Դիահատը», հեղինակին անձնական ցա – ւերը,— այցելութիւն հօրը բանտին մէջ, մօրը նամակը, եւն.— բայց Վարուժան չ'ողբար միայն , կը նախատեսէ նաեւ չուտափոյթ երեւումը սերունդի մը որ պիտի զարմանայ այդ զժբախտու – թիւնները :

*Այս նոյն բանաստեղծը,— տպիւ կը համարձակիմ այսպէս արտայայտուիլ ո – րովհետեւ քանի մը բանաստեղծներ կան Վարուժանի մէջ,— քիչ մը ետքը կը հը – րատարակէ իր «Հեթանոս երգերը » : Այս երկերէն քանի մը հատին մէջ կայ իսկա – պէս հեթանոս կրօնականութիւն մը: Բա – նաստեղծին սիրտը կը տառապի, հայկա – կան պանթէոնի այս հին աստուածներու մահէն.— Վանատուր, Անահիտ: Եւ ինչ որ այս երգերը ունին իսկապէս հեթանո – սական, կնոջ գեղեցկութեան եւ այր մարդուն ուժին անկեղծ պաշտամունքն է, հիացումը նախնական բարքերու: Իրա – պաշտութիւնը իսկական առանձնաշնոր – հումներ կ'առնէ բանաստեղծին մօտ : Բայց ուրիշ գպրոցներ ալ ունեցան իրենց ազդեցութիւնը իր մտքին եւ ոճին վրայ: Ինչ որ ուշադրութիւն կը գրաւէ՝ զանա – զանութիւնն է ,նման նիւթերու առթիւզա – նազանութիւնը նոյնիսկ հակազրդութիւնը գրաւիչ են: Ատիկա նչմարելու համար , կը բաւէ իրարու մօտ բերել կլէոպատրա – յի նուիրուած պղտիկ կտորը քառեակնե – րով, կարճ եւ թեւաւոր տողերով, սար – սռուն զգայնութեամբ բայց միշտ զեղեց – կագիտական, եւ Հարճը, երկար եւ լաւ զարնուած տողերով ուր կը նկարագրէ պարուհիին ճկուն մարմինը եւ մոլեգին չարժումները: Գալով բանաստեղծութեան մնացեալ մասին, յափշտակիչին խելա – զար վաղքը Հարճին տիրոջ կողմէ հետա – պնդուած, «Դարերու հէքեաթ»ի կշռոյթ մը ունի: Եւ առանց որ չափը այլափո – խումի ենթարկուի, ոգին եւ սեռը կրկին կը փոխուին: Երբ իր ապաստարանը կը հասնի, յափշտակիչը կ'անդրադառնայ որ Հարճը սպաննուած է ոսկիէ նետով մը ծոծրակին վրայ: Կը թաղէ տարիքոտ բարեկի մը ոտքը: Եւ այն ատեն, համա – ձայն հին հեթանոս հէքեաթներուն , բարեկին նոր կեանք կ'առնէ պարուհիէն վերջերս , Ամերիկացի յայտնի լրագրող Ճողէֆ Օլսոփ , որ անծանօթ մը չէ մեր ընթերցողներուն համար , տեսակցութիւն մը ունեցած էր Ֆրանսայի Արտաքին նա – խարար Քրիսթիան Փինոյի հետ: Ճ. Օլ – սոփ իր այդ տեսակցութեան արդիւնքը հրատարակած էր «Նիւ Եորք Հերըլտ »ի առաջին էջին վրայ: Ըստ իրեն, Արտաքին նախարարը յայտնած է թէ փարիզի կա – ռավարութիւնը ոչ միայն անտեղեակ էր Սաքիէֆ Եուսէֆի դէպքէն , այլ նաեւ է – ղածը «զժբախտ սխալ» մըն է: Ք. Փինո աւելցուցած է նաեւ, որ Ալժերիոյ Ֆրան – սական զօրքերուն ընդհանուր հրամանա – տարը, զօր. Սալան նոյնպէս լիովին տեղ – եակ պահուած չէ ռմբակոծման մանրա – մասնութիւններուն մասին: Մինչ ըստ Ճ. Օլսոփի, Արտաքին նախարարը յայտ – նած է, որ համաձայն իր ստացած տեղե – կութեանց, Սաքիէֆ Եուսէֆի գիւղը գը – բեթէ ամբողջովին քար ու քանդ եղած է ալժերիացի ապստամբներու հակաօդա – յին կայանին հետ միասին: Ճիշդ է, ա – ւելցուցած է Ք. Փինո, վերջերս Ֆրանս. զինուորական ուժերուն արտօնութիւն տրուած էր խիստ հետապնդման ենթար – կել սահմանային ապստամբ ուժերը , քա – նի որ Թունուզի նախագահը, Պուրկիպա , անկարող եղած էր, կամ չէր ուզած զըս – պել իր երկրին սահմաններուն մէջ ապաս – տանած ալժերիացի Ֆէլլաները : Սա – կայն հետապնդումի այս արտօնութիւնը ոչ մէկ կապ ունի Սաքիէֆ Եուսէֆի ռմբակոծման հետ :

Ճողէֆ Օլսոփի այս յօդուածին ու անոր մէջ Արտաքին նախարարին վերագրուած խօսքերուն մասին Ազգային Ժողովին մէջ հարց տրուեցաւ Ք. Փինոյի, որ պատաս – խանեց .—

« Ես պաշտօնական որեւէ տեսակցու – թիւն չեմ չնորհած Պ. Օլսոփի: Ձինքը պարզապէս ընդունեցի աշխատասենեակիս մէջ եւ զանազան հարցերու չուրջ անպաշ – տօն խօսակցութիւն մը ունեցանք, մաս – նաւորաբար՝ Արեւելք – Արեւմուտք բա – նակցութեանց մասին: Երկու կամ երեք

յորդող աւիշով :

Բայց այս հաւաքածոյին երկրորդ մա – սին մէջ, որուն ենթախորագիրն է «Գող – գոթայի ծաղիկները», Վարուժան կրկին կը հակի դէպի ժողովուրդին թշուառու – թիւնը.— աշխատանքի պայմաններուն պատճառով թոքախտաւոր դարձած բանուորին մահը, մեքենային «նիւթա – պաշտ նոր քաղաքականութեան եւ դրա – մատիրութեան զոհ» աշխատաւորը :

Իր վերջին գործը, վերջապէս, որ անա – ւարտ մնաց, «Հայոց երգը», ալն վիճա – կին մէջ որ մեզի կը ներկայանայ դաշ – տերու աշխատանքներու պատկեր մըն է:

Իր բանաստեղծութիւններուն մէջ, Վա – րուժան չի լքեր հայ դասականութիւնը , բայց արեւմտեան ազդեցութիւնը զերա – կշիռ է ,— վիպականութիւն, սէնթալիզմ, եւ մանաւանդ իրապաշտութիւն: Երեւա – կայութիւնը վառ է, արտայայտութիւնը պատկերաւոր եւ դունեղ, (եւ հայերէն լե – զուն այս տեսակէտով, չնորհիւ իր բա – ռակազմութեան ծայրայեղ կենսունակու – թեան հրաչալի գործիք մըն է), ոճը, փո – փոխական եւ պայմաններուն պատշաճեց – ուած, միշտ ազնիւ է եւ վայելուչ: Գալով Վարուժանի իմացականութեան, մեծ – մադնուտ է,— տակիս հետեւանք է իր մանկութեան միջավայրին եւ հայրենիքին դժբախտ ճակատագրին տեսութեան — մերթ ընդհակառակն.զգայական կեան – քով թրթռուն: Հոս կը տեսնէք այն մտա – ծումը զոր կ'արտայայտէի ըսելով թէ Վարուժանը քիչ մը ձեզմէ է: Կը պատկա – նի այնքան Արեւմուտքին որքան Հայաս – տանին, եւ իր տեղը, համաչխարհային գրականութեան մէջ, կրնայ ըլլալ որ այնքան հեռու չէ Կանտի այս համալսա – րանի «հիներ»էն մէկուն տեղէն՝ էմիլ Վերհառնէն:

Հոս, տեղ մը տալով Վարուժանին , օ – տար մը չէ որ կ'ընդունիք ձեր օճախին մէջ, բայց կէս – եղբայր մը:

Եւ մասնաւորապէս ուրախ եմ, Պարոն Վերատեսուչ, որ այս համալսարանին մէջ, Ֆրանսական լեզուի սահմաններուն վրայ, երեւի յուշատախտակը նշանաւոր մէկ ներկայացուցիչին արդի հայ բա – նաստեղծութեան, որ մերինէն կը տար – բերի միայն լեզուով :

ՖՐԵՏԷՐԻՔ ՖԷՅՏԻ

ՓԻՆՕ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՄԱՄՈՒԼԸ

Վերջերս , Ամերիկացի յայտնի լրագրող Ճողէֆ Օլսոփ , որ անծանօթ մը չէ մեր ընթերցողներուն համար , տեսակցութիւն մը ունեցած էր Ֆրանսայի Արտաքին նա – խարար Քրիսթիան Փինոյի հետ: Ճ. Օլ – սոփ իր այդ տեսակցութեան արդիւնքը հրատարակած էր «Նիւ Եորք Հերըլտ »ի առաջին էջին վրայ: Ըստ իրեն, Արտաքին նախարարը յայտնած է թէ փարիզի կա – ռավարութիւնը ոչ միայն անտեղեակ էր Սաքիէֆ Եուսէֆի դէպքէն , այլ նաեւ է – ղածը «զժբախտ սխալ» մըն է: Ք. Փինո աւելցուցած է նաեւ, որ Ալժերիոյ Ֆրան – սական զօրքերուն ընդհանուր հրամանա – տարը, զօր. Սալան նոյնպէս լիովին տեղ – եակ պահուած չէ ռմբակոծման մանրա – մասնութիւններուն մասին: Մինչ ըստ Ճ. Օլսոփի, Արտաքին նախարարը յայտ – նած է, որ համաձայն իր ստացած տեղե – կութեանց, Սաքիէֆ Եուսէֆի գիւղը գը – բեթէ ամբողջովին քար ու քանդ եղած է ալժերիացի ապստամբներու հակաօդա – յին կայանին հետ միասին: Ճիշդ է, ա – ւելցուցած է Ք. Փինո, վերջերս Ֆրանս. զինուորական ուժերուն արտօնութիւն տրուած էր խիստ հետապնդման ենթար – կել սահմանային ապստամբ ուժերը , քա – նի որ Թունուզի նախագահը, Պուրկիպա , անկարող եղած էր, կամ չէր ուզած զըս – պել իր երկրին սահմաններուն մէջ ապաս – տանած ալժերիացի Ֆէլլաները : Սա – կայն հետապնդումի այս արտօնութիւնը ոչ մէկ կապ ունի Սաքիէֆ Եուսէֆի ռմբակոծման հետ :

Ճողէֆ Օլսոփի այս յօդուածին ու անոր մէջ Արտաքին նախարարին վերագրուած խօսքերուն մասին Ազգային Ժողովին մէջ հարց տրուեցաւ Ք. Փինոյի, որ պատաս – խանեց .—

« Ես պաշտօնական որեւէ տեսակցու – թիւն չեմ չնորհած Պ. Օլսոփի: Ձինքը պարզապէս ընդունեցի աշխատասենեակիս մէջ եւ զանազան հարցերու չուրջ անպաշ – տօն խօսակցութիւն մը ունեցանք, մաս – նաւորաբար՝ Արեւելք – Արեւմուտք բա – նակցութեանց մասին: Երկու կամ երեք բառ միայն ըսի Թունուզեան խրդիրին չուրջ: Եղածը պաշտօնական տեսակցու – թիւն մը չէր. աւելին. այս լրագրողը որ եւ է նօթ չէր առներ: Իր արհեստին օ – րէնքները ոտնակոխած եղաւ, անձնական այս խօսակցութեան ժամանակ իրեն ըսած խօսքերս չարափոխելով »:

Բայց միւս կողմէ, Ճ. Օլսոփ կը պնդէ թէ տեսակցութիւնը, որ նախապէս կար – գադրուած էր, պաշտօնական հանդամանք կը կրէր. եւ թէ իր գրածները ետ չառ – ներ: «26 տարի է լրագրութեան մէջ եմ, եւ որեւէ մէկ առենէ աւելի վստահ եմ թէ Պ. Փինոյի խօսքերը ճշդիւ արտայայ – տած եմ:... Թէեւ կատարեալ չէ Ֆրան – սերէնս, բայց գիտեմ թէ Ֆրանսերէն ինչպէս կ'ըսեն «խօսքը մեր մէջ». արդ ,Պ. Փինո ոչ մէկ առեն չէհնչեց թէ իր ըսած – ները հրատարակութեան համար չէին» :

Ինդիրը դրեթէ վէճի հանդամանք ա – ռած է:

Այս առթիւ, հետաքրքրական պիտի ըլ – լար գիտնալ թէ ո՞վ է եւ ի՞նչ կը ներ – կայացնէ ամերիկացի այս լրագրողը :

Ճողէֆ Օլսոփ եւ իր եղբայրը՝ Սթիւ – արթ Օլսոփ , աշխարհի ամէնէն սուղ վը – ճարուած լրագրողներն են. իւրաքանչիւ – րր տարեկան 25 միլիոն ֆրանք կը չահի: Մեծ է իրենց ազդեցութիւնը եւ նոյնիսկ առթած վախը, որովհետեւ Մ. Նահանդ – ներու եւ նոյնիսկ աշխարհի ամէնէն լա – ւատեղեակ լրագրողները ըլլալու համբա – ւը կը վայելեն :

Ճողէֆ (49 տարեկան) եւ Սիւարթ Օլ – սոփ (45 տարեկան) չաբաթական չորս յօդուած կը գրեն « Նիւ Եորք Հերըլտ Թրիպիւն»ի մէջ «Մէթթըր օֆ Ֆէքթ» (Իրողութիւններու հարց) ընդհանուր խո – րագրին տակ: Այդ յօդուածները անմիջա – պէս կ'արտատպուին ամերիկեան 125թեր – թերու կողմէ եւ գրեթէ նոյնքան առատօ – րէն կը թարգմանուին միջազգային մա – մուլին մէջ: Իրենց սիւնակը միջազգային մամուլին մէջ ամէնէն աւելի կչիռ ունե – ցող սիւնակներէն մէկն է :

Ցաճախ նոյնիսկ զանազան դէպքերէ ա – ռաջ նախատեսած են թէ ինչ պիտի պա – տահի, որովհետեւ առաջնակարգ կերպով տեղեակ են զանազան երկիրներու մէջ անցած – զարճածներէն, անձնական չը – փումներ ունին պետական բարձրաստի – ճան անձերու, մեծ գիտուններու, տըն – տեսական կազմակերպութիւններու հետ: Անվերջ կը ճամբորդեն աշխարհի չորս կողմը. չատ սուր հոտառութիւն ունին . աշխարհի որ կողմէն ալ ըլլայ, տպղնապ մը ծագելէն առաջ արդէն իսկ տեղւոյն վրայ են :

Առաջին անգամ իրենք էին որ նախա – տեսեցին Չեխոսլովաքիոյ մէջ համայնա – վար պետական հարուածը: 1954ին կը գրէին արդէն, թէ մէջ – ցամաքային ա – ռաջին հրթիռները պիտի ուղարկուին 1957ին կամ 1958ին: Սպուտնիկի ոչդար – կուելէն չատ առաջ յայտնեցին թէ Ռու – սերը յաջողած են արուեստական արբան – եակ մը պատրաստելու իրենց փորձերուն մէջ. այդ միջոցին կը պնդէին նաեւ որ այս մարզին մէջ Ռուսերը չատ աւելի ա – ռաջ են քան Մ. Նահանդները:

Դարձեալ իրենք էին, որ առաջին ան – գամ ըլլալով երեւան հանեցին թէ խոր – հրդային դիւանագիտութիւնը արաբական երկիրներու ազդայնական զգացումները կը զրդռէր եւ թէ Միջին Արեւելքի մէջ թափուած ամերիկեան տոլարները կը դործածուէին արեւմտեան պետութեանց չահերուն դէմ: Քանի մը ամիս առաջ, դարձեալ Ճողէֆ Օլսոփն էր որ Վարչա – ւիայէն կը զրէր մառեչալ Ժուկովի ըս – պառնացող վտանգին մասին:

Իրենց յօդուածներուն մէջ, երկու եղ – բայրները չեն բաւականանար լուրեր հա – դորդելով. այլ՝ կարծիք ալ կը յայտնեն, դիրք կը բռնեն: Այսպէս, օրինակ, Մաք – քարթիականութեան դէմ պայքարելուն , մեծ հիացում ունին Այդլնհաուըրի հան – դէպ, սակայն առիթը չեն փախցներ Տը – լըսը հարուածելու: Տարիներէ ի վեր կը կրկնեն թէ ամերիկեան պիւտճէին կարե – ւոր մէկ մասը պէտք է յատկացուի ազ – դային պաշտպանութեան եւ միջ – ցամա – քային հրթիռներուն :

Վերջերս , Ճողէֆ Օլսոփ տեսակցութիւն մը ունեցած էր Մ. Նահանդներու հիւ – լէական ուժի յանձնաժողովի նախագահ Լուիս Սթրաուսի հետ: Իր տուած հար – ցումներուն պատասխանները չատանալով, ձեռքի գաւազանով սեղանին զարկաւ

ԿՅՈՒՆՔԻ

Լ.Ք.

Ի ՄԱՀՎԱՏՈՒՆ ՅԱՆՈՒԱՐ

Եւ տխուր թօքերի մէջ ամէն շունչ
Դառնութեան ու ցաւի հոտ կը բերէ,
Ու ամէն ժպիտ, ամէն ծիծաղ, որ կայ,
Ինչպէս ծաղիկ՝ ձիւնի տակ, կը մեռնի։

Ես ալ ձիւնի մէջ չունիմ ոտքերս,
Որ ազատ ման գամ ու ծաղիկ քաղեմ,
Ես ալ ձիւնի մէջ չունիմ սիրտս,
Որ ուրախ բաբախէ ու ժպտի։

Ես ալ ձիւնի մէջ չունիմ հոգի,
Որ ինձ ըսէ՝ ելի՛ր, ելի՛ր ու գնա,
Ես ալ ձիւնի մէջ չունիմ աչքեր,
Որ ինձ նային ու ինձ ժպտին։

Ես ալ ձիւնի մէջ չունիմ ականջ,
Որ ինձ լսէ, ինձ հասկնայ, ինձ սիրէ,
Ես ալ ձիւնի մէջ չունիմ ոչինչ,
Ոչինչ, ոչինչ, ոչինչ, ոչինչ։

Ես ալ ձիւնի մէջ չունիմ ոչինչ,
Ոչինչ, ոչինչ, ոչինչ, ոչինչ։

— Տեսա՞ք, ասոնք ալ ինծի նման ձիւնի մէջ ծնան, ձիւնի մէջ մեծցան, ձիւնի մէջ ալ պիտի մեռնին։ Ինչո՞ւ համար ասոնք ալ ինծի պէս ձիւնի մէջ ծնան, ձիւնի մէջ մեծցան, ձիւնի մէջ ալ պիտի մեռնին։

— Ես ուրախ եմ որ ձեզի հետ ծանօթացայ, ըսաւ Կիւրեղ, վասն զի ձեր նման ես ալ ձիւնի մէջ ծնած եմ, ձիւնի մէջ մեծցած եմ, ձիւնի մէջ ալ պիտի մեռնիմ։ Ինչո՞ւ համար ես ալ ձիւնի մէջ ծնայ, ձիւնի մէջ մեծցայ

ՇԱԽԼԻ ԵԿԵՂԵՑԻ

Առաջին Արեւագալը այս կիրակի առաւօտ :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Փարիզի կրօն. Ընկերակցութեան կրթ. Յանձնաժողովը չնորհակալութեամբ ըստացած է հետեւեալ նուէրները :

Պ. Նուպար Յովհաննէսեան իր զաւկին Միհրան Յովհաննէսեանի ամուսնութեան առթիւ 10.000 ֆրանք : Պ. Պ. Անդրանիկ Մալաճեան եւ Վահրամ Խաչատուրեան երկու հազարական ֆր. փոխան ծաղկեպսակի Օր. Վիքթորիա Վէլէտեանի մահուան առթիւ : Այրի Տիկին Ա. Տէր Դաւուրեան երկու հազար ֆրանք իր ամուսնոյն մահուան քառասունքին առթիւ :

Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄԿՐՏԻՉ

Փարիզի Ս. Յով. Մկրտիչ եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւնը կը յանձնուանէ հայ հասարակութեան թէ մեծ պահքի Արեւագալի արարողութիւնները պիտի կատարուին փետրուար 23ի կիրակիէն ըսկսեալ յաւարտ Ս. պատարագի :

ԱՑԻ ՏԻԿ. ՀՈՐԹԱՆՍ ՀԻՒՍԷԻՆՃԵԱՆԻ

Մահուան առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւնները կ'ընեն :—

Տէր եւ Տիկին Մանուէլ Բէիզեան երկու հազար ֆրանք «Յառաջ»ի բարգաւաճման : Տիկ. Վիքթորիա Գմբէթեան հազար ֆր. «Յառաջ»ի բարգաւաճման : Տիկին Ադա-պի Խաչիկեան հազար ֆր. «Շ. Միսաքեան» սրահին : Օր. Ձիվէլեկեան հազար ֆրանք կապոյտ Խաչի Անկէնի մասնաճիւղին : (Տառնալ «Յառաջ»էն) :

×

ԷՔՍ ԱՆ ՓՐՈՎԱՆՍԷՆ (Բալէթ), Տիկ. Զարուհի Հացպանեան իր ամուսնոյն ապաքինման առթիւ հետեւեալ նուիրատուութիւնը կ'ընէ :— երկու հազար ֆր. Փարիզի Աղքատախնամին, երկու հազար ֆր. Անտիլիի Ծերանոցին, հազար ֆր. Մշակոյթի Տան Շ. Միսաքեան սրահին, հազար ֆր. «Յառաջ»ի բարգաւաճման համար : (Տառնալ «Յառաջ»էն) :

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Կապոյտ Խաչի Վիէնի վարչութիւնս խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ ընկերուհի Եղիսաբէթ Ռոսիքեանի եւ իր պարագաներուն իր ամուսնոյն Պ. Սարգիս Ռոսիկեանի կսկծալի մահուան առթիւ :

ՆՈՒԻՐ

ՀՈԳԵՀԱՆԳՍՏեԱՆ ԱՌԹԻՒ

Տէր եւ Տիկին Արմենակ Տ. Դաւուրեան եւ զաւակները, ողբացեալ Արտաշէս Տ. Դաւուրեանի մահուան քառասունքին առթիւ հետեւեալ նուէրները կ'ընեն իրենց սիրեցեալ եղբօր եւ հօրեղբօր յիշատակին երեք հազար ֆրանք «Յառաջ»ի բարգաւաճման եւ երկու հազար ֆրանք Մշակոյթի Տան Շաւարշ Միսաքեան սրահին : (Տառնալ «Յառաջ»էն) :

×

ԻՍԻԷն Պ. Գարայեան երկու հազար ֆրանք կը նուիրէ Մշակոյթի Տան, իր զոքանջ մօր Լուսիա Էլմաեանի մահուան առթիւ : (Տառնալ «Յառաջ»էն) :

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՄԱԿԻ

ԷՔՍ ԱՆ ՓՐՈՎԻՆՍԷՆ ընկ. Յակոբ Մկրտիչեան, Գարեգին Աւետիսեան, Յակոբ Սարգիսեան, Սարգիս Գենտոյեան, Յովհաննէս Բորթոյեան, հինգ հարիւրական ֆրանք կը նուիրեն փոխան ծաղկեպսակի Մշակոյթի Տան Շ. Միսաքեան սրահին Տիկին Ովսաննայ Յովհաննէսեանի մահուան առթիւ (ծնեալ Հացպանեան), եւ իրենց ցաւակցութիւնները կը յայտնեն ընկեր Յ. Յովհաննէսեանի եւ զաւակներուն, նաեւ Մարտիրոս եւ Խաչատուր Հացպանեան ընտանիքներուն :

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ի ԱՌԹԻԻ
ԽՆԴՈՑՔ ԿՐՃՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Դպրոցի սրահին մէջ :
Մուտքը ազատ է :

ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

23 Փետրուար, Կիրակի, ժամը 15·30ին

կը ներկայացուին
Ա. ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆ ՆԱԽԱՐԱՐԱՑ ՀԱՑՈ Յ(ոսկեդարեան բարբառով)

Բ. Tante Dorothée

DE E. RITIER

Դ. ՄՕՐՈՒԻՒ ՍԱՆՏՐԸ (Ծիծաղաշարժ)
(Զաւեշտ, հեղ. Առանձաը)

Տոմսերը կը ծախուին տեղւոյն վրայ, կամ ստանալ ուղղակի վարժարանէն :

26, Rue Troyon — Métro Pont de Sèvres

OBS. 18-28

ՇՔԵՂ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի «Միամանութիւն» խումբի :

Հովանաւորութեամբ Հ. Յ. Դ. «Վարանդեան» կոմիտէին :

22 Փետրուար, Լիոն, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9էն մինչեւ լոյս, Փլաս Պելքուր,

BERRIET MILLIET
PLACE BELLECOUR

ընդարձակ սրահներուն մէջ :

Կը նուագէ նշանաւոր

MARCEL LOUVIRAY

նուագախումբը :

Մասնակցութեամբ խումբին երգչուհի՝
ԱԼՊԻՐ ՆԵԼԼԵԱՆի

Արդիական պարեր Ֆրանսայի ախոյեանի կողմէ :

Հայկական տարազով պարեր :

Հաճելի անակնկալներ, Փարիզի Նոր Սերնդականներու կողմէ :

Ճոխ պիւֆէ — Մատչելի գիներով

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑԸ ՊՈՄՈՆԻ ՄԷՋ

Պոմոնի Հայ Առաքել. եւ Աւետ. եկեղեցիներու նախաձեռնութեամբ այս տարի եւս Վարդանանց մեծ եւ յաղթական ճակատամարտի տօնակատարութիւնը պիտի տօնուի, այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը ճիշդ երեքին, Պոմոնի եկեղեցւոյ կից սրահին մէջ :

Կը նախագահէ վերապ. Ս. ՊԱԳՈՒԱԼԵԱՆ
Կը խօսին Փրօֆ. Դ. ԽԱՑԻԿԵԱՆ եւ ԺԻՐԱՑՐ ՄԻՐԻՃԵԱՆ

Խմբերգ, մեներգներ եւ արտասանութիւն :

Մուտքը ազատ է :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Յառաջիկայ Զորեքշաբթի, 26 Փետր. Ֆրանսահայ Լսարանը իր հերթական հաւաքոյթը պիտի ունենայ Միւզէ Կէյիմէնի սրահին մէջ (Փլաս տ'Իէնա) ԺԱՄԸ ՃԻՇ 8·30ին :

Պիտի խօսի յայտնի ճարտարապետ Պ. ԷՏՈՒԱՐ ԻԻԹԻԻՃԵԱՆ, պատմելով ղըրաւագներ Հայաստան եւ էջմիածին ըրած իր ուղեւորութենէն, իբր կցորդ՝ Կիլիկեան Հիմնարկութեան կողմէ էջմիածին ղրկուած քննիչ պատուիրակութեան :

Պ. Իւթիւճեան իր բանախօսութիւնը պիտի համեմէ իր քաշած դուներու լուսարձակումով :

Կ'արժէ որ իւրաքանչիւր հայ երթայ լսելու այս չհեկեան բանախօսութիւնը եւ վայելէ հայրենիքին եւ էջմիածնի տեսարժան հնութիւններն ու հետաքրքրական վայրերը :

ՎԱՐԶՈՒԹԻԻՆ

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Զեռնարկուներ (անթրփրնէօր) մասնագէտ fօրսաժի : Դիմել՝

ETBLS. FRANCINE
38, Rue d'Aboukir. Paris

×

Տան մէջ աշխատող գործաւորուհիները (մեքանիսիէն) շրմիգիէի համար : Դիմել՝

Ets. G. M.

107, Rue du Mesnil, Asnières — GRE 75-13

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՕՐ

ՇԱԽԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆԻ ՄԱՀՈՒԱՆ ՏԱՐԵԼԻՑԻՆ ԱՌԹԻԻ

Կազմակերպուած Հ·Յ·Դ· Նիսի «Գէորգ Զաւուշ» խումբի կողմէ եւ հովանաւորութեամբ Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Շրջ· կոմիտէին :

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3·30ին, Օքէլ Սէրիփի գեղեցիկ սրահին մէջ :

(Բականիների եւ Ժորժ Քլէմանսոյի փողոցներու անկիւնը, Սինեմա Էսքիւրեալի դիմացը) :

Կը խօսին՝ ԱՍԱՏՈՒՐ ՔԷՕՍԷՑԵԱՆ եւ ԿԱՐԱՊԵՏ ՓՕԼԱՏԵԱՆ, (Մարսէյլէն) :

Կը մասնակցին՝ Պ· Ռուփայէլ Զարդարեան, Օրխորդներ Շահէ Գաբրիէլեան, Սալփի Գէորգեան եւ ուրիշներ :

Մուտքը ազատ է :

ՈՂՋԵՐԹՔ ՁԱՇ

Ի ՊԱՏԻԽ՝ ՏԻԿ· ՎԱՐՈՒԺԱՆ-ԱԲԻԿԵԱՆի

Կազմակերպուած Սեբաստիոյ Նահանգի Մուրատ Ուսումնասիրաց կողմէ :

Այս կիրակի ժամը 13·30ին,

RESTAURNT NIÇOIS
33, BLD· BEAUMARCHAIS

Կը հրաւիրուին ազգային միութիւնն - բուն ներկայացուցիչները եւ փափաքող հայրենակիցները : Անյապաղ արձանագրուիլ Պ· Շիրվանեանի մօտ՝

MIC· 59 41

կամ Պ· Յակոբեանի՝

ALE 21 55

ՁԱՇԱԳԻՆ՝ 2000 ՖՐԱՆՔ :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՊԱՆԵԼՕ - ՔԱՇԱՆ· — Ֆ· Կ· Խաչի վարչութիւնը ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերուհիները, այս Շաբաթ ժամը հինգին, ընկ· է· Հանչէրեանի բնակարանը : Զեկուցում պատգամաւորի :

ՓԱՐԻԶ· — Ֆ· Կ· Խաչի մասնաճիւղի ընդհ· ժողովը այս Շաբաթ, կէս օրէ վերջ ժամը 4ին, Քաֆէ Րեժանի մէջ : Օրակարգ· — Պատգամաւորականի զեկոյց : Թէյասեղանի պատրաստութիւն : Կը խնդրուի բոլոր ընկերուհիներէն իրենց մօտ մնացած վիճակահանութեան տոմսերը եւ կամ ծախուածներուն հաշիւները միասին բերել սոյն ժողովին : Բոլորին ներկայութիւնը անհրաժեշտ է :

ՍԵՐԱՍՏԻՈՑ Դաւրայի Հայր· Միութիւնը այս կիրակի ժամը 2ին, ընդհ· անդամական ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամ կամ ոչ անդամ հայրենակիցները, Խրիմեան դպրոցը : Բոլորին ներկայութիւնը անհրաժեշտ է : Օրակարգ· — Նոր վարչութեան ընտրութիւն : Տարուան հաշուետուութիւն : Կարծիքներու փոխանակութիւն : Ներկան ընդունել իբրեւ հրաւիրագիր :

ԼԻՈՆ· — Համախորբ· Հայր· Միութեան մասնաճիւղի վարչութիւնը ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր իր անդամները, այս Շաբաթ, ժամը 20ին, սովորական հաւաքատեղին :

Կ'ՈՒԶՈՒԻ՝

MANUTENTIONNAIRE - COURSIER

մը 16 – 18 տարեկան, կանանց քոնֆէքսիոնի տան մը համար : Դիմել՝

LA MAISON DE LA ROBE
94, Rue de Cléry, Paris 2· GUT 62-06

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՕՐ

Կազմակերպուած Հ· Յ· Դ· Նոր Սերունդի Անուվիլի մասնաճիւղի կողմէ,
կիրակի 23 Փետր·ժամը16էն 24, Սարսէլի քաղաքապետարանի սրահներուն մէջ
ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԲԱԺԻՆ — ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ

ՍԻՓԱՆ - ԿՈՄԻՏԱՍ ԵՐԳԱԶԱՆՈՒՄԲԻ

Ղեկավարութեամբ ԿԱՐՊԻՍ ԱՓՐԻԿԵԱՆի — մասնաճիւղը կը ներկայացնէ
ՎԱՐՊԵՏ ԲԱԺԻՆԸ — (Ծիծաղաշարժ զաւեշտ)

Կեդրոնական վարչութեան կողմէ խօսք կ'առնէ ընկեր ԶԱԻԻՆ ԽՏՇԵԱՆ
Ժամը 18էն սկսեալ՝ — ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ

MANUEL PIZZARO

Համբաւաւոր Թիփիճ նուագախումբով : Հաղորդակց· միջոցներ·—

Օթոպիւս՝ 268 Փորթ տը լա Շափէլէն, իջնել Փլաս տիւ 11 Նովեմպրը, Սարսէլ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Փետրուար 23, կիրակի օր, ժամը 17էն մինչեւ կէս գիշեր
Օթէլ ԺՈՐԺ Ե·ի շքեղ սրահներուն մէջ
Նախագահութեամբ

MONSIEUR ROBERT LECOURT
Garde des Sceaux, Ministre de la Justice

Երկու նուագախումբ· առաջնակարգ աթրաքսիոններ եւ անակնկալներ

Մուտքը 600 ֆրանք : Կանխաւ ապահովել սեղանները, հեռաձայնելով ՔՐՕ 03–18

ԿԱՐԵՒՈՐ·— Վերապահուած սեղաններ ը պէտք է գրաւուած ըլլան մինչեւ ժամը 19·30ը, որմէ վերջ որեւէ պատասխանատուութիւն չի ստանձնուիր :

ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆ

ԵՐԳԱՊՆԱԿՆԵՐՈՒ ՆՈՐ ՇԱՐՔԸ — ՄՕՏ ՕՐԷՆ

MICROSSILLON 33 TOURS 1/3 — PATHÉMARCONI
30 centimètres — SÉRIE ARTISTIQUE

1·— *Կրօնական երգեր* Տէր ողորմեա, Ո՛վ զարմանալի, Ուրախ լեր (*Կոմիտաս վրդ·*), *նուագախումբով* :
2·— Ինձ մի՛ խնդրիր (*Յովհաննէս Թումանեան – Գրիգոր Սիւնի*) :
3·— Եար նազանի (*Համաստեղ – Ալան Յովհաննէս*) :
4·— Արաբսի արտասուքը (*Թամառ քաթիպա, ձայնագր· Հ· Թորոսեան*), *տաւիղով* :
5·— Կ'անձրեւէ, տղաս (*Վահան Թէքէեան – Համբ· Պէրպէրեան*) :
6·— Խնձորի ծառի տակին (*Ժողովրդ· բանաստեղծ·— Մեհրապեան*) :
7·— Գեղջկուհին (*Յ· Տապաղեան – Ա· Պարթեւեան*) :
8·— Կարօտ Մարտիկին երգը (*Գեղամ Սարեան – Աչոտ Սաթեան*) :
9·— Խնջոյքի երգ, Հայաստանի կարմիր գինին (*Աչոտ Գրաչի – Արամ Խաչատուրեան*) :

Գեղարուեստական կողք, կտորներու վերլուծումով եւ թարգմանութեամբ :
Գինն՝ 2700 ֆրանք·— Ապապրանքները կարելի է այժմէն ընել, դիմելով
ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆի, — 221, Rue de Tol iac, Paris 13·
(առաւօտները) : — Té'. : KEL. 34-24

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900
Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանք : Հատը 15 ֆր.

ԿԻՐԱԿԻ
23
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
DIMANCHE
23 FEVRIER
1958

34ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8127 — 34EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 14ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3928

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

Ա՛ՅՍՊԷՍ ՊԷՏՔ Է ՃԱՆՉՑՆԵՆՔ

Անցեալ կիրակի օրուան հանդիսաւոր տօնակատարութիւնը Ս. Խաչ եկեղեցիին եւ Թուէն փողոցին մէջ՝ բացառիկ էր իր չքեղութեամբ :

Առաջին անգամն էր, որ Փարիզի մէջ հանդիսաւոր կ'ըլլայինք նման հայկական փառատօնի մը : Զինուորական Ջոկատի մը ներկայութիւնը, մանաւանդ Ֆրանսական եւ հայկական եռագոյն դրօշակներուն կողք կողքի ծածանումը հպարտութեամբ կը լեցնէին մեր հայրենասէր հայու հո – գիները :

Կազմակերպիչները մեծապէս արժանի են ո՛չ միայն շնորհաւորութեան, այլ եւ – րախատպիտութեան :

Ա՛յս է ահա Հայը Ֆրանսացիին ճանչ – ցնելու լաւագոյն միջոցը :

Զէնքի եղբայրակցութի՛ւն :

Հազար ճառ կամ յօդուած պիտի չկր – նային հասնիլ այն նպատակին, որուն ձգտումն էին ունեցած նախաձեռնող կազմակերպութիւնները :

Միայն Ֆրանսացիին չէ, այլ հայ նոր սերունդին եւս այս ձեւով պէտք է ճանչ – ցնենք մեր զգը, — արդար դատի եւ ա – զատութեան համար ռազմաճակատներու վրայ կռուող, արիւն թափող եւ զոհնի – ներ չհաշուղ ժողովուրդ : Եւ ո՛չ թէ իրրեւ մարտիրոս, նահատակ, ոչխարի պէս ըս – պանդանոց տարուող ազգ մը, ինչպէս աւանդութիւն է զարճած հինէն ի վեր :

Բա՛ւ է որքան արեւմուտքի խաչա – պաշներուն ազերսեցինք իրրեւ գոհեր մեր քրիստոնէական կրօնքին :

Աւելի քան 35 տարիէ ի վեր կ'ապրինք արեւմուտքի ոստաններուն մէջ : Մօտէն ճանչցանք այն ժողովուրդները ու անոնց վարիչները, որոնց վրայ ա՛յնքան յոյսեր դրեր էինք տարիներով :

Այսօր կ'արդահատին մեր վրայ՝ երբ խօսինք ջարդերու մասին : Կ'արհամարէին մեզ՝ իրրեւ վախկոտ եւ անարի ժողո – վուրդ :

Իսկ ի պատուի են դահիճներն ու ջար – դարարները, որոնց չնորհներուն արժա – նանալու համար բոլորը մրցումի ելած են Եւրոպային մինչեւ Ամերիկա :

Մոռացկոտ են մարդիկ : Մանաւանդ օ – տարները չուտ կը մոռնան ուրիշին ցա – ւերը : Իսկ պետական վարիչները նկատի ունին միայն իրենց երկրին օրուան չա – հերը :

Անցեալը պատմութեան կը պատկանի :

Որո՞ւն հոգը հայկական ջարդերը :

Մի՞թէ մոռցանք Հիթլէրի չնական յայ – տարարութիւնը — որ ճշմարտութեան խո – կական արտայայտութիւնն իսկ էր — հրէական հալածանքները արդարացնելու համար :

— *Այսօր ո՞վ կը խօսի այլեւս հայկա – կան ջարդերուն մասին :*

Ճիշդ է : Հայկական ջարդերը մոռցուած էին ոչ թէ 1943ին երբ այս խօսքերը կ'ար – տասանուէին, այլ անկէ քանի տարի ա – ռաջ՝ 1923ին, երբ Լօզանի մէջ Ջարդա – րար Թուրքը կը ներկայանար իրրեւ «յաղթական» եւ ընդմիշտ կը թաղուէր Հայկական Դատը :

Ուրիշ լեզու պէտք է գործածենք այ – սուհետեւ Հայը ճանչցնելու համար :

Պէտք է խօսինք մեր դարաւոր քաղաքա – կրթութեան, մեր ոսկեդարին, մեր լեզ – ուին, մեր գրականութեան, գեղարուես – տին, ճարտարապետութեան, փառապանծ պատմութեան, մանաւանդ օտարի լուծէն ազատագրուելու համար մեր մղած հերո – սական կռիւներուն մասին :

Ա՛յս լեզուն է, որ կը հասկնայ օտարը :

Ու կը յարգէ մեզ մեր քաղաքակրթա – կան արժէքներուն, մեր մարդկային ար – ժանիքներուն ու մանաւանդ մեր արի գործերուն համար :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՍՈՒՐԻԱ - ԵԳԻՊՏՈՍ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՆԱՄՐԻ ՑԱՂԹԱՆԱԿԸ

Ուրբաթ օր մօտ վեցուկէս միլիոն Ե – գիպտացիներ եւ 1·350·000 Սուրիացիներ քուէատուփ դիմեցին՝ հաստատելու հա – մար երկու երկիրներու միացումը եւ ընտրելու Նասրը՝ իրրեւ նախագահ նոր Պետութեան :

Իւրաքանչիւր ընտրողի կը յանձնուէին երկու թղթիկներ, որոնց հարցումներուն պէտք էր պատասխանել·—

1·— Կ'ընդունի՞ք Եգիպտոս – Սուրիա միացումն ու Արաբական միացեալ հան – րապետութիւնը :

2·— Համաձա՞յն էք որ Կամալ Ապտէլ Նասր Արաբական միացեալ պետութեան նախագահ ըլլալ :

Ո՛չ մէկ կասկած՝ որ քուէատուփերուն մէջ լեցուելիք թղթիկներուն արդիւնքը 99 առ հարիւր դրական էր :

Հանրաքուէն կատարուած է խանդավառ մթնոլորտի մը մէջ : Ինչպէս կը գրէ Ֆի – կարոյի թղթակիցը, յաղթական կամար – ներ չինուած էին Սուրիոյ մէջ եւ ուսա – նողները պար կը բռնէին քառուղիներու վրայ : «Ժողովրդական դիմադրութեան » դինուորները կը տողանցէին փողոցներէն՝ երգելով : Կ'արձակէին թղթիկներ, որոնց վրայ գրուած էր· «Կամալ Ապտէլ Նասր մեր հայրն է», «Անթիւ Արաբները ծովուն ալիքներուն կը նմանին կամ անապատի աւազներուն պէս են» եւն· :

Մղկիթներու մէջ արարողութիւններ ե – դան եւ կարդացուեցաւ Ուլէմաներու ըն – կերակցութեան — մահմետական կրօնա – պետեր,— կոչը, որ կը հաստատէր թէ « ազգային եւ կրօնական պարտականու – թիւն մըն է քուէարկել՝ Միացեալ Հան – րապետութեան եւ Նախագահ Նասրի հա – մար» :

Այսուհանդերձ դինուորական եւ ոստի – կանական բազմաթիւ ջոկատներ հսկո – ղութիւն կր կատարէին երկրին մէջ : Քաղաքացիներուն խստիւ արգիլուած էր դէնք կրել : Նախապատրաստական ամէն աշխատանք տարուած էր՝ որեւէ միջա – դեպի առաջքն առնելու համար : Ցարդ հասած տեղեկութիւններուն համաձայն՝ միջադէպ չէ պատահած Սուրիոյ եւ Ե – գիպտոսի մէջ :

Պէյրութէն Սուրիա տանող ճամբուն վրայ կառքերու չղթայ մը կար նոյն օրը : Լիբանան հաստատուած Սուրիացիներ սահման կ'երթային յատկապէս պատրաս – տուած քուէատուփերուն մէջ ձգելու հա – մար իրենց թղթիկները : Պէյրութի մէջ իշխանութիւնները արգիլած էին ամէն կարգի ցոյց կամ համախմբութիւն : Ու – տիկանութիւնը կը հսկէր մեծ քաղաքնե – րու մէջ, պատրաստ՝ դիմադրաւելու որ եւ է խառնակութիւն :

Գիշերը, իշխանութեանց կողմէ Սու – րիոյ մէջ հրաւառութիւններ եղան՝ իր – րեւ փոխադարձ յարգանք ժողովուրդին :

Նախագահ Նասր Սուրիոյ եւ Եգիպտոսի ժողովուրդին ձայները ապահովեց, բայց հրաժարեցաւ Սուտանի սահմանին կից ընդարձակ հողամասին վրայ իւր քուէա – տուփերը դետեղելու իր ծրագիրէն : Այս ուղղութեամբ Գահիրէի ձայնաս – փիւռը յայտարարեց, թէ կառավարու – թիւնը պիտի սպասէ մինչեւ Փետրուար 27, երբ պիտի կատարուին Սուտանի ընտրութիւնները :

Եգիպտոսի կառավարութիւնը զեկոյց մըն ալ հրատարակեց, ուր կ'ըսուի թէ սահմանակից հողամասը իրեն կը պատ – կանի, բայց եգիպտական բանակը նպա –

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՇԹՐԱՈՒԻՍԻ ԾՐԱԳԻՐԸ՝ ԸՆԴԴԷՄ ՌԱՓԱՑՔԻԻ

ՋԻՆԱԹԱՓՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐՑԸ

Ինչպէս ծանօթ է, Ռափացքիի ծրագիրը արեւելեան ճակատի քարոզչական դրօշը զարճած էր վերջին ամիսներուն : Լեհաս – տան կ'առաջարկէր կեդրոնական Եւրո – պան զինաթափել եւ վերածել չէզոք գո – տիի մը : Քանի մը օր առաջ Խ. Միու – թիւնն ալ իր համաձայնութիւնը յայտնեց Ռափացքիի ծրագրին նկատմամբ եւ ա – ռաջարկեց որ Ամերիկա եւ Անգլիա վաւե – րացնեն զայն՝ «յանուն խաղաղութեան» :

Անգլիա նպատակայարմար չգտաւ ծրա – գիրը, առարկելով թէ այդ ուղղութեամբ Իրընի ծրագիրը աւելի տրամաբանական էր : Եթէ Խ. Միութիւն խաղաղութիւն կ'ուզէ՝ կրնար յարիլ Իրընի ծրագրին :

Արեւմտեան Գերմանիա Ռափացքիի ծր – րագրին դէմ պատրաստեց Շթրաուսի ծր – րագիր մը, որ Քրիստոնեայ — Դեմոկ – րատ դեկավարներուն յանձնուելէ վերջ Պատերազմական նախարարութեան կողմէ հրապարակուեցաւ :

Այս ծրագիրը կը նախատեսէ ընդհանուր զինաթափութիւն մը՝ Գերմանիոյ վերա – միացումով · կը բաղկանայ հիմնական հինգ կէտերէ ·

1·— Կեդրոնական Եւրոպայի մէջ զինա – թափ գօտի մը ստեղծել , մասնակցու – թեամբ՝ բոլոր արբանեակ երկիրներու :

2·— Այս գօտիին մէջ ցամաքային եւ օ – դանաւային հսկողութիւն մը հաստատել :

3·— Հետզհետէ հաւասարակշռել զինա – թափ գօտիին դասական ուժերը՝ Արեւ – մտեան Եւրոպայի զինեալ ուժերուն հետ :

4·— Հաստատել ապահովութեան մի – ջոցներ՝ գօտիին վրայ արձակուելիք հիւ – լէական ռումբերուն դէմ· այս խարիսխ – ները պէտք է հաստատուին զինաթափ գօտիէն դուրս :

5·— Գերմանիոյ վերամիացումը :

ՍՓԱՖԻ ԿԱՐԾԻՔԸ

Ալանտեան Ուխտի ընդհանուր քար – տուղար Սփաք, որ առջի օր հիւրն էր Ֆրանսական դիւանագիտական մամուլի ընկերակցութեան, Ռափացքիի ծրագրին չուրջ հարցապնդուելով յայտարարեց , թէ փոփոխութիւններէ ետք վերջին ան – դամ ներկայացուած ծրագիրը ունի կարգ մը նպաստաւոր կէտեր :

Այսուհանդերձ Սփաք վտանգաւոր կը նկատէ Ռափացքիի ծրագրին դլխաւոր մէկ կէտը·— Արգիլել՝ հիւլէական դէն – քերու արտադրութիւնն ու գործածու – թիւնը, ինչ որ ալ պատահի :

Իսկ եթէ այնպէս ըլլայ որ հիւլէական յարձակումի ենթարկուին այդ երկիրնե – րը··· ի՞նչ ձեւով պիտի պաշտպանուին :

Աւելին : Այս արգելքը պատճառ պիտի ըլլայ որ անգլեւամերիկեան ուժերը հե – ռանան Եւրոպայէն, մինչդեռ խորհրդա – յին ուժերը հեռու չեն անկէ :

Ամէն պարագայի մէջ, ըսաւ Սփաք, անդլեւամերիկեան ուժերու հեռացումը նախատեսող որեւէ ծրագիր պիտի բախի Արեւմուտքի ընդդիմութեան :

ՀԱՄԸՐՇՈԼՏԻ ԱՍՈՒԻԼԻՍԸ

Ինչպէս գրած էինք ՄԱԿի ընդհանուր քարտուղար Համըրշոլտ մօտերս պիտի երթայ Մոսկուա, վերադարձին հանդի – պելու համար Լոնտոն : Այս առիթով մա – մուլի ասուլիս մը տուաւ, միաժամանակ պատասխանելով բազմաթիւ հարցումնե – րու :

Համըրշոլտ նախ խօսեցաւ Ֆրանքեւ – Թունուսեան տարակարծութեան մասին , յոյս յայտնելով որ չուտով պիտի հար – թուի անիկա :

ԴԱՆԻԷԼ ՎԱՐՈՒԺԱՆ

ՎԼՈՒՍՆԻՆ

Ձերմակ լուսին, ո՞ւր կ'երթաս ···
— «Հիւղակներուն խաւարին
Կը տանիմ շողը լոյսին » :
Գնա՛, լուսին, դիւր կ'երթաս :

Գոհար լուսին, ո՞ւր կ'երթաս ···
— «Դոյլերուն մէջ արծաթի
Կը տանիմ կաթ հիւանդի » :
Գնա՛, լուսին, դիւր կ'երթաս :

Լոիկ լուսին, ո՞ւր կ'երթաս ···
— « Կ'երթամ բերել ես ճեզի
Եարիդ խոստումը կոյսի » :
Լուսի՛ն, լուսի՛ն, զո՞ւր կ'երթաս :

ՍՊԱՍՈՒՄ

Դրանս առջեւ կը ծփայ
Ծովն աստղերով ցոլցոլուն ,
Սիւներուն տակ մարմարեայ
Կը սպասեմ ետ դառնալուն :

Առագաստն ետ չեկաւ դեռ
Ըլլալու գէթ ինձ պատան ···
Արցունքներս եմ, ո՛չ աստղեր —
Պճներ ծովուն իր ճամբան :

Ալիքներ մեղմ կ'աղօթեն,
Կ'ողողէ լոյս մը սիւներ ·
Եկա՞ւ··· Օ՛, ո՛չ··· իմ գաւթէն
Լուսնակն իր տեղ կ'ելլէ վեր :

ԱՆԳԼԻՈՑ Ներքին նախարար Պըթլը յայտարարեց թէ երկրին մէջ տակաւին կը գտնուին 14·710 հունգար գաղթականներ : 1956ի ապստամբութենէն վերջ 21·667 հո – գի ապաստան գտած էր Բրիտանիոյ մէջ :

ՓԱՐԻԶԻ լիբանանեան նոր դեսպան Մուսա Մոպարաք ներկայացաւ Նախա – գահ Քոթիի :

ՓԱՐԻԶԻ Օփերան եւ Օփերա – Քոմիքը փակ պիտի մնան ցնոր տնօրինութիւն , նկատելով որ բազմաթիւ պաշտօնեաներ կը մերժեն աշխատիլ :

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ խորհրդա – ին դեսպանը տեսակցութիւն մը ունեցաւ – լով Նիւ Եորք Հերըլտ Թրիպիւնի Թղթա – կիցին հետ որ կարդ մը հարցումներու պատաս – խանելով բաւ թէ Խրուշչեւ շատ հեռու է Խ. Միութեան ամենազօր տէրը ըլլալէ :

ԻՏԱԼԻՈՑ «Բեմփօ» թերթին համաձայն , յառաջիկայ ընտրութիւններուն համայ – նավար կուսակցութիւնը ձայներուն 2·8 տոկոսորդը պիտի ապահովէ : Քրիստոն – եայ – Դեմոկրատները կէս միլիոնէն քիչ մը աւելի ձայն ունին, ինչ որ պիտի պակ – սեցնէ իրենց երեսփոխաններուն ներկայ թիւը :

Զինաթափութեան հարցին ամէնէն խանդավառ ջատագովներէն մէկն է Հա – մըրշոլտ : Մինչ ծրագիրներ կը պատրաս – տուին կեդրոնական Եւրոպայի զինաթա – փութեան համար, ՄԱԿի ընդհանուր քար – տուղարին օրակարգին դլխաւոր նիւթը կը կազմէ ընդհանուր զինաթափութիւնը· այս մասին պիտի խորհրդակցի խորհրդա – յին դեկավարներու հետ՝ Մոսկուայի մէջ :

Գալով Մէջին Արեւելքի , Համըրշոլտ հաւատք ունի որ Իրաք – Ցորդանան մի – ացեալ թագաւորութիւնը առիթ մը պիտի ըլլայ որ արաբական աշխարհին մէջ մթ – նոլորտը հանդարտի :

ՄԱԿի քարտուղարը պիտի երթայ նաեւ Ֆիւալա – Լիւնիուա (Մալեզիա) ուր պի – տի մասնակցի Մարտ հինգին բացուելիք Ասիոյ եւ Ծայրագոյն Արեւելքի տնտեսա – կան յանձնախումբին ժողովին :

ՔԱՆԴԵՆՔ ԶԻՆԱԿԱՆ ՊԱՐԻՍՊՆԵՐԸ

Է·

Գերազանցօրէն հետաքրքրական է չըր–ջանը, որ ծննդեան Թուական կը տրուի Յիսուսի: Այդ Թուականէն կէս դարով ա–ռաջ եւ կէս դարով ետքը, աւելի քան հարիւր տարի՝ հոն ուր Նեղոսի քաղաքա–կրթութիւնը կը խոչտանգէ, կը տանջէ, կը հալածէ Եփրատի եւ Տիգրիսի քաղա–քակրթութիւնը, հոն ուր Հերովդէսնե–րուն մեծը, տաղանդաւոր երիտասարդ այլ վայրագ, կը փորձէ կայսրութիւն մը ստեղծել՝ պատմութեան մէջ Ագեքսան–դրիոյ տեղը չնորհելով Երուսաղէմի, ինչպէս Բիւզանդիոն դրաւեց Հռոմի տե–ղը՝ աւելի ետքը,— ահա այդ չրջանին՝ հսկայ չուկայ մըն էր քաղաքը, որու ա–նունը կը Թարգմանուի, ըստ ոմանց, «ոստան խաղաղութեան»:

Ի՞նչ խաղաղութիւն, սակայն: Մինչեւ ղային գերակշռութեան պայքարներուն կը յաջորդէր ապստամբութիւն մը հռով–մէական իշխանութեան դէմ, ապստամ–բութեան կը յաջորդէր ասպատակութիւն մը արեւելեան երկու գետերն ի վար դէպ ի հարաւ – արեւմուտք, ասպատակու–թեան կը յաջորդէր ստամբակութիւն մը արեւմտեան կուսակցութեանց ներչնչու–մով, բայց ամէնէն աւելի աղմուկ կը յա–րուցանէին կրօնական վիճաբանութիւն–ները:

Աստուածաբանութիւնը իջած էր փողոց: Մեծ չուկան, որ կը բացուէր տաճարին արեւմտեան կողմը, դարձած էր իրական խառնարան մը, — այստեղ մարդիկ կը խօսէին եբրայերէն, արամայերէն, յու–նարէն, լատիներէն, եգիպտերէն, ասորե–րէն, պարսկերէն եւ այլ անծանօթ բար–բառներ: Այստեղ կուգային վաճառական–ները՝ ծախելու իրենց հնդկական սբն–դուսը, պարսկական ապարանջանը, Ե–գիպտոսի սխտորը, Ագեքսի ներկուած բղուղները, ինչպէս գիւղացիները՝ իրենց չոր Թուզը, կաթն ու մեղրը, աղած ձի–Թապտուղը, հօբալ ու ճերմակ աղաւնի–ներ՝ ուռիի ոստերով հիւսուած վան–դակներու մէջ:

Ու մինչ մարդկային հեղեղը վերին Ե–րուսաղէմէն դէպի տաճար կը հոսէր Հե–րովդէսի աղեղնաձեւ կամուրջին վրայով՝ մանաւանդ տօնական օրերուն, առտուն կանուխ Աստուծոյ տանը զաւիթը լեց–ուած կ'ըլլար արդէն մատաղցու ոչխար–ներու մայիւնով ու սպասուրին հոտով, Երիքովի բրուտներուն Թակոյկներով, Հերրոնի լերան ձիթենիի փայտէ չինուած բազմաստեղն աչտանակներով, կուժ մը եւ գաւաթ մը ի ձեռին՝ պաղ Ջուր ծախող լաճերով, մանաւանդ աստուածաբանու–Թեան տնաբոյս վարդապետներով, որոնք ճամբորդներու եւ անցորդներու բերնէն լսուած գաղափարները կ'ոսկեզօծէին, եւ փրփուր ի բերան՝ համայքի առուտուր կ'ը–նէին իրենց անժուռ ճամարտակութիւննե–րով, ի խնդիր տաղանդի, — առաջիննե–րը ոսկի տաղանդ կը վաստկէին իրենց ապրանքներուն փոխարէն, վերջիններ մտքի տաղանդ՝ իրենց բորբոքուն ու տենդավառ հոգիով:

Պատմութեան մէջ ոչ մէկ չրջան տե–սած է այսքան... ռամկացում իմացական արժէքներու:

Ամէն մարդ կը խօսէր Աստուծոյ մա–սին, հոգիի մասին, յարութեան մասին, եւ այլ փիլիսոփայական ու կրօնական տեսութեանց մասին, ինչպէս վաճառա–կանը չուկային վրայ փռած իր սխտորին մասին: Փչրուած էր կապանքը, որ Հն–դամատեանը դրած էր Աստուծոյ եւ այլ սրբութեանց անունը արտասանելու ա–զատութեան վրայ,— Մովսէսի խիստ օ–րէնքը, որ արդար է ամէն, ամէն ժամա–նակ՝ պաշտպանելու համար մտածման վեհարանին մաքրութիւնը:

Մտածման վեհութիւնը երբեք կոր–ուած չէր այս աստիճան:

Զկա՞ր այն փառքը, որ ծերունի իմաս–տունները կը չինէին իրենց ապրած տա–րիներուն չափ երկար խոկումներով՝ Թը–զենիներու չուքին տակ, դպրոցներու կարգապահութեամբ՝ հին մատեաններու ընթերցումով եւ յարդելով բարձրարժէք եւ խորիմաստ աւանդութեանց նպաստը: Ամէն գաղափար Թափուած էր չուկայ, ռամկացած, հազար անգամ ծամուած, այլեւս անչահ եւ անոնունդ:

Մանաւանդ կային երկու գաղափար–ներ, ծագումով ազնուական, որոնք ծայ–բայեղօրէն լկուած էին, բռնաբարուած, տանջուած, անճանաչելի դարձած նոյն–իսկ իրրեւ բառ:

Առաջք էին Թագաւորութեան գաղա–փարը եւ հոգիի գաղափարը:

Թագաւորութեան մասին, Թէ ի՛նչ կը մտածէին հինները, ի՛նչ գիտէին եւ ի՛նչ ձեւով կը պատկերացնէին, ոչինչ դիտենք այսօր, ոչի՛նչ: Դպրոցական աչակերտի ծանօթութիւնը, Թէ Թագաւորը այն է որ Թագ կը կրէ, ոչ մէկ աղերս ունի բառին սկզբնական նչանակութեան հետ, ու զար–մանալի չէ՝ եթէ ստուգաբանութեան մե–ծագոյն վարպետները անԹափանցելի կը համարին ոչ միայն հայերէն արքայ բա–ռին, այլեւ լատիներէն եւ յունարէն հա–մապատասխան բառերուն արմատական ի–մաստը: Ես պիտի չփորձեմ տալ բացա–տրութիւն մը՝ աւելի չտարածելու համար նիւթս, բայց միայն կը մատնանչեմ որ քաղաքակրթութեան կախարդական ժա–ռանգութեանց (մածի) Թանգարանին մէջ կը գտնուի բանալին:

Գալով հոգիին, ի՛նչ գաղափար կրնա–յին տալ քրիստոնէութեան առաջին քա–րոզիչները, որոնք խեղճ էին միտքով, երբ անդին կ'անձրկէին նոյնիսկ ԱԹէնքի, Հռոմի, Ագեքսանդրիոյ փիլիսոփայական դպրոցներուն մեծագոյն ուսուցիչները՝ սահմանելու համար հոգին: Եւ զարմա–նալի չէ, եթէ Պօղոս, ամէնէն զարգացա–ծը, արհամարհանքով դիմաւորուեցաւ՝ երբ, ունկնդիր փնտռելու չփոթութեան մը մէջ, յանդգնութիւնը ունեցաւ մտնե–լու ԱԹէնքի փիլիսոփաներու արիսպա–գոսէն ներս ու խօսեցաւ կարծր նիւթերու մասին:

Հին Կտակարանէն եկած տարտամ բառ մըն էր հոգին, զոր ոամիկ փիլիսոփայու–թիւնը նմանցուցած էր հովի, չունչի, ձեռքի, նոյնիսկ ... լեզուի:

Արդարեւ, Պենտէկոստէին (*) օրը (Գործք, Բ.), երբ Պետրոս եւ ընկերնե–րը, «բազմութիւն իրրեւ հարեւր եւ քսա–նից» (Ա· 15), հաւաքուած էին տան մը մէջ, «եղեւ յանկարծակի հնչիւն յերկինից՝ եկեալ իրրեւ սաստիկ հողմոյ, եւ ... ե–րեւեցան նոցա բաժանեալ լեզուք իրրեւ ի հրոյ, եւ նստաւ իւրաքանչիւր ի վերայ նոցա, և լցան ամենեքեան Հոգւովն Սրբով, եւ սկսան խօսել յայլ լեզուս որպէս եւ Հոգին տայր բարբառել նոցա»: Պարզ խօսքով՝ երբ Սուրբ Հոգին կը հանգչի Պետրոսի եւ ընկերներուն վրայ, ամէն մէկը կը սկսի խօսիլ լեզուով մը՝ մէկը միւսէն տարբեր: Ս· Օգոստինոս կը կար–ծէ Թէ իւրաքանչիւրը ամէ՛ն լեզու կը խո–սէր, Յովհան Ոսկեբերան կը պնդէ Թէ իւրաքանչիւրը մէ՛կ նոր լեզու միայն կը խօսէր, իսկ հեղինակ մըն ալ կը բացատ–րէ Թէ 120 հոգինոց այդ բազմութեան մէջ իւրաքանչիւրը 15 լեզու կը խօսէր, այն վկայութեամբ Թէ 15 ազգերու ներկայա–ցուցիչներ կային «ի վերնատան»: Ոմանք ալ կը գրեն Թէ ամէնքը միաժամանակ կը խօսէին, ուրեմն բնական է որ իրար չհասկնային, ոչ խօսողը դիտէր Թէ ի՛նչ կ'ըսէր, ոչ ալ լսողը Թէ ի՛նչ կ'ըսուէր: Ահա Թէ ինչո՛ւ ներկաները, անոնք որ Սուրբ Հոգին ընդունած չէին, կ'ըսեն Թէ «քաղցուալից իցեն», այսինքն՝ խմած են:

Այս նիւթին մասին, որ ծանօթ է լեզ–ուախօսութիւն (կլոսոլալի) տարազին տակ, հրատարակուած են բժչկագիտա–կան ուսումնասիրութիւններ, — զանց կ'առնեմ՝ Թէեւ չատ հետաքրքրական:

Պետրոս կը պատասխանէ Թէ դինով չեն իր ընկերները, որովհետեւ Իսրայէլի ժո–ղովուրդը սովորութիւն չունէր խմելու նատելու՝ օրուան այդ ժամուն: Այստեղ վկայութիւն մը կը բերէ Յովէլէն· «Ցետ այսորիկ հեղից յՈգւոյ իմմէ ի վերայ ա–մենայն մարմնոյ, և մարգարէասցեն ուս–տերք ձեր եւ դստերք ձեր... եւ եղիցի ամենայն որ կարդասցէ զանուն Տեառն՝ կեցցէ» (բաղդատել Յովէլ, Բ· 28 – 31, Գործք, Բ· 17 – 21):

Այնուհետեւ, երբ Պետրոս կը չարու–նակէ իր առաքելութիւնը, ամէն անգամ որ Սուրբ Հոգին կ'իջնէ՝ ենթակաները «խօսէին լեզուս եւ մարգարէանային»: Ցիչատակեցի արդէն Թէ Սաւուղ եւս մարգարէացաւ՝ երբ Սուրբ Հոգին իջաւ վրան:

Ահա ասոնք էին, Սուրբ Հոգին ընդու–նած, (ուրեմն «լեզուախօսութեան» կամ մարգարէութեան չնորհ ստացած) մար–դիկ էին, որ Քրիստոնեայ կոչուեցան ա–ռաջին անգամ:

Այժմ հաստատենք մեր տեսակէտը բա–ռին իմաստաբանական քննութեամբ:

Շ· ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Ց· Գ·— Անհամբեր ընթերցողներուն ի գիտութիւն՝ հարկ կը համարիմ կրկնել Թէ վիճաբանական աշխատութիւն մը չէ որ կը ներկայացնեմ, այլ ակադեմական ուսումնասիրութիւն մը՝ նորագոյն պըր–պտումներու լոյսով: Շուտով այս ու–սումնասիրութիւնը կը կապուի օրուան մեր վէճերուն, երբ քննութեան պիտի առնեմ էջմիածնայ կաթողիկոսին վերջին կոնդակը,— արեւելեան եւ արեւմտեան կաթողիկոսութեանց հին պայքարին վեր–լուծման ժամանակ՝ հրատարակելով նաև ցարական կառավարութեան մէկ վաւե–րաթուղթը, որով Ռուսիա դիրք կը բռնէ Կիլիկիոյ Հայոց կաթողիկոսութեան դէմ՝ ի նպաստ էջմիածնայ կաթողիկոսու–թեան, պատճառը բանիմաց ընթերցողին համար թափանցիկ:

(*) Կը փոխարինենք հեթանոսական հին տօն մը, նկարագրութիւնը այստեղ աւե–լորդ, իր քրիստոնէացած ձեւով եւ անու–մամբ՝ Հոգեգալուստ:

ՄԵԾԱՐԱՆՔ ՎԱՐՈՒԺԱՆԻ

ՅՄՔ.— Ստորեւ կը հրատարակենք մեր աշխատակից՝ Կ· Փոլատեանի նառը, արտասանուած Կանտի մէջ, Փետրուար 9ին: Մեր յաջորդ թիւով կը հրատարա–կենք Վերատեսուչին նամակը գրուած հանդէսէն ետք, որով կը փակենք այս հրատարակութեանց շարքը:

Պարապանները ուղեցին, որ ես ըլլամ հայ գրագէտներու ներկայացուցիչը այս արարողութեանց: Ամենափո՛քրը, որ կը խօսի անոնցմէ ամէնէն մեծերէն մէկուն մասին: Որեւէ տարբեր արժէք չեմ կըր–նար վերագրել ուստի ես ինծի, բացի սէ–րէն, զոր կը տածեմ Վարուժանի հան–դէպ· եւ այս՝ իմ միակ արդարացումս է:

Այսօրուան նպատակը արդէն ուսում–նասիրել չէ գրական գործ մը, այլ ոգե–կոչել յիչատակը մարդու մը, որ Թանկա–գին է մեզի ամէնէն աւելի, որովհետեւ ան իր անձին մէջ կը բիւրեղացնէ մեր ժո–ղովուրդին ամէնէն անեղծ զեղեցկու–Թիւնները: Այն աստիճանի, որ իր գրա–կան ժառանգութիւնը, մեր երկար պան–դղխտութեան ընթացքին, գործած է ո–գեղէն հայրենիք մը մեզի համար:

Բանաստեղծին այս գովքը, կը զգենու մեզի համար խորագոյն իմաստ:

Որքան բարեզէպ, նոյնքան աննախա–տեսելի դէպքերու զուգադիպութեամբ, այնպէս պատահեցաւ, որ Պելժիան խա–ղայ վճռական դեր մը, Վարուժանի քեր–Թողական կազմաւորման մէջ:

Արդարեւ, իր միջնակարգ ուսումը ըս–տանալէ ետք Վենետիկ, ան եկաւ Կանտի համալսարանը, վկայուելու համար անկէ երեք տարի յետոյ, Գաղաքական Գիտու–Թեանց բաժնէն: Այս կը պատահէր 1906–ին երբ Վարուժանը քսան եւ երկու տարե–կան էր: Վենետիկէն ան իր հետ կը բերէր քերԹուածներու առաջին հատոր մը՝ «Սարսուռներ»ը, որ արդէն ուշադրու–Թեան առարկայ եղած էր մեր գրական չրջանակներուն մէջ, այնքան բացայայտ էր, իւրաքանչիւր տողին ետին, երիտա–սարդ բանաստեղծին ինքնատպութիւնը: Եւ այս հակառակ այն տուրքին, զոր ան կը վճարէր, իչխող գեղեցկագիտական դասական ըմբռնումներուն:

Կանտի մէջ էր, որ ան պիտի աղատա–գրէր ինքզինքը այդ բոլորէն եւ լիովին պիտի արդարացնէր իր վրայ դրուած յոյսերը:

Չափելու համար Կանտի մէջ անցուցած երեք տարիներուն կարեւորութիւնը, կը բաւէ հաստատել Թէ, Վարուժանի գործը, որ կը բաղկանայ մի միայն չորս մատ–եաններէ, ողբերգականօրէն ընդմիջուե–ցաւ 1915ին:

Այդ երեք տարիները ուրեմն կը կազ–մեն բանաստեղծին ստեղծագործական կեանքին մէկ երրորդը գրեթէ:

Այստեղ, Կանտի մէջ է որ ան կը գտնէ ինքզինքը, կը գրէ իր գեղեցկագոյն քեր–Թուածներէն չատերը: Այստեղ, Կանտի մէջ է, որ ան կը խորհի ու կ'ուրուագծէ իր ապագայ գործերը նաեւ:

Իրաւ է որ ան երբեք չձերբազատուե–ցաւ Վենետիկի հմայքէն, չմոռցաւ եր–բեք Վենետիկը, ոչ ալ Արեւելքը, իր ժո–ղովուրդը մանաւանդ: «Ցեղին սիրտը» դրեթէ ամբողջութեամբ գրուած է Կանտի մէջ:

Այս բոլորը հասկնալի է ի հարկէ: Իր կրած բոլոր ազդեցութիւններուն մէջ սակայն, զօրաւորագոյնն ու ամէնէն ան–ջնջելին՝ Փլաման նկարիչներուն է: Ա–նոնք է որ դարբնեցին հզօրապէս, Վա–րուժանի արուեստը: Հայ քերԹողը ա–նոնցմէ սորվեցաւ դիտելու մասնայատուկ եղանակը, Թէքնիք գաղտնիքներ, նոր աչ–խարհներ վերակերտելու արուեստը: Ուսումնասիրեց այդ վարպետներուն գոյ–ներուն խաղը, անոնց նկարչական ներքին նրբութիւնները, եւ այն չքեղ փարԹա–մութիւնը մանաւանդ, որ կը պոռթկայ անոնց նկարներէն, տալով իրականութիւ–նը, զեղեցկագոյն եւ այնքան կենդանի արուեստով:

Ինչ որ ալ գրէ Վարուժան, իր մէջ հա–մադրելու համար արեւմտեան եւ արեւել–եան զեղեցկագիտական տարբեր աւան–դութիւններն ու ըմբռնումները — հա–մադրութիւն զոր գլուխ պիտի հանէր ե–զակի վարպետութեամբ —, ինչ որ ալ գրէր անկէ յետոյ, այդ պիտի ըլլար այդ հռչակաւոր նկարներու լոյսին ազդեցու–թեան տակ:

Շատ դիւրութեամբ կրնանք հաստատել այս իրողութիւնը, կարդալով իր գլուխ–գործոցը՝ «Հեթանոս երգեր»ը, ուր Վա–րուժան կը նկարէ Արեւելքը ճիշդ Ռիւ–պէնսի մը պէս, տեսողական նոյն յափշ–տակութեամբ, եւ վրձինի նոյն ազատու–թեամբ:

Եւ չկարծէք Թէ եղածը սնամէջ նմա–նութիւն մըն է, տափակ քլիչէ մը: Վա–րուժանի մէջ, ստեղծագործական նոր իմպռեսիոնիզմ մըն է տեղի ունեցածը, արուեստի ուրիչ գործի մը ազդեցութեան տակ, անոր չփումով:

Ասով Վարուժան կը ճոխացնէ մեր լե–զուն, անոր արտայայտչական կարելիու–թիւնները: Ան կ'ընդարձակէ նաեւ մեր քերԹութեան սահմանները, այնքան լայ–նածաւալ արդէն:

Բացի ասկէ, Վարուժանի բարեկամու–թիւնը Վերհառնի եւ Մէթէրլինկի հետ,— Թարգմանած է այս վերջինին մէկ Թատե–րական գործը՝ «Ինքնամուտը»,— որոչ ազդեցութիւն գործեց իր վրայ:

Բայց գրագէտներուն այս ազդեցութիւ–նը նուազ տեսանելի է եւ նկարիչներունն է, որ կը մնայ աւելի խորապէս դրոչ–մուած:

Վարուժանի քերԹողութիւնը էապէս նկարչական է, տեսողական: Ան աստի–ճանի, որ ան կարծէք նկարիչի իր հզօր ձեռքերը կը ներմուծ (բրՓուլէ), դու–նագեղելու համար իր քերԹուածները այդ նոյն կարողութիւններով: Ինչ որ չի կր–նար արտայայտել վրձինով, կը փոխան–ցէ գրիչին:

Պելժիոյ ազդեցութիւնը սակայն հոս ալ կանգ չառներ:

Ընկերվարական մեծ գաղափարները, որոնց ամէնէն յանդուգն պաշտպանները Պելժիացիներն էին, խոր՝ անդրադար–ձումներ ունեցան Վարուժանի աչխարհա–հայեացքին վրայ:

Ան չէր մօտեցած այս հարցերուն այն–քան սերտօրէն, որքան Պելժիոյ մէջ: Այստեղ է որ ան կ'ըմբռնէր գործաւորա–կան դասը, ուսումնասիրելով մարդկա–յին ընկերութեանց կազմութիւնը, իչխող դրութիւնը, անոր յեղաչրջումը:

Վարուժան պիտի պաշտպանէր ընկեր–վարութիւնը, այն Թափով եւ այն ամ–բողջական հաւատքով, որոնք յատուկ է–ին իր խառնուածքին: Եւ այս բանաս–տեղծի ընկերվարութիւնը, չատ զեղեցիկ՝ գործադրելի ըլլալու համար, եւ որ կը մեղանչէ գուցէ իր կատարելութեան պա–հանջով միայն, իրեն ներչնչեց չատ զե–ղեցիկ քերԹուածներ, որոնք իրենց եզա–կի ուժով, զերծ կը մնան այդ մարդին մէջ գրուած ուրիչներու տափակութիւն–ներէն:

Պարզ պատահմունք մը չէ, ուրեմն, որ այս յուչարձանը այսօր հոս կը զե–տեղուի, չնորհիւ կանտի համալսարանի բարեացակամութեան: Ընծայուած այս պատիւին արժանի է Վարուժանը, հաւա–տացէք: Ինչ որ կրնայ քօղարկել անոր կարեւորութիւնը յաչս Արեւմուտքին, կը

ՄԱՐՏԻ 8-Ի ՀԱՄԱՐ

ԿՈՂՈՍՈՎՅԱՆ ԿՈՄՈՒՆԻՍՏՆԵՐԻ ԿՈՂՄԻՑ

##

տակ չունի Սուտանը զբաւելու· ընդհակառակն, զօրավիգ պիտի կանգնի անոր՝ հասարակաց թշնամիին դէմ իր մղած պայքարին մէջ :

Գալով հանրաքուէին, Գահիրէէն կը հաղորդեն թէ եգիպտական հողամասին վրայ քուէարկութիւնը կատարուած է խաղաղ մթնոլորտի մէջ :

× Իտալական չրջանակներու մէջ զբաղութիւն մը ծայր տուած է՝ Նասրի Հոմ այցելութեան լուրէն եառ :

× Լիբանանի Զգօրքա գիւղին մէջ գինեալ ապստամբութիւն մը ծագեցաւ առջի օր : Ըմբոստները գնդացիրներով զինուած երեք ժամ չարունակ դիմադրեցին չրջանին մէջ գտնուող 25 ոստիկաններուն : Օգնական ուժեր դրկուած են ոստիկաններուն, որ ամբողջ չրջանը առած են ի բենց հսկողութեան տակ : Կին մը սպանուած եւ ոստիկան մը վիրաւորուած է :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄԱՌԵՇԱԼ ԲԱՂՐԱՄԵԱՆ կարմիր բանակին քառասնամեակին առիթով զրած մէկ յօդուածին մէջ կ'ըսէ թէ խորհրդային ռմբակոծիչները մահացու ռումբեր կրնան արձակել մոլորակին որեւէ կէտին վրայ :

ՄԱԿի Ապահովութեան Խորհուրդը զուարճացաւ քննելու համար եգիպտոսի դէմ ներկայացուած Սուտանի բողոքը դիերը : Նկատի առնելով բոլոր պայմանները, նիստը չետաձգուեցաւ ցնոր տնօրինութիւն· կը կարծուի թէ խաղաղ լուծում մը պիտի գտնուի :

ՀՈՆՏՈՆԷՀՈՑ հասած լուրերու համաձայն Պրէթլը պիտի կոչուի Արտաքին Նախարարութեան՝ Սելվին Լոյտի տեղ :

ԻՆՏՈՆԵԶԻՈՑ Նախագահ Սոքարնօ կոչ մը ըրաւ ժողովուրդին՝ որ կառավարութեան կողքին մնայ, ճգմելու համար Սումաթրայի ապօրինի ուժերուն ըմբոստութիւնը :

ՄԱՌԵՇԱԼ ԹԻԹՕ խորհրդային ղեկավարները հրաւիրեց Եուկոսլաւիոյ համամասնավար կուսակցութեան համագումարին, որ տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ Ապրիլին :

ԱՐԻԵԼԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ խորհրդային դեսպան նշանակուեցաւ Փերվուխին : Այս լուրը անակնկալի բերաւ Արեւմտեան Գերմանիոյ չրջանակները, քանի որ Փերվուխին միակ անձն է որուն անունը չկայ Գերագոյն Խորհուրդի ընտրացանկին վրայ :

ԼԵՀԱՍՏԱՆի եւ Ֆրանսայի միջեւ մշակութային յարաբերութիւններ ստեղծելու համաձայնագիր մը ստորագրուեցաւ Վարչաւայի մէջ :

ՓԱՐԻԶի մէջ առջի դիւերը 120 Ալժերիացիներ ձերբակալուեցան հարցաքննելու համար : Միւս կողմէ կը հաղորդուի թէ Լիոնի ոստիկանատան մէջ ժերիացի մը ձեռնառումբ արձակեց կոմիսար Ամիոյի դրասենեակին վրայ : Զոհ չկայ· դրան առջեւ գտնուող ոստիկան մը թեթեւօրէն վիրաւորուած է :

ՎԱՐՉԱՊԵՏ ԱՏԸՆԱՈՒԷՐի յառաջիկայ դարնան Լոնտոն այցելութեան նկատմամբ ցարդ ոչ մէկ որոշում տրուած է, կը հաղորդէ Պոնի կառավարութիւնը :

ԶԸՐՁԻԼի առողջական վիճակը հետզհետէ կը բարելաւուի, թէեւ Անգլիոյ նախկին վարչապետը Գ. օրէն ի վեր անկողինին կը ծառայէ :

ԿԱՊՈՑՏ ԽԱԶ

Տէր եւ Տիկին Մանուկ եւ Մանուչակ Փափազեան կապոյտ Խաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղին միջոցաւ տասը հազար Ֆր· կը նուիրեն Միութեան կայանի չէնքին ի նպաստ :

ԳԻՆԵԶՕՆ

ի նպաստ Ժանթիլիի, Պիսէթրի, Փորթ ո'Իթալիի չրջանի հայկական դպրոցին :

Շաբաթ, 1 Մարտ, երեկոյեան ժամը 20·30էն մինչեւ կէս գիշեր, Ժանթիլի Նախկին Ռազմիկներու սրահին մէջ, 17 Բիւ Բէյմոն Լըֆէվիւր :

Կը հրաւիրուի՝ հասարակութիւնը վայելելու այս բացառիկ խնջոյքը, վերապրելով մեր հայրենի գիւղերու աւանդութիւնները :

Երգ, պար եւ անակնկալներ աչակերտութեան կողմէ :

Տաք եւ հաճելի մթնոլորտ :

Մուտքը 200 Ֆրանք :

Հաղորդակց· Միջոց·— Փորթ Ժանթիլի, օթօպիւս 125, իջնել Սինեմա Կալիաի առջեւ :

27ՐԴ ՏԱՐԵԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՅԹ
ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒԻ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԻ

Կիրակի, Մարտ 9, կէսօրէ վերջ ժամը 2·30ին

CENTRE MARCELIN BERTHELOT

28 bis, Rue St, Dominique, Métro Invalides

Կազմակերպուած Փարիզի Շրջանի Արիներուն, Արեւոյշներուն եւ գայլիկներուն կողմէ

Ներկայացումներ, հայերէն եւ ֆրանսերէն, հայկական պարեր եւ երգեր, նուագախումբով : Սկաուտական տեսարաններ, խաղեր եւ զաւեշտներ : Արտասանութիւններ : Պիտի ցուցադրուին, Անգլիոյ յիսնամեակի ճէմպօրիէն առ արարաններ, մոզական լապտերով :

Մուտք 500 եւ 300 ֆրանք :

Պուֆէ, ցուցադրութիւն :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Յառաջիկայ Զորեքշաբթի, 26 Փետր· Ֆրանսահայ Լսարանը իր հերթական հաւաքոյթը պիտի ունենայ Միւզէ Կէյիմէնի սրահին մէջ (Փլաս տ'Իէնա) ԺԱՄԸ ՃԻՇԴ 8·30ԻՆ :

Պիտի խօսի յայտնի ճարտարապետ Պ. ԷՏՈՒԱՐ ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ, պատմելով զբօսաշրջիկներ Հայաստան եւ էջմիածին ըրած իր ուղեւորութենէն, իբր կցորդ՝ կիլիկեան Հիմնարկութեան կողմէ էջմիածին ղրկուած քննիչ պատուիրակութեան :

Պ. Իւթիւճեան իր բանախօսութիւնը պիտի համեմէ իր քաշած գունաւոր հաւրիւրաւոր նկարներու լուսաբաճակումով :

Կ'արժէ որ իւրաքանչիւր հայ երթայ լսելու այս չահեկան բանախօսութիւնը եւ վայելէ հայրենիքին եւ էջմիածնի տեսարժան հնութիւնները ու հետաքրքրական վայրերը :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՅՈՒՇԱՄԱՏԵԱՆ ՎԱՐՈՒԺԱՆԻ

Պելժիոյ Փառաւոնէն վերջ, եւ անոր իրրեւ լաւագոյն եղրակացութիւնը :

Որոշուած է հրատարակել՝ չքեղ տպագրութեամբ՝

ՅՈՒՇԱՄԱՏԵԱՆ ՄԸ

Նուիրուած Դ. Վարուժանի, ուր պիտի հաւաքուին բոլոր խօսուած ճառերը, յօդուածներն ու ստացուած նամակները, ֆրանսերէն եւ հայերէն լեզուներով :

Նաեւ պիտի դրուի պատկերազարդ նկարագրութիւնը հանդիսութեանց եւ այլ նորութիւններ Վարուժանի կեանքին եւ գործին վերաբերեալ :

Կազմուած է խմբագրական մարմին մը, համախորհուրդ՝ Տիկին Դ. Վարուժան – Աբիկեանի, Պ. Ժ. Աբիկեանի եւ Պ. Խաչիկ Կարապետեանի :

«Ցուշամատեան»էն դոյացած ամբողջական հասոյթը պիտի կազմէ այն հիմնադրամը, որուն վրայ աւելցնելով ուրիշ նուիրատուութիւններ, պիտի յատկացուի հրատարակելու՝

Դ·ՎԱՐՈՒԺԱՆի ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆԳՈՐԾԵՐԸ

Խմբագրական մարմին·— Շ· Նարդունի, Բ· Թօփալեան, Ց· Իսկէնտէրեան, Եր· Համպուքեան, Է· Ժախեան :

Պատասխանատու խմբագր· Կ· Փոլատեան :

Խմբագրութեան հասցէն՝
Կ· ՓՕԼԱՏԵԱՆ

53, AV· DE ST JULIEN MARSEILLE 12

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Ջեռնարկուներ (անթրփրնէօր) մասնագէտ օրսաժի : Դիմել՝

ETBLS· FRANCINE

38, Rue d'Aboukir. Paris

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

MANUTENTIONNAIRE - COURSIER

մը 16 – 18 տարեկան, կանանց քոնֆէքսիոնի տան մը համար : Դիմել՝

LA MAISON DE LA ROBE

94, Rue de Cléry, Paris 2· GUT 62-06

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue. 17 — PARIS (9e)

ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ
ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

23 Փետրուար, Կիրակի, ժամը 15·30ին

կը ներկայացուին
Ա· ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆ ՆԱԽԱՐԱՐԱՑ
ՀԱՅՈՑ Ց(ոսկեդարեան բարբառով)

Բ. Tante Dorothée
DE E. RITIER

Գ· ՄՕՐՈՒԿԻ ՍԱՆՏՐԸ (Ծիծաղաչարժ)
(Զաւեշտ, Հեղ· Առանձաբ)

Տոմսերը կը ծախուին տեղւոյն վրայ, կամ ստանալ ուղղակի վարժարանէն :

26, Rue Troyon Métro Pont de Sèvres

OBS· 18-28

Ս· ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄԿՐՏԻՉ

Փարիզի Ս· Յովհ· Մկրտիչ եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւնը կը ծանուցանէ հայ հասարակութեան թէ մեծ պահքի Արեւագալի արարողութիւնները պիտի կատարուին Փետրուար 23ի կիրակիէն ըսկսեալ յաւարտ Ս· պատարագի :

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Մանմորանսիի ծերանոցին համար կին պաշտօնեայ մը կ'ուզուի որ կարող ըլլայ կարկատելու, արդուկելու եւ ճերմակեղէնները բաշխելու (լէնժըրի) : Դիմել Աղթամարեան Ազգապատկանեան Միութեան գրասենեակը, 32 բիւ տը Թրէվիզ, Փարիզ :

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Փետրուար 23, կիրակի օր, ժամը 17էն մինչեւ կէս գիշեր
Օթել ԺՈՒՕԻ Ե·ի շէեղ սրահներուն մէջ
Նախագահութեամբ

MONSIEUR ROBERT LECOURTի

Garde des Sceaux, Ministre de la Justice

Երկու նուագախումբ· առաջնակարգ աթրաէսիոնիներ եւ անակնկալներ

Մուտքը 600 ֆրանք : Կանխաւ ապահովել սեղանները, հեռաձայնելով ԲՐՕ 03-18

ԿԱՐԵՒՈՐ·— Վերապահուած սեղանները պէտք է գրաւուած ըլլան մինչեւ ժամը 19·30ը, որմէ վերջ որեւէ պատասխանատուութիւն չի ստանձնուիր :

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆ
ԾԻԾԱՂԻ ԳԻՇԵՐ

Երկուշաբթի, 24 Փետրուար 1958, ժամը ճիշդ 9ին

Théâtre Paul - Faralicq, 21, Rue Yves Toudic (République)

Ա· ԳՄԲԷԹԵԱՆ եւ ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՀԱՆ
կը ներկայացնեն երկու ծիծաղաշարժ կատակերգութիւններ

ԱՅԾ Է ԹԷ ԿԻՆՍ Է երկու արար եւ

ՕՐՀՆՈՒԱԾ ԱՐՀԵՍՏԸ երեք արար

Օր· Շուշան Գէորգեան, Օր· Նոյեմի Շահինեան, Նուրհան Մարգարեան
Նազարէթ Պշտիկեան, Լեւոն Սապուն Ճեան եւ երիտասարդ նոր ուժեր
Մուտքի սովորական դիներ : Տոմսերը կը ծախուին՝ Գրատուն Հրանդ Բալուեան
43, Rue Richer, Paris 9· PRO 25-46

ԾՐԱՐՆԵՐՈՒ ԱՌԱՔՈՒՄ
ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԻԻՆ ԱՆԳԼԻՈՅ ՁԱՄԲՈՎ
ՄԻԱԿ ՏՈՒՆԸ ՊԱՇՏՕՆԱՊԵՍ ՁԱՆՁՈՒԱԾ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵՆԷՆ

SICOMEX
20, RUE ROYALE, PARIS 8·
TÉL : OPE. 67-77
MÉTRO MADELEINE C. C. P. 11.964-43

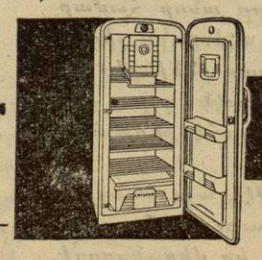
Ծրարները կը պարունակեն անգլիական առաջնակարգ ապրանքներ :
Սքանաար· 6 տեսակ ծրար կամ չաքմախորդին ընտրած ապրանքները :
Ցանձնումի բացարձակ ապահովութիւն, ամէնէն կարճ ժամանակներու մէջ առանց որեւէ ծախքի ստացողին համար : Ուզողին ձրի ցուցակ :

MORY et Cie
ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

ԻՆԹՈՒՐԻՍԹ – ՄՈՍԿՈՒԱՅԷՆ ստացած է
մեծաչնորհեալ իրաւասութիւնը ծրարներ ղրկելու
Խորհրդային Միութիւն : Բոլոր տուրքերը կը վճարուին ղրկողին կողմէ, ստացողը ոչ մէկ վճարում ունի ընելիք : Ղրկողը ինք կը պատրաստէ ծրարը իր կողմէ զնուած եւ ընտրուած հաղուստներով եւ ապրանքներ :

Սքատար ծրար չենք պարտադրեր : Սակայն միայն նոր ապրանք կ'ընդունինք : Ներկայիս ծրարները աւելի արագ կը հասնին :
Բոլոր տեղեկութիւնները կը տրուին հեռաձայնով՝ N.R. 40-72 et 50-23

10, Rue St-Quentin, Service C, Paris 10
MÉTRO ET AUTOBUS : GARE DU NORD

réfrigération ménagère et commerciale
Kelvinator
le froid c'est moi! | 40 ans d'expérience
Société ROHDANIENNE DU FROID - VALENCE (Drôme)
7, RUE PASTEUR

MARKARIAN JEAN (ԳՐԻԳՈՐ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ)
ELECTRICIEN, 1, RUE PELLETERIE, VALENCE,

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900

Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանք: Հատը 15 ֆր.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 25 ՓԵՏՐՈՒԱՐ

MARDI 25 FEVRIER 1958

34ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8128 — 34EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 14ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3929

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԿՌՈՒԱԽՆՁՈՐԸ

—o—

Երէկ՝ Փետրուար 24, տարեդարձն էր Պաղտատի Ուխտին :

Ո՛չ մէկ դաչինք այնքան խօսեցնել տըւած է իր վրայ, որքան Իրաքի մայրաքաղաքին անունը կրող Ուխտը :

Ո՛չ մէկ քաղաքական – զինուորական համաձայնութեան դէմ ա՛յնքան հակառակութիւն յոյժ տրուած է, որքան մէկ քրիստոնեայ եւ չորս իսլամ պետութեանց այս զինակցութեան դէմ : Հակառակութիւն՝ ո՛չ միայն թշնամի նկատուած պետութենէն, այլ՝ նաեւ ու մանաւանդ բարեկամներէ :

Պաղտատի Ուխտին հեղինակն էր Մեծն Բրիտանիա, որ կ'ուզէր պատուար կանգնել Ռուսիոյ յառաջխաղացման դէմ՝ մէկ կողմէն դէպի Միջերկրականի տաք ջուրերը — որ Մեծն Պետրոսի օրերէն ի վեր կը մնայ իրրեւ հեռաւոր նպատակ — , միւս կողմէ դէպի Մերձաւոր Արեւելքի քարիւղի անսպառ հանքերը : Այս զինակցութենէն ամէնէն աւելի օգտուողը պիտի ըլլար Թուրքիա :

Պաղտատի Ուխտը կոչուած էր զառնալու երկարաձգումը, տեսակ մը լրացուցիչ մասը Ատլանտեան Ուխտին, որուն նպատակն էր արդիլել համայնավարութեան ծաւալումը դէպի արեւմուտք :

Պաղտատի Ուխտին անդամներէն Իրաք, Իրան եւ Փաքիստան մաս չեն կազմեր Ատլանտեան Ուխտին, որուն սահմանները կանգ կ'առնէին Թուրքիոյ մէջ : Այժմ կ'երկարին մինչեւ Փաքիստան :

Պաղտատի Ուխտին հակառակ են՝ Ս. Խորհրդային Միութիւնը, Բ. Արաբական Լիկան, Գ. Ատլանտեան Ուխտի կարգ մը անդամները եւ Դ. Հնդկաստան :

Ուխտը հաղիւ կեանքի կոչուած էր, երբ Խորհրդային Միութիւնը հարուածային կարգով գործունէութեան անցաւ՝ զինքը հարաւէն ու արեւելքէն եւս պաշարելու այս քաղաքականութեան դէմ : Եւ ուզե – լով բերդը ներսէն գրաւել՝ մօսկուութիւն ցոյց տուաւ արաբական երկիրներուն ու յաջողեցաւ սիրաշահիլ անոնց մեծ մասը :

Արաբական Լիկան — որուն անդամ է Իրաք — առաջին օրէն սկսեալ պայքար կը մղէ Պաղտատի Ուխտին դէմ, որ մեծ ճեղք մը բացած է համարաբական միաց – եալ ճակատին վրայ :

Հաչէմիներու դաշնակցութեան առթիւ անցեալ չարաթ ըսուեցաւ թէ Իրաք պիտի հրաժարի Պաղտատի Ուխտէն : Սակայն Իրաքի Պոլսոյ դեսպանը հերքեց այդ լուրը :

Ֆրանսա, որ կարեւոր դիրք մը կը գրաւէ Ատլանտեան Ուխտին մէջ, սկիզբէն ի վեր վերապահ քաղաքականութեան մը կը հետեւի Պաղտատի Ուխտին հանդէպ :

Միացեալ Նահանգները իրրեւ «դիտող» միայն կը մասնակցին այս Ուխտին : Անդարայի վերջին խորհրդաժողովին մաս – նակցեցաւ արտաքին նախարար Ֆոսթըր Տըլըս, որ խոստացաւ տասը միլիոն տո – լար յատկացնել Ուխտի երկիրներուն : Հակառակ իրենց նիւթական օժանդակութեան, Ամերիկացիները ցարդ չեն ընդունած պաշտօնապէս մասնակցիլ Պաղտատի Ուխտին :

Հնդկաստան հակառակ է Փաքիստանի մասնակցութեան : Մանաւանդ, որ այս վերջինը սահմանակից չէ Խորհրդային Միութեան : Պատերազմի մը պարագային՝ կրնան վտանգուիլ նաեւ Հնդկաստանի սահմանները :

Վերջապէս կատարեալ կռուախնճոյր մըն է դարձած Պաղտատի Ուխտը :

Այս պայմաններուն մէջ չի դիտցուիր թէ ինչ օգտակարութիւն պիտի կրնայ ունենալ անիկա՝ երբ հնչէ ղերազոյն ժամը :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՖՐԱՆՍԱ ԴԱՐՁԵԱԼ ԲՈՂՈՔԵՑ ԹՈՒՆՈՒԶԻ ԴԷՄ

—o—

ՄԸՐՖԻ ՓԱՐԻԶ ԿՈՒԴԱՑ

Մինչ Նախագահ Այզընհաուըրի պատուիրակը Լոնտոնի մէջ խորհրդակցութիւններ կ'ունենար՝ Փարիզի եւ Թունուզի կառավարութեանց առաջարկելու համար բարեկամական իր միջամտութիւնը, Ֆրանսա նոր բողոքագիր մը ներկայացուց ՄԱԿի Ապահովութեան Խորհուրդին, Ֆրանսացի հինգ հիւպատոսներու Թունուզէն արտաքսման դէմ :

Ֆրանքեւթունուզեան տարակարծութենէն ի վեր երեք փաստաթուղթեր յանձնուեցան Համբըչոլտի՝ ՄԱԿի Ֆրանսական պատուիրակութեան ղեկավար Ժորժ Փիքոյի կողմէ :

Առաջին փաստաթուղթը կը վերաբերի Ռեմատայի միջադէպին, որուն վրայէն « լուսթեամբ անցաւ » Թունուզի պատուիրակը :

Երկրորդը՝ պատասխան մըն է Թունուզի այն զրպարտութեան, որ Ֆրանսացիք պիզերթի հիւանդանոցէն ճամբու դրած են Թունուզցի հիւանդները : Ժորժ Փիքօ հերքեց այդ ուղղութեամբ Թունուզի ը – րած մեղադրանքները, միաժամանակ ճշդելով թէ փետրուար 19ին 131 Թունուզցի հիւանդներ կային հաստատուած Թեան մէջ, մինչ Ֆրանսացի հիւանդնէ – րուն թիւը հազիւ անոր կէսն էր :

Կարեւորագոյնը երրորդ փաստաթուղթն է : Ֆրանսական կառավարութիւնը կը բողոքէ Թունուզի կառավարութեան ո – րոշումով Ֆրանսական չորս հիւպատոսա – րաններու փակման եւ հինգ հիւպատոս – ներու արտաքսման դէմ :

Փարիզ պաշտօնապէս կը բողոքէ Թունուզի դէմ, որ անտեսած է 1956 Սեպ – տեմբեր 12ի համաձայնագիրով սահմանուած իրաւունքի միջազգային օրէնքը . ասոր հետեւանքը լաւ պիտի չըլլայ Թունուզի կառավարութեան համար, կը ճշդէ բողոքագիրը :

Փարիզ ՄԱԿի ընդհանուր քարտուղար – ըէն կը խնդրէ որ այս տեղեկութիւնները հաղորդէ Ապահովութեան Խորհուրդի անդամներուն :

Այս ծանր մթնոլորտին մէջ Բաղըրթ Մըրֆի չարաթ օր գնաց Լոնտոն, ուր կարճ յայտարարութիւն մը ըրաւ, երկու կողմերուն միջեւ բարեկամական լուծում մը գտնելու համար : Խորհրդակցեցաւ իր անգլիացի պաշտօնակից Պիւէյի հետ : Տեսակցեցաւ բարձրաստիճան անձերու եւ Վարչապետ Մաքմիլլընի հետ : Լոնտոն գացած էր նաեւ Նախագահ Պուրկիպայի անձնական խորհրդատուն :

Մըրֆի անգլիական մայրաքաղաքին մէջ խօսակցութիւններ ունեցաւ նաեւ Ամերիկայի եւ Թունուզի դեսպաններուն հետ, որմէ ետք յայտարարեց .— Բնականաբար ես լաւատես եմ հարցին լուծում մը գտնելու համար :

Այսուհանդերձ անգլիական չրջանակները թերահաւատ են Մըրֆիի առաքելութեան յաջողութեան նկատմամբ : Լոնտոնի մամուլը Մըրֆիի ձախողութեան դըէխաւոր պատճառը կը նկատէ այն պարագան՝ որ Ֆրանսա Ալժերիոյ հարցին մէջ որեւէ օտար միջամտութեան դէմ է :

Բարեկամական միջամտութեան յաջողութեան նկատմամբ թերահաւատութեան կը տիրէ նաեւ Փարիզի մէջ : Այս ձեւով կը բացատրուին չարաթ օրուան Նախարարաց Խորհուրդի ժողովին մէջ Վարչապետ Կայեաւի կողմէ տրուած երեք պայմանները .—

1.— Ֆրանսացի զինուորները ազատ պէտք է ըլլան Թունուզի մէջ, քաղաքացիները ապահով, ինչպէս նաեւ՝ հիւպատոսարանները :

2.— Ապահովութիւն՝ Ալժերիոյ եւ Թունուզի սահմանին վրայ :

3.— Ուղղակի բանակցութիւններ՝ Փարիզի եւ Թունուզի միջեւ :

Իր կարգին Թունուզ կը դնէ չորս պայմաններ, համաձայն «Ալ Ամալ» թերթին :

1.— Սաքիէթի զոհերու ընտանիքներուն վնասուց հատուցում եւ զիւղին վերաշինութիւնը :

2.— Մաքի յանձնախումբ մը՝ սահմաններու հսկողութեան համար :

3.— Ֆրանսա, Պրազիլիա, Յունաստան, Իտալիա, Փաքիստան եւ Ճափոն պէտք է հսկեն Ֆրանսական ուժերուն Պիզերթէն հեռացման աշխատանքներուն վրայ :

4.— Ֆրանսական ուժերը աստիճանաբար պէտք է պարպուին Թունուզեան հողամասէն :

Այս պայմաններուն մէջ, պարզ է թէ Բաղըրթ Մըրֆիի առաքելութեան համար յաջողութեան շատ քիչ հաւանականութիւններ կը մնան :

ՄՕՍԿՈՒԱՅԻ ՆՈՐ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

«ՇՈՒՆ ՄԸ ԵՐԿՈՒ ԱՆԳԱՄ ՄԹՆՈԼՈՐՏ ԳՆԱՑ ՈՒ ԵԿԱՒ»

Մոսկուայի ձայնասփիւռը փետրուար 22ին յայտարարեց թէ «Ալպինա» անուանով չուն մը հրթիռի մը միջոցաւ երկու անգամ արձակուեցաւ մթնոլորտային վերին խաւերուն մէջ եւ ողջ առողջ վերադարձաւ երկիր· չունը առողջ է ներկայիս :

Մոսկուայի ձայնասփիւռը այս լուրը հաղորդեց միայն անգլերէն լեզուով , Մինեսոթայէն ունկնդիրի մը հարցումին իրրեւ պատասխան : «Ալպինա»յի մասին կարգ մը տեղեկութիւններ եւս տալէ ետք, Մոսկուայի խօսնակը աւելցուց .— Խորհրդային դիտուններէն մթնոլորտին մէջ հրթիռներ արձակելու եւ մոլորակին վրայ վերադարձնելու դաղտնիքը լուծուած է : Փորձերը ցոյց տուին թէ ուղղակի հայեցակէտով չուն մը կարելի է մթ – նոլորտ ղրկել եւ վերադարձնել՝ բոլորովին անվնաս , — եզրակացուց Մոսկուայի ձայնասփիւռին կարմիր դասախօսը :

ԵԳԻՊՏՈՍի եւ Սուրիոյ հանրաքուէին պաշտօնական արդիւնքները հաղորդուեցան : Նասը Միացեալ Հանրապետութեան Նախագահ հռչակուեցաւ եղիպտոսի մէջ ապահովելով ձայներու 99·99 առ հարիւրը եւ Սուրիոյ մէջ՝ 99·98 առ հարիւրը :

ԿԻՊՐՈՍի յունական էնոՒԱ կազմակերպութիւնը Անգլիոյ դէմ պատերազմի եւ տնտեսական պոյքոթի կոչ մը ըրաւ :

ԱՐԺԱՆԹինի մէջ կիրակի օր տեղի ունեցան երեսփոխանական ընտրութիւններ, որոնց արդիւնքը յայտնի պիտի ըլլայ այսօր :

ՔԱՐԹիէ ԼԱԹէնի մէջ աջակողմեան ուսանողներ երեսփոխան Լը Փէնի դլխաւորութեամբ (չարձանագրուած) Շաբաթ օր ցոյց մը ըրին, Սորպոնի մէջ Ֆրանսայի համար մեռած համալսարանականներու յուշատախտակին տակ ծաղկեփունջ մը դնելով· Լը Փէն ճառ մը խօսեցաւ, որմէ ետք ուսանողները տողանցեցին՝ պոռալով «Ֆրանսական Ալժերիա »:

ՄՕՍԿՈՒԱՅի «Փրաւտա»ն կը գրէ թէ վերջին տարիներու ընթացքին աւելի քան 400·000 երիտասարդ համայնավարներ ղրկուած են Խ. Միութեան զանազան չըրջաններ՝ չինարաններու մէջ աշխատելու համար :

ԱՆԳԼԵԻԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳԻՐԸ ՍՏՈՐԱԳՐՈՒԵՑԱՒ

ՀՐԹԻՌՆԵՐՈՒ ԱՐՁԱԿԱՐԱՆ՝ ՍԿՈՎՏԻՈՑ ՄԷՋ

Ինչպէս ծանօթ է, Անգլիոյ եւ Ամերիկայի միջեւ բանակցութիւններ կ'ըլլային՝ հեռաւար (թելեկիպէ) հրթիռներու արձակարաններ հաստատելու համար Բրիտանիոյ մէջ : Համաձայնագիրը պաշտօնապէս ստորագրուեցաւ Փետր. 22ին : Քանի մը ամիսներէ ի վեր տարուող բանակցութեանց արդիւնքն ու համաձայնագրին ստորագրութիւնը միաժամանակ յայտարարուեցան Ուաշինկթընի եւ Լոնտոնի մէջ : Անգլիոյ Վարչապետ Մաքմիլլըն Բչ. օր կէսօրէ վերջ լուրը պիտի հաղորդէր նաեւ Խորհրդարանի անդամներուն :

Բրիտանական աղբիւրները կուտան համաձայնագրին գլխաւոր կէտերը .— Ամերիկեան օդային ուժերուն պատկանող «Թոր» հրթիռներ պիտի հաստատուին Անգլիոյ մէջ, Սկովտիոյ հողամասին վրայ՝ Դեկտեմբերէն առաջ :

«Թոր» միջերկրային հրթիռը Անգլիոյ մէջ հաստատուելիք խարիսխներէն մեկնելով հիւլէական ռումբեր կրնայ արձակել Խ. Միութեան որեւէ մէկ կէտին վրայ :

Հրթիռները պիտի տրամադրուին Միացեալ Նահանգներու կողմէ, խարիսխները՝ Անգլիոյ : Հիմակուհիմա Ամերիկացիք պիտի ստանձնեն արձակարաններու դեկավարութիւնը, որ Անգլիացիներու պիտի անցնի՝ երբ որ կարելի ըլլայ :

Գալով հրթիռներու գործածութեան , յարձակումի մը պարագային՝ Միացեալ Նահանգներու եւ Բրիտանիոյ համաձայնութեամբ եւ որոշումով պիտի արձակուին :

Այս համաձայնագիրը օրինակ պիտի ծառայէ Ամերիկայի եւ Ատլանտեան Ուխտի անդամ միւս երկիրներուն մէջ ալ արձակարաններ հաստատելու համար :

ՄՕՍԿՈՒԱՅԻ ԿԱՐԾԻՔԸ

Անգլեւամերիկեան համաձայնութեան յաջորդ օրը, Խ. Միութեան Պատերազմական նախարար Մալինովսկի կարմիր բանակին 40րդ տարեդարձին առիթով խօսք առնելով յայտարարեց .— Խ. Միութեան դինեալ ուժերը հրթիռներ ունին՝ որոնք հիւլէական ռումբեր կրնան արձակել երկրագունդի որեւէ մէկ կէտին վրայ : Խորհրդային նաւատորմը կրնայ հարուածել ուէյ թշնամի՝ ծովուն վրայ : Խորհրդային բանակը պատրաստ պէտք է ըլլայ՝ որեւէ մէկ վայրկեանին իր հողամասին կամ իր դաշնակիցներուն վրայ կատարուելիք անակնկալ յարձակում մը ետ մղելու համար :

× *Անգլիոյ Վարչապետ Մաքմիլլըն Արեւելեան եւ Արեւմտեան ուժերուն Եւրոպայէն հեռացման մասին խօսելով ձայնասփիւռէն յայտարարեց, թէ այդ հարցը լրջօրէն պէտք է ուսումնասիրուի , Ատլանտեան Ուխտին մէջ հերձուած չըստեղծելու համար .— Արեւմտեան եւ համայնավար ուժերը Եւրոպայէն հեռացնելով, ըսաւ ան, կրնայ ըլլալ որ ճիշդ հակառակ արդիւնքին հասնինք : Վերջապէս կը կայանայ հեռաւար հրթիռներուն մէջ :*

Եզրակացնելով իր խօսքը, Բրիտանիոյ Վարչապետը ըսաւ, թէ այս մարդին մէջ հաւանական անհամաձայնութիւն մը Ատլանտեան Ուխտին քայքայման պատճառ պէտք չէ ըլլայ՝ Գերմանիան լքելու եւ Միացեալ Նահանգները անդամ մը եւս մեկուսացնելու համար :

(Շարունակութիւնը կարդալ .Դ. էջ)

ՀՈՐ ՊՏՅՓԻՆ ՀՈՐՁԱՆՈՒՆ ԳԱՏԿՈՒՆ ՊԱՏԿԱՆՈՒՄ

ՖԱՆԿ ՄԵ ԼՈՒՆԱՖԻՆԱՐԿԵՐ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔ ՏԱՐՕՐԿ ՎԱՎԵՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԻՑ)

—o—

Ինչպէս ամբողջ Եւրոպան, այնպէս ալ Ամերիկան ապրեցաւ 1914 թուականի Օգոստոսին։ Ամերիկան ալ ունեցաւ իր մեծ պատերազմը, որ տեւեց 1917 Ապրիլէն մինչեւ 1918 Նոյեմբեր։ Ամերիկան ալ ունեցաւ իր զոհերը, իր հերոսները, իր հարիւրաւոր հազարաւոր զինուորները, որոնք ինկան Ֆրանսայի դաշտերուն վրայ։ Ամերիկան ալ ունեցաւ իր ռազմագերիները, որոնք գերի ինկան Գերմանիոյ ձեռքը։ Ամերիկան ալ ունեցաւ իր հարիւրաւոր հազարաւոր հիւանդները, որոնք ետ դարձան հիւանդանոցներ։ Ամերիկան ալ ունեցաւ իր հարիւրաւոր հազարաւոր հաշմանդամները, որոնք ետ դարձան իրենց տուները, իրենց ընտանիքներուն մօտ։ Ամերիկան ալ ունեցաւ իր հարիւրաւոր հազարաւոր որբերը, որոնք մնացին առանց հայրերու, առանց մայրերու։ Ամերիկան ալ ունեցաւ իր հարիւրաւոր հազարաւոր այրիները, որոնք մնացին առանց ամուսիններու։ Ամերիկան ալ ունեցաւ իր հարիւրաւոր հազարաւոր ծնողները, որոնք մնացին առանց զաւակներու։ Ամերիկան ալ ունեցաւ իր հարիւրաւոր հազարաւոր քոյրերը, որոնք մնացին առանց եղբայրներու։ Ամերիկան ալ ունեցաւ իր հարիւրաւոր հազարաւոր ազգականները, որոնք մնացին առանց իրենց հարազատներուն։ Ամերիկան ալ ունեցաւ իր հարիւրաւոր հազարաւոր ընտանիք

ԿՅԱՆՔԻՑ

ԼԻ.

ԳԻՄՈՎՍՏՈՒՆԻ Կ ՈՒՀՈՎՍՏՈՒՆ

Փոխանակ ասելու թե ամեն տարի, տարեցտարի կ՝ ավելանայ ընդհանուր տարեկան ծախսը, ես կ՝ ասեմ, որ ամեն տարի կ՝ ավելանայ ընդհանուր տարեկան ծախսի գումարը։ Ես կ՝ ասեմ, որ ամեն տարի կ՝ ավելանայ ընդհանուր տարեկան ծախսի գումարը, որովհետև ես գիտեմ, որ ամեն տարի կ՝ ավելանայ ընդհանուր տարեկան ծախսի գումարը։ Ես կ՝ ասեմ, որ ամեն տարի կ՝ ավելանայ ընդհանուր տարեկան ծախսի գումարը, որովհետև ես գիտ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԻՏԱԼԻՈՑ Արտաքին նախարար Փեյա յայտարարեց թէ Նախագահ Նասըի Հռոմ այցելութիւնը միլիմեթր մը անգամ չի կրնար չեղել Իտալիոյ քաղաքականութիւնը :

ՃԱՔԱՐԹԱՑի կառավարական ուժերը ամբակոծեցին Սումաթրայի ըմբոստ գիւղաքաղաքներուն կեդրոնները : Իսկ Նախագահ Սոքարնոյի եւ Տօքթ. Հաթայի տեսակցութենէն վերջ յայտարարուեցաւ թէ համաձայնութիւն չէ գոյացած երկուքին միջեւ :

ԱՐԵՒԵԼՔԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ Շոնեֆել – տի օդակայանը Ֆ. Միւռթեան կողմէ վստահուեցաւ Գերմանիոյ կառավարութեան : Արեւելքեան Գերմանիոյ մեծագոյն օդակայանն է ան, որ կապ կը պահէ Արեւելքեան Եւրոպայի միւս երկիրներուն հետ :

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ՄԷՋ Ֆ. Միւռթեան հաչոյն աշխատող ամերիկացի լրտես մը՝ Ռոյ Ռոտս, հինգ տարուան տաժանակիր աշխատանքի դատապարտուեցաւ : Ընդունած էր որ խորհրդային իշխանութենէն երեք հազար տոլար ըստացած էր :

ՈՒՈՇԻՆԿԹՐՆԷՆ կը հաղորդեն թէ Ֆ. Միւռթեան մէջ ջրածին ռումբի նոր փորձ մը կատարուեցաւ :

ՖՐԱՆՍԱՑի մէջ 1957 Հոկտեմբերէն ի վեր վեցերորդ անգամ ըլլալով գինին գիները տասը Ֆրանքի յաւելում մը կրեցին : Անցեալ տարի 83 Ֆրանքի ծախուող գինին (լիտրը) այսօր կ'արժէ 153 Ֆր. : Ուտեստեղէններու գիներն ալ կը սղեն : Վերջերս Վիչիի չուկային մէխ քանակութիւնը պակաս է, նկատելով որ սղութեան հետեւանքով յաճախորդները չատ մխ չեն գներ :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Յառաջիկայ Հորեքշաբթի, 26 Փետր. Ֆրանսահայ Լսարանը իր հերթական հաւաքոյթը պիտի ունենայ Միւզէ Կէյիմէնի սրահին մէջ (Փլաս տ'Իէնա) *ԺԱՄԸ ՃԻՇԴ 8·30ԻՆ :*

Պիտի խօսի յայտնի ճարտարապետ Պ. ԷՏՈՒԱՐ ԻԻԹԻՃԵԱՆ, պատմելով դերը – ուշդներ Հայաստան եւ էջմիածին ըրած իր ուշեւորութենէն, իբր կցորդ՝ Կիւլպէնկեան Հիմնարկութեան կողմէ էջմիածին ղրկուած քննիչ պատուիրակութեան :

Պ. Իւթիւճեան իր բանախօսութիւնը պիտի համեմէ իր քաշած դունատոր հատիւրաւոր նկարներու լուսարձակումով :

Կ'արժէ որ իւրաքանչիւր հայ երթայ լսելու այս չահեկան բանախօսութիւնը եւ վայելէ հայրենիքին եւ էջմիածնի տեսարժան հնութիւնները ու հետաքրքրական վայրերը :

ՎԱՐԶՈՒԹԻՒՆ

ԳԻՆԵԶՕՆ

Ի նպաստ Ժանթիլիի, Պիսէթրի, Փորթ տ'Իթալիի չրջանի հայկական դպրոցին :

Շաբաթ, 1 Մարտ, երեկոյեան ժամը 20·30էն մինչեւ կէս գիշեր, Ժանթիլի Նախկին Ռազմիկներու սրահին մէջ,

17 Բիւ Բէյմոն Լըֆէվիւր :

Կը հրաւիրուի՛, հասարակութիւնը վայելելու այս բացառիկ խնդոյքը, վերապրելով մեր հայրենի գիւղերու աւանդութիւնները :

Երգ, պար եւ անակնկալներ աչակերտութեան կողմէ :

Տաք եւ հաճելի մթնոլորտ :

Մուտքը 200 ֆրանք :

Հաղորդակց· Միջոց·— Փորթ Ժանթիլի, օթօպուս 125, իջնել Սինեմա Կալիաճ առջեւ :

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Մոնմորանսիի ծերանոցին համար կին պաշտօնեայ մը կ'ուզուի որ կարող ըլլայ կարկտելու, արդուկելու եւ ճերմակեղէնները բաշխելու (լէնժըրի) : Դիմել Աղքատախնամի գրասենեակը, 32 բիւ տը Թրէվիզ, Փարիզ :

Կ'ՈՒԶՈՒԻ՝

MANUTENTIONNAIRE - COURSIER

մը 16 – 18 տարեկան, կանանց քոնֆէքսիոնի տան մը համար : Դիմել՝

LA MAISON DE LA ROBE
94, Rue de Cléry, Paris 2· GUT 62-06

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ԼԻՈՆ.— Փետրուար չորս, երեքշաբթի օրուայ ձեր թերթին մէջ երեւցած Թիմոնի հիւանդանոցէն Պ. Գ. Իշխանեանի ձայնը մեր ղզացումներուն թարգմանն էր : Ես ալ Լիոնի կլրանճ Պլանշի մէջ երկար տաեն տառապողներու կարդին ըլլալով արժանացայ ապնիւ եւ բարի հոգածութեան կարդ մը անձերու : Մեր երկու քահանայ հայրերը, հայ կաթողիկէ համայնքին կրօնապետ հայր Մոմճեանի, կապոյտ Ֆաչուհիներուն, Աղքատախնամի Տիկիններուն, Շինութեան յանձնախումբի տիկիններուն կը պարտիմ անհուն եւ – րախտիք, որոնք իրենց յամախակի այցելութիւններով, նուէրներով ու յուսատու խօսքերով մխիթարեցին մեզ, քաջալերեցին եւ կարծես ցաւերս ու հոգերս թեթեւցուցին : Ոչ միայն ինծի, այլ բոլոր հայ հիւանդներու յամախակի այցելելով չատ մեծ հոգեկան մխիթարանք մը կը բերեն :

Բոլորին կը յայտնեմ անհուն երախտիքս եւ չնորհակալութիւններս : Մաղթե – լով իրենց առողջութիւն, ուժ եւ կարողութիւն որ կարենան չարունակել իրենց մխիթարիչի ապնիւ դերը :

Մ. ՉԱԳՐԵԱՆ

×

Լիոնի եկեղեցաչէն Ճանճնախումբը չընորհակալութեամբ ստացած է Ցիսուն եւ – րեք հազար Ֆրանքը, Ֆ. Կ. Ֆաչի պատմատորական ժողովին առթիւ, նորաչէն եկեղեցին եւ Ազգային Տունը այցելող կեդրոնական վարչութեան ներկայացու – ցիչներէն ու մասնաճիւղերու պատգամաւորներէն ոմանք հետեւեալ նուէրները ըրած են ի նպաստ չինութեան Փոնտին, խանդավառուած չինութեան յառաջացած վիճակին ի տես :

Կեդր. վարչութիւն տասը հազար Ֆր. : Փարիզի մասնաճիւղ հինգ հազար Ֆրանք, Ալֆորվիլի մասնաճիւղ հինգ հազար Ֆր., Պանեէօ Քաչանի մասնաճիւղ 2000 Ֆր., Շատլի մասնաճիւղ երկու հազար Ֆրանք, Տէսինի մասնաճիւղ երեք հազար Ֆրանք, Լիոնի մասնաճիւղ 20·000 Ֆրանք :

Տիկին Աղապապ Պարսամեան – Թօփալեան երկու հազար Ֆրանք, Պ. Ֆաչիկ Մկրտիչեան հազար Ֆրանք :

Լիոնի եկեղեցաչէն Տիկնանց Միութիւնը չնորհակալութեամբ ստացաւ հետեւեալ նուիրատուութիւնները ի նպաստ Լիոնի չինութեան Փոնտին .—

Փարիզէն Տիկին Իսկուհի Հիրշ հազար Ֆրանք, Տիկին Վարդեր Գալուստեան հինգ հազար, Տիկին Նուրիկ Զազարեան հազար, Պ. Վարդան Տէրտէրեան իր տիկնոջ ապաքինման առթիւ հինգ հազար Ֆր. Վիչիէն Պ. Տիգրան Մուրատեան իր զաւկին Գրիգոր Մուրատեանի, սկաուտներու խմբապետ, մահուան 8րդ տարելիցին առթիւ հինգ հազար Ֆրանք : Պ. Պ. Յովհաննէս Ունանեան իր անուան տօնախմբութեան առթիւ հազար Ֆրանք, Մկրտիչ Դերձակեան նոյն առթիւ հազար Ֆրանք, Մկրտիչ Մնայեան նոյն առթիւ հինգ հարիւր, Կարապետ Զիլինկիրեան նոյն առթիւ 5000, Սարգիս Փողարեան նոյն առթիւ հազար Ֆրանք : Մէն տիկին մը Պ. Կարապետ Զիլինկիրեանի մահուան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հինգ հազար Ֆրանք : Նոյն առթիւ Սէնթ Էթիէնէն Պ. Համալեան 1500 Ֆրանք, Պ. Կարապետ Պզտիկեան հազար Ֆրանք Էպրուհի Զիլինկիրեանի Հոգեհանգստեան առթիւ :

ՓԵՏՐ. 18Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

—o—

ՎԻՆԻ ՄԷՋ

Փետրուարեան ապստամբութեան 37րդ տարեդարձը կը տօնուի, նախաձեռնութեամբ «Ան» կոմիտէին, այս կիրակի կէսօրէն վերջ ժամը երեքին : «Համօ – Օհանջանեան » սրահին մէջ, խնջոյքով մը : սիրայօժար մասնակցութեամբ :

Նոր Սերունդին եւ զանազան միութիւններու :

Կը խօսի ընկ. Ս. ՍԻՍԼԵԱՆ :

Ներքերգներ, մեներգներ, արտասանութիւններ :

Մուտքը ազատ է :

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՇՔԵՂ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Կազմակերպուած Իսիի Եկեղեցիի Շի – նուքեան Ճանճնախումբին կողմէ :

Հովանաւորութեամբ Կաթողիկոսական Պատուիրակ՝

ՍԵՐՈՎԲԷ ԵՊԻՍԿ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆի եւ Փարիզի Հայոց Եկեղեցիի Կրօն. Ընկերակցութեան վարչութեան :

Այս կիրակի ժամը 15ին, Իսիի Քաղաքապետարանի Սալ տէ Ֆէթին մէջ :

Կը ներկայացուի՝

«ՏԱՄՆԸԵՈՒԹ ՏԱՐԵԿԱՆՆԵՐԸ »

Տրամ 3 արար

Un Mari sur mesure

Comédie en un acte en langue française

Սիրայօժար դէկավարութեամբ՝ դերասան ԱՒԵՏԻՍ ՄԻՍԻՐԵԱՆի :

Ճանճնախումբը պիտի տայ իր գործունէութեան չորրորդ տեղեկատուութիւնը :

Տոմսերու գիները են՝ 300 եւ 200 Ֆր. :

Ստանալու համար դիմել՝ Եկեղեցիի Շինութեան Ճանճնախումբի անդամներուն, ինչպէս նաեւ իսի լէ Մուլինոյի հայ սրճարանատէրերուն, ներկայացման օրը՝ Սալ տէ Ֆէթի կիշէն, ժամը 14էն սկսեալ :

Հաղորդակց· միջոցներ·— Մէթրօ՝ Մէռի տ'Իսի, Օթօպուս՝ 123 եւ 190 :

ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ ՍԵՆԵԱԿ

Տրամադրելի սենեակ մը առանձին կնոջ մը համար, որ ընկերութիւն պիտի ընէ նաեւ տանտիրուհիին : Դիմել՝ Նորիկեան,

145, Rue des Meuniers, Bagneux

imprimé sur les presses du journal HARATCH
— 17, Rue Bleue. 17 — PARIS (9e) —

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ

Պ. Վահրամ Շաքարեանէ իր անկրկնօր Նշան Կազարեանի մահուան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի երկու հազար Ֆր. :

Ընկեր Բարդէն Շաքարեանէ Նշան Կազարեանի մահուան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հազար Ֆրանք :

Պ. Թորոս Շամչեանէ Իննկիցեանի մահուան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 2500 Ֆրանք :

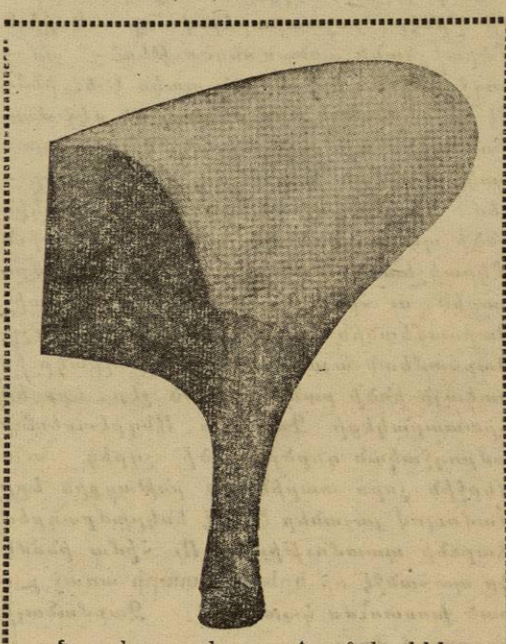
Արամ Գափրիէլեան իր քրոջ հոգեհանդիստեան առթիւ հազար Ֆրանք :

Տիկ. Կաստուկեանի մահուան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հազար Ֆր. ընկ. Յ. Սիմոնեանէ :

Կ'ՈՒԶՈՒԻՒՆ

Ֆասօնիէներ որոնք հիւսելու մեքենայ ունենան տունը՝ ԺՕԺ 5 եւ 10 : Դիմել՝

GIL, 25, Rue Dufour, Paris

Նոր կատարելագործում կօշիկի կրունկներու պատրաստութեան մէջ *Առաջին հայ հաստատութիւնը որ յաջողած է մաթիէռ փլասթիքի եւ ալիւմիոնի միացումով չինել անբեկ (էնֆասապլը) եւ ճկուն կօշիկի կրունկներ ամէն բարձրութեամբ :*

Դիմել՝

VANPLAST
(Վ Ա Ն Լ Է Ա Ն)
7, RUE GODOT DE MAUROY
Téléphone : OPEra 01-06
Առաւօտները հեռաձայնել՝ ITA 33-38

ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՓՆՏՈՒԵՑԷՓ

ՊՈՍՓՈՐ

ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ ՀԷԼՎԱՆ ԵԻ ԼՈՒՔՈՒՄԸ

ԲԺԻՇԿՆԵՐՈՒ ԿԱՐԾԻՔՈՎ ԱՆՈՆՔ ԿԸ ՊԱՐՈՒՆԱԿԵՆ ՄԵԾԱԳՈՑՆ ԶԱՓՈՎ

ԳՈԼ (խալորի)

Անհրաժեշտ մանուկներու համար եւ օգտակար չափահասներուն ու ծերերուն

որուն կը պարգեւէ աշխոյժ եւ եռանդ

ՊՈՍՓՈՐԻ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ԳԵՐԱԶԱՆՑԷ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ ԻՍԿ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾՆԵՐԸ

2, Rue Louis Astoin - Marseille

Արտածման համար մասնաւոր պայմաններ

ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԵՐԱԹՇՏՈՒԹԵԱՆ Բ. ՄԵԾԱԳՈՑՆ ԵՒ ԵՐԿԱՐԱՏԵՒ ՍԿԱՒԱՌԱԿԸ

ԱՆՆԱԽԸՆԹԱՑ ԸԼԼԱԼՈՎ 55 ՎԱՅՐԿԵԱՆԻ ՏԵՒՈՂՈՒԹԵԱՄԲ 30 CM.

VOGUE-CONTREPOINT N° MC 20150

Պատրաստութեամբ եւ դեկավարութեամբ **ԱՐԱ ՊԱՐԹԵՒԵԱՆի**

Կոմիտասեան Քառաձայն պատարագի երգեցողութիւնէ, եւ այլ կտորներ

Մասնակցութեամբ մեներգողներու, պատարագիչի՝ զանազան բաժիններով եւ ընկերակցութեամբ ՄԵԾ ԵՐԳԻՈՆի

ՍԿԻԶԲ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՏԱՐԱԳԻ·— (Խորհուրդ խորին, Հրաշափառ, ընտրեալդ Աստուծոյ, Ուրախ լեր) :

ԷՋՄԻԱԾՆԱԿԱՆ ԵՂԱՆԱԿԱՒ ԵՒ ԿՈՄԻՏԱՍԵԱՆ ԴԱՇՆԱԽՕՐՈՒՄՈՎ·— (Սուրբ, Հայր երկնաւոր, Յամենայնի, Որդի Աստուծոյ, Հոգի Աստուծոյ)

եւ եղիցի ողորմութիւն (*Ա. ՊԱՐԹԵՒԵԱՆԻ*), Գոհաբանական Հայր մեր (Կոմիտաս Միայն Սուրբ, Հայր, Որդիդ, հոգիդ Սուրբ եւ Օրհնութիւն, Տէր Ողորմեա, Քրիստոս պատարագեալ, Աստուած մեր, Կեցո Տէր, Լցաք ի բարութենից, Գոհանամք, Մաղթանք, եղիցի : Էջմիածինն ի Հօրէ (*Ա. ՊԱՐԹԵՒԵԱՆԻ*) Զօն առ Տ· Տ· Վազգէն Ա· Կաթողիկոս

Ստանալու համար դիմել՝ *Գին 2700 Ֆրանք*

Ա. ՊԱՐԹԵՒԵԱՆԻ՝ 14, Rue Petit, Paris 19 - BOT. 99-22 RECORD SHOP, 36, Rue de Moscou, Paris 8 *Եկեղեցւոյ Դիւանատունը*

Բոլոր երաժշտական վաճառատուները·— Գաւառի համար առաքում մասնաւոր խնամուած ծրարով

Փնտռել նաեւ սակաւառատները՝ *Թիւ* 20·109 20·114 20·136 Contre remboursement

Մանրամասն բացատրութիւններ եւ թարգմանութիւնը՝ գեղարուեստական կողմին վրայ :

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900
Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանք : Հատը 15 ֆր.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
26
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
MERCREDI
26 FEVRIER
1958

34ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8129 — 34EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 14ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3930

ՕՐՈՒԱՆ ՅՕՍՔԸ

ՅՈՒՆԱՀԱՅ ՏԱԳՆԱՊԸ

—o—

Տաղնապի մէջ է յունահայ գաղութը մէկ տարիէ ի վեր :

Պատճառը նախկին առաջնորդական տեղապահ Իսահակ վրդ. Ղազարեանն է, որ կաթնած Ամենայն Հայոց կաթողիկոսին եւ հակադաշնակցական տարրերու վրայ, չուզեր ենթարկուիլ գաղութի ազգային պերագոյն մարմնին՝ Յունահայ կեդրոնական վարչութեան որոշումներուն :

Մտքերու մէջ թարմ են տակաւին ա-ռաջնորդ կարապետ եպիսկ. Մաղլմեանի տխրադործութիւնները, որոնք տարիներ առով խոովեցին յունահայ գաղութին հանդիստը :

Մաղլմեան եպիսկ. վախճանեցաւ 1951ին : Ազգային կեդր. վարչութիւնը անոր տեղ առժամապար ընտրեց Եգիպտոսի առաջնորդ Մամբրէ արք. Սիրունեանը, որ պարբերաբար կ'այցելէր Յունաստան : Սրբազանը նոյն ձեւով կը հովուէր նաեւ Սուտանի եւ Եթովպիոյ թեմերը :

Իր առաջնորդութեան շրջանին յունահայ գաղութը ապրեցաւ խաղաղ կեանք մը :

Մամբրէ արք. 1954ին հրաժարած ըլլալով, Ազգ. կեդր. վարչութիւնը 1956ին Երուսաղէմէն հրաւիրեց Իսահակ վրդ. Ղազարեանը իբրեւ տեղապահ՝ փորձի շրջանի մը համար :

Վարդապետին քահանայութեան նէն ղժդոհ՝ կեդր. վարչութիւնը վերջ տուաւ անոր պաշտօնին, որ առժամեայ հանդամանք ունէր :

Պաշտօնանկ տեղապահը չուզելով հպատակիլ տրուած որոշման, դիմեց աջակցութեանը ոամկավար — բարեգործական խմբակցութեանց, որոնք Վազգէն Ա.ի միջոցաւ Յունահայոց «Կաթողիկոսական Նուիրակ եւ առաջնորդ» նշանակել տուին զայն, Ազգ. կեդրոնական վարչութեան գլխուն վրայէն :

Այս վերջինին եւ Յունահայերու չնչին փոքրամասնութեան միջեւ ծագած վէճը առիլի տուաւ բուռն պայքարներու :

Հելլէն կառավարութիւնը՝ հայ գաղութին մէջ խաղաղութիւնը վերահաստատելու նպատակով՝ ընդ առջ գնաց օրինապէս ճանչցուած Ազգ. կեդր. Վարչութեան դիմումին եւ արգիլեց վարդապետին քահանայագործել Յունաստանի մէջ :

Զեռնթափ չեղաւ սակայն Իսահակ վարդապետ, որ տակաւին կը վայելէ էջմիածնի գահակալին եւ մուք տարրերու պաշտպանութիւնը :

Մինչդամ ընդ միշտ վերջ տալու համար վէճերուն, կառավարութիւնը արտօնեց, որ թեմական ընտրութիւններ տեղի ունենան ամբողջ Յունաստանի մէջ՝ ժողովրդական քուէարկութեամբ՝ համաձայն երկու տարի առաջ պատրաստուած հզամական կանոնադրին : Այս վերջինը իբրեւ հիմ ունեցած է գաղութին նախկին կանոնադրութիւնը, Ազգային Սահմանադրութիւնը եւ Յունաստանի օրէնքները :

Ազգ. կեդր. Վարչութիւնը ժամանակին այս կանոնադրութիւնը ներկայացուցած էր կրօնից եւ կրթ. նախարարութեան :

Ընտրութիւնները, որ տեղի պիտի ունենային Փետրուար 16ին, կառավարական կարգադրութեամբ յետաձգուած են Մարտ 2ին, որպէսզի անոնց մասնակցի նաեւ փոքրամասնութիւնը :

Ուրեմն յառաջիկայ կիրակի օրուան օրինաւոր թեմական ընտրութիւնները վերջ պիտի տան յունահայ տագնապին :

Նոր թեմական ժողովը իրաւունք պիտի ունենայ պատրաստելու նոր կանոնադրութիւն մը եւ ուզած վայրէն առաջնորդ հրաւիրելու :

Հիմա այլեւս խօսքը կը պատկանի ժողովուրդին :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՄԸՐՖԻ - ԿԱՅԵԱՌ - ՓԻՆՕ ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

ՊՈՒՐԿԻՊԱ ԿԸ ՏԵՍԱԿՑԻ ԱԶԱՏԱԳՐ· ՃԱԿԱՏԻ ՂԵԿԱՎԱՐՆԵՐՈՒՆ ՀԵՏ

Անգլեւամերիկեան բարեկամական մի-ջամտութիւնը կատարելու եւ կողմերը հաշտեցնելու առաքելութեամբ, Բալըրթ Մըրֆի Բչ. , փարիզ եկաւ ու տեսակցութիւն մը ունեցաւ Վարչապետ Կայեռի եւ Արտաքին նախարար Փինոյի հետ : Ֆրանսացիք Մըրֆիի տրամադրութեան տակ դրին Հիւս. Ափրիկէի եւ մասնաւորապէս Թունուզի վերաբերեալ Ֆրանսական թղթածրարը :

Պետական երեք մարդոց խորհրդակցութիւնը մէկուկէս ժամ տեւեց, որուն չուրջ բացարձակ լռութիւն կը պահուի : Պաշտօնական շրջանակներն ալ կը մերժեն բացատրութիւն մը տալ Այզընհաուըրի պատուիրակին ունեցած խօսակցութեանց չուրջ :

Բալըրթ Մըրֆի Միացեալ Նահանգներու դեսպանատան մէջ ճաշէէ ետք, երէկ առաւօտ օդանաւով մեկնեցաւ Թունուզ :

Միւս կողմէ լաւատեղեակ շրջանակները կը հաղորդեն թէ Պուրկիպա խորհրդակցութիւն մը պիտի ունենար Ազատագր. ճակատի ղեկավարներու հետ՝ Մըրֆիին հետ տեսակցելէ առաջ : Պուրկիպա խնդրած էր որ Դահիրէ ժողով գումարող Ալժերիոյ Ազատագր. ճակատը պատուիրակութիւն մը ղրկէ Թունուզ : Խնդրանքը ընդունուած է եւ առաքելութիւնը չուտով ճամբայ պիտի հլլէր Ալժերիոյ Ազատագր. բանակին ընդհանուր հրամանատար Գրիմ Պելքասէմի գլխաւորու-թեամբ :

Մինչ այս մինչ այն Պատերազմական նախարար Շապան – Տելմաս կ'աշխատի իրականացնել Թունուզեալժերիական սահմանին արգիլեալ գօտիին ծրագիրը : Լուրջ դժուարութիւններ կան՝ իրականացնելու համար այս հարցը : 70·000 հոգի պիտի պարպուի :

Պատերազմական նախարարը միաժամանակ յայտնեց թէ Ալժերիոյ Ֆրանսական ուժերը պիտի չպակսին :

Երբ բանակցութիւններ կ'ըլլան լարուած մթնոլորտը մեղմացնելու համար, անդին, Կոստանդինի շրջանին մէջ կատաղի կռիւներ եղան. հարկ եղաւ նաեւ օդանաւերու միջամտութիւնը :

Ապստամբներու դինեալ մեծ խումբ մը կը հսկէր շրջանին մէջ ժողով գումարող իր ղեկավարներուն վրայ, երբ նկատուեցաւ բանակայիններու կողմէ : Կռիւը այնքան սաստիկ էր, որ զինուորներն ու ապստամբները դանակ – դանակի անցան : 67 ըմբոստներ սպաննուեցան :

Այս կռիւներուն ընթացքին բանակայինները բախեցան նաեւ ապստամբական ուրիշ խումբի մը, որ քսան զոհ տուաւ :

22 զինուորներ սպաննուեցան եւ քառասուն ուրիշներ վիրաւորուեցան : Գրաւուած են բազմաթիւ պատերազմական դէնքեր, ինչպէս նաեւ զնդացիր մը :

Սիրտ – Պէլ – Ապէսի մէջ ալ ապըս – տամբները մօրթեցին 12 մահմետական – ներ, որոնք չէին ուզեր ենթարկուիլ Ա. – զատագր. ճակատի հրահանգներուն :

Օրան – Այն Սէֆռա չոզեկառքը օդը ելաւ, պատճառ դառնալով ուղեվարին ըսպանութեան. քանի մը հոգի վիրաւոր – ուած է : Ոստիկանութիւնը կը հետապնդէ ոճրագործները :

✕ Թունուզի մէջ «Ֆրանս Սուար», «Փարի Փրես», «Լ'Օրօր», «Փարիզիէն – Լիպերէ» եւ «Թուր տը Ֆրանս» թերթե – րէն վերջ արգիլուեցաւ նաեւ «Ֆիկա – ռօն» :

ՆԱՍՐ ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ ՄԷՋ

—o—

Արաբական Միացեալ Հանրապետութեան Նախագահ ընտրուելէ 48 ժամ վերջ, մառեչալ Ամերի եւ եգիպտական կառավարութեան բազմաթիւ այլ անդամներուն ընկերակցութեամբ Նասր դէնդամասկոս :

Նախագահ Նասրը դիմաւորելու համար Դամասկոսի օդակայանը զացած էին սուրիական բանակի նախկին հրամանատար Զըզրի եւ քանի մը բարձրաստիճան սպաներ :

Նասրի Գահիրէէն մեկնումը զաղտնի կը պահուէր մինչեւ վերջին վայրկեանը : Կ'ըսուի թէ Դամասկոս գնաց ընդառաջելով Սուրիոյ նախկին նախագահ Քուաթլիի հրաւէրին : Դամասկոս հասնելէ ան – միջապէս վերջ ձայնասփիւռէն խօսելով Նասր իր ուրախութիւնը յայտնեց, որ Քուաթլի զինքը հրաւիրած էր Սուրիա :

Երբ այս լուրը իմացուեցաւ, բազմահազար մարդիկ ուղղուեցան դէպի նախագահական պալատ՝ Նասրի անունը պոռալով : Ցուցարարները ծաղկեփունջեր ուղարկեցին, որոնց վրայի ժապաւէններուն վրայ գրուած էր.— Բարիգալուստ հերոս Ապտէլ Նասրին :

Նոյն օրը կէսօրէ վերջ հազարաւոր ունկընդիրներու առջեւ խօսք առնելով Նասր նախագահ Նասր ըսաւ.— Նոր Պետութեան քաղաքականութիւնը դրական չէզոքութիւնն է. ան չի պատկաներ որեւէ խումբ – բակցութեան եւ այս քաղաքականութիւնը երբեք պիտի չփոխուի :

Միւս կողմէ, Մատրիտի եգիպտական դեսպանը յայտարարեց թէ Նախագահ Նասր ընդունած էր սպանական կառավարութեան հրաւէրը եւ մօտ ատենէն պիտի այցելէ Սպանիա :

Եգիպտոս – Սուրիա Միացեալ Պետութիւնը ցարդ ճանչցուեցաւ 25 երկիրներու կողմէ.— Ի. Միութիւն, Չէհոսլովաքիա, Աֆղանիս – տան, Եուկոսլաւիա, Իտալիա, Վատիկան, Սէյլան, Սպանիա, Նորվեկիա, Զուիցերիա, Պելժիա, Ալպանիա, Թունուզ, Հունգարիա, Ճափոն, Լեհաստան, Ռումանիա, Դանիա, Ցունաստան, Արեւմտեան Գերմանիա, Հոլանտա, Շուէտ, Ինտոնեզիա եւ Պուլկարիա :

Արաբական երկիրները պաշտօնապէս չճանչցան տակաւին : Միւս կողմէ Մոսկուայի ձայնասփիւռը հաղորդեց, թէ Ի-րաքի զանազան քաղաքներու մէջ Նասրի ի նպաստ ցոյցեր եղած են :

Անգլիոյ Արտաքին նախարարութեան մէկ բանիերը յայտարարեց, թէ Լոնտոն չի ճանչնար Սուրիա – Եգիպտոս Միացեալ Հանրապետութիւնը :

—o—

ԹՈՒՐՔԻՈՑ Խորհրդարանին մէջ կռիւ մը ծագեցաւ, երկրին պիտճէին չուրջ բացուած վիճաբանութեան մը ընթացքին : Երկու հարիւր երեսփոխաններ զի-րար հարուածեցին, որմէ ետք բազմաթիւ վիրաւորներ կային :

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻ ձայնասփիւռը Անգլիոյ մէջ հաստատուելիք ամերիկեան հրթիռներու արձակարաններուն մասին խօսելով, ըսաւ թէ անոնք նոյնքան վտանգաւոր են Միացեալ Նահանգներու եւ Բրիտանիոյ համար՝ որքան Ի. Միութեան :

ԱՆԳԼԻՈՑ վարչապետ Մաքմիլըն հերքեց այն զրոյցները, որոնց համաձայն Արտաքին նախարար Սելվին Լոյտ պիտի հրաժարէր իր պաշտօնէն :

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ վարչապետ Ատընաուըր յառաջիկայ մայիսին դէպի Հարաւ. Ամերիկա կատարելիք իր ճամբորդութիւնը յետաձգեց :

ԱՐԺԱԳԻՒՆԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

—o—

Ինչպէս զրած էինք, կիրակի օր տեղի ունեցան Արժանթինի ընտրութիւնները : Փերոնականները, որ ցարդ ճերմակ քուէ կը նետէին, այս անգամ հրահանգ ստացած էին նախկին նախագահ Փերոնէն՝ որ քուէարկեն ի նպաստ Արթիւրօ Ֆրոնտիցիի :

Ինչպէս կը նախատեսուէր արդէն, Ֆրոնտիցի ընտրուեցաւ Արժանթինի Նախագահ, ձայներու չախչախիչ մեծամասնութեամբ :

Փերոն կարեւոր դեր մը խաղաց իր աջակողմայրէն՝ ի նպաստ Ֆրոնտիցիի յաղթանակին : Այսուհանդերձ ճեղք մըն ալ դոյացաւ փերոնականներու մէջ, որոնց մէկ մասը դէմ էր Խուան Փերոնէն զատ ուեւէ մէկուն ընտրութեան : Այս էր պատճառը, որ ընտրողներուն ութ առ հարիւրը դարձեալ ճերմակ քուէ նետեց :

Փերոնի անկումէն ետք, Ֆրոնտիցի աշխատած էր փերոնականներուն մօտ – նալ, հակառակ անոր, որ նախապէս հակառակ էր այդ չարժումին : 1957 Ցուլիսին հրապարակաւ ներողութիւն խնդրեց անցեալին մէջ իր վարած քաղաքականութեան համար :

Ցառաջիկայ Մարտ 17ին Արամպուրու պաշտօնապէս Ֆրոնտիցիի պիտի յանձնէ նախագահութիւնը : Կը կարծուի թէ Փերոնն ալ պիտի վերադառնայ իր հայրենիքը, ուր բազմահազար կուսակիցներ ունի :

Այսուհանդերձ նախկին նախագահը յայտնեց, թէ տակաւին որոշ ժամանակ մը պիտի մնայ տոմինիքեան Հանրապետութեան մէջ, հանդստանալու համար :

Ֆրոնտիցիի կապը՝ Փերոնականներու հետ կը բացատրուի անով, որ նախկին նախագահին կուսակիցները երկրին ձայներուն առնուազն քսան առ հարիւրը ու-նին տակաւին : Եւ պարզ է, թէ այդ ձայներուն չնորհիւ ընտրուեցան :

Ֆրոնտիցի մաս կը կազմէր Արմատական կուսակցութեան, որմէ բաժնուեցաւ՝ կազմակերպութեան անդամներուն կէսը տանելով իրեն հետ : Ծագումով իտալացի է, բայց դէմ է Արժանթինի մէջ օտար որեւէ միջամտութեան : 1930ին Պուէնոս-Այրէսի մէջ ստացաւ փաստաբանի վկայական : Ներկայիս 50 տարեկան է :

—o—

ՅԱՆՁԻՈՑԻ ԱՌԻԱՆԳՈՒՄԸ ԵՒ ՀԵՏԵՒԱՆՔՆԵՐԸ

Ինչպէս ամէն տարի՝ երկուշաբթի տեղի պիտի ունենար Քուպայի Մեծ Մրցումը (կառքի) որուն կը մասնակցէր նաեւ աչխարհի լաւագոյն կառավարը՝ Մանուէլ Ֆանճիօ : Վերջին պահուն ըմբոստները, որ կ'ուզէին ձախողութեան մատնել այդ մրցումը, պանդոկէն առեւանգեցին Ֆանճիօն՝ յուսալով որ այդ ձեւով մրցումը տեղի չունենար : Հակառակ այս դէպքին սովորականին պէս մրցումը պիտի սկսէր, երբ խօսնակը յայտնեց թէ քառորդ ժամէն Ֆանճիօ պիտի վերադառնար. ուրեմն մրցումը կը սկսի քառորդ ժամէն : Սակայն չուտով յայտնուեցաւ որ խօսողը մրցումին պաշտօնական խօսնակը չէր : Մրցումը սկսաւ բայց հազիւ 15 վայրկեան վերջը Ալպերթօ Քառեռասի կառքը սահեցաւ (ըմբոստները իւղ թափած էին) եւ խուժեց ժողովուրդին վրայ. համաձայն առաջին տեղեկութեանց՝ 15 մեռեալ եւ 28 ծանր վիրաւոր կը հաշուէն :

Անշուշտ ի վերջոյ ըմբոստները հասած եղան իրենց նպատակին, քանի որ մրցումը կեցուցին :

Երեքշաբթի առաւօտ ձայնասփիւռը հաղորդեց թէ ըմբոստները Ֆրանսական ժամով առաւօտեան 7ին Ֆանճիօն յանձնած էին Արժանթինի դեսպանատունը :

(Լուրերու շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՍԻԱՄԱՆԹՕ

(ԾՆՆԴԵԱՆ ՏՕԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ)

19րդ դարի վերջին տասնամեակում ա–րեւմտահայ գրականութեան ասպարէզն իջաւ մի նոր գրական սերունդ (Ռ. Որ–բերեան, Մ. Մեծարենց, Դ. Վարուժան, Ռ. Սեւակ, Վ. Թէքէեան), որի մէջ իր առանձնակի տեղն ունի Սիամանթօն:

Սիամանթօն (Ատոմ Եարճանեան) ծնն–ուել է Արեւմտահայաստանում՝ Ակն քա–ղաքում, 1878 թուականին: Նախնական կրթութիւնն ստանալով տեղի Ներսիսեան դպրոցում, 1892 թուականին ծնողների հետ տեղափոխւում է Պոլիս և յաճախում յայնի մանկավարժ ու հասարակական գործիչ Ռ. Պէրպէրեանի վարժարանը:

Այնուհետեւ, սկսած 1896 թուականից, նրան տեսնում ենք Եւրոպայում, ուր մը–նում է մինչեւ 1908 թուականը: Այս տա–րիներին, սկզբում լինելով Ժընեւի պոլէ–ճի, ապա Փարիզի Սորպոնի համալսա–րանի ուսանող, Սիամանթօն ուսումնա–սիրում է հասարակական գիտութիւններ, գրականութիւն, հաւաքում է գիտելիքնե–րի հարուստ պաշար: 1902 թուականին լոյս է տեսնում նրա բանաստեղծութիւն–ների առաջին ժողովածուն՝ «Դիւցազնո–ցէն» խորագրով: Հետագայում, Ամերի–կայում եւ Կովկասում տպագրւում են բանաստեղծի առանձին գործերը, որոնք գրաւատանքով են ընդունւում գրաքննա–դատութեան կողմից:

1915 թուականի Ապրիլի 24ին, հայկա–կան արիւնոտ կոտորածի օրերին, բանաս–տեղծը պոլսահայ շատ մտաւորականների հետ ձերբակալւում է եւ թուրք զաղզած մարդասպանների կողմից մորթւում արւում Անատոլիայի խորքերում:

Որդեգրւելով գարասկզբին արդէն հաստատուած նէօ – ռոմանտիզմին, Սիա–մանթօն իր յաճուռն ու հզօր պոէզիայով պատկերեց արեւմտահայութեան ծանր վիճակը բռնակալական Թուրքիայում: Նա չերգեց «եասնուէր ու անոտի սէրը» եւ ոչ էլ «աստուածներու եւ քուրմերու օր–բան Արեւելքը» իր կախարդանքով, այլ հայ ժողովրդի տառապանքը, նրա յոյ–զերն ու յոյսերը, նրա անհատասար, բայց անօրինակ մաքառումն ընդդէմ «մեռելա–տիպ մարդասպանի»՝ սուլթան Ապտիւլ Համիտի ոճեսպան եաթաղանի:

Ինչի՞ մէջ էր տեսնում Սիամանթօն մեր ժողովրդի մի հատուածի փրկութիւնը: Նա, ի հարկէ, հեռու էր սոցիալական յե–ղաշրջման ռեւոլուցիոն ուղղու միակ ու ճիշդ, գաղափարից, բայց նրա համար պարզ էր մի բան, որ բռնակալութիւնը կարող է տապալուել, երբ հայրը, զաւա–կը, եղբայրը, ընկերը ոտքի կանգնեն եւ բազուկների ամբողջ թափով իրենց եր–կաթները — զէնքերը, փոթորկեն թշնա–մու, բռնակալութեան վրայ: Նման հա–սարակական բովանդակութեամբ օժտելով իր ամբողջ պոէզիան, բանաստեղծը խրա–խուսում էր մարդկանց դառնալ դիւցազ–ներ («Դիւցազնօրէն»), պատկերում էր արիւնալի ու ցնցող դրուագներ («Կարմիր լուրեր բարեկամէս» եւ, ի հատուցումն, մարտական կոչ էր նետում ժողովրդին («Հայորդիներ»), վառում յոյսի ջահերը («Հոգեւարքի եւ յոյսի ջահերը»), դու–չակելով մօտալուտ յաղթանակը («Զա՛րկ Կովկաս», «Ասպետին երգը», «Ես երգե–լով կ'ուզեմ մեռնիլ»):

Սիամանթօն հայրենասէր բանաստեղծ է: Զկայ նրա համար աւելի վեհ ու ազնիւ բան, քան հայրենիքը: Շղթայուած, տառապանքի եւ արեան ծովում ընկած հայրենիքը դառն արցունք է քամում նրա աչքերից: Հայրենիքի ազատագրութեան գաղափարը նրա խոհերի միակ աղբիւրն է: Իր անձի երջանկութիւնը եւ խնդու–թիւնը, տխրութիւնն ու թախիծը, յոյզե–րըն ու յոյսերը նա տեսնում է դէպի կռիւ եւ ազատութիւն ընթացող ժողովրդական երկաթէ զանգուածների մէջ:

Սիամանթօն Հայ ժողովուրդին հայրե–նիքում հաւաքելու, չէները չերմացնելու, արտերն ազատօրէն հնձելու եւ «ոսկեայ ցորեանի չեղջեր» ստանալու մեծ ջատա–գով է: «Հայրենի հրաւէր» բանաստեղ–ծութիւնների չարքում նա տենչում է տեսնել թափառական եւ օտար երկինքնե–րի տակ դեգերող պանդուխտ Հայերի վե–րադարձը հայրենիք:

Հայրենաթաղծութիւնը բանաստեղծի ներաշխարհի վեհագոյն զգացմունքնե–րից մէկն է, ջերմացած նրա լայն ու պայծառ հոգու հալոցքում («Մօր մը ե–րազը», «Հարսին երազը», «Եղբայրն իր եղբօրը», «Հայրը հոգեւարք», եւն.):

Սիամանթօն իր պոէզիայով չի յիշե–ցնում ոչ ոքի: Ոմանք կարծում են թէ նա ամբողջովին սերում է Նարեկացուց: Ճիշդ է, կան չիման կէտեր այս երկուսի միջեւ, բայց ըստ էութեան տարբեր են նրանք իրենց երկերի մոտիւներով ու պո–էզիայի հասարակական բովանդակու–թեամբ: Ընդհակառակն, ազդուելով մեր հնագոյն ժողովրդական – դուսանական բանաստեղծութիւնից, յատկապէս չորա–կանների, զէն նետելով վերջիններիս կրօ–նա – մխոիկական բովանդակութիւնը, Սիամանթօն մեծ վարպետութեամբ օգ–տագործել է նրանց տաղաչափական ձե–ւերն ու կանոնները՝ հանդէս բերելով ան–մրցելի ինքնատիպութիւն:

Սիամանթօն իր գրական առաջին իսկ փորձերում ընթերցողի համար բաց արեց բանաստեղծական համեմատութիւնների ու փոխաբերութիւնների մի աշխարհ, որը մինչ այդ չկար մեր կլասիկ պոէզիա–յում: Ցախուռն տողն օժտելով թարմ ու չլացուցիչ պատկերներով, նա տիպակա–նացնում է տուեալ հոգեկան մոմենտը կամ դրուագը՝ ներդնելով անսանձ տա–րերք՝ յոյզի ու խոհի սրտագրաւ չերմու–թեամբ: Այս առումով, նրա ստեղծագոր–ծութեան բարձրագոյն կէտերն են «Ափ մը մոխիր, հայրենի տուն», «Ասպետին եր–գը», «Զա՛րկ Կովկաս»ը եւ մանաւանդ «Սուրբ Մեսրոպ» լիրիկական պոէմը, որ մեր պոէզիայի գլուխ–գործոցներից մէկն է:

Սիամանթոյի հզօր տաղանդն ունէր թե–րութիւններ, որոնց մասին չի կարելի չխօսել: Դրանք պայմանաւորուած էին ժամանակով: Աչխարհայեացքի ռոման–տիկական կողմը, հասարակական յարա–բերութիւնների ընթացքը յստակ չտեսնե–լու հանգամանքը՝ բանաստեղծին եր–բեմն նետում էին ազգայնականութեան մէջ, նեղացնում նրա յուզաշխարհի սահ–մանները:

Սակայն այս մոմենտը չի իջեցնում նը–րա պոէզիայի մարտական չունչը: Սիա–մանթոյի բանաստեղծութիւնները ոգեւո–րել եւ մարտի են մղել սերունդների, ո–րոնք յանուն հայրենիքի ազատագրու–թեան մաքառել են ասիական բարբարոս բռնակալութեան դէմ, չկորցնելով ոգու արիութիւնը՝ երազել են պայծառ արչա–լոյսը որ պիտի բացուէր հանուր հայրե–նիքի վրայ: Նրա պոէզիան բառիս լայն առումով նորութիւն էր մեր գրական ան–ցաստանում՝ արժանի խորհրդային ժո–ղովրդի ուշադրութեանը, քննադատական իւրացմանը եւ անկողմնակալ գնահատ–մանը:

ՍՈՂՈՄՈՆ ՏԱՐՈՆՑԻ

(«Սով. Հայաստան»)

ԱՆԳԼԻՈՅ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ ԱԻՍՏՐԱԼԻԱ ԵՒ ՆՈՐ ԶԵԼԱՆՏԱ

ԿԱՏԱՐԱԾ ՁԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ՆՊԱՍՏԱՒՈՐ ԱՐԴԻՒՆՔՆԵՐԸ

Պ. Հրանտ Թորոսեան Քոնպայի մէջ երկրորդ յօդուածով մը կը շարունակէ իր խորհրդածութիւնները Անգլիոյ վարչա–պետ Մաքմիլլընի Քըմընուէլթի անդամ պետութեանց մէջ կատարուած վերջին մեծ ճամբորդութեան մասին: Ըսելէ ետք թէ ո՛րքան վտիտ եղան անոր ձեռք բե–րած արդիւնքները ոչ անգլեւսաքսոն եր–կիրներու մէջ, զանոնք արդիւնաբեր կը գտնէ Աւստրալիոյ եւ Նոր Զելանտայի մէջ, ինչպէս որ նախատեսած էր իր նա–խորդ յօդուածին մէջ (Յառաջ, 19 Փե–տրուար):

Անշուշտ, կը գրէ յօդուածագիրը, որ եւ է դրաւոր համաձայնութիւն չկնքուե–ցաւ, բացի Ընկերային Ապահովութեան վերաբերեալ համաձայնութենէ մը: Բայց, չատ մը թիւրիմացութիւններ փա–րատեցան: Մասնաւորելով մեր խօսքը Աւստրալիոյ վերաբերեալ խնդիրներուն, ասոնց կարգին յոռեգոյն մեկնաբանուած կամ հասկցուած խնդիրները կը դառնան Միացեալ Նահանգներու հետ յարաբերու–թեամբ: Այս առումով, նրա ստեղծագոր–ծութեան բարձրագոյն կէտերն են «Ափ մը մոխիր, հայրենի տուն», «Ասպետին եր–գը», «Զա՛րկ Կովկաս»ը եւ մանաւանդ «Սուրբ Մեսրոպ» լիրիկական պոէմը, որ մեր պոէզիայի գլուխ–գործոցներից մէկն է:

Սիամանթոյի հզօր տաղանդն ունէր թե–րութիւններ, որոնց մասին չի կարելի չխօսել: Դրանք պայմանաւորուած էին ժամանակով: Աչխարհայեացքի ռոման–տիկական կողմը, հասարակական յարա–բերութիւնների ընթացքը յստակ չտեսնե–լու հանգամանքը՝ բանաստեղծին եր–բեմն նետում էին ազգայնականութեան մէջ, նեղացնում նրա յուզաշխարհի սահ–մանները:

Սակայն այս մոմենտը չի իջեցնում նը–րա պոէզիայի մարտական չունչը: Սիա–մանթոյի բանաստեղծութիւնները ոգեւո–րել եւ մարտի են մղել սերունդների, ո–րոնք յանուն հայրենիքի ազատագրու–թեան մաքառել են ասիական բարբարոս բռնակալութեան դէմ, չկորցնելով ոգու արիութիւնը՝ երազել են պայծառ արչա–լոյսը որ պիտի բացուէր հանուր հայրե–նիքի վրայ: Նրա պոէզիան բառիս լայն առումով նորութիւն էր մեր գրական ան–ցաստանում՝ արժանի խորհրդային ժո–ղովրդի ուշադրութեանը, քննադատական իւրացմանը եւ անկողմնակալ գնահատ–մանը:

ՍՈՂՈՄՈՆ ՏԱՐՈՆՑԻ

(«Սով. Հայաստան»)

Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ
ՄԵՐ ԳԻՏՆԱԿԱՆԸ

•

ԽՄԲ.— Խորհրդային «Սովետսկի Սայուզ» հանդէսը, որ լոյս կը տեսնէ բազմաթիւ լեզուներով, իր 12րդ թիւին մէջ «Աթոմ եւ տիեզերք» խորագիրին տակ հրատարակած է ակադեմական Վիկտոր Համբարձումեանի մէկ յօդուածը, որուն սկիզբը Հանդէսին խմբագրութիւնը կը խօսի աշխարհահռչակ գիտունին մասին. ստորեւ՝ խմբագրութեան ծանօթութիւնը.—

Վիկտոր Համբարձումեան 23 տարեկան էր երբ աւարտեց Պուլկովոյի աստղադիտարանի ուսումնական շրջանը եւ մաս. Լենինկրատի համալսարանը ուր սկսաւ հետեւիլ տեսական աստղագիտութեան:

Սկզբնական կարգ մը աշխատանքները բաւական եղան որ երիտասարդ գիտնականը ուշադրութիւն գրաւէ: 1935ին, երբ տակաւին 27 տարեկան էր առանց թէզ պատրաստելու ստացաւ գիտահաշուական տոքթորի տիտղոս. չորս տարի վերջ Մ. Մխութեան Գիտութիւններու Ակադեմիան, թղթակից անդամ ընտրուեցաւ: Ներկայիս, ականաւոր այս գիտնականը ան. դամ է Մ. Մխութեան ակադեմիային եւ Նախագահը՝ Հայաստանի Գիտութիւններու ակադեմիային:

Վ. Համբարձումեանի գիտական, աստղային գրութեան ուժականութեան, լոյսի տարածման տեսութեան եւ այլ բազմաթիւ հարցերու նուիրուած գործերը համաշխարհային հռչակ կը վայելեն: Ունի գիտական աւելի քան 120 աշխատութիւններ, որոնցմէ չատերը հրատարակուած են նաեւ Մ. Մխութենէն դուրս, այլ երկիրներու մէջ:

Վ. Համբարձումեանի առաջնորդութեամբ Հայկական Գիտութիւններու ակադեմիան Բիւրականի աստղադիտարանին մէջ մեծ կարեւորութիւն. ունեցող գործեր կը կատարէ:

Իրեն կը պատկանի այն տեսութիւնը՝ թէ աստղերու կազմութիւնը տեղի կ'ունենայ զանազան շրջաններու մէջ եւ այդ ժամանակաշրջանը կը չարունակուի ներկայիս. մեծ տարողութեամբ գիւտ մը կը համարուի ասիկա:

Քմբընուէլթի երկիրներուն մէջ գոյութիւն ունի միութեան ոգի մը միջազգային գլխաւոր խնդիրներուն լուծման հանդէպ:

Այս հաստատումը ճիշդ է Աւստրալիոյ եւ Նոր Զելանտայի համար: Բայց, կը կարծենք թէ ան բոլորովին չի համապատասխաններ իրականութեան երբ խնդիրը ոչ անկլօեւսաքսոն Պետութիւններու մասին է, եւ մասնաւորաբար Հնդկաստանի համար, ինչպէս որ նախապէս մատնանշած էինք արդէն:

ՄԵԾԱՐԱՆՔ ՎԱՐՈՒԺԱՆԻ

ԽՄԲ.— Ինչպէս գրած էինք իրբեւ Հուսկ Բանիւ կանտի փառատօնին, ստորեւ կը հրատարակենք Պ. Է. Էմիրզեանի ստացած նամակը համալսարանի վերա. տեսուչէն, հանդէսի վաղորդայնին:

Հոլանտա երթալէ առաջ, ուր չորք մը դասախօսութիւններ պիտի տամ Ամստերատամի եւ Լէյտընի համալսարաններուն մէջ, անդամ մը եւս կուգամ անկեղծօրէն չնորհաւորել ձեզ՝ փայլուն յաջողութեանը համար յուզիչ այն արարողութեան, որուն ներկայ եղայ երէկ:

Կանտի մէջ մէկն էր ան, լաւագոյն այն արարողութիւններէն, որոնց ներկայ եղած եմ եւ ձեր չնորհիւն՝ էր որ ամէն ինչ կատարեալ անցաւ: Ճիշդ է, որ ձեզի հետ կը գործակցէր խանդավառ եւ համակրելի ուսանողներու խումբ մը, սքանչելիօրէն: Ինձ թուեցաւ թէ երէկ մեր գրադարանին ընթերցասրահին մէջ լսեցի բովանդակ ժողովուրդի մը հոգիին թրթռացումը եւ համոզուած եմ, որ իմ բոլոր հայրենակիցներս կիցներս, ինձ նման ապրումեցան արարողութիւնը յատկանշող տաք հաղորդակցութեան: Աւելին՝ ձեր միջոցով, կը չնորհաւորեմ բոլոր ձեր հայրենակիցներն ու մեծ բանաստեղծ Վարուժանի բարեկամները, որ այնքան չերմօրէն խօսեցան Կանտի համալսարանին մասին:

Ցուսալով որ երէկուան արարողութիւնը համալսարանիս եւ Պելժիոյ հայ ուսանողներուն միջեւ աւելի սերտ յարաբերութեանց սկիզբը պիտի ըլլայ, հաճեցէք ընդունիլ լաւագոյն զգացումներուս հաւաստիքը:

Փ. ԼԱՄՊՐԵԽԹ
Վերատեսուչ Կանտի Համալսարանի

ԿԱՐԴԱՑԵՔ ՏԱՐԱԾԵՑԵՔ «ՅԱՌԱՋ»Ը

Բիւրականի աստղադիտարանը սերտ կապ կը պահէ զանազան երկիրներու 300 աստղադիտական կեդրոններու հետ: 1956ին, Բիւրականի մէջ տեղի ունեցաւ Մ. Մխութեան, Չինաստանի, Ֆրանսայի, Մեքսիկայի, Եուկոսլաւիոյ եւ Միացեալ Նահանգներու աստղագէտներու խորհրդակցութիւնը: Տարիներ չարունակ Վ. Համբարձումեան Միջազգային Աստղագիտական Միութեան փոխ – նախագահն էր: Միաժամանակ ան պատուակալ անդամն է արտախորհրդային գիտական կարգ մը ընկերութիւններու:

Տեսական աստղագիտութեան խորհրդային գլխաւոր կեդրոնը Պուլկովոյի աստղադիտարանն է, ուր Վ. Համբարձումեան կը գտնուի իբրեւ տնօրէն: Ներկայիս, ականաւոր այս գիտնականը ան. դամ է Մ. Մխութեան ակադեմիային եւ Նախագահը՝ Հայաստանի Գիտութիւններու ակադեմիային:

Վ. Համբարձումեանի գիտական, աստղային գրութեան ուժականութեան, լոյսի տարածման տեսութեան եւ այլ բազմաթիւ հարցերու նուիրուած գործերը համաշխարհային հռչակ կը վայելեն: Ունի գիտական աւելի քան 120 աշխատութիւններ, որոնցմէ չատերը հրատարակուած են նաեւ Մ. Մխութենէն դուրս, այլ երկիրներու մէջ:

Վ. Համբարձումեանի առաջնորդութեամբ Հայկական Գիտութիւններու ակադեմիան Բիւրականի աստղադիտարանին մէջ մեծ կարեւորութիւն. ունեցող գործեր կը կատարէ:

Իրեն կը պատկանի այն տեսութիւնը՝ թէ աստղերու կազմութիւնը տեղի կ'ունենայ զանազան շրջաններու մէջ եւ այդ ժամանակաշրջանը կը չարունակուի ներկայիս. մեծ տարողութեամբ գիւտ մը կը համարուի ասիկա:

(*) Հայաստանում դեռ շատ տեղերում մնացել է այս սովորութիւնը, որ նորահարսը, առաջին անգամ փեսայի տունը գնալով, առհասարակ ոչ մէկի հետ չէ խօսում, բացի իր ամուսնի փոքրիկ քոյրերից եւ փոքրիկ եղբայրներից: Նա եւ իր փեսայի հետ չի խօսի առաջին գիշերում, մինչեւ չստանայ նրանից մի ընծայ. այս ընծան կոչւում է «բերանբացուկ»:

ՀԱՑԱՍՏԱՆ

—o—

ԳՈՐԳԵՐՈՒ ԱՐՈՒԵՍՏԸ ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Հայաստանի հանդուցաւոր գործերու ձեռաբուեստին տաղանդաւոր վարպետներէն մէկն է գորգանկարիչ Յարութիւն Թարաքեան:

1935 թուականին ան սկսած է աշխատիլ Հայաստանի Գորգմիութեան նկարչական բաժնին մէջ: Հետզհետէ կատարելագործելով իր արուեստը, ձեռք բերած է մեծ յաջողութիւններ:

Յ. Թարաքեան խորապէս ուսումնասիրած է գարերու խորերէն մեզի հասած հայկական մանրանկարչութեան գեղեցիկ մոթիֆները, անոնց գոյներու հրաչալի ներդաշնակութեան նրբագոյն արուեստը եւ ասոր համար ալ կրցած է յօրինել ո՛չ միայն աւանդական մոթիֆներով ծաղկազարդուած գորգեր, այլեւ առանձնապէս բացառիկ արտայայտութեամբ դիմանկարային գորգանկարներ, որոնցմով Հայաստանի մէջ հիւսուած են բազմաթիւ հանգուցաւոր գորգեր. ասոնցմէ քանի մը հատը արժանացած է ժողովրդական ըստեղծագործութեան Տան առաջին կարգի մրցանակին:

1954ին Թարաքեան յօրինած է բանաստեղծ Յ. Թումանեանի դիմանկարային հանդուցաւոր գորգը:

Այս գորգին կեդրոնական դաշ կարմիր խորքով մեռալիոնին մէջ հիւսուած է Թումանեանի լայն եւ բարձր ճակատով պայծառ դիմանկարը: Արուեստագէտը մեծապէս յաջողած է տալ դիմանկարին նուրբ գիծերը այնպիսի արտայայտութեամբ մը, որուն կատարելութիւնը կը վկայէ անոր գեղարուեստական խոր ըմբռնումին ուժը:

Յովհաննէս Թումանեանի հանդուցաւոր գորգանկարին ծաղկազարդուած խորքին մէջ նրբօրէն հիւսուած են հայկական նըշանաւոր հէքեաթներու մէջ գարունը խորհրդանշող հազարան պլպուլները, որոնց երդերով կը կանաչէին դաշտերն ու լեռները, կը ծաղկէին չորցած պարտէզներն ու ամայացուած այգիները:

Այս գորգին չափն է մէկ մեթր 40 լայնք եւ երկու մեթր քառասուն երկայնք, տասըքառակուսի սանթիմեթրի մէջ իբրեւ խտութիւն ունենալով մօտ երեք հազար հանգոյց: Այժմ գորգը կը գտնուի «Յովհաննէս Թումանեան» տուն – թանգարանին մէջ:

ՍԻՐԱԿ ԳՍԳԱՆԵԱՆ

×

ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐՈՒ Խորհուրդը, «ընդառաջելով աշխատաւորների բազմաթիւ առաջարկութիւններին, ու ցանկութիւններին», որոշած է 1958ի առաջին եռամսեակին սկսիլ պետական վիճակախաղի: Կան գրամական նուէրներ ինչպէս նաեւ առարկաներ (ինքնաշարժ, կարի մեքենայ, թեւի ժամացոյց, եւայլն): Վիճակախաղը, ցարդ, կը նկատուէր «կապիտալիստական» խաբեբայութիւն:

«ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՌԵԶԵՐՎՆԵՐ» մարզական ընկերութեան կեդրոնական խորհուրդը Լենինկրատի մէջ կազմակերպած է պասպէթ – պոլի միջ – խորհրդադիին մրցումներ: Երեւանի աշխատաւորներու խումբը գրաւած է երկրորդ տեղը:

ԶԱՑՆԵՐ ԳԱԻԱՌԻՆ

ՍԻՆԹ ԷԹԻՆ, (Յառաջ).— Շաւարշ Միսաքեանի տարելիցին առթիւ հոգեհանդիստով ոգեկոչուեցաւ իր յիշատակը՝ հայ մատուռին մէջ:

Ներկայ էին ընկերներ եւ Նոր Սերունդը՝ յարգելու համար բոլորին սիրելի մեծ ընկերոջ յիշատակը:

Այս անգամ ալ Անուշաւան վարդապետ խօսեցաւ իր հոգեշունչ քարոզներուն լաւագոյններէն մէկը, եզրակացնելով.— Շաւարշ Միսաքեան տարիներ չարունակ անխոնջ եւ անխարդախ մշակը եղաւ հայ լեզուին եւ մշակոյթին, իր ոգիով, չունչով, տենչերով խանդավառեց գաղութահայութիւնը, աշխատեցաւ իր ազգին համար: Հայութիւնը եւ նորահաս սերունդը մեծ բան կը պարտին իր խօսքին եւ համբիչ գրիչին: Յարգանք իր յիշատակին:

Ն. Ա.

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՑ Կաթողիկոսին՝ Զարեհ Առաջինի նուիրակ Խորէն Արք. Բարոյեանի կատարած կոչին ընդառաջ երթալով՝ Քալիֆորնիոյ Հայերը, երեք կարեւոր կեդրոններու մէջ, նուիրեցին աւելի քան երկու հարիւր հազար տոլար, յօդուտ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան: Լոս Անճըլըսցիները Ցունուար 26ին տուին 64·000 տոլար, Սան Ֆրան. սիսքոցիները Փետրուար երկուքին 46000 տոլար, Ֆրէզնոցիները Փետրուար 9ին տուին 67·000 տոլար: Հանգանակութիւնը կը չարունակուի երեք վայրերուն մէջ ալ: Առաջին երկուքի գումարները վերջին երկու չաբաթուան մէջ որոշ յաւելումներ կրած են:

ԱՒԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ վերջերս կարգ մը նուագահանդէսներ տուած է Ամերիկայի զանազան քաղաքներուն մէջ, արտակարգ յաջողութիւն գտնելով: Պէյրութի Ամերիկեան Տեղեկատու Դիւանը Փետր. 10ի պարբերական իր նուագահանդէսին ընթացքին յայտարարին վրայ անցուցած է հայ երգահանին չարք մը գործերը.— Ծաղկող դեղձենին, Վահագն Արքայ, Աղթամար, Սուրբ Վարդան սեւնփոնին, եւայլն:

ԿԱՅԾԵՐ

ԼԸ.

ԲԱՐԿԱՑԱԾ ՄԱՐՕՆ

Դուրս վազեցի քեռի Պետրոսի վրանից: Ես երկար չէի կարողանում մոռանալ անապատական ճգնաւորին: Այս աբեղան ինձ երեւում էր որպէս մի կախարդական անձնաւորութիւն: Քանի ժամ առաջ ես տեսայ նրան «կաթնաղբիւրի» ձորում. նա անցաւ այնտեղից որպէս մի անրջային ուրուական, մեղմ կերպով եղանակելով մի արարական երգ: Նրա ձայնը թփերի միջից դուրս կանչեց կախարդ Սուսանին: Նա գրկեց Հիւբբիին եւ ան. հետացաւ բլուրների մէջ: Այժմ կրկին ես տեսայ նրան երկու մեծ դաւադիրների վրանում: Ի՞նչ գործ ունէր Սուսանի եւ Հիւբբիի բարեկամը կարոյի եւ Ծերունի որսորդի թշնամիների մօտ.— այդ ես հասկանալ չէի կարողանում:

Այդ մտածողութեան մէջ ես անցայ ուխտաւորների բանակը: Հասնելով մեր վրանը, տեսայ, այնտեղ բոլորը քնած էին. արթուն էր միայն Մարօն. նա դեւի պէս նստած վրանի մուտքի մօտ սպասում էր ինձ:

— Ո՞րտեղ կորար դու, հարցրուց նա, երբ տեսաւ ինձ:

Ես ոչինչ չպատասխանեցի, եւ տես. նելով, որ վրանի մէջ կանայքը քնած են, ներս չմտայ, այլ նստեցի դրսում կանաչ խոտերի վրայ: Բայց իմ լռութիւնը աւելի չարժեց Մարօյի բարկութիւնը:

— Շատ հարկաւոր է, ասաց նա ինքն իրան խօսելով. չի էլ ուզում պատասխան տալ, կարծես, ինձ համար կարմիր հարս է դարձել, սպասում է, որ ես դրան «բերանբացուկ»(*) պէտք է տամ:

Այս խօսքերը մի այնպիսի հեգնական եղանակով արտասանեց Մարօն, որ ան. կարելի էր չծիծաղել: Բայց ես մտածեցի ծանր երեւացնել ինձ, այս պատճառով երեսս չուռ տուի, որ նա չտեսնէ իմ ծի. ծաղը:

Մարօն նստած էր վրանի դրանը ներսի կողմից. ես նրանից փոքր ինչ հեռու էի:

— ԵԹէ դու կը գաս ինձ մօտ, այն ժամանակ քեզ հետ կը խօսեմ, ասեցի ես:

— Շատ հարկաւոր, չէ, պատասխանեց նա արհամարհանօք: — Ինչ մեծ տղայ է դարձել, պէտք է նրա սպասին գնալ, վոնց չէ:

Ես նկատեցի, որ Մարօն բարկացած էր իմ վրայ, պէտք էր գիտենալ պատճառը. դրա համար ես մօտեցայ եւ նստեցի նրա մօտ:

— Դու այսօր չատ ես խօսացել, ասաց նա այժմ աւելի ծանր կերպով—լաւ է որ, գնաս քնես, գիտեմ, յոգնած կը լինես:

— Ի՞նչ գիտես, հարցրի զարմանալով:

— Ես գիտեմ...:— Բայց դու լաւ ընկեր չես, Ջարհատ, ամօթ քեզ համար, փոխեց նա իր խօսքը: — Քեզ հետ ժամիր եղող աղջիկը այնքան չտապեց, որ թողեց «կաթնաղբիւրի» մօտ իր սանտրը. բայց դու այնքան աչնորհք գըտնուեցար, որ չկարողացար նկատել: Առ, քեզ եմ տալիս, տար, առաւօտեան իրան տուր, դլուխդ գովիր, ասա, ես գտայ, Թող երեսդ սպիտակի:

Այժմ ես հասկացայ, թէ ինչու էր Մարօն բարկացել իմ վրայ: Նա տուեց ինձ մի սանտր. դա Սոնայի սանտրն էր, որ մոռացմամբ թողել էր «կաթնաղբիւրի» մօտ լողանալու ժամանակ: Բայց ո՞րտեղից էր ընկել Մարօյի ձեռքը:

— Ո՞վ տուեց քեզ այդ սանտրը, հարցրի ես:

— Ես ինքս գտայ այնտեղ:

— Դու մեզ տեսա՞ր:

— Կոյր չէի, որ չտեսնէի:

— Բայց մենք ինչո՞ւ չտեսանք քեզ:

— Ես շատ անգամ դեւի պէս աչքի չեմ երեւում, պատասխանեց նա ծիծաղելով:

Մարօյի խորամանկութիւնները ես վաղուց գիտէի, այդ պատճառով խնդրոյն չկարողացայ հաւատալ նրան, եւ ասեցի:

— Դու սուտ ես խօսում, այս սանտրը ուրիշ կերպով հասել է քո ձեռքը:

— Ջե՞ս հաւատում ինձ, պատասխանեց նա պինդ ձայնով: — Կ'ուզե՞ս բոլորը կը պատմեմ. նա աղբիւրի մէջ լողանում էր, դու հեռուից ապուշի պէս նայում էիր. յանկարծ անցաւ ձորի միջով. նա երգում էր մի տխուր մեղեդի: Ցետոյ յայտնուեցան Սուսանն ու Հիւբբին. իսկ դուք բարձրացաք բլուրի վրայ, նստեցիք նշենիների թփերի մէջ: Թէ կ'ուզես, կը պատմեմ, դուք ինչ խօսեցիք:

— Հիմա հաւատում եմ:

Մարօն մտածութեան գնաց եւ բոպէական լռութիւնից յետոյ խօսեց.

ԲԱՑԵԻ

(Շար.)

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆԻ երեք անդամներէ բաղկացած մէկ պատուիրակութիւնը պիտի երթար Պելկրատ, եու – կոսլաւ կառավարութեան հետ քննելու համար երեք ընկերվարականներու բան – տարկութեան պարագան: Անգլիոյ կողմէ պատուիրակութեան կը մասնակցէր աշ – խատաւորական պարագլուխ Պեւան: Բայց վերջին պահուն Պելկրատ մերժեց անցա – դիր տալ:

ՎԻՆՆԱՅի մէջ բացուեցաւ Եւրոպայի ազատ մամուլին խմբագիրներու եւ տնօ – րէններու համագումարը, որ պիտի տե – ւէ մինչեւ Մարտ մէկ, քննելով Եւրոպայի միացման հարցերը: Համագումարին կը նախագահէ Աւստրիոյ Արտաքին նախա – րարը:

ՉԵԽՈՍԼՈՎԱՔԻՈՅ մէջ մեծ չուքով տօնուեցաւ երկրին համայնավարացման տասներորդ տարեդարձը:

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ դեմոկրատ կուսակցութիւնը Շբ. օր սկսաւ իր ըն – տրապայքարին, նախկին նախագահ Թրումընի մէկ ճառով, որ արտասանեց Ուոշինկթընի մէջ կազմակերպուած հաց – կերոյթի մը ընթացքին:

ՁԱՓՈՆԱԿԱՆ առեւտրական առաքելու – թիւն մը դնաց համայնավար Չինաստան, առեւտրական չորրորդ համաձայնագիրը մը ստորագրելու համար:

ՄԱՐՈՔ բողոքեց Մատրիտի կառավա – րութեան, որ սպանական ուժերը ռազ – մափորձեր կը կատարեն իր սահմանին վրայ:

ՄՈՍԿՈՒԱՑի Պալչոյ Թատրոնին պալէի խումբը յառաջիկայ Մայիսին Փարիզ կու գայ, Օփերայի մէջ ներկայացնելու հա – մար չորս պալէներ.— կարապներու լի – ճը, Ռոմէօ եւ Ժիւլիէթ, Միրանտոնինա եւ Ժիզէլ: Խումբը կը բաղկանայ 120 հո – գիէ, եթէ մինչեւ այդ թուականը բեմի մեքենավարները գործի չվերսկսին, խումբը իրեն հետ մասնագէտները պիտի բերէ Մոսկուայէն:

ՍԱԿԱՐԱՆ (Փետրուար 24).—Ջոյլ ոսկի 525·000, նափոլէոն 3680, գուից· 3480, անգլ· 4240, քսան տոլարնոց 17·800, թղթադրամ (դուզահեռական չուկայ) սթերլին 1220, տոլար 448, գուից· 106·25, պելժ· 8·90, լիր 0·71:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Դպրոցասէր Տիկնանց վարժարանի խը – նամակալութիւնը չնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուէրները.— Տիկ· Զարուհի Քէլէչեանի միջոցաւ մի ոմն տասը հազար ֆրանք, Պ· Սարգիս Ճուն – տուեան, Պէյրութ, հինգ հազար ֆրանք, բարեսէր տիկինէ մը երեք հազար ֆր·:

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Տէր եւ Տիկին Մեծպահքեան կը նուի – րեն հազար ֆրանք Հայ կարմիր Խաչի անտէր հիւանդներու ֆոնտին, փոխան ծաղկեպսակի, ողբ· Տիկին Կիւլիզար Պէն – լեանի մահուան առթիւ:

×

Տէր եւ Տիկին Թագուր Ահարոնեան ի – րենց անբախտ աղջկան Գայեանէ Գալոյ – եանի մահուան 10րդ տարելիցին առթիւ կը նուիրեն երկու հազար ֆր·, Հայ կար – միր Խաչի Ֆէսանվիլիէի օգափոխութեան կայանին:

Ա. Զ Դ

Անցնող Օգոստոս ամսոյն էքս լէ Պէնի մէջ տեղի ունեցած դաշտահանդէսի մը ընթացքին հաւաքուած դումարով յար – մար դատուած է գնել Պ· Հ· Թորոսեանի նոր հրապարակ հանած ֆրանսերէն լեզ – ուով «Հայոց Պատմութիւն»էն հարիւր օ – րինակ: Այս գիրքերը պիտի յատկացուին մեր հինգշաբթի օրուան դպրոցներու յա – ջողագոյն աշակերտներուն:

Բաշխումը կը կատարուի հետեւեալ կերպով.— Մարսէյլ՝ 20 օրինակ, Լիոն՝ 15, Տէսին՝ հինգ, Կրընոպլը հինգ, իսկ մնացեալը Փարիզի դպրոցներուն համար:

ԱՐՏԱՇԷՍ ԲԱՄՊՈՒՔՃԵԱՆ
14, Փասթալ փողոց, Ռոնի սու Պուա (Սէն)

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի Վալանսի Շ· Միսաքեան խումբը, խմբագրապետ Շ· Միսաքեանի մահուան տարելիցին առթիւ երկու հազար ֆրանք կը նուիրէ «Ցառաջ»ի բարգաւաճման համար:

ՍՈՐՊՈՆԻ ՄԵԾ ԱՄՓԻՍԱԹՐՈՆԸ

կիրակի, Մարտ 16, ժամը 14·30ին,

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐԸ Կ'ԵՐԳԵՆ

Միջազգային Ֆոլքլորի փառատօն

Բարձր հովանաւորութեամբ՝

ԺԱՆ ՍԱՐԱՑԻ

Նախագահութեամբ՝

ՏԻԿԻՆ ԺԱՆ ՍԱՐԱՑԻ

Ի նպաստ Սէնթ Իլէրի ուսանողներու Սանաթօրիոմին:

Տոմսերը՝ 400, 300, 200, 100 ֆրանք:

ՀՐԱՒԻՐ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻ

Փարիզի Հայ Աղք· Ընկերակցութեան բոլոր անդամներէն կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ երկրորդ արտակարգ ընդհ· ժողովին որ տեղի պիտի ունենայ, չաբաթ 8 Մարտ, 1958, կէսօրէ վերջ, ժամը 15ին, ընկերակցութեան գրասենեակը, 32 Ռիւ տը Թրէվիզ:

Ներկաներուն թիւը մեծամասնութիւն պիտի նկատուի: (Երկրորդ եւ վերջին հրաւէր):

Օրակարգ.— Անտիլլի մէջ բուժելիներու քան անկողինոց յատկ – ուածական չէնքի մը կառուցման առթիւ վարչական խորհուրդին որոշած փոխա – ռութեան վաւերացումը: ԿՆԻԳ

ԳԻՆԵՋՕՆ

Ի նպաստ Ժանթիլիի, Պիսէթրի, Փորթ տ'Թալիի չրջանի հայկական դպրոցին:

Շաբաթ, 1 Մարտ, երեկոյեան ժամը 20·30էն մինչեւ կէս գիշեր, Ժանթիլի Նախկին Ռազմիկներու սրահին մէջ, 17 Րիւ Րէյմոն Լըֆէպիւր:

Կը հրաւիրուի՝ հասարակութիւնը վայելելու այս բացառիկ խնջոյքը, վերապրելով մեր հայրենի գիւղերու աւանդութիւնները:

Երգ, պար եւ անակնկալներ աշակերտութեան կողմէ:

Տաք եւ հաճելի մթնոլորտ:

Մուտքը 200 ֆրանք:

Հաղորդակց· միջոց.— Փորթ Ժանթիլի, օթօպիւս 125, իջնել Սինեմա կալիաճ առջեւ:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Համա – Խարբերդ· Միութեան Մար – սէյլի չրջանի պարահանդէսը՝ Մարտ 15ին, Շաբաթ երեկոյ, Ալհամպրայի չքեղ սրահներուն մէջ, 340 Պուլ· Շավ, Մար – սէյլ:

ORCHESTRE CLAUDE BESSET

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Տան մէջ աշխատող գործաւորուհիներ (մեքանիսիէն) շըմիզիէի համար: Դիմել՝

Ets. G. M.

107, Rue du Mesnil, Asnières GRE 75-13

AGENCE LEVET

9, BOULEVARD DES ITALIENS

RIC· 36-75

ՊԱԶԱՐ (Սէն Է Ուազ) անկիւնի չէնք, խանութ 80 քառ· մեթր, 3 սենեակնոց յարկաբաժին, խոհանոց, յարակից բա – ժանմունքներով, պայ վեց տարուան, վարձք 40·000 տարեկան գործառնու – թիւն՝ 7 միլիոն, ԲԱՑԱՌԻԿ ԳԻՆ 3 մի – լիոն, անմիջապէս առնելիք:

ՊՈՒԱ – ՔՈԼՈՄՊ, Փաւիյօն միխթ, գլխաւոր պողոտայի անկիւն, խանութ 37 քառակուսի մեթր, ճակատ՝ վեց մեթր, խանութի ետեւի մաս եւ փոքրիկ բակ, ա – ռանձին յարկ, երկու սենեակ, խոհանոց, սալ տ'օ, ամբողջ սեփականութիւն, 5 միլիոն 5, դիւրութիւններով:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ՝

MANUTENTIONNAIRE - COURSIER

մը 16 – 18 տարեկան, կանանց քոնֆէք – սիոնի տան մը համար: Դիմել՝

LA MAISON DE LA ROBE

94, Rue de Cléry, Paris 2e GUT·62-06

ՓԵՏՐ. 18Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

—o—

ՎԻՆՆԻ ՄԷՋ

Փետրուարեան ապստամբութեան 37րդ տարեդարձը կը տօնուի, նախաձեռնու – թեամբ «Անի» կոմիտէին, այս կիրակի կէսօրէն վերջ ժամը երեքին: «Համօ – Օ – հանջնեան» սրահին մէջ, խնջոյքով մը: *Սիրայօժար մասնակցութեամբ:*

Նոր Սերունդին եւ զանազան միութիւն – ներու:

Կը խօսի ընկ· Ս· ՍԻՄՍԵԱՆ:

Խմբերգներ, մեներգներ, արտասանու – թիւններ:

Մուտքը ազատ է:

ՉԱՏԻԿ

Հ· Մ· Ը· ?

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՇՔԵՂ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Կազմակերպուած Իսիի եկեղեցիի Շի – նութեան Յանձնախումբին կողմէ:

Հովանաւորութեամբ Կաթողիկոսական Պատուիրակ՝

ՍԵՐՈՎԲԷ ԵՊԻՍԿ· ՄԱՆՈՒԿԵԱՆի

եւ Փարիզի Հայոց Եկեղեցիի Կրօն· Ըն – կերակցութեան վարչութեան:

Այս կիրակի ժամը 15ին, Իսիի Բաղա – քապետարանի Սալ տէ Ֆէթին մէջ:

Կը ներկայացուի՝

«ՏԱՍՆԸԵՈՒԹ ՏԱՐԵԿԱՆՆԵՐԸ»

Տրամ 3 արար

Un Mari sur mesure

Comédie en un acte en langue française

Սիրայօժար ղեկավարութեամբ՝ դերա – սան ԱՒԵՏԻՍ ՄԻՍԻՐԵԱՆի:

Յանձնախումբը պիտի տայ իր գործու – նէութեան չորրորդ տեղեկատուութիւնը:

Տոմսերու գիները են՝ 300 եւ 200 ֆր·:

Ստանալու համար դիմել՝ Եկեղեցիի Շինութեան Յանձնախումբի անդամնե – րուն, ինչպէս նաեւ Իսի լէ Մուլինոյի հայ սրճարանատէրերուն, ներկայացման օրը՝ Սալ տէ Ֆէթի կիչէն, ժամը 14էն սկսեալ:

Հաղորդակց· միջոցներ.— Մէթրօ՝ Մէ – ռի տ'Իսի, Օթօպիւս՝ 123 եւ 190:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Լիոն.— Հ· Ց· Դ· «Վարանդեան» կո – միտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ իր բո – լոր ընկերները այս Ուրբաթ, ժամը 20·30 – ին, Ցոյներու սրահը: Կարեւոր օրա – կարգ:

Պանեօ Քաշան.— Հ· Ց· Դ· «Արծիւ» ենթակոմիտէն ընդհ· ժողովի՝ կը հրա – ւիրէ բոլոր ընկերները այս Հինգշաբթի, ժամը 20·30ին, ծանօթ հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ:

Ալֆորվիլ.—Կապոյտ Խաչի մաս – նաճիւղին ընդհ· անդամական ժողովը այս Ուրբաթ, ժամը 21ին, էթիէն Տոլէի Պ· Մկրեանի սրճարանը: Կարեւոր օրա – կարգ.— Զեկուցում պատգամաւորական ժողովի, նոր վարչութեան ընտրութիւն:

Անիէր – Պուա Քոլոմպ.— Ֆ· Կապ· Խաչի մասնաճիւղը ընդհ· ժողովի կը հր – աւիրէ իր չրջանի ընկերուհիները այս Հինգշաբթի, ժամը 16ին, Պուա Քոլոմ – պի կայարանին դիմացի սրճարանը (Օ Տէփառ): Խիստ կարեւոր օրակարգ:

ՑՐԱՆՄԱՀԱՑ ԼՄԱՐԱՆ

Ցառաջիկայ Չորեքչաբթի, 26 Փետր· Ցրանսահայ Լսարանը իր հերթական հա – ւաքոյթը պիտի ունենայ Մխզէ Կեչիմէնի սրահին մէջ (Փլաս տ'Իէնա) ԺԱՄԸ ՃԻՇԴ 8·30ԻՆ:

Պիտի խօսի յայտնի ճարտարապետ Պ· ԷՏՈՒԱՐ ԻԻԹԻԻՃԵԱՆ, պատմելով դըր – ուագներ Հայաստան եւ Էջմիածին ըրած իր ուղեւորութենէն, իբր կցորդ՝ կիւլ – պէնկեան Հիմնարկութեան կողմէ Էջմիա – ծին ղրկուած քննիչ պատուիրակութեան:

Պ· Իւթիւճեան իր բանախօսութիւնը պիտի համեմէ իր քաշած գունաւոր հա – րիւրաւոր նկարներու լուսաբաճկումով:

Կ'արժէ որ իւրաքանչիւր հայ երթայ լսելու այս չահեկան բանախօսութիւնը եւ վայելէ հայրենիքին եւ Էջմիածնի տե – սարժան հնութիւններն ու հետաքրքրա – կան վայրերը:

ՎԱՐԶՈՒԹԻԻՆ

ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ ՍԵՆԵԱԿ

Տրամադրելի սենեակ մը առանձին կնոջ մը համար, որ ընկերութիւն պիտի ընէ նաեւ տանտիրուհիին: Դիմել՝ Նորիկեան, 145 Rue des Meuniers, Bagneux

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՕՐ

Նախաձեռնութեամբ Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի Փարիզի Ահարոնեան խումբին

կիրակի, 9 Մարտ, ժամը 15էն 24 ե· սրահներուն մէջ:

թաղամասի բաղաքապետարանի շքեղ ինամուած գեղարուեստական բաժին:

Երգ, պար, արտասանութիւն, զուարճ:

ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ
JACQUES MORINOTի ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲՈՎ
երգիչը՝ ԱԼՎԱՐԻԶ

Décoration — Agencement de Magasin
ANCIENS ÉTABLISSEMENTS
J. PAICHOUX et E. THION
149, RUE NATIONALE, PARIS 13E TÉL : GOB· 19 52
SERRURERIE D'ART ET DE BATIMENT
Tous Travaux de Fer Forgé

CAVES CENTRALES
ՏԱԼԱՓԻՒՌԷԱՆ ՈՐԴԻ
ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԱՄԷՆԷՆ Ա.ԶՆԻՒ ԳԻՆԻՆԵՐՆ ՈՒ ՈՓԵԼԻՑ ԸՄՊԵԼԻՆԵՐԸ
ՈՐՈՆՑ ԿԱՐԳԻՆ՝ ՀՌՋԱԿԱՒՈՐ
RAKI DUZE
48, RUE PUVIS DE CHAVANNES, MARSEILLE
TÉLÉPHONE : CO 58-99

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900

Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանք : Հատը 15 ֆր.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 27 ՓԵՏՐՈՒԱՐ

JEUDI 27 FEVRIER 1958

34ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8130 — 34EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 14ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3931

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՈՒՄԻ ՃԻԳԵՐ

Տնտեսական – եմմտական խնդիրները կը չարունակեն զբաղեցնել կառավարու – թիւնը :

Վարչապետ Ֆելիքս Կայեառ քանի մը օր առաջ կարեւոր յայտարարութիւններ ըրաւ երեքշաբիւրյիսուն զործարանատէ – րերու եւ ընկերութեանց անօրէններու առջեւ :

Կառավարութեան վերջին ամիսներու զործունէութեան պատկերը տալէ եաք , չէյտեց որ «Ֆրանսայի վերականգնումին համար նախապայման է յարդել զուէար – կուած եմմտացոյցը եւ անոր սահմաններ – ըէն անդին չանցնիլ : Կառավարութիւնը խստապահանջ է այս մասին» :

Ինչպէս կը յիշուի, 1958ի ընթացքին պետական ծախքերը պէտք չէ անցնին 5300 միլիառ ֆրանքը, իսկ եմմտացոյցին բացը 6 հարիւր միլիառէն աւելի՝ պէտք չէ ըլլայ :

Վարչապետը անգամ մը եւս չէյտը դնեւ լով արտաքին առեւտուրի կարեւորու – թեան վրայ, ըսաւ թէ անհրաժեշտ է հա – րիւրին քսան համեմատութեամբ աւելցնել արտածումները :

Սակայն առոր համար պէտք է պակ – սեցնել վաճառումները ներքին չուկային վրայ : Գործարանատէրերը ներկայիս չատ մեծ դիւրութեամբ յաճախորդ կը գտնեն Ֆրանսայի մէջ : Եթէ քիչ մը պակսի տե – ղական սպառումը, այն ատեն անոնք պի – տի ստիպուին զարկ տալ արտածումին :

Ուշադրաւ է, որ Ֆրանսա ներկայիս կը բոլորէ բարգաւաճման չրջան մը : Գործա – զրկութիւն չկայ : Արտադրուած ապրանք – ները անմիջապէս կը ծախուին տեղւոյն վրայ :

Մինչ Ամերիկայի եւ Անգլիոյ մէջ ներ – քին սպառումը մեծապէս դանդազած է եւ այս երկու մեծ երկիրները տնտեսական տագնապի մը նախօրեակին կը գտնուին :

Միացեալ Նահանգներու մէջ չորսուկէս միլիոն անգործներ կան ներկայիս : Լաւ նշան չի նկատուիր ձմրան եղանակին չատ զործադուրկ ունենալը : Ցն – տեսադէտներու համաձայն, ամերիկեան տագնապին առաջքը կարելի պիտի չըլլայ առնել տարեդլխէն առաջ :

Ֆրանսայի համար կենսական նշանա – կութիւն ունին արտածումները :

Օգոստոս 11ի «Հարիւրին քանի պոր – ծողութիւնէն» վերջ ներածումները, որ Օ – գոստոսէն Նոյեմբեր ամսական 125 մի – լիառէն պակաս եղած էին, Դեկտեմբերին ու Յունուարին 150 միլիառէն աւելի ե – ղան : Իսկ արտածումները, որ կանոնա – ւոր յաւելումով Դեկտեմբերին մինչեւ 128 միլիառի բարձրացած էին, Յունուա – րին 111 միլիառի իջան :

Ցոյս կայ սակայն, որ չուտով կացու – թիւնը պիտի բարելաւուի :

Կառավարական ծրագիրը 900 միլիառի ներածում կը նախատեսէ 1958ի առաջին վեցամսեակին համար :

Կը վախցուի սակայն, որ այսքանը բա – ւարար չըլլայ գոհացնելու համար ֆր . րանսական ճարտարարուեստի նախանձո – ղի պահանջները : Արտադրութիւնը անց – եալ տարուան նոյն եղանակին հետ բաղ – դատելով այս տարի հարիւրին տասը ա – ւելի է :

Կառավարական ծրագրին համաձայն եմմտական առնուազն 125միլիառի արտա – ծում պէտք է կատարել :

Արժեզրկումը խայծ մըն է օտար ա – ռեւտրական տուներուն համար : Մխայն թէ տնտեսական տագնապը, որ հետզհե – տէ կ'ընդհանրանայ, չատ մեծ յոյսեր չի ներշնչեր այս ուղղութեամբ :

Աշխն պարագայի մէջ տարին կը սկսի լաւ պայմաններու տակ : Փոխ առնուած 655 միլիոն տոլարը մեծապէս կը դիւրա – ցընէ կառավարութեան գործը :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՄԸՐՖԻ ԼԱՒԱՏԵՍ Է

ԹՈՒՆՈՒԶ ԿԸ ՊՆԴԷ ԱԼԺԵՐԻՈՑ ՀԱՐՑԻՆ ՎՐԱՑ

—o—

Միացեալ Նահանգներու պատգամաւորը Փարիզէն գնաց Թունուզ· օդակայանին մէջ՝ լրագրողներու հսկայ խումբ մը կը սպասէր : Մըրֆի բաւարարուեցաւ միայն յայտարարելով .— Ուրախ եմ կրկին տեսնելով Թունուզեան այս հողմասը , որ 15 տարիէ ի վեր տեսած չէի :

Մըրֆի անմիջապէս դնաց ամերիկեան դեսպանատուն : Քանի մը ժամ եաք , դես – պանատան մէկ կառքը դինքը կը տանէր Պուրկիպայի քով :

Նախագահական պալատին մուտքին առջեւ հաւաքուած էին բազմահարիւր Թունուզցիներ , որ կը պոռային· — « դէ'նք», «պարպո'ւմ» :

Պուրկիպայի եւ Մըրֆիի խօսակցութիւ – նը տեւեց երկու ժամ քառորդ , որմէ եաք ամերիկացի դիւանագէտը յայտարարեց թէ չատ դոհ է արդիւնքէն .— Ես միշտ լա – ւատես եմ , ըսաւ ան· այս տեսակցու – թեան չնորհիւ քայլ մը եւս յառաջացանք :

Մըրֆի աւելցուց թէ կրնայ ըլլալ որ տակաւին տեսնուի Պուրկիպայի հետ :

Ինչպէս ծանօթ է Ալժերիոյ հարցը մը – տահոգութեան դլխաւոր առարկան է , եր – կու կողմերուն համար ալ : Մըրֆի ոչ մէկ յայտարարութիւն ըրաւ, հասատատելու կամ հերքելու համար այն դրոյցները , որոնց համաձայն Պուրկիպայի հետ խո – սած է Ալժերիոյ մասին : Միւս կողմէ, Թունուզի Հանրապետութեան Նախագա – հը յայտարարեց .— Ալժերիան մեր խո – սակցութեանց առանցքն էր :

Պուրկիպա անդամ մը եւս չէյտեց այն պարադան, թէ առանց Ալժերիոյ՝ ոչ մէկ հարց կարելի է լուծել :

Ամերիկեան չրջանակներն ալ կը յայտ – նեն, թէ Մըրֆի մտիկ պիտի ընէ Պուր – կիպայի բոլոր ըսածները՝ Ալժերիոյ Ա – զատագր· Ճակատի մասին :

Ալժերիոյ ապստամբական չարժումին մասին խօսելու համար՝ Պուրկիպա լրա – գրողներու հսկայ խումբ մը կը սպասէր : Ամերիկացիք դի – տեն նաեւ, թէ ան տեսնուեցաւ Ճակատին դեկավարներուն հետ :

Ուշագրաւ է այն լուրը, որ կը հաղոր – դեն տեղական դրեթէ բոլոր թերթերը : Անգլիա եւ Ամերիկա նոյն տեսակէտը չու – նին բարեկամական միջամտութեան չուրջ : Միացեալ Նահանգներու կառավա – րութիւնը համաձայն էր , որ Ալժերիոյ հարցը արծարծուի Պուրկիպա – Մըրֆի տեսակցութեան ընթացքին : Անգլիացիք Թունուզեալժերեան սահմանին հսկողու – թենէն զատ Ալժերիոյ մասին ըլլալիք որ եւ է խօսակցութեան դէմ էին :

Իր կարգին Ֆրանսական կառավարու – թիւնը բարեկամական միջամտութիւնը կը սահմանափակէ երեք կէտերու մէջ :

1·— Ֆրանսայի զինուորները ապահով պէտք է ըլլան Թունուզի մէջ :

2·— Ալժերիոյ եւ Թունուզի սահմանին ապահովութիւնը :

3·— Ուղղակի բանակցութիւններ՝ Փա – րիզի եւ Թունուզի միջեւ :

Տակաւին յստակ ոչինչ կարելի է ըսել այս մասին, մանաւանդ երբ Թունուզցիք առանց Ալժերիոյ՝ ճամբայ ելլելու նպա – տակ չունին :

Գալով Պիզերթի միջազդայնացման հար – ցին, Արտաքին նախարար Փինօ ըսաւ, թէ այդ պարագային՝ Մալթան եւ Ճիպրալ – թարը միջազդ· խարիսխներ պէտք է ըլ – լան՝ Ատլանտեան Ուխտի հսկողութեան ներքեւ :

Օր ը Օր ին

ՄԱՆՉՈՒԿԻ ՄԸ ԽԵԼԻՔԸ

—o—

Միացեալ Նահանգներու նախկին նա – խագահներէն, Պ· Հըրպըրթ Հուվըր, որ 83 տարեկան «երիտասարդ» մըն է, յա – ճախ իր բարեկամներուն կը պատմէ եղեր իր կեանքին հետեւեալ չահեկան դրուա – գը·

— Զարաճնի մանչուկ մը պանդոկիս նրբանցքին մէջ, ինծի կը սպասէր ··· Մօտեցայ իրեն եւ հարցուցի — «Ի՞նչ կ'ուզես, զաւակս ··· » Պատասխանեց — «Չեզմէ երկու ստորագրութիւն կ'ուզեմ՝ սա տետրակիս մէջ ···»: Զարմացայ — «Բայց, ինչո՞ւ երկու, մէկ հատը չի՞ բա – ւեր ···»: Մանչուկը կարմրեցաւ ու պա – տասխան տուաւ — « Ըսե՛մ··· Եթէ ձեզ – մէ երկու ստորագրութիւն ունենամ, կր – նամ անոնցմով «գնել» Թէտ Ուիլիըմսի մէկ ստորագրութիւնը ···

Այս պատմութեան համը ճաշակելու համար, հայ ընթերցողը պէտք է յիշէ որ Թէտ Ուիլիըմս *պէյսպոլի* «աստղ»երէն մէկն է եւ ճորահաս սերունդին համար , «աշխարհի ամէնէն մեծ մարդը »:

Դպրոցականները, մանչ թէ աղջիկ , շատ աւելի ծանօթ են անոր կեանքին պատմութեան հետ, օրինակ, Ճորճ Ուո – շինկթընի մը դիւցազնամարտին մասնա – մասնութեանց: Կան, նոյնիսկ, մազով , մօրուքով ներկուած խաղաթացիներ , ո – րոնց համար Թէտը աւելի կ'արժէ քան լիմբրնը: Բոնեցէք անոնցմէ մէկուն ա – կանջէն ու հարցուցէք ·

— Նախագահ Այզընհաուըր ի՞նչ գոր – ծեր տեսած էր՝ Սպիտակ Տուն մտնելէ առաջ :

Պատասխան չկայ :

Բայց, հարցուցէք թէ Թէտ Ուիլիըմսը ինչ գործեր տեսած էր եւ ինչ գործեր կը տեսնէ, հիմա :

Ճպուռ կը կտրին :

×

Այսպէս կը մեծնայ, կը դաստիարակուի նոր սերունդը՝ թէ այստեղ եւ թէ ուրիշ տեղեր :

Անգլիացի դպրոցականին համար ալ *քրիքէթի* թագաւոր Պրէտմընի մը մէկ ստորագրութիւնը աւելի բարձր գին ու – նի, դպրոցականներու « սակարան»ին մէջ, հան Զրչիլի մը ձեռագիր մէկ նա – մակը :

Կան փախուկներ, որոնք կ'առնեն տուն կը տանին յայտնի — եւ հօքն անգամ կարգուած — դերասանի մը կամ դերա – սանուհիի մը նկարը ու ոսկեզօծ շրջա – նակի մը մէջ կ'առնեն զայն, բայց վրան անգամ չեն նայիր՝ իրապէս մեծ մարդու մը նկարին :

Ամբոխը, իրա՛ւ չի կրնար գնահատել վաւերական արժէքները եւ իրա՛ւ չի կըր – նար մակերեսն ու խորքը իրարմէ զա – տել : Ատոր համար է որ միլիոններով կը վարձատրէ կիսկատար արուեստագէտնե – րը եւ միայն հացուպանիրի մը բաւելիք գումարը կը վճարէ՝ անվիճելիօրէն տա – ղանդաւոր արուեստագէտին կամ գրողին :

Այս ողբերգութիւնը աչքի կը զարնէ մանաւանդ սա մեծ երկիրներուն մէջ , ուր երկրորդական, տասներորդական ու – ժերը ձեռքի վրայ կը պտտցնեն ,իսկ հան – ճարեղ մարդուն բարեւ մը կուտան ու կ'անցնին :

Իմացուած է որ իր ժողովրդական եր – գերով հանրածանօթ այսինչ երգչուհին, երեսուն, քառասուն միլիոն տոլար վաս – տրկած ըլլայ, քան տարուան մէջ, բայց իմացուած չէ որ Այնշթայնի մը «գլուխ»ը ունեցող մէկը, յիսուն հազար տոլար մէկ կողմ դրած ըլլայ՝ յիսուն տարուան մէջ:

Ի՞նչ եկամուտ ունին, օրինակ, հիւ – լէին խօսք հասկցնող գիտուններ եւ ի՞նչ պայմաններուն մէջ կ'ապրին: Հալիուրտի դերասանները իմանան, կը խնդան, կը մեղքնան :

Զոյգ Սպուտնիկներուն արձակումը պի – տի դարմանէ այս սխալը, վստահ եղէք : Այսինքն, Ընքրլ Սեմն ալ, Ճան Պոլն ալ, հետզհետէ, պիտի հասկնան որ Արուեստ, Գրականութիւն եւ Գիտութիւն հազար անգամ աւելի կ'արժեն քան *պէյսպոլն* ու *քրիքէթը*: Այն ատեն, վարի լուսինը , վերի լուսինին հասցնող գիտուն է որ ուսամբարձ պիտի պտտցնեն, ո՛չ թէ պորտ խաղցնող երգիչը :

ԵԻՐՈՊԱՑԻ

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ

Ց· Կապ· Խաչէ Փարիզի մաս – նաճիւղ	50·000
Ապպային մը	40·000

45 ՋՈՀ 70 ՎԻՐԱՒՈՐ

Մինչ բանակցութիւններ կ'ըլլան Ֆը – րանսայի եւ Հիւս· Ափրիկէի միջեւ ստեղ – ծուած ծանր մթնոլորտը մեղմացնելու համար, կատաղի բախումներ կը պատա – հին Ալժերիոյ մէջ: Վերջին երկու օրերու ընթացքին Նեմենչայի, Քապիլիի եւ Ալ – ժերուայի մէջ տեղի ունեցած կռիւներու ընթացքին 45 բանակայիններ սպաննուե – ցան, 11 ուրիշներ անհետացան եւ 70 հոգի վիրաւորեցաւ: Ծանր կորուստ մը որ ցոյց կուտայ տեղի ունեցած կռիւնե – րուն սաստկութիւնը, ինչպէս կը դրէ տե – ղական մամուլը: Ապստամբները 146 զոհ տուին, զանազան կռիւներու մէջ:

Նախորդ տարուան հետ բաղդատելով բանակայիններու տուած զոհերը զգալա – պէս աւելցած են: Փետրուար մէկէն ի վեր 150 զինուոր սպաննուեցաւ եւ 170 հոգի վիրաւորուեցաւ: Ասկէ զատ մօտ քսան զինուորներ անհետացան :

Անդրադառնալով այս իրողութեան՝ դնդապետ Պիժար յայտարարեց .— Տարի մը առաջ կը կռուէինք որսի հրացաններու դէմ· ներկայիս ապստամբները գնդացիր – ներ եւ պատերազմական ծանր դէնքերով կը կռուին մեզի հետ :

(Լուրերու շար·ը կարդալ Դ· էջ)

ՁԻՒՆ-ՁՄԵՌ ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՄԷՋ

Քանի մը օրէ ի վեր տեղատարափ անձ – րեւները պատճառ եղան ողողումներու : Գետերը յորդեցան: Մեծ Մորէնի ջուրերը ողողեցին Քուլոմիէի փողոցները· ջուրը բարձրացաւ մինչեւ մէկ մեթր· ներքնա – յարկերու եւ Ա· յարկերու մէջ բնակող – ները ստիպուեցան տեղափոխուիլ :

Երէկ առաւօտ ձիւնի թանձր խաւ մը կար Փարիզի մէջ: Կը ձիւնէ ամբողջ Ֆրանսայի վրայ, պատճառ դառնալով որ երթեւեկը դադրի մեծ ճամբաներու վրայ: Փոթորիկին հետեւանքով Հաւրէն նաւ դուրս չելաւ· դէպի Փարիզ չոգեկառքերը չկարողացան մեկնիլ ոչ միայն Հաւրէն , այլ՝ գաւառի բոլոր կեդրոններէն :

Կառավարներուն արգիլուեցաւ ճամբայ ելլել, նկատելով որ կարգ մը տեղեր ջու – րը բարձրացած է մինչեւ 40 սանթիմեթր:

Ձիւնախառն փոթորիկ կար Հիւսիսային չրջանին եւ մասնաւորաբար Լիլի մէջ : Կարկուտ ալ տեղաց՝ մեծ աւերներ դոր – ծելով :

Ձիւն – ձմեռ է ամբողջ Եւրոպայի մէջ: Անգլիոյ Հիւսիսային չրջանին մէջ 11 չո – գեկառքեր անչարժութեան մատնուած են «տեղ մը»: Ոչ ոք գիտէ թէ ուր կը գըտ – նուին այդ չոգեկառքերը: Սկովտիոյ դի – չերային չոգեկառքերը 10 ժամուան յա – պաղում ունեցան: Անգլիոյ ամէն կողմը կառավարները իրենց կառքերը ձգած են հանդիպած տեղը: Մինչեւ իսկ ներքնըն – թացի (մեթրօ) կարգ մը գիծեր փակուած են ձիւնի թանձր խաւին հետեւանքով :

ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

ԿՈՆԴԱԿԸ

ՄՄԲ.— Կը հրատարակենք այս յօդուածը, իբրեւ լաւագոյն պատասխանը Էջմիածնի Կաթողիկոսին վերջին կոնդակին: Յօդուածագիրը, ծերունազարդ մըտաւորական, մասնագէտ Կիլիկիոյ պատմութեան, գիտական ոգիով եւ արդար խիղճով կը հրատարակէ այս գրութիւնը, որ պատմութիւն է, համոզիչ է, հայրենասիրութիւն է, ազգասիրութիւն է, կատարեալ է ամէն տեսակէտով: Ոչ միայն դաս կուտայ կուսակցական ատելութեամբ կուրացած մարդոց, այլ եւ կը սրբագրէ պատմական սխալներ, որ սպրդած են Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին մէջ: Մեր կողմէ կրնանք ըսել միայն որ եթէ կոնդակներու մէջ չենք ուզեր այդպիսի սխալներ, խոհեմութիւն է գոհանալ այն կոնդակներով, որ բոնի կը դրկուին հարսնիքներու առթիւ կամ խաչ եւ օրհնութիւն շնորհելու համար ասոր կամ անոր :

Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Վազգէն Ա., 20 Դեկտեմբեր եւ համար 104 կոնդակով հրահանգներ կուտայ սփիւռքի Հայութեան ընդհանրապէս, Կիլիկիոյ եւ Ամերիկայի Հայութեան մասնաւորապէս, որպէս զի ճանչնան Կիլիկիոյ ընտրեալ Կաթողիկոսը, չհամակերպին անոր հրահանգներուն: Եկեղեցականները ըմբռնեն տանան, ժողովուրդը պատակի, քայքայումը չարունակուի... ի պայծառութիւն Էջմիածնի Ս. Աթոռին:

Կոնդակը նոյնպէս կը ծանրանայ ուրիշ երկու կէտերու վրայ :

Առաջին.— Կիլիկիոյ Կաթողիկոսական ընտրութիւնը եղած է ապօրինի, օծումը՝ ոչ – օրինաւոր, ուրեմն անընդունելի :

Երկրորդ.— Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութիւնը վերջերս, իր նեղ սահմաններէն դուրս դալով, Ամերիկայի թեմը իրեն կըցած է անիրաւօրէն: Այս երկու զանցառութիւնները հիմ բռնելով ուրեմն, Վազգէն Ա. Կաթողիկոս իր կոնդակին միջոցաւ սուր սլաքներ կ'արձակէ Կիլիկիոյ ընտրեալ Կաթողիկոսին եւ համախոհ եւ կեղեցականներուն ու ժողովականներուն դէմ :

Ո՞րքան իրաւացի է Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը իր հրատարակած այս կոնդակովը:

Ա.— Անչուշտ փափաքելի է, որ Կաթողիկոսի մը ընտրութիւնը կատարուի համերաշխ մթնոլորտի մէջ : Պատգամաւորները նախապէս իրենց քուէները միացնեն անձի մը վրայ, եւ ընտրութեան նախօրեակին ջանքեր թափուին միաձայնութեամբ յայողցնելու ընտրութիւնը: Բայց ասիկա չատ հազուագէպ պարագաներու միայն կարելի կը դառնայ: Ընտրութիւնները կը կատարուին ընդհանրապէս վէճով ու բանակռիւներով: Պատգամաւորները նոյն իսկ երկու երեք խումբերու կը բաժնուին եւ իւրաքանչիւրը իր համակրած կամ սիրած անձին կը քուէարկէ, ինչ որ ժողովականի ազատութիւնը յարգելու միակ պայմանն է :

Երջանկայիշատակ Գարեգին Կաթողիկոսի վախճանումէն ետք անցան երկու երկար տարիներ, այս ժամանակամիջոցին աչխատանքներ տարուեցան համերաշխութեան դալու եւ միակ ընտրելիի մը վրայ կեդրոնացնելու քուէները, բայց դժբախտաբար այս ուղղութեամբ տարուած ջանքերը եղան ապարդիւն, վերջապէս դիմուեցաւ ազատ ընտրութեան: Արդիւնքը եղաւ յաղող: Պատգամաւորներէն քանի մը հոգի, միաբանութենէն փոքրամասնութիւն մը չմասնակցեցան ընտրութեան, բայց ընտրութիւնը տեղի ունեցաւ բացարձակ մեծամասնութեամբ եւ օրի – նական բոլոր ձեւակերպութիւններով: Օծումը անհրաժեշտօրէն տեղի պիտի ունենար, եւ տեղի ալ ունեցաւ «մեր սուրբ կանոններուն եւ աւանդութեանց լոյսին տակ» , փառահեղ արարողութեամբ մը:

Թովմաս Մեծոփեցի կ'ընդդծէ, թէ նըշաղագոյն երեք եպիսկոպոսներով կաթողիկոս կրնայ օծուիլ: Պատմութիւնը , սակայն, այդ մասին որոշապէս կը լռէ :

Ծանօթ է մեզի, որ Հռնիի մէջ օծուած Սարգիս եւ Թէոդորոս Ալախօսիկ կաթողիկոսները հաղիւ մէկ կամ երկու եպիսկոպոսներով օծուած են: Նոյնպէս 1858ին Պետրոս Պլպուլ մէկ եպիսկոպոսով կաթողիկոս կ'օծուի Աղթամարի Աթոռին: Դեռ դար մը առաջ Ալապահեան Կաթողիկոսները կ'օծուէին նոյնիսկ մէկ եպիսկոպոսով: Ալապահեաններէն Միքայէլ, Կիրակոս, Եփրեմ Կաթողիկոսները Թունաւորուելով կը վախճանին եւ քսանըչորս ժամ ետք եղբայրը կամ եղբօրորդին արդէն օծուած Կաթողիկոս կը դառնար Կիլիկիոյ Աթոռին վրայ :

Գիտենք նոյնպէս, որ անկարելի էր Սսոյ մէջ չորս եպիսկոպոսներու ներկայութիւնը, նոյնիսկ երկու եպիսկոպոսներու: Կիլիկեան եպիսկոպոսները կը դտնուէին Հալէպ, Անտիոք, Մարաշ, Ատանա եւ Հաճըն, որ Սիսէն օրերով հեռու էին եւ չէին կրնար մասնակցիլ օծումին: Վազգէն Վեհ.ին «երկու եպիսկոպոսներով օծում չէ կարելի ըլլալ, մեր Ս. Եկեղեցւոյ պատմութեան մէջ երբեք չէ պատահած նման արարողութիւն մը, որ վաւերական ու օրինական օծում նկատուի» յայտարարութիւնը պատմական հիմ չունի :

Իսկ դալով ուղղափառ ասորի եպիսկոպոսի մը ներկայութեան, արդէն իր նախընդացը ունի: Մեր ամէնէն մեծ Կաթողիկոսներէն Գրիգոր Տղայի ձեռնադրութեան եւ օծման իրենց մասնակցութիւնը բերին Քեսունի եւ Ռափանի ասորի երկու եպիսկոպոսները :

Էջմիածինը եւ Կիլիկիան, դարերէ ի վեր ունենալով անջատ ու անկախ Կաթողիկոսներ, միշտ եղած են իրարու հանդէպ բարեացակամ ու սիրալիր՝ իրենց յարաբերութեանց մէջ. եթէ եղած են չնչին տարակարծութիւններ, անոնք հարթուած են երկուստեք զիջումներով: Պէտք է ընդունուի, թէ երկու Կաթողիկոսները, Էջմիածնի եւ Կիլիկիոյ, համահաւասար ու համագօր իրաւունքներով օժտուած են:

Այս հիմնական օրէնքի մասին Ներսէս Լամբրոնացի կը գրէ. « Կաթողիկոս անունը կը թարգմանուի ընդհանրական, եւ անոր պատիւը առաւել է, քան արքեպիսկոպոսինը, եւ իշխանութիւն ունի ոչ միայն իր վիճակին մէջ, այլ ամէն տեղ, ուր իր ազգը համասեռ է, եպիսկոպոս ձեռնադրել անոնց համար, եւ մեռոն տալ, ասոր համար կ'ըսուին Կաթողիկոս » :

Ըստ Ներսէս Լամբրոնացիի վճիռին՝ ենթակայութեան խնդիր չի կրնար ըլլալ Կաթողիկոսներու միջեւ, այլ միայն ի լրենց իշխանութեան տարածումին ենթակայ բազմութեան թիւին համապատասխան յարդանք ու պատիւ: Եւ այդ յարդանքն ու պատիւը, մենք՝ Կիլիկեան թեմի Հայերս, կուտանք Էջմիածնի Աթոռին՝ զայն ընդունելով նախամեծար :

Վազգէն Կաթողիկոսի կոնդակին մէջ յարուցուած երկրորդ խնդիրը Ամերիկայի թեմին Կիլիկեան Աթոռին միացումի պարագան է :

Միացումը ստիպումի տակ տեղի ունեցած դէպք մըն է: Էջմիածին կը քաջալերէ Կիլիկեան ըմբոստ միաբանութիւնը : Իսկ անդին աժան թերթերը իրենց սիւնակները կը լեցնեն գարշահոտ լուտանքներով ու զրպարտութիւններով: Եւ այս բոլորէն ետք, աստուածային էակ մը իսկ բլլայ թիրախը, ծալապատիկ պիտի չկրնար նստիլ, այլ պիտի դիմէր ինքնապաշտպանութեան, միշտ նկատի ունենալով Կիլիկեան Աթոռին վարկը, անոր դոյութեան ու յարատեւութեան պաշտպանի զգացումը իր սրտին մէջ :

Պէտք է յիշել, թէ դեռ 1600 թուականին, Երուսաղէմ , Պոլիս, Տիգրանակերտ, Խարբերդ, Կեսարիա եւ այլ քաղաքներ Կիլիկիոյ թեմին կը պատկանէին:

Այս բոլորը անցան Էջմիածնի, եւ մենք՝ Կիլիկեցիներս՝ այսօրուան պէս չփոթութիւններ ու ըմբոստութիւններ չյարուցանեցինք. համակերպեցանք եւ քաշուեցանք մեր նեղ շրջանակին մէջ, միշտ ի սէր համերաշխութեան ու միաբանականութեան:

Այս անդամ քառորդ դարէ ի վեր Էջմիածնի կողմէ մոռացութեան տրուած Ամերիկայի թեմը ձեռք կ'երկարէ Կիլիկիոյ Աթոռին, կ'ուզէ վայելել անոր բարձր հովանաւորութիւնը: Այս պայմաններուն մէջ. զայն մերժել՝ կը նշանակէ յուսալքել Հայ Եկեղեցւոյ զաւակները, եւ անէր թողուլ զանոնք՝ կեր դառնալու եւ ուրիշ փարախներ մտնելու համար :

Կիլիկեան Աթոռը առաւ զանոնք իր հոգածութեան տակ, նոր ոգի, նոր եռանդ ու խանդ ներշնչելով անոնց, իբրեւ հոգածու ծնողք: Այս արարքը Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին կողմէ կը նկատուի անբաբեխիղճ ոտնձգութիւն, պատմութեան խեղաթիւրում – Մինչ անդին ինք՝ Էջմիածինը կ'ուզէ անչքացնել, քայքայել « Մեծի Տանն Կիլիկիոյ» թեմը եւ Աթոռը, ինքնարդարացումով մը, թէ միակ զլուխը Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ ինքն է: Նոյնիսկ կը յանդգնի «նզովքի» են – թարկել Կիլիկիոյ Աթոռակալը եւ անոր հետեւորդները :

Կը մոռնայ Էջմիածնի Վազգէն Կաթողիկոսը, թէ ժէ. դարուն Գրիգոր Կեսարացի Պատրիարքը, այդ նշանաւոր գիտնական – ը, կ'աճիծէ ու կը նզովէ այն անձը, որ կը յանդգնի քայքայել Կիլիկիոյ Աթոռը : Ահա Կեսարացի Պատրիարքին խօսքերը : Որեւ հնազանդելիճ այսմ աթոռոյս, — Սսոյ աթոռին – օրհնեն յԱստուած եւ յամենայն Սրբոց նորա եւ ի մէնջ. Ամէն:

« Իսկ անհնազանդիճն եւ հակառակողիճն այսմ Աթոռիս — Սսոյ Աթոռ — դատապարտեսցին յԱստուծոյ եւ յամենայն Սրբոց նորա, եւ անիծեալ եղիցին ի կեանս եւ ի մահ : ... Իսկ եթէ ընդդիմանացն բանիւ կամ գրով կամ այլով իւիք իրօք, անիծեալ եղիցին կրկին անգամ յԱստուծոյ եւ յամենայն Սրբոց նորա, իսկ ընդունողիճն սորա օրհնեալ լիցին յԱստուծով եւ յամենայն Սրբոց նորա եւ ի մէնջ. Ամէն»:

Ահա տանելի կամ անտանելի, ընդունելի կամ անընդունելի առեղծուած մը խեղճ հայ ժողովուրդի գլխուն : Որո՞ն հաւատալ. Գրիգոր Կեսարացի Պատրիարքի՞ն, որ կ'անիծէ ու կը նզովէ Սսոյ Աթոռին հանդէպ ոտնձգութիւն ընողները եւ Աթոռին ջնջումը փափաքողները, թէ Էջմիածնի Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Վազգէն Ա.ին, որ կ'ուզէ Սսոյ Աթոռը վերածել պարզ վանահայրութեան, ան – չքացնել զայն, Կաթողիկոսութեան տիտղոսէն մերկացնել եւ պատմութեան էջէն ի սպառ անհետացնելու աչխատանքներ կը տանի :

Բայց հանդուրժող է հայ ազգը, պէտակից է ան իր ազգային եկեղեցիի աստուածային զօրութեան : Մեծ յոյս ունի, որ մօտիկ ապագային ընդդիմադիրները, զղջալով իրենց արարքին վրայ, պիտի դան ու գուրգուրան եւ մօտենան Կիլիկիոյ Աթոռին եւ անոր այժմու Գահակալին եւ եղբայրական սիրով ու ակնածանքով պիտի համերաչխին իրարու հետ :

Այս բոլոր անտեղի բանակռիւներէն ետք, երկու Աթոռներուն մէջ սիրոյ եւ համերաչխութեան վերահաստատումը դժուար լուծելի խնդիր մը չէ : Ներկայ աչխարհի մեծամեծները ժողովներ կ'ունենան զիրար հասկնալու համար. ո՛ւր մնաց մեզի պէս փոքր ազգ մը : Գումարել երկրորդ ժողով մը, այս անդամ աչխարհականներու իսկ մասնակցութեամբ, ահա ներկայ եմ թէ ամէն ինչ դիւրութեամբ վերջ կը դտնէ :

ՏՈՓԹ. Ց. Տ�էՐ ՂԱԶԱՐԵԱՆ

ՕՏԱՐ ԷԶԵՐ

ՊՈՒ - ԺԱՐԿԱԼ

Այս բացուածքը կը նայէր ուղիղ արմաւենիներով լեցուն դաշտի մը վրայ, որուն կէսնած էր զօրանոցը :

Շունը երբ տեսաւ բացուածքը, կարծեց որ իր տէրը կը փափաքէր որ ինք դուրս ելլէր: Ոտքի ելաւ, պատրաստ՝ բացուածքէն դուրս խոյանալու: Սեւ – մորթին ձեռքի մէկ շարժումը բաւական եղաւ որ կենդանին վերադառնար իր տեղը :

Զարմանքէս համբացած էի : Հիմա արդէն խուցը բաւական լուսաւորուած էր, սեւամորթը անկասկած դիս ճանչցած էր, սակայն բնաւ յայտնի չըրաւ :

— Կրնամ տակաւին երկու օր առանց ուտելու ապրիլ :

Սարսափեցայ իր խօսքերէն եւ այդ պահուն միայն նչմարեցի իր արտակարգ նիհարութիւնը :

— Շունս միայն իմ ձեռքէս կ'ուզէ ուտել, չարունակեց ան: Եթէ այս լայն բացուածքը յառաջացուցած չըլլայի, խեղճ Ռասքը հիմա արդէն մեռած կ'ըլլար: Կը նախընտրեմ որ ես մեռնիմ քան թէ ան, վասնզի վստահ եմ որ ես պէտք է մեռնիմ ...

— Ո՛չ, աղաղակեցի, ո՛չ, դուք անօթութենէ պիտի չմեռնիք:

Չհասկցաւ ըսածս :

— Անչուշտ, վերսկսաւ ան դառն ժպիտով մը, անչուշտ որ կրնայի տակաւին երկու օր առանց ուտելու ապրիլ, բայց ... : Ես պատրաստ եմ, պարոն սպայ, այսօր աւելի նախընտրելի է քան վաղը: Ռասքին որեւէ վնաս մի պատճառէք :

Այն ատեն միայն հասկցայ թէ ինչ ըսել կ'ուզէր իր «ես պատրաստ եմ»ովը: Ամբաստանուած ըլլալով ծանր ոճիրով մը, կը կարծէր թէ եկած էի ղինքը առնելու դեղու մահուան: Եւ այս յաղթանդամ մարդը, որուն համար փախուստի բոլոր ճամբաները բաց էին, հանդարտութեամբ եւ քաղցրութեամբ կը կրկնէր պատանիի մը .

— Ես պատրաստ եմ... միայն Ռասքին որեւէ վնաս մի պատճառէք :

Զկրցայ համբերել :

— Ի՞նչ , դուչեցի, ոչ միայն դիս դահիճի մը տեղ կը դնէք, այլեւ կը կասկածիք իմ մարդկային զգացումներուս վրայ, դէպի խեղճ անասո՞ւն մը :

Ցուզուեցաւ: Ձայնը դողաց :

— Սպիտակ մարդ, ըսաւ ձեռքը ինծի երկարելով, սպիտակ մարդ ներէ ինծի , կը սիրեմ չունս ...

Եւ կարճ լուութենէ մը ետք, մրմնջեց.

— Ցետոյ... քուկիններդ չատ ցաւ պատճառեցին ինծի ...

— Չյանձնցա՞ք դիս, հարցուցի ձեռքը սեղմելով :

— Գիտէի որ սպիտակ մըն էիր, եւ սպիտակներուն համար , որքան ալ բարի ըլլան անոնք, սեւ մը չատ քիչ բան կ'արժէ: Այսուհանդերձ ես քեզմէ աստղաս աստիճանի մը վրայ չեմ դտնուիր իրր մարդ, աւելցուց ան մասնաւոր հպարտութեամբ մը :

Հետաքրքրութիւնս երթալով կ'աճէր : Ստիպեցի իրեն ըսել թէ ո՞վ էր եւ ինչո՞ւ տանջուած էր այդքան :

Քար լուութիւն մը պահեց՝

Սակայն իմ պնդումներս, իրեն օդնելու առաջարկներս ի վերջոյ յաղթեցին կեանքին հանդէպ ունեցած իր անտարբերութիւնը: Դուրս ելաւ, դնաց ու բերաւ քիչ մը արմաւ եւ խոշորկէկ հնդկա – ընկոյզ մը: Ցետոյ պատին բացուածքը վերստին դոցելով, նստեցաւ եւ սկսաւ ճաչել :

Իր հետ խօսակցութեանս ընթացքին , նչմարեցի որ առանց դժուարութեան կը խօսէր Ֆրանսերէնն ու սպաներէնը եւ հեռու էր տգէտ մը ըլլալէ :

Այս մարդը, բազմաթիւ տեսակէտներ – րով այնքան արտակարգ էր, որ մինչ այդ իր խօսակցութեան մաքրութիւնն ու լեզուագիտութիւնը ուշադրութենէս վրիպած էին:

Վերստին փորձեցի իրմէ մանրամասնութիւններ քաղել: Միչտ լուռ մը – նաց :

Այդ օրը հեռացայ իր քովէն եւ պատուիրեցի իմ հաւատարիմ Թատէիս որ պէտք եղած խնամքը տանէր անոր նը – կատմամբ :

Այնուհետեւ, ամէն օր կը տեսնէի զինքը որոշեալ ժամուն: Իր վիճակը դիս կը մտահոգէր: Հակառակ իմ թախանձանքներուս, մօրեղբայրս անդրդուելի կը մնար իր վրէժխնդրութեան մէջ: Այդ մասին մտահոգութիւնս չէի ծածկեր փիլոյէն, որ սակայն դիս մխիկ կ'ընէր անտարբերութեամբ :

Մեր միասին եղած պահերուն, յաճախ վրայ կը հասնէր Ռասքը՝ վզէն կախուած լայն արմաւենիի տերեւ մը: Սեւամորթը կը հանէր այդ տերեւը, կը կարդար անոր վրայ գրուած ինծի անծանօթ դիրերը եւ յետոյ կը պատռէր, ու կը նետէր մէկ կողմ: Այլեւս վարժուած ըլլալով , ոչ մէկ հարցում կ'ուղղէի իրեն այդ մասին:

Օր մը, երբ ներս մտայ արդելարանէն , կոնակը դարձուցած էր մուտքի դրան , եւ առանց նկատելու իմ ներկայութիւնս, մեղմ ձայնով մը կ'երգէր սպանական մեղեդի մը :

Երբ վերջացուց իր երգը, յանկարծակի դարձաւ ինծի, եւ բացագանչեց .

ՎԻՒԹՈՐ ՀԻՒԿՕ

(6 Շար.)

ԿՅՈՒՆՔԻ

ԼԵ.

ՊՈՂՈՍԻՑ ՊՈՂՈՍ

— Ինչո՞ւ ես այդպես ասում, Ալեքսանդր Ալեքսանդրովիչ, — հարցրեց Ելենան, — ինչո՞ւ ես կարծում, որ ես չեմ սիրում քեզ, ես ուզում եմ, որ դու ինձ հավատաս, ես ուզում եմ, որ դու ինձ հարգես, ես ուզում եմ, որ դու ինձ սիրես, ես ուզում եմ, որ դու ինձ ընտանիքի անդամ համարես, ես ուզում եմ, որ դու ինձ ընկեր համարես, ես ուզում եմ, որ դու ինձ ընկեր համարես, ես ուզում եմ, որ դու ինձ ընկեր

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՑ խորհրդային ուժերը սկսած են մեկնիլ դէպի Մոսկուա, կը հաղորդէ փեչտայի մամուլը : Ցունուար վեցին յայտարարուած էր արդէն թէ 17 հազար ռուս պինուորներ պիտի պար – պուին : Արեւմտեան չրջանակներուն հա– մաձայն, 17·000 հոգիի մեկնումէն ետք տակաւին 60 – 80 հազար խորհրդային պինուորներ պիտի մնան Հունգարիոյ մէջ :

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ կառավա – րութիւնը յայտարարեց թէ պիտի ճանչ– նայ Սուրիա – Եգիպտոս միացեալ Հան – րապետութիւնը :

ԱՐԺԱՆԹԻՆԻ ընտրութեանց վերջնա – կան արդիւնքը յայտարարուեցաւ : Փերո – նականներու ձայներուն հետ՝ Ֆրոնտիցի ստացած է չորս միլիոն 84·586 ձայն· իր հակառակորդը՝ Ռիքարտօ Պալպէն՝ եր – կու միլիոն 580·269 ձայն : Ինչպէս գրած էինք փերոնականներու մէկ մասը կը մերժէր փերոնէն զատ ուրիշ մէկուն քուէ տալ· ա'յս թիւին կը պատկանին 710·815 ճերմակ քուէները :

ՍՈՒՏԱՆԻ հոդամասին վրայ պտնուած եգիպտական ուժերը կը հեռանան· այս առիթով Նասը յայտարարեց ·— Աչխար– հակալները վերջերս փորձեցին ատելու – թեան մթնոլորտ մը ստեղծել Եգիպտոսի եւ Սուտանի միջեւ, բայց սէրը յաղթա– նակեց վերջապէս :

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ օդանաւային դիտութեանց դեկավար Քըթ յայտարարեց թէ մէկ տա– րիէն կարելի պիտի ըլլայ հրթիռ մը ար – ձակել դէպի լուսին :

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ Արտաքին նախարար Տըլլըս առանց ընդհատելու ըն– թացիկ իր գործերը Գչ· օր ոտնեց 70րդ տարեդարձը :

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ մէջ երեւան եկած է « ծանր» դաւադրութիւն մը՝ Պետու – թեան ապահովութեան դէմ, որուն կը մասնակցէին ամերիկացի եւ պարսիկ ատրճաստիճան անձեր, որոնց ուխ հա – տը ձերբակալուած է, կը հաղորդեն լա – ւատեղեակ չրջանակները :

ՀԱՄԱՑՆԱՎԱՐ ՋԻՆԱՍՏԱՆԻ մամուլի գործակալութիւնը կը յայտնէ թէ հակա– յեղափոխական գործունէութեան վրայ բռնուելով ձերբակալուած է Քանթոնի Ա– ռաջնորդ եի – Մինկ :

ԱՆԳԼԻՈՑ մէջ գործադուրկներու թիւը բարձրացած է 415·000ի :

ՆՈՒԻՐՆԵՐ

Ալֆորվիլէն Տէր եւ Տիկին Տօնիկեան իրենց Թոռնիկին ծննդեան առթիւ երկու հազար ֆրանք կը նուիրեն Կապոյտ Խաչի տեղւոյն մասնաճիւղին :

Այրի Տիկին Ասոյեան ի – րենց Թոռնիկին ծննդեան առթիւ երկու հազար ֆր· կը նուիրէ Կապոյտ Խաչի Ալ– ֆորվիլի մասնաճիւղին :

×

Ֆ· Կ· Խաչի Կեդր· վարչութիւնը չնոր – հակալութեամբ ստացած է Տէր եւ Տիկ· Նուպար Ցովհաննէսեաններ տասը հազար ֆրանք, իրենց որդւոյն ամուսնութեան առթիւ : Պ· Վահրամ Ոսկանեանէ (Վիլ – մոմպլը) հազար ֆրանք :

ՀԱՑԱԾԷՍ ՊԱՏԱՐԱԳ ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի երեկոյեան ժամը վեցին, Գեր· Ցովհաննէս Վ· Փարթամեան պիտի պատարագէ եւ քարոզէ Սէն Պրիւնոյի մատրան մէջ :

ԳԻՆԵԶՕՆ

Ի նպաստ Ժանթիլիի, Պիսէթրի, Փորթ տ'Իթալիի չրջանի հայկական դպրոցին :

Շաբաթ, 1 Մարտ, երեկոյեան ժամը 20·30էն մինչեւ կէս գիչեր, Ժանթիլիի Նախկին Ռաժմիկներու սրահին մէջ,
17 Րիւ Րէյմոն Լըֆէպիւր :

Կը հրաւիրուի՝ հասարակութիւնը վա – յելելու այս բացառիկ խնջոյքը, վերապ – րելով մեր հայրենի գիւղերու աւանդու – թիւնները :

Երգ, պար եւ անակնկալներ աչակեր – տութեան կողմէ :

Տաֆ եւ հաճելի մթնոլորտ :

Մուտքը 200 ֆրանք :

Հաղորդակց· Միջոց ·— Փորթ Ժանթի – լի, օթօպիւս 125, իջնել Սինեմա Կալիֆ առջեւ :

27ՐԴ ՏԱՐԵԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹ
ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԻ

Կիրակի, Մարտ 9, կէսօրէ վերջ
ժամը 2·30ին

CENTRE MARCELIN BERTHELOT
28 bis, Rue St, Dominique, Métro Invalides
Կազմակերպուած Փարիզի Շրջանի
Արիներուն, Արեւոյշներուն եւ
գայլիկներուն կողմէ

Ներկայացումներ, հայերէն եւ ֆրան– սերէն, հայկական պարեր եւ երգեր, նուագախումբով : Սկաուտական տեսա – րաններ, խաղեր եւ պաւէշտներ : Ա– տասնուերիւններ : Պիտի ցուցադրուին, Անգլիոյ լիսնամեակի ձէմպօրիէն տե – սարաններ, մոգական լապտերով :

Մուտք 500 եւ 300 ֆրանք :

Պիւֆէ, ցուցադրութիւն :

Ֆասօնիէները որոնք հիւսելու մեքենայ ունենան տունը՝ ԺՕԺ 5 եւ 10 : Դիմել՝

GIL, 25, Rue Dufour, Paris

ՆՈՒԻՐՆԵՐ Ֆ·Կ· ԽԱՉԻ ՕԴԱՓ· ԿԱՑԱՆԻՆ

Ֆ· Կ· Խաչի Փարիզի մասնաճիւղէն 50·000 ֆրանք :

Մարի – Լուիզ Եագուպեանէ 1000 ֆր· :

ԱՐՈՒԵՍՏԻ ԼՐԱՏՈՒ

Սարգիս Պօղոսեան փետրուար 28ին Պո– լիս կը մեկնի, այնտեղ դրական համերգ– ներու չարք մը տալու համար, Ֆրանսե – րէն եւ հայերէն :

Histoire de l'Arménie et du Peuple Arménien

Այս է խորագիրը Հայոց Պատմութեան դիրքին զոր Պ·Հրանդ Թորոսեան վերջերս լոյս ընծայեց Ֆրանսերէն լեզուով, եւ զարդարուած քարտէսներով ու բազմա – թիւ պատկերներով, յառաջաբանը Պ· Լուի Մարէնի, նախկին նախարար, նա – խագահ Ընկերային եւ Քաղաքական Դի – տութեանց Կաճառին :

Կարեւոր երկ մըն է այս հատորը որ իր յստակ ոճովն ու դասաւորեալ պլուխնե – րով ամբողջական գաղափար կուտայ Հայաստանի եւ հայ ժողովուրդին պատ – մութեան ինչպէս նաեւ մեր ազգային մչակոյթին վրայ, ամենահին դարերէ ըս– կսեալ մինչեւ մեր օրերը :

Դիմել հեղինակին,

5, Rue François-Pinton, Paris-19·. Tél. BOT. 57-44

եւ հայ ու ֆրանսացի բոլոր գրավաճառ – ներուն :

Գին՝ 1000 ֆր·, Թղթատարի ծախքով՝ 1070 ֆր·, քոնթր ռամպուրսման՝ 1170 :

Ֆրանսական մամուլը արդէն իսկ վեր հանել սկսաւ այս գրքին արժանիքները : Ահա՛ մէկ երկու նմոյշ :

La Vie Française :

« Այս գեղեցիկ գիրքը, յառաջաբանովը Լուի Մարէնի՝ որ եղած է եւ կը մնայ հայ դատին պաշտպաններէն մէկը, յըս – տակ ձեւի տակ հաւաքած է քաջարի ազգի մը Պատմութեան արդիական բոլոր տը– եալները, սկիզբէն եւ առաջին առասպել– ներէն մինչեւ ամենավերջին օտար լու – ծերը : Ան սքանչելիօրէն կ'ամբողջացնէ նոյն հեղինակին Հայ Գրականութեան Պատմութիւնը ·— բարձր որակով տիփ – դիկոն մը :

La Tribune des Nations:

« Հեղինակը, դիտութեան մարդ, հարկ տեսած է ունենալ նաեւ երաչխաւորու – թիւնը Պ· Լուի Մարէնի՝ որ, թէեւ մաս– նաւորապէս ծանօթ է իր քաղաքական գործունէութեամբ, պէտք չէ մոռնալ սա– կայն թէ Ֆրանսացի ամենէն մեծ ազգա – դիրներէն մէկն է : Պատմութիւնը զոր հե– ղինակը կուտայ մեզի իր կենդանի ման– րամասնութիւններուն մէջ, ամենէն յան– կուցիչ պատմութիւններէն մէկն է որ գո– յութիւն ունեցած ըլլայ : Արդիական եղ – րակացութիւնները՝ զորս հեղինակը անկէ կը հանէ, կիրքէ եւ կանխակալ կարծիք– ներէ զերծ են, եւ իրենց կնիքը կը դնեն բառին ամենալայն իմաստով մչակութա – յին երկի մը վրայ :

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
—— 17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e) ——

ՓԵՏՐ. 18Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

ՎԻԼՆԻ ՄԻՋ

Փետրուարեան ապստամբութեան 37րդ տարեդարձը կը տօնուի, նախաձեռնու – թեամբ «Ազի» կոմիտէին, այս կիրակի կէսօրէն վերջ ժամը երեքին : «Համօ – Օ– հանջնեան » սրահին մէջ, խնջոյքով մը : սիրայօժար մասնակցութեամբ :

Նոր Սերունդին եւ զանազան միութիւն– ներու :

Կը խօսի ընկ· Ս· ՍԻՍԼԵԱՆ :

Խմբերգներ, մեներգներ, արտասանու – թիւններ :

Մուտքը ազատ է :

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑԻ ՏՕՆԻՆ ԱՌԹԻԻ

Բացառիկ պաչտամունք տեղի պիտի ու– նենայ այս կիրակի (Մարտ 2) ժամը 10·45ին, Փարիզի Հայ Աւետարանական մատուռին մէջ, 8պիս, Րիւ տէ Թեռն :

Պիտի խօսի՝ Վերապատուելի ՍԻՍԼԵԱՆ :

Նիւթ՝ «Ի՞նչ ըրինք մեր նախնեաց ա – ւանդը» :

Կը մեներգէ Տիկին Ժիւլիէթ Սրապեան, ջութակի ընկերակցութեամբ :

Սիրով կը հրաւիրուին հայ հասարա – կութիւնը :

ՋԱՏԻԿ
Հ· Մ· Ը· Մ·

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՇՔԵՂ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Կազմակերպուած Իսիի եկեղեցիի Շի – նուքեան Ցանճնախումբին կողմէ :

Հովանաւորութեամբ Կաթողիկոսական Պատուիրակ՝

ՍԵՐՈՎԲԷ ԵՊԻՍԿ· ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ

եւ Փարիզի Հայոց Եկեղեցիի Կրօն· Ըն – կերակցութեան վարչութեան :

Այս կիրակի ժամը 15ին, Իսիի Քաղա– քապետարանի Սալ տէ Ֆէթիւ մէջ :

Կը ներկայացուին՝

«ՏԱՄՆԸԵՈՒԹ ՏԱՐԵԿԱՆՆԵՐԸ »
Տրամ 3 արար

Un Mari sur mesure

Comédie en un acte en langue française

Սիրայօժար դեկավարութեամբ՝ դերա – սան ԱՒԵՏԻՍ ՄԻՍԻՐԵԱՆԻ :

Ցանճնախումբը պիտի տայ իր գործու– նէութեան չորրորդ տեղեկատուութիւնը :

Տոմսերու գիները են՝ 300 եւ 200 ֆր· :

Ստանալու համար դիմել՝ եկեղեցիի Շինութեան Ցանճնախումբի անդամնե – րուն, ինչպէս նաեւ Իսի լէ Մուլինոյի Հայ սրճարանատէրերուն, ներկայացման օրը՝ Սալ տէ Ֆէթի կիչէն, ժամը 14էն սկսեալ :

Հաղորդակց· միջոցներ ·— Մէթրօ՝ Մէ– ռի տ'Իսի, Օթօպիւս՝ 123 եւ 190 :

Կ'ՈՒԶՈՒԻ՝

MANUTENTIONNAIRE - COURSIER

մը 16 – 18 տարեկան, կանանց քոնֆէք– սիոնի տան մը համար : Դիմել՝

LA MAISON DE LA ROBE
94, Rue de Cléry, Paris 2· GUT 62-06

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԼԻՈՆ ·— Հ· Ց· Դ· «Վարանդեան» կո– միտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ իր բո– լոր ընկերները այս Ուրբաթ, ժամը 20·30– ին, Ցոյներու սրահը : Կարեւոր օրա – կարգ :

ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆ ·— Հ· Ց· Դ· «Արծիւ» ենթակոմիտէն ընդհ· ժողովի՝ կը հրա – ւիրէ բոլոր ընկերները այս Հինգչաբթի, ժամը 20·30ին, ծանօթ հաւաքատեղին : Կարեւոր օրակարգ :

ԱԼՖՈՐՎԻԼ ·—Կապոյտ Խաչի մաս – նաճիւղին ընդհ· անդամական ժողովը այս Ուրբաթ, ժամը 21ին, էթիէն Տոլէի Պ· Մկրեանի սրճարանը : Կարեւոր օրա – կարգ ·— Զեկուցում պատգամաւորական ժողովի, նոր վարչութեան ընտրութիւն :

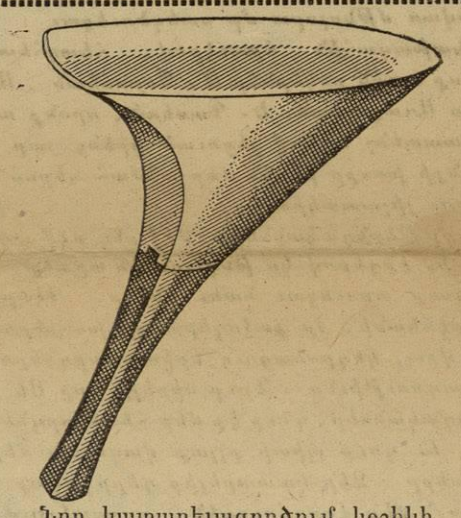
ԱՆԻԷՌ – ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄՊ ·— Ֆ· Կապ· Խաչի մասնաճիւղը ընդհ· ժողովի կը հր– աւիրէ իր չրջանի ընկերուհիները այս Հինգչաբթի, ժամը 16ին, Պուա Քոլոմ– պի կայարանին դիմացի սրճարանը (0 Տէփառ) : Խիստ կարեւոր օրակարգ :

ՄԱՐՍԷՅԼ ·— Համախմբելով· Միու – թեան Մարսէյլի մասնաճիւղի վարչու – թեան ընդհ· անդամական ժողովը այս կիրակի առաւօտեան ժամը 9ին, սովո – րական հաւաքատեղին : Պար տիւ կլոպ : Բոլոր անդամներուն ներկայութիւնը ան – հրաժեչտ է : Օրակարգ ·— Պարահանդէս – ի կարգադրութիւն :

ՌՈՆԻ – ՍՈՒ – ՊՈՒԱՅԻ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը այս չա– բաթ գիչեր, ժամը 21ին, Քաֆէ տիւ Քո– մէրս : Դասախօս՝ Տոքթ· Համբարձումե– եան : Նիւթ՝ «Երուսաղէմի վանքին զոր– ծերը, առաջ եւ հիմա» :

Կը խնդրուի ճչդապահ ըլլալ :

Նոր կատարելագործում կօշիկի կրունկներու պատրաստութեան մէջ
Առաջին հայ հաստատութիւնը որ յաջողած է մաթիէռ փլաստիքի եւ ալիւմինի միացումով չինել անբեկ (էնֆասապլը) եւ ճկուն կօշիկի կրունկներ ամէն բարձրութեամբ :
Դիմել՝

VANPLAST
(Վ Ա Ն Լ Ե Ա Ն)
7, RUE GODOT DE MAUROY
Téléphone : OPEra 01-06
Առաւօտները հեռաձայնել՝ ITA 33-38

BAINS DE VAPEUR

4bis, Rue de la Pierre-Levée. Paris-11e Tél.: OBE. 12-51

MÉTRO : RÉPUBLIQUE, OBERKAMPF ET PARMENTIER

ԵՐԵՔ ՍՐԱՀ ՇՈՓԻՒ ԼՈՓԱՆՔՔ (SUDATION ET FUMIGATION)

Մասաժ, Օֆսիժենօթերափի, *ձեռքերու և ոտքերու խնամք* (մանիւֆիւր–փետիֆիւր) ֆուաֆիւր, սուէն տը պօթէ, փիսին :

BAR - RESTAURANT

ԲԱՑ ՕՐԵՐ

ԿԻՆԵՐՈՒՆ	*ԱՑՐԵՐՈՒՆ*
Ուրբաթ ժամը 11էն 23	Հինգշաբթի ժամը 17էն 23
Երկուշաբթի ժամը 11էն 23	Շաբաթ ժամը 9էն 23
Չորեքշաբթի ժամը 11էն 23	Կիրակի ժամը 8էն 12

ՀԱՅԵՐԷՆ ԽՕՍՈՂ՝ ԿԻՆԵՐՈՒ ՕՐԵՐԸ ՄԻԱՅՆ
Մուտք՝ 400 ֆր·, երբ սրբիչ եւն· միասին բերուին : 500 ֆրանք
երբ հաստատութիւնը հայթայթէ :

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900

Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանք : Հատը 15 ֆր.

ՈՒՐԲԱԹ
28
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
VENDREDI
28 FEVRIER
1958

34ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8131 — 34EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 14ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3932

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

Ի՛ՆՉՊԷՍ ԴՈՒՐՍ ԳԱԼ ԱՆԵԼԷՆ

Օրուան ամէնէն հրատապ հարցն էՀիւսիսային Ափրիկէի թնճուկը :

Կառավարութիւն եւ խորհրդարան տարիներէ ի վեր ճամբայ մը կ'որոնեն՝ դուրս դալու համար անելքէն :

Կողմերը յստակ կերպով ճշդած են իրենց դիրքերը :

Չիջում եւ տեղատուութիւն կարելի են մինչեւ որոշ աստիճան մը :

Սակայն սկզբունքներ կան, որ անտեղիտալի են :

1954 Նոյեմբերէն ի վեր եկող ու գացող բոլոր դահլիճները համաձայն են մէկ կէտի չուրջ, որ էական է ու հիմնական,— Ալժերիան անբաժանելի մասնիկն է Ֆրանսայի :

1830էն մինչեւ այսօր՝ հարիւր քսան եւութ տարիներէ ի վեր Ֆրանսական դրօշակը կը ծածանի Հիւսիսային Ափրիկէի այդ հողամասին վրայ, որ մայր հայրենիքէն բաժնուած է միայն միջերկրականի կապոյտ ջուրերով :

Այդ դրօշակը, որ կը խորհրդանշէ մարդոց ազատութիւնը, հաւասարութիւնն ու եղբայրութիւնը, խաւարի եւ տգիտութեան փոխարէն լոյս ու քաղաքակրթութիւն տարաւ ուր որ դնաց :

Անոր չնորհիւ էր, որ խոպան անապատները ծաղկեցան, խեղճուկ հիւղակներն ու խրճիթները արդիական չէնքերու եւ պալատներու վերածուեցան : Խլրացներ ու համալսարաններ բացուեցան : Վարչական ցեղախումբեր տունտեղ եղան :

Վերջապէս աւատապետական վարչակարգի ենթակայ յետամնաց ցեղերը սարկաւին ազատելով ժողովրդավար կարգերու տակ քաղաքակիրթ ազդ դարձան :

Երէկ խոր քունի մէջ ապրող մարդիկ այսօր զարթօնքի շրջան մը կը բոլորեն :

Գոյութահիմութեան, աշխարհակալու-թեան ենթակայ ազգեր հեղհեղուկ դասն իրենց ազատութիւնը եւ զարձան անկախ պետութիւն Ասիոյ եւ Ափրիկէի մէջ :

Օսմանեան կայսրութենէն խլուած երկիրներ քառորդ դար հողատարութեան յարկերը վայելելէ ետք վերջնապէս ազատագրուեցան :

Ֆրանսա անկախութիւն չնորհեց Հնդկաչինի, Թունուզի ու Մարոքի, անոնց բարգաւաճման համար անհուն զոհողութիւններ ընելէ վերջ :

Հիմնական Օրէնքը որոշ ինքնավարութիւն կը չնորհէ Ալժերիոյ, որ սերտ կապերով միացած պիտի մնայ Ֆրանսայի :

Աւելի քան մէկ միլիոն Ֆրանսացիներ կ'ապրին այնտեղ :

Ֆրանսական մշակոյթը խոր հետքեր ձգած է Միջերկրականի եղերքներէն մինչեւ Սահարայի աւազուտքը :

Հարիւր հազարաւոր Ալժերիացիներ կ'աշխատին Ֆրանսայի մայր հողին վրայ :

Հազարաւոր Հիւսիսային Ափրիկէացիներ կ'ուսանին Ֆրանսայի միջնակարգ վարժարաններուն եւ համալսարաններուն մէջ :

Ֆրանսա իր հարստարարութեամբ, Ալժերիա իր երկրագործական բերքերով կ'օգնեն իրարու :

Վերջին պատերազմը ցոյց տուաւ նաեւ թէ ո՛րքան կարեւոր է Ալժերիան ռազմավարական տեսակէտով, Ֆրանսան, նոյնիսկ Եւրոպան պաշտպանելու համար :

Դաշնակիցները Մանչի եղերքներէն վերջ իրրեւ կամրջադլուխ օգտագործեցին Ալժերիան՝ Ֆրանսան ազատագրելու եւ Գերմանին ջախջախելու համար :

Իսկ այսօր Աւլանտեան Ուխտին համար կենսական նշանակութիւն ունի անիկա :

Ազատ աշխարհի ապահովութիւնը եւ Ֆրանսայի վերականգնումը սերտօրէն կապուած են Ալժերիոյ հարցին բանաւոր լուծումով :

Ֆրանսա իր ներկայիս ճգնաժամին մէջ կը դարձնէ բանաւոր լուծում մը գտնել Ալժերիոյ կնճիռին :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՀԻՒՍ. ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ

ՄՈՍԿՈՒԱ ԿԸ ՓԱՓԱԹԻ ՈՐ ՖՐԱՆՍԱՆ ՄՆԱՑ ՊԻԶԵՐԹԻ ՄԷՋ

—o—

Մինչ ամերիկեան պատուիրակը՝ Մըրֆի, Լոնտոնէն եւ Փարիզէն վերջ Թունուզ գացած կ'աշխատի բարեկամական լուծում մը գտնել կողմերուն միջեւ, դէպքերը կ'ընթանան հակառակ ուղղութեամբ :

Վարչապետ Կայեաւ եւ Արտաքին Նախարար Փինօ Նախարարաց Խորհուրդի ժողովին մէջ տեղեկութիւններ տուին Մըրֆիի հետ իրենց ունեցած խօսակցութեան չուրջ : Այսուհանդերձ, ուշագրաւ է այն պարագան, որ քանի մը օրէ ի վեր Ալժերիոյ պատերազմը նոր փուլի մէջ մտած է : Շարունակ նոր զէնքեր կը հասնին Հիւս. Ափրիկէ : Թունուզ հետզհետէ աւելի կը քաջալերէ իր դրացիները, ապստամբ եւ ռազմանիւթ ալ հայթայթելով անոնց :

Այս բոլորը կը յանգին այն եզրակացութեան՝ որ հարցը պիտի դրուի միջազգային սեղանի վրայ : Թունուզ ամէն միջոցի կը դիմէ որ Ալժերիոյ հարցը արծարծուի ՄԱԿի մէջ : Ֆրանսա կը խուսափի : Ամերիկեան պատուիրակ Մըրֆին ալ յայտնեց, թէ Ալժերիոյ հարցով դրան դելու նպատակ չունի :

Վարչապետ Կայեաւ Ֆրանսական հեռատեսիլէն կարգ մը յայտարարութիւն – ներ ըրաւ ներկայ տագնապին մասին :

Յայտնելէ ետք թէ համաձայն էինք Մըրֆիի հետ, վարչապետը աւելցուց.— Ես բացատրեցի Պ. Մըրֆիի թէ Ֆրանսայի եւ Թունուզի դէմառթ դժուարութիւնը այն է, որ ալժերիացի ապստամբները ապաստան կը գտնեն Թունուզեան հողամասին վրայ : Անկասկած, բաւական պիտի չըլլայ Ալժերիոյ եւ Թունուզի սահմանին ամբողջերկայնքին արդիւնաւէտ դօտի մը ստեղծել : Այս է պատճառը, որ կ'ուզենք կազմել Ֆրանքեւթունուզեան խառն յանձնախումբ մը՝ չէզոք մարդոց մը գեկավարութեամբ :

Գալով Պիզերթին, Վարչապետը ըսաւ թէ Ֆրանսա ուզեցաւ տարիէ ի վեր ունեցած իր դիրքը պիտի պահէ այնտեղ :

Այս ուղղութեամբ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայուի Մոսկուայի կարծիքին :

Փարիզի խորհրդային դեսպան Վինոգ – րատով առջի օր այցելութիւն մը տուաւ դօրավար Տը Կոլի : Պետական երկու մարդոց խօսակցութիւնը կեդրոնացած է Հիւս. Ափրիկէի վրայ : Ռուս դեսպան Վինոկրատով Տը Կոլիի յայտնած է, թէ Խ. Միութեան փափաքն է՝ Ֆրանսան տեսնել Պիզերթի մէջ :

Հակառակ անոր որ բանակցութիւնները կ'ըլլան Ֆրանքեւափրիկեան լարուած մթնոլորտը մեղմացնելու համար, Ալժերիոյ մէջ կատաղի կռիւները կը շարունակուին, մանաւանդ Թունուզեան սահմանին մերձակայքը : Ապստամբները նոր զէնքերով կը կռուին : Առջի օրուան ամէնէն ծանր միջադէպը պատահեցաւ Տիւվիվիէի մօտ (Թունուզի սահմանէն ոչ շատ հեռու) : 110 ըմբոստներ սպաննուեցան : Գրաւուեցան վեց զնդացիրներ եւ պատերազմական ծանր զէնքեր :

Երէկ առաւօտ Փարիզի ճայնասփիւռը յայտնեց թէ վերջին քանի մը օրերուն բանակին տուած զոհերուն թիւը կը հասնի ութսունի : Ապստամբներու զոհերուն թիւը՝ մօտ 400 :

(Լուրերու շար.ը կարդալ Դ. էջ)

Օր ը Օրէն

« ԱԴՌԱՒ »ՆԵՐԸ ...

—o—

Տիգրան Չուհաճեանի մահուան վաթսունամեակն է այս տարի : Ծանօթ է որ թուրք երաժշտութեան «հայր»ը կոչուած էր ան, Թուրքերուն կողմէ :

Այս առթիւ *Վաթանի* հրոնիկագիրը անդրադարձած է «Լէպլէպիճի հօր հօր աղայ»ի հեղինակին կեանքին եւ գործին : Թուրք լրագրողը կը խոստովանի թէ Թուրքիոյ մէջ առաջին անգամ ըլլալով Չուհաճեան ներկայացուց օփէրէթ մը եւ վաթսուն տարի առաջ ... թշուառ վիճակի մէջ մեռաւ, իզմիր :

Ո՞վ կը յիշէ այսօր Չուհաճեանի անունը :

Պատասխանը կուտայ հրոնիկագիր Արթատ.— ո՛չ ոք :

Թուրքիան Պետական Օփերա ունի այսօր, երաժշտական մարզաւիճներ ընող Օսմանցիներ, Արեւմտեան ձայնասփիւռի կայաններ նուագահանգէսներու իրենց յայտագիրներուն մէջ կ'առնեն թուրք երաժշտա...գետներու գործերը :

Քանի՞ տարուան պատմութիւն ունի սակայն այս բոլորը :

Թրքավայե՛լ առատաձեռնութեամբ՝ Արթատ էփ. 15 տարի կը գնահատէ զայն : Անկէ առա՞ջ...

«Երբ աւելի ետ երթանք, ընդարձակ պարապութիւն մը եւ սեփ – սեւ ոչնչութիւն մը կը գտնենք » :

Սակայն այդ «սեփ – սեւ ոչնչութիւն»ը լուսաւորող մարդը մոռացութեան կը դատապարտուի պարզ այն պատճառով որ.. Հայ է :

Ինչպէս գրած էինք *«Հիւրիէթ»*ն ալ «ազդաւ»ներու կը վերածէր Թուրքիոյ փոխրամասնութեանց կարգին նաե՛ւ Հայերը :

*Ազդաւ*ներ էին ուրեմն Չուհաճեանները, Նորատունկեանները, Պալեանները, Կիւլլի Ցակոբները, Նիկողոս Էֆ.ները եւ բազմաթիւ ուրիշներ, որոնք մոնոկոլեան թաթերու տակ ինկած Փոքր Ասիոյ բազմականութեան, ճարտարապետութեան, թատրոնին, երաժշտութեան եւ մշակոյթին դրօշակիրները եղան :

Թուրքիան այսօր բազմակիրք երկրի մը փողկապը անցուցած ժողովի կը նստի ասոր – անոր հետ : Քազմական ճակատի վրայ ալ ճարպիկութիւն եւ տագանդ ցոյց կուտայ ... բայց իր տագանդը անգերազանցելի է մասնաւորաբար մէկ մարզի մէջ.— ջարդ, աւեր, առեւանգում : Հարկ չկայ թուականներ ու դէպքեր յիշելու ... այնճան որ կը վխտան անոնք գիրքերու, թերթերու եւ մարդոց յիշողութեան մէջ :

Այս պարագային չէ միայն որ յստակ պիտի դառնայ *մհկմէհմիկներու* նկարագիրը, եթէ ունին : *Ազդաւ* կը յորջորջեն միլիոնաւոր զոհերը, որոնց անթաղ մարմիններուն վրայ ագռաւահանդէս սարքեցին իրենք, գիշատիչի իրենց բնազդով ապշահար ձգելով նաե՛ւ ագռաւները :

Բայց այդ բոլորը 15 տարի առաջ էր, կ'ենթադրէ մարդ, կարդալով *Վաթանի* հրոնիկը, որ միաժամանակ յոխորտալո՛վ կը յայտարարէ, թէ Թուրքիան Օփերա եւ երաժշտութիւն ունի 15 տարիէ ի վեր :

Աւելի լաւ պիտի չըլլա՞ր որ *Վաթան* Թուրքիոյ պատմութեան հրատարակութեան ձեռնարկէր, սկսելով իր ժողովուրդին ծագումէն՝ 1923... այսինքն՝ 15 տարի առաջ, քանի որ մինչեւ այդ թր – ուականը Թուրքիոյ մէջ ագռաւներ կային միայն :

Հարց է, թէ պատկերը ի՛նչ պիտի ըլլայ 15 տարի վերջ ... : ԱՐՄԵՆԱԿ

ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՅԶԵՆՀԱՒՈՒԵՐ ԿԸ ՀԱՍՏԱՏԷ

ՈՉ ՄԷԿ ՉԻՆԱԹԱՓՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՆՑ ԱՏԼԱՆՏԵԱՆ ՈՒԽՏԻՆ

Չինաթափութեան հարցը կը զբաղեցնէ չարունակ արեւելեան թէ արեւմտեան զբեթէ բոլոր չրջանակները : Խորհրդա – յին մամուլը ամէն օր կը զրէ այս մասին, միաժամանակ չեչտելով թէ միջազգային հանրային կարծիքը զինաթափութեան կողմնակից է :

Մինչքէն ի վեր Խրուչչեւ ճառ չխօսեցաւ եւ պաշտօնական ոչ մէկ յայտարարութիւն ըրաւ՝ զինաթափութեան համար : Այսուհանդերձ կ'աշխատի ուղղակի համաձայնութիւն մը գոյացնել Ամերիկայի եւ Խ. Միութեան միջեւ : Անցեալ կիրակի զիշեր Կրեմլինի մէջ տրուած հացկերոյթի մը ընթացքին Խրուչչեւ ասոր վայրկեան խօսեցաւ Մոսկուայի ամերիկեան դեսպան Թոմփսընի հետ : Հակառակ անոր որ կարգ մը թերթեր այս խօսակցութիւնը զարձեալ կը վերագրեն Խրուչչեւի Միացեալ Նահանգներու հետ բարեկամութիւն հաստատելու փորձերուն, Ուշինկթըն ոչ մէկ կարեւորութիւն կ'ընծայէ անոր :

Նախագահ Այզընհաուըր զինաթափութեան առնչութեամբ անգամ մը եւս ճշդելով Միացեալ Նահանգներու դիրքը, յայտարարեց, թէ Ամերիկա զինաթափութեան մէջ ոչ մէկ քայլ կ'առնէ առանց Աւլանտեան Ուխտի մասնակցութեան :

Միացեալ Նահանգները Խ. Միութեան հետ համաձայնութիւն գոյացնելու համար նախ պէտք է հաւանութիւնը առնեն իրենց դաշնակիցներուն : Աւլանտեան Ուխտի երկիրները լայն իրաւասութիւններ ունին այս տեսակէտէն :

Նախագահ Այզընհաուըր այս ճեւով զօրաւոր հակազդեցութիւն մը գործեց առնոնց վրայ՝ որոնք կը մտածեն Ամերիկա-Խ. Միութիւն դաշնագիրով մը բաւարարուիլ :

Հարցրած Սթասըն իր կարգին յօդուած մը գրած էր Նիւ Եորք Թայմզի մէջ, առաջարկելով որ Միացեալ Նահանգներու կառավարութիւնը Անգլիայէն եւ Ֆրանսայէն անկախ՝ մօտենայ Խ. Միութեան, այս ճեւով իրականացնելու համար զինաթափութեան ծրագիրը :

Հակառակ անոր որ Այզընհաուըրի հեղինակաւոր ճայնը մեծ ազդեցութիւն կրնայ գործել, իր նախկին խորհրդատուն՝ Սթասըն, նոր պայքարին գլուխը անցնե – լով իր կարգին կրնայ խոր ազդեցութիւն գործել ամերիկեան հանրային կարծիքին վրայ, կը գրեն տեղական թերթերը :

—o—

ԼՈՆՏՈՆ – ՄՈՍԿՈՒԱ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ

Մոսկուայի մէջ համաձայնագիր մը ստորագրուեցաւ անգլիական եւ խորհրդային օդանաւային ընկերութեանց միջեւ, Մոսկուա – Լոնտոն օդանաւային ուղղակի գիծ մը հաստատելու համար, Քոփհենակի վրայով : Բացումը պիտի կատարուի այս ամառ :

Տակաւին կարգ մը հարցեր կան, որ պէտք է լուծուին, մասնաւորաբար՝ Մոսկուա – Քոփհենակ գիծին իրաւասութիւնը ձեռք ձգելու համար : Այս ուղղութեամբ մօտ ատենէն խորհրդային պատուիրակութիւն մը պիտի երթայ Լոնտոն :

Խրուչչեւ անդրադառնալով այս համաձայնութեան, յայտարարեց.— Աւելի լաւ է որ մեր օդաղնացները ճամբորդներ փոխադրեն, փոխանակ՝ ռումբերու :

ՀԱՅԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ԱՄՊԻՈՆ

—o—

Շատ քիչ բան գիտէինք մեզ – Ժողովի համալսարանի հայագիտութեան ամ – պիոնի մասին, զոր հիմնած է եւ կը վարէ քաջարի վանական մը՝ Հ· Յովհաննէս վրդ· Մլըրեան, Պէյրութի մէջ։

« Ազդակ »ի բացառիկը, նուիրուած՝ հայ ուսանողութեան, այս ձեռնարկի մա – սին կուտայ չահեկան մանրամասնու – թիւններ, որոնց կ'ուզենք հաղորդ պահել նաեւ մեր ընթերցողները ։

« Ազդակ »ի աշխատակիցներէն մէկը կը հարցնէ Հայր Մլըրեանի, թէ ի՞նչ պայ – մաններու մէջ, ե՞րբ եւ ի՞նչպէս հիմ – նուած է հայագիտութեան ամպիոնը ։

Գերյարգելի Հայրը կը պատասխանէ ·

— Հայագիտութեան ամպիոնը հիմ – նուած է 1933ին· ներկայ տարեշրջանը — 1957 – 1958 — այդ հիմնարկութեան քսանհինգամեակն է ։ Համալսարանի վարչութիւնը հանդուցեալ կամ ուրիշ պաշտօններու կոչուած փրոֆեսորներուն տեղ նորեր պատրաստած էր ։ Իր նախա – ձեռնութեամբ վերսկսան արեւելագիտա – կան եւ հնախօսական դասընթացքներ , ո – րոնց պահանջը զգալի դարձած էր Լիբա – նանի մէջ ։

Քանի մը տարի ետք, Լիոնի պետական համալսարանը, դնահատելով դասաւան – դութեանց նուիրեալն ու մեթոտները , զա – նոնք իր հովանաւորութեան տակ առաւ , եւ հիմնարկութիւնը պաշտօնապէս կոչ – ուեցաւ «Արեւելեան Դպրութեանց Կա – ճառ», որուն մաս կը կազմէ հայագիտու – թեան ամպիոնը ։

Համալսարանը, իր հիմնարկութենէն ի վեր (1846), Ղազիրի մէջ պահած է կղե – րանոց մը ,որ յետոյ փոխադրուած է Պէյ – րութ , 1875ին ։ Այս կղերանոցն ու աստ – ուածաբանական կամառը պատրաստած են ուսեալ հայ եկեղեցականներ ։

Կամառին փրոֆեսորներէն հանդուցեալ Հայր Ֆրանսուա Թուրնըպիզ, 1895ի ջար – դերէն ետք, ինքզինք նուիրեց Հայոց քա – ղաքական եւ եկեղեցական պատմութեան ուսումնասիրութեան ։ Իր հրատարակած գործերը մեծապէս սատարեցին հայ անց – եալը ծանօթացնելու օտար գիտական շրջանակներուն ։

Հայր Թուրնըպիզ կը վախճանի 1926 Մայիսին· յաջորդ տաեշրջանին Պէյրութ կը հրաւիրուի Հայր Մլըրեանը ինք , ստանձնելու համար հանդուցեալ փրոֆե – սորին աստուածաբանութեան ամպիոնը և ձեռնարկելու հայկական ուսումներու դասաւանդութեան ։

Այս «ուսում»ներուն վրայ ետքէն ա – ւելցաւ Հայագիտութիւնը ։

« Նոր կարգադրութիւնները ըրինք , — կը շարունակէ Հայր Մլըրեան , — գա – ւերը բազմապատկելով, եւ երեք տար – ուան վրայ բաժնուած ծրագիր մը պատ – րաստեցինք ։ Այս նոր ծրագիրը վեց – եօ – թը տարիէ ի վեր փորձի դրինք եւ գոհա – ցուցիչ արդիւնքներ ստացանք ։

« Մեր նպատակն էր հայ ընթերցողին կամ հայագիտութեան թեկնածուին հայ – թայթել հիմնական եւ ընդհանուր ուսու – ցում մը, գիտական պրպտումներու լոյ – սին տակ ։ Ուստի՝ բացի դրաբարէն, որ անհրաժեշտ է, հայագիտական նիւթերը բաժնեցինք չորս դասընթացքի կամ խումբի ·

«Ա· Հայ լեզուի ծագում եւ հոլովոյթ ։

«Բ· Հայ մատենագրութիւն ։

«Գ· Քաղաքական պատմութիւն ։

«Դ· Հայկական ուսումներ ։

« Ջանք կը թափուի, որ առաջին դա – սընթացքը աւարտի երկու տարիէն, մա – տենագրութիւն եւ պատմութիւն՝ երեք տարիէն, իսկ չորրորդ բաժանումին տակ խմբած ենք գրչութեան արուեստ, գե – ղարուեստ, դիցաբանութիւն, ֆէոտա – լիզմ, իրաւունք, կանոնագիրք, եւայլն , եւ այլն ։

« Թեկնածուն կրնայ այս չորս խումբե – րէն ուզածը կամ ուզածները ընտրել , քննութիւն անցընել եւ ստանալ համապա – տասխան վկայագիր ։ Բայց հայագիտա – կան լուն վկայականը կը տրուի անոնց , որ այդ չորս խումբերու դասընթացքնե – րուն հետեւած են եւ յաջող քննութիւն անցուցած »։

Զինք պիտեր, թէ վկայագիր կամ վկա – յական ստացողներ կա՞ն ։ Այսինքն՝ հա – յագէտներ պատրաստուա՞ծ են ։ Եթէ այո, ո՞ւր են, ի՞նչ կ'ընեն, հայագիտական գործեր գրա՞ծ են ։

Այս հարցումներուն, դժբախտաբար , պատասխանած չէ Հայր Մլըրեան ։ Այս պատճառով ալ՝ մենք խարխափումի մէջ ենք· հայագէտներ չենք տեսներ մեր չուրջը, ուստի՝ կը չարունակենք հարցը – նել·— Ո՞ւր են մեր հայագէտները, ո՞վ եւ ո՞ւր պիտի պատրաստէ զանոնք ։

Պարբերաբար տրուած հրապարակային բանախօսութիւնները եւ ասուլիսները , որոնց կ'ակնարկէ Հայր Մլըրեան, հա – յագիտական դասընթացք չեն եւ հայա – գէտներ չեն պատրաստեր ։

Մենք ալ համաձայն ենք Գերյարգելի վարդապետին, որ կը հաստատէ անքող դառնութեամբ ·

« Ցաջորդաբար տապալելու վրայ են արտասահմանի մէջ հայագէտ հայ եւ օ – տար կաղնիները եւ գործնական չատ քիչ խնամք կը տարուի նորեր հասցնելու հա – մար, թէպէտ ամէն օր կը յեղեղուին ձուլման վտանգ, ազգապահպանումի անհ – րաժեշտութիւն, ազգային փրոփականտի կազմակերպութիւն, եւայլն, եւայլն ։ Ազ – դին բարերարները հիմնած են «ֆոնտ»եր ամէն տեսակ ասպարէզներու համար , բայց այն ասպարէզին, որ ամէնէն դըժ – ուարն է եւ ամէնէն կարեւորը ազգային տեսակէտով» ։

Մենք ալ, Հայր Մլըրեանին պէս եւ անոր չափ, կը զղանք Հայագիտութեան եւ հայագէտներ պատրաստելու անհրա – ժեշտութիւնը, որովհետեւ պիտենք , թէ ազգերը կ'ապրին ու կը տեւեն ոչ այնքան իրենց բանակներով, որքան մշակոյթով ։

Ջուլման վտանգը, դէթ Սփիւռքի մէջ , գրեթէ կը դադրի վտանգ ըլլալէ , եթէ միայն հայագէտներ պատրաստենք, կան – դուն պահենք հայ լեզուն, զօրացնենք ու դարպացնենք հայ մշակոյթը ։

Գերյարգելի վարդապետը պատրաս – տուած հայագէտ մըն է ։ Ծանօթ է իրրեւ բիւզանդագէտ ։ Մասնակցած է արեւելա – գէտներու համաժողովներուն ։ Գրած է արեւելագիտութեան եւ բիւզանդագի – տութեան վերաբերեալ արժէքաւոր գոր – ծեր (ֆրանսերէն) ։ Պրպտած է թերթերու հնաւաքածոներ հայ եւ օտար լեզուներով եւ պատրաստած է մատենագիտական ցուցակներ վերջին հարիւրամեակի ըն – թացքին հայ եւ օտար պիտուններու հե – տազօտութեանց մասին ։

Հմուտ է, ուրեմն, ոչ միայն իրրեւ բիւզանդագէտ, այլեւ իրրեւ մատենա – գէտ ։

Հետեւած է Անթուան Մեյէի եւ Հայր Լուի Մարիէսի բաղդատական քերակա – նութեան դասընթացքներուն, Փարիզի մէջ ։

Հիմա վարիչն է Սէն – Ժողէֆ համա – լսարանի Հայագիտութեան ամպիոնին ։

Ճշդիւ չենք պիտեր, թէ այս ամպիոնը ինչ դեր կը կատարէ իրրեւ կեդրոն հա – յագիտութեան եւ հայկական ուսումնե – րու ։ Կո՞ն հայագիտական դասընթացքին հետեւող Հայեր կամ օտարներ ։ Կո՞ն մա – նաւանդ այդ դասընթացքը աւարտողներ ։

Մեզի համար, ինչպէս ուրիշ չատերու, օգտակար աշխատանք մը կատարած պի – տի ըլլար Հայր Մլըրեան, եթէ առիթ եւ ժամանակ գտնէր լուսաբանութիւններ տալու մեզ հետաքրքրող կարգ մը հար – ցերու մասին, որոնց անդարձանք անցո – ղակի ։

Ամէն գործ, ամէն աշխատանք, ամէն ձեռնարկ պէտք ունի ծանօթացուելու ։

Մենք իսկ, որ քիչ կամ չատ, մօտէն կամ հեռուէն, կը հետեւինք հայ եւ օտար մտաւորական չարժումին, մանաւանդ հայագիտական ուսումներու հետ կապ ունեցող հարցերու, կը խոստովանինք ա – հաւասիկ, որ Սէն – Ժողէֆ համալսա – րանի հայագիտութեան ամպիոնը եւ իր կատարած գործը չատ քիչ ծանօթ էին մեզի ։

Հիմա որ, չնորհիւ «Ազդակ»ի բացառի – կին, այդ «քիչ»ին վրայ ուրիչ ··· քիչ մըն ալ աւելցաւ, պիտի ուզէինք ընդլայ – նել մեր ծանօթութեանց սահմանները Հա – յագիտութեան ամպիոնի գործունէու – թեան եւ առաջադրութեանց մասին ։

Եթէ պատահի, որ այս տողերը դրաւեն Հայր Մլըրեանի բարեհաճ ուշադրու – թիւնը, ինքնին ստեղծուած կ'ըլլայ առի – թը աւելի լայնօրէն խօսելու հայագիտու – թեան եւ··· կցորդ խնդիրներու մասին ։

(խմբագրական ՅՈՒՍԱԲԵՐԻ)

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ

“ ՀԻՆԳ ՄԱՐԴ ԵՒ ՄԷԿ ՀԱՑ ”

—o—

Ըսած էինք թէ՝ Հէպէրթոյի թատրո – նը, չնորհիւ իր ձեռնարկէց եւ չափազանց խիզախ անօրէնին, յաճախ կը բեմադրէ ժամանակակից թատերական գրականու – թեան առաջատար ըմբռնումներ եւ հոգե – բանական խորհրդածութիւններ պարու – նակող թատերակներ ։ Եւ իրր օրինակ , նկարագրած էինք այդ բեմին վրայ վեր – ջերս ներկայացուած «Վաքօ» անունով խաղը ։

Վերջերս, այդ նոյն բեմին վրայ կը ներկայացուէր բոլորովին իրապաշտ ըմ – բռնումով կառուցուած գործ մը՝ « Հինգ մարդ եւ մէկ հայ» տիտղոսով, հեղինա – կութիւն ծանօթ թատերագիր Հ· Ռոս – մանի ։

Նիւթը չատ պարզ է, սակայն լեցուն ցնցող ու սահմռկեցուցիչ գրուցաբանու – թեամբ ։

Հինգ հոգի, (կին դոյութիւն չունի այս խաղին մէջ) հինգն ալ ճակատագրին մի – եւնոյն անողոք կարգադրութեամբ, կ'ապ – րին իրենց բանտին չորս պատերուն մէջ , թշուառութեան, տանջանքի ու քաղցի ճիրաններուն տակ տապլտկելով ։ Անոնց այս ցաւատանջ գրութիւնը գիրենք վերա – ծած է նախապատմական այն արարած – ներուն, որոնք քարայրի բնակիչներ էին ։

Ո՞ւր կ'անցնի այս տեսարանը ։

Կը գտնուինք պատերազմական գերինե – րու յատուկ ճամբարի մը մէջ ։ Հոն է որ արգելափակուած են հինգ մարդերը ։

Անոնցմէ մէկը՝ կը մեռնի, ուրիչ մը՝ բնաւ հիւանդ չըլլալով հանդերձ , զանա – զան մեքենայութիւններ ի գործ դնելով եւ լքելով իր բախտակից ընկերները, կը յա – ջողի իրր ծանր հիւանդ մը ներկայացնել ինքզինքը եւ հայրենիք վերադարձի ար – տօնութիւն մը ձեռք ձգել ։

Մնացեալներէն երկուքը՝ իրենց կեան – քը ազատելու, կարենալ վերապրելու հա – մար չեն վարանիր դիմելու ամենաստոր միջոցներու ։

Կը մնայ մէկը ։ Այս մէկը , սակայն , մաքուր նկարագրի մը տէր , կը մերժէ գոհել իր մարդու արժանապատուութիւնը եւ պատիւը իրեն ընծայուած առանձնա – չնորհումներուն ։

Այս եղերական թատերակին հեղինակը՝ Հ· Ռոսման, նախկին պատերազմական գերի մըն է եղած ։ Եւ ուրեմն, դիտէ թէ ի՛նչ բանի մասին կը խօսի ։

Անիկա ճշմարիտ անկեղծութեամբ մը պատկերացուցած է պատերազմական գե – րիներու ճամբարի մը կեանքը, ճիշդ այնպէս՝ ինչպէս ինքը ապրած է ։

Ինչպէս կ'ըսէ մեծ Անգլիացին՝ Պէր – նըրտ Շօ , «Ամէն եղերական դէպքի մէջ կայ անպայման ծիծաղելի կողմ մը», այնպէս ալ Հ· Ռոսման իր սահմռկեցու – ցիչ եւ ցնցող տեսարաններուն կողքին ու – կան կերպով յառաջացած հրդեհի մը , սակայն մէկ վայրկեանէն միւսը բոցերը այնքան նկատելի դարձան, թանձր ծուխը հովերէն քշուած այնպիսի արագութեամբ մը նստաւ չրջապատին վրայ, որ յանկարծ առանց վարանումի քայլերս ուղղեցի դէպ ի զօրանոց՝ ահազանդը հնչեցնելու հա – մար ։

Երբ կ'անցնէի սեւամորթներուն յատուկ բնակարաններուն մօտէն, պահ մը ապ – շած մնացի՝ տեսնելով այն արտակարգ խլրտումը որ կը տիրէր անոնց չարքերուն մէջ ։

Բոլորն ալ տակաւին արթուն էին եւ ի – րարու հետ կը խօսէին տարօրինակ խան – դավառութեամբ մը ։ Լսեցի խօսքեր, ո – րոնք ինծի ենթադրել տուին թէ Լեմպէյի տարածութիւններուն վրայ բնակող սե – ւամորթերը ըմբոստացած էին եւ իրենց կատաղութեան մոլուցքէն տարուած հրոյ ճարակ կը դարձնէին չրջակայքի տնկա – րանները ։

Արդար մտահոգութեամբ մը , իսկոյն դէնքի կոչեցի Աքիւլի պահակախումբը եւ հրամայեցի մօտէն հսկել Սեւամորթերը ։ Քիչ յետոյ հանդարտութիւնը տիրած էր ։

Դժբախտաբար , սակայն , խռովութիւն – ները կը չարունակուէին տակաւին Լիմ – պէյի կողմը ։ Նոյնիսկ կը լսուէին թնդա – նօթի եւ հրացանաձգութեան ձայներ ։

ՎԻՒԹՈՐ ՀԻՒԿՕ

(7 Շար·)

ՕՏԱՐ ԷՋԵՐ

ՊՈՒ - ԺԱՐԿԱԼ

— Եղբա՛յր, խոստացիր ինծի, որ եթէ երբեւիցէ դոյդն կասկած մը ունենաս իմ մասիս, հեռացնես քեզմէ այդ կասկածնե – րը, երբ իմանաս որ այս եղանակը կ'եր – դեմ ···

Իր ակնարկը թախանձագին էր ։ Ծոս – տացայ իրեն ինչ որ կը խնդրէր ։

Առաջին այցելութեանս իր քաղած հնդ – կա – ընկերդին խոր ու լայն կեղեւը ա – ռաւ, լեցուց զայն գինիով, եւ նախ ա – ռաջարկեց ինծի իմ չրթունքներս գալցնել այդ տարօրինակ բաժակին, եւ ապա մէկ ումպով պարպեց ամբողջ գինին ։

Այդ օրէն սկսեալ, այլեւս գիս «եղ – բայր» կոչեց ։

Տակաւ սկսած էի յոյսի նշոյլներ ունե – նալ ։ Մօրեղբայրս այլեւս կարծես այն – քան ալ դաժան չէր բանտարկեալին նը – կատմամբ ։ Իրեն բացատրեցի թէ Փիէրօն իր գերիներէն ամէնէն քաջառողջն ու աշ – խատասէրն էր, որ կրնար տասը հոգիի աշխատանքը միայնակ կատարել, եւ վեր – ջապէս ըսի իրեն թէ խեղճ մարդը ուրիշ յանցանք չէր գործած, այլ արգելք եղած էր որ ինքը զարհուրելի ոճիր մը գոր – ծէր ։

Մտիկ կ'ընէր մօրեղբայրս, եւ ապա հանդարտութեամբ կը յայտարարէր որ այլեւս ընթացք պիտի չտար հետապըն – դումին եւ թէ որոշած էր ներել ։

Սեւամորթին այս մասին բան մը չէի ուզեր ըսել, որովհետեւ կ'ուզէի միան – դամայն իր վերջնական ազատագրման լուրը հաղորդել իրեն, եթէ կարողանայի ձեռք բերել ։

Ինչ որ կը զարմացնէր զիս, այն էր որ, այս մարդը վստահ էր իր անխուսափելի մահուան մը գատապարտուած ըլլալուն , եւ հակառակ որ փախուստի բոլոր միջոց – ները ունէր իր տրամադրութեան տակ , երբեք ալ չէր խորհեր օգտուիլ այդ դիւ – րին միջոցներէն եւ փրկել իր կեանքը ։

— Պէտք է որ հոս մնամ, պատասխա – նեց ինծի օր մը պաղարիւնութեամբ, կը – նան խորհիլ թէ կը վախնամ մահէն ···

Մօրեղբայրս, ի վերջոյ, ներեց փիէ – րոյին ։

Վաղեցի դէպի զօրանոց, հաղորդելու համար երջանիկ աւետիսը ։

Նախ Թաւէին հաղորդեցի բարի լուրը եւ անոր հետ միասին մտանք խուցէն ներս ։

Մարդ չկար, բացի Ռասքէն, որ երբ զիս տեսաւ, մօտեցաւ ինծի եւ սկսաւ ձեռքերս լիզել ։

Անասունին պարանոցին կապուած էր արմաւենիի լայն տերեւ մը ։ Առի տերեւը եւ հոն գրուած գտայ հետեւեալ տողերը ·

« Շնորհակալ եմ, կեանքս փրկեցիր · մի՛ մոռնար խոստումդ ···»։

Թաւէն աւելի զարմացած էր՝ քան ես ։ Անիկա կ'անդիտանար բացուածքին գաղտնիքը եւ կ'երեւակայէր թէ սեւա – մորթը կերպարանափոխուած էր չունի մը ։

Թողուցի որ իր համոզման վրայ մնար, սակայն պատուիրեցի գաղտնապահ ըլլալ իր տեսածին վերաբերմամբ ։

Ուզեցի Ռասքը ներս տանիլ, սակայն երբ զօրանոցէն դուրս ելանք, կենդանին խօլարշաւ փախաւ եւ անհետացաւ դաշ – տերուն մէջ ։

Մօրեղբայրս սաստիկ զայրացաւ սեւա – մորթին փախուստէն եւ հրամայեց լուրջ հետախուզութիւններ կատարել, որոնք սակայն ապարդիւն մնացին ։

Այս յատկանշական փախուստէն երեք օր ետք, 1791 Օգոստոս 21էն 22 լուսնալոյս գիշերը, Աքիւլի ամրութիւններուն մօտ կը չրջագայէի, ուր եկած էի քննութիւն մը կատարելու պահակազօրքերու չար – քերուն մէջ ։ Մտածկոտ ու երազուն, կը յառաջանայի դանդաղ, երբ յանկարծ հո – րիզոնին վրայ նշմարեցի կարմրաշառայլ լոյս մը որ կը բարձրանար եւ կը տա – րածուէր Լէմպէյի տափաստաններուն վը – րայ ։

Ներկայ գինուորները, ինչպէս եւ ես , այս երեւոյթը վերագրեցինք յանկարծա – կան կերպով յառաջացած հրդեհի մը , սակայն մէկ վայրկեանէն միւսը բոցերը այնքան նկատելի դարձան, թանձր ծուխը հովերէն քշուած այնպիսի արագութեամբ մը նստաւ չրջապատին վրայ, որ յանկարծ առանց վարանումի քայլերս ուղղեցի դէպ ի զօրանոց՝ ահազանդը հնչեցնելու հա – մար ։

Երբ կ'անցնէի սեւամորթներուն յատուկ բնակարաններուն մօտէն, պահ մը ապ – շած մնացի՝ տեսնելով այն արտակարգ խլրտումը որ կը տիրէր անոնց չարքերուն մէջ ։

Բոլորն ալ տակաւին արթուն էին եւ ի – րարու հետ կը խօսէին տարօրինակ խան – դավառութեամբ մը ։ Լսեցի խօսքեր, ո – րոնք ինծի ենթադրել տուին թէ Լեմպէյի տարածութիւններուն վրայ բնակող սե – ւամորթերը ըմբոստացած էին եւ իրենց կատաղութեան մոլուցքէն տարուած հրոյ ճարակ կը դարձնէին չրջակայքի տնկա – րանները ։

Արդար մտահոգութեամբ մը , իսկոյն դէնքի կոչեցի Աքիւլի պահակախումբը եւ հրամայեցի մօտէն հսկել Սեւամորթերը ։ Քիչ յետոյ հանդարտութիւնը տիրած էր ։

Դժբախտաբար , սակայն , խռովութիւն – ները կը չարունակուէին տակաւին Լիմ – պէյի կողմը ։ Նոյնիսկ կը լսուէին թնդա – նօթի եւ հրացանաձգութեան ձայներ ։

ՎԻՒԹՈՐ ՀԻՒԿՕ

ԿՅԱՆՔ

ԼԸ.

ԲԱՂԱՑԱԾ ՊԱՐՈՆ

— Ողջույն ձեզի, ընտանի ձայներ ,
— Ինչո՞ւ :
— Որովհետև չեմ տեսնում ոչ մի բան ,
ամբողջովին կուրացած եմ :
— Ա՛խ ես ես :
— Այո՛ , պարոն Ղազար , ես եմ ,
ձեզ տեսնում եմ , ինչպես միշտ ,
— Ձեզ հետ ինչ-որ բան պատահե՞լ է ,
— Ոչինչ , պարոն Ղազար , ոչինչ ,
— Ինչպե՞ս թե ոչինչ , ինչո՞ւ եք այդպես
խոսում , ինչո՞ւ եք ձեր ձայնը այդպես
խեղդում , ինչո՞ւ եք ձեր աչքերը
ծածկում ձեռքերով , ինչո՞ւ եք ձեր
գլուխը կախ գցում , ինչո՞ւ եք ձեր
ամբողջ էությունը ներկայացնում
որպես մի հարց , որպես մի նշան
հարցական :
— Ես ոչինչ չեմ ուզում ասել ձեզ ,
ոչինչ , ոչինչ , ոչինչ ...
— Ես ձեզ ասելիք ունեմ , ասելիք ունեմ ,
ասելիք ունեմ , ես ձեզ ասելիք ունեմ ,
պարոն Ղազար , ես ձեզ ասելիք ունեմ ,
ես ձեզ ասելիք ունեմ , ես ձեզ ասելիք
ունեմ , ես ձեզ ասելիք ունեմ , ես ձեզ
ասելիք ունեմ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՆԳԼԻՈՑ նախկին վարչապետ Էթլի յայտարարեց թէ Ռափայքլի ծրագիրը կրնայ որոշ յոյսեր ներշնչել ապագային համար : Էթլիի համաձայն՝ չէզոք Գեր – մանիա մրցուրապայի համար մեծ առաւե – լութիւն մը կրնայ ըլլալ :

ՇԱՅՐԱԳՈՑՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ խորհրդային պինուորներու թիւը կը գնահատուի մօտ կէս միլիոն. 700 պատերազմական նա – ւեր, որոնց մօտ հարիւրը՝ սուզանաւ եւ չորս հազար օդանաւ : Իր կարգին Չի – նաստան ունի երկուքուկէս միլիոն պինուոր, չորս հազար պատե – րազմական նաւեր ու երեք հազար օդա – նաւ :

ԱՐԺԱՆԹԻՆԻ ընտրութիւնները, մի – ջազգային մամուլին, համաձայն, փերո – նականներու յաղթանակը ցոյց կուտան :

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ Զինուորական Ատեանը մահուան դատապարտեց երկու համայ – նավարներ, որոնցմէ մէկը՝ Խոսրով Ռուզպէ որ ծանօթ էր պարսիկ Լենինը ա – նունով :

ՊԻՑՐՈՒԹԻՆ հասած լուրերուն համա – ձայն Սամի Սոլհի կառավարութիւնը պի – տի հրաժարի :

ՑՈՐԴԱՆԱՆ – ԻՐԱՔ միացեալ թագա – ւորութեան կարեւոր մէկ պատուիրակու – թիւնը գնաց Ռիատ, Սէուտ արքան հրա – ւիրելու՝ որ յարի Միացեալ Թագաւորու – թեան : ԵԹԷ Սէուտ արքան հաւանութիւն յայտնէ՝ նոր պետութեան ղեկավարը պի – տի ըլլայ :

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻ անգլիական դեսպանը մօտ առենէն Լոնտոն պիտի երթայ իր կառա – վարութեան հետ խորհրդակցութիւններ ունենալու համար :

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ Պատժ. Ատ – եանը երեքուկէս տարուան բանտարկու – թեան դատապարտեց պինուորական դրա – սենեակի մէջ աշխատող քաղաքացի մը՝ որ գաղտնիքներ հաղորդած էր Արեւել – եան Գերմանիա :

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ Դ. օր ճանչ – ցան Սուրիա – Եգիպտոս միացեալ պե – տութիւնը :

ՊՈՆի մէջ կնքուած համաձայնութեամբ մը Արեւմտեան Գերմանիա 660 միլիոն մարք պիտի տայ Հնդկաստանի, երեք տարուան համար :

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ Պատերազմական նախա – րարութեան քարտուղարը յայտնեց թէ ամերիկեան պինուորական պիւտճէին վը – րայ կարեւոր յաւելում մը պիտի ըլլայ մօտ առենէն :

ԻՆՏՈՆԵԶԻՈՑ կառավարական ուժերը գործի անցնելով զրաւեցին Կորնթալս քաղաքը, որ կը գտնուէր ապստամբնե – րուն ձեռքը :

ՖՐԱՆՍԱՑԻ բնակչութեան թիւը վեր – ջին մէկ տարուան ընթացքին 435·000 հո – գիով աւելցած է. ներկայիս երկիրը ունի 44·289·000 բնակիչ : Համեմատաբար մա – հերու թիւը նուազած է : Աւելցած են ա – մուսնութիւնները ու ծնունդները : Միւս կողմէ վերջերս աւելցած է անգործներու թիւը : Ծունուար մէկին 17·000 գործա – դուրկներ կային. փետրուար մէկին՝ 19·648 : Անցեալ տարի փետրուար մէկին անգործներու թիւը կը հասնէր 25·630ի : Ելմտական նախարարն ալ յայտարարեց թէ Խորհրդարանին մէջ պիտի քննուի պատերազմական ծախքերը աւելցնելու հարցը :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տիկին Վարուժան Աբիկեան եւ ամուսի – նը Պ. Ժ. Աբիկեան իրենց խոր շնորհա – կալութիւնը կը յայտնեն բոլոր անոնց, անհատ եւ կազմակերպութիւն, որ ջանք չի խնայեցին արժանաւորապէս պատուե – լու համար յիշատակը եղերաբախտ մեծ բանաստեղծ եւ ուսուցիչ Դանիէլ Վարու – ժանի եւ այս առթիւ պատուեցին նաեւ ցիրենք ի Պրիւսէլ, Կանտ եւ Փարիզ :

×

Կապոյտ Խաչի Վիէնի վարչութիւնս չը – նորհակալութեամբ ստացած է Տէր եւ Տիկին Գալայճեանէ իրենց Թոռնիկին ա – պաքինման առթիւ երկու հազար ֆրանք ի նպաստ Կապոյտ Խաչի ղպրոցներուն :

մար :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Գասպասեան, Տէյիրմէնճեան եւ Վա – նոյեան ընտանիքները կը ծանուցանեն թէ այս կիրակի առաւօտ ժամը 11ին հոգե – հանդիստ պիտի կատարուի Պոմոնի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցին Տիկին Ծերբոն Գասգասեանի համար՝ մահուան քառասունքին առթիւ :

Կը հրաւիրուին հանդուցեալին յիշա – տակը յարգողները :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Հ. Ց. Դ. Շաւիլի «Արղութեան» խում – բը իր շնորհակալութիւնը կը յայտնէ տեղւոյն եկեղեցւոյ վարչութեան, արժա – նապատիւ քհնյ. հօր, դպրապետ Պ. Նը – շան Սերոբեանի եւ բոլոր դպիրներուն, որոնք իրենց սիրայօժար մասնակցու – թիւնը բերին մեր մեծ ընկերոջ ողբ. Շա – ւարշ Միսաքեանի հոգեհանգստի արարո – ղութեան :

×

Մարսէյլէն Գասգասեան, Տէյիրմէն – ճեան եւ Վանոյեան ընտանիքները չնոր – հակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց, որ անձամբ, նամակով, հեռագրով եւ բարենպատակ հաստատութեանց նուիրա – տուութիւնով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց մօր եւ սիրելիին՝ Այրի Տիկին Ծերբոն Գասգասեանի մահուան առթիւ :

×

Տէր եւ Տիկին Մանուէլ Րէիզեան եւ զաւակները, ինչպէս նաեւ բոլոր ընտա – նեկան պարագաները չնորհակալութիւն կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք անձամբ, գրաւոր կամ փոխան ծաղկեպսակի նուի – րատուութիւններով մասնակցեցան իրենց սուգին՝ իրենց սիրեցեալ մօր, մեծ մօր եւ ազգականին՝ Այրի Տիկին Հորթանս Հիւսէյինեանի մահուան առթիւ :

×

Այրի Տիկին Եղսա Ռատիկեան եւ զա – ւակները, Տէր եւ Տիկին Նշան Ռատիկեան եւ զաւակները, ինչպէս նաեւ բոլոր աղ – գականները իրենց խորին չնորհակալու – թիւնը կը յայտնեն բոլոր անոնց, որոնք իրենց ներկայութեամբ, հեռագիրներով, ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց ամուս – նոյն, հօր, մեծ հօր եւ ազգականին, ՍԱՐԳԻՍ ՌՈՍՏԻԿԵԱՆԻ դառնադէպ մահ – ուան առթիւ (փետր. 15ին) :

Վիէնի կոմիտէն, Նոր Սերունդը, Կա – պոյտ Խաչը իրենց խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնեն ընկ. Եղսա Ռատիկեանի, զաւակներուն եւ ազգականներուն իրենց սիրեցեալ ամուսնոյն, հօր եւ մեծ հօր Սարգիս Ռատիկեանի մահուան առթիւ :

×

Փարիզի Հայ Ազգ. Ընկերակցութիւնը չնորհակալութեամբ ստացած է 25·000 ֆրանք Պ. Նուպար Ցովհաննէսեանէ իր զաւկին ամուսնութեան առթիւ :

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

ՍԷՆ ԺԵՐՄ, (Մարսէյլ).— Սէն Ժե – րոմի Թաղ. Խորհուրդս խորին չնորհա – կալութեամբ ստացած է փոխան ծաղկե – պսակի հետեւեալ նուէրները Ալժերիոյ մէջ սպաննուած վինուոր Նազարէթ Զէյ – թունցեանի կսկծալի մահուան առթիւ :

Պ.Նշան Կիրիալեան հինգ հազար ֆր., Պատ. Անթուան երկու հազար, Պ. Պ. Մել – քոն Գոնտրաճեան, Ռուբէն Ասարլըքեան հազարական ֆրանք, կարապետ Կիւլի – միրեան, Յակոբ Սահակեան 500ական, Եկեղեցւոյ պայծառութեան : Պ. Մելքոն Գոնտրաճեան հազար ֆր. Թաղիս ազ – գականներուն, իսկ Օննիկ Տօրումեան 500 ֆր. Թաղիս Կարմիր Խաչին :

Պ. Պ. Տէր Մինասեան եղբարք, Մե – լիմէճեան ընտանիք 2000ական, Տօքթէօր Յակոբ Սիվրիհիսարլեան, Սուրէն Մի – նասեան, Օննիկ Մակարեան, Վարպետ – եան եղբարք, Թոմաս Մարկոսեան, Պերճ եւ Ժաք Կարապետեան եղբարք, Գրիգոր Դաւիթեան, Սամուէլեան ընտանիք, Յա – րութիւն Նէվչէհիրլեան, Թորիկ Նիկո – դոսեան, Միսակ Ժամկոչեան, Բարէն Սէ – ֆիրեան, Արշամ Պապաեան, Զալեան հա – դարական ֆր. , Պ. Պ. Շէրպէթեան, Մա – նուկ Գասպարեան, Կարպիս Աճէմեան, Աբրահամ Մանկասարեան, Մելքոն Զոր – պաճեան, Ցովհ. Ժամկոչեան, Սարգիս Զրպլաքեան, Միքայէլ Եղիազեան 500ական ֆր. ի նպաստ Թաղիս ղպրոցին :

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

ՓԵՏՐ. 18Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

Փետրուարեան ապստամբութեան 37րդ տարեդարձը կը տօնուի, նախաձեռնու – թեամբ «Ազի» կոմիտէին, այս կիրակի կէսօրէն վերջ ժամը երեքին : «Համօ – Օ – հանջանեան » սրահին մէջ, խնջոյքով մը : սիրայօժար մասնակցութեամբ :

Նոր Սերունդին եւ զանազան միութիւն – ներու :

Կը խօսի ընկ. Ս. ՍԻՍԼԵԱՆ :

Յմբերգներ, մեներգներ, արտասանու – թիւններ :

Մուտքը ազատ է :

Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Ահարոնեան» խումբին տարեկան պարահանդէսը, կի – րակի 9 Մարտ, ե. թաղամասի քաղաքա – պետարանի սրահին մէջ :

Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

ՍՈՐՊՈՆԻ ՄԵԾ ԱՄՓԻՍԱԹՐՈՆԸ

կիրակի, Մարտ 16, ժամը 14·30ին,

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐԸ Կ'ԵՐԳԵՆ

Միջազգային Ֆոլկլորի փառատօն

Բարձր հովանաւորութեամբ՝

ԺԱՆ ՍԱՐԱՑԻ

Նախագահութեամբ՝

ՏԻԿԻՆ ԺԱՆ ՍԱՐԱՑԻ

Ի նպաստ Սէնթ Իլէրի ուսանողներու Սանաթօրիումին :

Տոմսերը՝ 400, 300, 200, 100 ֆրանք :

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑԻ ՏՕՆԻՆ ԱՌԹԻՒ

Բացառիկ պաշտամունք տեղի պիտի ու – նենայ այս կիրակի (Մարտ 2) ժամը 10·45ին, Փարիզի Հայ Աւետարանական մատուռին մէջ, 8պիս, Րիւ տէ Թեռն : Պիտի խօսի՝ Վերապատուելի ՍԻՍԼԵԱՆ :

Նիւթ՝ «Ի՞նչ ըրինք մեր նախնեաց ա – նանդը» :

Կը մեներգէ Տիկին Ժիւլիէթ Սրապեան, ջութակի ընկերակցութեամբ :

Սիրով կը հրաւիրուին հայ հասարա – կութիւնը :

ՁԱՏԻԿ
Հ. Մ. Ը. Մ.

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՇՔԵՂ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Կազմակերպուած Իսիի Եկեղեցիի Շի – նուքեան Յանձնախումբին կողմէ :

Հովանաւորութեամբ Կաթողիկոսական Պատուիրակ՝

ՍԵՐՈՎԲԷ ԵՊԻՍԿ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ

եւ Փարիզի Հայոց Եկեղեցիի Կրօն. Ըն – կերակցութեան վարչութեան :

Այս կիրակի ժամը 15ին, Իսիի Քաղա – քապետարանի Սալ տէ Ֆէթին մէջ :

Կը ներկայացուին՝

«ՏԱՄՆԸՆԹՐ ՏԱՐԵԿԱՆՆԵՐԸ »

Տրամ 3 արար

Un Mari sur mesure

Comédie en un acte en langue française

Սիրայօժար ղեկավարութեամբ՝ ղերա – սան ԱՒԵՏԻՍ ՄԻՍԻՐԵԱՆի :

Ցանձնախումբը պիտի տայ իր գործու – նէութեան չորրորդ տեղեկատուութիւնը :

Տոմսերու գիները են՝ 300 եւ 200 փր. :

Ստանալու համար դիմել՝ Եկեղեցիի Շինութեան Ցանձնախումբի անդամնե – րուն, ինչպէս նաեւ Իսի լէ Մուլինոյի հայ սրճարանատէրերուն, ներկայացման օրը՝ Սալ տէ Ֆէթի կիշէն, ժամը 14էն սկսեալ :

Հաղորդակց. միջոցները.— Մէթրօ՝ Մէ – ոի տ'Իսի, Օթօպիւս՝ 123 եւ 190 :

ՌՈՆԻ – ՍՈՒ – ՊՈՒԱՑԻ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը այս չա – բաթ ղիչեր, ժամը 21ին, Քաֆէ տիւ Քո – մէրս : Դասախօս՝ Տոքթ. Համբարձում – եան : Նիւթ՝ «Երուսաղէմի վանքին զար – ծերը, առաջ եւ հիմա» :

Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ՀԱՅԱՇԷՆ ՊԱՏԱՐԱԳ ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի երեկոյեան ժամը վեցին, Դեր. Ցովհաննէս Վ. Փարթամեան պիտի պատարագէ եւ քարոզէ Սէն Պրիւնոյի մատրան մէջ :

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԼԻՈՆ.— Հ. Ց. Դ. «Վարանդեան» կո – միտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բո – լոր ընկերները այս Ուրբաթ, ժամը 20·30 – ին, Ցոյներու սրահը : Կարեւոր օրա – կարգ :

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.—Կապոյտ Խաչի մաս – նաճիւղին ընդհ. անդամական ժողովը այս Ուրբաթ, ժամը 21ին, էթիէն Տոլէի Պ. Մկրեանի սրճարանը : Կարեւոր օրա – կարգ.— Զեկուցում պատգամաւորական ժողովի, նոր վարչութեան ընտրութիւն :

ՄԱՐՍԻԼ.— Համախորհրդ. Միու – թեան Մարսէյլի մասնաճիւղի վարչու – թեան ընդհ. անդամական ժողովը այս Կիրակի առաւօտեան ժամը 9ին, սովո – րական հաւաքատեղին : Պար տիւ Կլոպ : Բոլոր անդամներուն ներկայութիւնը ան – հրաժեշտ է : Օրակարգ.— Պարահանդէ – սի կարգադրութիւն :

ՇԱՒԻԼ.— Կապ. Խաչի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս երկուշաբթի, ժամը 21ին, դպրոցի սրահը : Կը խնդրուի բոլոր ընկերուհիներէն ներկայ գտնուիլ : Զեկու – ցում պատգամաւորուհիի, եւ ընթացիկ խնդիրներ :

ԳԻՆԵՁՕՆ

Ի նպաստ Ժանթիլիի, Պիսէթրի, Փորթ տ'Իթալիի չրջանի հայկական դպրոցին :

Շաբաթ, 1 Մարտ, երեկոյեան ժամը 20·30էն մինչեւ կէս գիշեր, Ժանթիլի Նախկին Ռազմիկներու սրահին մէջ, 17 Րիւ Րէյմոն Լրֆէպիւր :

Կը հրաւիրուի՝ հասարակութիւնը վա – յելելու այս բացառիկ խնջոյքը, վերապ – րելով մեր հայրենի դիւղերու աւանդու – թիւնները :

Երգ, պար եւ անակնկալներ աչակեր – տութեան կողմէ :

Տաք եւ հաճելի մթնոլորտ :

Մուտքը 200 ֆրանք :

Հաղորդակց. Միջոց.— Փորթ Ժան'թի – լի, օթօպիւս 123, իջնել Ինկեմա կալիֆ առջեւ :

ԿՈՒԶՈՒԻՆ

Փօնփիէներ տունը աչխատող այր մար – դու եւ կանոնց դլեսոի : Դիմել՝

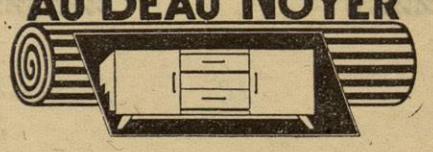
DUVAL
119 bis, rue Cardinet Tél. CAR. 20-83

AGENCE LEVET
9, BOULEVARD DES ITALIENS
RIC. 36-75

ՊԱԶԱՐ (Սէն է Ուազ) անկիւնի չէնք, խանութ 80 քառ. մեթր, 3 սենեակնոց յարկարաժին, խոհանոց, յարակից բա – ժանմունքներով, պայ վեց տարուան, վարձք 40·000 տարեկան գործառնու – թիւն՝ 7 միլիոն, ԲԱՑԱՌԻԿ ԳԻՆ 3 մի – լիոն, անմիջապէս առնելիք :

ՊՈՒԱ – ԲՈԼՈՄՊ, փաւիյոն միխոք, դլխաւոր պողոտայի անկիւն, խանութ 37 քառակուսի մեթր, ճակատը՝ վեց մեթր, խանութի եաեւ մաս եւ փոքրիկ բակ, ա – ռաջին յարկ, երկու սենեակ, խոհանոց, սալ տ'օ, ամբողջ սեփականութիւն, 5 միլիոն 5, դիւրութիւններով :

AU BEAU NOYER

Salles de séjour — Penderies - literie
Chambres - cosys — Cuisines laquées
Salons-tapisserie — Fauteuils-canapés-lit

ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ
ՎՃԱՐՈՒՄՆԵՐՈՒ ՄԵԾ
ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ՁՐԻ ՅԱՆՁՆԵԼԻ ՖՐԱՆՍԱՑԻ
ԱՄԷՆ ԿՈՂՄԸ

185, BD. J. JAURES
15, AV. A. MORIZET
Boulogne - Billancourt
Métro : MARCEL SEMBAT
Mol. 06-03 et 60-38